



## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:  
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>  
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

# Nordisk Kirketidende

for katholske Kristne.

Et Tidsskrift

til christelig Oplysnings og Opbyggelses Fremme.

Udgivet

af

**I. L. V. Hansen,**  
fh. Præst i Haderslev Provsti.

---

**21. Aargang.**

---

Kjøbenhavn.

I Commission hos Hr. Grosserer C. B. Lohrer.

Cohens Bogtrykkeri.

1873.

## Indhold.

### I. Afhandlinger, Actstykker o. desl.

	Side.
Hvad er det Faste og Blivende under alle Tidens Omskiftelser . . . . .	1, 17, 33, 49.
Den pavelige Allocution af 23. December 1872 . . . . .	23.
Kjøbenhavns katolske Svendeforening . . . . .	57.
Bismark mod Christus . . . . .	65, 81.
Et mærkværdigt Forslag . . . . .	74, 88.
Hvad forstod den gamle Kirke ved Troesregelen . . . . .	101, 117, 133, 149, 165, 181.
Den h. Irenæus, om Kirkens og dens Læres Eenhed samt om den nye Pags sacramentale Offer . . . . .	197.
Behove vi en tvivlløs Vished i Troessager? . . . . .	213.
Gjengjældelse . . . . .	218.
Hvorledes opnaae vi en tvivlløs Vished i Troessager? . . . . .	229, 245.
En Faders Bekjendelse . . . . .	234.
Missionæren og Medlemmet af det himmelige Forbund . . . . .	252, 265, 285, 298.
Hvad er Tolerance? . . . . .	261.
Lidt om Samvittighedsfrihed . . . . .	277, 291.
Hvorfor kalder den katolske Kirke sig den enesaliggjørende? . . . . .	309.
Knud den Hellige . . . . .	315, 331.
Capellan G. Schepclern og „Fædrelandet“ contra Jesuiterne og den katolske Kirke . . . . .	325, 341,
Den liberale Presse og den katolske Kirke . . . . .	357, 373.
Løse Blade af en frivillig Feltgeistligs Dagbog . . . . .	363, 395.
Den ene saliggjørende Kirke . . . . .	389.
Hvad lærer Historien om Tilstrækkeligheden af den h. Skrift som eneste Troeskilde . . . . .	405.
Om de fem almindelige Kirkebud . . . . .	421.
En Tildragelse i Ventesalen . . . . .	428.
Katholicismen i England . . . . .	437.
Et Bal . . . . .	441, 459.
Pilgrimsfærd og Underverk i våra Dagar . . . . .	453.
Alle Helgeners Fæst . . . . .	469.
Naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest . . . . .	475, 490.
Allesjælesdag . . . . .	485.
Brudstykke af et Brev fra Paris . . . . .	495.

	Side.
Gjør den katolske Kirke sig skyldig i Proselytmageri . . . . .	502.
Degnen i Monaghan . . . . .	507, 522, 539, 556.
Päfvn og Kaisaren . . . . .	510, 525.
Om den sande Kjærlighed . . . . .	517.
Dr. Arth. Hagers Aphorismer . . . . .	527.
Om de fem almindelige Kirkebud . . . . .	533.
De Fattiges små Systrar . . . . .	549.
Dansk Kirketidende om Jesuiterne . . . . .	565, 582.
Guds Dom over saakaldte Rigsfjender . . . . .	572.
Pave Pius IX.' Encyclica . . . . .	589, 611,
Christi naaderige Fødsel i Kjødet . . . . .	597.

## Kirkepolitiske Breve.

S. 222, 235, 255, 269, 287, 301, 318, 333, 353, 367, 386, 400,  
413, 433, 444, 461, 479, 559, 575.

## Efterretninger.

Rom. Side 12, 27, 43, 60, 78, 94, 110, 127, 144, 158, 176, 193, 206, 227, 290, 305, 355, 416, 447, 465, 482, 513, 529, 543, 563, 577, 622. — Italien. S. 44, 207. — Frankrig. S. 44, 111, 160, 194, 241, 258, 274, 323, 337, 387, 402, 417, 465, 543. — Paris. S. 275, 466, 563. — Lourdes. S. 577. — Elsass. S. 130. — Spanien. S. 371. — Østerrig. S. 111, 623. — Wien. S. 209, 308, 578. — Innsbruck. S. 451. — Ungarn. S. 515, 623. — Tydskland. S. 23, 63, 78, 128, 194, 242, 275, 306, 339, 356, 370, 419, 483. — Preussen. S. 45, 60, 128, 291, 387, 483, 515, 545, 578. — Berlin. S. 111, 129, 146, 161, 194, 208, 420, 451, 483, 498, 595, 624. — Coln. S. 208, 340, 484, 515, 545. — Posen. S. 113, 131, 211, 419, 467, 515, 545, 625. — Breslau. S. 208. — Rhinpreussen. S. 449. — Nederrhin. S. 514. — Paderborn. S. 404, 419, 514, 546. — Coblenz. S. 339. — Bonn. S. 564. — Trier. S. 564. — Altötting. S. 596. — Essen. S. 576. — Heiligenstadt. S. 532. — Fulda. S. 146, 161, 259, 420, 448, 484. — Hessen. S. 419, 467. — Baiern. S. 449. — Angsburg. S. 209. — Sachsen. S. 545. — Baden. S. 626. — Belgien. S. 348, 451. — Brüssel. S. 352. — Holland. S. 451. — England. S. 13, 515. — London. S. 626. — Irland. S. 466. — Schweits. S. 13, 79, 95, 131, 209, 276, 404, 418, 451, 467, 546, 580, 626. — Basel. S. 162. — Genf. S. 546. — Bern. S. 162, 515. — Bremen. S. 468. — Hamborg. S. 73. — Sverig. S. 63, 176. — Rusland. S. 15, 243, 420, 626. — Kjøbenhavn. S. 28, 95, 115, 148, 163, 178, 227, 323, 371, 516, 564. — Aarhus. S. 243. — Randers. S. 244.



# Katholsk Kirketidende.

Enogtyvende Aargang.

---

N<sup>o</sup> 1.

Søndagen den 12te Januar.

1873.

---

**Indhold:** Hvad er det Faste og Blivende under alle Tidens Omstiftelser.  
— Kirkelige Efterretninger: Rom, Hamborg, England, Schweits,  
Rusland.

---

## Hvad er det Faste og Blivende under alle Tidens Omstiftelser?

Siden vi ved forrige Aargangs Begyndelse, under et Tilbageblik paa dettes og dets nærmeste Forgængeres Begivenheder, søgte at bevare det Spørgsmaal, hvor den nærværende Tids store Gaade maa finde sin Løsning, og hvorfra vi derfor ene tør haabe en Forandring til det Bedre — siden vi nedskrev disse Betragtninger, er der ikke indtraadt nogen væsentlig Forandring i de offentlige Forhold. Vi have derfor intet Nyt at sige vore Læsere herom, og henvise dem, hvem det maatte interessere at fornøje et saadant Overblik over de Begivenheder, af hvilke den hele nærværende Situation er fremgaaet, til hiin Fremstilling af disse, hvori vi, ved Siden af uheldvarslende Forbud paa gjennemgribende sociale Røstelser og Omvæltninger, dog fortrøstede os til, at der i en nærmere eller fjernere Fremtid forestaaer den europæiske Folkeverden en Gjenfødelse til en paa en christelig Livsbetragtning bygget Samfundstilstand. Vi gjentage hvad vi dengang sagde, at Verdens Fremtid ikke afhænger af Diplomaternes klogtige Beregninger, saalidt som af de utallige indbyrdes rivaliserende politiske Par-

tisføreres ærgjærrige Planer, men ene og alene bestemmes efter Folkenes Forhold til Christendommen og Kirken, og at det derfor er i Rom, at Afviklingen af det bedaaende Bæv maa foregaae, hvori det er lykkedes denne Verdens Aand at hilde den store Mængde kjødelige og vantroe Menneſter, der ikke kjende anden Maaleſtok for Burderingen af alle Kraft-nyttringer, end materielle Magtmidler! For os er Kirken Alt, det Første og det Sidſte, ligesom dens guddommelige og evige Overhoved, der, i Modſætning til denne Verdens Forgængelighed, kalder ſig Alpha og Omega. Dens Uforgængelighed borger os for dens Seir og Herlighed allerede her i Tiden, og den Aand, der i det Skjulte leder og ordner alle dens Auliggender vil ligesaa lidt nu ſom tilforn lade ſig uden Vidnesbyrd i den Trøſt og Fred, ſom er uadſkillelig fra Bevidſtheden om, at vi, hvad enten vi leve eller døe, have vor blivende Bøllig indenfor dens Enemarkter. I denne Forviſning finde vi med alle Tiders Chriſtne en beroligende Tryghed under Tidens Omſtiſtelſer og alle dette Livs Trængſler, og vi tør derfor troe, at vore Læſere ville føle mere Opbyggelſe ved at fordybe ſig i Betragtningen af denne Sandhed, end ved atter at opfriske Erindringerne om alle de Fortrædeligheder, hvortil det nye tilbagelagte Aar har føiet ſin deſværre ikke uanfelig Andeel.

---

„Kun i Kirken er der Frelſe at finde“, og omvendt: „udenfor den er der ingen Frelſe“ (extra ecclesiam nulla ſalus)\*). Der gives ſom bekjendt paa det religiøſe Gebet ingen Sætning, der er bleven ſtærkere anfagtet end denue. Dens theoretiske Sandhed bliver beſtridt af alle dem, der miſtkjende det inderlige Forhold imellem Chriſtendom og Kirke, og anſee den ſidſte

\*) Det Følgende er en lidt forkortet Oversættelſe af den fortrinlige Afhandling: „Sætningen: Udenfor Kirken er der ingen Frelſe“ beſtyt af Dr. Joh. Baptiſt Kraus, Rector for det kgl. Lyceum i Regensburg. MÜNSTER 1871. Adolph Kuxſel.

blot for en senere Tilfætning til den første; de betragte Kirken som et reent menneskeligt og tilfældigt Product af de Christnes sociale Stilling, eller af hierarchisk Anmasselse. Den bliver bestridt af alle dem, som, ubekjendte med Kirkens eiendommelige Væsen og Idee, saavel som med den Aand, der ligefra dens tidligste Tider har besjælet dens Bekjendere, paastaae, at det først var Middelalderen, der i Samvittighedsstyraniets Interesse proclamerede denne Sætnings ubetingede Gyldighed. Den bliver bestridt af alle dem, som forkaste Kirkens Væremyndighed og dens naademiddelende Virksomhed, og antage et umiddelbart Forhold til Christus i Henseende til Syndsforladelse, Helliggjørelse og Salighed. Den bliver endelig bestridt af alle de Mange, som, blandede af den fortryllende Klang, der ligger i Ordet „Samvittighedsfrihed“, ansee enhver Mening for religiøs ligeberettiget.

Men hvo kan talle de Indvendinger, der i praktisk Henseende gjøre sig gjældende ligeoverfor hiin katholske Væresætning? Paa hvor mange Maader forener Samlivet i denne Verden ikke Katholiker og Ikkekatholiker ved Høiagtelses, Kjærlighedens og Taknemmelighedens Baand? Og naar Døden sønderriver disse jordiske Baand, skulde da ethvert Haab om evigt Gjenfyn være affaaet paa Grund af den religiøse Bekjendelses Forskjællighed? Er jo dog Livet her og hieset en Heelhed, der aldrig tager Ende; og vi skulde opgive Haabet om, i Faderhuset oventil at gjenfinde Noget af dem, der her have været adskilte fra os i Troen, ogsaa da, naar hæderlig Virksomhed, pletfri Vandel og en ædel Tænkemaade har udmærket deres jordiske Liv? Saaledes spørge ikke saa deeltagende og kjærlige Hjertes. Og efterdi den Tanke, at enhver Adskillelse fra den katholske Kirke ogsaa for evigt skulde stille fra Gud, berører dem altfor smerteligt, saa fortroe de sig til, at den evige Forbarmelse naadig vil see bort fra den udvortes Bekjendelse. Andre tage sig det lettere: De ville ikke forstyrres i deres tilvante religiøse Vigegyldighed, og tilbagevise derfor spottende en Væresætning, hvis Alvor vilde forbitte dem al

Nydelse af dette Livs Glæder. Det er endelig forekommet Mange, som om den praktiske Gjennemførelse af denne Sætning maatte medføre Conseqventer, som vilde være uforligelige med den borgerlige Rigbed og den gjensidige Fordragelighed, der er en Betingelse for Samfundets indre Fred og Velvære. De mene, at Dogmet om den enesaliggjørende Kirke i dets praktiske Anvendelse nødvendig maa føre til Forkjætring og Forsølgelse af Underledestroende, og de beraabe sig i denne Henseende paa Historiens Vidnesbyrd.

Herom bemærke vi foreløbig blot Følgende: Naar den katholske Kirke kalder sig den enesaliggjørende, saa er den dermed langt fra at ville gjøre nogen bestemt Mening gjældende om Personernes — det være sig Katholikers eller Protestanters — tilkommende Salighed eller Fordømmelse. Vor Læresætning taler ikke om, hvo der bliver salig, men ene om, hvad der gjør salig. Dens saunde Mening er ene og alene: i en bestemt og kort Formel at udtale den fra Begrebet om en guddommelig Aabenbaring uadskillelige Sætning, at den ordenlige og almindelige Vei til Frelsen er betinget af Samfundet med den synlige af Kristus stiftede Kirke, uden at dermed Muligheden af overordenlige guddommelige Førelser med de enkelte Mennesker benægtes. Saaledes opfattet maa Sætningen paa den ene Side erkjendes for at være theoretisk rigtig, fordi den er grundet i Christi udtrykkelige Udsagn og Anordning, saavel som i alle christelige Aarhundreders traditionelle Bevidsthed, men paa den anden Side i praktisk Henseende anerkjendes for at være hævet over alle anmassende Angreb paa den borgerlige Fordragelighed og Fred, ligesom over al Dømmen om de Personers evige Frelse, der befinde sig udenfor det synlige Samfund med den katholske Kirke.

## I.

Sætningen er theoretisk rigtig.

1. Kristus Jesus er vor Frelses og Saligheds Grundvold. Han har gjort Fyldest for vore Synder og forhvervet

os alle den guddommelige Raades og den evige Herligheds Goder. Derfor er der „ikke givet Menneskene noget andet Navn under Himlen, hvorved vi skulle blive salige“ (Ap. Gj. 4, 12). For at den Frelse, som Han i sit Blod har grundet, kan blive de enkelte Individier tilvendt, har han stiftet sin Kirke. Paa den har han overført den tredobbelte Myndighed, som hans himmelske Fader har givet ham; og, for at den kunde træde i hans Sted, som Sandhedens Forkynderinde, som Raadens Meddelerinde og de Troendes sikre Veileder, har han udrustet den med den Helligaands Bistand. Men, er Kirken den af Guds Aand veiledede Repræsentant for Ham, der alene kan gjøre os salige, saa er den ogsaa den eneste af Gud Selv anordnede Anstalt, der sikker vor evige Frelse.

Da vor guddommelige Frelser første Gang efter sin Opstandelse aabenbarede sig for sine Apostle, og disse, i Forvisningen om hans Seir over Døden og om hans Sags Sandhed, maatte erkjende, at han havde faldet og dannet dem for et ganske andet Rige, end de tidligere havde gjort sig Forhaabninger om, taalede han de Ord: „Som Faderen har sendt Mig, saaledes sender Jeg eder“ (Joh. 20, 21). Hvilke mægtige Ord! Hvad ligger der vel i dem? Hvad Andet, end det, at Herren, i det han tog Afsted med den forløste Verden, overdrog sine Apostle Fuldmagt til at fortsætte hvad han havde begyndt og grundlagt: at de skulde gaae ud i Verden med den Overbeviisning, at Frelsen kom alene fra Ham, for at tilbyde og tilvende Menneskeheden denne Frelse. I Christi Navn og i Hans Sted forklynder altsaa Apostolatet den aabenbarede Sandhed (Matth. 28, 19. j. Marc. 16, 16. 2 Cor. 5, 20); i Christi Navn og i Hans Sted tilbyde Apostlene og deres Efterfølgere vor Forløseres Raade ved Forvaltningen af de guddommelige Mysterier (1 Cor. 4, 1 f.; 11, 23. f.); i Christi Navn og i Hans Sted leder Kirkens Apostolat de Forløstes Menighed paa Veien til dens himmelske Hjem (1 Cor. 5, 3. f.; 2 Cor. 13, 10.).

Derfor denne Kirke med sit vedvarende Apostolat ikke var

den eneste af Christus tilfjtede og af ham grundlagte Frelsens Anstalt, hvor skulde da vel denne være at finde? Er den det ikke, hvorfor sammenligner da Herren den med den ene Faaresti, i hvilken alle hans Hjords Faar skulde indføres, for at der kan blive een Hjord og een Hyrde (Joh. 10, 16)? hvorfor med det Gæstebud, hvis Foragtere Kongen truer med de strengeste Straffe? Naar Apostilene betegne Kirken som Guds Huus og Tempel, som Hans Herligheds Fylde (Eph. 1, 23; 3, 19—21); naar de prise den som Christi Brud og Hans Legeme, som de snde Guds Børns og Arvingers fribaarne Moder (Gal. 4, 26. 30), naar de med saa stor Alvor opfordre til Troens Lydighed, at de ikke tage i Betænkning at stemple Fornægtelsen af den erkjendte Sandhed som den strafvrdigste af alle Forsyndelser mod Gud: hvad Andet er der da vel med disse og lignende Ord sagt, end at ene Kirken er Veien til Salighed, og at den evige Frelse forspildes ved en egenvillig Fornægtelse af den kristelige Sandhed og et bevidst Oprør mod den kirkelige Eenighed?

Dg hvad i al Verden skulde vel ellers have formaaet vor guddommelige Mesters første Sendebud til det Bovesnykke, at begynde paa at udbrede Kirken? Hvilke Udsigter aabnede denne Gjerning dem i de forskjellige Lande! Synagogens Fjendtlighed lod dem vente samme Skæbne i denne Verden som den havde beredt deres Mester, og Hedenstabet spottede over en Frelse, hvis Grundbetingelse er Selvfornægtelse og Forsagelse af denne Verden. Strax fra Begyndelsen ruster Verdensaanden sig derfor til Modstand. Alle Apostilene, med Undtagelse af en Eneste, følge Herren i Døden! Dg de skulde have beredt sig en saadan Fremtid for at udbrede en Lære, om hvis Nødvendighed til Frelse de ikke vare overbeviste? De skulde have bragt saadanne Offere for en Indstiftelse, hvis Charakter som den enesaliggjørende de ikke anerkjendte? I Sandhed, dette vilde være en Antagelse, som Ingen kan vedkjende sig, der blot indrømmer Apostilene sund Mennekesforstand.

Har altsaa, overensstemmende med det her Sagte, den ene

Midler imellem Gud og Menneskene kun stiftet een Kirke, for ved den at deelagtiggjøre Verden i den ved Ham fuldbyrdede Forløsning, saa er den Sætning, at denne ene Kirke er den „enesaliggjørende“ den uafviselige Consequents af en Anordning, der har Gud Selv til Ophavsmand. Man spørge ikke, hvor og hvilken denne ene Kirke er; thi dens Stifter har gjort den kjendelig ved Mærketegn, hvis Berettigelse og Charakter her ikke nærmere skulle skildres. Kun Saameget skal her siges, at intet af de christelige Religionsksamfund kunne være stiftede af Christus, der benævne sig selv efter en anden Stifter, og ikke kunne paavise Continuiteten af deres Existents igjennem alle christelige Aarhundreder. Bistnok hører man ikke sjældent, at den katholske Kirke i Tidernes Løb skal have lidt Skibbrud paa sin Vares og Forfatnings væsentlige Identitet med den apostolske Kirke, og dermed altsaa have tabt den Charakter, hvormed dens guddommelige Stifter havde beklædt den. Men skulde denne Mening virkelig kunne lade sig forlige med Christi udtrykkelige Forjættelser, der lyde paa alle kommende Tider? med Kirkefædrenes Være, der ganske harmonerer med den senere Kirkelære? med den guddommelige Bistand, der bestandig har ledet den katholske Kirke, og ikke sjældent forherliget den ved unægtelige Undere. Den af Christus stiftede Kirke har derfor ikke i noget eneste Dieblik kunnet opføre at være Sandhedens Varer og Naadens Kilde, fordi i dette Tilfælde den Helligaand for en Tid maatte være vegen bort fra den, hvad der dog paa Grund af Herrens bekjendte Forjættelser og denne Forudsætnings indre Arimelighed ikke kan antages. Den katholske Kirke kan til visse Tider og paa enkelte Steder vanhædes ved enkelte Medlemmers Misbrug og Fordærvelse; men den har aldrig ophørt og vil aldrig ophøre at være Verdensforløserens ene sande Kirke, saalidt som en i reen gothift Stil bygget Kirke ophører med at være en majestætist Bygning, fordi en Flok Krager har bygget Nester i dens Mure!

2. Med den Overbeviisning, at være den eneste af Chri-

stus grundlagte Frelsens Anstalt forbinder den katolske Kirke derfor ogsaa den traditionelle Bevidsthed om sin enesaliggjørende Charakter. Indirecte udtaler den denne Bevidsthed derved, at den erklærer sin Tro for den eneste sande, og sine Modstanderes for vildfarende; at den forlanger ikke blot udvortes Erbødighed, men en troende Sjæls fulde indvortes Overensstemmelse med det kirkelige Læremedes dogmatiske Afgjørelser; at den stedse gjør gjældende, at den Helligaand veileder den til al Sandhed og opholder den i samme, og at den som Følge heraf vil anerkjendes for den af Gud beskikkede Lærerinde for alle Jordens Folk. Derfor anfører Pius IX.' meget omtalte Syllabus blandt den nærværende Tids Vildfarelser udtrykkelig saadanne Sætninger, som gaae ud paa at nægte den katolske Kirkes Berettigelse til at kalde sin Religion for den eneste sande og paastaae, at man ved Udøvelsen af enhver Religion ligegodt kan opnaae den evige Salighed.

Af directe Vidnesbyrd om det her omtalte Prærogativ henvise vi her blot til Pius IX.' Allocution af 9. Dec. 1854 og Gregor XVI.' Breve af 27. Mai 1832 og 12. Sept. 1834, i hvilken den sidste Sætning, at den sande katolske Tro er en nødvendig Betingelse for Saligheden, betegnes som „et høist ærværdigt Dogma i vor Religion,“ medens paa den anden Side den Mening stedse er forkastet, at Hæretikere, der døe som saadanne, kunne opnaae den evige Frelse. Saadanne Vidnesbyrd kunne anføres fra alle Aarhundreder. Det 4. Lateranconcilium (13. Aarh.) saavelsom Conciliet i Florenz (15. Aarh.) udtale denne Sætning med den største Bestemthed, og den Athanasianske og Tridentinske Troesbetjendelse indskræper dens Betydning i Sammenhæng med alle Kirkens øvrige Dogmer.

3. Disse Erklæringer af Paver og Concilier stadfæstes af de ældste Kirkefædres Udtalelser. Clemens af Rom og Ignatius af Antiochien (1 Aarh.) betone paa det stærkeste denne Sandhed — een Kristus, een Kirke —, og den Sidstnævnte siger i sit Brev til Philadelphierne: „Fader eder



ikke bedaare, Brødre! Ingen, som hænger ved dem, der vække Splid i Kirken, vil faae Deel i Guds Rige!" (ad Phil. 3.)

Irenæus (2 Aarh.) kalder den katholske Kirke „vort Underpant paa Samfundet med Christus“; thi „i Kirken har Gud beskiftet Apostle, Lærere og Propheter, og anordnet Aandens hele øvrige Virksomhed, hvori Ingen har Deel, som ikke staaer i Samfund med Kirken. Hvor Kirken er, der er Guds Aand, og hvor Guds Aand er, der er Kirken og enhver Naadegave. Men Aanden er Sandheden.“ (adv. hæ. III, 24. IV, 31.)

Origenes (3 Aarh.) stiller Kirkens Autoritet over alle Resultater af videnskabelig Forskning. Derfor betragter han Kirkens i apostolisk Tradition begrundede Troesregel\*) som den religiøse Erkjendelses Kilde og Grundregel, og lægger den til Grund for sine filosofiske Lærebegninger, i den Overbeviisning, at, hvad der ikke horer med til dens Indhold, ikke kan gjøre Krav paa utvivlsom Bished. „Ingen, siger han,“ bedrage sig selv; udenfor dette Huus (nemlig Kirken) bliver Ingen frelst.“ (de princ. præf. 2.)

Cyprian (3 Aarh.) udtaler det som en utvivlsom Sandhed, at „den som affondrer sig fra Kirken, udelukker sig fra al Andeel i dens Forjættelser, og aldrig vil faae Deel i Christi Belønninger. Han er en Fremmed, en Vanhellig, en Fjende. Thi den som ikke har Kirken til Moder, kan ikke have Gud til Fader; og, saavist som Ingen af dem, der befandt sig udenfor Noahs Ark, blev skaanet af Vandfloden, ligesaalidt kan den nndgaa Fortabelsen, som befinder sig udenfor Kirken.“ Cyprian fremhæver derhos udtrykkelig, at selv Tilstedeværelsen

\*) Ved Troesreglen forstaae Kirkens fædre ingenlunde den apostoliske Troesbekjendelses Ordlyd, men den traditionelt begrundede Opfattelse og Fortaaelse af ethvert af dens enkelte Led. Disse sidste kunde, som Oldtidens Kirkehistorie noksom viser, blive Gjenstand for alle slags hæretiske Mistyndinger, som stadig bleve tilbageviste af den eenstemmige og faste katholske Opfattelse.

af nok saa meget Ukrudt paa Kirkens Gnemærker hverken kan undskyldte eller retfærdiggjøre noget Brud paa den kirkelige Genhed". (de unit. eccl. c. 19.)

Lactantius (4 Aarb.) seer i den tragiske Skabne, der i forskjællige Skikkelse har ramt alle dem, der have forfulgt Kirken, et Beviis for dens Sandhed, og tilføier: „Ene den katholicke Kirke har den rette og ægte Gudsdyrkelse: den er Sandhedens Kilde, Troens Bolig og Guds Tempel; hvo som ikke indtræder i den eller forlader den, han fjerner sig fra Haabet om evigt Liv og Frelse". (de mort. persec. og div. inst. 4, 30.)

Hieronymus (5 Aarb.) bemærker: „Vi sig, at alle de, som blive salige, blive det ved Kirken. Den, der nyder Lammet udenfor dette Huus, er en Vanhellig; den som ikke er i Noahs Ark gaaer tilgrunde i Syndsfloden". (in Joel III, 1; ep ad Damas. 15, 2.)

Augustin (5 Aarb.) siger: „Ingen kan opnaae Frelse og evigt Liv, som ikke har Kristus til Hoved; men Ingen kan have Kristus til Hoved; naar han ikke befinder sig i Hans Regeme, hvilket er Kirken". (de unit. eccl. 19.)

Saaledes lære den kristelige Oldtids ærværdige Vidner eenstemmig, at der udenfor Kirken ikke gives nogen sand og sikker Forstaaelse af det guddommelige Ord, ingen sand Guds-tilbedelse, ingen Meddelelse af den Helligaand, ingen frelsende Virkning af Christi Død. Intet nok saa stort Offer, selv ikke Martyriet, har da nogen Værd, eller bringer nogen Betsignelse.

4. Den Grundsætning, at der kun kan være een sand Kirke, og at denne Kirke som Følge heraf maa være den enesaliggjørende, er saa dybt rodfæstet i den kristelige Bevidsthed, at ogsaa de ikke-katholicke Confessioner steds baade i deres Theori og Praxis have anerkjendt den, og navnlig netop gjort den gjældende ved selve deres Adskillelse fra den katholicke eller den oprindelig eneste kristelige Kirke. Thi hvorledes kunde de undskyldte de dybt indgribende ofte blodige Forviklinger, som de derved foranledigede, naar de ikke ansaae den gamle Kirke for at være uskicket til at bevirke Mennesklægtens Frelse, og sig selv alene for at egne sig dertil? Man betænk nemlig her, at,

naar et fra den katholske Kirke adskilt Religions-samfund opgiver sin Paastand paa at være nødvendigt til Frelse, paadrager det sig dermed det forfærdelige Ansvar, uden Nødvendighed at have hidført og igjennem Aarhundreder vedligeholdt al denne blodige Tvedragt. Den blotte (formentlige) Nytte kunde aldrig tjene til Undskyldning herfor. Man maatte her fornuftigviis klart paavise en ubetinget Nødvendighed af de nye Religions-samfund for Verdens Frelse. Og i Virkeligheden har baade den belgiske og helvetiske Bekjendelse uforbeholdent udtalt denne Nødvendighed med den Bemærkning, „at et paa subjective Anskuelser grundet religiøst Samfundsliv ikke kan bære heldbringende Frugter, og at Adskillelse fra den sande Kirke er uforenelig med Guds Hensigter.“ \*)

Men danner Protestantismen efter sit inderste Princip een eneste og eendragtig Kirke? Har den bragt det videre, end til at danne blotte Territorial- og Nationalkirker, i hvilke de mest forskjelligartede Meninger vilkaarligt sees blandede mellem hverandre og kun sammenholdte ved ndre Foreningsbaand? Er disse „Kirkers“ formale Princip om „den h. Skrifts Klarhed og Tilstrækelighed“ overhovedet forligelig med Aerkjendelsen af en kirkelig Lærautoritet? Gjør ikke den paa-staaede Umiddelbarhed af det med Christus forenende Baand, eller Frelsen ved Troen, i Betydning jaf en blot ubetinget Tilid til den guddommelige Barmhertighed, ikke enhver mellemkommende og maglende Virksomhed af Kirken overflødig? Men kan det da kaldes fornuftigt, desuagtet at proclamere Nødvendigheden af en Kirke? Er dette consequent?

(Fortætttes.)

---

\*) Det følger af sig selv, at disse Bekjendelser tage disse Ord i den Mening, at deres Confession er den ene sande Kirke. At Luther begrunde sin Met til at danne en ny Kirke paa den Paastand, at den katholske Kirke ikke længere var den sande Kirke, og at hans Kirke var en Gjenoplivelse af den i en lang Række af Aarhundreder forsonndne Apostoliske Kirke, er bekjendt nok. H. A.

## Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den h. Fader afholdt d. 23. December et Consistorium, hvori 22 Cardinaler vare nærværende. Den pavelige Allocution omtaler udførligt Forfølgelsen af den katolske Kirke i Italien, og betegner derefter i trøffende og skarpe Udtryk den Mænd, der leder det tyske Riges Politisk ligeoverfor Kirken. Paven udtaler sin Smerte over den Maade, hvorpaa man baade med List og aabenbar Vold arbejder paa at tilintetgjøre Kirken, i det Mænd, som ikke engang ere Katholiker, ansee sig for berettigede til at opfaste sig til Dommere over de kirkelige Dogmer og til Fortolkere af Kirkerettens Bestemmelser. Samtidigt hermed beskulder man Tydslands Katholiker for selv at have fremkaldt den nærværende Forfølgelse, og anklager Biskopperne og den katolske Befolkning for at sætte Kirkens Bud over Statslovene, istedetfor omvendt at indrømme Statsmagten uindskrænket Raadighed over Kirkens Anliggender. Men Statsmændene skulde betænke, at Katholikerne, fordi de vide at give Gud hvad Guds er, bedre end alle andre Undersaatter ville vide at give Kaiseren hvad Kaiserens er. Schweits fulgte Tydslands Fodspor, og den spanske Doteringslov, mod hvilken Episkopatet eenstemmig havde protesteret, fulgte Italiens Exempel. Paven udtalte til Slutning sin Glæde over Biskoppernes og Geistlighedens Standhaftighed i alle katolske Lande, og over den Trofaskab, hvormed Folkene understøttede dem i Forsvaret for Kirkens Rettigheder, og endte med at nedbede Guds Bistand over Kirken. Consistoriet sluttedes med Udnævnelsen af 11 nye Biskopper. De politiske Blade have allerede bragt Efterretning om den Indignation, som den h. Faders Indttringer om Tydsland have frembragt i den kaiserlige Regerings Presseorganer. Vi ville uden tvivl i næste Nr. kunne meddele hvad der i denne Henseende maatte have Krav paa Opmærksomhed.

— Med Hensyn til Ophævelsen af de religiøse Ordener skriver Genf. Corresp: „Man maa her vel mærke sig et Punkt, som stiller den Uretfærdighed, der behersker de Regeringer, som ophæve Klosters, i det gæleste Lns. I Nonneklosterne er der saagodtsom ingen Søster eller Converse (Lagsøster), der ikke ved sin Indtrædelse i samme har bragt nogen Formue (den hende tilfaldne Medgift) til Klosteret. Nu har den italienske Regering ophævet flere hundrede Nonnekloster, og uden videre sat baade Nonner og Converser paa Gaden med Lovte om, aarlig at betale de første 600 Lire (Fr. altsaa

206 Rd. 24 s.) og de sidste 200 Lire (68 Rd. 72 s.). Af disse Summer fradrages 13 pr. c. i Skatter, og Resten udbetales saa uordentligt, at Mange af de Fordrevne slet Intet have erholdt af hvad der var dem lovet, og Andre forst længe efter den lovede Tid. Man maa dog her spørge: Med hvad Ret berøver Regeringen Nonnerne hvad der i egenlig Forstand er deres personlige Eiendom? Vil man endelig udjage dem af deres Kloostere, og bemægtige sig Bygningerne, saa give man dem idetmindste deres Medgift tilbage! Det Modfatte kan ikke kaldes andet end Blyndring."

**Hamborg.** Til Berigtigelse af en Meddelelse i „Kieleser Zeitg.“ om, at den katholske Menighed i Hamborg skulde underordnes den apostoliske Præfectur for Slesvig og Holsteen, indeholder „Bestf. Abl.“ følgende Bemærkning: „For nogle Aar siden har den h. Stol ansat to Præfecter som den apostoliske Provicar for de nordiske Missioner, Biskop Johann Heinrich Beckmann af Osnabrücks sideordnede Medhjælper, nemlig Regens Kohues i Osnabrück for Slesvig og Holsteen, og Pastor Grüder i Kjøbenhavn for Danmark, hvilke begge have deres Fuldmagter fra Rom, men dog staae i et vist Afhængighedsforhold til den apostoliske Provicar for de nordiske Missioner. Der er os imidlertid Intet bekendt om, at man i Rom har til Hensigt at underlægge Menigheden i Hamborg, der ligesom de katholske Menigheder i Bremen, Lybæk og Meklenborg staae umiddelbart under den apostoliske Provicar, under det holsteenske Præfectur, og vi finde denne Forandring ikke heller sandsynlig."

**England.** Fra London skrives under 29. Nov: Atter er en Geistlig i den engelske Statskirke, Rev. Higgins traadt over til den katholske Kirke. Dette er i kort Tid det andet Tilfælde af denne Art, og de hyppige Overgange til Katholicismen vække bestandig større Opmærksomhed.

**Schweits.** De forskjellige Regeringer i dette republi-  
canske Land synes at ville rivalisere med hverandre om Grespladsen i det moderne Fremskridts og den kirkefjendtlige Liberalismes Rige. Det af Canton Bern givne Exempel (s. f. A. Nr. 24) har allerede smittet Bispedømmet Basel. Regeringen i Solothurn (hvor Biskoppen af Basel residerer) har nemlig taget Anledning til lignende Manøvrer mod Kirken ved at patronisere en suspenderet og excommuniceret gammelkatholsk Præst, hvem den vil paatrænge et Kirkefogd, hvis Majoritet ikke vil have ham. Uden at tage Hensyn til denne

Vagrings har Regeringen imidlertid udstedt en Forordning, hvorefter alle Sognepræster hvert sjette Aar skulle underkaste sig et „Gjenvalg“! Dette sidste Ord har her en splinterny Betydning, eftersom det er vitterligt for al Verden, at katolske Præster ikke vælges af Folket, men sendes af Biskopperne. Meningen hermed er altsaa den, at de nuværende Præster herefter skulle stadfæstes i deres Embede ved Folkevalg, eller affattes ved en Folkekjendelse, og de fremtidige vælges af Menighederne, der for Eftertiden skulle have Ret til, efter Behag baade at kalde og affatte Præster, uden engang at indhente Biskoppens Samtykke. Vil denne ikke bøie sig for Mængdens souveræne Villie, har han efter hiin Lov forbrudt sine Indtagter og sit Embede, og kan strax fordrives fra sin Residents! Saaledes opfatter man Liberalitetsbegrebet i det frie Schweits! Regeringen forlangte tillige, at Biskoppen nopholdelig skulde afskedige sin Generalvicar Duret. Det følger af sig selv, at Biskoppen ikke giver efter, og hans Svarskrivelse til Regeringen er nylig bleven offentliggjort. Et Telegram af 21. Dec. melder, at Biskoppen har nedlagt en energisk Protest mod disse Overgreb, hvori han erklærer, at ene han er berettiget til at indfætte og affatte Geistlige, og at han derfor er forpligtet til at fjerne Antikatoliker fra deres Stillinger, om ogsaa Staten tager dem i Beskyttelse. Han bemærker tillige, at Biskoppernes Stilling ligesoverfor Kirken Paven og Staten nu er ganske den samme som før Vaticanconciliet; Pavens Ufeilbarhed medfører ingen Fare for Staten, og det er derfor ubilligt at drage en Biskop til Ansvar for Noget, som slet ikke eksisterer. \*) Biskoppen vil ikke gjøre sig skyldig i noget Brud paa sin Embedsæed, og finder sig derfor ikke forpligtet til et formeligt Forsvar for en Domstol, hvor hans Anklagere vilde blive hans Dommere. Han nægter at afskedige sin Generalvicar, og slutter med at erklære, at han frygter Gud mere end Mennesker, og aldrig vil betynde sin Samvittighed med Vebredelser for at have svigtet sine Embedspligter. „Hellere Død end Skandfel!“

Allerede Søndagen d. 22. Dec. foranstaltede Regeringen i Canton Solothurn en almindelig Folkeafstemning over den foromtalte tre Uger tidligere udstedte skandaløse Lovbestem-

\*) De her omtalte Demonstrationer i Schweits ere naturligviis en Frugt af de kaiserlig tydske Politikers Doctriner. U. A.

melse om det fexaarige Menighedsvalg, og det Inffedes den at faae Stemmesfleerhed for den (7585 St. mod 6083). Denne demokratifse Lov smigrer de rige Bønders Stolthed, der mene, at Præfterne, af Frygt for at falde igjennem ved de næste Valg, nu vilde vogte sig for at træde dem for nær! Størstedelen af dem have nemlig intet Begreb om denne Lovs Uforligelighed med den kirkelige Autoritet.

**Rusland.** Med Hensyn til den i vort Nr. 25. f. A. optagne Beretning om Ruslands Forhold til den h. Stol meddele vi her efterstaaende Bemærkninger efter et senere Nr. af „Genf. Corresp.“, hvoraf det fremgaaer, at saavel det i hiin Beretning omtalte romerske Blad, som Univers have ladet sig vildlede af den italienske Regeringspresfes Færdighed i at sætte visse til dens Hensigter svarende Rygter i Omløb.

„Man har nu i to Aar talt frem og tilbage om denne Udsoning; men Frugterne af den lade endnu bestandig vente paa sig. Det Eneste, der herom kan constateres, bestaaer i, at talrige Diocesser administreres af Personer, som Regeringen paanøder dem, og at det rutheniske Bispdomme Chelmu er faa godt som ophævet, uden at det er den h. Fader muligt at afhjælpe disse skrigende Misforhold. Kun med Nød har Paven i sin Tid opnaaet at kunne udnævne fem eller sex Biskopper for den katolske Kirke i Rusland. Man har siden talt om en Overenskomst mellem Czaren og den h. Stol, ifølge hvilken det russiske Sprog skulde indføres i den katolske Liturgi! Igfsaa dette er en Usandhed. Sandheden er derimod den, at Ruslands Selvhersker fremdeles anstrenger sig for at fortrænge Kirkens liturgiske Sprog og sætte det russiske istedetfor samme. Men Piss IX. har ikke forglemt, at den russiske Regering ved Hjælp af denne Sprogsubstitution i Aaret 1830 stilte Kirken ved flere Millioner græst-unerede Katholiker. Een Usandhed baner Veien for en anden, og saaledes undsee de italienske Regeringsorganer sig ikke ved at anmelde Oprøret af en pavelig Nuntiatur i St. Petersborg. Vel gjorde Czaren samtidig med den sidste polske Insurrection (1863) Forslag i denne Retning; men der har siden ikke mere været Tale herom, da Hs. Eminence Cardinalstatssecretairen klart gjennemfsuede den russiske Regerings Hensigter.

Den h. Stols Værdighed gjør os det til Pligt at demontere alle disse usande Rygter, navnlig fordi man bringer dem i Forbindelse med Fortællinger om, at Rusland skulde have givet Lovte om Gjenoprettelsen af Pavens verdslige Magt,

saafremt den h. Stol viste sig villig til Concessioner paa det kirkelige Gebet. Men det behøver neppe at siges, at Pius IX. aldrig vil nedlade sig til en saadan Handel.

Med Hensyn til Storfyrst Nicolaus' Besøg i Vaticanet, da er berom Intet Andet saudit, end at denne Prinds paa sin Tilbagereise fra Neapel har bevidnet den h. Fader sin Grefrygt, og at han, idet han overrakte ham et medbragt Photographi af ham (Paven), anmodede den h. Fader om at skrive et Par Ord paa samme. Pius IX. opfyldte med sin sædvanlige godmodige Velvillie dette Ønske, og skrev nogle Ord, hvori han udtalte det Haab, at „Gud vilde oplyse alle Konger.“ Denne Begivenhed skal nu være et yderligere Beviis for, at der nylig er tilveiebragt den bedste Forstaaelse mellem Czaren og den h. Fader — som om det ikke var den Sidste tilladt at være høflig!

### Ungariskforeningen.

Bestyrelsesmøde Tirsdag d. 14. Januar Eftm. Kl. 7 pr.

### Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen** den 12te Januar. 1ste Sondag efter Epiphani. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Efterm. Andagt. Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 13. M. Octav af Epiphani. 14. Ti. Hilarius, Biskop og Kirkelærer. 15. O. Paulus, Eneboer. 16. Co. Marcellus, Pave og Martyr. 17. F. Antonius, Abbed. 18. L. Petri Biskop i Rom.

**Søndagen** den 19de Januar. 2den Sondag efter Epiphani. Jesu Navnesfest. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Efterm. Andagt til Marias h. og ubejmittebe Hjerte for Synderes Omvendelse. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. — Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 20. M. Fabian og Selastian, Martyrer. 21. Ti. Agnes, Jomfru og Martyr. 22. O. Vincentius og Anastatius, Martyrer. 23. Co. Marias Formøling. 24. F. Timotheus, den h. Paulus' Discipel. 25. L. Pauli Omvendelse.

Søgnedagsgudstjeneste som sædvanligt.



# Katholsk Kirketidende.

Enogtyvende Aargang.

---

N<sup>o</sup> 2. Søndagen den 28de Januar. 1873.

---

**Indhold:** Hvad er det Faste og Blivende under alle Tidens Omstiftelser. Den pavelige Allocution af 23. Dec. f. A. — Kirkelige Efterretninger: Rom, Tydskland, Kjøbenhavn.

---

## Hvad er det Faste og Blivende under alle Tidens Omstiftelser?

(Fortjættelse fra Nr 1.)

5. I Modsatning til denne Forskjællighed, der i enhver enkelt af de mange Religionsformer, som Protestantismen har affødt, optræder med samme Fordring paa Almeengyldighed og Eneberettigelse som den katholske Christendom, — i Modsatning til denne factiske Uenighed om hvad man theoretisk erkjender det for nødvendigt, at alle Christne burde være enige om, kundgør den katholske Kirke fra Slægt til Slægt sin Enighed ikke blot i sin Lære, Bekjendelse og Gudsdyrkelse, men den fremstiller den haandgribelig i sit ene og synlige Overhoved, samt i sin Lydighed mod de af Gud beskikkede Overhyrder. I Bevidstheden om Nødvendigheden af denne Enighed har den undgaaet alle Spaltninger, der have deres Grund i Uenighed om Troen og de af Christus indstiftede Naademidler, og forvundet ethvert Oprør mod sine Styreere. Og den skulde i Bevidstheden om denne sin Enighed og Eenhed erkjende de Religionsfamsfund for ligeberettigede med sig, der ikke anerkjende et fælles Overhoved, men proclamere den frie Forskning i den hellige Skrift

og Frigjørelse for al kirkelig Autoritet som en heldbringende Erobring!

Kirken er dernæst hellig i Kraft af sin vedvarende Forbindelse med sit guddommelige himmelske Overhoved og sit overnaturlige Livsprincip, den Helligaand. Dens Lære og dens Naademidler ere derfor Kilden til de overnaturlige Livsytringer, hvorved saa mange Hellige have forherliget Christi Navn paa Jorden. Og den Kirke, som bærer dette Mærke paa sin himmelske Herkomst skrevet paa sin Binde, skulde erkjende de Religions-samfund for sine jevnbyrdige Eigemand, der ikke blot have forkastet Størstedelen af dens Helliggjørelsesmidler, og opstillet Grundsætninger, der ere til Hinder for en sand Helliggjørelse, men baade theoretisk og praktisk benagtet Virkeligheden af de Idealer, som det guddommelige Ord saa indtrængende foreholder os!

Kirken kalder sig endvidere katholsk d. e. almindelig. Den besidder nemlig i sin Lære, i sine Naademidler og i sin Forfatning Evne til at forene alle Jordens Folk til en organisk forbunden Heelhed, uden at disse derved tabe nogen af deres naturlige Eiendommeligheder. Den katholske Kirke udstrækker sin Missionsvirksomhed til alle Nationer, og Antallet af dens Bektendere overgaaer langt Tallet paa alle Secters samtlige Tilhængere, og — „den skulde ikke ansee det for sit Kald, at tilkæmpe sig Gueherredømmet paa det religiøse Livs Omraade, og samle Alt i sit Skjød, hvad der i Modfatning til dens harmoniske Genbed søger at gjøre sig gjældende som temporær eller local Particularisme!“ (Dieringer Dogm. S. 614).

Kirken er fremdeles apostolisk: Den har bevaret Apostlenes Embede og Scendelse i den aldrig afbrudte Række af deres Efterfølgere; den er grundet paa Petrus og de romerke Paver, blandt hvilke man tæller 27 Martyrer og 77 Hellige. Den Forfatning, som Christus har givet den, og som Apostlene have sat i Virksomhed, har Kirken i alle dens væsenlige Dele bestandig opretholdt; og den skulde da, i Bevidstheden om sin apostoliske Herkomst, ikke fortreste sig til Opfyldelsen af de

guddommelige Forjættelser, som Apostolatet har modtaget for Forkyndelsen af den aabenbarede Sandhed, for Forvaltningen af Naademidlerne og for Ledelsen af de Troendes Samsfund?

Kirken er derfor Verdens Lærestol. Hvor den kære, som den forkynder, vinder Anerkjendelse, der vil man finde Svar paa alle de Spørgsmaal, som ingen naturlig Landskraft er istand til at løse, der ville alle de Dunkelheder, som formørkede dette jordiske Liv, opklares; der ville Forsagthedens og Mistrøstighedens Aander være bandlyste, der ville den bekymrede og plagede Verdens dybeste Rangsler, frigjorte fra alt dette Livs Stov og Smuds, finde deres Tilfredsstillelse, og have sig op mod Uendelighedens saliggjørende Sphærer. Al religiøs-sædelig Sandhed er kun en Gjenklang af Kirkens Prædiken, og — det skulde du være ligegyldigt, om man er forenet med den eller ikke?

Kirken er Verdens Alter. Den fornyer hver Dag her i Tiden i en ublodig Stikkelse det Korsoffer, som med Forløseren er indgaaet i Evigheden, for ligesom at gjennemtrænge og hellige ethvert Dieblit i Tiden med Forsoningens Offerblod. I Kirken aabenbarer den Korsfæstede sig daglig for de Troendes Dine og bliver Gjenstand for deres Kjærlighed; Hans hellige Offer skal, uophørligt fortsat, ligesom svæve mellem Himmel og Jord, og denne sidste saaledes bære den Signatur, hvormed vi pleie at betegne den: en Kugle, hvorpaa der er sat et Kors. Af dette Offer udspringer Sacramenternes slyvarmede Kilde, hvis rensende og helliggjørende Strømme udbrede sig over det menneskelige Liv; thi det eucharistiske Offer er Kilden til enhver Velsignelse, der helliger Naturlivet. Dette Mysterium er Sjælen i Christi mystiske Legeme, Troens inderste Livsgrund, Kilden til det religiøse Livs vedvarende Styrkelse og daglige Fornyelse. Enhver Naadewirkning, der berører Menneskesjælen, er en Draabe af det Hav af himmelske Velsignelser, der udstrømmer fra Kirkens Altere, og — Kirken skulde med denne Bevidsthed agte det for at være et underordnet Spørgsmaal,

om denne Alterets Hemmelighed, dette Troens og Kjærlighedens dybeste Mystorium, anerkjendes eller ikke?

Kirken er endelig Verdens Opdragerinde. Den arbejder uafsladelig med sin Sandhed og Naade for Christi Riges Udbredelse og Befæstelse. Dens Virksomhed omfatter baade det offentlige og private Liv, samt Alt hvad der hører til Dannelse og Videnskab, og har stedsse været ledsaget af de herligste Virkninger, fordi den er uopløselig forenet med sin guddommelige Stifter i den Helligaand, som har sin blivende Bolig i den. Denne Aand borger den for, at Herren aldrig forlader den. Og den skulde i Forvisningen herom være ligegyldig ved, om denne Sandhed anerkjendes eller ikke?

6. Nei Kirken maa nødvendig, fordi den tilbyder alle Midler til Salighed, ansee det for en Pligt for alle Mennesker at slutte sig til den, saafremt ikke uovervindelige Hindringer gjøre det umuligt. Thi „den som ikke hører Kirken“, siger Herren, „han være for dig som en Hedning og offentlig Synder.“ „Hvo som hører eder, han hører Mig; og hvo som foragter eder, han foragter Mig; men hvo som foragter mig, han foragter Den som har udsendt mig“ (Matth. 18, 17. Luc. 10, 16). Herren selv lægger saa afgjort Vægt paa Kirkens Mellemkomst i Salighedsanliggendet, at Han, uagtet han ved en umiddelbar Aabenbarelse havde kaldet baade Cornelius og Paulus, dog henviser dem begge til Apostlene (Ap. Gj. 10, 5. f. 9, 6. f.). Skulde man da turde paastaae, at det i Guds Dine kommer ud paa Et, hvilken Religion man antager og bekjender, naar man ved dette Valg blot raadfører sig med sin Fornufts Indsigtelser? Er en Prøvelse af de forskjellige Religioner, ene i Medfør af den individuelle Fornuft, den Nei, som Christus har anvist os for at komme til Sandhedens Erkjendelse?

Denne Mening hanger som bekjendt noie sammen med Beraabelsen paa Samvittighedsfriheden. Denne Appel virker saa meget mere forførist, som Ordet „Frihed“ har en fortryllende Klang, der berører det menneskelige Hjertes ædleste

Streng. Men der kan dog kun forsaavidt være Tale om en Frihed for Samvittigheden, som der overhovedet kan være Tale om Frihed paa det sædelige Gebet. Mennesket er frit, fordi ingen Tvang har Magt over hans Indre, men han efter eget Valg bestemmer sig til at gjøre det Gode eller det Onde, til at overholde eller overtræde de guddommelige Bud. Men er dermed sagt, at han ikke har nogen Forpligtelse til at gjøre det Gode og undlade det Onde? Sikkerlig ikke! Guds Ord udtaler tvertimod en positiv Lov for Menneskets sædelige Handlemaade. Thi Herren selv siger: „Vil du indgaae til Livet, da hold Budene“ (Matth. 19, 7), ligesom han ved Apostlenes Udsendelse (Matth. 28, 19. og Marc. 16, 15. 16.) har givet en Troens Lov i de Ord: „Gaaer ud i al Verden, og lærer alle Folk, og døber dem i Faderens og Sønnens og den Helligaands Navn, og lærer dem at holde Alt hvad Jeg har befaleet eder. Hvo som troer og bliver døbt, han skal blive salig, men hvo som ikke troer, vil blive fordømt.“ Det er derfor saa langt fra, at Mennesket skulde være uden Lov og Pligt i sit sædelige Liv og sin religiøse Tro, at han tvertimod ved Christi klart udtalte Villie maa føle sig bunden til at høre og troe dem, hvilke Han har sendt som Lærere i sit Evangelium og som Herolder for Kundgjørelsen af sine Bud. Saasandt Guds Sandhed og Kjærlighed har aabenbaret sig, og saasandt Mennesket erkjender den guddommelige Aabenbaring for Rilden til den religiøs-sædelige Sandhed, saa har han den Pligt at underkaste sig den; og gjør han det ikke, da misbruger han sin Frihed, og paadrager sig derved i samme Grad Ansvar for den guddommelige Retfærdighed, som han har været i Besiddelse af Betingelserne for Sandhedens Erkjendelse, men ved egen Skyld har lidt Skibbrud paa den. Har Kristus kun stiftet een Kirke, for at den skulde kundgjøre hans Sandhed og Naade for Menneskene, saa har Enhver, der indrømmer dette, og saa den Pligt formelig at slutte sig til den. Thi gjør han ikke dette, saa stiller han sig i bevidst Opposition til Christi udtrykkelige Villie, eftersom Han har udkaaret Kirken til sin Sted-

fortræderinde, og sat den til at være den ufeilbare Forkynder og Fortolker af sin Aabenbaring.

Men — lod det sig maastee dog ikke tænke, at Herren havde villet flere Kirker, eller dog under den historiske Udviklings Gang havde tilladt deres Tilblivelse, for saaledes i en Mangfoldighed af Skikkelser at naae Endemaalet for sin Aabenbarelse? Denne Mulighed er imidlertid udelukket, paa den ene Side ved den af Bibelen bevidnede Kjendegjerning, at Christus kun har stiftet een Kirke under een Overhyrdes Ledelse, paa den anden Side ved indre Grunde. Er nemlig Kirken Eet med selve Christendommen i dennes Aabenbarelse i Tid og Rum, saa er dens Eenhed nødvendig given med Christi Eenhed; thi Begrebet om een Freløser for alle Mennesker kræver med Nødvendighed kun een for Alle beregnet saliggjørende Kirke. Er „een Kirke hvad den maa være for at opfylde sin Bestemmelse, saa er der ligesaa lidt Trang til flere Kirker, som en Fleerhed af Guder var nødvendig for Verdens Skabelse, eftersom een almægtig Gud har været sig selv nok for at kunne skabe alle Ting“ (Dieringer Catech. for Vægfolk S. 525). Tænker man sig Tilstedeværelsen af flere Kirker som berettigede og i sig selv lige sande, men kun forskjællige, forsaavidt som den ene stiller høiere sædelige Fordringer, og tilbyder virksomere Naademidler end de andre, saa maatte dog aabenbart Kjendemærket paa den Kirke, som Gud virkelig har stiftet være det, at den besidder og meddeler Alt, hvad Christus har lært, indstiftet og anordnet. Men da de factist bestaaende christelige Religionsfamsfund modsige hverandre i Lære, Naademidler og Forsfatning, og som Modsatninger udelukke og bekæmpe hverandre, saa er der kun to Muligheder tilbage: Enten kan kun een af dem, eller slet ingen af dem være den sande Kirke. Kun en Tankeløshed, der lader de enkelte Confessioners dybtgaaende Forskjælligheder npaaagtede, kan paastaae, at alle Kirker, der kalde sig christelige, tilsammen udgjøre den ene af Christus stiftede Kirke.

Vi have i det Foregaaende anført de væsenligste af de

Grunde, der tale for vor Sætnings theoretiske Sandhed. Vi gaae nu over til at drøfte dens praktiske Consequenter og Virkninger. (Fortsættes.)

## Den pavelige Allocution af 23. December f. A.

I Anledning af de overdrevne og usiagtige Beretninger, Størstedelen af de politiske Blade have indeholdt om Paven's Nætringer ved denne Veilighed, skulle vi her efter det katholske Blad „Germania“ meddele en ordret Oversættelse af de to Afsnit (om Italien og Tydskland), som især have været Gjenstand for Dmtale. Hvor Faa de end da maatte være, som interessere sig for at erholde paalidelig Underretning om, hvad den store Mængde af Uvislære dommer og taler om, uden at kjende det i dets virkelige Skikkelse, troe vi at opfulde en Pligt mod Sandheden, ved at gjøre det muligt for Enhver, der ikke blindt troer de farvede Beretninger, hvormed Partiaanden nærer de herkende Fordomme, at danne sig en Mening om, hvorvidt det som virkelig er skeet berettiger til at sige hvad der ved en saadan Veilighed er sagt. Den ovenfor betegnede Deel af den pavelige Udtalelse lyder saaledes:

„Den retfærdige og barmhjertige Gud, hvis Naadslutninger ere uudgrundelige, og hvis Veie ere uudforskelige, lader for nærværende Tid denne h. Stol og med den hele Kirken sukke under en langvarig og haard Forfølgelse. Den Os og Eder, arv. Brødre, beredte Stilling, har i Sandhed ikke forandret sig til det Bedre, men snarere fra Dag til Dag forværret sig siden Occupationen af vore Provindsler, og især efter at denne arværdige Stad for mere end to Aar siden blev unddraget Bort faderlige Herredomme. En vedvarende Erfaring har lært, med hvor stor Hæd Vi gjentagne Gange, ligesaa den første Begyndelse af disse ved politiske Secters ugudelige Machinationer tilblævne og gennemførte Forfølgelser, i vore Allocutioner og apostoliske Skrivelser uforbeholdent have udtalt, at Vor verdslige Magts Høihedsrettigheder af ingen anden Grund ere blevne angrebne med saa stor Voldsomhed, end for saaledes, om det

ellers var muligt, at forberede Omstyrrelsen af det geistlige Herredømme, hvormed Petri Efterfølgere ere bekladte, samt Tilintetgjørelsen af den katholske Kirke og den Guds Salvedes Navn og Magt, som lever og hersker i den.

Denne Hensigt har den piemontefiske Regering allerede tidligere lagt for Dagen i en Mængde fjendtlige Handlinger, især ved de uretfærdige Love, som drage de Geistlige bort fra Alteret, berøve dem deres Immunitet ved at indkalde dem til Rigtstjeneste, betage Biskopperne deres Ret til at sørge for Ungdommens Underviisning og for en stor Deel formene dem Tilskuet med deres Seminarier. Den sidste Tid har imidlertid givet Os endnu klarere Beviser for denne Plan. Efterat man nemlig her i Vor Stad og under Vore Zine paa en brutal Maade har fordrevet flere religiøse Corporationer fra deres Huse, belagt Kirkegodserne med svære Skatter, og overladt til den verdslige Magt at tage Bestemmelse om deres Anvendelse, har man nu for ganske nylig forelagt det saakaldte Parlament en Lov af samme Beskaffenhed som den, der, uden Hensyn til Vore Modforestillinger og Vor udtrykkelige Forkastelse, efterhaanden er bragt til Udførelse i de øvrige Provindser af Italien, en Lov, der gaaer ud paa, her i den katholske Troes Midtpunkt at tilintetgjøre de religiøse Ordenssamfund, overgive Kirkegodserne til Statskassen, og lade dem sælge ved offentlig Auction. Denne Lov — om ellers en Foranstaltning, der i den Grad strider mod al naturlig, guddommelig og menneskelig Ret, fortjener Navn af en Lov — er tilmed langt fordærveligere for Rom end for de omliggende Provindser, idet den her griber langt dybere ind i hele Kirkens Rettigheder og Eiendom. Den kan nemlig med Sandhed siges at gaae ud paa at udtørre den sande Culturs Strømme, hvilke disse Samfund med usigelig Møie og storartede Anstrengelser ikke blot i disse Lande have fremkaldt og ledet, men ogsaa, trods alle Vanskeligheder og Besværligheder, ofte under Livsfare have tilført fremmede og vilde Nationer, og den Dag i Dag fortsatte denne Virksomhed. Men denne Lov strider desuden fremfor Alt imod Vort Apostolats Forpligtelser og Rettigheder.

Naar nemlig de religiøse Ordener ere fuldstændig tilintetgjorte, naar den øvrige Geistlighed er priitegiden for Nød og Elendighed, og i Medfør af Børnepligten er bleven sjeldnere, da vil man ikke blot her som andensteds forgjaves søge efter Mand, der kunne række Folket Ordets Brød, uddele Sacramenterne til de Troende, undervise Ungdommen og beskytte den mod



de utallige Farer, der i vor Tid true den, men man vil berøve Kirkens Iverhoved Hjælpe midler, der ere ham, som hele Kirkens Styre, aldeles uundværlige til det øverste Kæde- og Hjerde-embedes Forvaltning. I den romerske Kirkes Blyndring medfører tillige Tabet af de Gudsfer, der ikke saameget ere tilveiebragte ved Stiftelser af vore Landsmænd, som ved alle Katholikers Gavnildhed, og derfor ere nedlagte i dette Enhedens Midtpunkt; og saaledes bliver det, som er skænket og helliget til hele Kirkens Nytte og Udbredelse, paa en uretsfærdig Maade anvendt til Bedste for Kirken uvedkommende Formaal og til Fremmedes Berigelse. Vi havde derfor aldrig saasnart erfaret, at en anden af den subalpinste Regerings Ministre havde anmeldt Fremlæggelsen af et saadant Lovforslag for den lovgivende Forsamling, før Vi strax ved en Skrivelse af 16. Juni d. A. til Vor Cardinal-Statssecretær udtalte Os om dette enorme Overgreb, og paalagde ham at gjøre de udenlandske Magters Gesandter ved Vor hellige Stol bekendte med den nye Fare, der truede Os, saavel som med Vore øvrige Trængster. Men, da den Lov, hvormed man truede, allerede var indbragt, krævede Vort Apostelembedes Pligt fremsfor Alt, at vi høitideligt gjentog de allerede tidligere udtalte Protester for Eder, ærværdige Brødre, og for hele Kirken, hvilket vi hermed gjøre. I Jesu Christi Navn altsaa, hvis Ret Vi her paa Jorden repræsenterer, samt i Kraft af de hellige Apostle Petri og Pauli saavel som Vore egen Autoritet forkaste og fordomme Vi hiin formastelige Gjerning tilligemed ethvert andet Udkast til en Lov, der anmasser sig Magt til at forstyrre, plage, undertrænke og formindske de religiøse Ordenssamfund i Rom og de omlyggende Provindser, til at berøve Kirken sine Eiendomme, inddrage dem i Statskassen, og paa anden Maade forøde dem.

Derfor erklære Vi allerede nu alle Forgribelser paa Kirkens Rettigheder og Eiendomme for ugyldige. Vi erklære enhver under hvilkensombest Retstitel skeet Erhvervelse af de den frarøvede Gudsfer for en Nullitet, samt at denne Apostoliske Stol aldrig vil opgive sin Ret til at fordrø deres Tilbagegivelse. Men I phavemændene til denne Lov og Saadlangerne for dens Gjennemførelse skulde betænke de geistlige Straffe, som de Apostoliske Constitutioner udtale over alle dem, der forgribe sig paa Kirkens Rettigheder. Maa de dog have Myndigt med deres egne Sjæle, og ophøre med at nedkalde den guddommelige Bredde over sig paa Bredens og den evige Retfærdigheds og Doms Åbenbarelses Dag!

Men den bittre Smerte, hvormed disse og de øvrige Kirken overalt i Italien tilføiede Uretfærdigheder opfyldte Os, bliver ikke lidet forhøiet ved de heftige Forfølgelser, hvilke den andensteds er underkastet, men især i det nye tydske Rige, hvor man ikke alene med hemmelige Machinationer, men med aabenbar Vold arbejder paa fra Grunden af at ødelægge den.\*) Mænd, der ikke alene ikke bekjende sig til vor h. Religion, men ikke engang kjende den, anmasse sig Magt til at give Forfkrifter for Forstaaelsen af Kirkens Dogmer og Kirkerettens Bestemmelser.\*\*\*) Og samtidigt med, at de paa det haardeste mishandle den, blues de ikke ved at paaftaae, at de ikke tilføie den nogen Skade; ja de føie endog Bagvaskelse og Spot til det øvrige Unde, de gjøre, idet de ikke undsec sig ved at give Katholikerne Skyld for denne rasende Forfølgelse\*\*\*), fordi deres Overhyrder og deres Geistlighed i Forening med det troende Folk vægre sig ved at foretrække den verdslige Magts Love og Fordringer for Guds og Kirkens hellige Love, og ikke ville gjøre sig skyldige i Utroskab mod deres religiøse Pligter. Maatte dog Staternes Sty-rere, belærte af den daglige Erfaring, engang sigte sig selv, at Ingen blandt deres Underjaatter samvittighedsfuldere giver Keiseren hvad Keiserens er, end Katholikerne, og det fornemmelig af den Grund, at de samvittighedsfuldt beslitte sig paa at give Gud hvad Guds er."

Den sidste Deel af Taler dreier sig om Forholdene i Schweits og Spanien, samt om de armeniske Schismatikeres vedvarende Forsøg paa, ved den tyrkiske Regerings Understøttelse at hindre den h. Stol i at gjøre sin kirkelige Myndighed gjældende. I Spanien har Cortesforsamlingen betjent sig af samme Middel som den italienske Regering for at undertrykke Geistligheden og lamme dens Selvstandighed og Indflydelse paa Folket. Regeringen mener at holde den i Afhængighed ved at bringe den i Armod. Den har ved den nylig givne Vønningss Lov brudt alle tidligere indgaaede Forpligtel-

\*) sed aperta quoque vi illi funditus subvertendæ adlaboratur

\*\*) potestatem sibi vindicant præsumendi dogmata et jura catholicæ Ecclesiæ . . .

\*\*\*) Et dum eam præfracte divesant, impudenter asserere non dubitant, nullum illi a se inferri detrimentum; imo calumniam et irrisionem addentes injuriæ sævientem persecutionem vitio vertere non verentur Catholicorum etc.

fer, og har i det Hele i de sidste Aar ved en Række af Regeringshandlinger, der ere anlagte paa at undergrave Troen hos den store Mæsse af Befolkningen og ødelægge Kirkedisciplinen, søgt at fremme det Formaal, som i vor Tid synes at være det liberale Fremskridts Hovedopgave, nemlig Kirkens og Christendommens Fortrængelse fra deres sociale Magtstilling i Samfundet. Angaaende Schweits henviser vi til vore Beretninger i Nr. 24 f. A. og Nr. 1 d. A.

### Kirkelige Efterretninger.

Rom. 3 Anledning af Julefesten samt sin Navnedag (27. Dec. Sct. Johannes Ev.) og Marskiftet har den h. Fader givet mange Audientser. Den 22. Dec. modtog han alle sine tidligere Embedsmænd i Ministerierne. Han talte især om de „kjendelige Tegn paa Guds Bredde“, som i vor Tid aabenbare sig i alle Slags offentlige Ulykkestilfælde. Efter Consistoriet d. 23. bragte Cardinalcollegiet ham de sædvanlige Ryknskninger for Julefesten. Ordføreren, Cardinal Patrizi, Collegiets Decan, udtrede i sin korte Tale, at det yderst Piinlige i Kirkens nærværende Stilling gav Haab om en nærførestaaende Vending til det Bedre, da Gud neppe vilde tillade denne Tilstand at blive af lang Varighed. Den h. Fader svarede, at han delte dette Haab, og ønskede af Hjertet, at de der vare Skyld i al denne Forstyrrelse, maatte alvorlig betænke dens Følger baade for dem selv og Samfundet. „Han ønskede ikke Ondt over Noget, men det var hans Pligt at formane Ophavsmandene til itide at afvende hine Følger, og undgaae den sørgelige Skabne, der ventede dem. Man skulde vel bede for dem, men ogsaa sige dem Sandheden.“ Den 26. modtog Paven det diplomatiske Corps (Østerrigs, Belgiens, Brasiliens og Baierns Gesandter). Den hidtilværende franske Gesandt, Greve de Bourgoing, havde samme Dag taget sin Afsted og indsendt sig af denne Grund ikke ved denne officielle Audients, men fandt samme Aften Leilighed til at bevidne den h. Fader sin Bedrøvelse over, at han havde seet sig nødsaget til at begjære sin Entledigelse. Den 27.

modtog Pius IX. tidlig om Morgenens Cardinalernes Nykonstning i Anledning af sin Navnedag, og senere paa Dagen indfandt sig 300 Officerer af den tidligere pavelige Armee, der igjennem deres Chef, General Kanzler, overbragte den k. Fader deres Nykonstning\*). Den 29. modtoges Spaniens, Ruslands og Quatemales Gesandter. Det tydske Riges „Forretningsfører“ lod sig ikke see, og forlod — paa Grund af den Riget ved Allocutionen tilføiede Fornærmelse (!) — Rom den 31. Decbr. (s. f. Nr.).

**Tydskland.** Det officiose Berlinerblad „Provinzial-Corresp.“ udtaler sig i stærke Udtryk om den „Ridenstabelighed“, hvormed Paven i „umiskjendelig fornærmelige Udtryk“ i sin ovenfor meddeelte Allocution skal have udtalt sig om „det tydske Riges Regering og sammes Overhoved, samt forhaaenet Regeringens Handlinger.“ „Det er fjerde Gang, at Paven i Løbet af et Aar har udfordret den tydske Regering.“ Bladet erindrer om „den hensynsløse Tilbageviisning af Cardinal Hohenlohe, til Billigelsen af Armeebiskop Ramczanowski's Forhold“, fremdeles til „den berygtede Tale til de Tydske i Rom“ og endelig til „de sidste Bagvaskelser paa Julefesten (!)“. „Denne Pavens Optræden foreskriver Regeringen ubetinget og klart den Wei, som den bør indslaae til Ordningen af de kirkelige Anliggender. Jo mindre der kan være nogen Tanke om Forstaaelse med den h. Stol, desto uafviseligere gjør den Nødvendighed sig gjældende, ved uontastelige Lovbestemmelser i enhver Retning klart at fastsætte Grændserne for de geistlige Rettigheder.“ Samme Sprog føre selvfølgelig ogsaa de øvrige Regeringsblade.

**Kjøbenhavn.** Vi have i Løbet af de sidste Aar stadig havt Anledning til at forbauses over den Maade, hvorpaa „Fædrelandet“ i sine politiske Oversigter tillader sig at behandle den katolske Kirkes Overhoved. Det er formelig blevet til Vane for dette Organ at overdænge den Mand med de meest udsøgte Forhaanelser, hvis Person og Charakter man ellers kun seer bagvaasket og nedværdiget i den atheistiske og revolutionære Smudspresses fornemmelig i det af Bladet bestaaende med den ømmeste Forskjærlighed behandlede Kongerige Italien. At vi hidtil have tiet hertil, behøver neppe videre Forklaring. Have vi i og for sig kun liden Ryst til unyttig Polemik med Nogensomhelst af de Mange, der, hilde i indgroede Fordomme, drive Spot med

\*) S. nedenst. Efterretning „Kjøbenhavn.“

Alt hvad der angaaer den kaltholste Kirke, uden at kjende det Mindste til dens Anliggender, da følger det af sig selv, at vi ikke kunde finde os foranledigede til at indlade os med en Fanatisme, der overstrider alle Grændser for Besindighed og Ansand. Naar vi alligevel idag gjøre en Undtagelse fra Regelen, ved at reclamere mod den i Nr. 6 d. A. (8. Jan.) indeholdte politiske Revue, da har dette ene sin Grund i, at de usømmelige Ytringer, vi ville paatale, ikke, som saa meget Tidligere af denne Art, indstrænke sig til Redactionens eller Referentens Dom og Bemærkninger om det Skete, men at hine Ytringer ere begrundede i en forvansket Gjengivelse af de paagjældende Facta. Disse Facta ere her Den pavelige Allocution af 23. Dec. og Pius IX.' Svar til to Ynkønskingsdeputationer fra den romerske Adel og fra Officererne ved den tidligere pavelige Hær. Her er altsaa vistnok kun Tale om Ord. Men Forfalskningen af hvad der ved en vis Leilighed er sagt, har under visse Omstændigheder mere at betyde, end Forvanskinger af udvortes Begivenheder. Disse finde altid den fornødne Berigtigelse, der aldrig bliver ubemærket; men Enhver veed, at det forholder sig anderledes med Ord: disse kan Enhver ubindret vedblive at tage til Indtægt for sine Yndlingsmeninger og særlige Formaal!

Den forommeldte Oversigt begynder saaledes:

„Hans Hellighed Paven har anvendt Zuletiden til at holde adskillige Taler, deels en stor Allocution til Cardinalerne, deels Svartaler til Ynkønskingsdeputationer. Flere af disse Udtalelser ere i høj Grad skikkede til at vække Forbauselse, ja man fristes næsten til at troe, at den h. Fader har begyndt at gaae i Barndom, saa mærkeligt er hans Sprog og hans Meninger.“ Vi lade os nøie med at understrege dette smukke Udtryk. „Fædrelandet“ tager det som bekjendt ikke nøie med sine Kraftpræfer, og vi gaae helst afveien for dem, paa hvem Ordene „katholisk“ og „Pave“ gjøre samme Virkning som den røde Farve paa en vred Tyr, eller andre Objecter paa en bidst Hund. Hvad dernæst den pavelige Allocution angaaer, da have vi, ved — for Italiens og Tydsklands Vedkommende — at meddele en tro Oversættelse af dens authentiske Text, sat enhver ubildet Læser istand til at erfare, hvad Paven virkelig har sagt, og skulle ikke opholde os ved de Sympathier, hvormed dette nationale Organ hilser det tydske Riges Fjendtligheder mod vor Kirke!

Anderledes forholder det sig derimod med de paa første

eller anden Haand af den radicale italienske Presse ofte Referater af Pavens Svar paa den romerske Adels Adresse, samt hans Tale til sine forhenværende Officerer. Det har hidtil ikke været os muligt at overkomme et paalideligt Referat af disse to Talers Ordlyd. Vi maa derfor lade det indtil videre beroe med at benægte, at Paven i den første af disse korte Svartaler har gjort Christus til Aristokrat, og opfordret det romerske Folk til Oprør, samt — hvad der fremsor Alt maa „forbause“ ethvert adrueligt Menneske — at den sidstnævnte Tale skal have indeholdt en „tydelig Opfordring til Kongemord“. Vi finde det efter mange tidligere Erfaringer meget sandsynligt, at den flette Presse, hvis Agenter naturligviis ikke have Adgang til selv at høre hvad Paven siger i sine Audientser, med Begjærlighed griber Leiligheden til at more Læsepøbelen med at udbrede saadanne Historier, hvori den paa sin Viis frit phantaserer over Themaer, der give dens ondsfabsfulde Instincter Stof til skædfroe Udandelser. Men intet af de bedre Blade have i deres korte Referater givet Anledning til at indlægge saa absurde og opværende Insinuationer i Pavens Uttringer. Vi have iøvrigt ondt ved at troe, at enten den oprindelige Fabrikant af disse falske Referater eller „Fædrelandets“ Redaction ere istand til at antage dette enorme Konfens for Sandhed! De finde dem hver paa sin Viis hensigtsmæssige for et Formaal, hvorom der for Øieblikket hersker en meget beklagelig Enighed blandt alle vor Kirkes Fjender. Paa dette Punkt hersker der den skjønneste Enighed mellem den meest bornerte og fanatiserede Pietismes og den udprægede Atheismes Tilhængere.

Intet ærligt og fornuftigt Menneske, der læser Pius IX.' Svar paa Cardinalernes Ekstonskning efter Consistoriet den 23.\*), vil være istand til at troe hele Christenhedens Overhoved og den Mand, der utvivlsomt maa kaldes den meest ophøjede offentlige Charakter, som vor Tid har at opvise, — intet hæderligt Menneske vil være istand til at troe, at han skulde have opfordret til Oprør og Kongemord! At de, der hensynsløst dømme alle Andre efter dem selv og deres hemmelige Søelser, at de mulig kunde anfse et Mord paa Pius IX. for en usselig Begivenhed, og derfor ere tilbøielige til at tilslutte ham det samme Sindelag mod dem der „hade ham usforstyldt“, forundrer os ikke videre. Men det maa dog selv fra den meest fordærvede nøg-

\*) S. dette Blads Beretning fra Rom (S. 27).

terne Menneſkeforſtands Standpunkt findes ligesaa latterligt ſom dumt, at tiltroe Paven, at han, ved at ſmigre for Ariſtokra-tiet, ſkulde tænke paa at opmuntre „Folket“ til Oprør! „Fædrelandet“ og dets italienske Autoriteter vide godt, at vor Tids Folkeſnoge betjene ſig af ganſke andre Midler. Det Bedſte er endnu den Commentar, ſom Vedkommende giver til Pavens Henviisning til det iſraelitiſke Folks Befrielse af dets Trængſler ved den heltemodige Judith. Paven ſkal have kaldet Holofernes for „Beleirernes Konge“. Heri finder Referenten den ovenfor omtalte „tydelige Opfordring til at myrde Kong Victor Emanuel“, ſom om ikke ethvert fornuſtigt Menneſte heri uden nogen Forklaring ſtrax ſeer en meget almindelig brugt Anvendſe af Ordet „Konge“. Eller hvem har ikke tid nok hørt tale om „Digternes Konge“, om Børs- og Jernbanekonger, ja endog baade om Fuglenes Konge og om Fuglekonger? Men allerutroligſt er dog den Uforſtammethed, at Referatet formelig lægger Paven de Ord i Munden: „Lader os bede og være forviſede om, at dette Mord ſnart maa ſtee!“

Vi beklage meget, at „Fædrelandet“ ikke har ladet ſig advare ved det Uheld det i ſin Tid havde med ſit Referat af den ſaakaldte „romerſke Diſputa“, om hvilket det, ſom vi i ſin Tid have berettet, kort efter blev opluſt, at det for Morſtabs Skyld var forfattet af en engeliſt Præſt til Brug for det Skandaleblad, hvorefter „Fædrelandet“, uagtet dets totale Meningsløſhed, ikke tog i Betænkning at meddele det ſom et aldeles utvivſomt og fyldeſtgjørende Beviis for den katholiſke Chriſtendoms Forkaſtelighed!

— Katholiſk Svendeforening. Anden Juledag feirede den hervarende katholiſke Svendeforening ſin treaarige Stiftelſeſfeſt ved en ſælleds Communion i Sct. Ansgars Kirken. Om Aftenen vare Medlemmerne talrigt ſamlede i Foreningens vanlige Locale til feſtlig Glæde, hvortil ogſaa den for kort ſiden grundede Lærlingeforening, der foreſtaaes af Hoiærv. Hr. Paſtor Dieſjel, var bleven indbudet. Som i de foregaaende Aar havde Foreningens Forſtandere ogſaa denne Gang ſørgt for et Juletræ, der ſindrigt prydet og behængt med ſmaa Foraringer lovede Medlemmerne en fornuøielig Aften. Efter Afſyngelſen af Juleſangen: „O, ſalige Nat“ vød Foreningens Præſes Svendene og den unge Lærlingeforening Velkommen, hvorefter Foreningens Vice-Præſes, Hr. Paſtor Dieſjel, holdt Feſttalen. Udgaende fra Juletræets ſindrige Betydning, der jo ſkulde fremſtille det ſande Livets Træ, Verdens Træſer,

talte Hr. Pastoren om de rige Velsignelser, som Jesus Christns og hans h. Religion har udbredt over hele det menneskelige Samfund, men især over Haandværksstanden, og henviste slutteligen til Juletræets farlige Betydning for den kath. Svendeforening. Ogsaa Svendeforeningen skulde udbrede sig liig et frodigt Træ, og Medlemmerne skulde bestræbe sig for at være gode Frugter paa dette Træ. Gevinsternes Bortlodning og Træets Plundring, som derefter fandt Sted, gav Anledning til megen Spøg og Muntterhed. Efter Maaltidet udbragtes Skaaler for den h. Fader, for Foreningen, for dens Forstandere og Belyndere osv. I den livligste Stemning stiftes man ad Kl. 11 efter Affnyggelsen af Foreningens Aftensang. Denne smukke Fæst, som tilviøse vil forblive i Svendenes levende Erindring, vil uden Tvivl bidrage til at knytte dem endnu nærmere til hverandre og til Foreningen. Nogle Ord om Svendeforeningens Aarsberetning ville følge i næste Nr.

---

### Elisabethforeningen.

Møde Søndag d. 26. Januar, Efterm. Kl. 4.

---

### Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen** den 26de Januar. 3de Søndag efter Epiphani. Knud, Konge af Danmark og Martyr. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Efterm. Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 27. M. Johannes Ebrystomus, Biskop og Kirkelærer. 28. Ti. Cyrillus, Biskop. 29. O. Frants af Sales, Biskop. 30. Co. Martina, Jomfru. 31. F. Petrus Nolascus, Bisk. 1. Februar L. Ignatius, Biskop og Martyr.
- Søndagen** den 2den Februar. 4de Søndag efter Epiphani. Mariæ Kensele. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Efterm. Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. — Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 3. M. Ansgar, Biskop og Apostel for Danmark (fejres offentlig forfikkommende Søndag). 4. Ti. Andreas Corini, Biskop. 5. O. Agatha, Jomfru og Martyr; Kl. 8¼ Messe for Ansgariusforeningens Medlemmer. 6 Co. Svacintha af Mariscottis, Jomfru. 7. F. Romuald, Abbed; Kl. 8¼ Messe for Medlemmerne af Broderskabet til Jesu gudbommelige Hjerte; Kl. 7½ Aften Broderskabsandagt. 8. L. Johannes af Matha, Bisk. og Ordenslister.
- Søgnedagsgudstjeneste** som sædvanligt.
-



# Katholsk Kirketidende.

Enogthvende Aargang.

---

N<sup>o</sup> 3.

Søndagen den 9de Februar.

1873.

---

**Indhold:** Hvad er det Faste og Blivende under alle Tidens Omstiftelser?  
— Kirkelige Efterretninger: Rom, Stalien, Frankrig, Preussen.

---

## Hvad er det Faste og Blivende under alle Tidens Omstiftelser?

(Fortsettelse fra Nr 2.)

### II.

Sætningen er i praktisk Henseende hævet over enhver Betænelighed.

Den katholske Sandhed er unægtelig intolerant, forsaavidt som den udelukker Alt hvad der ikke er Sandhed; ja, den er paa dette Punkt ligesaa intolerant som Kristus, hvem man i det gamle Rom ikke gav Plads i Pantheon\*), fordi han ikke vilde taale nogen anden Gud ved Siden af sig. Ligesom Kristus ikke pleiede noget religiøst Samliv med Samaritanerne, saaledes afviser ogsaa den katholske Kirke alt religiøst Fællesskab med ikke-katholske Religionsfællesskaber, og affhyer den af visse Politifere saa meget uendede Sammenblanding eller usande og strømteede Sammensmeltning af Betjendelserne („Religionsmengerer“); og den maa affhye den, naar den tænker paa, at den engang skal tilbagegive sin himmelske Brudgom Sandhedens Klendodie ligesaa reent og ubesmiltet, som den har modtaget det

---

\*) Navnet paa et pragtfulde Tempel for alle Guder, som Keiser Augustus' Yndling Agrippa byggede, og som i Aaret 607 af Pave Bonifacius IV. blev ombannet til en kristelig Kirke, der indviedes til Jomfru Maria og alle Martyrer.

af Hans Hænder. Men hvad Ikketholikernes Personer angaaer, saa ikke blot tillader Kirken Fordragelighed imod dem, men den forlanger en Kjærlighed, der grunder sig paa overnaturlige Motiver. I Kirkens Dine ere de Underledes-troende ogsaa den himmelske Faders Børn, der ere skabte for en uendelig Salighed, mærkede med den Treenige Guds Billede, efter Guds Dje med deelagtige i Korsofferets Frugter, og derfor en Gjenstand for from Forbøn. Kirken udvider altsaa følgerigtigt Budet om Kjærlighed til Næsten til Underledes-troende, om disse endog optræde fjendtligt imod den, hade og forfølge den (Matth. 5, 44. Luc. 23, 34). Hvorledes kunde altsaa en Katholik beraabe sig paa sin Kirkes Lære, naar han vilde undskylde en Uretfærdighed eller Krænkelse af Kjærligheden til Næsten med at henvise til den Religion, som Bedkommende befynder sig til? Vi tør frit spørge Enhver, der kjender noget til Fortidens og Nutidens sociale og religiøse Tilstande: Hvor finder man de meest talende Vidnesbyrd om en liberal Tanke-maade og Tolerance — i katholske, eller ikketholske Lande?\*)

Vel beraaber man sig paa visse historiske Kjendsgjærninger, for at bevise, at den katholske Kirke ikke anerkjender en statsborgerlig Tolerance og Paritet (d. e. fuldstændig borgerlig Ligestilling), eller at den ialtfald, i Mædfør af sine Prætensioner paa at være den ene saliggjørende Frelsens Anstalt, kun med slet fordulgt Uvillie finder sig i at gjøre disse Indrømmelser. Men, saalænge man vedbliver med at udrive de enkelte Begivenheder, hvilke man anfører som Modbeviser, og hvilke vi paa ingen Maade alle kunne billige, — saalænge man vedbliver med at udrive disse Begivenheder af deres Sammenhæng med Tidsaanden og det daværende Forhold mellem Kirke og Stat, ville de aldrig bevise, hvad de skulde bevise!

\*) For blot at anføre eet blandt mange lysende Exempler maa dog vel Vincents af Pauls omfattende Virksomhed erkjendes for et gyldigt Vidnesbyrd om en alle Mennesker, uden Hensyn til deres Tro, omfattende Kjærlighed, som Kjendemærket paa den ægte katholske Aand?

Eller have Middelalderens hæretiske Secter, hvilke man beklager som blodige Offere for Kirkens Ufordragelighed, indskrænket sig til det religiøse Gebet, og ikke meget mere i mange Retninger angrebet Grundlagene for den offentlige Sædelighed, for Familielivet og Statens Belfærd? Have de ikke gjort sig skyldige i Forbrydelser, som man aldrig og ingensteds lader ustraffede? Var Diemet med den kirkelige Inquisition noget Andet, end at forbedre de Bildfarende, og gif dens Straf videre, end til Udelukkelse af Kirkesamfundet? Og var derimod den spanske Inquisition, der paa mange Maader stillede sig i Opposition til Kirkens Overhoved og dens høie Embedsmand, ikke et Statsinstitut, der siden blev et Redskab til Absolutismens Befæstelse? Have derimod ikke de Stater, i hvilke Protestantismen, forstørstedelen i Kraft af Landsherrns Reformat ionsret, trængte igjennem og blev erklæret for Statsreligion, behandlet den gamle Religions Befjendere som Forbrudere, og i ethvert Tilfælde erklæret dem udygtige til Udøvelsen af de vigtigste Borgerpligter? Og vi spørge her: Hvor flammede ifølge denne Grundsatning de fleste Baal — ved Ebro eller ved Themsen? Blev Katholikerne ved Nordsøens Kyster behandlede skaansommere, end Protestanterne i nogen Deel af det sydlige Europa?

Bistnok har Pave Innocents X. i en Bulle af 20. Nov. 1648 protesteret mod den westfalske Fred. Men dette gjorde han ingenlunde, fordi han i det Hele taget ikke ønskede en retfærdig Fred imellem Katholiker og Protestanter, men fordi han ansaae det for sin uopgiveligste Pligt at nedlægge en høitidelig Indsigelse mod det Princip, som gjorde sig gjældende i den fyrstelige Reformationsret, ved Protestanternes Indsættelse i katholsk-kirkelige Værdigheder og Præbender. Naar de tydske Statslove i Henhold til denne Fredslutning og den tydske Forbundsact garantere Befjenderne af de tre christelige Confessioner lige Nydelse af borgerlige og politiske Rettigheder, saa kan der paa dette Punkt ikke være Tale om nogen Conflict med Dogmet om den katholske Kirkes enesaliggjørende Charakteer, af

den simple Grund, at dette Dogma etablerer den skarpeste Forskjæl imellem Principer og Personer. Eller har ikke senest den nuværende Pave udtrykkelig ved flere Leiligheder billiget dette Hensyn til borgerlige og politiske Rettigheder, der i Fortiden ere garanterede Beskjenderne af en anden Tro, end den katholske? Har han, for at nævne et Exempel, gjort Indsigelse mod det østerrigste Diplom af 20. October 1860, hvilket tilsikkrer Protestanterne statsborgerlig Ligestilling med Katholikerne, eller mod Patentet af 8. April 1861, der nøiere og udførligere ordner denne Paritet.

Naar altsaa den katholske Kirke saa stærkt betoner sin Nødvendighed til Frelse, saa følger heraf ingenlunde, at den skulde ansee det for nødvendigt, at fastfatte den katholske Religions Eneberettigelse paa noget Sted, hvor den ikke allerede bestaaer som saadan. Det følger ingenlunde heraf, at de ikke-katholske Beboere skulde berøves deres statsborgerlige Ligeberettigelse der, hvor de ved Overenskomst, Forsatning og andre Forhold have erhvervet sig den. Det følger ikke heraf, at en katholsk Stat ikke tør taale en ikke-katholsk Gudsdyrkelse, men skulde søge at undertrykke den. Bistnot maa i Kirkens Dine et recentt katholsk Lands Troeseenhed være et stort Gode, og en saadan Stats Ligeegyldighed for Religionen noget Abnormt; thi Ingen, som er istand til at høre sig til det Standpunkt, fra hvilket Kirken vurderer og maa vurdere dette Forhold, vil formene den denne Opfattelse. Men ikke desto mindre er, „i Henhold til Theologernes eenstemmige Være Statsmagten berettiget til at indrømme Underledestroende Cultusfrihed og fuld Nydelse af statsborgerlige Rettigheder, naar det almindelige Bedste eller en retsgyldig Overenskomst kræver dette“,\*) og Kirken er langt fra at ville rokke ved de positive Rets-

---

\*) Betænkning af det theologiske Facultet i Würzburg over femt samme forelagte Spørgsmaal med Hensyn til det forestaaende Concilium. 1869. S. 10.

tilstande, som engang have dannet sig, fordi den betragter deres Tilværelse som hidført af det guddommelige Forsyn. Eller have ikke Jøderne en Synagoge i selve Rom? Tor ikke der saavel Protestanter, som de schismatiske Russer forsamle sig til Gudstjeneste? Have vore Biskopper ikke besvoret vore Forfatninger? Men en aldeles uindskrænket Cultusfrihed bliver af de fleste Lærere i Statsretten erklæret for betænkelig, og den er ikke engang i Nordamerica consequent gennemført.

2. Dog — Hovedindvendingen mod vor Lørefatning har ikke sin Grund i Hensynet til social Tolerance og statsborgerlig Ligeberettigelse. Der er, siger man, meget mere en anden langt vægtigere Betænkelighed — en Indvending af et saa at sige uendeligt Omfang, der her gjør sig gjældende. Er nemlig den katholske Kirke den enealiggjørende Frelsens Anstalt: hvorledes vil det da staae til med de mange Millioners evige Skæbne, der ikke tælles blandt dens Medlemmer? Vilde de Alle blive fordømte? Og — evig Salighed, eller endeløs Ulykkelighed skulde afhænge af den ved Fødsel og Opdragelse betingede Omstændighed, om et Menneske er Katholik eller Ikketholik?

Denne Betænkelighed vil imidlertid forsvinde, naar vi med den h. Augustinus og saagodtsom alle følgende Theologer skjælnes imellem Kirkens Sjæl og Legeme. „Sjælen er den Helligaands Gaver: Tro, Haab og Kjærlighed m. m.; den er følgende Kirkens usynlige Element. Legemet er den udvortes Befjendelse, Deeltagelsen i de h. Sacramenter, den ydre Forbindelse med Kirkens Overhoved, eller med andre Ord Kirkens synlige Element“ (Deharbe „Populäres Lehrbuch der Religion“. S. 931). Den som ved dette tredobbelte Baand er indlemmet i Kirkens Legeme, hører derfor ikke til dens Sjæl; thi naar og saalange han lever i Lødsynd, eller hans indre Liv befinder sig i Conflict med Kirkens Tro, forbliver han en visfen Green paa den af Christus plantede Biinstok. Den som derimod ikke udvortes hører til Kirken, kan desuagtet høre til dens Sjæl eller den usynlige Side af den, og tilhører den virkelig, saafremt han forbinder en oprigtig Længsel efter Erkjendelse af den

religiøse Sandhed med den alvorlige Villie at tilegne sig de erkjendte Frelsesmidler. Vi ville gjøre Anvendelse af denne Sætning først paa alle ikke-katholske Christne, og derefter paa den Deel af Menneskeslægten, der staaer udenfor Christendommen.

Den katholske Kirke har aldrig udtalt den Sætning, at ingen Protestant kan blive salig. Forsaaavidt den i en eller anden Forbindelse kan være opstillet af tidligere Tidens Polemikere og Controversprædicanter, saa har den kun da en Mening, der er et Udtryk for vor Tro herom, naar man dermed har villet udtrykke, at, naar en Anderledestroende bliver salig, da bliver han det ikke paa Grund af sine specifikk protestantiske Troesmeninger, men ene fordi han, uagtet dem, i Hjertet tilhører den katholske Kirke: at Ingen, der nogenjinde er bleven salig, er bleven det i sin Egenstabs af Protestant, men kun derved, at hans katholske Sindelag bøder paa hvad der i udvortes Henseende mangler ham. Enhver anden Betragtning af dette Forhold maa ikke blot kaldes ukjærlig og tankeløs, men maa fra den katholske Kirkes Standpunkt erklæres for aldeles forkastelig. Hvo der nemlig efter Fødsel og Opdragelse tilhører en ikke-katholsk Betjendelse, uden at indsee det Bildfarende i dens specifikke Lærdomme, og derhos efter bedste Vidende og Samvittighed lever overensstemmende med den guddommelige Villie, han er vistnok udvortes, men derfor ikke indvortes skilt fra Kirken.

Han har jo modtaget Daaben uden nogetfomhelst Afbræk i dens velsignelsesfulde Virkninger, fordi den, som en guddommelig anordnet Cultushandling — dens gyldige Udførelse forudsat — er meddeelt ham i den hellige Treenheds Navn. Hans Sjæl er ved dette Sacrament bleven rensket fra den medfødte Synd og Skuld, prydet med den helliggjørende Naade, udstyret med den overnaturlige Fuldkommenheds Princip, beseglet med det evige Haabs Forjættelser; og, naar han forlader dette jordiske Liv, uden ved en Dødsynd at have tabt Daabsnaaden: skulde han da ikke blive deelagtig i Guds Bestuelse?

Men, bliver han opdraget i en ikke-katholsk Betjendelses Aand, og tilegner han sig i en modnere Alder selvbevidst og frivillig dens Troesfættninger, saa er han vistnok adskilt fra den katholske Kirkes Regeme, eller fra dens synlige Side; men — kan ikke, ved den Indflydelse, som Kirke og Skole, Huusliv og Dmgang udøver paa ham, hans Overbeviisning om hans Confessions Sandhed blive saa fast grundet, at han ikke berøves af den mindste Tvivl? Saa kan han ikke, selv under disse Forhold, være opfyldt af en indre Vængsel efter den religiøse Sandheds Erkjendelse, samt af den Beslutning, at tilegne sig denne Sandhed, saafremt den nogensinde skulde blive klar for hans Erkjendelse?

Der gives mange ikkekatholske Christne, der føle en dyb indre Vængsel efter Sandhed og Naade: en from Følelse af Savn og Vængsel opløfter deres Aand over det Jordiske; de kæmpe og stræbe ufortrødent efter at rense og fuldkommengjøre deres Indre! Skulde man da kunne betragte dem som forsættelige Foragtere af den Vej, som Christus har anvist til Frelse, fordi Fordomme, som de uden egen Skyld have indjuget, opstille uovervindelige Hindringer for Erkjendelsen af den katholske Sandhed? Ingenlunde! Ansee de i god Tro og uden Samvittighedsuro deres Confession for at være den sande og rette Religion, saa ere de omtrent i samme Stilling som de Katholiker, der hylde en eller anden vildfarende Mening, fordi de feilagtigt ansee den for Kirkens Lære, eller som dem der, uden at vide eller ahne det, ere i Besiddelse af uretfærdigt Gods. Vistnok berøver deres Adskillelse fra den synlige katholske Kirke dem Afgang til det af Herren indstiftede ordenlige Middel til Renselse fra personlige svære Synder; men heraf følger ingenlunde nogen Ret til at fratjende dem ethvert Haab om Frelse! Eller, hvo turde vove at indskrænke den guddommelige Barmhjertighed til de Naademidler, hvis Benyttelse den katholske Kirke gjør til Betingelse for Synsforladelse og Helliggjørelse? Kan Gud ikke ogsaa ad overordenlige Veie deeslagtiggjøre Menneskene i Virkningen af Christi Fortjenester? Kirken til-

kjender jo — for det Tilfælde, at Bodens Sacrament ikke kan modtages — den fuldkomne Anger retfærdiggjørende Kraft; og skulde en saadan Anger med den guddommelige Naades Hjælp være umulig for dem, om hvem vi her tale?

Men kunne vi end berolige os over de Christnes hiinsidige Skæbne, der uden egen Skyld ere blevene skilte fra os: saa er det dog ingenlunde ligegyldigt, om man bekjender sig til den katholske Kirke, eller til et andet fra den adskilt Religionsfund. Kun den katholske Kirke er i Besiddelse af det rene og fuldstændige System af Troessætninger, der i lige Grad tilfredsstiller Forstand og Hjerte, medens de ikkekatholske Theologers indbyrdes afvigende og stedse veksende Væremeninger kun have forbigaaende Variæthed og temporær Gyldighed. Ene den katholske Kirke har bevaret de syv Sacramenters indbyrdes sammenhængende og uantastelige Livsgrund, tilligemed det til deres Meddelelse guddommelige anordnede Præstedømme, medens de ikkekatholske christelige Bekjendelser mangle baade gyldige Sacramenter og et virkeligt Præstedømme. Ene den katholske Kirke feirer den gammelchristelige Gudsdyrkelse med dens Midtpunkt, det hl. Offer, med dets Tid og Eviighed omfattende Betsignelser, medens det ikkekatholske Prædikeembede eller den saakaldte „Ordet's Tjeneste“ er saa langt fra at tilfredsstille Menneskehjertets religiøse Trang, at den høieste Kirkeøvrighed i et stort protestantisk Land allerede for en Deel Aar tilbage fandt sig foranlediget til offentlig at aflægge den Bekjendelse: „Vi see daglig for vore Dine, hvor ringe, i Sammenligning med den katholske Kirkes Magt, den Indflydelse er, som den evangeliske Kirke i det Store og Hele udøver paa Mængden af sine Medlemmers Oplysning og Helliggjørelse.“\*) Man er vel her besejlet til at spørge: Er Tilstanden i de protestantiske Kirker siden bleven bedre?

---

\*) S. „Actenstücke aus der Verwaltung des evang. Oberkirchenrathes. Berlin 1856. III., 423.



Heelt anderledes forholder det sig derimod med dem, der, som formale Hæretikere eller Schismatikere, selv have skilt sig fra den katholske Kirke, eller kunde blive Medlemmer af den, men ikke vilde det. De Førstnævnte af disse kunne, dersom de indtil deres Livs Ende forblive i Opposition til Kirken, saameget mindre forlade denne Verden med et freidigt Haab om en salig Eviighed, som Udtrædelsen af Kirkesamfundet altid fremgaaer af Bevæggrunde, der staae i Modsatning til ydmyg Tro og en reen Samvittighed. Det er mod saadanne Forsaldne, at Sætningen: „Udenfor Kirken ingen Frelse“ egenlig er rettet. Paa dem finder det apostoliske Ord Anvendelse: „han er forvendt og synder, fordømt af sig selv“ (Tit. 3, 11). Ja, har ikke Luther selv sagt, at „ingen Aarsag er eller kan blive saa magtig, at den skulde kunne nøde Nogen til at stille sig fra Kirken!“ (Zenaerudg. 1560, 166. b.)\*)

Hvad dernæst dem angaaer, som, fordi deres Kundskaber og Dømmekraft gjorde dem det muligt, kunde vende tilbage til den katholske Kirke, da er intet Viennesse istand til at domme om Graden af deres Skyld — fra simpelt Efterladenhed i at undersøge og prøve indtil en formelig Modstræben mod den erkjendte Sandhed. Thi hvor stor Andeel i hiin Ikkewillen har ikke Opdragelsens Indtryk og Omgivelsernes Indflydelse, de timelige Bestæftigelses Byrde, den udvortes Stillings Baand, øieblikkeligt Velvære og fremtidige Vanskeligheder! Hvor stærkt og føleligt Savnet af religiøs Tilfredsstillelse stedse paa ny anmelder sig — hvor stor er ikke paa den anden Side Videnskaberne, de herskende Fordømmes og Vanens Magt! Billige de Kirkens Lære, Gudsdyrkelse og øvrige Indretninger i det Hele, og er det kun en eller anden enkelt Deel deraf, der er dem til Anstød? Vi vide det ikke; den fremmede Samvittighed er os en Gaade!

Guddommelige Naadesbeviisninger blive vistnok ethvert

---

\*) Om denne og lignende Uttringer af Luther skulle vi senere tale.

Menneske til Deel i Forhold til den Stilling og det Kald, som Forsynet har anvist ham; men Maalet af disse er forskjælligt for de Enkelte: Nogle erholde Mere end Andre, En fem, en Anden færre Talenter. Herren giver hvad han vil, fordi han vil, og som han vil, og han uddeler sine Naadegaver i Forhold til Enhvers Modtagelighed, som en Udstrømning af sin rene uforstnyldte Kjærlighed, der kun i sig selv finder Grund til at give. Men hvorfor handler Gud saaledes og ikke anderledes? Vi vide det ikke! Hans Naades Veie ere en Hemmelighed for os.

Erfaring lærer endelig, at naar Døden er i Begreb med at gjøre Ende paa Legemets Liv, da aabenbarer ikke sjældent Aanden sin Kraft i en forhøiet Virksomhed. Skulde den da ikke, alt som denne Verdens Blendværk svinder bort for det legemlige Die, faae et klarere Blik for den religiøse Sandhed? Skulde denne klarere Erkjendelse ikke kunne være ledsaget af en Stemning, som griber Sandheden og forener sig med dens evige Ophav? Skulde det være umuligt, at den som ikke uden egen Skyld er vedbleven at være fremmed for den sande Kirke, ved sit Livs Ende — under Forudsætning af den tilsvarende Naade — kunde blive istand til at erkjende hvad der fattes ham, og i en oprigtig Vangsel efter Sandheden forene sig med Kirkens Sjæl, og i en fuldkommen Anger vende sig til Gud? Vi vide det ikke! Døden og de Sjælsstemninger, der gaae umiddelbart forud for den, ere en Hemmelighed for os. Der er altsaa her tre Hemmeligheder: Samvittighedens, Naadens og Dødens Hemmeligheder, der forbyde at fælde nogen Dom i Henseende til det Spørgsmaal: hvorvidt Nogen med eller uden egen Skyld har holdt sig adskilt fra den synlige Kirkes Samfund; og derfor indeholder vor her drøftede Troessætning ingensomhelst Dom over de fra os confessionelt adskilte Christne.

(Sluttes.)

## Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den h. Fader modtager fremdeles i gjentagne Audi-  
entfer nye Brevser paa den Deeltagelse, hans nærværende  
Stilling bestandig forøger blandt alle troende Katholiker, baade  
i og udenfor Italien; og de Ord, hvormed han besvarer Depu-  
tationernes Taler eller Adresser, og som den katholske Presse  
udbreder over hele Verden, kunne ikke forfeile deres Virkning.  
Denne Deeltagelse svæktes ingentunde, men forstærkes tværtimod  
ved den Perfidie, hvormed den flette Presse griber enhver Leilig-  
hed til at ophidsse sit Publicum imod ham, ved at forfalste hans  
Ord og tillægge ham Httringer, som Enhver, der tager dem  
for god Vare, maa finde absurde og forkastelige. Den 2den  
Januar modtog han sin Nobelgardes samt en Deel italienske  
og fremmede Dameres Nytaarslykønskninger, hvorefter alle i  
Rom værende Abbeder, Ordensgeneraler og General-  
procuratorer i samme Anledning fremskaffede sig for ham. Hans  
Tale til dem gik naturligtvis ud paa at trøste og opmuntre dem  
til Taalmodighed og Bestandighed i Bønnen under de Trængsler,  
hvormed for nærværende Tid Guds og Menneskenes Kjænde  
 søger at forstyrre „den Fredens og Moralitetens Gjæring,  
hvortil de religiøse Ordners Medlemmer havde indviet deres  
Liv“. Helligtrefkongersdag modtog Pius IX. en Deputation af  
Irlændere, der i deres Landsmænds Navn bevidnede ham  
deres Hengivenhed og protesterede mod alle de Uretfærdigheder, der  
ere tilføiede den h. Stol. I et Svar til en Deputation fra  
de i Rom bosatte Indiskere, der Søndagen d. 12. Januar  
indfandt sig i Vaticanet, sagde Pius IX. blandt andet, efter  
at have — med Henviisning til Joh. 18, 20—23 — talt om  
Verdens Angst for Sandheden: „Jesus vil, at denne Verdens  
Souveræner og Regeringer skulle respecteres, men han har lagt  
Magten i deres Hænder, for at de skulle beskytte deres Under-  
saatter og Religionen. Derfor, og ikke for at forfølge Kirken  
har Gud bevæbnet de Mægtige. Hvorledes de opfyldte denne  
Plikt, er al Verdens Bidue til, og jeg vil derfor ikke sige et  
Ord mere derom. Men naar man endog gaaer saa vidt, at  
man tiltager sig udelukkende Ret til at raade for, hvorledes  
Ungdommen skal undervises, da burde man dog erindre, at det  
ikke var til de verdslige Magthavere, men til Kirkens Tjenere,  
at Christus sagde: Gaaer ud og lærer alle Folkene. Kirken  
har en hellig Ret til Underviisningen.“ Til Slutning opmun-

trede Paven de Tilstedeværende og alle deres Landsmænd til fremdeles at forblive standhaftige og opretholde Haab og Mod under den nærværende Forfølgelse.

**Italien.** De italienske Blade vare for flere Uger siden lidenskabeligt befastigede med Drøftelsen af et endnu i det mindste ikke dementeret Røgte om, at det skulde være Kong Victor Emmanuel's Hensigt at ville gjøre Rosina Mirafiori, med hvem han siden 1859 har levet i morganatiff Hæteskab, til Kongeriget Italiens Dronning. Kronprinds Humbert modsætter sig vel denne Plan, og bliver ude af sig selv, hvergang denne Sag bringes paa Bane; men man troer almindelig, at andre Indflydelser ville gaae af med Seiren, og at Kongen tilsidst vil sætte sin Villie igjennem.

**Franckrig.** Ifølge det franske Blad „Monde“ bivaanedes Napoleon III. i den sidste Tid af sit Liv hyppigt den h. Messe ogsaa om Hverdage; og om Søndagen indfandt han sig tilligemed Kaiserinden, den unge Prinds og hele sin Huusstand regelmæssigt til Høimessen i den lille katolske Sognekirke i Chiselhurst. Da Kaiserens Tilstand d. 9. Januar kjendelig forværredes, hentedes Sognepræsten i Chiselhurst, Abbé Goddard, for at meddele ham Dødsfacramenterne. Men Napoleon var da, efter Sigende, kun istand til at modtage den sidste Salvelse. I de bonapartistiske Kredse fortælles nu, at Kaiseren i sin Landflygtighed skulde have kaldt det for den største af de Smærter, han leed — at han ikke var istand til at yde Paven nogen Bistand! Naar der endvidere fortælles, at han bittert skal have angret sin hele Politik ligeoverfor den h. Stol og „Italien“, da maa det vistnok, saafremt det skulde være sandt, beklages, at denne Anger og hiin Smerte saa silde have indfundet sig. Man fortalte i sin Tid med mere Sandsynlighed det Samme om den store Napoleon under hans Ophold paa St. Helena. Factum er imidlertid kun det, at de begge, saalange de havde Magt dertil, forfulgte Kirken og forgrebe sig paa den h. Stol, og at Kirken paa deres Dødsleie ydede dem den sidste Trøst — at Christi synlige Repræsentant paa Jorden, hvem de begge havde bragt i den pinligste Stilling, ved sin Belsignelse hidrog til at lindre deres Afsted fra denne Verden! Napoleon III. har seet den Glendighed, han har bragt over Kirken, Frankrig og den katolske Verden, men det skulde ikke forundes ham at opleve Kirkens Triumph!

— Aarsagen til, at Grev Bourgoing begjærede sin Dimission og forlod Rom den 28. Decbr., var en gjennem-

gaaende Uenighed med den ved det italienske Hof accrediterede franske Gesandt, Grev Fournier, i Henseende til Begges Opfattelse af deres diplomatiske Stilling. Grev B. er nemlig en ivrig Katholik, Hr. de Fournier det Modsatte. Den særlige Anledning til denne Conflict, der foranledigede den forstnævnte til at forlange Afsted, var den franske Udenrigsminister Nemusats, rimeligvis af B. tilraadede, Ordre, at Officererne paa den franske Fregat „Drenoque“, der i flere Aar har havt Station i Civita Vecchia, for at staae til Gesandtsens og den h. Faders Disposition, saafremt den Sidste skulde nodes til at forlade Rom — skulde paa Nytaarsdag ikke blot gjøre Faven, men ogsaa Victor Emmanuel deres Opvartning, uagtet de paaagjældende Officerer i de forrige Aar stedse pleiede kun at fremstille sig for Pius IX., men aldrig for Victor Emmanuel. Grev B. underrettede da strax Ministeren om, at han ikke saae sig istand til at efterkomme hans Befaling, og forlangte samtidigt pr. Telegraf sin Afsted. „Sej vil“, udtrede han, „efterlade mine Børn et upletet Navn.“ Til hans Eftermand har Hr. Thiers udnævnt Hr. Corceles, der ankom til Rom den 31. Dec. Hr. C. var i Aarene 1848 og 49 fransk Gesandt Rom, og ledsagede den h. Kader til Gaëta. I Frankrigs katholske Kredse venter man, at Regeringen vil hjemkalde Hr. Fournier, der altfor ivrigt og offentlig lægger sine Sympathier for den italienske Politik for Dagen.

**Preussien.** De længe bebudede „kirkepolitiske Lovudkast“ have i Dagene d. 16. — 21. Januar gennemgaaet den første Behandling i den preussiske Landdags Deputeretkammer, og ere derefter henviste til en Commission paa 21 Medlemmer, hvori kun to Medlemmer af Centrum have faaet Sæde, nemlig Mallinckrodt og Reichensperger. Der kan altsaa ikke være nogen Tvivl om Forhandlingens endelige Udfald, naar Commissionens Betænkning engang vender tilbage til Kammerets gjentagne Behandling af Sagen. Disse tre Love overstride langt Grændsen for hvad man i denne Retning havde ventet og frygtet. Den første af dem angaaer de Geistliges Dannelse og Betingelserne for deres Ansættelse, den anden fastsætter Grændserne for den geistlige Myndighed i disciplinære Sager, og den tredje bestemmer Grændserne for Anvendelsen af kirkelige Straffemidler. Dette sidste Lovforslag er i Henseende til Tiden det første; det har nemlig ligget færdigt siden Nov. f. A., og blev foranlediget ved de bifkoppelige Communicationer mod de saakaldte gammekatholske Opponenten

mod Vaticanerconciliet. Disse Love ere naturligviis saagodtsom udelukkende rettede mod den katolske Kirke, men fremtræde dog, for at give Sagen et Skin af Upartiskhed, som anvendelige ogsaa paa den protestantiske, naagtet Størstedelen af Bestemmelserne slet ikke svare til dens Organisation.

Alle i disse vidtløftige Lovforslag indeholdte enkelte For- skrifter gaae nemlig ud paa at tilintetgjøre al Selvstændighed i kirkelige Anliggender, og — hvad der jo for en stor Deel allerede er Tilfældet med de protestantiske Kirker — at stille Kirkevesenets hele indre Ordning og Ledelse under Statens Formynderskab. Den første af hine Love gaaer ud paa, saagodtsom ganske at fortrænge Biskopperne fra al Indflydelse paa Geistlighedens Uddannelse og Ansættelse. Alle Seminarier skulle stilles under Statsmyndighedernes Control, Kultusministeren afgjøre, hvorvidt den der meddeelte theologiske Uddannelse er fuldestgjørende, og kan erstatte det af Loven foreskrevne treaarige Curfus paa et Statsuniversitet; og en fra den særlige theologiske Examen adskilt Statsexamen skal godtgjøre Vedkommendes Qualification til at beklæde et geistligt Embede! Biskopperne skulle for Eftertiden ikke længere have Ret til selvstændigt at besætte de geistlige Embeder, men Overpræsidenterne vare beføiede til, inden 30 Dage af „statsborgelige Grunde“ at gjøre Indsigelse, og Kultusministeren afgjor Sagen i sidste Instants. Saafremt Biskopperne maatte forsee sig mod nogen af disse Bestemmelser, kunne de belægges med Pengemulfter fra 200 til 1000 Th., og Geistlige, der modtage et Embede, der overdrages dem imod de af Loven foreskrevne Betingelser, straffes med Bøder af indtil 100 Th.

Den anden Lov om Kirkedisciplinen anordner Oprettelsen af en kongelig Domstol for kirkelige Anliggender, og stiller altsaa, ligesom den foregaaende, ogsaa i dette Punkt den kirkelige Selvstyrelse under Statscontrol, i det den forlehner en Statsdomstol Myndighed til at ophæve kirkelige Afgjørelser af disciplinære Anliggender. Biskopperne skulle tilstille Overpræsidenterne Meddelelser om Alt, hvad de paa dette Gebet finde fornødent at foretage sig, og Loven tilkjender disse juridiske Embedsmand Competence til, ved Pengebøder indtil et Beløb af 1000 Th. at tvinge Biskopperne til at holde sig denne Lovbestemmelse efterrettelig. Det er befjndet, at den kirkelige Lovgivning under Straf af Excommunication forbyder Geistlige at appellere til verdslige Domstole. 3 Mod-

sætning hertil tillader denne Lov ikke blot den af en geistlig  
 Ret domfældte Præst, af de forskjelligste Grunde at appellere  
 til Statsmagten, men den gaaer endog saavidt, at den be-  
 myndiger Overpræsidenten — endog for det Tilfælde, at Paa-  
 gjældende uden Vægning underkaster sig den ham af den geist-  
 lige Ret idømte Straf — til imod Domfældtes Billie at gjøre  
 Indsigelse mod den kirkelige Afgjørelse. Enhver Strid angaaende  
 dette Punkt afgjøres endegyldig af den ovenfor ommeldte  
 eenfaldig af Staten oprettede Domstol for kirkelige Anliggender.  
 Dennes elleve Medlemmer skulle dog formodentlig være Christne;  
 men Loven melder Intet herom. Udtaler denne Domstol sig  
 mod Biskoppen, saa kan Overpræsidenten fremtvinge hans Under-  
 kastelse ved vilkaarlige Pengebøder til et Beløb af 1000 Th.  
 Disse to Bestemmelser have neppe deres Lige i nogensomhelst  
 Lovgivning i hele Verden! Denne Lov giver endelig Staten  
 Ret til at fjerne enhver Biskop eller Præst fra deres Embeder,  
 saafremt deres Virksomhed maatte incommodere Regeringen.  
 Man tager saaledes paa den ene Side Præsterne i Beskyttelse  
 mod Biskoppernes Jurisdiction, men forbeholder sig paa den  
 anden Side at behandle dem med den meest despotiske Vilkaar-  
 lighed, saafremt man maatte finde deres Embedsvirksomhed  
 generende. Det fortjener sluttelig særlig at fremhæves, at denne  
 Lovs § 1. indeholder den Bestemmelse, at den kirkelige discipli-  
 nære Myndighed kun kan udøves af Tydskere. I Kraft  
 heraf tør altsaa ingen Appellation til Paven finde Sted: Stats-  
 regeringen skal for Eftertiden træde i hans Sted.

(Sluttes.)

### Bekjendtgjørelser.

3 Commission hos Andr. Fr. Høst er udkommet

### **Evangeliist=Lutherst**

en (negativ Bestemmelse)

af

3. L. Grev Holstein.

(12 Ark 8vo, 48 s.)

### **Ansøgningssforeningen**

afholder sin aarlige Generalforsamling Søndagen d. 9. Februar,  
 Eftermiddag Kl. 4.

## Kirkefskolen.

Den aarlige Examen afholdes i Dagene 17.—19. Februar: den 17. med Drengeskolen; den 18. med Pigeskolen; den 19. med Forberedelseskolen.

### Sangforeningen „Gregoriana“

ønsker at optage nogle Medlemmer. Hr. af Menigheden, som maatte føle Lust til at støtte Foreningens skønne og ædle Formaal, nemlig Medvirkning saavel ved den eenslemmige som fleckstemmige Psalmesang i vor Kirke, vilse behage at bevende dem enten til Hr. Erkwein, Borgergade 91, eller til Hr. Raith, Borgergade Nr. 75.

Kjøbenhavn i Januar 1875.

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 9de Februar. Septuagesima. Kirkepatronsfest. Sct. Augars Kirke:** Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitimesse med Prædiken. Kl. 5 Efterm. høitidelig Vesperandagt. — **Sct. Knuds Kapel:** Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — **10. M.** Octav af St. Augars Fest. **11. Ti.** Ihukommelse af Herrens Væn i Gethsemane Have. **12. O.** Scholastika, Jomfru. **13. To.** Katharina af Ricci, Jomfru. **14. F.** Titus, Biskop. **15. L.** Joseph af Leonissa, Bøtj.

**Søndagen den 16de Februar. Sexagesima. Sct. Augars Kirke:** Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Efterm. Andagt. — **Sct. Knuds Kapel:** Kl. 9 Høimesse. — Kl. 6 Andagt med Prædiken. — **17. M.** Raimund af Pennafort, Bøtj. **18. Ti.** Ihukommelse af Frelserens Fidsse. **19. O.** Conrad af Piacenza, Bøtj. **20. To.** Eucherius, Biskop. **21. F.** Ardeheid, Jomfru. **22. L.** Petri Bispeskol i Antiochia.

**Søgnedagsgudsstjeneste:** Sct. Augars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¼. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Lørdagsten Kl. 5—9. — Kapel: stille Messe Kl. 8½. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdagsten Kl. 5—8. — 3 Kappellet (Toldbodreien Nr. 14): stille Messe Kl. 6.

„Katholik Kirkevidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subskription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Placets Hovedcommissionsaar, Fr. Grosserer G. B. Pöhrer, Tordenstjeldsgade Nr. 5, 1. Sal, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de fgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enfette Numere 8 St.



# Katholisk Kirketidende.

Enogthvende Aargang.

---

N<sup>o</sup> 4. Søndagen den 23de Februar. 1873.

---

**Indhold:** Hvad er det Faste og Blivende under alle Tidens Omstiftelser? Kjøbenhavns katholske Svendeforening. — Kirkelige Efterretninger: Rom, Preussen, Tydskland, Sverig.

---

## Hvad er det Faste og Blivende under alle Tidens Omstiftelser?

(Sluttet.)

3. Men — hvorledes forholder vor Sætning sig til den forchristelige og udenfor Christenheden staaende Menneſſeheds blisidige Skabne? Dette er i Sandhed et alvorligt og vanskeligt Spørgsmaal: dobbelt alvorligt, fordi det synes at komme i Conflict med den guddommelige Verdensstyrelſes Retfærdighed og med Guds evige Raadslutning til alle Menneſters Frelse; dobbelt vanskeligt, fordi Kirken ikke har givet noget directe Svar paa dette Spørgsmaal. Saameget er imidlertid en forud afgjort Sag, at Ingen bliver fordømt uden egen Skyld. Thi Helvede maatte jo høre op med at være Helvede, naar ikke Bevidstheden om egen Skyld, som den Orm der aldrig doer, i al Evighed piinte de Fordømte.

Hvad nu nærmest den forchristelige Deel af Menneſtene angaaer, da er det jo bekjendt nok, at Israels Folk var i Besiddelse af et fortsat Række af guddommelige Aabenbaringer: Verdensforløserens Komme blev det prophetisk og forbilliedlig forkyndt, og Omſtærelsen var Kjendemarket og Pantet paa Deelagtigheden i Pagtens Forjættelser. Var der nu end

ikke i egenlig Forstand knyttet nogen sacramental Naade til selve denne Handling, saa maatte den dog siges at tilhøde enhver Israelit Andeel i den forjættede Forløsning i Kraft af den Paagjældendes Tro paa hine Forjættelser, hvilken Tro for den barnlige Alders Bedkommende — i Lighed med hvad der skeer ved Barnedaaben — suppleredes af de Eldres, saavel som af Synagogens Tro. Det var ligeledes ene i Medfør af denne Tro, at Overholdelsen af Moseloven og Frembærelsen af de forestrevne Offere ikke blot kunde bevirke udvortes Retfærdighed og bringe timelig Løn, men ogsaa meddele en virkelig indre Retfærdighed og Andeel i den tilbagevirkende Fortjeneste af den ved Christi Sonoffer fuldbyrdede Verdensforløsning.

Vien det Haab, at Mange før Christi Komme ere blevne frelst ved en levende Tro paa ham, behøver ingenlunde at indskrænkes til det udvalgte Folk. Eller skulde Oldtidens religiøse Traditioner, der vedligeholdte sig midt i Hedenstabet, ikke kunne betragtes som et Correctiv\*), der ubevidst stemte dette (Hedenstabet) til Modtagelighed for Sandheden? Skulde det israelitiske Folks religiøse Eiendommelighed, der umulig kunde være de øvrige Folk ganske ubekjendt, — skulde den kunne være forblevet uden al Indflydelse paa disses Grundsatninger, Stemninger og Forventninger? Skulde den til Hedenstabet hjemfaldne Mennefskehed steds have levet ganske uberørt af den guddommelige Logos\*\*) skjulte Indvirkning paa sit Indre, uagtet Han af Evangelisten kaldes det sande Lys, der oplyser ethvert Mennefske, som kommer til Verden. Haabet om en Forløseres Komme lyser i saa mangfoldige Skikkelser og paa saa mange Maader ud af den forchristelige Hedningeverdens Myther og Skikke, at selv Voltaire maatte indrømme, at der ikke har været noget Folk i Oldtiden, der ikke ventede en Forløser. Og

\*) Saaledes kalder man Alt, hvad der i en vis Henseende bøder paa en Sags eller en Tilstands Mangel.

\*\*) Det græske Udtryk, som i Joh. Ev.' første Capitel betegner det evige uftabte „Orb“, der blev Mennefske i Kristus.

ved Ham, bemærker Augustinus, „ere utvivlsomt, ligesaa Menneskeslægten's Begyndelse, alle de, som troede paa ham, blevne frelst, til hvad Tid og paa hvilket Sted de end maatte have levet“ (ep. 102, 2).

Paa Grund af Forholdets Righed maa det Samme vel ogsaa gjælde om dem, der levede og leve efter Christus, uden at have erholdt eller været istand til at erholde nogen udvortesfra meddeelt Kundskab om ham og hans Kirke. Med deres religiøse Kræfter kunne de hæve sig til Erkjendelsen af naturlige Religions-sandheder og til naturlig gode Handlinger; thi ogsaa for dem er den udvortes Skabning en Henviisning til Gud, og Naturloven er med uudslettelige Træk skreven i deres Hjertes. Bistnok behøve de den guddommelige Naades Bistand, for at kunne erkjende den hele religiøse Sandhed indenfor det naturlige Livs Omraade, og for paa den rette Maade at efterleve, hvad Naturens Lov helliger som ædelt og godt. Men hvo turde paastaae, at de ganske savne denne Bistand? Saa meget er i alt Fald vist, at Kirken afgjort har misbilliget den med den christelige Kjærlighed aldeles uforligelige Mening, at Jøder, Hedninger etc. ere stillede udenfor den frelsende Naades Indvirkning, og at deres religiøse Erkjendelse og jædelige Villie udelukkende forbliver henviist til deres egen Kraft. Og saa den ikke-christelige Deel af Menneskene bliver der for Christi Skyld saamegen Naade tildeel, at de paa den rette Maade kunne til egne sig den naturlige Religion, og forberede sig paa Modtagelsen af den overnaturlige. Eller lader det sig ikke tænke, at en Hedning med den guddommelige Naades Bistand kan blive oplyst om det Intetsigende i de hedenste Skikke, føle Anger over sine Feiltrin og Vængsel efter den fuldstændige religiøse Sandhed, og at han saaledes for den altsende Guds Dine kommer til at staae som et Menneske, der hverken ved Videnskab eller ond Villie vilde lade sig afholde fra villig at antage alle Troeslærdomme, saafremt der forundtes ham Veilighed til at blive bekjendt med dem? Denne Stemning omfatter nemlig netop hien Vængsel efter Forløsningen og den fulde Sandhed; og,

ihvorvel man ikke kan kalde det Menneske, som føler denne Vængsel, for en Christen, saa hører han dog efter sin Villies og sit Dufkes inderste Kjerne, altsaa efter det, der vil blive det Afgjørende for den alvidende Guds Dom, til den enesaliggjørende Kirkes usynlige Medlemmer, uagtet uovervindelige Hindringer gjorde ham det umuligt at blive Medlem af den synlige Kirke.

Vistnok er det syndige Menneskes gode Villie hverken den egenlig fortjenende Grund, eller Midlet, men kun Forudsætningen og Betingelsen for Deelagtighed i Frelsen. Men hvorfor skulde man ikke turde haabe, at Han, som, uden al Fortjeneste fra vor Side, har forundt os Christne Afgang til de ordenlige Frelsesmidler, at han ad overordenlige Veie bereder de Mennesker, der staae udenfor Christenbeden, Andeel i den retfærdiggjørende Naade? Skulde det maaskee være, fordi de ikke engang kjende Christendommens Grundsandheder, og ikke have modtaget det til Salighedens Opnaaelse nødvendige Daabsacrament? Hertil maa svares, at Summen af de Religions sandheder, som man udtrykkelig maa troe for at blive salig, ikke lader sig nøie bestemme for ethvert concret Tilfælde. Man tør med Hensyn til dem, om hvem vi her tale, antage, at — ogjaa efter Christi Aabenbarelse til Wiennestenes Retfærdiggjørelse — en Tro paa Treenighedens og Incarnationens Hemmeligheder, indbefattede i Troen paa Guds Tilværelse og Forsyn, ville være tilstrækkelige (Nettinger, Apologie II., 2, 832 f.) Uforstuldt Ube kjendtskab med enkelte Troes sandheder kan erstattes af Villighed til at troe den hele og fulde Sandhed. Og hvad Daabens Nødvendighed angaaer, da kan denne i obsolut Forstand kun gjælde dem, hvem det er muligt at modtage dette Naademiddel, hvorimod de, som ere stillede udenfor denne Mulighed, utvivlsomt ville blive retfærdiggjorte ved den fuldkomne Kjærligheds Anger, saasandt de føle en oprigtig Vængsel efter at modtage Daaben som det af Christus anordnede Naademiddel. Vistnok kunne de Mennesker, om hvilke der her er Tale, ikke tilkjendegive noget udtrykkeligt eller bestemt formuleret Ønske herom,

af den naturlige Grund, at de Intet vide enten om Christendommen eller Daaben; men deres hele indre Tilstand berettiger os til det Haab, at de med en sand hjertelig Længsel vilde begjære Daaben, saafremt de kunde komme til Kundskab om, at den er en uomgængelig Betingelse for Frelse.

Der har vel været ikke faa Theologer, som i deres Iver for at værne om den christelige Aabenbarings Nødvendighed og høiere Ret kræve en udtryffelig Kundskab om de christelige Grundjandheder og en bestemt udtalt Længsel efter Daaben som Betingelse for Afte-Christnes Retfærdiggjørelse. Men de som repræsenterer denne strengere Betragtning, antage tillige, at Gud paa en naturlig eller overnaturlig Maade vilde aabenbare saadanne indvortes disponerede Mennesker før deres Død sin Raadslutning til Verdens Frelse og særlig Daabens absolute Nødvendighed med Troen paa Christus som den eneste Vej til Frelse. Thomas af Aquino mener herom, at Gud, om han i dette Tiemed endog skulde sende en Engel fra Himlen, ikke vilde lade et Menneske døe uden den Mulighed at kunne komme til Troen, og man har med Føie nylig henviist til Rivets sidste Dieblikke, for at godtgjøre Sandsynligheden af, at der gives en saadan Forbindelse med Aandeverdenen, som aabenbarer Christendommens Sandhed ogsaa for dem, der staae udenfor Kirken (Dswald, Sacramentlehre 2. Aufl. I, 209).

Da Japaneserne beklagede sig over, at deres Forfædre vare døde uden Tro og bleve fordømte, sagde Franz Xaver til dem: „Derfom eders Forfædre have agtet paa Fornuftens og Samvittighedens Røst, da vilde de uden Tvivl ogsaa vare bleve oplyste af Troens Lys; hvis ikke, da ere de medrette bleve fordømte.“ Disse Ord fik siden en mærkværdig Stadfæstelse i Joseph af Anchieta's Liv. Denne Brasiliens Apostel mødte engang i en tyk Skov en indiansk Olding, der længselsfuldt udstrakte Armene imod ham, fordi han længe havde ønsket at tale med et Sendebud fra „den store Aand“. Manden var, ledet af en høiere Andgiwelse, kommen fra en fjern Egn og bad Missionæren vise sig den rette Vej — en

Talemaade, som blandt Brasilianerne betyder den rette Vej til Himmelen. Anchieta udsurgte ham nærmere, og erfarede til sin store Forbauselse, at Oldingen aldrig havde overtraadt Naturlovens Bud, at han aldrig havde haft mere end een Hustru og aldrig dyrket flere Guder. Han fattede i kort Tid det Nødvendigste af den christelige Lære, og A. døbte ham i det af Træernes Blade samlede Regnvand. Men han havde neppe bragt Gud og sin største jordiske Velgjører sin Tak, førend han overraskedes af en pludselig Død (Freib. Kirchenl. Ergänzb. S. 52).

Saaledes er den her omhandlede Læresætning, betragtet fra sin praktiske Side, ingenlunde sneverhertet og fordømmelses- sng, men tvertimod højhertet og af sig selv indlysende i dette sidste Ordets sande og fulde Betydning. Og man troe fremfor Alt ikke, at den praktiske Fortolkning, som vi have givet den, er os afnødt af Humanitetens uafviselige Fordringer; thi den harvdes af vigtige theologiske Autoriteter baade i den forbigangne og nærværende Tid. Det vilde være let at bevise dette, men Rummet tillader det ikke. Det maa derfor være nok, her at henvise til et autoritativt Udsagn af Kirkens nærværende Overhoved. Efterat Pius IX. i Allocutionen af 9. Dec. 1854 afgjort har udtalt sig mod den fordærvelige Indifferentisme, tilføier han: „Det vare langt fra Os at ville sætte Skranke for den guddommelige Barmhertighed, der er uendelig!“ Og efter en streng Formulering af Sætningen om den enesaliggjørende Kirke tilføier han: „Men det maa ikke destomindre gjælde for sikkert, at den, som i uovervindelig Uvidenhed ikke kjender den sande Religion, i denne Henseende ikke er behestet med nogen Skuld. Hvo tør da driste sig til, naar han tager Hensyn til Folkenes, Landenes, Mandskræfternes og utallige andre Omstændigheders Forforskjællighed, at bestemme, hvor hiin Uvidenhed ophører at være uovervindelig?“

Naar altsaa den katholske Kirke kalder sig for den enesaliggjørende, saa ndsiger den dermed blot, at den anseer

sig for den eneste ordenlige eller af Gud grundlagte Institution, der kan meddele Verden Frugterne af Christi Korløsergjerning, og betegner det som en streng Pligt for Enhver, der erkjender dens Sandhed og dens Berettigelse til at kalde sig saaledes — at træde i synligt Samsfund med den. Det følger imidlertid af sig selv, at det, at være indlemmet i det synlige Kirkesamsfund, langt fra ikke betyder det Samme som at være forvisset om sin evige Frelse! Men det er vist, at Kirken er det regelmæssige eller af Gud anordnede Middel, der er bestemt til at bringe alle Mennesker i Forbindelse med Ham, som er „Veien, Sandheden og Livet.“

Om og i hvilken Grad et Menneskes Stilling udenfor Kirkens synlige Samsfund er selv forskyldt eller uden Skyld, dette kan ene den Alvidende bedømme, og derfor formaste vi os ikke til at udtale nogen Dom over en Eneeste af de Mange, der staae udenfor det synlige Samsfund med os. Den som uden egen Skyld ikke bliver Medlem af den synlige Kirke, befinder sig vistnok ikke paa den ordenlige, af Gud anviste Veil til Frelse; men den barmhjertige Gud, der forlehner alle Mennesker den fornødne Naade til Opnaaelsen af den evige Salighed, kan gjøre ham til Medlem af den usynlige Kirke, om dette end ikke skulde skee før i hans Dødsstund!

#### Efterskrivt.

Med Hensyn til det S. 41 anførte Udsagn af Luther, „at ingensomhelst Aarsag kan retfærdiggjøre en Adskillelse fra den katholske Kirke“, maatte vi af Hensyn til Rummet forbeholde os et Par Bemærkninger til Slutningen af denne Artikel. Vignende Ytringer forekomme jævnlig i Luthers Skrifter, og finde deres Forklaring i hans idelige Anfægtelser af Samvittighedsfkrupler over, at han havde skilt sig fra Kirken, og af en indre Angst for de uoverskuelige Følger af dette Skridt for alle kommende Tider. En af de mærkeligste og udførligste af disse Udtalelser, hvori han, sig selv ubevidst, aldeles bryder Staven over hele sin reformatoriske Virksomhed, er hans berømte Brev til Hertug Albrecht af Preussien af 1528, og hvis Indhold han ti Aar efter blot med nogen Variation i Formen

gjentog. Brevet (s. Ten. Udg. IV., 320; VII., 169) handler fornemmelig om Christi virkelige Nærværelse i Altersrets Sacrament og om den kirkelige Overleverings Gyldighed i det Hele. Luther henviser her til „Kirkens rene, klare og utvivlsomme Vidnesbyrd“ om Herrens virkelige Nærværelse, beraaber sig paa „Kirkefædrenes, baade de græske og latinskes een dragtige Forstaaelse af Indstiftelsesordene“, og betoner stærkt „det Skrækkelige i at høre og troe Noget mod dette hele Kirkens eenstemmige Vidnesbyrd“ . . . .

„Den som tvivler om denne Artikel, han fordømmer i sin Vantro ikke blot hele Kirken som en forkastelig Kjætterinde, men Kristus selv tilligemed alle Apostlene, som have grundet (gegründet haben) den Artikel: Jeg troer paa en h. kristelig Kirke, hvilken Kristus magtigt bevidner i Matth. 28, 20: See, Jeg er med eder alle Dage! og Sct. Paulus i 1 Tim. 3, 13: Kirken er Sandhedens Støtte og Grundvold. Saavist som nu Gud ikke kan lye, saavist kan Kirken ikke fare vild.“ Han formaner i Henhold hertil Hertugen indstændig til „at følge sit Raad, der dog i egentlig Forstand ikke er hans, men den Helligaands Raad — at vogte sig for alle Rottengeister og kjætterste Mennesker (Tit. 3, 10. 19)“! . . .

„Jeg bekjender“, vedbliver han: „Under Pavedømmet er den rette Daab, det rette Alterssacrament, Nøglemagt og Prædikeembede. Derfor maa ogsaa den rette Tro være der med Kirken og den Helligaand!“ Dog — disse Yttringer vare kun en Virkning af forbigaaende overvældende Stemninger. Den idelig tilbagevendende Selvmodsigelse opløste sig stedse i en af indre Uklarhed omtaaget Indbildning om, at hans Lære var den rette gamle og oprindelige Kirkelære, og hans Kirke den sande katholske eller almindelige Kirke i en ny og reformeret Skikkelse. Som bekjendt afnytttes Phrasen: „den h. almindelige Kirke“ ogsaa i vor Tid paa den selvsamme Maade af dem, der allerhidsigst bekæmpe den katholske Kirke! Vi henvise Enhver, der maatte interessere sig for et nærmere Bekjendtskab med disse reformatorkiske Mysterier, til Döllingers Reformationshistorie 1. og 3. B., der indeholde en lang Række af saadanne selvmodsigende Udgydelser, omhyggelig ordnede efter Tidfølgen.



## Kjøbenhavns katholske Svendeforening.

(S. Nr. 2.)

Af Foreningens Aarsberetning fremhæve vi, at samme i det henrundne Aar har optaget 8 nye Medlemmer; da imidlertid ligesaa mange have forladt Foreningen, Størstedelen (nemlig 6) paa Grund af Vortreise fra Kjøbenhavn, saa er Medlemmernes Antal forblevet det selsamme. Det skeer kun, for at give et Bæviis paa den gode Aand, der hersker i Foreningen, at vi her meddele, at et af Svendeforeningens Medlemmer i Aarets Løb ved Indsamling af enkelte smaa Bidrag i Møderne har sammenbragt en Sum af 12 Rdr. til Sct. Josephsøstrenes Hospital — et Exempel, som medrette kunde fortjene at efterlignes af vore øvrige Foreninger. — Som en stor Binding for Svendeforeningen maa den unge Lærlingeforening betragtes, hvis Formaal det er, at samle Lærlingerne fra deres Confirmationsalder af og indtil de blive Svende, for i dem at bevare og fremme den gode Sæd, som i deres Skoletid med saa megen Omhu er bleven nedlagt i deres Hjerter, og saaledes forberede dem til engang at blive duelige Medlemmer af Svendeforeningen; thi det er jo en sørgelig Kjendsgjerning, at mange unge Mennesker allerede i de første Aar efter deres Confirmation komme paa fordærvelige Afveje, og saaledes ikke blot gaae tabte for Svendeforeningen, men ødelægge deres hele Fremtid. Lærlingeforeningen tæller allerede 12 Medlemmer og byder saaledes Svendeforeningen Udsigt til, med Tiden at faae en god og stadig Tilvæxt. Begge Foreninger slutte sig nær til hverandre, idet Lærlingeforeningens Præsæs tillige er Vice-Præsæs for Svendeforeningen. — Fremdeles blev den herværende Svendeforening ifjor stadfæstet af Svendeforeningernes General-Præsæs, høiarv. Hr. Rector Schæffer i Cöln, og af ham optaget i det store „Svendeforbund“.

Desværre finder den kath. Svendeforening her i Kjøbenhavn langt fra den Deeltagelse og Tilslutning, som man kunde og skulde vente, medens den dog overalt i de øvrige Lande, hvor den har udbredt sig, glæder sig ved alsidig Deeltagelse, ikke blot hos selve Svendene, men ogsaa hos Andre, der ved materielle og aandelige Midler søge at støtte og fremme Foreningen. Uden Tvivl maa Grunden til denne Kjendsgjerning fornemmelig søges deri, at man kjender altfor lidt til Foreningen og dens Tendens. Den kath. Svendeforening skal efter sin Bestemmelse bidrage til at løse et af de vigtigste Spørgs-

maal, der i vore Dage beskæftiger alle tænkende og velmenende Mennesker, nemlig det sociale Spørgsmaal. Ingen, der kun nogenlunde er bekendt med vor Tids Forhold, kan nægte, at en dyb aandelig Glendighed ligger udbredt over alle det menneskelige Samfund's Classer og fremfor Alt over Haandværks- og Arbeiderstanden. Den materialistiske Retning, der i vore Dage gjør sig mere og mere gjældende, og hos Mange har kvalt al Sands for det sande Edle og Christelige, har bragt Arbeidsgivere og Mestere til, i deres Svende, Lærlinge og Arbeidere kun at sætte den fysiske Kraft, der arbejder for dem og skaffer dem timelige Fordele, uden at tage Hensyn til deres Undergivnes sande Bølfærd. Denne falske Retning har ganske forstyrret det Forhold, som tidligere bestod imellem Mestere og Svende, og hvorefter Svendene bleve betragtede som Familiens Medlemmer, og i deres Mestere fandt ikke blot en Brødherre, men ogsaa en Fader, der med hjærtligt Hjerte drog Omsorg for dem. Dette Forhold bestaaer i vore Dage ikke mere. Saa snart Svenden eller Lærlingen har forrettet sit daglige Arbeide og forladt Værkstøbet, er der Ingen, som bekymrer sig om ham. Finder han ikke et hyggeligt Hjem hos sine Forældre, saa er han aldeles overladt til sig selv. Paa det Kvistkammer, som han har leiet, finder han det naturligtvis uhyggeligt, og Følgen heraf er, at han paa andre Steder søger Udspreddelser; han kommer i slet Selskab, forøder de Penge, som han i sit Ansigts Sved har fortjent sig, taber i Omgang med letfærdige Kammerater sin Tro, sin Religion, sin Samvittighed, sin sande Værdighed, og synker lidt efter lidt ned i Glendighedens Afgrund. Dette er i saa Ord et tro Billede af Tusindes, ja af utallige Svendes og Arbeideres Skæbne i vore Dage.

For at forebygge denne Ulykke blev for nogle Aar siden den kath. Svendeforening grundlagt af en for sine Medbrødrer sande Vel begejstret Præs, A. Kolping, som allerede tidligere er bleven omtalt i dette Blad. Svendeforeningen vil nemlig byde Svendene det, som de forjæves søge andre Steder — et hyggeligt Hjem, et Hjem, hvor de efter fuldendt Arbeide kunne aabne deres Hjertes for Glæden, uden at være i Fare for at lide Skibbrud paa deres Tro og deres sande christelige Værdighed. Fremdeles, da kun Christendommen kan læge de dybe Saar, som vor Tids materialistiske Retning har vibragt Haandværksstanden, er det Svendeforeningens Niemed, at opfylde sine Medlemmer med Kjærlighed til vor h. Kirke, som alene

har et sandt Moderhjerter for Arbejderstanden, at indprente dem kristelige Grundsatninger som en Modvægt mod de uchristelige Grundsatninger, der i Ord og Gjerning overalt gjøre sig gjældende, for saaledes at bevare dem for den fælleds Fordærvelse, hvortil desværre saa mange unge Mennesker hjemfalde. Med eet Ord, den kath. Svendeforening vil i kristelig Aand fremme Svendenes timelige og evige Belsfærd, idet den advarer sine Medlemmer mod Alt, hvad der kunde undergrave deres sande Vel, og viser dem den Vej, ad hvilken de kunne forene Glæde med Dyd, og Munterhed med Livets Alvor. — Tusinder af gode og adeltankende Svende have derfor sluttet sig til Foreningen, saa at denne i kort Tid har udbredt sig overalt. Den talte i Aaret 1869 efter en Beretning af Foreningens General-Præsæs 70—80,000 Svende, og, inclus. de af Svendeforeningen fremgaaede Mestere, 120—130,000 Medlemmer. I Sandhed en stor Magt, der maa virke velsignelsesrigt, naar den holder fast ved de Principer, som Stifteren har grundlagt i Foreningen. Det tør derfor ikke undre os, at Kirkens Bisfopper og især dens Overhoved, den h. Fader, søge i Ord og Gjerning at fremme dette Bærk, da de medrette i det store Svendeforbund see et Middel, der ved at hæve Haandværksstanden vil bidrage til det sociale Spørgsmaals Løsning.

Af denne Fremstilling er det indlysende, at det maa være Enhver, der mener det oprigtigt med sine Medbrodres Vel, magtpaaliggende, saavidt det staaer til ham, at understøtte Foreningen og forskaffe den fortjent Paaskjønnelse og Udbredelse. Bistnok er den herværende Svendeforening kun lille; den har hidtil kun om Søndagen kunnet holde Møde, og har ikke endnu seet sig istand til at leie et stort rummeligt Lokale, som til enhver Tid staaer aabent for Svendene. Men har det end hidtil ikke været muligt, fuldstændigt at virkeliggjøre, hvad den katholske Svendeforening efter sin Bestemmelse skal opnaae, saa er dog Grunden dertil lagt; og vi tvivle ikke om, at, naar Enhver, der har et Hjerter for denne gode Sag, paa den ene eller anden Maade søger at fremme den, at da den kath. Svendeforening ogsaa her i Norden i kort Tid vil udfolde de samme velsignelsesrige Frugter, som den har udbredt i andre Lande. Vi indbyde derfor alle dem i vor Menighed, som hidtil have staaet fjernede fra Foreningen, ved egen Anstuelse at overtyde sig om dens skønne Formaal, og opfordre alle gode og brave Svende til at slutte sig til den kath. Svendeforening. „Gud velsigne den hæderlige Haandværksstand!“

Foreningens Præsæs.

## Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Et Telegram af 28. Januar melder: „Et kongeligt Decret anordner en deelviis eller fuldstaendig Expropriation (o: Inddragelse imod en ubetydelig Pengegodtgjorelse) af 16 hervarende Kloostere til Bedste for det offentlige Vel. Expropriationssummen skal indfores i Statens store Skuldbog“ (!). De offentlige Myndigheder gjennemfore denne Foranstaltning med en Hensynslshed, der overstrider alle Grandser. Dette gjaelder isar om den Maade, hvorpaa Nonneklostrerne tages i Besiddelse. Man udviser Beboerne med nogle Dages Frist, uden at bekymre sig det mindste om, hver og hvorledes de andensteds skulle finde Opbold, og uden at give dem en Skilling i Haanden; man giver dem blot Anviisning paa et med Hensyn til Tiden ganske ubestemt Løfte om en „Maadepenge“, hvis Utilstrækkelighed vi tidligere have omtalt. En Mængde gamle og svagelige Personer gives saaledes til Priis for Nød og Elendighed. De fordrives midt om Vinteren fra de dem retmæssigt tilhørende Boliger, for at disse kunne indrettes til Heste- og Hundestalde, Magasiner etc.; ja mange af disse Kloostere have staaet ubenyttede hele Maaneder igjennem, medens deres Beboere maatte forlade dem i største Skynding.

Den h. Fader vedbliver fremdeles at understøtte de italienske Biskopper; Regeringen anerkjender dem nemlig ikke og giver dem Intet. Paven giver dem derimod af Peterspengen: Biskopperne maanedlig 500 og Erkebiskopperne 700 Fr., og understøtter, uagtet sine ringe Midler, Cardinaler og Prælater, underholder Nuntier, bestrider de storartede Udgifter til Vaticanets og Museernes Vedligeholdelse etc. Man maa derhos forbauses over den Rundhaandethed, hvormed han ved enhver Leilighed nder sit Bidrag til Lindringen af den offentlige og private Nød.

**Preussen** (sluttet). Under den foreløbige Debat (1ste Behandling) bekampedes disse Lovforslag med stor Energi og Dngtighed af Mallinckrodt, Windhorst og Reichensperger i Forening med nogle protestantiske Deputerede, blandt hvilke isar den af alle Partier høiaagtede, baade i Statstjenesten og det parlamentariske Liv erfarne Præsident v. Gerlach gjorde Regeringens hele Kirkepolitik til Gjenstand for en tusende Kritik. Han har taget Plads i Centrum, og vil i alle kirkelige Spørgsmaal stemme med dette Parti. Mallinckrodt be-

tegnede under Debatten Forslagene som et Forsøg paa, „udvortes at lankbinde og indvortes at revolutionere den katolske Kirke.“ Disse Udtryk karakterisere unægtelig træffende det sidste Stemed med den hele Kamp, som Fyrst Bismarck i Paagt med den liberale Majoritet i og udenfor Kamrene har reist imod Kirken. De national-liberale Blade, s. Ex. „Cöln. Ztg.“ og „Nordd. allg. Ztg.“ hilse disse Lovudkast med stor Jubel, medens baade den conservative Protestantismes Hovedorgan, „Kreuztg.“, og det liberale Fremstridsparties Organer med stor Energie bekæmpe Regeringens Kirkepolitik. Begge Parter erklærede den for at være et Brud paa den bestaaende Forfatning, der udtrykkelig erklærer, at „den evangeliske Kirke, saavel som den romersk-katolske og ethvert andet Religions-samfund selvstændig ordner og forvalter sine egne Anliggender.“ Det Samme gjordes naturligviis fra katolsk Side gjældende, medens Hovedsagen her er disse Lovbestemmelers Uforenelighed med Kirkerettens Forskrifter. Alle Opponenten vare derfor enige med „Kreuztg.“ om, at Kultusministeren havde gjort sig skyldig i en aldeles unconstitutionel og altsaa lovstridig Fremgangsmaade, ved at forelægge Love, der ikke blot væsentlig omæandre enkelte af Forfatningens Paragrapher, men aabenbart ere rettede med selve dens Grundprincip, og anlagte paa, i vort Aarhundrede at etablere et „byzantinisk Cæsareopapie\*); og ansætte Lærere i Statsretten billige dette Blads stærke Ytringer om det Utilbørlige i, at Kultusministeren vilde tilsnige sig Gjennemførelsen af disse forfatningsstridige Love, ved at betjene sig af den i den bestaaende Lovgivning hjemlede Fremgangsmaade for Forfatningsforandringer („dobbelte Løsning“), uden i Forveien at have andraget paa Ophævelsen af de hidtil bestaaende Forfatningsartikler, der i Realiteten vilde ophæves, uagtet de vedbleve at have deres Plads i Forfatningen!

De her omhandlede tre Love ere endnu ledsagede af et fjerde efterhinkende Lovudkast, der har til Hensigt, saa meget som muligt at lette Udtrædelsen af ethvert af de respective Religions-samfund. Men da det er tilstrækkelig bekendt, at Ingen har nødig, paa Grund af afvigende Meninger eller religiøse Betænkeligheder, udvortes at stille sig fra de prote-

---

\*) Med dette Udtryk pleier man at betegne de gamle østromerske Keiseres (Cæsarens) Forsøg paa at aumasse sig den høieste kirkelige (d. e. Bavernes) Myndighed.

stantiste Menigheder, maa det utvivlsomt kun være Regeringens Hensigt at gjøre Udtrædelsen af den katholske Kirke saa let som mulig. Udtrædelsen af hvilket som helst Kirkesamfund, der efter en tidligere Lovbestemmelse var forbunden med adskillige Vidtløftigheder, skal nemlig efter denne Lov for Fremtiden ikke koste anden Uleilighed end en simpel Anmeldelse desangaaende til vedkommende Øvrighedsperson og fem Sgr. (17 ff.) i Omkostninger! Den katholske Kirke vil imidlertid ikke tabe noget ved denne „Rettelse“, hvorimod det let kunde hændes, at den Omstændighed, at Loven fritager de Udtrædende for alle Bidragkyndelser til den Menighed, som de forlade, vil friste en Deel af den store Mængde for al religiøs og kirkelig Interesse blottede Medlemmer af den evangeliske Kirke, jernnæmmelig i Berlin og andre store Byer, til at benytte sig af Lovens bekvemme Tilbud. Det skal være Fyrst Bismarcks Hensigt at forelægge disse fire Love for den næste tyske Rigsdag, og saaledes deelagtiggjøre hele Riget i deres Velsignelser! Under disse Udsigter er det interessant at see det radicale Fremskridtsparti ruste sig til Kamp paa Liv og Død mod denne „Religionsabsolutismus“, mod „dette politiske Hylleri, hvis lønnede Pressekatoliker udbasune dets frihedsfjendelige Manøvrer som det sikke Redningsmiddel fra Ultramontanismens statsfarlige Planer, som den slagne Bei til Religionsfrihedens og den religiøse Freds Paradis.“ Disse „Afføininger af en bureaukratisk Phantasi“ ville efter deres Mening fremmane en berettiget Kamp, fordi de gaae ud paa at tilintetgjøre alle forfatningsmæssige Grundrettigheder. Den liberale Radicalisme frasiger sig ved denne Leilighed alt Kammeratskab med den for Dieblicket dominerende nationalliberale Clique, som betaler Fyrst Bismarcks Alliance og mægtige Bistand i Kampen mod den katholske Kirke med en krybende Underdanighed, der opoffrer al virkelig Frihed paa den meest hensynsløse Despotismes Alter. Den eneste af disse Love, der finder Raade for Fremskridtspartiets Dine, er den i Udsigt stillede „Rettelse“: for en Priis af 17 Skilling at kunne blive fri for alt Maastrup med og alle Hjælper til den preussiske Statskirke! Dette er det Æneste, som Ordførerne for denne Retning vilde „acceptere som et virkelig Fremskridt, hvis det var kommet alene og som saadant blev ophøiet til Lov.“ „Hvorfraavdi dermod denne Frihed kun kjøbes med det enorme Tilbagekridt, der ligger i de tre andre Love“, heder det sluttelig, „da renoncere vi gjerne paa dette lille Fremskridt!“

Vi tilføie fluttelig, at den nedsatte Commission (s. Nr. 3) siden har følt Nødvendigheden af at foreslaae formelle Ændringer i de paagjældende Paragrapher af Forfatningen, hvilke Ændringer eller Tilføielser til disses endnu bibeholdte Ordlyd, naturligviis annullere deres oprindelige Indhold. Saaledes formuleret vedtoges Loven d. 4. Febr. med 245 mod 110 Stemmer.

**Tydskland.** Ligesom Pressen overalt i det tydske Keiserrige, hvor dens Ledere ikke ere biledede i den specifikk preussiske og servile Liberalismes antikatholske Interesser, nedlægger Protest mod de nye kirkelige Loves Attentat paa Religionsfriheden: saaledes har det preussiske Indenrigsministeriums Fremgangsmaade imod Pressen — hvis Gjengivelser af den Tydskland betræffende Deel af den pavelige Allocution pludselig overalt bleve confiskerede samme Nat, som Bladene skulde omdeles tidlig om Morgenen (31. Decbr.) — fremkaldt en Række af harmfulde Bladartikler, der alle ere enige i at fordømme dette Attentat paa Pressefriheden, og med stor Bitterhed kritisere den Underfundighed, hvormed Regeringen, trods den af Forfatningen garanterede Pressefrihed, har grebet efter en Anledning til at intimidere Pressen — i en Begivenhed, som hverken i og for sig truede den med mindste Fare, eller engang kunde siges at være fornærmelig for Keiseren og Regeringen; og det, efter at det Wolfiske Telegraphbureau allerede d. 25. Dec. havde udbredt et Telegram over hele Europa, der næsten ordlydende indeholdt de samme Uttringer af den pavelige Allocution, som Bladene nogle Dage efter stode i Begreb med at gjengive i deres Oversættelser af den autentiske latinske Text.

**Sverig.** Det engelske Blad „*Tablet*“ bragte sidst i afdvige Aar en Beretning om den katholske Kirkes nærværende Stilling i det protestantiske Norden, hvor, som Forbemærker, det lykkes den „saakaldte Reformation“ grundigere end i nogen anden Deel af Verden at undertrykke og udrydde den gamle Christentro, hvis tilbageblevne Levninger dog, ligesom ubevidst, have „bevaret disse Landes Befolkninger mere end de fleste andre Nationer fra at overvældes af Irreligiositetens og Ligegyldighedens Aand.“ Det er nærmest Sverig, der er Gjenstand for denne Meddelelse, som begynder med den Bemærkning, at nu er det 45 Aar siden, at det i Sverig tillodes offenkjært at fejre den h. Messe, dog kun i Stockholm og indenfor et Fængsels Mure; og denne Tilladelse blev kun givet med særligt Hensyn til den daværende katholske Dronning

(Carl XIV.' Gemalinde Desideria). Den senere indtraadte Bending til det Bedre skyldes fornemmelig den almindelige Pietet for den nuværende fromme Enkedronning Josephines Dnster og den apostoliske Vicars Msgr. Studachs Bestræbelser. I Stokholm er der saaledes nu een Kirke og tre Capeller med Skoler, der ledes af Gestlige. I Gøtzeborg indviedes for 7 Aar siden en smuk lille gothisk Kirke, der besøges stærkt ogsaa af Protestanter, blandt hvilke Mange baade Damer og Herrer, ved at udføre Kirkesangen paa Feskdagene, i høi Grad bidrage til Gudstjenestens Høitidelighed. (Om den i Septbr. f. A. indviiede nye Kirke i Malmø have vi i sin Tid berettet.)

### Mariaforeningen.

Møde Søndag d. 23. Februar, Esterm. Kl. 4.

### Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen** den 23de Februar. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Esterm. Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 24. M. Matthias, Apostel. 25. Cl. Walsburgis, Jomfru.

Den 26de Februar. Asteonsdag. St. Ansgars Kirke: Kl. 7, 7½ og 8 stille Messe. Kl. 10 Astevielse og Høimesse. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8½ Messe. Aften Kl. 7½ Fasteandagt med Prædiken.

NB. Alle de 40 Ugedage fra Asteonsdag til Paaske ere befalede kirkelige Fastedage, paa hvilke, med Undtagelse af eet matrende Maaltid og en saakaldet Collation, al anden Rydelse af Spise er kirkelig forbuden. — 27. Co. Margaretha af Cortona. 28. F. Thufommelse af Frelserens Tornekrone. 2. 1. Marts. Svibertus, Biskop.

**Søndagen** den 2den Marts. 1ste Faste søndag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften Fasteandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. — 3. M. Kunigundis, Jomfru. 4. Cl. Casimir, Belj. 5. O. Karl, den hl. Knuds Søn, Martyr; Kl. 8¼ Messe for Ansgarinsforeningens Medlemmer.

**Onsdagen** den 5te Marts, Kl. 7½ Aften: Fasteandagt med Prædiken i Sct. Knuds Kapel. — 6. Co. Fridolin, Abbed. 7. F. Thufommelse af Frelserens Spyd og Nagler. Kl. 8¼ Messe for Medlemmerne af Broderskabet til Jesu gubd. Hjerte; Kl. 7½ Aften Broderskabsandagt. 8. 2. Johannes af Gud, Belj.

Søgnedagsgudstjeneste som sædvanligt.



# Katholsk Kirketidende.

Enogthvende Aargang.

---

---

N<sup>o</sup> 5.

Søndagen den 9de Marts.

1873.

---

---

**Indhold:** Bismarck imod Kristus. Et mærkværdigt Forslag. — Kirkelige Efterretninger: Rom, Tydskland, Schweits.

---

---

## Bismarck imod Christus\*).

Der er i den katholske Kirkes Værdomme og For skrifter en Høi-  
hed, en Sikkerhed, en Usvi-  
elighed, som mishager de verdslige Autoriteter.  
Disse troe ikke at være Herrer, eller i tilbørlig Grad at være Herrer,  
hvor der gives en anden Magt, som de ikke kunne behandle efter For-  
godtfindende.

Verdensmagterne have ikke Lide for, at dette Overherredømme og  
denne Uafhængighed ere naturlige og nødvendige Kjendemerker paa  
Sandheden, saaledes at denne ikke kan være noget Sted, hvor hine  
Joseph de Maistre.

### I.

Naar man i en rolig Stemning, der ikke søger andet end  
Sandheden, gennemlæser den tydske Rigsdags Forhandlinger  
om Jesuiterloven, maa man forbauses over den totale

---

\*) Oversættelse af et sidst i forrige Aar i Amsterdam udkommet og i  
det tydske Rige forbudt Skrift: „Bismarck wider Christus, von einem  
Convertiten.“ (Et særskilt Aftryk og Oversættelse af en Artikel i det  
hollandste Tidsskrift „de Wachter“, October 1872, hvor den er under-  
skreven: H. A. van der Hoewen.)

Mangel paa Grunde, hvormed Vedtagelsen af hiin Lov maatte ventes at være bleven, om end ikke retfærdiggjort, saa dog i det mindste paa en eller anden Maade motiveret. Men ikke en eneste Omstændighed, der i et fornuftigt Menneſkes Sine Kunde tillægges mindste Værd som Grundlag for en Beskyldning, har man seet sig istand til at opdrive som Motiv for den mod Jesuiterne og Medlemmerne af de „med dem beslagtede Ordener“ reiste Forsølgelse. Denne Lovs hidſigſte Forkæmpere faae sig tværtimod nødsagebe til at erklære, at der ikke kunde siges andet end Godt om Jesuiterne i Tydſkland, som Individier betragtede. Man lod det vel ikke mangle paa Phraſer om Jesuiterordenens Færlighed for Staten, men ikke een af Anklagerne fyldeſtgjorde Modpartiets paa-trængende Opfordring til, ved et eneste ſlaaende Exempel at godtgjøre hine Phraſers Berettigelse, eller dog i det mindste at forſøge paa at levere Beviſer, iſtedetfor at declamere. Heraf kom det, at der paa Rigsdagen ikke kunde være Tale om noget egentligt Forſvar for Jesuiterne; thi der var intet Angrebſpunkt, ſom kunde give Anledning til Forſvar. Hvad nyttede det at viſe hen til alt det Fortræffelige, ſom Jesuiterne have præſteret ogſaa i Tydſkland — til deres hele ſelvfornegetende og opoffrende Virksomhed, til deres heltemodige Tjenester under den ſidſte Krig? Svaret lød beſtandig: Alt dette indrømme vi gjerne, men Jesuiterneſ Orden er deſuagtet fjendtligſindet mod det tydſke Rige. Hvad nyttede det at ſpørge om, hvori eller hvorledes denne Fjendtlighed havde nytret ſig, eller med hvilke Kjendsgjerninger man vilde bevife den? Man blev altid Svaret ſkyldig, eller paaſtod at give det med nogle Declamationer om Encyclica og Syllabus, Vaticanerconciliet og Pavens Ufeilbarhed! Ikke et eneste Medlem af Rigsdagen har gjort ſig den Ueilighed at forſøge paa at paaviſe Sammenhængen mellem hine Slagord og Retmæſſigheden af Jesuiterneſ og andre geiſt- lige Ordenerſ Forviſning fra Tydſkland. Derfor maatte de vakkre Forkæmpere for „Retten imod Magten“: Windhorſt, Mallinckrodt, Reichensperger og deres Venner nødes til at ind-

franke sig til en kraftig Protest imod en Voldsgjerning, som Rigsdagens Majoritet ikke var istand til at give noget Skin af Ret, og som i alle ærlige Mennefers Dine, ihvad end deres Overbevisning monne være — fortjener Navn af en Skændelsgjerning.

Der er iøvrigt intet Spørgsmaal om, at Rigsdagen ikke er Hovedophavsmand til denne Gjerning, men kun Medskyldig i den. Havde det nemlig været Alvor med Regeringens oprindelige Lovudkast, saa vilde det ikke have kostet den synderlig Uleilighed at opretholde det, og ved Hjælp af en yderst føielig Majoritet at faae det vedtaget i uforandret Skikkelse. Men det var den alene om at gjøre, at give sig et Skin af Maadehold og lade sig nøde til en langt strengere Fremgangsmaade, end den selv oprindelig havde bragt i Forslag\*). Fyrst Bismarcks „Famulus“, Geheimeraad Wagener\*\*) & Comp. have i hele denne Sag spillet deres Rolle fortræffeligt, og Rigsdagens Majoritet gjorde sig til et villigt Redskab for den Mand, hvis Willie nu for Tiden er den høieste Lov i Tyskland!

Men hvad vil denne Mand med sin Kirkeforfølgelse? Hvad er hans egenlige Hensigt — det sidste Motiv for hans hele Adfærd? Thi det ligger klart for Dagen, at han har rustet sig til Kamp mod Christi Kirke. Den som ikke kan see dette, beviser kun sin Mangel paa Evne til at vurdere den geniale Statsmand, der rager høit frem over hele sin Samtid ved det Hersterblik, hvormed han fra sin Magts ophøiede Standpunkt overstuer alle jordiske Forhold, ved sin Forstand og sit Kjendskab

\*) Vi henvise angaaende dette Punkt Læseren til vore Beretninger i Numrene 11, 12, 13, 14 s. A.

\*\*) Det er denne den tydske Rigskantslærs høitbetroede „Abtats“ eller første Departementschef, der for Diebliffet tilligemed flere høitstaaende Personer er anklaget for at have misbrukt sin begunstigebe Stilling til moralsk forkastelige Speculationer i det nu grasserende Svinbleri med Jernbaneconcessioner og Actiejobberi. Denne Mand var isjor opshldt af dydig Subignation over „Jesuiternes fordærbelige Moral“!!

til Menneskene, om end ikke ved sin Mennefteskundskab. En Bismarck lader sig ikke jage i et Musehul af et Par hundrede Jesuiter, efterat han flere Aar igjennem har trodset den offentlige Uvillie og kastet Folkerepræsentationen den ene Forhaanelse i Ansigtet efter den anden! Han foragter de barnagtige Eventyr, som man har opdigtet og ydbredt om hine Mænds politiske Agitationer og rigsfjendtlige Sammenstørelser; thi han veed meget godt, at Jesuiterne efter deres Ordens Grundregler udelukkende beskæftige sig med, og ikke tør beskæftige sig med Andet, end med de Ting, som ikke ere af denne Verden, med det som angaaer Gud. Men det følger af sig selv, at han Intet har at indvende imod, at den lettroende Mængde i og udenfor Rigsdagen affodres med disse latterlige Historier; dog — han selv staaer altfor høit til, at han ikke, ligesom sin Forgænger Frederik II., skulde drive Spot med Frygten for Jesuiterne! Naar han da ikke desto mindre har udstroet det „kostbare Frø“ for alle Vinde — om hvilket Frederik skrev til Voltaire, „at han vilde opbevare det, for engang at kunne meddele noget deraf til dem, som siden maatte ønske at faae denne skjønne Plante tilbage“ —, saa er det ikke, fordi han i fjerneste Maade troer paa Eugene Sues\*) Spøgelsehistorier, men alene fordi han paa en ret eclatant Maade vilde erklære den katolske Kirke Rrig, og tillige berøve den sine dygtigste Forsvarere, fordi han meente, pludselig og uventet at kunne bringe den et uforvindeligt Nederlag, og var forvisset om den overtroiske Vantroes Bifald og velvillige Bistand. De af den kirkefjendtlige Presse igjennem en lang Fortid systematisk udbredte og idelig opfriskede Bagvaskelser mod Jesuiterne gave uvilkaarligt den store Statsmand Anviisning paa dem som det første Offer for hans nyeste Projecter. De maatte især fore-

---

\*) En bekendt fransk i sin Tid meget læst Romanforfatter, hvis „Evide Søbe“ især udmærkede sig ved gruopvækkende Historier om Jesuiterne.

fomme ham at egne sig til at pirre den umættelige Gourmands\*) Appetit!

Skulde Nogen tvivle om, at Jesuiternes Fordrivelse er andet end et Forspil for et Felttog mod selve Christi Kirke, da ville vi hede Vedkommende at mærke sig en anden Begivenhed, der mulig har vakt mindre Opmærksomhed, men som i denne Henseende er af langt større Betydning. Jeg mener: den søgte Strid med Biskoppen af Ermland.

Denne Strid maa tilvisse kaldes søgt, ja ligesom trukket ved Haarene, saasandt dette Udtryk nogensteds kan finde Anvendelse. Thi hvorledes kunde det vel falde et fornuftigt Menneske ind, at ville gjøre en Biskop den Ret stridig, at udelukke en Række af Kirkesamfundet, falde ham ind, at drage den Biskop, der har fundet sig forpligtet til at gjøre dette, til Ansvar paa Grund af de formentlig skadelige Følger, som hiin kirkelige Forholdsregel kunde have for den Udelukkede? Kirken maa dog vel have den samme Ret som ethvert andet Samfund, til at fastsætte de Betingelser, under hvilke den vil optage eller beholde Medlemmer i sit Samfund; og det er ganske utvivlsomt dens Pligt, saavidt muligt at bevare de Troende for de Personers fordærvelige Indflydelse, som den finder uværdige til fremdeles at være sine Medlemmer. Dette Anslag mod Biskoppen af Ermland maatte, naar man vilde antage det for at være alvorlig meent, kaldes en afgjort Dumhed. Dog, Bismarck vidste bedre end Nogen, at Biskoppen her Intet havde at bebreide sig, og at han ikke kunde handle anderledes, eller tilbagekalde sin Handling, uden at gjøre sig skyldig i en svær Pligtovertrædelse. Men det var netop dette, der gav Fyrst Bismarck en velkommen Sikkerhed for, at der her tilbød sig en Leilighed til at fremmane en Conflict imellem Kirke og Stat, og at det vilde være umuligt at bevæge Kirken til

---

\*) D. e. den skandalsøge af Løgnepressen vildblete offentlige Mening.  
H. A.

Eftergivenesshed. Ja, det vilde have været Rigs-kantsleren meget ubeleiligt, om Biskoppen havde vidst at udfinde et Middel, der havde gjort ham det muligt, med Forbehold af Kirkens Rettigheder, at efterkomme hans Befaling om Gjenkaldelse eller For-mildelse af den eengang udtalte Excommunication. Thi i dette Tilfælde vilde Fyrsten være gaaet Glip af Veiligheden til at fremdrage det Spørgsmaal, der ret egenlig er Hovedspørgs-maalet i hele denne Strid, og paa hvis Afgjorelse det beroer, hvem der har Ret: Kristus eller Bismarck! Spørgsmaalet er dette: „Skal man adlyde Gud, eller Staten? Skal Kirken eller Staten afgjøre, hvorvidt et guddom-meligt Bud er foreneligt eller uforeneligt med Statsloven?“

Dette er altsaa Spørgsmaalet, hvis Besvarelse i den ene eller anden Retning afgjør Valget — Catholicisme eller Liberalisme — Kristus eller Kaiseren! Jesuiternes For-drivelse var kun en Krigserklæring, og, som saadan betrag-tet, uægtelig fra Bismarcks Standpunkt en sandt Mesterstykke. Men Tyngdepunktet i denne Sag maa, som sagt, ikke søges i denne Foranstaltning, men i den søgte Strid med Biskoppen af Ermland. Man vil, om jeg ikke tager meget fejl, eller hvis Bismarck ikke støder paa Hindringer for Udførelsen af sine Planer — see den heftigste Kirkeforfølgelse udvikle sig af denne tilsyneladende ubetydelige Strid. Allerede den „Langmodighed“, hvormed Regeringen forhalede Tilbageholdelsen af hans Em-bedsindtægter, og derved fremkaldte den liberale Preskes Klage-sange, maa overtyde Enhver som kjender Bismarck om, at der ere Ting i Gjarde, som den liberale Wiisdom ikke drømmer om!

Hvad vil altsaa denne Mand med sin Forfølgelse af Christi Kirke? Han vil det Samme, som de hedenste Kaisere forlangte af Martyrerne. Han vil, at Kristus skal boie Knæ for Kai-seren. Han vil give Kaiseren ikke blot hvad Kaiserens er, men ogsaa det som Guds er. Han vil nedværdige den guddommelige Sandheds Magt til at være Statsmagtens Tjenerinde.

Først Bismarck er ikke den Første, der paa Politicens

Enemærker vil optage det menneskelige Hovmod's bestandig for-  
 nede Kamp mod den guddommelige Majestæt. For mægtige  
 og tillige cyniske Aander, der inndelev hele Menneskestægten i  
 Bedragere og Bedragne, og igrunder ikke anerkjende nogen  
 anden Ret, end den Stærkstes, for Saadanne har hiint Fore-  
 havende noget særligt Tillokkende. I Bevidstheden om deres  
 Magt føle de sig have over Alt hvad der omgiver dem; de  
 have faaet Bugt med enhver Modstand og ere gaaede ud af  
 enhver Kamp som Seirherrer. Alle smigre dem og krybe for  
 dem. Selv deres tidligere bitterste Fjender beundre deres Stor-  
 hed og ere blevne deres hengivne Tjenere, der gjerne, om de  
 kunde, paa deres mindste Vink vilde flyve hvorhen det skulde  
 være. Ene med Christi Kirke er det anderledes! Alene  
 den bliver altid den samme: den roser ikke idag hvad den igaar  
 har dadlet; den bedømmer ikke Retten efter Resultaterne og  
 lader sig ikke blande af nok saa mange Seire. Den seer fra  
 sin Uforgængeligheds Høider ned paa Jordens forgængelige  
 Ting. Den skjælver ligesaa lidt for Bismarck af 1872, som den  
 frygtede ham 1862. Den lærer sine Børn, fremfor Alle  
 og over Alt at lode Gud, og næstefter Ham den retmæs-  
 sige Regering i Alt hvad der ikke strider mod Guds Bud. Og  
 den fremstiller sig selv som kaldet af Gud til at forkynde hans  
 Lov, og fortolke den med den useilbare Sandheds Autoritet.  
 Den er sig med eet Ord, ligeoverfor enhver timelig Myndighed,  
 sin Overlegenhed bevidst — en Overlegenhed, der er saa stor,  
 at den har Krav paa den samme Gyldighed for Kongen som  
 for Betleren, for den største Statsmand og Philosoph som  
 for den fattigste Dagleier. Dette vil imidlertid ikke sige det  
 Samme, som at Kirken ophæver Forskjællen imellem de for-  
 skjællige Stænder og Personer i Samsundet, at den nægter de  
 Mægtige og Høitstillede her paa Jorden den skyldige Erbød-  
 ighed, at den ikke vil underkaste sig Statsmyndigheden i Alt hvad  
 der hører til Statens Omraade. Nei, det vil ikke sige Andet,  
 end at den er sig bevidst at være en Institution af høiere Natur  
 end Staten, ligesom Sjælen har Forrang for Legemet. Denne

Sammenligning klinger mulig fremmed i vor Tid, men den er og bliver ikke desto mindre det meest træffende Udtryk for det fande Forhold imellem Kirke og Stat.

Vantroen seer i denne Kirkens uroffelige Bevidsthed ikke Andet end den pure Anmasselse, og den vantro Cæsar\*) finder denne anmassende Bevidsthed at være et aldeles utaaleligt Overgreb. Han vil ikke nøies med, at Kirken afholder sig fra enhver factiff Indsigelse mod Tilstande, der have forvildet sig himmelvidt fra Sandheden, at den viser sig villig til at slutte Overenskomster (Concordater), hvorved den bliver indskrænket og hindret i Udøvelsen af flere af de Rettigheder der tilkomme den, at den ligesom Gud taaler det Onde og Bildfarelsen indenfor sine Enemarker. Alt dette betyder Intet, saalænge Kirken holder fast ved sit Princip, og gjør Fordring paa at gjælde for en høiere Autoritet end Statsmagten, saalænge Kirken lader sit veto høre, saa ofte Staten befaler den at overtræde det den anbetroede guddommelige Bud. *Dens non possumus* er for Staten en grel Dissonants i den almindelige Jubelhymne, der istemmes til dens *Wre* — en Protest mod det Allervæsenligste i dens Storhed. Saaledes var det allerede med de romerske Kaisere, hvem det var den ligegyldigste Ting af Verden, hvad de Christne troede, naar de kun vilde adlyde dem netop i den eneste Sag, hvori de Christne ikke kunde adlyde. Saaledes har det været med alle Despoter igjennem alle Aarhundreder, og dette er ogsaa Blod- og Ternmandens Hemmelighed: han veed godt, hvilken Magt han beklæder i det Rige, som han har grundlagt. En saa almagtig Mand som Bismarck overlader villig Magtens Navn og Titel til en Anden; kun at Ingen — ikke engang Christus, gjør ham dens Bæsen stridig!

---

\*) Dette Ord — den latinske Betegnelse for den enealdige Verdensmagt — er her, som ofte ellers, brugt for at antyde Tanken i dens Almindelighed: den vantro Verdensmagt. Cæsar var Stamsfader til den første romerske Kaiserslægt, og Ordet Kaiser er den græske Form af Navnet Cæsar. U. U.



Efterat han har flaaet Østerrig og Frankrig til Jorden, har han nu fundet en Medbeiler, der er ham værdig; han har her aabnet en Kamp, hvori hans Genius har Veilighed til at aabenbare sin Magt, hvori hans ureelige Land kan finde fuldt op af Arbeide.

Dog ogsaa Bismarck er hjemfalden til Korsets hemmelighedsfulde Tryllemagt. Det har, siden den Dag, da det blev plantet paa Golgatha, draget Alt til sig, og er for Alle, for Bantroe som for Troende, blevet Livets og Verdenshistoriens Midtpunkt. Kun drager det ikke Alle paa samme Maade til sig. Det er for eet Menneske Gjenstand for dets fyrigste Kjærlighed, medens det er Andre en Torn i Diet, der ægger dem til Brede og Had. Det tillader Ingen at forholde sig ligegyldig. Der kommer en Tid for Enhver, hvor hans formentlige Eiggylldighed vil vise sig i sin sande Character — som Kjærlighed, eller Had. Bismarck er længe gaaet af Veien for den Nødvendighed, at fæste sit Blik paa dette Adskillelsens og Sondringens Tegn. Nu derimod, efterat han har besejret enhver indre og ydre Modstand, har han seet det korsfæstede Gudmenneske i Ansigtet, og har trodsig stillet sig blandt hans Fjender. Han har gjort det til sit Livs høieste Opgave at paatrænge Folkene en Kristus „af sit Fabrik“ — en preussisk Kristus, som underdanig og søielig erkjender Fyrst Bismarck for sin Overmand og Herre! Om den virkelige, den evige Kristus, Kongernes Konge, Alverdens Herre og Mester, maa der ikke længere være Tale!

Ingen tænkende og oprigtig Katholik vil lade sig bedaare af Bismarcks Paaastand — at hans Fjendtligheder ikke ere rettede mod den katholske Kirke, men blot mod Jesuiterne og deres Landsfrænder; thi alle sande Katholiker ere Jesuiternes Landsfrænder og „Affilierede“. Denne Orden er nemlig voxet ud af Kirkens Jordbund og forkynder Kirkens Være i dens hele og fulde Reenhed. Enhver vel underrettet Katholik veed godt, hvorlidt den Invending har at betyde, som hentes fra den Omstandighed, at Pave Clemens XIV. i et svøgt Dieblif lod sig

bevæge til Ordenens Ophævelse. Alle Katholiker træde nu solidarisk op til Forsvar for disse Christi nidkjære Tjenere, der som en Kæmpebande ere drevne i Landflugtighed af Fyrst Bismarcks Bøddelfnægte!

Denne Stormand mener maaskee dog, at han, uagtet sine Forgribelser paa Kirken, tør kalde sig en Christen, tør sige, at han troer paa Kristus. Det er ikke usandsynligt, at han virkelig mener at føle en Slags Urefrøgt for en Kristus, der vilde lade sig nøie med en underordnet Stilling! Dog — ihvad han end maatte troe og foregøgle sig — — hans sidste Gjerninger brændemærke ham som en Fjende af den virkelige og eneste Kristus, hvem vi Katholiker anerkjende og tilbede, den h. Skrivts Kristus, der har lært, at man skal adlyde Gud mere end Mennesker, og, som den, der har al Magt i Himlen og paa Jorden, ikke har overdraget Staten, men ene sine Apostle og deres Efterfølgere det Hverv, at lære alle Folk og vejlede dem til Opfyldelsen af Sine Bud. Kan det saa længere synes tvivlsomt, at denne Kristus, hvis han nu viste sig paa Jorden, vilde af Bismarck blive erklæret for „rigsfjendtlig“ og udivist af Tyskland?

(Sluttes.)

---

### Et mærkværdigt Forslag.

---

I en Artikel i „Fædrelandets“ Nr. 44 og 45 har Hs. Hoiarov. Hr. Dr. th. Professor Clausen fundet sig foranlediget til at henvende en indtrængende Opfordring til den Deel af den danske Folkekirkes Medlemmer, der have tilegnet sig Grundtvigs kirkelige Anskuelse, om at opgive den eiendommelige, „Fictionsverdenen tilhørende Sætning“, der stiller dem fra alle andre protestantiske Bekjendelser og efter Professorens Mening indeholder et „Fremtidsfrø, der er farligt for Folkekirken i Danmark.“

Det egenlig Giendommelige ved Grundtvigs kirkelige Retning var oprindelig Betragtningen af den fra Apostelkirken udgaaede levende Overlevering som Sjælen i hele den kirkelige Udvikling. Medens alle protestantiske Befjendelser efter den af det sextende Aarhundredes Reformatorer vedtagne specifikt protestantiske Overlevering henviser til Bibelen som Grundlaget for den kristelige Troeslære, og gjøre den kirkelige Livs-udvikling afhængig af Skriftfortolkningen og Theologien, har Grundtvig alt for mange Aar siden (1825) afgjort brudt Staven over denne lutheriske Tradition, og henviist sin Samtid til det levende Ord, der ledsager de to af Christus indstiftede Hovedsacramenter. Daaben var for ham Livskilden, og Naadveren det Naademiddel, der vedvarende opholder og styrker det gjenfødte Menneskes indre Liv. Grundtvig indskrænkede imidlertid ved en høist besynderlig Misforstaaelse Kirkens levende Overlevering om de kristelige Hovedlærdomme til den apostoliske Troesbekjendelses Ordlyd, med Forkastelse af den bestemte Opfattelse af dens enkelte Væds Betødning, som den kristelige Fælledsfands eller den kirkelige instinctive Tact for den kristelige Sandhed (*sensus communis* ell. *ecclesiasticus*), under en vedvarende Kamp mod dennes Fornægtelse efterhaanden har udviklet, og Tid efter anden videusfabelig udformet til kirkelige Dogmer. Hertil kom endnu den ubegribelige Ligestilling af Daabsbekjendelsen med Daabs Indstiftelsesord i Henseende til Spørgsmaalet om dette Sacraments rette Fuldbyrkelse. Men Grundtvigs Enighed med Luther i Forkastelsen af den katolske Kirkes hele dogmatiske og liturgiske Overlevering, og paa den anden Side hans Grunduenighed med hele den øvrige Protestantisme i Henseende til denne sidste Indskrænkning af al Overlevering til den h. Skrift eller det skrevne Ord, førte ham i Aarenes Køb til den paradokse Paastand, at den apostoliske Troesbekjendelse er „et Ord af Herrens egen Mund“, eller at den med andre Ord er forfattet eller sammensat og overleveret Apostlene af Herren selv — for Fuldbyrkelsen af de Kjendsgjerninger, der udgjøre Indholdet af Størstedelen af den anden, samt af hele den tredje Troesartikel. Vi ere ganske enige med Professor Clausen i at betegne denne Satning som en sælsom og secterist Paradox, og ønske ikke mindre end han, at den aandelige Arv, som Grundtvig har efterladt sig, snart maa frigjøre sig baade fra den sidst omtalte og fra de øvrige dermed sammenhængende Særheder.

Vi beklage imidlertid meget, at dette skulde være det Æneste,

hvori vi kunne erklære os for enige med en Mand, som i saa mange Henseender har Krav ogsaa paa vor Hoiagtelse. To kunne sige det Samme, og sige dog alligevel ikke det Samme! Saaledes gaaer det os desvaerre i dette Punkt. Den hoiarv. Forfatter til Artiklen i „Fædrelandet“ udtaler hiint velmeente Ønske fra et Standpunkt og i en Hensigt, som Ingen upartist Læser vil fortænke os i at gjøre til Gjenstand for et Par kritiske Bemærkninger.

Hvad Standpunktet angaaer, da har det vistnok sine Vanskeligheder at sige noget bestemt om samme, da jo Enhver veed, hvilke Forandringer den theologiske Udvikling indenfor Protestantismens Omraade er underkastet. „Tiderne forandres, og vi forandres med dem.“ Disse Ord af en Wiismand fra den forchristelige Aldtid finde ikke blot Anvendelse paa den Foranderlighed, der i en tidligere mindre bevægelig Tid gav Christendommen og Theologien en meget forstjællig Etikelse efter de ledende kirkelige og theologiske Partiholdingers særlige Individualitet eller Naturbestemtbed, men navnlig især paa de aandelige Evinginger, som i vor bevægelige Tid i forbausende korte Mellemrum foregaae med de selv samme Personligheder. Den Tid er forlængst forbi, da de forstjællige protestantiske Hovedretninger træffende og udtømmende kunde betegnes med at navne bestemte Personer, der hele deres Liv igjennem med uboelig Consequents forfægtede een og samme Opfattelse af den christelige Aabenbarings Kjendsgjerninger. Dette ufaaes dengang for den største Ære for en Videnskabsmand. Man fandt ingen timelig Indsats for høi, for at bevare denne Ære uplettet. Vor Tids Protestantisme er nu vel i denne Henseende bleven fornuftigere og mindre eenfædig, men paa den anden Side ogsaa altfor alsædig! Hiin haardnakkede Fastholden ved enhver eengang udtalt Sætning har nu sin Plads blandt Grindingerne om Fortidens Daarstaber. Men de protestantiske Dogmer ere til Gjengjæld bleve saa ubestemmelige, deres videnskabelige Begrundelse gaaer i den Grad op i den individuelle, hyppigt veylende Opfattelse, og Forstjælligheden af denne sidste griber saa dybt ind i Christendommens Basen, at den rokker de underste Fundamenter for christelig Tro og Overbeviisning.

Det er under disse Omstændigheder alligevel altid piinagtigt offentlig at tilstaae, at man har opgivet tidligere forsvarede Meininger, fordi man var kommen til Overbeviisning om deres Feilagtighed. Det fortjener derfor saa meget mere Paastjønneelse, at den her omtalte lærde Theolog, selv efter i en tidligere Tid at

være bekæmpet af Grundtvig som en farlig uchristelig Branglærer, allerede en Deel Aar tilbage begyndte, om end med visse Forbehold, at udtale sig anerkjendende om Grundtvigs kirkelige Retning og hans gjennemgribende Indflydelse paa det religiøse Livs Vækkelse og Udbredelse i vort Fædreland. Han anfører derhos i „Fædrelandets“ Nr. 44 en Sætning af et for 14 Aar siden udgivet Skrift, hvori han vel synes ganske uforbeholdent at give Grundtvig Ret i Principspørgsmaalet, men efter vor Formening dog gjør dette fra et Standpunkt, hvilket vi tvivle meget om, at Grundtvigs Venner ville vedkjende sig som Grundlag for den Alliance, Professorens foreslaaer dem, og i sit eget og hele den evangeliske Kirkes Navn tilbyder dem til fælleds Forsvar mod „de glubende Modstandere af Christi Evangelium.“

Vi forbeholde os i det Følgende nærmere at omtale det Uklare i den høiarv. Forf.' Standpunkt, medens vi her nogle Dieblikke skulle opholde os ved det Hovedoieemed, der har fremfaldt denne Henvendelse til hans tidligere meest afgjorte Modstanders Disciple. Man skulde i første Dieblit troe, at Professorens med dette i saa stærke Udtryk formulerede Forslag maatte have til Hensigt, i denne af Indifferentismens og Bantrens Gift forpestede Tid, at foreslaae et Forbund mellem alle troende Wiennester uden Hensyn til deres færlige kristelige Befjendelse, — at det var hans Mening at forhøje alle Christne den Fare, hvormed de store Follemassers Irreligiositet og toilesløse Frihedsinstincter i vor Tid allevegne true den offentlige Orden og alle Livets høiere Interesser med at nedtrædes i Materialismens Dynd, og blive et Bytte for en Oplosning og Forstyrrelse, der ikke kan forebygges, eller i det mindste ret længe forhales, med mindre alle bedrefindede Mennesker med forenede Kræfter modarbejde hine fordærvelige Maater. Man var saa meget mere berettiget til at vente dette, som den høiarv. Forf.' successive Tilnærmelse til sine tidligere Modstandere, i Medfør af Forholdets Natur, har været ledet af aldeles umiskjendelige Tegn paa et afgjort Brud med hans tidligere negativ-kritiske Retning. Efter hans senere mere positive Standpunkt at dømme, skulde man altsaa vente, at han oprigtigt deelte hiint af saa mange fromme Christne i vor Tid ofte udtalte Ønske. Men vi maae ærligt tilstaae, at vi ved at læse hiin Sætning uvilkaarlig fik en ubyggelig Ahnelse om, hvor Professorens vilde hen, og „Fædrelandets“ Nr. 45 stadfæstede desværre denne onde Ahnelse. Han indbyder ikke Grundtvigs

Disciple til, med alle andre troende Christne at samle sig under Christi Banner for at bekampe de antichristelige Magter, der røre sig saa stærkt overalt i Nutidens offentlige Liv. Nei, han indbyder den positive Christentroes meest udprægede Repræsentanter i den danske Folkekirke til at slutte en Broderstabspagt med Alt, hvad der kalder sig Protestantisme og evangelist Christendom, for paa en Tid, da „Alt opfordrer stærkere end nogensinde, til ikke at splitte Kræfterne“, — i Forening med alle disse indbyrdes uenige Kirkepartier at samle sig „til Forsvar for evangelist Grund“ imod den katholske Christendom, hvilken altsaa efter Professorens Formening maa betragtes som Christi Evangeliums allerfarligste Fjende i vor Tid. Vi troe imidlertid, at Forfatteren her befinder sig i en høist besynderlig Misforstaaelse baade af sit eget og det grundtvigske Standpunkt.

(Sluttes.)

## Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Det de italienske Kamre af Regeringen forelagte Lovforslag om Klostrenes og de religiøse Corporationers Ophævelse i Rom, bestemte, som vi tidligere have berettet, at Ordensgeneralernes Huse (47 i Tallet) skulde være undtagne fra denne Lovbestemmelse. Dette har imidlertid vakt en saadan Varm i hele den revolutionære Presse, at Majoriteten i Kamrene har boiet sig for „den offentlige Menings Forbring.“ Et Telegram af 16. Febr. melder nemlig, at den til nærmere Formulering af dette Lovudkast nedsatte Commission har erklæret sig for Afstæffelsen af Generalatshusene. Ordensgeneralerne kan man naturligviis ikke „afstæffe“. De skulde holdes stadesløse ved en Pension, og det tilstedes dem for deres Personer at vedblive at boe i en Deel af de Klostere, der der tidligere have tilhørt dem.

**Tydskland.** I Anledning af de i f. Nr. omtalte kirkepolitiske Love havde Biskop Conrad Martin af Paderborn allerede under 18. Jan. tilstillet Ministerpræsident Grev Roon en Skrivelse, hvori han meddelte det Kgl. Statsministerium, at Fremlæggelsen af disse Lovudkast afvødte ham den

Erklæring, at han ikke var istand til i dem at see en Modification af Forfatningens Bestemmelser om Kirken, men tvertimod en tilsigtet Tilintetgjørelse af de for hine til Grund liggende Principer, saavel som et Indgreb i Kirkens væsentlige Rettigheder, der gaaer ud paa at forstyrre dens hele Organisme. Biskoppen maatte derfor erklære de nye Love for at være aldeles uforenelige med hans Embedsæd, og kunde under ingen Omstændigheder række Haand til deres Efterlevelse, hvorfor han fralagde sig alt Ansvar for den Forvirring, som deres Vedtagelse maatte afstedkomme.

Nogle Dage efter modtog Biskoppen en Adresse fra Domcapitlet, hvori samme fuldstændig tiltraadte den af ham afgivne Erklæring, medens Adresser af samme Indhold circulerede til Underskrift blandt Stadens og Diocesets øvrige Geistlighed, og det kan med Bestemthed forudsiges, at det ingensteds i Tyskland vil lykkes at skille Geistligheden fra Biskopperne.

Næsten samtidig hermed udgik fra Erkebiskopperne af Cöln og Posen en Opfordring til de øvrige Biskopper om at befuldmægtige dem til at indgive en udførlig Forestilling til det kgl. Statsministerium i Anledning af de nye kirkelige Love. Denne Promemoria blev forelagt Ministeriet d. 30. Januar, og efterfulgtes d. 6. Februar af Adresser af omtrent ligelydende Indhold baade til Herrehuset og Deputeretkammeret, og den 7. s. M. af en Adresse til Keiseren. De sidstnævnte tre Documenter ere underskrevne af alle Tysklands Biskopper, der ikke blot stadig modtage Hengivenhedsbevidnelser fra deres Geistlighed, men talrige Adresser fra den troende Befolkning. Der er overalt i Tyskland i denne Anledning et stærkt Røre blandt alle Classer af Samfundet. Den af Regeringen befoldede Presse larmer og truer Biskopperne og alle „Ultramontane“, men hele den bedre Deel af Befolkningen, selv den protestantiske, er gennemtrængt af Bevidstheden om, at det her gjælder om at forsvare Samfundets høieste Interesser mod den brutale Magts Overgreb, og de flokke sig derfor Alle eendragtigt om Kirkens Overhyrder, i hvem disse Interesser nu, som til enhver Tid, have fundet deres helttemodige Forkæmpere.

Schweits. Conflictterne mellem den h. Stol og Biskopperne i Genf og Basel paa den Side, og Regeringerne i de vedkommende Cantoner paa den anden Side (S. Nr. 24 s. A. og Nr. 1 d. A.) have i Løbet af forrige Maaned taget en

Vending, som har fremkaldt stor Bevægelse blandt den katolske Befolkning. Forbundsraadet i Bern har nemlig gjort sig skyldigt i den i Schweits hidtil uhorste Volds handling at lade Biskop Mermillod af Genf ved Gensdarmers transportere over Grændsen til det paa fransk Gebet liggende Fernen; og Biskoppen af Basel (Misg. Eugen Pachat) vilde uden tvivl have samme Skæbne ivente, hvis ikke den katolske Befolkning i dette Bispedomme var i saa afgjort Majoritet, at Forbundsraadet vel betænker sig paa at iværksætte sine Trudsler.

3 Commission hos A. F. Høst og Søn er udtømmet og faaes i alle Boglader:

### Evangelijsk-Lutherisk

(en negativ Bestemmelse)

af

S. L. Grev Holsteiu.

(12 Ark stor 8vo. Præis 48 S.)

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen den 9de Marts. 2den Faste søndag.** Sct. Augustins Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften: Fasteandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. — 10. M. De 40 Martyrer af Sebaste. 11. Ct. Methodius og Cyrillus, Slavernes Apostle. 12. O. Gregor den Store, Pave og Kirkelærer.
- Onsdagen den 12te Marts, Kl. 7½ Aften:** Fasteandagt med Prædiken i Sct. Knuds Kapel. 13. Co. Euphrasia, Sønfru. 14. F. Shukommelse af Frelserens Liigtænde. 15. L. Longinus, Biskop og Martyr.
- Søndagen den 16de Marts. 3die Faste søndag.** Sct. Augustins Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften Fasteandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. — 17. M. Patricius, Biskop og Apostel for Irland. 18. Ct. Gabriel, Erkeengel. 19. O. Joseph, Jesu Christi Plejefader.
- Onsdagen den 19de Marts, Kl. 7½ Aften:** Fasteandagt med Prædiken i Sct. Knuds Kapel. — 20. Co. Cuthbert, Biskop. 21. F. Shukommelse af Frelserens fem Bunder. 22. L. Benedict, Betsjender og Ordensstifter.
- Søgnedagsgudsjeneste som sædvanligt.

„Katholik Kirkeidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subskription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Placets Hovedcommissionsaar, Fr. Grosferer G. B. Pöhrer, Tordenisjoldsgade Nr. 5, 1. Sal. og i alle Boglader; i de danske Stater paa de fgl. Postcontoirer. Præis er 3 Mk. Quartalet, enkelte Numere 8 Sk.



# Katholsk Kirketidende.

Enogtyvende Aargang.

---

N<sup>o</sup> 6. Søndagen den 23de Marts. 1873.

---

Indhold: Bismarck imod Christus. Et mærkværdigt Forslag. — Kirkelige Efterretninger: Rom, Schweits, Kjøbenhavn.

---

## Bismarck

imod

## Christus.

(Sluttet.)

### II.

Krigen er altsaa erklæret, Bismarck har vundet det første Slag, og der kan ikke være nogen Tvivl om, at der nu i Paris forberedes store og skarpt gjenne tænkte Foranstaltninger. Hvad vil da Enden blive? Hvem vil seire i denne Kamp — Christus, eller Bismarck?

Dette er et Spørgsmaal, der ikke udelukkende tilhører den vantro Tænkning. Men vi opkaste det vistnok ikke i den Mening, som om det kunde tænkes muligt, at et Menneske vandt Seir i en Kamp med Gud — som om den menneskelige Aand formaaede noget imod Guds Raadslutninger, eller den evige Sandhed kunde omstødes ved menneskelige Kraftanstrengelser. Thi at Christus og hans Kirke tilsidt ville triumphere, og at Alt, selv det Onde, bevidst eller ubevidst maa bidrage dertil, det vide vi med fuldkommen Visshed; og netop dette er Grunden til vor uroffelige Tillid — en Tillid, der nødvendig maa synes det vantro Menneske at være aldeles ubegribelig.

Thi maa det ikke forekomme ham som det pure Vanvid, at høre Oldingen Pius IX. ved Randen af den Grav, hvori man har nedstyrtet hans verdslige Kongedømme, tale til denne Verdens Fyrster i Kongernes Konges Navn, at høre denne Røst, som advarer Jordens Mægtige for den Steen, der vil løsne sig fra Bjerget og sønderknuse Kolossens Fodstykke? Maa det ikke, med mindre Guds Naade saamtidigt adspredet det Mærke, der omtaager hans Aand, synes ham affindigt, at den katholske Christenhed holder sig for fuldkommen forvisset om Pavedømmets Vedbliven, med eller uden verdslig Magt, medens Alt sammenfværger sig om at hidføre denne „forældede og ligeoverfor vor Tids Oplysning uholdbare Institutions“ Undergang? Og dog behersker denne Affindighed alle Katholiker, og der gives Intet, hvorpaa vi mere tillidsfuldt troe, end just paa dette — at Christi Statholder vil vedblive at være hvad han er, indtil Kristus selv vender tilbage!

Men for os Katholiker er Spørgsmaalet dette: om Bismarck dog ikke i sin Kamp mod Kirken nu og for en Tid vil seire, ligesom Henrik VIII. af England jo i en lignende Kamp havde Lykken paa sin Side? Om han ikke vil blive istand til, blandt Tydsklands Geistlige og Bøgfolk, at tilveiebringe et almindeligt Træfald fra den katholske Tro, og oprette en tydsk-national Kirke, hvis Hoved den tydske Kaiser er udseet til at være? Eller — hvis dette ikke skulde lykkes ham — om den trofaste Vedhængenhed ved Paven dog i alt Fald ikke vil blive anseet for at være rigssjendtlig, og blive forfulgt og straffet som Statsforbrydelse?

Det forekommer mig unægteligt, som om vi kunde have Grund til at frygte dette sidste. Saa absurdt det endog vilde være, om en protestantisk Fyrste vilde anmasse sig Indflydelse paa Pavevalget, eller knytte Betingelser til Anerkjendelsen af den, som maatte blive valgt — Bismarck synes ikke at føle nogen Betænkelse ved denne Urimelighed, og den høitbedagede Pius IX' Død vilde uden tvivl for ham være en særdeles velkommen Begivenhed. Hvilken udmærket Heilighed

vilde dette Tilfælde ikke byde ham til at paastaae, at der ved Udnævnelser af hans Efterfølger var forefaldet denne eller hiin — ligegyldigt hvilken — ulovlige Handling! Man begriber let, hvor gjerne Professor Friedrich og Consorter vilde af deres lærde Forraadskamre forshue ham med en Overflodighed af Beviser, der ikke vilde blive mindre virksomme, end dem, de i sin Tid forebragte mod Vaticanerconciliets œkumeniske Charakter! Altsaa: Ikke-Anerkjendelse af den uretmæssigt udnævnte Pave, Afbrydelse af Forbindelsen med den romerske Stol — maastee endog en Modpave, hvis første Bedrift skulde være Gjenkaldelsen af Dogmet om Pavens Ufeilbarhed, og den sidste Affkaffelsen af den pavelige Værdighed: disse eller lignende Experimenter vil man uden tvivl, efter mit Skjøn, vel have Grund til at vente, saafremt det maatte behage Gud, snart at kalde sin Tjener Pius til sig, og jeg anseer det for sandsynligt, at der da vil bryde en heftig Forfølgelse løs mod Tysklands Katholiker. Men jeg er dog tillige overbevist om, at en saadan Forfølgelse ikke vil naae sin Hensigt, og at hiin tydske nationale Kirke ikke vil blive andet, end et luftigt Taagebillede i Fyrst Bismarcks Phantasi.

Kirkespaltningernes Tid er forbi; Tvedragtens Aand er veiet og funden for let. Blandt oprigtige Christne af alle ConfeSSIONER kan man tværtimod iagttage en modsat Vestræbelse; man seer allevegne en inderlig følt dyb Trang til Gjenforening.

Vel ere de orthodoxe Protestanter endnu ikke naaede til en fuldstændig Erkjendelse af deres Uret; vel afholdes de endnu ved Besværinger af større eller ringere Betydning fra at vende tilbage til Moderkirkens Skjød; vel ere alle deres Fordomme imod den endnu ikke ryddede af Veien; men jeg vover dog at paastaae, at Mange iblandt dem, om end ubevidst, i deres Hjertes nære mere Vrefrygt for og Kjærlighed til den, end til de Religionskamfund, som de selv tilhøre, og at de, langt fra at ønske Roms Undergang, have en fast Overbeviisning om, at i det mindste midlertidigt den romerske Kirkes Vedvaren vil være heldbringende for Christendommen. Heri finder det

sin Forklaring, at hverken Konge og hans Tilhængere, eller vore Dages Gammekatholiker hos de troende Protestanter have fundet det mindste Gran af den Sympathi, som i saa rigeligt Maal blev dem tildeel fra Kristushadernes Side. Fremfor alle Ting ingen ny Adskillelse — men Tilnærmelse: gjensidig Anerkjendelse af det Gode paa begge Sider, af det Christelige, som er blevet bevaret, en kraftig Samvirken til Vantroens Bekæmpelse! Dette er blandt alle troende Christne i vor Tid det almindelige Løsen. Et i Sandhed herligt Løsen, om det end for os Katholiker ikke har ganske den samme Betydning som for vore protestantiske Brødre! Thi vi vide, at Christi sande Kirke ikke er en ubestemt „Fremtidskirke“, men den gamle katholske Kirke, der for atten Aarhundreder siden var den samme, som den nu er, og stedse vil vedblive at være den samme. Det er derfor i denne Kirke at vi haabe engang at skulle fejre den store Freds- og Forsoningsfest med vore tilbagevendende Medchristne.

Kan altsaa Bismarck kun vente liden eller ingen Understøttelse af sine national-kirkelige Planer fra Tysklands Ikke-Katholiker, forsaavidt de ere Christne, saa vil han hos Katholikerne møde en langt stærkere Modstand, end en Mand af hans hensynsløse Charakter kan forestille sig. Fra den dybe Foragts Standpunkt, hvormed han seer ned paa hele Mennekeheden, og hvorpaa han i Bevidstheden om sin Kraft har givet de utvetydigste Beviser ved enhver Keilighed, hvor hans politiske Interesser ikke har nødt ham til at spille Komædie, kan den sande Christen i hans Dine ikke være andet, end en Sværmer eller Hytler. Nu, med Hytlerne vil han vel vide at komme tilrette — han erklærede jo for ikke lang Tid siden, at han ikke var ganske fremmed for deres Krogveie — og Bearbejdelsen af Sværmerne kan da for en stor Deel overlades til dem! Katholikerne ville i Førstningen strige og larme, ligesom de Liberale gjorde for Krigen i 1866; dog, Thyrt Bismarck morer sig over et saadant Spektakel, som han iøvrigt veed at gjøre Ende paa, hvad Dieblif han finder for godt. De meest Haardnakkede ville, som Landsbeslagtede med Jesuiterne, blive jagede

ud af Landet, og ligeoverfor en enkelt Thomas Morus kan en endnu høiere Grad af Udmærkelse være henfigtsmæssig som et affrækkende Exempel! Der er jo kun en ringe Forskjæl mellem en Rigsfjende og en Rigsforræder, og, nu som altid før, er den tjenstfærdige Pobel jo rede til at istemme sit: Korsfæst ham, korsfæst ham! saasnart den stormægtige Statsmand maatte agte det for ønskeligt. Der vil fremdeles findes Belønninger nok for Lydigheden, om ogsaa Primatet over den tydske Kirke, som den høieste Løn for samme, kun kan blive Graftaldet i dettes meest glimrende Skikkelse til Deel. Efterat Henrik VIII. havde forvisjet sig om Biskoppernes Villighed til at underkaste sig, kostede det ham kun liden Møie at gjennemføre sit Kirkeschisma i England. Hvorfor skulde da Bismarck ikke kunne opnaae det Samme, som lykkedes saa godt for den engelske Konge? . . .

Han vil ikke opnaae det, fordi Tiderne siden Henrik den ottendes Dage have forandret sig meget, og i mange Henseender ere blevne bedre. Afsønderingen af Klinten fra Hveden, Skilsmisfen mellem Godt og Slet — hvilket jo er det Punkt, hvorom Alt dreier sig i Verdenshistorien — har nemlig siden Reformationen gjort et hurtigt og stort Fremskridt; og, seet fra dette Standpunkt, maa denne Søndering derfor ogsaa af os Katholiker kaldes en heldbringende Begivenhed. I vore Dage ere nemlig de troende Katholiker langt bedre befastede i deres Tro, end det 16. Aarhundredes Katholiker, om deres Antal end ikke er saa stort som dengang. Martyrtidens Aand, der dengang for en stor Deel syntes forsvunden, er nu atter vendt tilbage til den katholske Kirke: jeg mener hermed den Aand, der sætter en passiv, men tillige urøkkelig Modstand mod den verdslige Magts Anmæskelser. Enhver tydsk Biskop i vore Dage vil hellere være en Thomas Morus\*), end en

---

\*) Denne af sit Fædreland høitfortjente Mand foretrak Martyr døden for de Gresbeviisninger hvormed den tyranniske Konge vilde have lønnet hans Graftald, medens Grammers Trosløshed og Feighed lønnes med hans Ophøielse til Erkebiskop af Canterbury.

Erasmus, og det katholske Folk samler sig tættere og fastere, end nogenfinde tidligere om den romerske Stol. Forsynet har tillige med en vidunderlig Betimelighed forlehnet Kirken et Skjold mod den truende Fare, ved at stille Dogmet om Pavenes Ufeilbarhed hoit over alle menneskelige Stridsspørgsmaal. Fordi Fyrst Bismarck med al sin Skarpsindighed og omfattende Erfaring dog hverken kjender Katholikerne eller den katholske Kirke, som han har vovet at tilkaste Feidehandsken: derfor vil han, der efter Behag har trukket om med Alle og afvejlende holdt dem Alle for Nar, i denne Kamp, men forjilde, komme til den Erkjendelse, at han har bedraget sig selv! Han vil efter sit Hjertes Lust maaskee tilkampe sig nye Seire; men enhver af disse Seire vil tilsidst vise sig at være et Nederlag for ham, men en Triumph for Kristus!

Dog — vi ville ikke tale om Fremtiden, men blive staaende ved det nærværende Dieblif. Hvad har den mægtige Statsmand opnaaet? Han har under en Bifaldsregn fra et stort Antal af Christi Fjender og en endnu større Mængde Uvidende eller Daarer udført den Heltedaa, at fordrive Jesuiterne fra Tyskland. Han har, for at have den Tilfredsstillelse at prale med sin Magtfulde, begaaet en stor Uretfærdighed, og berøvet Tusinder af Christne deres høiagtede og elskede Præster, Belgjørerere og Lærere. Men hvad Fordeel har dette bragt ham? Ingen, uden en anselig Deel af Befolkningens Misstemning! Alle gode Katholiker uden Undtagelse, ja alle de Ikke-Katholiker, der ikke ville see det en forfattet, selv ikke paa en Fjendes Bekostning, ere opfyldte af en levende Uvillie over denne Handling! Og, hvad Skade har han gjort Jesuiterne? Han har berøvet dem deres Arbeidsmark i Tyskland; men deres Virkefreds er den hele Verden, og de have jo altid været vante til, paa et Bink fra deres Foresatte, at ombytte den ene Pol af Jorden med den modsatte. Fyrst Bismarck har udviist dem af Tyskland, og man modtager dem i America og andensteds med aabne Arme! Og ligeoverfor en Afbrudelse af deres Virksomhed, som Gud har tilladt, og som de derfor ikke betragte

som et virkeligt Onde, have Jesuiterne den ikke noksom paa=skjønnelsesværdige Fyldestgjørelse, at hverken deres bittreste Fjenders Had eller Snuhed have vidst at udfinde nogen Grund for deres Beskyldninger imod dem, som en redelig Undersøgelse ikke vil anvise sin Plads blandt de meest intetsigende Udflugter og Opfindelser! Rigsdagsdebatterne have i alle veltænkende Menneskers Sine fuldkommen retfærdiggjort Jesu Selvfab og fuldstændig blottet Alt, hvad de gangse Fordomme have lagt dem til Laast, tilligemed deres Fjenders totale Afmagt til paa nogensomhelst Maade at motivere hine Anklager. Bismarck har med eet Ord — ved hos de Katholiker, som tilforn ikke have fjendt Jesuiterne nærmere, at forvandle Høiagtelsen for dem til inderlig Kjærlighed — tillige fuldstændig rehabiliteret dem i alle retfindige og tænkende Protestauters Omdømme. Men hvem er saa tilfidsst den sande Seirherre: den som har landsforviist dem, eller de Landsforviste?

Den sidste Deel af denne Kamp vil i en vis Henseende have Lighed med dens Begyndelse. Det har altid været Fyrst Bismarcks største Nydelse at lade alle dem, der, uden at blive sig det bevidst, lode fange af ham, som Marionetter dansse efter sine Lumer! Men nu er han selv bleven en Kasteboldt i Guds Haand: Han er degraderet til at være et blindt Redskab, saaledes som det gaaer alle dem, der vægre sig ved at være Guds Medarbeidere. Han indbilder sig at kæmpe mod Kristus og Hans Kirke, men er i Virkeligheden kun en af dem, som skulle berede Veien for Herrens og Hans Kirkes afgjorte Seir over alle Verdens fjendtlige Magter!

---

## Et mærkværdigt Forslag.

(Sluttet.)

Man har altsaa af den sidste Deel af den høiarv. Forfatters Artikel erfaret, hvem han fra sit nuværende Standpunkt anseer for „Christi Evangeliums glubende Modstandere“, og man erfarer samtidigt hermed, at det er Grev Holsteins sidste Skrivt, der har bragt den alderstegne Hædersmand i et saa lidenskabeligt Oprør, at han — saa nær ved Afslutningen af sin theologiske Løbebane og Opgjørelsen af sit Mellemværende baade med Tid og Evighed — har været istand til at betegne alle dem, der i vor Tid optræde til Forsvar for den katolske Christendom ligeoverfor de hadefulde Betydninger, hvormed den idelig overdænges i Pressen, — været istand til at betegne dem som Christi Evangeliums væsenlige Modstandere, eller som den rette og sande Christendoms egenlige og farligste Fjender! Naar dette mærkværdige Alliancetilbud indledes med nogle høist karakteristiske Bemærkninger om Nødvendigheden og Gavnligheden af, at der findes mange forskjellige „Partier og Afstygninger“ af den christelige Sandhed indenfor Kirken: da forstaaer det sig selv, at Professoren her ene taler om „den protestantiske Kirke“, eller rettere sagt — da der jo ikke gives nogen concret Virkelighed, der svarer til denne Benævnelse — om de mange Kirkeafstygninger, der indbefattes i denne reent abstracte Betegnelse. „Kirken“, af hvilken den katolske Kirke altsaa tænkes udeluft, heder det da, „har ikke blot Brug for dem alle, men Trang til dem alle, til Livet som det udgaaer fra ethvert af dem, selv om det kan have sine yderliggaaende Udværter.“ Den Kirke, som den høiarv. Forf. her stildrer, og som har Rum for og Trang til alle Variationer af det Christelige indtil disses yderligtgaaende Udværter, stiller sig altsaa i et fuldkommen exclusivt Forhold til den katolske Christendom! Denne er den eneste „Strømning“, for hvilken denne rummelige Kirke er affparret. Den er for Professoren „ligesom for Luther, en Parodi paa Christendommens Helligdom, en sørgelig Forvanskning af Christi Kirke, en Tilbagesynken i jødiske Cæremoni- og Offertjeneste, i jødiske Formel- og Gjerningsvæsen, i meningsløs Mennefeforgudelse, i Forkræbling af den fribaarne og ved Christus frigjorte Mennefskaand.“ Saaledes tillader Prof. sig nu, i Aaret 1873, at omtale den Kirke, som ikke blot har baaret den fra Oldkirken overleverede christelige



Sandhed uforandret igjennem femten Aarhundreder, før Verden havde nogen Ahnelse om alle de mange „Afskygninger“, som Professorens Kirke har Brug for og Trang til, men endnu den Dag idag — efterat den kirkelige Adspjittelse i mere end tre Aarhundreder har fejret sine sorgelige Triumpher i en stedse vøgende Yngel af Partier og varierende Afskygninger af de kristelige Sandheder — er den selvsamme som den var, før denne Oplosningsstilstand tog sit første Tilløb, og som den var ved den kristelige Tidsregnings Begyndelse!

Vi finde disse Udtalelser baade om de protestantiske Beskjendelser og om den katolske Kirke høist mærkværdige. Den første af dem bringer til offentlig Kundskab, at vort Universitets igjennem en lang Aarrække meest ansete theologiske Lærer er vendt tilbage til det samme Standpunkt, som han indtog, dengang han for halvtredshindstyve Aar siden over hele Landet feiredes som den fra al overleveret Opfattelse af de kristelige Troes sandheder „frigjorte Menneſteaands“ ypperste Repræsentant. Den sidste viser derimod, at der siden hin Tid er foregaaet en væsentlig Forandring med hans Betragtning af den katolske Kirke, af hvilken han i sit dengang almindelig beundrede videnskabelige Værk\*) gav det dannede og læsende Publicum en ganske anden Skildring, end man hertilands før havde kjendt. Han omtalte dengang dens Lærebygning og Cultus paa en Maade, der vidnede baade om Studium af katolske Skrifter, og om en kjendelig Interesse for at bibringe Læseverdenen og navnlig de Studerende en mere ubildet Forestilling om vor Kirkes Eiendommeligheder, end det fra Reformationstidens hadefulde Polemik nedarvede og af en uvidende og fordomsfuld Fanatisme indtil da forplantede Brængebillede. Professor Clausen bringer derimod nu til almindelig Kundskab, at han fuldstændigt har frigjort sig fra alle de Indvirkninger paa hans Tankegang, Følelser og Omdømme, som synes til en vis Grad at have gjort et overvældende Indtryk paa ham under hans Ophold i den katolske Christenheds Hovedstad. Han synes altsaa at ville aflutte sin lange videnskabelige og literære Løbebane med at gjøre det til sine sidste Levedages Hovedopgave — at tilveiebringe et for al indre Sandhed blottet Forbund mellem alle indbyrdes uenige protestantiske Kirkepartier i mod

---

\*) Protestantismens og Katholicismens Kirkeforfatning, Lære og Ritus. Kjøbenhavn 1825.

den katholske Kirke! Han stiller sig nu paa samme Standpunkt, som i en lang Tid har været det Gæste, der forsonede Reformationstidens orthodoxe Estereolere med den frie Tankes Ordforere i alle dennes Afstigninger. Med hie omtaler han nu den katholske Kirke som Antichristens Parodi paa den sande Kirke, og med disse finder han i den indre Splidagtighed og Mangfoldighed af Synsmaader netop et Kjendemerke paa den sande Kirke! Det vage Foreningsbaand, som den høiarv. Forf. betegner med Udtrykket: „som staae paa christelig Grund“, vil uden tvivl befindes i denne Sammenhang at være en temmelig orkesløs positiv Betegnelse for det for- omtalte brede negative Grundlag af fælleds Antipathi mod den katholske Christendom, som han nu anseer for et tilfrætteligt og hensigtsmæssigt Bindemiddel for den Grundtvigs aandelige Arvinger tilbudte Alliance.

Hvor langt vi vel end ere fra at betvivle Oprigtigheden af Professorens i det Foregaaende omtalte successive Tilnærmelse til Grundtvigs altid lige stærkt udprægede positiv christelige Retning, og hvor gjerne vi end vedkjende os den Overbeviisning, at vort Fædrelands første Theolog for sin Person er en alvorlig religiøs og troende Mand: saa fremgaaer det dog allerede af det ovenfor Sagte, at han som Videnskabsmand ikke kan have opgivet den moderne Protestantismes indifferente Betragtning af de forskjellige Confessioners og theologiske Retningers indre Værd og Forhold til hverandre indbyrdes. Havde han virkelig gjort dette, da kunde han umulig have budet „Grundtvigianerne“ et saadant Forslag, som det her foreliggende. Han hylter altsaa endnu Consequenterne af den Tankegang, der beherskede ham, da han med sin knusende Kritik fra Tankningens og den sunde Menneskeforstands Standpunkt tilintetgjorde de lutheriske symboliske Bøgers selvmodsigende Værd og anbefalede den reformerte Kirkes. Det gjør derfor et eiendommeligt Indtryk, nu at høre Prof. anbefale en Alliance, der skal være rettet paa „at værne det fælleds reente evangeliske Symbolindhold mod fælleds Fjender, i samme Måndebræt som han formaner „Grundtvigianerne“ til at vende tilbage til deres „forklarede Mesters“ „oprindelige Tanke og Hovedformaal“ — „at samle de Christne af alle Benævnelser om den oprindelige grundchristelige Belkjendelse\*), og fore

\*) Skal formodentlig betyde det Samme som „christelige Grundbelkjendelse.“

de mange adskilte Lands- og Folketkirker hen mod Idealet af en almindelig Kirke, der er Gjenstand for alle Christnes Duffer.“

Maa dernæst den Hyldest, som den høiarv. Forfatter i hine stærke Udtryk bringer Grundtvigs saakaldte „Opdagelse“ af det Oprindelig-Christelige, der efter Begges Mening skulde være tilstrækkeligt til at samle alle Christne under eet fælleds Banner, — maa denne Hyldest uimodsigeligt gjælde for et Vidnesbyrd om et afgjort Brud baade med den symbolske-orthodoxe Lutheranismes og den moderne Protestantismes Grundsatninger; maa hans stærkt betonedede Hylдинг af Grundtvig som sin „Mester“ ligesaa ubestrideligt kaldes en principiel Anerkjendelse af dennes baade med den gamle og den moderne Protestantisme uforligelige Kirkebetragtning: saa maa Samtidighe den af de her omtalte uforenelige Modsatninger i een Bevidsthed betegnes som en for en ellers saa klar og tænkende Aand aldeles ubegribelig Selvmodsigelse og Mis-kjendelse paa een gang af sit eget og af det grundtvigste Standpunkt. Det vilde imidlertid være høist uretfærdigt og eensidigt at tillægge Prof. hele Skylden for den her omtalte Tvetydighed og indre Uklarhed; thi Grundtvig har uimodsigeligt havt nok saa megen Andeel i al denne Forvirring og aandelige Forstyrrelse.

Dengang da han nemlig i sit berømte Flyveskrivt „Kir-kens Gjenmaale“ protesterede mod Prof. Clausens skarpe Kritik af det lutheriske Lærebegreb, stod han selv ikke længere paa det lutheriske Standpunkt, der ene vilde have hjemlet ham Ret til offentlig at anklage sin Modpart for at have udtalt en saa afgjort Forkastelsesdom over den af Statskirken anerkjendte Læreform. Hans dengang tilsyneladende katholiserende Retning maatte uagtet kaldes langt mere uforenelig med den som Statsreligion anerkjendte symbolske Lutheranisme, end de Følgeslutninger, som den mere protestantiske Theologi i mere end to Aarhundreder, uanfægtet af Statsmagten, overalt havde uledet af Reformationens oprindelige (formale) Grundsatninger, og som Prof. Clausen dengang med almindelig anerkjendt Dygtighed i hint sit første større videnskabelige Værk gjorde gjældende. Grundtvig boiede imidlertid snart af for Traditionsbegrebets uundgaaelige Consequenter, og indstrænkede Kir-kens sikkre og paalidelige Overlevering til den Apostoliske Troeskjendelses ordrette Forplantelse fra Slægt

til Slægt\*). Begge Hovedrepræsentanterne for to aldeles modsatte Retninger vare altsaa dengang enige om at bryde Staven over den lutherste Kirkes symbolist-orthodoxe Traditioner. Men under den Tids fortsatte Polemik vedblev man ikke desto mindre paa begge Sider at beraabe sig paa Luther: Grundtvig under Paaberaabelse af denne Reformators formentlige Overensstemmelse med Oldtidskirkens Pave, Prof. Clausen med Henviisning til de folgerigtige Consequenser af Reformationens Grundfættninger. Men i Virkeligheden have de begge, hver fra sit modsatte Standpunkt — den Førstnævnte uden Sammenligning saa grundigt, at det aldrig vil glemmes — ødelagt den saakaldte lutherste Christendom og Theologi i vort Fædreland. At de begge ved enhver betimelig Keilighed desuagtet have skrevet Luthers Navn paa deres Banner, navnlig naar det gjaldt om, til Fornøielse og Opbyggelse for den store Mængde at drage tilfælts mod „Papismen“, ja ai Grundtvig hele sit Liv igjennem har været utrættelig i at lovprise Luther baade i bunden og ubunden Stil, indtil han endelig i „Kirkespeilet“ i klare og tydelige Ord forkaster Luthers og Reformationstidens „bitterlige Dumheder og Misgreb“ — Dette finde vi ganske i sin Orden; thi naar Guden er god, er jo Alting godt! I vor revolutionære Tid har Luthers Navn en større Popularitet, end nogensinde før, og vi finde derfor Prof.'s sidste Anvendelse af det (s. S. 88) at være aldeles paa sit rette Sted!

Vi fandt det nødvendigt at fremdrage disse Erindringer fra Aarene 1825—30 og de følgende to Decennier, for at gjøre det forstaaeligt, hvorledes vor hoitarede lærde Theolog har kunnet føle sig saa tiltalt af Grundtvigs „kirkelige Anskuelse“, at han nu stiller sig i Række med hans Disciple, samtidigt med, at han leverer et aldeles nmistkjendeligt Beviis for, at han ikke har opgivet den Kirkepolitik, som for nogle Aar siden kaldte den famøse „Evangeliske Alliance“ tillive. At Prof. har kunnet tænke paa, atter at blæse Liv i en Gjenganger af dette Spøgelse, og trække „Grundtvigianerne“ med i sit brogede Selskab, kan ene finde sin Forklaring i den Omstændighed, at det for lange siden er blevet ham klart, at Grundtvigs Theori om Daabsbekjendelsen som det ene nødvendige og til-

---

\*) Vi skulle i næste Nr. meddele nærmere Oplysning om Kirkefæbrenes, navnlig den af G. totalt misforstaaede Frenæus's Udtaleser om, hvad den gamle Kirke kaldte „Troesregelen“.

stræffelige Grundlag for kirkeligt Fælledskab ikke udelukker Christne af nogenfømhelst Benævnelſe fra det Kirkeideal eller den Fremtidſkirke, ſom alle „gode Proteſtanter“ vente engang ſkal reife ſig over den katholiſke Kirkes Ruiner.

Vi vide iøvrigt godt, at Grundtvigs Venner, ſom de ſelv helſt kalde ſig, ingenlunde ere vore Venner, og vi finde det ganſke naturligt, at de ikke kunne være det; thi dette vilde jo ikke lade ſig forlige med deres Paaſtand paa ſærlig at repræſentere den ſande almindelige Kirke. Men de have dog aldrig, ſaavidt os bejendt, lukket deres „almindelige Kirke“ for „Pavekirken“, eller med Prof. betegnet den katholiſke Kirke ſom anti-chriſtelig; thi det er noſſom bejendt, at baade Grundtvig og alle hans virkelige d. e. religiøſtfindede Diſciple — tiltrods for den dogmatiſke Indifferentiſme, der principielt er given med deres „kirkelige Anſkuelſe“ — i troende Naivitet vedkjende ſig den poſitiv chriſtelige Opfattelſe af alle de overnaturlige Kjendſgjerninger, hvorpaa Chriſti Kirke er grundlagt. Om vi end derfor vel vide, at de ikke ere og ikke kunne være vore Venner, mene vi dog, at de endnu mindre kunne være eller nogenſinde blive Profesſor Clausens og hans mangfoldige Kirke-aſſtygningers Bundsforvondte!

Vi bemærke ſtuttelig, at vore Betragtninger herover ingenlunde ere nedſkrevne i den Henſigt, at advare Grundtvigs Diſciple mod Profesſorens tvetydige Hylдинг af deres forklarede Meſters „oprindelige Tanke“, og at vi endnu mindre have tænkt paa at beile til deres Venſkab. Det maa være deres egen Sag at finde ſig tilrette med den hoiarv. Forf.' Tilbud; og vi troe ikke, at de i denne Henſeende behøve vor Veiledning. Vi have ikke havt anden Henſigt med det ovenfor Sagte, end at bidrage Vort til at opklare en Situation, der forekommer os at være i lige ſaa hoi Grad intereſſant, ſom den fra førſt til ſidſt hidtil har været omtaaget af Uklarhed og Forvirring. Naar derfor den hoiarede Prof. har gjort Grev Holſtein miſtænkt for, at have villet komme ham i Forfjøbet med at ſøge Alliance hos „Grundtvigianerne“, da kunne vi lade det beroe med en ſimpel Henviiſning til det paagjældende Skrifts S. 113 og 114, hvor ſammes Forfatter i de meeſt uforbeholdne og aldeles umiſforſtaaelige Udtryk har fralagt ſig denne Henſigt, ſamt til S. 119—129, hvor Forf. ſælder en afgjort Forkaſtelſedom over allefømhelſt „politiſt-chriſtelige Alliancer“, „Forhandlinger“, „Compagniſtaber“ og „Makkerſtaber“. Vi have ligeſaalidt Grund til at frygte for Virkeliggjørelſen af den af

Prof. projecterede Alliance; thi den vilde kun veie Pidet i det store Forbund, der i vor Tid rustet sig til Kamp mod Kirken, og Kirken befatter sig ikke med falske Alliancer. Vi stjånke endelig den høier. Forf. hans paa Effect beregnede Pbraser om „Romerkirkens Tilsidefattelse af alle Pietetsforhold ligeoverfor Kjøbtere“, der skal have fundet sit Udtryk i det Grev H. af Prof. paa digtede Ønske om at kunne „udrydde Protestantismen“ — hvorfor ikke alle Protestanter?! —, samt i den ham ligeledes paadigtede „Forhaanelse af Landsmænds og Forsædres Tro“. Kun om det sidste Punkt skulle vi tillade os at bringe i Erindring, at Christi Kirke ikke daterer sig fra Aaret 1517, og at vi derfor netop ansee det for et Beviiis paa den rette Pietet for Fædrenes Tro, at Christne, der ere opdragne i en anden christelig Bekjendelse, men senere komme til den Erkjendelse, at der umulig kan være mere end een sand Kirke — vende tilbage til den oprindelige af Kristus stiftede Kirke, der indtil hiint Aar, altsaa igjennem de første 15 Aarhundreder var den christelig civiliserede Verdens eneste og almindelige eller katholske Kirke. Dette kalde vi Pietet ikke blot mod Forsædre og Landsmænd, men fornæmnelig mod Kirkens guddommelige Stifter, det guddommelige Forsyn og den guddommelige Aand, som efter Christi udtryffelige Lovte skulde bevare hans Troende i Sandheden, og evindeligt blive hos dem og være i dem\*), og vi maae derfor fra vort Standpunkt kalde den Lettsindighed, hvormed en Deel af Christenheden i den nyere Tid, paa nogle faa og tilmed indbørdes uenige Enkeltmænds Autoritet, sønderrev detirkelige Eenhedsbaand, for et høist beklageligt Brud med det høieste og helligste af alle Pietetsforhold!

---

### Kirkelige Efterretninger.

---

**Rom.** Den Commission, som det italienske Parlament har nedsat for at drøfte Lovforslaget om de romerske Kloostere (s. Nr. 24 f. A.) siges at vilde byde enhver Ordensgeneral

---

\*) S. Joh. 14, 16. 26. 16, 13.

en aarlig Godtgjørelse af 5000 Fr. (c. 1750 Rd.). Men en af Ordensgeneralernes fornemste Embedspligter er de apostoliske Visitationer af de i alle Lande stationerede Ordener, og ethvert Generalat har en Curie eller et Cancelli af 15 indtil 40 Personer, og til Udredelsen af de hermed forbundne Udgifter bydes 5000 Fr.!!

**Schweitz.** Kirkestriden i Bispedømmet Basel har fundet sin foreløbige Afgjørelse i Biskoppens af de til Bispedømmet hørende 5 Cantoners Regeringer decreterede Affættelse. Domcapitlet vægrede sig imidlertid ved at udnævne en Administrator af Bispedømmet, hvilken Vagring af Cantonalregeringerne besvaredes med at stille en Opløsning af Domcapitlet i Udsigt, ligesom den kort efter besvarede Geistligheden i Canton Salothurns Erklæring om, at de ikke vilde erkjende nogen Anden, end Biskop Lachat for deres retmæssige Biskop, og ikke afbryde deres Embedsforhold til ham, og navnlig vedblive at bejendtgjøre hans kirkelige Anordninger, med en Trudsel om Tab af deres Embedskøn. Man anseer det for ganske utvivlsomt, at alle katolske Geistlige i de øvrige til Bispedømmet hørende Cantoner ville slutte sig til denne Erklæring, og hele den katolske Befolkning (c. 400,000 Sjæle) staaer saagodtsom eenstemmig paa Biskoppens og Geistlighedens Side. De allevegnefra indløbende Adresser og Protester have allerede et Antal af over 20,000 Underskrifter. Der hersker overalt stor Bevægelse blandt den katolske Befolkning. Et Telegram fra Bern melder vel, at Forbundsraadet bereder sig paa at ville anvende Militærmagt for at undertrykke den; men man antager dog, at Regeringen vil finde det raadeligst, itide at stille baade denne og sine øvrige Trudsel i Bero. — Biskop Wiermilod af Genf har forladt Ferney, og foreløbig taget Residents i Annemosse i Drefavoyen, efterat han i en ogsaa af hans ved Afreisen fra Genf tilstedeværende Geistlighed underskrevet Protest havde tilmeldt Forbundsraadet i Bern saavel som Statsraadet i Genf, at han fremdeles vedbliver at fungere som Apostolisk Vicar og det katolske Genferfolks geistlige Overhoved.

**Kjøbenhavn.** Vi have af og til tidligere meddeelt et og andet Exempel paa den Beredvillighed, hvormed Bladet „Fædrelandet“, der i en vis, dog nu ikke meget stor, Kreds gjælder for at repræsentere det intelligente Livs høieste Interesser, igjennem en lang Række af Aar har aabnet sine Spalter for de hadefuldeste og taabeligste Angreb paa den katolske Kirke. Ingen opdigtet Røverhistorie, som den udenlandske Røgnepresse har sat

i Omløb, den være nok saa dum og ufandsynlig, er nogensinde bleven forsmaaet, især siden det ærede Blad optraadte som en begejstret Talsmand for det unge Italiens Eenhedsbestræbelser. Disses af Lykken begunstigede Fremgang og almindelige Anerkjendelse have ret pustet Liv i det systematiske Had til Katholicismen, der tidligere blot maa have manglet en Anledning til at skaffe sig den Luft, som altid er saa velgjørende for en i visse aandelige Constitutioners hele indre Habitus gammel indgroet Arrighed. Den sidste voxer som bekjendt stedse med Aarene. „Han arges, som han ældes“, siger jo Ordsproget!

Man skulde alligevel aldrig have anset det for muligt, at et saa ophøiet Organ for den offentlige Mening kunde nedlade sig til at hyde dannede og honnorte Menneſter et saa pøbelagtigt Angreb paa den katholske Religion, som den i dets Nr. 56 og 57 (af 7. og 8. Marts) i Anledning af Grev Holsteins Skrivt optagne Artikel. Vi erindre nemlig ikke nogensinde, selv i de laveste Regioner af Smudspressen, at have seet et saa confust Pulterkammer af dumme og ondskabsfulde Løgne, fremførte i et saa modbydelig cyniskt Sprog og Indkladning som her. Denne beklagelige Skamplet paa et Blad, der ved enhver Keilighed løfter „Sandhedens“ Banner saa høit, og aldrig staaer nogen Modstander, der forsynder sig mod den, vilde dog have forundret os mindre, hvis den havde hidrørt fra den eller de Personer, som jevnlige forsyne Bladet med de høist malitjose, Kirkens Overhoved i det uanstændigste Sprog forhaanende Betretninger fra Rom (s. f. Ex. vort Nr. 2 d. A.). Men det har en ganske særegen Interesse, i denne lidenskabelige Udgydelse at støde paa visse grundtvigiske Taalemaader, som indelig vise, at den hidrører fra en af den berømte Prof. R. Nielsens Aand befrugtet „Grundtvigianer“; thi man bliver under Læsningen af dette Skrabkammer idelig mindet om de aanderige Foredrag over Middelalderens Katholicisme, hvori denne Philosoph for nogle Aar siden underholdt et blandet Publicum af Damer og Herrer med alle slags Spotterier over den katholske Religion. Det er jo bekjendt nok, at „Fædrelandet“ i lang Tid har protegeret baade den religiøse og politiske Side af denne Retning, og det er ikke mindre bekjendt, at en vis Fraction of samme i den sidste Tid har voldt dets ærede Redacteur meget Hovedbrud og Hjertevee; vi kunne derfor godt begribe, hvor velgjørende et Product som dette maa have virket paa hans vrantne Humeur!

Den livlige Stemning, som dette værdifulde Bidrag til



# Katholsk Kirketidende.

Enogthvende Aargang.

---

N<sup>o</sup> 7.

Søndagen den 6te April.

1873.

---

**Indhold:** Hvad forstod den gamle Kirke ved „Troesregelen“? — Kirkelige Efterretninger: Rom, Frankrig, Østerrig, Berlin, Posen, Kjøbenhavn.

---

## Hvad forstod den gamle Kirke ved „Troesregelen“?

Vi have nylig havt Anledning til at omtale de besynderlige Forestillinger om det Apostoliske Symbol, der nu i en lang Række af Aar have vundet en bestandig videre udbredt Aerkjendelse i den danske Folkekirke, men maatte dengang lade det beroe med nogle korte og foreløbige Bemærkninger desangaaende. Uagtet nu denne Sag med alle de overflødige og forfængelige Drøftelser, der ere spildte paa den, i og fer sig er os ganske uvedkommende, har den religiøse Vækkelse og kirkelige Interesse, som de vedvarende Forhandlinger om den i saa mange Aar have vedligeholdt og styrket, dog unægtelig Krav paa enhver Katholiks Opmærksomhed. Vi ere nemlig af den Mening, at den seneste Tids Resultater af disse langvarige Forhandlinger indirecte, eller ad Modsætningens Veie, have præsteret de meest fyldestgjørende Beviser for Sandheden og Enegldigheden af det katholske Troesprincip. Dette er, som enhver Katholik veed, bygget paa den Forvisning, at Christus ikke kan have givet sin Kirke til Priis for menneskelige Tilfældigheder, men at Han har opfyldt sine Forjættelser om den Helligaands Sendelse, og dermed givet Kirken fuld Sikkerhed for, at den apostoliske Overlevering indtil Dagens Ende i den skulde bevares uantastet af alle menneskelige Forsøg

paa at fordunkle eller forvanste nogen Deel af den aabenbarede Sandhed. Saaledes garanterer Kirken ved sin usforanderlige Eksistens, sin Eenhed og alle Aarhundreder igjennem bevarede Enighed om, hvad der er Gjenstand for dens Tro, Enhver af sine Troende den Sikkerhed for Besiddelsen af den saliggjørende Sandhed, som indeholder alle Betingelser for at kunne elske Sandheden og leve i Sandheden. Men denne Sikkerhed for Sandheden tilligemed Troen paa den guddommelige Forsynsstyrelse, hvorpaa den grunder sig, finder en glimrende Nærfærdiggjørelse i det uendelige Bævd af Selvmodsigelse og famlende Uklarhed, der karakteriserer alle de Forsøg, der i Tidens Løb ere gjorte paa at undergrave Tilliden til den katolske Kirkes Forvisning om Sandhedens utvivlsomme Erkjendelse. Vi skulle siden give en Fremstilling af de Grunde, hvortil denne tillidsfulde Forvisning støtter sig, efterat vi have underkastet den ovenfor antydede, saavel som i vore to foregaaende Aar. (5 og 6 S. 75 og 91) kort omtalte Betragtning af det apostoliske Symbols Betydning en nærmere Prøvelse.

Vi begynde med Besvarelsen af det Spørgsmaal: Hvad er den dybere liggende Grund til den Kjendsgjerning, at den af Grundtvig med saa stor Vedholdenhed forfagtede Mening om dette Kirkens ældste og med Daabens Sacrament uadstillelig forbundne Symbols Bestemmelse — at gjælde for den afgjørende Norm og Prøvesteen for den christelige Sandheds rette Opfattelse og Forkyndelse — har fundet saa almindelig Billigelse, at det har stærkt Udseende af, at selv de meest forskjællige og indbyrdes uforenelige Opfattelser af de christelige Troes sandheder for nærværende Tid synes at finde deres religiøse Trang tilfredsstillet ved at kunne samle sig under hans saakaldte „kirkelige Anskuelses“ Banner? Hvad kan være Grunden til dette mærkværdige Omflag i den almindelige Stemning? For nu omtrent halvtredfjendstyve Aar siden (i Aaret 1825), da Grundtvig begyndte at gjøre, hvad han kaldte den levende eller mundtlige Overlevering af den christelige Troes Hovedsandheder gjældende, i Modsatning saavel til den aandløse

Forgudelse af den h. Skrifts Bogstav, som til den vantro Skrivfortolknings ligesaa aandløse og vilkaarlige Mishandling af samme: da var hele den saakaldte intelligente Verden enig om at fordømme denne nye Lære som den største Galsskab, og stemple den som en Levning af „Papismens“ for-dærvelige af Reformationen forlangst overvundne Bildfarelser, og hele den store Mæsse af orkesløse Eftersnakkere istemmede i Chor denne Forkastelsesdom. Hvad kan da være Grunden til at Saamange af vore Landsmænd siden have været saa heldige at „faae det rette Syn paa den“ og erkjendt den for saa fornuftig og tidsmæssig, at den nu er kommen til Ære og overalt findes meget plausibel?

Dette gaadefulde Phænomen er ingenlunde saa uforklarligt, som det ved første Blik synes. Grundtvigs væsentlige og oprindelige Paastand om den levende Overlevering, saavel som siden den lange Forhandling om Daaben, Troen og det saakaldte „Troesord“ (Symbolet) bragte Spørgsmaal paa Bane og fremdrog Begreber, som tidligere (i Nationalismens Tid) vare komne heelt ud af den almindelige Bevidsthed. Den Begeistring og seige Energi, hvormed han, uanfægtet af alle de Forhaanelser og Spotterier, som en i Protestantismens tilvante og med Opdragelsen indpodede Fordomme hildet Samtid i Begyndelsen overøste ham med, vedblev at gjøre Traditionen som Kirkens høieste Livsprincip gjældende, i Modsatning til den fra Reformationen nedarvede Betragtning af Bibelordet, som det eneste sikke Grundlag for al Tro og Biden om den aabenbarede Sandhed, — denne hans ufortrødne Uholdenhed i Gjentagelsen af sine Paastande slog efterhaanden igjennem. Det levende Ord og den levende Meddelelses høie Betydning for det kirkelige Livs Forplantelse og fortsatte Vedligeholdelse, fandt mere og mere Aerkjendelse. Begreberne Kirke og Sacrament, som vare blevne heelt fremmede for den nærmeste Fortid, og som i Folkeundervisningen behandledes som et Anhang til den øvrige christelige Lære og derfor havde tabt al virkelig Sammenhæng med det praktiske Christenliv,

hvor der endnu var noget af dette tilbage — disse Begreber bleve bestandig mere levende og virksomme i den lille Kreds, der efterhaanden samlede sig om Grundtvig. Men det var dog først en længere Tid efter, at hans begejstrede anbefaling af den levende Overlevering var strumpet sammen til den apostoliske Troesbekjendelses ufortolkede Ordlyd, at hans „kirkelige Anskuelse“ har fundet Anerkjendelse og Tilslutning i store Dimensioner. Aarsagen til denne, især i den sidste Snees Aar med Kampstridt tiltagende Udbredelse af hans Kirkebetragtning ligger aabenbart i en almindelig Erkjendelse af det vide Spille rum, som hans Forestilling om Symbolets Bestemmelse og Hensigt giver den individuelle Opfattelse af de enkelte i Symbolet fort formulerede Troes sandheder. Det er det aldeles ubundne og fra al kirkeligbestemt Mening frigjorte Skjøn om hvad der skal gjælde for apostolisk Christendom, der i saa høj Grad tiltaler en Slægt, der har skrevet Frihed i alle Retninger paa sit Banner, men endnu ikke er kommen til Erkjendelse af, at al Frihed, og navnlig især Friheden i Aandslivets højeste Sphære, har Grænser, som det hæver sig svært at antaste!

At den Paastand, at Daabsymbolet skulde være bestemt til, igjennem alle Tider at være den bindende Norm for den kristelige Tro og Sandhedserkjendelse, og et fyldestgjørende Grundlag for kirkelig Fælledskab, er et for hele den tidligere Christenhed aldeles fremmed Paradox, vil allerede blive indlysende af nedenstaaende Udtalelse af en af den nyere Tids ypperste katolske Theologer om hiint Symbol, og hvad man i den gamle Kirke kaldte Troesregelen\*):

„Vi have nu forfulgt Væren om Treenigheden fra Aposteldisciplenes Tid til henimod Slutningen af det tredje Aarhundrede, og vi kunne med Sandhed sige: Kirkens Tro har

---

\*) Möhler. „Athanasius der Große und die Kirche seiner Zeit“. Mainz 1827. I. S. 110 o. flg.

stedse været sig selv liig, dog saaledes, at den bestandig har været Gjenstand for en Udvikling igjennem skarper Begrebsbestemmelser. Her er derfor Stedet for et Par Bemærkninger om Troesbekjendelserne; og jeg tør saa meget mindre tilbageholde disse, som dette Punkt i den nyere Tid har været Gjenstand for store Misforstaaelser, og som Droftelsen af samme udbreder et klart Lys over hele den tidligere Tids Historie, og opfrisser Erindringen om Alt hvad der i det Foregaaende er sagt om denne. Jeg skal imidlertid her ikke røre ved Spørgsmaalet om, naar og hvorledes det Symbol, som vi kalde det Apostoliske, er opstaaet, men blot indstranke mig til den Bemærkning, at jeg ikke finder den Forklaring fyldestgjørende, at det skulde være en fra Tid til Tid stedfunden Udvidelse af Daabsformularen. Man har nemlig sagt, at, da Gnostikerne\*) begyndte at bestride Færen om Verdens Skabelse ved Faderen, blev dette Ved foiet til Daabsformlen, og at, da de samme Hæretikere siden ansagtede Christi virkelige Menneſtevordelse, hans Lidelse og Død, havde man ligeledes ogsaa tilfoiet dette Punkt o. s. fr., alt eftersom Angrebene bestandig gik videre. I Modsatning hertil maa det fremhæves som ganske utvivlsomt, at Trangen til at sammenfatte Evangeliets væsentligste Lærdomme i et kort Udtryk maa være bleven følelig, førend de her nævnte Hæretikere angreb dem; og man har tilstrækkelig Grund til at antage, at dette er skeet endnu i Apostlenes Levetid. Men det er alligevel historisk vist, at det apostoliske Symbol paa den her nævnte Maade i den følgende Tid er blevet udvidet.

Dette Symbol er affattet i stor Almindelighed og tilsyneladende Ubestemthed. Det udsiger nemlig ikke Andet om Christi høiere Værdighed, end at han er Faderens eenbaarne Søn. Man kunde unægtelig herved tænke sig flere modsatte og indbyrdes uforligelige Forstaaelser, og Historien viser, at

---

\*) De første kristelige Aarhundreders Secterere eller Kjettere.

dette har været Tilfældet. Men heraf følger ingentunde, at man i den Kirke, der har været ligesaa Begyndelsen, d. e. i den katholske Kirke, har forbundet ganske ubestemte Forestillinger med hine Ord. Det lader sig nemlig — om man end her ganske vil see bort fra de skrevne Evangeliers klare Udsagn — strengt bevise af Clemens', Barnabas' og Ignatius' Breve, at man i disse Udtryk har bekendt Troen paa Faderens sande væsenslige Søn, eller, med andre Ord, bekendt Kristus som Gud af Gud.

Til Troesbekjendelserne tør man ogsaa henregne de forfulgte Christnes Udsagn for den romeriske Statholder Plinius den Yngre. Disse aflagde, som man sees af denne Mand's Breve, Vidnesbyrd om, at de dyrkede Kristus som Gud. En offentlig Charakter har ligeledes Slutningen af den Bøn, som Polycarpus fremsagde paa Baalet; thi den har aabenbar Charakteren af en i de Christnes Forsamlinger brugelig Doxologi (Lovpriisning). Denne Bøn lyder i dens Høilighed saaledes: „Herre, almægtige Gud, din elskede og høilovede Søn, Jesu Christi Fader, ved hvem vi have lært at kjende Dig, Englenes og Magternes og alle for dit Røsyn vandrende Retfærdiges Gud! Jeg priser Dig, at Du paa denne Dag og i denne Time har agtet mig værdig til at indlemmes i Dine Blodvidners Tal og drikke Christi Kalk til Legemets og Sjælens Opstandelse til det evige Liv i den Uforkrænkelse, som den Helligaand skjænker. O, maatte Du dog idag forunde mig Plads iblandt dem i Kraft af det fuldkomne og velbehagelige Offer, saaledes som Du, den trofaste og sanddru Gud, har forberedt, forudsagt og opfyldt det. Derfor og for alle dine øvrige Gaver Lover og priser jeg Dig, og forherliger Dig ved den evige og himmelske Ypperstepræst Jesus Kristus, din elskede Søn, med hvem Du og den Helligaand være priset og æret nu og igjennem alle kommende Tider. Amen.“

Jeg afholder mig fra enhver videre Bemærkning herom, da det her klart nok er udtalt, hvad de Christne troede om Kristus og den Helligaand. I deres Hjerte holdt de

stedse fast ved den Overbeviisning, at Begge ere evig Gud med Faderen, og at der derfor tilkommer dem guddommelig Tilbedelse.

Den katholske Kirke havde imidlertid efter sin hele Character maaskee aldrig videre udviklet, hvad den bevarede som en i sine Troendes Hjerter velsforvaret Skat; den havde maaskee aldrig tænkt paa at udfolde disse i dens troende Bevidsthed dybt indplantede Spirer, hvis der ikke var fremstaaet Mennesker, der forbandt ganske andre Forestillinger med Kirkens almindelige og derfor ubestemt fattede Udtryk, end den nogen- sinde havde tænkt sig, og dersom disse Mennesker ikke havde bestræbt sig for at bringe deres kummerlige og eventyrlige Anskuelse til almindelig Anerkjendelse, som den eneste sande. Dette foranledigede Kirken til bestemtere Udtalelser, men den gik aldrig videre hermed, end Omstændighederne krævede, idet den med from Frefrygt for det Hellige overlod en yderligere Udvikling til Fremtiden. Overensstemmende hermed foredrager allerede Irenæus († 202), paa hvis Tid hine hæretiske Meninger fremkaldte et stærkt Røre i Kirken, dennes almindelige Tro med langt større Bestemthed end de tidligere Fædre. Han gjør Rede for den i følgende Bekjendelse: „Den over hele Jordkredsen fra den ene Ende til den anden udbredte Kirke har fra Apostlene og deres Disciple modtaget Troen paa een Gud, den almægtige Fader, som har skabt Himmel og Jord og Hav med Alt hvad der er i dem, og paa een Jesus Christus, Guds Son, som for at frelse os er bleven Kjød, og paa den Helligaand, som ved Propheterne har forkyndt Guds Raadslutninger til vor Frelse: vor elskede Herres Jesu Christi Komme og Fødsel af en Jomfru, hans Lidelse og Opstandelse fra de Døde, hans legemlige Himmelfart og hans Gjenkomst fra Himlen i Faderens Herlighed, for at han skal føre Alt tilbage til Begyndelsen og opreise hele Menneskeslagten Kjød, for at efter den usynlige Faders Velbehag alle knæe i Himlen og paa Jorden og under Jorden skulle boie sig for vor Herre og Gud, vor Frelser og Konge Jesus Christus, og alle Tunger forherlige ham, og for

for at han skal holde en retfærdig Dom over Alle, og overantvorde Ondskabens aandelige Magter, de faldne Engle, alle Ugudelige, Uretfærdige og Gudsforagtere til den evige Ild; men lønne de Retfærdige og Fromme, der holde hans Bud og blive bestandige i hans Kjærlighed, hvad enten de stedse have levet saaledes, eller de ved Voden ere blevne deelagtige i det sande Liv, med Uforkrænklichkeit og evig Herlighed" (Adv. hær. l. c. 2). Enhver som veed, hvad Hæretikerne paa Irenæus' Tid bekæmpede, hvorledes de henførte Verdensskabelsen og det gamle Testament til en anden Gud, nægtede Christi Guddom, forkastede Guds retfærdige Dom efter Enhvers Gjeringer, og kun talte om en saliggjørende Tro eller en saliggjørende Erkjendelse, og om naturlige Betingelser for Saligheden, — Enhver, som veed dette, han vil forstaae, hvorfor Irenæus udtrykkelig har opstillet Christi Guddom, Propheternes Inspiration ved den Helligaand, alle Tings Tilbageførelse til Begyndelsen (recapitulation) ved Christus, Hans Gjenkomst til Dommen etc. som de Christnes almindelige Bekjendelse. Dersom Hæretikerne ogsaa directe og umiddelbart havde nægtet andre Troeslærdomme, saa vilde han ogsaa have optaget disse i Symbolet.

Terullian († 240) havde ligeledes ved flere Leiligheder Anledning til at nedskrive de Christnes almindelige Symbol. Man see herom De præscript c. 13. Hans Symbol stemmer ganske overens med Irenæus', kun at enkelte Lærdomme ere holdte mere ubestemt. Man har ofte talt om, hvor Lidet der endnu i Begyndelsen af det tredie Aarhundrede i den ældste Kirke har været det Afgjørende i Henseende til Troesenheden og Betingelserne for samme, samt at man har havt Frihed i alt Andet, uden derved at bryde Samfundet med Kirken. Men dette forholder sig ingenlunde saaledes. Da Tertullian skrev mod Praxeas, optog han i den „Troesregel“, som han siger, at Kirken ligesom dens Begyndelse har holdt fast ved, ogsaa det, at Faderen og Sønnen ere to Personer og ikke blot Een. Han siger: „Vi have vel bestandig troet paa een Gud, men



dog med den Eiendommelighed, som vi kalde *Deconomi*: at den Ene Gud har en Søn: *Logos* (d. e. Ordet Joh. 1, 1), der er udgaaet fra Ham, og ved Hvem Alt er skabt, og uden Hvem Intet er blevet til; at Faderen har nedsendt denne *Logos* i en Jomfru, der har født Gudmennesket til Verden — Guds og Menneskets Søn, som er bleven kaldt *Jesus Christus*. At denne Regel har dæret fra Begyndelsen, længe før der gaves *Hæretikere*, endfjæle for *Praxas*, der saa at sige er fra igaar — det fremgaaer saavel af alle *Kjætteres* senere *Opriindelse*, som af selve *Praxas' Nyhed*“ (adv. *Prax.* c. 2.). Saaledes lyder det *Symbol* eller den *Troesbekjendelse*, som *Tertullian* opstiller mod *Praxas*.

Den Sandhed, at Faderen og Sønnen ere forskjællige *Personer*, har vistnok stedsse været tilstede i de *Christnes Bevidsthed*, og de have tydeligt nok udtalt den ligesaa Begyndelsen, kun at den ikke blev dem fuldkommen klart bevidst, førend den blev bestridt; men saasnart dens *Fornægtelse* bragte *Forforskjælligheden* af *Forestillingerne* herom til *Bevidsthed*, blev *Kirkens Lære* herom optaget i *Symbolerne*, baade de offentlige og private (d. e. de enkelte *Kirkelæres* *Bekjendelser*); og de som lærte i *Modsatning* til dem bleve ikke taalte i *Kirken*. Man seer heraf, som jeg alt ovenfor har sagt, at det apostoliske *Symbolums Ubestemthed* kun er tilsyneladende, og at det er utvivlsomt klart, at de *Christne* havde en aldeles bestemt med den *kirkelige Overlevering* overensstemmende *Tro*.”

Efterat have anført endnu et tredje og fjerde *Bidnesbyrd* byrd for *Treenighedslæren* i to lignende korte *Bekjendelser* fra den *fornicænske Tid* (af *Origenes* og *Gregorius Thaumaturgus*) bemærker *Wöhler*: „Man seer, hvor klart *Kirkelærene* vare sig bevidst, at deres *Lære* stammede fra *Apostlene*, ihvorvel den i sin levende *Udvikling* efterhaanden maatte udpræge sig i stedsse mere bestemte *Former* og *Udtryk*.“

(Fortattes.)

## Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Den 7de Marts modtog den h. Fader en stor Deputation af Katholiker fra næsten alle Europas Lande, saavel som fra Nordamerica, hvis Adresse indeholdt en høitidelig Protest mod Ophævelsen af de romerske Kloostere. Lidt før Kl. 12 traadte Pius IX. ind i Confistorialsalen, hvor den af 163 Medlemmer bestaaende Deputation ventede ham. Paven var ledsaget af 4 Cardinaler og flere Erkebiskopper og Biskopper. Adresseu, som forelæstes af Fyrsten af Lichtenstein, gik ud paa at bevidne den h. Fader, at, om han end stod forladt og forraadt af det officielle Europa, holdt det katholske Folk sig allevegne forpligtet til at slutte Kreds om ham og danne en Grevsvagt om hans Fængsel. Efter en Hentydning til de i den pavelige Encyclica og Syllabus forkastede Bildfarelser, der betegnes som Aarsag til alle den nyere Tids Skandalsgjerninger mod Kirken og den h. Stol, udtales en tillidsfuld Fortrøstning til, at den guddommelige Retfærdighed ikke vil tøve længe med at hævne sin forraadte og forfulgte Kirke og dens synlige Overhoved her paa Jorden.

Efter Oplæsningen af Adressen holdt den h. Fader en længere Tale i det italienske Sprog. Med Hensyn til Adressens Optringer om Regeringerne og Folkene sagde han: "Jeg er inderlig tilfreds med Eder! I komme her for at hente Mod hos mig, og jeg bekender oprigtig: Jeg har faaet nyt Mod ved Eder!" Efter at have lyst Betsignelse over Forsamlingen gik Pius IX. langsomt igjennem Salen, idet han overrakte Enhver af de Tilstedeværende en stor Broncemedaille og velsignede de Gjenstande, (f. Ex. Crucifixer, Rosenkrands), som de havde bragt med sig.

— Skandaler. I den nuværende kongelige Residents Qvirinalet vedbliver Vandalskimen at fejre sine Triumpher. Det Capel i dette Slot, i hvilket i de sidste 300 Aar mere end 30 Paver have fejret det h. Messcoffer, bliver i denne Tid indrettet til Afstræbelsesværelse og Garderobe for de ved Hofballerne fungerende Musicanter, og under Carnevalet tillod Regeringen de uanstændigste Forhaanelser mod Kirkens Overhoved. — D. 5. Marts tog Ingenieurcorpsets Stab næsten alle Værelser i det exproprierede store Jesuiterkloster i Besiddelse, nagtet Ordensgeneralen endnu opholder sig i samme.

**Frankrig.** Nye Kirkebygninger. „Univers“ beretter, at der for nærværende Tid er faa store Stæder i Frankrig, hvor der ikke er en Kirke under Bygning eller fuldstændig Ombygning, samt at man snart ikke kan angive Tallet paa de Kirker og andre religiøse Bygninger, der i de sidste 30 Aar ere opførte eller restaurerede. Der gives ikke faa Diocesser, hvor Tallet overstiger 100. Bevægelsen i denne Retning har fremkaldt arkitektoniske Kunstværker, der udmærke sig ikke mindre ved Skønhed og ofte storartede Former, end ved den Hurtighed, hvormed de ere blevene udførte. I mange Egne bleve Arbejderne saagodtsom ikke afbrudte ved Krigen, og i andre bleve de gjenoptagne med fordoblet Iver.

**Osterrig.** Biskop Stroßmayr. „Salzb. Kirchbl.“ bringer en Skrivelse fra Slavonien, hvorefter et i Dioceses Diacovar i det croatiske Sprog under Titel „Glasnik“ (d. e. „Budet“) nylig begyndt Kirkeblad i sine første to Numere offentliggjør Vaticanconciliets dogmatiske Constitution af 30. Juli 1870 (om Kirken og dens ufeilbare øverste Værembede) saavel i den autentiske latinske Text som i croatisk Oversættelse. I det sidste Numer affærdiges tillige efter Fortjeneste den famøse Pamflet: „Biskop Stroßmayrs Tale over Pavens Ufeilbarhed, en Nøst fra selve den romerske Kirke“, der i sin Tid med stor Pomp præsenteredes Publicum af uvidende og tankeløse Bladskrivere i Forbindelse med Vortaler over Biskoppen, der maade have været ham alt andet end behagelige. Hiin opdigte de Tale var nemlig fra først til sidst et faa tankeløst Sammensurium af Nonsens, at selv det allertarveligste Maal af sund Menneftesforstand maatte være istand til at vurdere den for hvad den var. Den stemples her som et ondskabsfuldt „Nakværk“, i det Udgiveren henviser til den dobbelte forlangst offentliggjorte Erklæring, først af Biskoppens Secretair (Dr. Vorstake, dengang i Rom) af 20. Dec. 1870, dernæst af Biskop Stroßmayr selv, som Svar paa et Brev til ham fra afdøde Biskop Fessler af 18. Marts 1872\*).

**Berlin.** Den evangeliske Geistlighed mod de nyeste Kirkelove. „Kreuzzeitung“ skriver: „Den i Gnadau

\*) Læserne ville ubentviol erindre, at vi i Aaleedning af, at den tidligere Neb. af „Dansk Kirketidende“ med stor Bram producerebte dette jammerlige Smøteri som en høist betydningsfuld Indsigelse, meddeelte fornøden Oplysning om Sammenhængen hermed.

(i Provindsen Sachsen) d. 24. Februar forsamlede Conferents — hvis Deeltageres samtlige Antal beløb sig til c. 200 Geistlige og Lægmand, medens Fleertallet af disse hørte til Provindsens Geistlighed — vedtog først et „Immediatandragende“ til Keiseren, i hvilket man bad om, at de kirkelige Lovforslag maatte stilles i Bero, indtil Provindsialsynoderne havde faaet Leilighed til at yttre sig desangaaende. Dernæst vedtoges eenstemmigt en Petition til Herrehuset, der gik nærmere ind paa selve Forslagenes Indhold, og bad Huset indtrængende om at forkaste dem. Med lignende Eenstemmighed vedtoges en Erklæring mod den bekjendte Christusforvægter, Dr. Sydow, og fluttelig endnu et Andragende til Kultusministeren om en Forandring i de under 15. October f. A. om Folkeskolevæsenet vedtagne Bestemmelser. Man vil imidlertid see, at de af den troende Fraction af Protestanterne fremførte Indsigelser ere blevne ligesaa virkningsløse som Katholikernes Protester mod disse Love.

— Den 27. Febr. og 1. Marts foretoges i Deputeretkammeret den forfatningsmæssig- nødvendige gjentagne Forhandling om Forandringerne af Forfatningens 15 og 18 Artikler, hvilke sidste nu atter vedtoges med den betydelige Majoritet af 228 mod 108 Stemmer. De katolske Deputerede og de conservative Protestanter fornyede i glimrende Taler deres Indsigelser, men hverken Regeringen eller Majoriteten gik ind paa deres Modgrunde. Kultusminister Falk indskrænkede sig til paa ny at fremhæve disse Loves ubetingede Nødvendighed, og udtalte Regeringens tillidsfulde Forventning om, at den kirkelige Lovgivning endnu i denne Sæssion kom til Afslutning. Haabet om, at Herrehuset vilde modsætte sig Forandringerne af de ovennævnte Paragrapher i Forfatningen, er imidlertid slaaet feil, eftersom Huset efter to Dages Debat (10. og 11. Marts) med betydelig Majoritet (99 mod 62 St.) har vedtaget dem, og den fornødne gjentagne Afstemning (21 Dage efter) vanskeligt vil tilveiebringe et bedre Resultat. Fyrst Bismarck, Ministerpræsident Grev Roon og Kultusm. Falk vare enige om at betegne denne nye Lovgivning som en „absolut Nødvendighed“ for at beskytte Staten mod geistlige Overgreb. Al Opposition var her ligesaa forgjæves som i Deputeretkammeret: Fleertallet fulgte pligtstydligt ogsaa her det fra Ministerbordet givne Bink.

Samtidigt med Herrehusets Debat og Afstemning over Grundlovsforandringerne beskæftigede Deputeretkammeret sig

den 7., 8., 10. og 11. Marts med anden Behandling af det første af de 4 kirkepolitiske Lovudkast (s. d. Bl. Nr. 3 og 4), og vedtog samme med 224 mod 118 Stemmer i en fra det oprindelige Regeringsforslag kun lidet afvigende Form. Loven blev naturligtvis ogsaa denne Gang bekampet med ikke mindre Dugtighed og Energi end ved første Behandling, men uden Virkning. De øvrige tre Love bleve endnu hurtigere expederede i Dagene d. 14., 15., 18. og 19 Marts, og, ligesom den første, ganske i Overensstemmelse med de fra Regeringsudkastet kun i uvæsentlige Punkter afvigende Commissionsforslag. De tidligere nævnte Forkæmpere for den katolske Kirkes Selvstændighed, saavel som de uafhængige Repræsentanter for det conservative protestantiske Parti, v. Gerlach o. Fl., angreb disse Love fra Punkt til Punkt med Sandhedens og Rettens overbevisende Grunde; men Modstanderne viste sig ligesaa uimodtagelige for deres Ord som tidligere. Alle Ændringsforslag bleve hensynsløst lagte tilside, og Alt vedtaget saaledes som Cultusministeren iforveien var bleven enig med Commissionen derom.

**Posen.** De truende Conflictter mellem Kirken og Staten ere blevene forøgede med en ny. Erkebiskoppen af Posen-Gnesen, Grev Ledochowski, har nemlig under 23. Februar udstedt en Rundskrivelse til Religionslærerne ved Erke-diocets høiere Lærestalter, som indskarper, at Religionsundervisningen fremdeles, ligesom tidligere, skal meddeles i det polske Sprog indtil den næstøverste Klasse, overalt hvor det overveende Fleertal af Disciplene ikke er det tyske Sprog mægtigt. Biskoppen bestemmer endvidere, at de tydsktalende Børn i de lavere Classer skulle undervises særskilt, ligesom de polsktalende, hvor disse udgjøre Mindretallet. Denne biskoppelige Anordning er foranlediget ved et af Cultusminister Falk nylig udstedt Reskript, der bestemmer, at Religionsundervisningen, med Undtagelse af nogle enkelte Lærestalter, fra Paaske af skal meddeles i det tydske Sprog. Eftersom nu denne Minister gjør Fordring paa eensidig at tage Bestemmelse om Undervisnings sproget i de høiere Lærestalter, saa betragter man selvfølgelig i Regeringskrebsene Biskoppens Rundgjørelse som et „aabenbart Oprør mod Statslovene“, og det polske Blad „Kurjer Poznanski“, der først offentliggjorde Erkebiskoppens Rundskrivelse, blev den 6. Marts confiskeret.

Under Herrehusets Forhandlinger d. 11. Marts betegnede Ministerpræsident Grev Noon og Cultusminister Falk Erkebiskop Ledochowskis Adfærd som et anmassende Overgreb og

Opfættighed mod Staten og Lovene; og den ministerielle „Provindstal-Correspondenz“ af 12. Marts bringer under Overskrift: „Biskoppelig Hylдинг og Troskab“ en længere Artikel, der, efter at have meddeelt Formularen for Hyldingsæden, saaledes som Erkebiskopperne af Posen og Cöln d. 14. April 1866 aflagde denne for Kongen af Preussen, gennemgaaer Biskoppens Skrivelse og slutter med følgende Trudsæl: „Erkebiskoppen beraaber sig til Begrundelse af sin Udfærd paa, at Retten til at tage Bestemmelser angaaende den Naade, hvorpaa Underviisningen i den katholske Troelære skal bibringes den katholske Ungdom, ikke tilkommer den verdslige, men ene den geistlige Øvrighed. Men det maa dog være indlysende, at dette kun kan gjælde om hvad der hører til selve den kirkelige Tro, mens derimod Spørgsmaalet om, i hvad Spr og Religionsunderviisningen skal meddeles i en Provinds med blandet Befolkning, maa være en Sag, som det ikke vedkommer den geistlige, men ene den verdslige Autoritet at afgjøre. Hermed har den canoniske Mission ikke det mindste at gjøre, og Religionslærerne have, forsaavidt de ere ansatte som Statsembedsmænd, i alle Anliggender, der ikke høre under den katholske Læres og dennes kirkelige og sædelige Forskrifters Omraade, ligesaafuldt at rette sig efter Statens Anordninger, som alle andre Lærere. Erkebiskoppens Optraeden maa derfor utvivlsomt betragtes som et Oprør mod Hs. Majestæt Kongens Regering, hvilken Grev Ledochowski før Tiltrædelsen af sit Embede høitideligt har lovet at ville være „underdanig, tro, lidig og hengiven“. Tilrods for den Eed, han har svoret, i Geistlighedens og Menighedernes Gemtter at ville nære og styrke Erfrengheds, Troskabens og Lydigbedens Følelser mod Øvrigheden, opbidser han nu kongelige Undersaatter og Embedsmænd til Ulydighed imod den. Denne Begivenhed leverer et nyt slaaende Beviis for den uomgængelige Nødvendighed af de Love, der have til Hensigt at afsværge geistlige Indgreb i den verdslige Magts Anordninger. Wien vi behøve neppe at forsikre, at Statsregeringen ubetinget vil opretholde sine Foranstaltninger i Henseende til Underviisningssproget i Provindsen Posen, og Religionslærerne ville ikke være i Tvivl om, at Nægtelsen af den skyldige Lydighed mod de kongelige Anordninger vil medføre Tabet af deres Embeder (!). Regeringen vil herefter drage Omfarg for, at Opfyldelsen af de lovede undersaaatlige Forpligtelser ikke skal afhænge af Biskoppernes vilkaarlige Fortolkninger af Lovene.“

I en senere Circularskrivelse af 7. Marts, der under 15. Marts er bekendtgjort i Diocefets officielle Kirkeblad, meddeler Erkebiskoppen sin Geistlighed de fornødne Forskrifter med Hensyn til deres Forhold til Skolen, og navnlig i Henseende til Meddelelsen af Religionsunderviisningen, for det Tilfælde, at Regeringen skulde fratage dem Tilhønet med Skolen. Disse Anviisninger gaae ud paa at drage Omsoarg for, at alle skoleføgende Børn blive underviste i Religion udenfor Skoletiden, i den mildere Aarstid i Sognekirkerne, om Vinteren i Præsteboligen eller i et andet mulig bekvemmere liggende Locale. I Egne, der ligge meget langt borte fra Kirken og Præsteboligen, kan Præsten under sit Tilhønet betroe den nødtørftige Underviisning til fromme Mænd og Kvinder paa de paaagjældende Steder. Præsterne erindres derhos om, igjennem et venligt Forhold til Lærerne, som disses hjærlige Raadgivere, saameget som muligt at vedligeholde deres Indflydelse paa Aanden i Skoleunderviisningen. — Et polsk Blad bringer den karakteristiske Meddelelse, at Overpræsidenten har været saa tjenstvirrig at give de underordnede Mundigheder Anviisning om, hvorledes de bedst kunne modvirke Erkebiskoppens Anordninger!

**Kjøbenhavn.** Vi ere først nylig blevene opmærksomme paa en Correspondance fra Rom, der beretter, at Bladet „Capitale“, der gjælder for det fletteste af alle flette Blade, der strax efter den piemontesiske Invasion grundlagdes i Rom — dets Hovedredacteur er en forløren Bode, der prædiker den frækkeste Atheisme og folgelig spotter med al Religion — igjennem fire af sine Numere sidst i Januar Maaned under Titel: „Jesu Christi Liv“ bragte en Artikel for Utsæt, der paa en hidtil ukjendt Maade forhaaner Gudmenneskets ophøiede Person\*). Den pavelige Generalvicar, Cardinal Patrizi indgav uder 1. Februar en Forestilling til Statsprocuratoren, for at bevirke et Forbud mod Forsættelsen af denne forærgelige Artikel; men Cardinaleu modtog kort efter en Skrivelse fra den høiere Instantz, hvem Statsprocuratoren havde tilstillet hans Besværing, nemlig fra Appellationsrettens Generalprocurator, hvori denne med den største Frækhed meddeelte ham, at saadanne Discussioner ikke

\*) Lærerne ville erindre, at det var dette Blad, der for et Aar siden udbredte den ligesaa meningsløse som ondskabsfulde opdigtede Beretning om den romerske Disputa, som „Fædrelandet“ kort efter fandt det henfigtmæssigt at opvarte sine Læsere med.

strede mod Garantiloven! Generalvicarens og Generalprocuratørens to Breve ere aftrykte i Bladet »Voce della verita» for 4. Februar. Hele den katholske Verden har saaledes faaet at vide, at i Rom, den katholske Kirkes Midtpunkt, kan Jesus Christus og hans hellige Konlige for hans synlige Stedfortraders Dine ustraffet forhaanes!

### Mariaforeningens

ærede Medlemmer indbydes herved til et overordenligt Møde **Palmesøndag, Efterm. Kl. 5**, for at tage Foreningens Gaver til Første-Communicanter og Confirmander i Liefvø.

### Ausgariussforeningen.

Bestyrelsesmøde Tirsdag d. 15. April, Eftm. Kl. 6 pr.

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen** den 6te April. Palmesøndag. Sct. Ausgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 9½ Palmevielse; derefter Høimesse (Videlseshistorien efter Matthæus oplæses) med Prædiken. Kl. 6 Aften: Fasteandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse.

NB. Paa Søndagen den 6te April afholdes i Sct. Ausgars Kirke den anden Løvtalscollect af Peterspengen for dette Aar. — 7. M. Hermann Joseph, Betsj. 8. Tl. Dionysius, Biskop; Videlseshistorien efter Marcus oplæses. 9. O. Frohorns, Martyr; Videlseshistorien efter Lucas oplæses.

**10de April** Skærtorsdag. Kl. 10 Levitmesse og Procession. Kl. 6 Aften Andagt.

**11te April** Langfredag. Kl. 10 Lectie; Videlseshistorien efter Söbannes; Korbenner; Korsets Afhylling og Hylding; Procession; Præsanctificatmesse; Prædiken. Kl. 6 Aften Andagt.

**12te April** Paaaskelørdag. Kl. 9 Ildens og Paaaskeløvet's Indvielse; de tolv Propheetiers Fæsnig; Deevandets Indvielse; Vitani til alle Helgener; Høimesse med Vesper.

**Søndagen** den 13de April. Jesu Christi Opstandelse. 1ste Paasteddag. Sct. Ausgars Kirke: Kl. 6 Korsets høitidelige Optagelse; Procession og Levitmesse med Festprædiken. Kl. 10 Levitmesse. Kl. 12 stille Messe, Kl. 3 Efterm. høitidelig Vesperandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse; Kl. 6 Aften Fasteandagt med Prædiken.

**Mandagen** den 14 April. 2den Paasteddag. Sct. Ausgars Kirke Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Fasteandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. — Tl. 15., O. 16., Co. 17. f. 18., L. 19. Octavdage.

NB. Sct. Knuds Kapel: Skærtorsdag. Kl. 9 Høimesse. Langfredag: Kl. 9 Korsets Afhylling og Hylding; Præsanctificatmesse. Kl. 3 Korsvei med Prædiken. Paaaskelørdag. Kl. 9 Høimesse.

Søgnedagsgudstjeneste som sædvanligt.



# Katholsk Kirketidende.

Enogthvende Aargang.

---

---

N<sup>o</sup> 8.

Søndagen den 20de April.

1873.

---

---

**Indhold:** Hvad forstod den gamle Kirke ved „Troesregelen“? — Kirkelige Efterretninger: Rom, Tydsland, Preussien, Berlin, Elsass, Posen, Schweiz.

---

---

## Hvad forstod den gamle Kirke ved „Troesregelen“?

(Fortsettelse fra Nr. 7.)

Den i det Foregaaende anførte Udtalelse af en katholsk Theolog, der netop har indlagt sig særlig Berømmelse ved sit grundige Studium af Kirkefædrene og det dermed givne fortrøelige Kjenndskab til og geniale Opfattelse af den kirkelige Oldtid, staaer, som man seer, i en mærkelig Modsatning til den Mening om det apostoliske Symbols Oprindelse og Betydning, som i de senere Aar hertilands har vundet saa stor Udbredelse. Man mærke sig altsaa vel, at den katholske Kirke forsaavidt er enig med de troende protestantiske Theologer baade her og i Norge, hvis kirkehistoriske Undsigelser af den grundtvigske Betragtning's Tilhængere stedsere ere bleve affærdigede — ikke med Modgrunde, men kun med en kort Henviisning til Nødvendigheden af, at den Bekjendelse, der er Betingelsen for Daabens Meddelelse, maa fra Begyndelsen af og alle Tider igjennem have været formuleret i ganske eenslydende Ord og Udtryk. Man kalder dette for et „Postulat“ (d. e. en Fordring), hvis Nødvendighed skal være given med Daabens vilkaarets nødvendige Genskab for alle Tider og Slægter, og forlanger derfor denne Sætning anerkjendt af enhver Christen, der vil ansees for at have noget Begreb om Betydningen

af Daabens Sacrament, eller om de Forpligtelser, som Daabnaaden medfører. Den senere Forbedring af dette Postulat, hvorefter Symbolet Ord til andet skal være affattet af Herren selv, ville vi indtil videre see bort fra, medens vi for Diebliffet blive staaende ved en kort Undersøgelse om, hvorledes Grundtvig fra først af kom paa den Tanke, at opstille Daabsbekjendelsen i dens nu igjennem en Række af Aarhundreder kirkelig overleverede Skikkelse som formuleret af Apostlene, og af Christus bestemt til at være den enegyldige eller eneste bindende og tilstrækkelige Regel for Troen og for den af samme fremgaaende Erkjendelse af den christelige Sandhed.

Størstedelen af vor ærede Samtid synes i denne Henseende at befinde sig i den store Misforstaaelse, at det som gaaer under Navn af Grundtvigs kirkelige „Opdagelse“ i Begyndelsen var ganske eensbetydende med denne Hypothese eller „Postulat“ om Kirkens ældste Bekjendelse. Dette er en mærkelig Feiltagelse. Thi Ingen, der endnu har nogen Erindring om, hvad han i „Kirkens Gjenniale“ opstillede som Modsatning til den almindelig gangbare Protestantismes Skrivtprincip og til den med dette givne vilkaarlige Behandling af Aabenbaringens Kjendsgjærninger og de aabenbarede Troesfandheder, — Ingen, der endnu har nogen Erindring herom, saavel som om den Naade, hvorpaa hans Ord og hele Optraeden opfattedes af dem, der baade maatte tilkjendes Evne til at forstaae, hvad han meente og vilde, og som tillige stode i den nærmeste personlige Berøring med ham, — Ingen, som overhovedet havde noget Begreb om, hvad der streedes om, vil være i Tvivl om, at der dengang endnu slet ikke væsenlig var Tale om Symbolet som et fra Begyndelsen af i uforanderlige og for alle Tider bestemte Udtryk formuleret kort Indbegreb af de fra den apostoliske Tid overleverede Troes-Sætninger, men ene om de to Principer, der her stode ligeoverfor hverandre: det protestantiske Skrivtprincip og det katolske Traditionsprincip. Det kan dog ikke være ganske glemt, at Grundtvig

i „Kirkenes Gjenmæle“ udtrykkelig beraabte sig paa Irenæus som Hjemmelsmand for Læren om den levende mundtlige ved Apostlene og deres Efterfølgere forplantede Forstaaelse af de kristelige Grundsandheder. De Steder af Irenæus' Skrivt mod sin Tids Branglærere, som Grundtvig fornemmelig henholdt sig til, vare naturligviis især det af Möhler i det Foregaaende (S. 107) anførte Sted; fremdeles det følgende (3) Capitel af samme Bog, der handler om Troens og Kirkenes Eenhed, og endelig den udførlige Fremstilling af Traditionens og Skrivtens indbyrdes Forhold til hverandre i de første Capitler af 3. Bog. Dette sidstnævnte Afsnit gaaer nemlig netop ud paa at vise det Forsængelige i, ved Beviser, hentede fra den h. Skrivt, at vilse overbevise dem, som forkaste Kirkenes levende Vidnesbyrd om de Kjendsgjerninger og Lærdomme, der vare Gjenstand for den Tro, som levede i alle Christnes Hjerter, fordi de h. Skrivter ikke ere forfattede og samlede i den Hensigt at overbevise og omvende de Vantro, men ene ere bestemte til Oplysning og Opbyggelse for de Troende\*). Irenæus henviser bestandig i klare og tydelige Ord til den Kjendsgjerning, — at der har været en Kirke og en troende Menighed, førend nogen Deel af det nye Testaments Bøger blev til, og at den kristelige Sandhed eller det kirkelige Dogme i Troens umiddelbare Skikkelse ved den Helligaand var levende indpræget i den første kristne Menigheds Bevidsthed, eller som Irenæus udtrykker sig: „i alle Christnes Hjerter.“

Vi kunne fritage os for at gjengive de sidstnævnte mærkelige Ytringer af et af den vesterlandste Kirkes berømteste Troesvidner, der havde levet i personlig Berøring med Discipler af Herrens Apostle, da det foreligger alle danske Læsere i en i det

\*) Denne Tanke udvikles isøvrigt med endnu langt større Skarphed og Udførlighed af Tertullian i hans Afvisning af sin Tids Kjætterier (De præscript. c. 17—19). S. herom de i det nedenfor anførte Skrivt („Breve om T.“) meddeelte Udtalelser af dette med Irenæus samtidige Oslidsvidne (S. 45—60).

Hele vellykket dansk Oversættelse\*), og vi kunne derfor strax gaae over til den ovenfor bebudede Drøftelse af den Maade, hvorpaa Grundtvig har opfattet Irenæus' Fremstilling af det katholske Traditionsprincip.

Enhver der læser de paagjældende Udtalelser af denne gamle Kirkelærer vil see, at de ikke i fjerneste Maade give Anledning til den Forestilling, at det apostoliske Symbol i sin os bekjendte, men uforklærede Skikkelse fra Begyndelsen af har havt den Bestemmelse, som den saakaldte kirkelige Anskuelse tillægger det og betragter som en Sag, der er hævet over al Tvivl: at det nemlig, uden al nærmere Forklaring og med Tilfidesættelse af al videre Udvikling af dets Indhold, kunde være, og efter den apostoliske Kirkes Mening skulde være den alle kommende Tidens Krav syldbestjørende Prøvesteen for Bedømmelsen af den christelige Lære, for den rette Forstaaelse af de h. Skrifter etc., kort sagt —, at det kan være og af Christus er bestemt til at være „Troesregel“ eller den bindende Norm for hvad der skal gjælde for den rette Tro, og erkjendes for Sandhed til Salighed. Dette er som sagt nu i en Række af Aar hertilands forkyndt som Kirkens eneste fornødne Dogme, og selvfølgelig som en Sætning, hvormed alle levende og sande Christne nødvendig maade være enige; thi

\*) „Irenæus om den ægte Christendom. Udsvalgte Steder, forudsøgte af P. B. Christensen, Præst i Tønnings. Kjøbenhavn 1854. Ved at sammenholde denne Oversættelse med Grundteksten have vi kun fundet Anledning til den Udsættelse, at Ordet „traditio“ bestandig oversættes ved „Meddelelse“. Man læser saaledes iblandt: „Apostolens“ eller „den apostoliske Meddelelse“, den kirkelige Meddelelse“. Grunden hertil er ikke vanskelig at gjætte. Oversætteren var nemlig en af Grundtvigs ivrigste Tilhængere og Venndere. Da G. nu for længe siden var bleven færdig med al Tradition i dette Ordets virkelige eller katholske Betydning, maatte ogsaa Ordet staves afveien! Enhver seer nemlig let, at „Meddelelse“ slet ikke svarer til hvad der betegnes ved „Overlevering“, der er den eneste rette Oversættelse.

det er bekjendt nok, at man i den Kreds, hvorfra denne Doctrin forkyndes, forkaster al anden „Dogmetro“. Men hverken Brenaus eller Tertullian\*) give denne Mening Medhold. Naar den Første kalder den af Möhler anførte Omstrikning af den apostoliske Bekjendelses væsenlige Indhold for Sandhedsregelen (regula veritatis), og den Sidste kalder sin Fremstilling af samme „Troesregel“ (regula fidei), da er det tydeligt nok, at Ingen af dem dermed har tænkt paa at meddele selve Daabssymbolet, men ene det væsenlige Indhold af den Tro, som levede i alle Hjerter, og som følgelig ogsaa havde sit tilsvarende Udtryk i Daabssymbolet.

At Kirken ligesaa Begyndelsen af, og førend der var Tale om de Kjætterier, som de nysnævnte Kirkefædre bekampede, ved Meddelelsen af Daaben har sammenfattet Betingelserne for Optagelsen i Kirken i et kort Indbegreb af Evangeliets Kærdomme, har altid i den katolske Kirke gjældt for en utvivlsom Sandhed, og vi for vor Deel have altid fundet noget særligt Tiltalende i det gamle Sagn, at Symbolet er affattet af Apostlene i Jerusalem, førend de skiltes fra hverandre, for at begynde deres Missionsvirksomhed i Verdens forstjællige Londe. Det er naturligtvis Enhver uformeenet at troe dette, forsaavidt han maatte finde det betænkeligt at antage, at der uogensinde kan have været nogen Forstjællighed i den Maade, hvorpaa, og de Betingelser, hvorunder Daaben er bleven meddeelt. Da der imidlertid ikke findes noget Spor af historiske Beviser for denne Mening, og da det tillige — naar man tager Hensyn til den Eenhed og Enighed om Alt („eet Hjerter og een Sjæl“), der forenede de første Christne — maa findes urimeligt og derfor uantageligt, at Apostlene skulde have fundet det nødvendigt at formulere et saadant for alle følgende Tider fastslaaet Udtryk

---

\*) Angaaende Tertullian kunne vi henvise den kirkelige Anstuelsses Bener til et lille Skrivt af Provst Kosoed-Hansen: „Nyt=Gammelt. Breve over Tertullian“ (Kjøbenhavn 1859), der indeholder meget interessante Uttringer om hiin Anstuelsses Mangel paa al Berettigelse til at kalde sig kirkelig.

for den Bekjendelse, der skulde aflægges for Daabens Modtagelse: maa det vel være enhver Christen ligesaa uformeent, med de meest ansete Oldtidforskere at antage, at Symbolet i den allerførste Tid er forplantet i en kortere Form ved mundtlig Meddelelse, og at det først noget senere har faaet den Form, hvori vi kjende det. Hermed skal ingenlunde nægtes, at Symbolet kan have haft denne sultfardige Skikkelse paa den Tid, da Irenæus og Tertullian skreve mod de paa deres Tid meest udbredte Hæresier; men Ingen af dem, saalidt som nogen anden af Oldtidens Troesvidner, meddeler en saadan Formel, thi det er jo tydeligt nok, at de af Irenæus, foruden det ovenfor (S. 107) anførte, paa flere Steder givne kortere Udtryk for den christelige Bekjendelses Hovedindhold, ligesaalidt som hint, kunne være Daabsymbolet; dette vilde jo i saa Fald have havt forskjellige Former, og altsaa ikke have været eet, men flere! Men, at man i den gamle Kirke skulde have tilladt sig en saadan Frihed i Formen for Daabsvillaaret, som vilde fremgaae af, at een og samme Kirkefader meddeelte det i afvigende Udtryk, finde vi ligesaa nantageligt som „den kirkelige Anskuelses“ i-  
rigste Forsvarere.

Hvorledes Grundtvig i Henhold hertil har kunnet ulede sin eiendommelige Mening om Troesbekjendelsen af hvad han i sin Tid læste hos Irenæus, synes ganske uforstaaeligt, medens det derimod er en afgjort Sag, at ved den første Begyndelse af den Kamp mod Rationalismen, som han aabnede i Aaret 1825, var den ældste Kirkes mundtlige eller levende Overlevering det Afgjørende for ham. Hvo erindrer ikke her hans i en lang Række af Aar idelig gjentagne og ofte indtil Caricatur overdrevne Udtalelser om Vardiløsheden af al Skript og Boglærdom, hvorunder han da — som han flere Gange i en spøgende Tone bemærkede — ikke kunde Andet end gribe sig i den Modsigelse, at han selv i al sin Tid næsten ikke havde gjort Andet end læse Bøger og skrive Bøger! Det er nu ganske aabenbart, at denne yderligt gaaende Eenfaldighed, dette nye Moment i hans indre Udvikling, udelukkende havde sit

Udspring i den storartede, ham hidtil ganste fremmede Idee, der under hans Bestaaftigelse med Brenæus paa eengang gif for ham — om den Aandernes og Hjerternes Eenhed, om den Fælledsbevidsthed, der fra Slægt til Slægt forplanter een og samme indre Livsretning og Tankegang indenfor en vis Kreds af Mennesker, hvis aandelige Stamsfædre saaledes paa-trykke alle deres Efterkommere et bestemt uudsletteligt Præg. Denne Idee, der indeholder Nøglen til Forstaaelsen af hele den verdenshistoriske Udvikling, af de forskjellige Folkeaaenders særlige Bestemmelse og deres Conflicter med hverandre indbyrdes, har i ingenfomhelst naturlig Livsphaere et saa klart Udtryk som i den Slægt og det Folk, der bærer Navn efter Kristus — af den selvforstaaelige Grund, at det indre Slægtskab og de Traditioner, der stabe og vedligeholde det, her staae under den guddommelige Aands overnaturlige Ledelse, og derfor forholde sig til de analoge naturlige Tilstande som Idealet til dets ufuldkomne jordiske Afstigninger. Himmelheden i den kristelige Kirkes levende Overlevering er altsaa den ved Guds Aand bevirkede umiddelbare og eensartede Tilagnelse af den aabenbarede Sandhed. Maatte et saadant nyt, hidtil ganste uvant Syn paa Tilværelsen til enhver Tid og under alle Omstændigheder virke opløstende og begejstrende paa en Aand som Grundtvig: naar maatte da dets Virkning blive mere gjennemgribende, end i det Dieblif, hvor denne virkelige — i Sammenligning med hans og alle hans Aandsfrænders tidligere Standpunkt — mageløse Opdagelse gav ham et hidtil ikke ahnet Aaben ihaende, som den gamle Kirkes Kamp mod alle Forvanskninger af Kirketroen og de h. Skrifters Vidnesbyrd nu viste ham, var det eneste, der vilde være brugbart ogsaa for den Sag, som han vilde forsvare!\*) Vi behøve nemlig ikke at tilføie, at

---

\*) Det er isørigt mærkværdigt, at G.' ovenfor omtalte Kaillerie med „Papiirviisdom, Stuelærdom og Overtro paa det skrevne Ord“ stammer fra eensomt Læsning i en gammel Kirkelærers Skrifter! Thi før denne Tid havde man ikke hørt disse spottende Øtringer af ham.

før denne Tid havde Grundtvig paa dette Punkt ikke været klogere end alle rettroende Protestanter, der hentede alle deres Vaaben baade til Forsvar og til Angreb udelukkende fra Bibelen. Ingen kan iøvrigt nægte ham den Roes, at han i sin Tid stred fra dette sidste uholdbare Standpunkt med en Kraft og Aandens Selvelse, hvori han ikke har sin Ligemand blandt Noget af hans Forgængere i denne Kamp hertillands. Ulykken var blot den, at det mægtige Sværd, han siden med saa stor Begeistring greb, da det saa uventet rakktes ham, snart rustede og tilsidst sønderbrødes i hans Haand, fordi han angstedes for de Følger, som Brugen af det maatte medføre!

Det maa, for at finde en Løsning paa denne Gaade, her fremhæves, at G. — som det ofte er Tilfælde med ualmindelig begavede og organale Aander — har læst andre Forfattere paa en anden Maade, end almindelige Mennesker. De lægge forud deres egne Indlingstanker ind i Andres Udviklinger og Fremstillinger af en Sag, eller lase deres egne Tanker og Meninger ud af Andres Ytringer. Hans forskjællige historiske Arbejder frembyde Exempler i Mængde paa denne unægtelig mislige Eiendommelighed. Den bragtes her til Anvendelse ligesom det Dieblif, da det blev ham klart, at den nye Erkjendelse, der var gaaet op for ham, ikke lod sig forene med den lutherste Christendom. Denne kunde han ikke løsrive sig fra, men der var tillige Noget i det nye Lysskint, der pludselig havde opklaret hans Indre, som desuagtet efterlod blivende Virkninger for hele den følgende Tid af hans lange Liv. Han vilde for ingen Priis opgive det Fund han havde gjort, forsaavidt Forsvaret for Troen derved kunde føres med en Sikkerhed, der var havet over alle Forvansknings af Skrivternes Vidnesbyrd. Vi bemærke her i Forbigaaende, at hans hele Holdning ved Begyndelsen af den langvarige kirkelige Kamp, han aabnede med hien Henviisning til en af Troens tidligste Vidner, tydeligt nok røbede, at han var bleven mægtig greben af den gamle Kirkelærers klare og sikre Bevidsthed om Troens enkelte Sandheder, som noget utvivlsomt Sikkert



og Bestemt. Thi hvad Mening var der i at bekæmpe hvad Grundtvig dengang kaldte falsk Lære, naar man ikke har en sikker Erkjendelse af, hvad den sande Lære er? Naar G. da kunde finde det antageligt, at det som Brenæus kalder „Sandhedsregelen“ absolut maatte være eensbetydende med det Apostoliske Symbol — hvilket altsaa, da det ingensteds udtrykkelig anføres, skulde ligesom ligge bagved, eller læses imellem Linierne af det ovenfor (S. 107) meddeelte kortsatte Indbegreb af den oldchristelige Overleverings hele Indhold —, og naar han i Medfør af denne Antagelse endvidere levede sig mere og mere ind i den Tro, at et saadant kort Udtryk for Christendommens hele Indhold kunde egne sig til at være en Regel og fast Norm for hvad der til alle Tider skulde erkjendes for Sandhed og troes til Salighed: da maae disse Forudsætninger have havt deres Grund i en besynderlig Forvegling af de høist forstjællige Tiders aandelige Fornødenheder.

Det maae nemlig, inden vi gaae videre, atter her udtrykkelig bemærkes, at Ordene „Sandhedsregel“ og „Troesregel“, som alt nylig antydet, ingenlunde have Hensyn til de Ord og Udtryk, hvori de af Brenæus og Tertullian givne korte Fremstillinger af den christelige Troes Hovedindhold ere affattede. De henviser til det, som hine korte Hentydninger kun vare bestemte til at bringe enhver Christen i Erindring, d. e. til den christelige Overlevering i dennes Heelhed. Tertullian\*) siger rigtignok: Troens Regel er den, ifølge hvilken der troes, at Gud er een etc. Herefter følger saa den ovenfor (S. 108) omtalte med det efter Brenæus meddeelte korte Udtog af de christelige Troesandheder overensstemmende Formulering af en Troesbekjendelse. Men — uden at tale om, at Grundtvig slet ikke har taget Hensyn til denne kirkelige Skribent, og tydeligt nok har røbet, at han slet ikke kjendte ham — er det af selve Ordene: „ifølge hvilken der troes“\*\*), indlysende, at det

\*) S. Breve over Tertullian S. 47.

\*\*) „Regula est autem fidei, qua creditur“ etc.

flet ikke er de paafølgende Sætninger efter' disses Ordlyd, der kaldes „Troens Regel“, men hele den mundtlig forplantede kirkelige Overlevering, eller Traditionen i dennes Heelhed. Dette fremgaaer isøvrigt endnu langt klarere af Brenaus, som G. idelig paaberaabte sig. Han bruger i de første Capitler af 3. Bog den ene Gang efter den anden Udtrykkene „Tradition“ og henviser til „den apostoliske Tradition og Sandhedsforlyndelse“, „Apostlenes mundlige Tradition“ som den eneste paalidelige Kilde til Kundskab om Christendommen eller til Sikkerhed for, hvad der er den sande Tro til Frelse. Den besynderlige Forvevling og Forvirring, hvori G. paa dette Punkt befandt sig, havde sin Grund i, at han for sin Person var sig bevidst, at opfatte de Kjendsgjeringer, som udgjøre det apostoliske Symbols Indhold, i samme Mening som Brenaus og den kirkelige Oldtids øvrige Troesvidner, men at han paa en ubegribelig naiv Maade overfaae, at de følgende Aarhundreders lange Række af Troesstridigheder — under hvilke ingenlunde Daabsymbolets Ord og Udtryk, men disses Mening og Betydning bestandig anfægtedes —, at disse Stridigheder nødvendig maatte føre til en skarper Udvikling af Symbolets korte Antydninger. Om man derfor end Intet har imod at indrømme, at det apostoliske Symbol paa Brenaus Tid mulig' kan have haft sin nuværende Form\*), bliver Misforstaaelsen ligesuldt den samme, og Forklaringen ingen anden end den, at G. i hiin Forvevling af

---

\*) Det er nemlig almindelig antaget, at Daabsymbolet, ligesom Nadverens Liturgi, i de første Aarhundreder — før ved Hemmeligholdelse at undrages for at profaneres af Hedningerne — aldrig nedskreves, men levede og forplantedes ubelukkende ved den mundtlige Underviisning. Men det maa i saa Fald dog kaldes en u hørt Annærfelse, herpaa at begrunde Berettigelsen af den Paastand, at den ældste Form for Daabsymbolet nødvendig maa have været ordret den samme, som vi i en tidligere Tid finde opbevaret i de gamle Liturgier.

selve den apostoliske Tradition med dens korte Udtryk i Daabs- symbolet meente at finde en Udvei til af antagelige Grunde at kunne forkaste Alt hvad der i den katholske Kirke kaldes traditionel forplantet Udvikling af de kristelige Dogmer.

Vi skulle i det Følgende vise, hvorledes Grundtvig, igjennem sine uheldige Forsøg paa at hævde denne paa en aldeles vilkaarlig Formodning eller Forudsætning buggede Paaastand ikke blot i Principet men selv paa det praktiske Gebet er kommen tilbage til det Standpunkt, hvorpaa han med alle protestantiske Theologer og Geistlige befandt sig, førend han gjorde den af ham selv og hans Tilhængere saa meget anpriste, men aldeles forfeilede og misforstaaede Opdagelse hos Irenæus.

(Fortfættets.)

## Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Et Telegram af 31. Marts meldte, at den h. Fader i de sidste Dage havde haft et let Anfald af rheumatisk Ildbe- findende. Kort efter bragte inidertid et nyt Telegram den Efterretning, at Pius IX. d. 30. Marts i en Privataudients havde modtaget Prinds Adalbert af Baiern med hans Gemalinde Prindsesse Adalberta (en spansk Infantinde), og at han d. 31. Marts i en lignende Audients havde modtaget Prinds Ludvig af Hessen-Darmstadt tilligemed hans Gemalinde Prindsesse Alice, Dronningen af Englands Datter. Der synes altsaa ikke at være nogen Grund til Bekymring for mulige Følger af hint Ildbefindende.

— Den af det italienske Parlament til forberedende Drøftelse af Klosterloven nedsatte Commission har endt sine Arbejder, og Kamrenes Forhandlinger om denne Lov skulle om fire Uger tage deres Begyndelse. Efter Forlydende skal Commissionen have foreslaaet flere Forandringer med Hensyn til Generalatshusene, der gaae ud paa Haandhavelsen af den h. Stols Interesser med Hensyn til sammes her paagjæl-

dende Forhold til Udlandet, saavel som de Generalerne og deres Procuratorer tilkommende Rettigheder.

**Tydskland.** De preussiske og tydske Biskopper have i Løbet af de sidste Uger modtaget Adresser fra Biskopperne i England, Irland, Holland, Belgien, Baiern og Nordamerika, der udtale den Sympathi, som den katholske Geistlighed og det katholske Folk allevegne føle for det preussiske og tydske Episcopats nærværende betrangte Stilling. Disse Adresser udtale i varme Ord en dybt følt Uvillie over de Forfølgelser, der lige siden Grundlæggelsen af det tydske Rige have hidført en Række af Conflictter mellem Kirken og Staten, der true med de fordarveligste Følger for hele Samsfundets Belsærd og Fred. Biskopperne i Holland tilraabe alle tydske Biskopper Pave Gregor II.' Ord til den h. Bonifacius: „Lad dig ikke skrække ved Trudsel og ikke nedboie af den roa Magt, men forkynd Sandhedens Ord i Tillid til Gud; thi med Guds Hjælp vil Hans Værk fuldkommes.“ De baierske Biskopper udtale deres Overensstemmelse med det af de preussiske Biskopper under 30. Januar til det kgl. Ministerium indgivne Memorandum angaaende de 4 kirkepolitiske Love.

**Preussen.** P Anledning af, at Furst Bismarck under Debatten i Herrehuset d. 10. Marts (om Forsatningsforandringerne) havde tilladt sig Yttringer om den forhenværende katholske Afdeling i Cultusministeriet, der stillede flere til denne Afdeling hørende afdøde Hædersmands Charakter i et ufordeelagtigt Lys, har den tidligere Cultusminister v. Mühlér offentliggjort en under de nærværende Forhold i Preussen og Tydskland høist mærkelig „Erklaring og Berigtigelse“, der indledes med følgende frimodige Forord: „Den tidligere Ministerpræsident, Rigskansler Furst Bismarck har i sin d. 10. Marts i Herrehuset holdte Tale yttret sig om den forrige katholske Afdeling i Cultusministeriet paa en Maade, der egnede sig til at mistænkeliggjøre min og mine Forgængeres, de tidligere Cultusministers, Embedsførelse saavel som de Mandes Charakter, der have været ansatte i denne Afdeling, samt til at vildlede Tilhørerne og ophidse Lidenskaberne. Da Bestyrelsen er offentlig fremfat, saa bør jeg ikke undlade offentlig at imødegaae den.“

Fr. v. Mühlér (der hører til det conservativ-protestantiske Parti) gennemgaaer derefter udførligt Punkt for Punkt disse Bestyrelser, og paaviser med klare og overbevisende Facta Usandskæbdigheden af enhver af dem. Vi behøve neppe at tilføie,

at Fyrstens som sædvanlig meget flotte Udtalelser vare anlagte paa at mistankeliggjøre de paagjældende Embedsmænd for, lige siden Kong Frederik Wilhems IV.' Thronbestigelse, systematisk at have arbejdet paa at forraade Statens og Kongens Interesser til Kirken og Paven, istedetfor omvendt at vaage over Haandhævelsen af de kongelige Prærogativer!

**Berlin.** „Staatsanzeiger“ af 27. Marts offentliggjør en under f. D. til Ministrene v. Bismarck, v. Roon og Falk adresseret Cabinetsordre, der lyder saaledes: „Paa Deres forenede Andragende desangaaende har jeg taget den Beslutning, herved indtil videre at ophæve det katolske Feltprovstembede, og bemyndiger Dem til at træffe de til Udførelsen af denne Anordning nødvendige Foranstaltninger.“

Det færtjener at bringes i Erindring, at Oprettelsen af denne umiddelbart under den h. Stols Jurisdiction forterende geistlige Værdighed (ved et paveligt Brev af 22. Mai 1868) fandt Sted ifølge en udtrykkelig Begjæring af den preussiske Regering; det katolske Feltvicariat havde nemlig hidtil staaet under Biskoppen af Breslau. Da denne Regering var endnu et Par Aar efter denne Tid saa kirkeligtindet, at Bladene tillagde den den Hensigt at ville indlede Underhandlinger med den h. Stol om Oprettelsen af en Nuntiaturs i Berlin! Nu derimod lader Statsmagten det ikke engang berøe med at tilbageføre den forrige Tilstand, men ophæver det efter Overenskomst med Kirkens Overhoved oprettede Embede ved en aldeles ensidig Bestemmelse, paa Grund af, at den udnævnte Feltprovst og Titularbiskop Namsonowski i Mai f. A. med den h. Faders Billigelse forbad Divisionspræsten Lünemann Udvøvelsen af alle geistlige Functioner i den ved Gammekatholikerne Gudstjeneste profanerede Pantaleonskirke i Cöln, uagtet Resultatet af den under 28. Mai f. A. anordnede Disciplinarundersøgelse var, at Domstolen erklærede sig incompetent og fuldstændig frifandt Armebiskoppen for al Skyld. Istedetfor nu atter at lade den suspenderede Feltprovst træde i Virksomhed, bliver hans Embede helt ophævet!\*)

\*) Et Sideskifte til disse og flere pludselige Springninger i Fyrst B.'s Politik var „den danske Krig“ i Aaret 1865, der saa brat afløste hans tidligere velvillige Smøbekommen under Forhandlingerne om Holstens Stilling i det danske Monarki. Sagen var her, at han i November fik Udseende til at opnaae Noget, som tidligere ikke led sig gjøre. Samme Forstjæl var der i Lydbjæld paa Aarene 1870 og 1871!

**Elsass.** Den almindelig agtede og elskede Generalvicar for Bispedømmet Straßburg, Hr. Rapp, har den 18. Marts af Overpræsidenten, v. Möller, faaet Befaling til uopholdelig at forlade Landet, og er ifølge denne Udviisningsordre afreist til Belfort. Fra den ene Ende af Elsass til den anden, fra Hytten til Slottet hører man kun Gjenlyden af een og samme Følelse — af Beklagelse, Smerte og Skade over, at Bispedømmet Straßburg i ham taber en af sine meest for-tjente Mænd. Den servile Regeringspresse forsvarede denne Udviisning med, at Rapp stod i Spidsen for „Foreningen til Forsvar for de katholske Interesser“, en Forening, hvis For-maal var at bidrage til en gunstig Løsning af Underviis-ningsspørgsmaalet, ved at skaffe sig Indflydelse paa Valgene til Rigsdagen. „Pfalzer Ztg.“ bemærker med Hensyn til denne Vilkaarlighed: „De preussiske Officiøse, især „Elf. Corresp.“, give de strækkeligste Skildringer af den for-viste Generalvicars saavel som af den af ham formentlig begun-stigede Forenings „Statsfarlighed“. Seer man imidlertid bort fra disse betalte Skribleres sædvanlige Overdrivelser og Op-findelser, og forudsætter man endog Sandheden af deres Be-skyldninger, saa rejsfærdiggjøres dermed ingenlunde en saa skarp Forholdsregel som denne Udviisning. Har Hr. Rapp krænket Lovene, saa stille man ham for Domstolene, hvilke, som Enhver veed, langt fra ikke bestaae af „Ultramontane“. Men har han ikke overtraadt Lovene, hvormed vil man da retfærdig-gjøre hans Forviisning? Denne Udsæd er desuden fra den politiske Klogskabs Standpunkt ganske ubegribelig. At ville skabe politiske Martyrer blandt boistaaende og almindelig elskede Geistlige maae dog kaldes en stor Daarsskab; thi Intet eener sig vel mere til at gjøre det nye Regimente forhadet. Derfor De-strabelsen for at vinde Indflydelse paa Valgene skal gjælde for en Forbrydelse, saa kunde man med samme Ret lade hundredeogtysinde Tydskere transportere over Grandfen; thi der gives ikke en eneste politisk, social eller religiøs Forening, som ikke søger at skaffe sig Indflydelse paa Valgene, fordi dette er det eneste loyale Middel til Opnaaelsen af deres Siemæl. Der lader sig ikke tænke anden Grund til, at man har foretrukket Udviisning for en retlig Undersøgelse, end Frygt for, at en offentlig Forhandling skulde blotte de mindre hæderlige Midler, hvorved man er kommen til Kundskab om hiin Forenings fore-givne Hemmeligheder. Hele denne Fremgangsmaade og den gruopvækkende Sammenstørelseshistorie synes kun at være sat

i Scene, for at tjene til Paastud for Forlængelsen af Dictaturet i Elsass-Lothringen, og vinde Rigsdagen for denne Plan. Stemningen i disse Lande er nemlig nu langt flattere end nogenstunde tidligere."

**Posen.** De geistlige Religionklærere ved de herværende høiere Lærestatter have allerede afgivet den Erklæring til Provindsial-Skolecollegiet, at de med Hensyn til Sproget for Religionsunderviisningens Meddelelse ville holde sig Erkebiskoppens Instruxer efterrettelige. Som Følge heraf har Skolecollegiet suspenderet dem fra deres Embeder og opfordret Directørerne for hine Anstalter til Indstilling af Stedfortrædere. Men det maa betragtes som en selvfølgelig Sag, at Erkebiskoppen under Trubsel af Excommunication vil forbyde de verdslige Lærere at efterkomme Regeringens Opfordring.

**Schweits.** Cantonalregeringerne fortsatte deres vilkaarlige Foranstaltninger ligeoverfor den af dem affatte Biskop Lachat (s. Nr. 6). Man har siden chicaneret Biskoppen med en Proces i Anledning af et Testament, hvori en formuende Dame fra Basel, der for en Deel Aar siden i München gifte sig over til den katolske Religion og siden døde der, havde legeret en betydelig Pengefum (200,000 Fr.) til Bispestolen i Basel, saaledes at Testamentet indrømmer „enhver Biskop i dette Stift Ret til at disponere over denne Capital i kirkelige Dine med." Biskoppen har naturligviis bestemt vægret sig ved at efterkomme Regeringens uforkammende Fordring paa Udlæveringen af denne Sum, og hans „liberale" Forsølgere have derfor sat den Beskyldning mod ham i Omløb, at han betragter hiint Beløb som sin personlige Eiendom, og har disponeret over en Deel af den til Bedste for sin Familie. Hans Generalvicar Duret har offentlig blottet Grundløsheden af denne Beskyldning, og stemplet den som en ondskabsfuld Vagvaskelse, i det han af selve Testamentets udtrykkelige Ord og Context beviser, at Biskoppen i denne Henseende er i sin gode Ret, at denne Naade at sikke en testamentarisk Bestemmelse igjennem alle kommende Tider mod at blive anvendt paa en mod Giverens Hensigt stridende Naade, er ganske almindelig, samt at der aldrig i nogen tidligere Tid har været reist nogen Tidsigelse mod Biskoppens Ret. Først nu have Regeringerne gjort den Opdagelse, at Biskoppen skylder dem Regnskab for Anvendelsen af den her omtalte Capital og dens aarlige Rentebeløb. — De 97 Geistlige, der have erklæret, at de vedblive at anerkjende Biskop Lachat for deres retmæssige Biskop ere blevne suspenderede.

De ere imidlertid Alle enige om ikke at give efter for Børneraadets Forbud mod Afholdelse af offentlig Gudstjeneste; thi Kirkerne tilhøre overalt Menighedene, og disse ere ganske enige med Præsterne og billige deres standhaftige Holdning.

Kættelse i Nr. 7 S. 104, Vin. 10 fr. n.: bindende Norm...  
Læs: eneste bindende Norm etc.

Sos Brødrene Salomonsen,  
10, Norgesgade (Bredgade) 10,  
faaes et smukt udført Photographi af  
Katholff Kirke.

### Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen** den 20de April (Victor, Martyr). Hvide Søndag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 7, 8 og 12 stille Messe. Kl. 9 høitidelig Messe, under hvilken Neocommunicanterne fornøye Daabspagten og annamme den første hellige Communion. Det var at ønske, at foruden Neocommunicanternes og Confirmandernes nærmeste Slægtninge, ingen andre Børne vilde communicere under denne høitidelige Messe. Kl. 5 Eftermiddag høitidelig Fests- og Takke-Andagt med Brødbiken og Te Denm. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8½ Messe. 21. M. Anselmus, Biskop og Kirkelærer. 22. Ti. Soter og Lidelsesfæller, Martyr. 23. O. Georg, Martyr. 24. Co. Fidelis af Sigmaringen, Martyr. 25. S. Marcus, Evangelist (Bededag). 26. L. Maria af det gode Raad.
- Søndagen** den 27de April. (Petrus Canisius, Belj.). Den Søndag efter Paaske. Sct. Ansgars Kirke Kl. 6, 7, 8 og 12 stille Messe. Kl. 9 Levitmesse, efter hvilken Confirmationens h. Sacrament meddeles. Kl. 5 Esterm. høitidelig Fests- og Takkeandagt med Brødbiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8½ Messe. 28. M. Paul af Korset, Belj. 29. Ti. Petrus, Martyr. 30. O. Katharina af Siena, Jemfru. 1. Mai Co. Philippus og Jacobus, Apostle. 2. S. Athanasius, Biskop og Kirkelærer; K 8¼ Messe for Medlemmerne af Broderskabet til Jesu guddommelige Hjerte; Kl. 7½ Aften Broderskabsandagt. 3. L. Korsets Finding.
- Søgnedags** gudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¼. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Førdagasten Kl. 5—9. — Kapel: stille Messe Kl. 8. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Førdagasten Kl. 5—8. — 3 Kapellet (Toldbodveien Nr. 14): stille Messe Kl. 6.

„Katholff Kirkehidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subskription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Placets Hovedcommissiøner, Sr. Grosierer G. W. Pöhrer, Lørdenskjoldsgade Nr. 5, 1. Sal. og i alle Boglæder; i de danske Stater paa de kgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enfelte Numere 8 St.



# Katholisk Kirketidende.

Enogtyvende Aargang.

N<sup>o</sup> 9.

Søndagen den 4de Mai.

1873.

**Indhold:** Hvad forstod den gamle Kirke ved „Troesregelen“? — Kirkelige Efterretninger: Rom, Berlin, Fulda, Nordamerica, Rjsbenhavn.

## Hvad forstod den gamle Kirke ved „Troesregelen“?

(Fortættelse fra Nr. 8.)

Vi have i det Foregaaende viist, at hverken Irenæus eller Tertullian afgive mindste Hjemmel for Grundtvigs; hele den tidligere Christenhed fremmede og i sig selv urimelige Lære, hvorefter den apostoliske Troesbekjendelse i en stedse uforandret Ordform skulde af Apostlene være bestemt til at være den for alle kommende Tider enegyldige „Troesregel“, eller Nøglen til og Normen for de h. Skrifters rette Fortolkning. Symbolet siger jo selv Intet om, hvorledes dets enkelte Ord skulle forståes, og de nysnævnte Kirkefædre tale alene om hele Kirkens eensstemmige Opfattelse af Traditionens Indhold, altsaa ikke om Ordformer og Udtryk, men ene om den eensartede Forstaaelse af deres kortsattede Bekjendelsers enkelte Led. Det er ogsaa, som alt sagt, ganske utvivlsomt, at det var dette Syn for den levende Overleverings Betydning for Forplantelsen af det christelige som for alt andet eiendommeligt Aandsliv, der under Studiet af Irenæus blev af saa stor Betydning for Grundtvig. Hvad han derfor i Kirkens Gjenmæle siger om „Forsagelsen og Troesbekjendelsen“ som Kirkens Skjold mod alle fjendtlige Angreb, forstodes dengang ingenlunde i den Mening, som hans senere Fremstillinger af dette Punkt lagde ind i disse

Utringer — nemlig om den ordrette Formulering af Daabspagtens Vilkaar. Det faldt neppe nogen af den Tids Læsere ind, at lægge anden Tanke ind i disse Ord, end den, som alle katolske og protestantiske Theologer tidligere forbandt med Bruggen af dem. Thi at den christelige Daab altid har været den samme, og at det Samme gjælder om Forsagelsen af Satans Væsen og denne Verdens hoffærdige Pomp tilligemed Troen paa Christus og hans Forløsnings Kjendsgjerninger, saavel som paa den Helligaands Bistand og de guddommelige Naademidlers Nødvendighed for at vinde Andeel i Forløsningsens Frugter — det har den christne Menighed alle Dage vidst, og den har i denne Retning aldrig følt Trang til nye Opdagelser.

Det er derfor aldeles umistjendeligt, at det, der dengang gjorde et saa mægtigt Indtryk paa G. netop var den katolske Sikkerhed for, hvad der var den sande Lære og hans Trang til at komme i Besiddelse af et Vaaben, som sikrede ham Seir over alle Forsøg paa at fordunkle og forvanske den. Det katolske Traditionsbegreb udbredte da paa dette Punkt et ganske nyt Lys over det Forsængelige og Ørkesløse i de tidligere almindelig gangbare protestantiske Ordgyderier om en guddommelig Aabenbaring, som Ingenting aabenbarer, fordi der er en almindelig Uenighed om Forstaaelsen af dens Indhold. Og dette Lys med den Sikkerhed, det gav ham for, hvad der i evig Betydning maa være useilbar, ved Guds Aand færegne Styrelse fra Slægt til Slægt forplantet og nedarvet Sandhed, det var den virkelige, ligeoverfor den herskende Tankeforvirring betydningsfulde Opdagelse — rigtignok kun af Noget, som den katolske Christenhed igjennem alle Aarhundreder havde vidst — men som dog hertilands skyldtes G., af den simple Grund, at den katolske Lære og øvrige Eiendommeligheder var den store Mængde ligesaa ubekjendt, som hvad der samtidigt tildrog sig i China eller Japan!

Hvad der altsaa under Læsningen af Brenaus udøvede en eiendommelig Tiltrækningskraft paa G. var aabenbart Erkjendelsen af, at der maatte kunne paavises guddommelige

Garantier for en bestemt mod al Bildfarelse betrygget Opfattelse af den christelige Sandhed. Naar han da ikke længe efter, uden at gøre Verden bekendt med dette afgjorte Omflag i sine Anskuelser, begyndte at gøre den meget omtalte uefterrettelige, eller kirkehistorisk aldeles uhjemlede Opdagelse om Daabssymbolet gjældende — der heelt bortledte Opmærksomheden fra den i relativ Forstand virkelige Opdagelse af det ham selv og alle Andre hidtil ubekjendte Traditionsprincip —, da kan man ikke andet end beklage en Tausshed, der har foranlediget mangeaarige Misforstaaelser og ufrugtbare Anstrengelser for at komme paa det Rene med, hvor han egentlig vilde hen. Det bør nemlig her ikke glemmes, at han i de første Aar af sin kirkelige Kamp støttede sin Paa-beraabelse af Traditionsbeviset med Henviisning til den apostoliske Succession, eller den uafbrudte Række af Biskopper, hvis Ordinations apostoliske Gyldighed Irenæus eksempelviis godtgjør ved at opregne den romerske Biskperække fra Petrus indtil sin Tid\*), i hvilken Forbindelse han tillige faaer

\*) Dette udgjør Indholdet af III. Bog. c. 2—4, og det heber herom i C. 5: „Men efter som det vilde blive for vidtøstigt i en Bog som denne at opregne Biskperækkerne i alle Kirker, ville vi indskrænke os til at omtale den største, ældste og almindelig bekjendte, af de to navnkundigste Apostle, Petrus og Paulus' grundede og indrettede Kirke i Rom. Vi behøve blot at nævne denne Kirkes fra Apostlene nedarvede Overlevering og dens for Menneskene forkyndte Tro, for at bestemme alle dem, som i deres Blindhed og Forvendthed gjøre sig falske Meninger om [dette] Punkt. Thi med denne Kirke maae nødvendig, paa Grund af dens afgjorte Forrang, alle andre Kirker, det er de Troende hvor som helst i Verden, stemme overeens; thi i den have de Troende alle vegne fra flestede bevaret den apostoliske Overlevering.“ S. opregner derefter de første 12 romerske Paver. Med Hensyn til Udtrykket „de Troende alle vegne fra“ bemærke vi blot, at det henviser til den for Traditionens Genstemmighed betydningsfulde Kjendsgjerning, at Menigheden i det store Verdensriges Hovedstad idelig forsøgedes af Christne fra andre Egne, og besøgtes af Reisende, hvorved alle øvrige Kirker bevarede en stadig Forbindelse baade med den og med hverandre indbyrdes.

Reilighed til at omtale Aposteldisciplen Polycarpus, „som ikke alene var oplært af Apostilene og havde levet sammen med Mange af dem, der havde seet vor Herre, men ogsaa af Apostilene var bleven indfat til Biskop for Kirken i Smyrna.“ I tilføier, „at han selv havde seet P. i sin tidlige Ungdom, at denne herlige Martyr havde personlig kjendt Apostelen Johannes, samt at han i sin Menighed forplantede den sande Lære, som han havde modtaget af Apostilene, og at dette bevidnedes af alle Kirker i Asien, saavel som af P.' Efterfølgere indtil den Dag i Dag.“

At G. i disse Aar lagde stor Vægt paa den biskoppelige Succession og Ordination synes at være en blandt hans nulevende Venner ganske forglemt Sag. Der har jo nu i mange Aar ikke været Tale om Andet, end det saakaldte „Troesord“ (den apostoliske Troesbekjendelse), der dog atter for en Deel Aar siden blev frakjendt Apostilene og gjort til et Ord af Herrens egen Mund; og man synes at være sikker paa, at Ingen mere husker, hvad det under saadanne Omstændigheder vistnok vilde være ønskeligt at kunne begrave i evig Glemsel, saafremt man virkelig erindrede det. Vi troe imidlertid at være berettigede til en velvilligere Fortolkning af dette mærkværdige Phænomen. Det kan vel nemlig antages for temmelig afgjort, at de nulevende meest fremtrædende og høirostede Talsmand for den saakaldte kirkelige Anstuelse først sluttede sig til G. længe efter den her omtalte Periode og aldrig have gjort sig ret bekjendte med hans tidligste Standpunkt. Det maa derfor kaldes meget beklageligt, at G. aldrig klart og tydeligt udtalte sig om de Svingninger, der foregik i hans indre Liv og hans paa samme følgende Frontforandringer som kirkelig Partifører. Vist er det imidlertid, at hans Tale om Ordinationens og den biskoppelige Successions Betydning var til stor Forargelse for hans Modstandere, medens hans Tilhængere byggede store Forhaabninger paa den for en i kirkelig Henseende lysere og bedre Fremtid. Disse Forhaabninger knyttede sig fornemmelig til den Udtædelse af Statskirken, som G. stadig i hine Aar bebudede,

for derefter at etablere en til hans kirkelige Idealer svarende Frikirke. Hans gjentagne Ophold i England bibragte dem iblandt hans tidligste Tilhængere, der sympathiserede stærkest med hans daværende katholske Tendenser, en ahnelssfuld Forventning om, at der bag hans Generation for Englands kirkelige Forhold, og navnlig bag hans, ogsaa af mange Andre dengang godkjendte — men, som bekjendt, beviislige falske — Formening om den anglicanske Kirkes apostoliske Succession, maatte skjule sig den Hensigt, at benytte den givne Leilighed til at erhverve sig den gyldige Bispeordination, for saaledes at forskaffe den bebudede Frikirke den høiere Berettigelse, som han fandt den herværende lutherske Statskirke, af hvis Tjeneste han var udraadt, ganske blottet for. Hans Venner nærede som sagt en Tid lang store Forhaabninger, men bleve dengang, som saa ofte senere, skuffede i deres Haab om overordentlige Begivenheder!

Man kan, i Forbigaaende sagt, ikke andet end beundre den selufornægtende Taalmodighed, hvormed denne Vennekreds efterhaanden vante sig til G.'s gjentagne Tilbagetog fra hans forskjællige Tilløb til store Afgjørelser, der siden ganske udebleve. Ved at skjule alle Omslag og Svingninger i sine Synsmaader bag den ham eiendommelige forblommede Fremstilling vante han sine Beundrere mere og mere til at gruble over sine dunkle Udtalelser og gaadefulde Syner. Det er nemlig noksom bekjendt, at han aldrig tog det godt op, enten offentlig eller privat at blive affordret bestemte Forklaringer og utvetydige Svar paa ligefremme Spørgsmaal. Vennerne maatte derfor lægge Vind paa en ærefrygtsfuld Tilbageholdenhed, og næies med orakelagtige Antydninger ligeoverfor de Gaader, de bestandig vare synselsatte med at raade. Blandt disse har Betimeligheden af en Udrædelse, først af Statskirken, og siden — under ganske andre Forudsætninger — af Folketirken, spillet en Hovedrolle. Uagtet denne sidstes, ved Grundloven af 1849 erhvervede, friere Stilling til Staten i flere Henseender, og navnlig ved Religionsfriheden og Sognefriheden maatte kaldes et betydeligt Fremfærd, saa blev Folketirken dog i det mindste eengang

G. saa „utaalelig“, at han paany truede med et afgjort Brud med den bestaaende Kirkeorden. Denne Gang (sidst i Aarene Halvtreds) bebudedes denne Katastrofe fra et Standpunkt, der var meget forskjælligt fra det vi ovenfor have omtalt. G.' høikirkelige og hierarchiske Anskuelser af Aarene 1825—1830 vare dengang forlængst fortrængte af hvad man i Modsatning hertil maa kalde en yderliggaaende lavkirkelig og demokratisk Synsmaade. Han, der i hiin Tid begejstredes for katholske Institutioner, forkastede nu al Ordination, fandt enhver Christen ved Daaben kvalificeret til Præsteembedet\*), og paa- stod, at den Religionsfrihed og Sognefrihed, hvis Nødvendighed han selv havde bidraget saa meget til at gjøre indlysende, kun var halvgjort Gjerning, dersom Lovgivningen ikke snarest mulig supplerede den med dens absolut nødvendige Tilbehør — Præstefriheden, hvorved han forstod Præsternes fuldkomne Fritagelse for alle dogmatiske og liturgiske Forstrivter. De skulde herefter i Henseende til Væren ikke længere være bundne ved de saakaldte symbolske Bøger, og i Henseende til Forvaltningen af Sacramenterne og andre liturgiske Handlinger være fritagne for at betjene Andre end dem, der deelte deres religiøse Anskuelser. Det fortjener herved at bemærkes, at det Spørgsmaal, som under denne Forhandling maatte paatrænge sig ethvert alvorligt og befindigt Menneſte: om Præsterne da for Eftertiden slet ikke skulde være bundne ved nogenſomheſt Forpligtelse med Hensyn til Væren — besvaredes med en Henviisning til, hvad ærlige Mænd ifølge samvittighedsfuld Overbeviisning burde erkjende for at være begrundet i den hellige Skrifts klare Udsagn! Men de her i Korthed sammenstillede yderligſte Modſætninger i Grundtvigs kirkelige Virksomhed ere saa

---

\*) Saavidt vi vide, har G. rigtignok ikke selv udtrykkelig vedkjendt sig denne Mening; men den er for nogle Aar siden offentlig og i et særligt Flyveſkrift udviklet af Hr. Kragballe, der maa antages i denne Henseende at have været vel underrettet.

mærkværdige og tilsyneladende ubegribelige, at de behøve en nærmere Forklaring, for at finde den alle Mellemed forbindende Traad, og saaledes faae et Overblik over den indre Sammenhæng i hele G.' eiendommelige Forhold til det Ideal, der i hans bedste Aar foresvævede ham som Resultatet af de Tilstande, han følte et særligt Kald til at stræbe efter at virkeliggjøre i sit Fædreland.

Dengang, da hans Venner forgjæves ventede paa, at han snart skulde grundlægge en Frikirke, og som apostolisk ordineret Biskop nedlægge Spiren til en ny kirkelig Udvikling, der om føie Tid skulde aabenbare Uholdbarheden af det hensygnende Brængebillede af Christi Kirke, som Statsmagten havde skabt og hidtil ene ved „borgerlig Tvang“ havde opretholdt, — medens denne Forventning lønlig trøstede og opmuntrede hans dengang ikke mange Tilhængere, befandt G. sig allerede fjendelig i den ovenfor (S. 124) omtalte Conflict mellem den ved Læsningen i Irenæus vundne Erkjendelse af Traditionens, Ordinationens og det kirkelige Lærembedes Betydning, og hans gamle Sympathier for Luther, samt hans naturlige Balgslægtskab med denne Reformator. Hertil kom, at hans, om end noget tilbageholdent, men dog tydeligt nok røbede Forkjærlighed for en hierarkisk Kirkeorganisation vakte Betænkeligheder hos de Eldre iblandt hans Venner, der under Nationalismens langvarige Herredømme tildeels havde ledet den pietistiske Opvækkelse, som før Grundtvigs Optræden havde dannet den eneste Modvægt mod den herskende Vantro. Flere af disse vare nemlig, ligesaa lidt som G. selv, blinde for den farlige Consequents, der laae i Indrømmelsen af Ordinationens Betydning for Gylldigheden af Sacramenternes Forvaltning. Man forfærdedes ved Tanken om, at maatte erkjende den protestantiske Consecration af Alterets Sacrament for ugnldig, efter som jo efter katholske Grundsætninger den kanoniske Ordination og Bestikkelse er en Betingelse for Fuldmagten til Udførelsen af alle præstelige Functioner. Hermed stod tillige Anerkjendelsen af det sacramentale Offer, og Læren om

Christi Legemes og Blods substantielle Nærværelse i den consecrerede Hostie i den næieste Forbindelse. At disse og flere andre Consequenter, som G. uidentviol ved fortsat Beseftigelse med Trenaüs ikke kunde Andet end blive nøiere bekendt med\*), maatte virke affkrækkende paa ham, er let at begribe. Men det maa til hans Undskyldning ikke forglemmes, at det Stridt, som her er Tale om, dengang var en meget mislig Sag. Thi for ikke at tale om Vanskeligheden ved i den Grad ligesom at gaae ganste ud af sig selv, og overvinde alle de Hindringer for Udførelsen af en saadan Beslutning, der vare givne med en saa ualmindelig markeret Naturbestemtthed og en saa overordenlig begavet Personlighed som G., bør det vel mærkes, at den Kreds, der trofast sluttede sig til ham, dengang da han var falden som et Offer for en Kamp, der efter hans Overbeviisning var et Pligtens og Samvittighedens Bud, — at denne Kreds var meget lille, og at han tilmed maatte have en sikker Følelse af, at atter kun de Færreste iblandt disse Tilhængere vilde være rede til at følge ham paa den usædvanlige Wei, der engang havde forejvævet ham som den eneste Udsigt til Udfrielse af det statskirkelige Vabel.

---

\*) Vi skulle i det Følgende anføre et Par mærkelige Exempler paa G.'s Opfattelse af denne Kirkesaders for enhver af forud indtagne Meninger uhibet Væser aldeles klare og utvetydige Fremstillinger af den katolske Lære om Alterets Sacrament. Dengang, da G. skrev Kirkens Gjeumæle, maa han absolut have været ubekendt med 4de og 5te Bog af Trenaüs' Skrift; thi hans Uttringer der og i „Theologisk Maanedsskrifts“ første Hefter forudsatte kun Bekendtskab med de 3 første Bøger af samme, hvor der blot er Tale om Traditionsbeviiset og dets Anvendelse mod Branglærere. Naar man da forudsætter, at han allerede i den første Periode af sin kirkelige Kamp er bleven berørt af den besynderlige Tanke, at gjøre apostolisk Tradition og den apostoliske Troesbekjendelse til eenstybdige Ord, da forstaaes Resten af sig selv. Vi tilføie til yderligere Forklaring, at 3. Skrift ved et mærkeligt Tilfælde først saldt i Hænderne paa G.'s kort før Prof. Clausen udgav det Skrift, som foranledigede alle disse Udtalelser.



Saaledes opgav Grundtvig — unægtelig trængt dertil af Tidens og Omstændighedernes Ugunst — aldeles, men uden enten offentlig eller privat at hente det mindste derom, den meest ophoiede af alle de store Tanker, der nogeninde have begejstret ham. Han stirrede sig fra nu af mere og mere blind paa Brenæus' Ord om „Sandheds-“ eller „Troesregelen“ (s. S. 121), og var nu saa heldig at kunne knytte sin nye Lære om Troesbekjendelsens apostoliske Oprindelse i dens enhver Christen bekjendte Ordform til hine Ytringer i „Kirkens Gjenmæle“, som tidligere neppe vare forstaaede, eller i alt Fald ikke behøvede at forstaaes om en af selve Apostlene ordret formuleret Daabsbekjendelse. Efterat hiin Lære\*) i nogle Aar var foredraget som Oldtidskirkens Lære, og Troesbekjendelsen udgivet for at vare den eneste sikke apostoliske Overlevering, der var bestemt til, som en sikker Norm for Skriftfortolkningen og det hele Indbegreb af christelig Erkjendelse, at gjøre Fuldest for alle traditionelt forplantede Vidnesbyrd om den christelige Sandheds rette Opfattelse, førte Begivenhedernes Gang hans reformatoriske Virksomhed ind i et nyt Stadium, der blev det afgjørende Vendepunkt, for hele hans følgende Liv og den Retning, som nu alt længe har været betegnet med Navnet Grundtvigianisme.

Den ovenfor omtalte Betragtning af Troesbekjendelsen i Forbindelse med en anden ny Opdagelse om Nødvendigheden af dens ordrette Fremsigelse ved enhver Daabshandling, som den afgjørende Betingelse for dette Sacraments guldige Meddelelse, gav Anledning til en ny Conflict med Statskirken, der i lang Tid havde seet igjennem Fingre

---

\*) Den blev længe holdt i en saa taaget Uklarhed, at mange af G.'s Læsere troede, at den ordrette Formel for Daabspagten virkelig fandtes hos den idelig paaberaabte Brenæus, naagtet dette naturligtviis aldrig udtrykkelig var sagt, og naagtet han senere forklarede sig nærmere ved at læse Bekjendelsens enkelte Led bag Linierne af de S. 125 omtalte Bekjendelser.

med, at dens Geistlige toge sig forskjellige Friheder ved Døbeformularens Fremsigelse. Hvad der her virkelig fortjente at paatales, var det Factum, at selve Sacramentordene mange Steder og af langt flere Geistlige, end det i Almindelighed blev bemærket — vi troe ingenlunde med Hensigt, men blot af Uagtsomhed og Ubekjendtskab med Betydningen af disse Variationer — ikke fremsagdes overensstemmende med Statskirkenes fra den katholske Kirke modtagne Formular\*). Istedetfor: „Jeg døber Dig i Faderens og Sønnens og den Helligaands Navn hørte man dengang maaffee ligesaa ofte: „Jeg døber dig i Faderens, Sønnens og d. S. A.' Navn, eller: „i Gud Faders, Guds Sønns og Gud d. S. A.' Navn.“ Men det var ingenlunde dette, der gav Anledning til offentlige og forargelige Protester fra saakaldte „troende Fadders“ Side under Udførelsen af Daabs handlingen, saavel som til en i flere Aar fortsat Polemik om de Ritualforandringer, hvorved Regeringen meente at kunne bevolige Gemytterne. Det var derimod ene en ucorrect Fremsigelse af Troesbekjendelsen, saavel som flere rationalistiske Geistliges Udeladelse af Ordene: „nedfoer til Helvede“ i den anden Troesartikel, samt disse Geistliges Forandringer af Forsagelsesformularen, hvor Djavelens Navn var dem til Forargelse, og her og der ombyttedes med „Forsagelse af al Ugudelighed og verdsligt Væsen.“ Hertil kom desuden den af det gamle Kirkeritual og alle kirkelige Haandbøger lige siden Reformationen forvanskede Form af den tredie Troesartikel, hvor G. og hans Meningsfæller krævede en correct Overfættelse af den katholske Kirkes Daabsord,

---

\*) Den katholske Kirke sætter, som bekjendt, ingen anden Betingelse for Anerkjendelsen af Daabens Gyldighed end den med Kirkens forskrevet overensstemmende Fremsigelse af Daabsordene og den Døbendes med Kirkens Mening overensstemmende Hensigt.

kun med den Undtagelse at Ordet „katholisk“ skulde ombyttes med dets Oversættelse: „almindelig“\*).

Enhver seer her let den indre Forbindelse mellem den nye Lære om Daabsbekjendelsen og den praktiske Anvendelse, den fik under den nysnævnte Strid om Daabsritualet, der førtes samtidig med, at hine tidligste Lærdomme bestandig befandt sig i en stedse fremskridende Udvikling, og jevnlig fra Tid til anden berigedes med nye „Opdagelser“ og „kristelige Oplysninger“. Daabens Gyldighed gjordes saaledes afhængig af den Døbendes og Forældrenes og Hæddernes Tro; og det var jo ikke mere end en ganske naturlig Consequens af den Bægt, man lagde paa den fuldstændige og correcte Fremsigelse af Forsagelsen og Daabsbekjendelsen ved enhver Døbhandling, at disse to sædvanlige, men ingenlunde absolut nødvendige Betingelser for Daabens Meddelelse ophøiedes til lige Rang med selve Sacramentets Indstiftelsesord, ja saagodtform fattes istedetfor og over dem, naar Spørgsmaalet var om Daabens Gyldighed. De her omtalte „nye Oplysninger“ ere imidlertid først blevene ganske utvetydigt og klart udtalte, efterat G. havde udvidet Omfanget af sine kirkelige Opdagelser med den Sætning, at den ordrette Formulering af Symbolet ikke er Apostlenes men Herrens eget Værk. Han udtaler i sit sidste Skrivt „Kirkespeilet“ S. 385 et formeligt Anathem over alle dem, som ikke ville bøie sig for denne urimelige og ubeviislige Paastand, der nu i en lang Aarrække har spillet en Hovedrolle i den grundtvigianske Polemik, indtil denne „Bandbulle“ endelig synes at være bleven den Achilleshæl, hvor den kirkelige Anskuelse har faaet et Ulivsfaar, der varsler om et nære forestaaende Endeligt!

(Fortsættes.)

\*) I de ældre Udgaver af Alterbogen stod: „Jeg troer paa den Helligaand, en h. kristelig Kirke at være, som er hellige Menneskers Samfund, Syndernes Forlæbelse, Legemet's Opstandelse og efter Døden det evige Liv.“ I den sidste Udgave af 1850 læses: „Jeg troer paa den hellige Aand, en h. kristelig Kirke, de Helliges Samfund, Syndernes Forlæbelse, Legemet's Opstandelse og et evigt Liv.“

## Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Det Aldebefindende, som i de sidste Dage af Marts hjemføjte den h. Fader, og som endnu ikke synes ganske at være hævet, har denne Gang, som ved enhver lignende tidligere Veilighed, sat den revolutionære italienske Presse og igjennem den alle dens liberale Colleger i den øvrige Deel af Verden i stor Bevægelse. Pius IX.' Død — hvilken Begivenhed under de nærværende Forhold, hvor der allevegne har samlet sig Tandstøv i Overflodighed, som er parat til at sprænge Samfundsbygningen i Luften, og hvor man deels frygter, deels haaber, at den tændende Gnist ikke længe vil lade vente paa sig! Det er denne Gang, som altid før, de Haabende og Ønskende, der have travlt med at udbrede foruroiligende Ringtoner. De have atter ved denne Veilighed benyttet Telegrafen til at forberede Verden paa den snart indtræffende sjette Efterretning om Paven's Død. Vi give Vedkommende Ret i, at denne Begivenhed, hvis den snart skulde indtræffe, vil faae Følger, som Ingen ahner, men vi troe, at de ville blive af den Bestaffenhed, at Verden just ikke skal glæde sig over dem; og vi troe, at de som længes meest efter i denne Retning snart at see deres himmelige Duster opfulgte, ville opleve bittere Skuffelser!

Vi stulle nu efter aldeles paalidelige Beretninger i „Genf. Corresp.“ og andre Kirkeblade, der naae til d. 17. April, herom meddele Følgende:

Efterat den h. Fader d. 5. April, uaagtet sit Aldebefindende, i en Privataudients havde modtaget den russiske Storfyrste Vladimir, meldte et Telegram af d. 7., at Lægerne havde anbefalet ham ikke at forlade sine Gemakker, og man erfarede strax efter, at Pius IX. i et Par Dage havde været sengeliggende, men at han allerede d. 10., 11. og 12. havde givet Audientser til flere Cardinaler og Prælater, og forhandlet med dem om kirkelige Anliggender. Han havde ligeledes d. 15. for nogle Timer forladt Sengen, for i en Afstedsaudients at modtage Prinds Adalbert af Baiern og give Audients til forskjellige Prælater. Et Telegram af 16. meldte om hans vedværende Bedring, men at Lægerne havde anbefalet ham endnu i nogle Dage at holde sig inde. Genferbladets Correspondent beretter om Paven's Tilstand i det Hele: „Han sover som sædvanligt, og holder sine tarvelige Maaltider til de bestemte Tider, modtager efter Sædvane Cardinalernes og Prælaternes Referater

om kirkelige Sager, underskriver Documenter, og staaer om Morgenen op, for i et til hans Gemak stodende Bærelse at bisvaane den h. Messe; thi han har af Erfrenghet for det h. Sacrament ikke villet, at Alteret skulde anbringes i hans Sovøbærelse. Smerterne indfinde sig kun, naar han bevæger sig. Paven's nærværende Sygdom er en Følge af den lange ufrivillige Indespærring, hvortil hans piemontesiske Tyranner og Blagere nu i over halvtredie Aar have fordømt ham. I al denne Tid har han ikke kunnet foretage sine tilvante daglige Kjoreture, for at bevæge sig i den friske Landluft udenfor Byen, men været indskrænket til Vaticanets Haver, og, i daarligt Veir, til de om Vinteren altid folde og fugtige Gallerier og Museer. Under disse Omstændigheder kan man ikke undre sig over, at det Uvante og i sig selv skadelige i denne Leveviis tilsidst har gjort sine Virkninger gjældende over den ellers saa ualmindelig kraftige Oldings Helbred. Den ildefindede Presfes fantasirige Beretninger om Paven's Helbredstilstand have ene deres Grund i den Utaalmodighed, hvormed de beregne og udmale sig de Fordele, de indbilde sig at opnaae ved hans Død!"

— Paaskefesten. En romersk Correspondent til „Cöln. Bzt.“ tilfjældede dette Blad kort før Paaskefesten følgende Meddelelse: „De tilstundende Festdage føre endnu, som altid før, en Mængde Fremmede bertil. De som før en Tid have forladt den evige Stad, for at besøge Neapel og det sydlige Italien og Sicilien, vende i Paasfedagene atter tilbage. Denne Ffest har vedligeholdt sin Tiltrækningskraft, naagtet man veed, at den h. Fader ikke under de nærværende Omstændigheder udfører nogen offentlig kirkelig Function, og navnlig ikke længere fra Peterskirken's Balcon kan luse Velsignelsen over Rom og alle Jordens Lande (urbi et orbi). Men en Paaskefest i Rom er ikke desto mindre, paa Grund af det Stovartede i de kirkelige Hoitideligheder, saa interessant og tiltrækkende, at ingen Fremmed undlader at tilbringe disse Dage i den katolske Christenbeds Hovedstad. Klagesangene i St. Peter, og i det Hele Langfredagsgudstjenesten i de talrige Kirker, Meddelelsen af Daabens, Confirmationens og Præstevielsens Sacrament Paaskeføverdage i Lateranet, Paaske morgens magtigt gripende Helligholdelse — Alt dette er noget saa Gnestaaende i sin Art, at disse Dage, ogsaa uden den Glæde, der omgav Paven ved hans tidligere offentlige Optraeden, udmærke Rom som den katolske Verdens Midtpunkt. Paven's nærværende Helbredstilstand forhindrer ham denegang i at give de ellers i disse Dage

ſædvanlige ſtore Audientſer, ved hvilke alle Fremmede havde Leilighed til at ſee ham omgiven af de Tuſinder af alle Samfundſclafſer, der opmærkſomt lyttede til hans Udtalelſer, ſom ved hans naturlige Beſtalenheds Magt uvilkaarlig henrev alle Tilſtedeværende til Beundring. Paaskefeſten ſelv vil formodentlig bengaae i Fred og Ro; men hvormange Dage, Uger eller Maaneder der ville forløbe, førend Stormen bryder løs, det vil afhænge af Begivenheder og Forhold, ſom alene det guddommelige Forſyn kjender. Republiken antages i Stalien og ſærlig i Rom for at være aldeles mundgaaelig; thi man anſeer den for at være et nødvendigt Gjennemgangspunkt for Tilbageførelſen af den gamle lovlige Orden, og den maa derfor i Guds Navn hellere komme imorgen end iovermorgen. Viſtnok vil denne Republik huſere ſlent; men det er dog igrunden bedrø at maatte tilbringe nogle ſaa Dage i et heftigt Uveir, med Udfigt til en varig Fred, end uophørligt at kæmpe med fjendtlige Elementer, der vel føre deres Krig med mindre Voldsomhed, men paa en Maade, der er langt fordærveligere."

— I de ſidſte 15 Maaneder ere 19 Biſkopper og 31 Præſter bleve dømt til Fængſesſtraf og høie Boder (Biſkoppen af Mondovi til een Maanedes Fængſel og 1500 Fr. i Mulkt) for mundtlige og ſkriftlige Fornærmelſer mod den italieniſke Regering; og 10 Biſkopper og 18 Præſter have ſamme Stæbne ivente. I Anledning af Regeringspreſſens hoverende Beretninger om denne Bedrivt bemærker Bladet Voce della Verita, at de „3 Regeringsblade „Opinione“, „Liberta“ og „Nuova Roma“ alle have Hebræere (der have frigjort ſig for al Religion) til Redactører. Man har nemlig for kun vidſt dette om Skandalebladet „Capitale“, og ſikkert blot om det ene af diſe Blade (Liberta), efterſom Redactøurne af de italieniſke Blade ſædvanlig have for Skik at lade deres Stovlepuſſere figurere ſom deres Blades „ansvarlige Garanter“. Den italieniſke Regering lader ſig alſaa i Rom, i Pavenſ Residentſtad, forſvare mod Paven af 3 aandelig forkomme Iſraeliter!

**Berlin.** Evangeliske Weiſelige i et Antal af 6—700 fra alle Dele af Provindſen Hannover have indgivet et Andragende til Kaiſeren, der ſluttes med en Begjæring om, ikke at give de meget omtalte Kirkeløve Lovskraft.

**Fulda.** Et Telegram af 15. April melder, at der i denne Stad ſidſt i April eller forſt i Mai vil finde en Sammentømt Sted af de preuſſiſke Biſkopper, for at vedtage de fornødne Forholdsregler i Anledning af de nye Kirkeløve.

**Northamerica.** For neppe 75 Aar siden befandt sig i hele Staten New-York kun 2 smaa katholske Kirker. Nu er der indenfor denne Stat 6 Bispesæder, omtrent 800 smukke katholske Kirker, i hvilke 900 Præster virke blandt en katholsk Befolkning af næsten en Million Mennesker. Den værdifulde Byggeplads for den nye katholske Kathedralkirke i New-York har nu en Værdi af c. 1½ Million Dollars. Dette Grundstykke var i Aaret 1779 en Hvedemark, der laae fire engelske Mil fra Staden og blev solgt til en Borger, der betalte det med 401 Pd. St. Siden folgtes det til Biskoppen af New-York, der afløste den aarlige Forpligtelse til Erlægning af nogle Skjæpper Hvede til Stadens Borgmester med 83 Dollars eengang for alle.

— Fra Mormonstaden Utah har man nylig modtaget den overraskende Efterretning, at Brigham Young, Mormonstatens Prophet og Konge, har givet Afkald paa sin anmassede Værdighed og begivet sig andetssteds hen. I 28 Aar har dette ualmindelige Menneske som uindskrænket Despot behersket en Befolkning, der fra et i Begyndelsen ringe Antal i denne Tid er vokset til c. 100,000 Sjæle. I Aaret 1846 begav han sig i Spidsen for nogle hundrede fra Illinois og Missouri fordrevne Fanatikere til det imellem Staden Missouri og Foden af de vestlige Klippebjerge liggende næsten ubekjendte Vildnis, og i Begyndelsen af det følgende Aar grundede han i den skjønt beliggende Dal ved Saltjøen den Stad, i hvilken han siden har hersket. I den korte Depeche, der melder hans Aftakelse heder det, at han har fordeelt en Part af sin enorme Formue mellem sine 16 Koneer og 60 Børn. Hans Formue er meget betydelig; thi hele Mormonmenigheden var denne egenlyttige og underfundige Mands Slaver. De arbejdede for ham og maatte desuden betale ham Tiende af al deres Eiendom. Den nyeste Vurdering af hans Formue angives til 18 Millioner Pd. St. (162 Millioner Rd.). Han førte et strengt Regimente og taalte ingen Modstand mod sin Villie; men Lydigheden fandt sin Løn i et System, som anførte hans Undergivne til en Flid og Sparommelighed, der satte dem istand til at berige ham uden selv at forarmes. Hans Hovedstad kunde i en vis Henseende kaldes en Mønsterstat, eftersom der hverken fandtes Fattige eller Tyve eller ryggesløse Fruentimmer. Brigham Young er 72 Aar gammel, og det kan derfor ikke antages, at han andensteds vil begynde en ny Virksomhed, uagtet han i sin Afkedsproclamation har bebudet, at han i en anden fjernere Egn vil grundlægge en ny Stat. Den

nordamericanske Regering har i de sidste Aar alvorlig tænkt paa at gjøre Ende paa det mormoniske Uvæsen, og kan nu gratulere sig til, at B. J. selv har gjort, hvad det er tvivlsomt, om den havde været i Stand til at udføre. Efter hans Vortgang vil Mormonismen synke ned til en svag og forfalden Sect, og Fristaternes Regering vil saaledes uden Anstrengelse blive befriet for denne raadne og farlige Udvæxt paa detses politiske Legeme.

**Kjøbenhavn.** De sidste Telegrammer fra Rom (17.—21 April) berette om en vedvarende Bedring i den h. Faders Befindende. Den 20. celebrerede han det h. Messioffer, og modtog s. D. Deputationer, og den følgende Dag Prinds Alfred af England samt flere Cardinaler. Ragerne ansee nu hans Helbredelse for aldeles sikker.

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen** den 4de Mai (Monica, den h. Augustinus Moder). 3die Søndag efter Paaske. Den h. Josephs Skjtsfest. *Sct. Ansgars Kirke:* Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 5 Eftermiddag Andagt. — *Sct. Knuds Kapel:* Kl. 9 Hoimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. 5. M. Pius V., Pave. 6. Ti. Apostelen Johannes' Martyrium. 7. O. Stanislaus, Biskop og Martyr; 8½ Messe for Ansgarinsforeningens Medlemmer. 8. To. Engel Michaels Aabenbarelse.
- Fredagen** den 9de Mai (Gregor af Nazians). Mariae Bednelse. *Sct. Ansgars Kirke* Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 5 Eftermiddag Andagt. — *Sct. Knuds Kapel:* Kl. 9 Hoimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — 10. L. Antonius, Biskop.
- Søndagen** den 11. Mai (Frantz af Hieronimus, Bisk.). 4de Søndag efter Paaske. *Sct. Ansgars Kirke:* Kl. 6, 8 og 12 stille Messe, Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 5 Efterm. Andagt. — *Sct. Knuds Kapel:* Kl. 9 Hoimesse; Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — 12. M. Nereus og Videssesfæller, Martyrer. 13. Ti. Servatius, Biskop. 14. O. Bonifacius, Martyr. 15. To. Esdor, Bisk. 16. F. Johannes af Nepomuk, Martyr. 17. L. Paaskalis Baylon, Bisk.
- Søgnedagsgrundsigtelse** som sædvanligt.

„Katholsk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subskription paa denne Tidende medtages i Kjøbenhavn hos Placets Hovedcommissionsær, Sr. Grosserer C. B. Lehner, Lørdagstuestræde Nr. 5, 1. Sal, og i alle Bøglader; i de danske State paa de fgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Numere 8 St.



# Katholsk Kirketidende.

Enogthvende Aargang.

---

N<sup>o</sup> 10.

Søndagen den 18de Mai.

1873.

---

**Indhold:** Hvad forstod den gamle Kirke ved „Troesregelen“? — Kirkelige Efterretninger: Rom, Frankrig, Fulda, Berlin, Basel, Bern, Kjøbenhavn.

---

## Hvad forstod den gamle Kirke ved „Troesregelen“?

(Fortsættelse fra Nr. 9.)

Men for atter at optage den Traad, der forbinder G.'s tidligste høikirkelige eller katholiserende Retning med hans seneste lavkirkelige Radicalisme, maa det her erindres, at de omtalte Ritualstridigheder (fra midt i Trediveaarene til Midten af Fyrrethverne) havde bibragt ham den Overbeviisning, at ingen Lovbestemmelse og intet Kirkepoliti kunde betrygge de enkelte Christne mod statskirkelig Samvittighedstvang, om end Staten og det kirkelige Tilsyn nok saa strengt controllerede Overholdelsen af Ritualets Forskrifter. Thi ihvorvel det tilsidst lykkedes ham og hans Meningsfælle og Medstrider under denne saavel som hele hans tidligere Polemik, Dr. Lindberg, at gjøre Regeringen betænkkelig ved den paatankte Revision af Kirkeritualet, saa at denne Conflict fik sin endelige Afgjorelse med et alle Geistlige igjennem deres Biskopper indskærpet Tilhold om, at holde sig det gamle Ritual strengt efterretteligt: var der dog en anden Mislighed tilbage, som hermed ikke var afhjulpen. Ingen Forskrift kunde nemlig garantere for kristelige Prædikener eller for Ungdommens kristelige Underviisning, hvorhos man tillige stærkt betonedede det Betænkkelige i, at betjenes af en vantro Geistlig ved Sacramenternes For-

valtning. Fra denne Tid af blev derfor Samvittighedsfrihed det Banner, hvorunder G. samlede sine Tilhængere. Fordringen paa Sognefrihed, der tidligere kun opnaaedes i Medfør af særlige Bevillinger, blev nu efterhaanden i det praktiske Liv temmelig almindelig indrømmet, ihvorvel den Indskrænkning, at den rette Sognepræst havde Krav paa de gjældende Gehjører, først blev ophævet senere, efterat Grundloven havde indrømmet fuldstændig Religionsfrihed. Det var denne i Folkets aandelige Liv dybt indgribende Forandring, som gav Grundtvigs hele følgende Virksomhed den mærkværdige Retning, der, for at have den aandelige Friheds Rettigheder, tilsidst skulde ende med en total Fornægtelse af al kirkelig Objectivitet, eller med en subjectiv Vilkaarlighed i Behandlingen af alle religiøse Spørgsmaal og i Betragtningen af hele den kirkelige Fortid, der i den nyere Tid kun har sit Forbillede i Reformationstidens tidligste Udskielser.

Vi have altsaa i det Føvegaende seet, hvorledes Grundtvig, efter sit første feilslagne Forsøg paa at reformere den lutherste Statskirke, maatte opgive Tanken om Udtrædelse af samme, og hvorledes Omstændighedernes Magt førte ham ind paa en Vej der gik i en ganske modsat Retning af Alt hvad hans tidligste Optræden bebudede. Det kan imidlertid ikke nægtes, at der, naar man seer bort fra de reent theoretiske eller theologiske religiøse Consequenser, er en ganske naturlig Sammenhæng i denne Udviklingsproces. Thi maa man ubetinget have Frihedens Ret paa Aandens og Samvittighedens Enemærker, og var Friheden den eneste Udvei, der tilbød sig dengang, da med G.' juridiske Domsældelse\*) den positive Christendom indtil videre

---

\*) Han blev nemlig ved det Spøgsmaal, som Prof. Clausen i 1825 reiste imod ham, dømsældt som Injuriant, uden at de statskirkelige Myndigheder fandt sig foranledigede til nogen Undersøgelse om Stridsspøgsmaalets Realitet. Følgen heraf blev, at G. nedlagde sit Embede, og i nogle Aar (1826—32) levede ubelukkende for literære Sygler.

var proskriberet af Statskirken, da var jo allerede hans første i katholicke Grundfætninger motiverede Brud med Statskirken en berettiget Appel til den religiøse Frihed. Men da han fik et klart Overblik over Alt hvad der fulgte med dette kirkelige Standpunkt, og derfor opgav det, gjorde han en anden Anvendelse af Frihedsprincipet, nemlig den som vi i det nærmest Foregaaende have omtalt. Ritualstriden gjorde Sognefrihedens Nødvendighed til et Samvittighedsanliggende for den nu bestandig voxende Kreds af religiøssindede Menneſter, der sluttede sig til ham, og hele denne mangeaarige kirkelige Bevægelse banede Veien for den omfattende Religionsfrihed\*), som Aaret 1849 bragte. Men det fortjener her at erindres, at Religionsfriheden i den Form, hvori den oprindelig gaves og tænktes gennemført, ingenlunde tilfredsstillede G. og det Parti der havde samlet sig om ham.

Han havde nemlig — efter i nogle Aar (1832—39) at have prædiket for en Slags Frimenighed i Frederikskirken paa Christianshavn\*\*) — ladet sig bevæge til atter at modtage

\*) Saa stort et Gode den religiøse Frihed end i sig selv er, maa det dog kaldes et høist beklageligt Misgreb, at vor Grundlov, ligesom flere andre nyere Forsætninger, ikke indskrænkede denne Frihed til Medlemmerne af de hidtil i Staten bestaaende Cultusformers borgerlige Ligeberettigelse, men proclamerede alle selv ikke-kristelige Religioners Paritet, og dermed indbød alle tænkelige Sectar til at forsøge deres Lykke her i Landet!

\*\*) Efterat G. i de nærmeste Aar efter 1826, da han opgav sin Embedsstilling, havde levet fordybt i literære Bestættigelser (navnlig med det ved hans gjentagne Sommerophold i England foranledigede Studium af angelsachsiske Haandskrifter), ved Siden af, at han i „Theologisk Maanedsskrift“ godtgjorde Nødvendigheden af en Udtrædelse af Statskirken, gjorde Dr. Lindberg i Efteraaret 1831 et Forsøg paa at fremtvinge en Afgjørelse i denne Retning, ved i en Række af Foredrag om Utaaligheden af den daværende kirkelige Stilling at fremkalde en religiøs Bevægelse, som G. i Henhold til sine Udtalelser herom ikke kunde unddrage sig fra at vedkjende sig. Regeringen fandt det da betænkeligt at forbyde den

Embeder i Statskirken, og hverken han eller hans Tilhængere havde derfor nu Brug for en Udtrædelse af den herskende Kirke, som jo ikke længe vedblev at være en Statskirke, men blev en Folkekirke, der, i Modsætning til det tidligere absolute Regimentes eensidige Tvangssystem skulde ordnes ved frivillige Love, der blev givne under Folkets egen Medvirkning. Denne totale Forandring af hele den kirkelige Situation aabnede selvfølgelig Udsigt til gennemgribende Reformers paa det folkekirkelige Omraade, og G.' og hans Venners Løsen blev fra nu af: Frihed indenfor Folkekirken. Det Parti i samme, som havde taget virksomst Deel i den politiske Bevægelse, der havde medført Grundlovsbestemmelsen om Religionsfrihed, forsøgte de i hine Aar den Fortolkning af samme, at de kirkelige Anliggender skulde ordnes ved en særlig Kirkelov, der sikrede Folkekirken Autonomi og Selvstyrelse indenfor dens Grænser, og betryngede den mod den verdslige Magts Indblanding i dens indre Ordning. Vi for vor Deel ere af den Mening, at denne Opfattelse i de første Frihedsaar var ganske almindelig, og at den constituerende Rigsforsamling vedtog Paragrafen uuder denne Forudsætning. Men denne Forstaaelse blev stærkt angreben af G., hvem man ikke kan fortænke i, at han følte sig indigneret over, at man vilde byde ham og hans kirkelige Venner det Vilkaar, at udtræde af Folkekirken og danne et sæveget Kirkesamfund, saafremt de ikke maatte finde sig tilfredse med den Kirkeordning, som kunde blive Resultatet af en Kirkecommission,

---

Gudstjeneste, som man var i Begreb med at aabne i et privat Locale, og valgte da den Udvei, at tilbyde G. den om Eftermiddagen ledige Kirke paa Christianshavn, hvor det tillodes ham at prædike, medens det, hvorpaa han og hans kirkelige Venner lagde meest Vægt — Forvaltningen af Sacramenterne — nægtedes ham. Der var altsaa egentlig hermed ikke opnaaet andet, end at G. ved Ordets Fortynbelse havde en stadig Leilighed til at vedligeholde og nære den Trang til kirkelig Frihed, som han under de ovenfor omtalte Ritualsfribigheder i de nærmest paafølgende Aar fandt Leilighed til at bringe til almindelig Anerkjendelse.

hver i deres kirkelige Antipoder dengang kunde forudsees at ville faae en afgjort Overvægt.

Det var vistnok i sig selv inconsequent, at G. i Aaret 1839 atter modtog et Embede i Statskirken. Men naar man seer hen til den Veie, som Omstændighedernes Magt og Begivenhedernes Gang nu engang havde ført ham ind paa, kan man ikke fortænke en Mand, der følte et saa afgjort Kald til at virke gennemgribende paa sin Samtid, som hans rastløse og energiske Aand maatte føle — i, at han ikke længe havde kunnet finde sig i den besynderlige og uholdbare Stilling, fra Uge til anden at prædike for en Samling af Mennesker, som han ikke stod i noget andet Forhold til, end at de vare hans Tilhørere! Det maa tillige erindres, at den bestedne Stilling, at være Præst ved Bartou, ikke blev søgt af ham, men blev ham tilbudt, og at han meente, af indre Grunde bedre at kunne modtage denne, end noget andet geistligt Embede i Stadens store Sogne. Han var nu altsaa eengang i Folketirken, og man maa give ham Ret i, at Ingen var befoiet til at vise ham Døren. Han havde uægtelig mere end Nogensomhelst af sine Colleger Ret til at blive der. Han havde jo nu for stedse brudt med sit tidligere katholiserende høikirkelige Standpunkt, og klamret sig fast ved det noksom omtalte — i den nyere Protestantismes dogmatisk-indifferent Aand opfattede — Surrogat for de traditionelle Garantier for Besiddelsen af den ægte apostoliske Christendom, nemlig den apostoliske Betjendelse, som i disse Aar undergik den i det Foregaaende omtalte bekjendte Forvandling — at blive et Ord af Herrens egen Mund, der efterhaanden blev det staaende Udtryk for samme. Denne nye Skikkelse af sin gamle Paastand ansaae G. altsaa for at være ligesaa forenelig med Folketirkens lutherste Charakter, som den tidligere; og man maa uægtelig forsaavidt give ham Ret heri, som de begge ere lige uforenelige med den lutherste Theori om den h. Skrift som det eneste sikke Grundlag og Norm for Læren og dens rette Forkyndelse. Men hvem af Folketirkens og i det Hele taget af den nuværende Tids prote-

stantiste Geistlige hvorsomhelst i Verden lade sig anfagte af Skruller over hvad der i gammel Forstand er lutherisk? Man har blot Brug for Luther, naar man føler Trang til at give sin Uvillie mod den katholske Kirke Luft i hans Kraftudtryk; men i denne Henseende har Ingen bedre godtgjort sin Ret til at kaldes Lutheraner, end Grundtvig! Det var altsaa i sin Orden, at han, lige fra den Tid han blev Rigsdagsmand, ikke alene ansaae sig fuldt beføiet til at havde sin Ret til at blive i Folketirken, men følte sig kaldet til at gennemføre en grundig Reformation indenfor dens Gennemærker. Hertil følte han et høiere Kald, og denne Følelse havde ingenlunde sin Grund alene i hans aandelige Overlegenhed over alle dem, der dengang ansaae sig som selvstreven Majoritet i en lovgivende og reformerende Kirkeforsamling, men vi troe, at han virkelig havde en om end dunkel, saa dog meget bestemt Følelse af den Myndighed, hvormed det guddommelige Forsyn ikke blot udstyrer de Aander, som directe fremme dets Plauer, men ogsaa dem, der indirecte og ad Omveie virke for Fuldbyrdselsen af dets Raadslutninger. Vi skulle i det Følgende paa sit Sted nærmere forklare os om dette Punkt.

Altsaa Frihed — den meest ubundne Frihed indenfor Folketirken — var efter Grundtvigs Mening den nødvendige Betingelse for, at den ved Grundloven givne Religionsfrihed kunde faae nogen Betndning for hele det danske Folk. Han undte naturligviis af sit ganske Hjerte ogsaa alle andre Menneſter af hvilkenſomhelst Betjendelse den meest udstrakte Frihed, men han protesterede imod, at nogen af Landets Børn og fødte Medlemmer af Folketirken skulde finde deres Samvittigheder saa besværede ved en Kirkeorden af moderne Tilſnit, at de skulde nødes til at stille sig fra den og slutte sig til andre Religionsſamfund. Han vidste bedre end de fleste Andre, om han end ikke sagde det reent ud, hvorledes det alle Dage har hængt sammen med de Kirkeordninger, som Reformationen har ſtabt. De vare og ere alle Productet af en given Tid og den herſſende Tidſaands forbigaaende Synsmaader, og have derfor

intet Krav paa at respecteres længere, end Tidens voxende religiøse Anskuelser vedkjende sig dem. De have forlangt allevegne overlevet sig selv, og have længe staaet som døde Former, der kun finde en Slags officiel Anerkjendelse, som ikke har det mindste at betyde for det virkelige Liv. Dette har ganske andre Krav. Hvad det i ethvert Moment i denne moderne Tid kommer an paa, er Benyttelsen af den Leilighed, som den almindelige Anerkjendelse af Frihedens Krav giver enhver aandelig Retning til at gjøre sin Magt gjældende. G. tog derfor, som Tiden siden har viist, ikke Feil, naar han under Debatterne om det her paagjældende Stridsspørgsmaal gjorde den Opfattelse af Grundlovsparagrafen gjældende, at Folketirkens Aandelige successtivt skulde ordnes, eller dens nye Forfatning efterhaanden tilveiebringes ved Love, som Tid efter anden, alt som Forholdene krævede dem, gaves af Rigsdagen. Han vandt naturligtvis strax den demokratiske Fraction paa Rigsdagen for denne Opfattelse; og det er jo Enhver her i Landet, der har fulgt Begivenhedernes Gang, vitterligt, at det var denne Alliance med Demokratiet, der gav G.' aandelige Magt og hans Indflydelse paa den offentlige Menings og navnlig paa det kirkelige Livs Udvikling et Opsving, som kjendelig styrkede hans stedse voxende Følelse af, i denne Retning at være Situationens Herre, Folketirkens aandelige Souveræn og dens høieste Væremyndighed! Han gjorde mere og mere, i Kraft af dens Stærkeres Ret, Fordring paa absolut Underkastelse under sit nye Dogme om „Troetsordet“ eller „det lille Ord af Herrens Mund“, og det var allerede længe før hans ovenfor i Forbigaaende omtalte Bændlysning tydeligt nok, at han i dette Punkt saalidt som i noget af de øvrige Decreter, der knyttede sig dertil, taalte nogen Indsigelse. Man har i de skandinaviske Kirkemøder, saavel som i de i hans sidste Leveaar afholdte Vennemøder et paalideligt Barometer saavel for hans egen som for Tilhængeres feirsglade Beruselse i en Bevidsthed om at være Nutidens og Fremtidens Herrer, der baade i hans egne Ud-

talesfer og i Vennernes Ovationer gav sig Luft i de stærkeste Udtryk.

Bistnok har man god Grund til at forundres over, at den samme Mand, som bestandig havde appelleret til Friheden, som ene i Friheden havde fundet den Havn, der i Nødens Tid beredte ham en Fremtid, riig paa beundrende Anerkjendelse, som ved sin Kamp for den kirkelige Friheds Ret havde vundet en Popularitet, som Ingen anden i hans Samtid og vel heller Ingen af hans Standsfæller i Fortiden, — til at undres over den despotiske Absolutisme, hvormed den religiøse Friheds meest høirøstede Talsmand, i Bevidstheden om sine kirkelige Opdagelser og Oplysningers ufeilbare Rigtighed udviste alle Underledetænkende — ikke af Folketirken, der jo i hans Dine kun var en reent „borgerlig Indretning“, og burde have Rum for alle slags forskjellige Opfattelser af det Christelige — men af Christi Kirke, eller den hellige almindelige Kirke, som han og hans Venner ansaae sig for i eminent Forstand at repræsentere indenfor Folketirken. Den nærværende Tid har imidlertid efter vor Formening ikke Ret til i denne Henseende at lade ham noget høre, eftersom den jo overalt og i alle Retninger er enig om at bøie sig for den Magt, der har sin Rod i Frihedsprincipet. Paa det verdslige Omraade har man jo alt længe fundet alle legitime og traditionelle Adkomster latterlige, hvorimod Despotismens Ret villigt anerkjendes, naar den kan henvise til en Majoritetsbeslutning! Er det nu end noksom vist, at G. i denne Henseende forregnede sig, at den Virak, hans Venner i et saa overvættets Maal strøede for ham, bedøvede ham, at hans vidberømte Fremsyn her, som ved flere andre Leiligheder, vildledte ham: saa maa man dog betænke, at han, som ovenfor sagt, nu eengang ansaae sig for at være Herre i Huset (d. e. Folketirken), at han, i sin Tro paa at have en høiere Beføgling paa Guldigheden af sine Paastande, meente, at han derfor i Sandhedens Navn havde en Ret til at være intolerant, som han, tiltrods for sin Unpriesning af kirkelig Frihed og Lighed, ikke kunde indrømme Andre. Og naar



man i Forbindelse med hine aarligt tilbagevendende overstadige Lovtaler og Lovsange erindrer sig den forudgaaende Apothose,\* hvori den Hyldest, der bragtes ham i hans Jubelaar (1861), culminerede, samt den Gjenlyd, som Bannekredsens overmodige Subel fandt trindt om her i Landet: da bliver hiin Feilregning meget forklarlig! Det maatte for G. see ud, som den store Fleerhed af Folketirkens Medlemmer hyldede ham som deres aandelige Overhoved, og ligesom hans Venner nu alt længe i blind Tro havde boiet sig for hans Fremtidskirkens enefornødne Dogme — Væren om Ordet af Herrens egen Mund — saaledes tvivlede han til Gjengjæld ikke om Opfyldelsen af deres svarmeriske Drømme om denne Theoris verdenshistoriske Missionsgjerning, eller, med andre Ord, om at hans kirkelige Opdagelser vare bestemte til at reformere og forene alle Kirkesamfund over hele Christenheden. Den korte Tid, der er forløben siden G.' Død har imidlertid udbredt et Lys over alle „den kirkelige Anstueltes“ phantastiske Laagebilleder, som synes egnet til, i en nær Fremtid at vække dens Tilhængere til ædruelig Eftertanke!

Naar og paa Grund af hvilke Motiver G. fandt sig foranlediget til at ombytte sin oprindelige Doctrin om det apostoliske Symbol, som en apostolisk Overlevering, med den under en øredøvende Larm nu i en Række af Aar af hans ordførende Venner drøvtyggede Sætning, at Symbolet i dets ordrette Form er forfattet af Herren selv, ere vi ikke istand til at sige, og forbeholde os blot i det Følgende at meddele en lille interessant Notits herom. Grunde har der i denne

---

\*) Den Gæstgave, der ved denne Feilighed overrattes Jubilaren var en syvarmet Guldblysestige, der var forfærdiget efter Forbilledet i det G. T.' Helligdom. Denne Blysestige, som i katolske Kirker stundom er anbragt i Choret foran Midten af Alteret (den fandtes for en Deel Aar siden endnu i Aarhus Domkirke), er et Sindbillede paa den Helligaand, hvis undergjørende Almagt paa en særegen Maade er virksom i Alterets Hemmelighed.

Retning aldrig været Tale om, uagtet der fra hans Modstanderes Side stedse er blevet krævet Beviser for denne hidtil uhorste Paastand. Det gjælder jo her et reent historisk Spørgsmaal, og det følger af sig selv, at, naar man paa dette Omraade ikke engang kan lade sig nøie med Sandsynligheder, da kan man endnu mindre lade sig affpise med Paastande, som ikke blot have Historiens fuldstændige Taushed, men al Nimeslighed og Sandsynlighed imod sig. Gjaldt dette allerede i fuldt Maal om denne Sætning i dens tidligste Skikkelse, der kirkehistorisk ikke havde andet at støtte sig til, end den i det Foregaaende omtalte gamle Legende om, at Enhver af de tolv Apostle havde givet sit Bidrag til Symbolets Formulering, da kan man med Hensyn til den senere Omredaction af dette „Postulat“ tilføie, at det tillige — hvad vi i det Følgende skulle godtgjøre — har al sund Menneskeforstand imod sig, fordi det er aldeles uforligeligt med Aandslivets og Troens indre Væsen, ja selve Troesbekjendelsens Indhold. Vi bemærke herom sluttelig, at, kan der ved et Spørgsmaal som dette overhovedet ikke være Tale om Postulater, da sømmer det mindst dem nu at tale om saadanne, der hidtil have haanet alle Tænkningens og Videnskabens Fordringer! G. selv har i forblommede men dog temmelig forstaaelige Ord henviist til umiddelbare guddommelige Indgivelse, og hans Venner, der foragte al Viden og alle Beviser, maae derfor her som i alt Andet lade sig nøie med Troen paa hans personlige Ufeilbarhed.

(Fortjættets.)

---

### Kirkelige Efterretninger.

---

**Rom.** Et Telegram af 29de April meldte: „Den h. Faders Sundhedstilstand nu var fuldkommen tilfredsstillende,“ og en Beretning af 27. April bemærkede blot, at han endnu ikke

havde celebreret nogen Høimesse, da den staaende Stilling i den hertil udfordrede Tid vilde falde ham besværlig.

— I Anledning af en lang og skydende Artikel i det italienske Blad „Gazetta d'Italia“ om den protestantiske Propagandas glimrende Fremgang i Italien, der ender med Udsetningen til, at Rom om ikke lang Tid kan faae en protestantisk Modbiskop (!) ligeoverfor Paven, læser man i „Genf. Corresp.“ følgende Bemærkninger:

„Saa betænkelig Protestantismens Udbredelse i den katolske Christenheds Hovedstad end vilde være for Fremtiden, saa er den dog for Diebliffet mere tilspueladende end virkelig. De Blade, som prale hermed, overdrive ikke blot den materielle Tilvæxt af dette Fremskridt, men fordølge dets svage Sider. Det er vel sandt, at Protestantismen i Rom har grundet Apskuffelse, Boghandeler og Cirkler, og mulig om kort Tid vil kunne disponere over „atten Kirker“; men Alt dette udgjør jo kun det ydre Stof eller den legemlige Side af et Religionskamp, medens man kun mærker Lidet til Formen, Sjælen og Livet. Her er en Oversflodighed af Bøger, men stor Mangel paa Troende. Man tæller efter „Gaz. d'It.“ ialt 3,900 Tilhængere. Men — kan man kalde alle disse Mennesker for Protestanter? De høre næsten udelukkende til Revolutionens uberegnelige Contingent, til den Skare af forlorne Sønner, der ere Demagogiet til Tjeneste ved alle dets Forehavender; de ere ligesaa rede til at gjøre Demonstrationer i Hæreskiftets Tempel, i Bødefynagoger og Moskeer, som i Roms Gader og i de katolske Kirker! Alle Vidner ere dem lige gode, naar det gjælder om at bekæmpe Kirken; og naar Revolutionen for nærværende Tid har valgt Protestantismen til Krigsmaskine, da er der to Grunde, som have bevæget den til dette Valg. For det Første er Preussien for Diebliffet blandt alle Europas Stater den Magt, som er meest at frygte, og man troer, ved at protestantifere Rom, at vinde Preussens Bistand i den Krig, som man fører mod Religion, Moral og al aandelig Autoritet. For det Andet stille de engelske og amerikanske Bibel-selskaber deres betydelige Midler til Revolutionens Naadighed i dens Kamp mod Pavedømmet. Dette er Grunden til, at den piemontesiske Radicalisme for Diebliffet giver Protestantismen Fortrinet. Spørger man imidlertid om Protestantismens Scire blandt den romerske Befolkning, saa ville de vise sig at have meget Lidt at betyde. Man gjør meget Bæsen af, at 25 Underofficerer skulle have nydt Nadveren efter protestantif

Ritus. Uden at betvivle Rigtigheden af denne Angivelse, spørge vi blot: hvad har det at betyde? — 25 Menneſker, der ligeſaalidt bryde ſig om Proteſtantismen, ſom om nogen anden Religion, der ſaa lidt have tænkt paa at aflægge Vidneſbyrd om nogen Tro, og formelig beſjende ſig til Proteſtantismen, at de ikke engang have ladet ſig optage i nogen Menighed! De ere altsaa fuldendte Indifferentiſter! Kan Proteſtantismen føle ſig tilfreds med ſaadanne Erobring, og ovenikjøbet prale med dem, da er den i Sandhed ikke krafen!

Det eneſte ret Alvorlige og Betænkelige ved denne Sag er de af den amerikaniſke Admiral Fiſhbournne grundede Skoler. De Børn, der underviſes i dem, maae nødvendig blive fordærvede og lide Skibbrud paa deres Tro. De ville ikke blive Proteſtante, men ophøre at være Chriſtne! Thi den Underviſning, der i diſe Skoler meddeles, er gjennemtrængt af Vantro, Immoralitet og religiøs Nihilisme. Dette kalde vi alvorligt; fordi det varſler om en ſørgelig Fremtid. Men det vilde dog være en ſjor Bildfarelſe at troe, at alle diſe Børn (G. d'Et. angiver deres Antal til 900), hvis Sjale gives til Priis for vantroe Læreres Bearbejdelse, recruteret af romerſke Familier. De ere forſtorſjedelen Børn af de indvandrede Fremmede, tildeels af proteſtantiſte Forældre, men udgives nu for at være Profeſſormageriets Frugter! Forſaavidt deres Forældre ere Italiener, da ere diſe Atheiſter, ſom medrette tænke, at den apoſtaſerede Munk Savazzi's Religionsunderviſning ikke vil hindre dem i at blive lige ſaa vantroe, ſom de ſelv ere. Endelig, for ikke at forbigaae Noget, gives der ogſaa et lille Antal Børn af ganſke ubemidlede romerſke Familier, hvilke loffes til diſe Skoler ved gratis Beſpiisning. Dette Løkkemiddel anvendes med en Rundhaandethed, ſom de af Statsbudgettet vedligeholdte tidligere pavelige Velgjørenhedsſtiſteller ikke ere iſtand til at efterligne, endſige overbyde, og ſom derfor unægtelig er meget friſtende for de fattige Familier."

**Frankrig.** Paafſtecommunion i „Notre Dame“ i Paris. Herom læſer man i Bladet „Monde“: „Til Communionen paa den 6. Paafſtedag havde denne Kirke ſamlet et ſtort Antal Mand af alle Samfundsklaſſer: Deputerede, Statsmand, Studerende, Arbejdere, Journaliſter, Profeſſorer, Kjøbmand, der alle vare beſjalede af ſamme Tro og ſamme Følelſer. „Credoet“ lød ſtorartet, og gav mægtig Gjenlyd fra den gamle Kathedrale's Hvalvinger. Den ſtore Kirke var indtil Trængſel

overfyldt af Menneſker. Uddelingen af den h. Communion varede i to Timer, uagtet 4 Præfter ſamtidig vare beſtæftigede dermed. Efter Meſſen beſteg P. Perraud Prædikeſtolen, og, efter at have udtalt det Haab, at det Exempel, ſom paa denne Dag var givet, maatte blive til Veſignelſe for Frankrig, gav han i veltalende Ord en gribende Skildring af det Paris, ſom troer og beder, ſamt dets Modſætning — det Paris, der holder Fernuſtens eller den frie Tankeſ Gudinde. Den ſtore Menneſkemængde i Notre-Dame havde ikke formindſket de Troendes Antal i de øvrige Kirker. Overalt fejredes Paaskefeſten ikke blot med et talrigt Kirkebeſøg, men med kirkelige Høitideligheder, ſom maatte kaldes glimrende. Det mandlige Kjøn var allevegne talrigere repræſenteret end ellers. Man vil i det Hele have bemærket, at der i dette Aar har viiſt ſig mange Tegn paa, at det religiøſe Liv har taget et gladeligt Opſving. Saaſom den Afgrund, der ſkiller de Chriſtne fra deres Modſtandere, beſtandig bliver ſtørre, ſaa begynder den ſtore Mængde Ligegeyndige, der hidtil ſtod imellem begge Leire, at dele ſig baade til Høire og Venſtre. Det bliver beſtandig mere indlyſende for Alle, at der ikke gives nogen Forſoning mellem Troen og dens ſyſtematiſke Foruagtelſe: mellem Religionen, dens Dogmer og Myſterier, mellem Kirken, dens Moral og dens Love og — Atheiſmen, Tilintetgjørelſen af Kirken, Familien og Fædrelandet, af al Ret og Moral og ſædelig Orden. Det er Tid for Frankrig at vende om, inden det bliver for ſilde!"

**Fulda.** De biſkoppelige Conferentſer i Fulda aabnedes den 30. April under Erkebifkoppens af Cölns Præſidium. Foruden de preuſiſke Biſkopper deeltog ogſaa den forrige Armeebiſkop Ramſzanoski, Administratoren af Erkebifpedømmet Freiburg, Viebiſkop Dr. Kübel, ſamt Biſkop Ketteler af Mainz i diſſe Forhandlinger, før hvis Begyndelſe de tilſtedevarende Overhvrder ſamlede ſig til fælleds Bon omkring den h. Bonifaciuſ' Grav. Conferentſerne varede i tre Dage, hver med to Møder fra Kl. 8—10 og fra 2—8. Ifølge „Cöln. Ztg.“ ſkulde, foruden de meget omtalte Kirkelove, ogſaa Spørgſmaalet om et fremtidigt katholſk Universitet for Tyndſkland diſcuteres.

**Berlin.** Det preuſiſke Herrehuuſ har i de ſidſte Dage af April i ſtor Haſt behandlet de kirkepolitiſke Lovforſlag. Ved Afſtemningerne over de enkelte Paragrafer viſte der ſig en Majoritet for Vedtagelſen af 18 Stemmer (88 mod

70). Udkastet blev kraftigt og med Dngtighed bekampet af Minoriteten, men med ligesaa lidende Virkning som i Deputeretkammeret. Et Telegram af 1. Mai berettede, at Forhandlingen paa denne Dag var afsluttet, og Udkastet vedtaget en bloc, efterat Majoriteten Dagen iforveien var bleven enig om at afvise alle Endringsforslag, hvilke vilde have gjort en gjentagen Forhandling i Deputeretkammeret nødvendig.

**Basel.** Et Telegram af 17de April meldte: „Paa Opfordring af Politichefen, hvem Regeringen havde givet de i denne Henseende fornødne Ordre, forlod Biskop Lachat igaar sin Embedsbolig, og begav sig tilfods, ledsaget af sit Domcapitel, til Hr. v. Hallers Bolig.“ Den 18. afreiste Biskoppen til Luzern, og har siden opholdt sig i den nærliggende By, Altiishofen. — Angaaende de nærmere Omstaendigheder ved Biskoppens Fordrivelse meddeler det Luzernske Blad „Waterland“ Følgende: „Igaar Morges (d. 16.) lod Regeringen Biskoppen spørge, til hvilken Tid af Dagen han frivillig vilde efterkomme dens Forlangende om at rømme sin Residents. „Frivillig?“ — var hans Svar — „Aldrig!“ Strax derefter indsendt sig Politidirecteuren og erklærede Biskoppen, at han og hans Cantstler samme Dag havde at forlade Palaet, efterjom Regeringen i modsat Fald maatte gribe til „ubehagelige Foranstaltninger“. Hermed var Volds handlingen constatet, og Biskoppen erklærede under Protest, at han var rede til strax at lade sig bortføre. Han forlod da sin Bolig, gaaende ved Siden af Politichefen og fulgt af Domcapitlet, sin Cantstler, Seminariets Subregens og fem andre Geistlige, der vare forsamlede hos ham. Ved Gitterportalen foran Gaarden sagde Politidirecteuren: „Nu er De fri!“ hvorpaa han bortsjernede sig. Biskoppen begav sig derpaa med sit Følge til Kathedraalen, og, efter at have tilbragt nogle Diebliske i Bøn, begav han sig til den adle Hr. v. Hallers Huus, hvor han modtog en Mængde Afstedsbeføg. Den næsten Morgen tidlig forlod han Solothurn, og ankom Kl. 8 til St. Urban i St. Luzern, og derfra til Altiishofen, hvor han blev modtaget af Dr. Winkler, der i den Luzernske Geistligheds Navn bød ham velkommen.

Det af Biskoppen inden hans Afreise til en Trediemand afleverede Regnskab over det Linderske Legat (s. Nr. 8) har godtgjort, at den hele Capital er tilstede. Ikke en Skilling og ikke et eneste Papir mangler!

**Bern.** I det schweitzerste Cedsforbunds Hovedstad opførte en Afdeling af den derværende Frimurerloge paa anden

Paaske dags Eftermiddag et skandaløst Skuespil, der er saa betegnende for den kirkefjendtlige Liberalismes moralske Standpunkt, at det fortjener ikke at blive forglemt. Et costumeret Optog i tre Vogne præsenterede de høiarv. Biskopper Mermillod og Pachat i fuldt Kirkeornat tilligemed Generalvicar Duret til offentlig Forhaanelse. Man saae ligeledes Caricaturbilleder af Geistligheden i Jura, Kapuzinere og Nonner. Det skamløseste herved var Billedet af en Nonne med et diende Barn ved Brystet, og ved Siden af hende Satan med en stor Gaffel eller Fork i Haanden. Dette Optog passerede, ledsaget af en maskeret ridende Eskorte, igjennem flere Gader, uden at Politiet tog Notits deraf. Vøbelen raabte naturligtviis Hurra og Bravo, men den arbare Deel af Befolkningen gav høit sin Uvillie tilkjende over det Raa og Frække i denne Scene.

**Kjøbenhavn.** Med Hensyn til de Efterretninger, de sidste Dages Aviser have bragt om en i Rom d. 11. ds. i Anledning af „Klosterloven“ stedfunden fjendtlig Demonstration imod den italienske Regering, skulle vi her i Korthed meddele Følgende:

Behandlingen af det paagjældende Lovudkast skulde allerede have taget sin Begyndelse d. 1. Mai, og man forberedte sig paa begge Sider til en alvorlig Kamp: Regeringen og de Conservative — for at redde Skindet af Afgtelse for den h. Stols recent kirkelige Kettigheder, og Republicanerne og alle Radicale — for totalt at tilintetgjøre disse, da man pludselig overrasedes af den i de politiske Blade nylig omtalte Ministerkrise i Anledning af Opførelsen af et Arsenal i Tarent, hvortil Ministeriet forlangte 6 Millioner Fr., men Parlamentet voterede 23 Mill., naaget Ministeriet erklærede det for aldeles umuligt at tilveiebringe denne Sum! Men da et nyt Cabinet ikke kunde tilveiebringes, forbleve alle Ministrene i deres Stillinger, og ansatte den saa længe og og saa meget frygtede Forhandling om hiint Lovforslag til d. 6. Mai, efter at have benyttet Mellemtiden til at samle alle conservative Stemmer om Vedtagelse af Forslaget i den af Regeringen forelagte Form. De Radicale have nemlig som bekjendt længe med stor Hidsig-  
hed forlangt den fuldstændige Inddragelse af alt Kirkegods i Statskassen, hvorimod Ministeriet af Hensyn til Udlandet finder det klogest at vise et vist Maadehold. Republicanernes og den radicale Presses Urgrelse over den sikke Udsigt til Lovens Vedtagelse gav sig da Luft i hiin alvorlige Tumult, som først blev dæmpet ved Militærmagtens Anvendelse.

— Efter en Bæretning fra Rom af 5. ds. befandt den h. Fader sig paa denne Dag saa vel, at han kunde modtage 45 Franskmænd i en Audients og besvare deres Adresse i en længere Tale. Telegr. af 13. og 14. meldte vel om et nyt Tilbagefald, men et Telegram af 15. berettede, at han denne Dag befandt sig betydelig bedre. Han havde bivaanet den h. Messæ og modtaget Congregationernes Embedsmænd.

---

Hos Brødrene Salomonjen, Norgesgade (Bredgade) 10,  
faaes et smukt udført Photographi (til 1 Rdl. og til 24 St.) af  
**Katholisk Kirke.**

og

et vel truffet Portræt af Hr. Præfect Grøder.

---

### Elisabethforeningen.

Møde Søndag d. 18. Mai, Esterm. Kl. 4.

---

### Vincentiusforeningen

afholder i Sommermaanederne sine Møder Mandag Aften Kl. 9.

---

### Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen** den 18de Mai. Erik, Konge af Sverig, Martyr. 5te Søndag efter Paaske. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messæ. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Estermiddag Andagt til Marias h. og ubesmittede Hjerter for Sønders Omvendelse. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — 19. M. Kirkelig Bededag; Petrus Celestinus, Pave. 20. Ti. Bededag; Bernardinus af Siena, Betsj. 21. O. Bededag; Felix af Cantalicio, Betsj. — Paa disse tre kirkelige Bededage holdes i Sct. Ansgars Kirke Kl. 8 $\frac{1}{4}$  en bønfuld Messæ.
- Torsdagen** den 22de Mai (Julia, Jomfru og Martyr). Christi Himmelfart. Sct. Ansgars Kirke Kl. 6, 8 og 12 stille Messæ. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Estermiddag Festandagt med Te Deum. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Festandagt med Prædiken. — 23. F. Ubald, Biskop. 24. L. Maria, de Christnes Hjælp.
- Søndagen** den 25. Mai. Gregor VII., Pave. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messæ, Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Esterm. Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse; Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — 26. M. Philipus Neri, Betsj. og Ordensstifter. 27. Ti. Maria Magdalena af Pazzi, Jomfru. 28. O. Vilhelm, Hertug og Betsj. 29. Co. Maximinus, Biskop; Octav af Christi Himmelfart. 30. F. Ferdinand III., Konge af Spanien, Betsj.
- Løverdagen** den 31te Mai. Vigilie til den h. Pintsefest. Fastedag. Kl. 8. Prophetiernes Læsning; Døbevandets Jrdsæelse; Litani til alle Helgener; Høimesse.
- Søgnedagsgudsjeneste** som sædvanligt.



# Katholsk Kirketidende.

Enogthvende Aargang.

---

N<sup>o</sup> 11.

Søndagen den 1ste Juni.

1873.

---

**Indhold:** Hvad forstod den gamle Kirke ved „Troesregelen“? — Kirkelige Efterretninger: Rom, Stockholm, Kjøbenhavn.

---

**Hvad forstod den gamle Kirke ved „Troesregelen“?**

(Fortsættelse fra Nr. 10.)

Men det Betsynderligste ved det nye Dogme, at Daabsbekjendelsen skulde være et Ord af Herrens egen Mund, var ikke blot den totale Undladelse af ethvert Forsøg paa en kirkehistorisk Begrundelse af samme, men fremfor Alt den Omstændighed, at det ikke er til at indsee, hvorledes denne Sætning i mindste Maade skulde egne sig til at befaste Overbeviisningen om det, som det oprindeligt var Grundtvig magtpaaliggende at gjøre gjældende ligeoverfor Skrivtheologernes vilkaarlige Behandling af den h. Skrift og deres endeløse Uenighed om Bibelordets rette Forstaaelse, samt om de enkelte h. Bøgers Ægthed. Han havde efter Opgivelsen af det eneste holdbare Standpunkt — den traditionelt forplantede Opfattelse af de kristelige Troeslærdomme og den i samme begrundede Sikkerhed for, **hvad** Kristus og Apostlene virkelig have lært — meent at kunne havde Traditionsideens Ret, ved at beraabe sig paa Kirkens Grundbekjendelse, som en apostolisk Overlevering; og Symbolet maatte efter hans Mening fra Begyndelsen af have havt samme Ordlyd som fiden, fordi Daabsvilkaaret ellers ikke vilde have været det samme for alle Tider og Slægter. Efter de Bemærkninger, vi i det

Foregaaende have gjort om det Falske og i sig selv Absurde i denne Udvei for at slippe bort fra det **virkelige** Traditionsbegreb, spørge vi altsaa nu: Hvad var der vundet ved, om G. kunde have omvendt al Verden eller idetmindste hele den danske Folkkirke til Tro paa hiint nye Skikkelse af denne Sætning? Vi mene: aldeles Intet! Thi med det, som skulde være Hovedsagen — at man med Sikkerheden for, at Symbolet var et Ord, som Herren selv har meddeelt Apostlene, skulde have en useilbar paalidelig Nøgle til Forstaaelsen eller den rette Fortolkning af den h. Skrift — kommer man hermed ikke et Haneffjed videre! Symbolet selv siger os naturligtvis **derfor** ikke Mere om, **hvortledes** dets enkelte Ved skulde forstaaes, og Historien melder os jo, som alt sagt, ikke det Mindste om, at Nogen af Oldtidens Kjættre ansøgte Kirkens Daabsvilkaar, saalidt som den beretter os Noget om Formen for dette, om den var kortere eller længere end dets senere almindelig vedtagne Ordform, om den til enhver Tid overalt i Kirken var den samme, eller varierede i Udtrykket. Ingen af de gamle Hæretikere vides at have forvansket Døbeformularen, og vi have viist, at hele dette Spørgsmaal fra det katholske Standpunkt derfor er aldeles irrelevant.

Hele den katholske Kirke havde dengang en i al dens Umiddelbarhed saa klar og sikker Tact for det Christelige, at den ikke behøvede en af Herren selv i bestemte Ord og Bogstaver affattet eenslydende Formel, for at være forvissede om dennes Ægthed og Daabens Gyldighed. Den sande apostoliske Tradition og den i den ene og samme Tro levende Fælledsbevidsthed om, hvad der var christeligt, og hvad der var uchristeligt, var i de Tider, der laae Troens og det christelige Livs Udgangspunkt saa nær, saa fast og sikker, at kun en fra senere Tiders aldeles forstjællige aandelige Forhold laant Betragtningssmaade har kunnet finde Antagelsen af en saadan Urimelighed nødvendig. Oldtidens Kjættre forvanskede Meningen af Skriftens Ord om de christelige Troeslærdomme, forfalskede Texten i det nye Testaments enkelte

Bøger til Gunst for deres eiendommelige Meninger, og begrundede herpaa en vrang Opfattelse af den christelige Overlevering, saaledes som denne forelaae i Daabsbekjendelsen, der almindelig antages ikke at have været til i en bestemt skriftlig overleveret Form før efter den trehundredaarige Forfølgelsestids Ophør. Indtil da levede den i alle Christnes Hjertes og paa Bekjendernes Læber, hvormed naturligtvis, som ovenfor bemærket, ingenkunde nægtes, at den kan have haft en bestemt Form og følgerig ogsaa kan være opskrevet allerede i det første Aarhundrede. Man veed, som sagt, intet Sikker herom. Da Arianerne\*) i det fjerde Aarhundrede forvanskede Treenhedslæren, fandt Kirken det nødvendigt at formulere den oprindelige Fælledsbekjendelse i theologiske Udtryk, og det er klart for enhver Kundig, at den apostoliske Troesbekjendelse i hele dens nuværende Skikkelse ligger til Grund for den Nicænske. Men den vesterlandske Kirke har ikke gjort sig skyldig i den østerlandske Kirkes Sammenblanding af almindelig Kirketro og Theologi. Den har med rigtig Tact for det i denne Henseende Sømmelige holdt fast ved Oldkirkens Bekjendelse ved Daaben, ved de daglige Bønner og alle kirkelige Andagter, men benytter med en ligejaa rigtig Tact for det Kirkelige den nicænske Bekjendelse i Messen som Udtryk for den Seir, som Oldtidens lidende og stridende Kirke vandt over det Kjæfteri, der for menneskelige Dine maatte synes at true Kirken med Opløsning og Undergang.

Er der altsaa ved den nyeste grundtvigske Theori ikke vundet det Mindste for dette Spørgsmaals Realitet: hvortil da al den Larm, der er gjort med hiin ubeviielige og urimelige Paastand — at Uffattelsen af den apostoliske Troesbekjendelse ikke skulde være Apostlenes, men Herrens

---

\*) Disse anfægtede saalibt som nogen anden af Fortidens eller de følgende Aarhundreders Kjæftere Grundbekjendelsens Ord. Dem vedkjendte de sig, men de lagde en anden Mening i dem, end Kirkens.

eget Værk? Vi kunne ikke finde anden Mening deri, end at Antagelsen af sammes Rigtighed skulde give den Troende bedre Garantier for dens Egtbed (hvilket jo her vil sige det Samme som dens Ordforms bogstavrette Skikkelse), end Troen paa, at Symbolet var forfattet af Apostlene. Vi skulle strax nærmere behøve dette Punkt, men spørge her endnu: hvad Tale kan der være om en saadan haandgribelig Sikkerhed for en aandelig Kjendsgjernings Virkelighed, naar man ikke er istand til at præstere det Mindste, der ligner et Beviis? Naar det nye Dogme henføres til en umiddelbar guddommelig Inspiration, hvilket jo, om end med en vis Forsigtighed, er udtalt af G. selv, og med en latterlig Vigtighed forstaaeligt nok er gjentaget af hans keitede og tankeløse Efter-snakkere: da har man dog, i Henhold til den guddommelige Aabenbarings hele Oeconomi, Ret til at kræve det Beviis, hvormed Gud stedse har ledsaget sine Propheters og Apostles Inspirationer, nemlig Miraklet. Eller — stod G. maastee høiere end disse guddommelige Sandhedsvidner, saa hans blotte Ord, hans Vidnesbyrd om sig selv, skulde være tilstrækkelig Hjemmel for hans Paastand? Man kommer uvilkaarlig til at tænke paa den ovenfor omtalte Hyldest paa hans Subelfest — altsaa en ny Udgave af Montanismen\*)! Men, om man end vilde antage, at G. virkelig havde været en Slags Incarnation af den Helligaand, saa kommer man hermed ikke videre, efterdi den Helligaand stedse kundgjorde sine overordenlige Aabenbarelser ved udvortes kjendelige Vertegn (s. f. Ex. Ap. Gj. 2 og 10). Dette have alle tidligere Tidens Sværmere godt vidst, og derfor ogsaa indbildt sig at have Ret til at paaberaabe sig dette Vidnesbyrd; men man har hidtil ikke hørt om noget Saadant fra den grundtvigste

---

\*) Montanismen var et Kjætter i Begyndelsen af det 3die Aarhundrede, hvis Opbudsmand udgav sig for at være en Incarnation eller Legemliggjørelse af den Helligaand.

„Kirkeafdelings“ Side. Og hvad hjalp det, om Sligt ogsaa var hørt, naar ethvert ædrueligt Menneſke forud vidſte, at det var en ſværmeriſt Indbildnings bedaarende Blandværk! Men har hiin Fordring ligeoverfor ſværmeriſte Paaſtande nogenſinde været berettiget, da maa den dog vel ſiges iſar at være det her — ligeoverfor en ſaa u hørt Paaſtand, ſom den, at hele Chriſtenheden i henimod to Aartuſinder har famlet i det tykkeſte Mørke med Henſyn til Hovedbetingeſen for Kirkenſ Tilværelſe og uforanderlige Character. Har hele Chriſti Kirke lige fra Apoſtlenes Tid været ubekjendt med en Sandhed, der udgives for at være Kjernepunktet i hele Chriſtendommen — lige indtil Grundtvig „opdagede“ denne Sandhed: da maatte en ſaa mærkværdig Opdagelſe abſolut være ſtafſtet ved overnaturlige Beviisligheder, der retfærdiggjorde det guddommelige Forſyns Styrelſe af Kirken ligeoverfor den Anklage, at det hele den lange Fortid igjennem havde bedraget Verden for Sandheden, ved at give Kirken til Priis for et uendeligt Bæv af Bildfarelſer! Men er den blotte Tanke om en ſaadan Anklage — om den Mulighed, at Ingen har vidſt, hvad det kommer an paa i Chriſtendommen, førend G. opdagede det — er allerede den det pure Banvid, en Abſurditet, hvis Mage hidtil aldrig er hørt — hvad ſkal man da ſige om ſelve Opdagelſen, om den blaſfemiſte Sætning, at det guddommelige Forſyn nylig ſkulde være grebet i en Forbrydelse med hele Menneſkeſlægten, der var af den Beſtaffenhed, at Ingen uden Guds og Menneſtenes Hjende kunde have gjort ſig ſkyldig deri?! En ſaadan Paaſtand maa dog vel henregnes til de vildeſte Sværmerier; thi fremsattes den med klar Bevidſthed, da maatte den kaldes en Frugt af en iſandhed diabolisk Hovmod! Vi holde os naturlignoiis til den første Mening, og lægge Hovedſkylden for G.’ ſværmeriſke Udſteielſer fornemmelig paa hans forſkruede og halv- eller heelforvrykte Venner, hvis afgudiſte Hyldeſt har gjort Alt hvad Daarſkaben kan opbyde, for at beruſe deres „Kirkefader“ i Seluſforgudelſens Trylledrik; thi havde de ikke været, eller havde

de ikke ved egen Skyld bragt sig selv i en saa abnorm mental Tilstand, at de vare istand til at tage enhver af hans besynderlige Opdagelser og Oplysninger for guddommelige Inspirationer, da vilde det Sunde og Gødeligne i G.'s Ideer snart være blevet befriet for alle de aandelige Udvarter, der nu have givet Anledning til saa mange ørkesløse Stridigheder og ufrugtbare Kæmperier!

Det var altsaa Spørgsmaalet om den større Garanti for hele den kristelige Grundoverleverings og Daabens Ægthed, der skulde være givet med Troen paa, at Daabsbekjendelsen var et Ord af Herrens egens Mund, som vi nu nærmere skulle drøfte. Efter denne Være er som sagt den tidligere idelig paaberaabte apostoliske Autoritet ikke længere afgjørende. Man kommer ved denne Degradation af det apostoliske Vidnesbyrd uvilkaarligt til at tænke paa Dr. S. Kierkegaards berømte Ytring, at det første store Misgreb, der er begaaet i Kirken og blevet Kilden til alle de senere, bestod deri, at Petrus paa Pintsedagen omvendte og døbte 3000 Menneſter, istedetfor efter K.'s Anviisning at forberede „den Enkelte“ ved socratiste Samtaler. Ligheden mellem denne fornykte Udtalelse og G.'s Appel til Herrens egen Autoritet er unægtelig slaaende: der foreligger i begge Dele en afgjort Fornægtelse af Troen paa den Helligaand, som Kirkens her paa Jorden stedse virkende Leder og Styrrer. I samme Aandedræt som denne Theori altsaa appellerer til „Herren Selv“ og Hans „eget Mundord“ slaaer den en tyk Streg over alle de h. Evangeliers udtrykkelige Vidnesom, at „Herren Selv“ har stillet sine Apostles Ord og Vidnesbyrd i lige Række og Rang med sine egne Ord og sit eget Vidnesbyrd\*). Er den Helligaand eengang udsendt, og har taget blivende Bolig i Kirken, for alle Dage at vejlede

---

\*) Man erindre i denne Henseende især Indholdet af Herrens Tale i Joh. Evang. C. 14—17.

den til at bevare den rette Forstaaelse og Tilegnelse af den hele og fulde christelige Sandhed: naar skulde da denne Aandens staaende Almagt og ordnende Forsyn have virket mægtigere og mere afgjørende for alle kommende Tider, end netop ved Kirkens Grundlæggelse, da den Helligaand efter den himmelfarne Herres Forjættelse stadig kundgjorde sin Nærværelse ved overnaturlige Kraftyttringer? Men vi mene iøvrigt at have fundet Nøglen til denne aandeløse Forestilling om en specifiisk Forstaaelse imellem Herrens eget og hans Aands Vidnesbyrd. Denne besynderlige Idee hænger nemlig noie sammen med det Antikatholske i G.'s hele senere Aandsretning. For totalt at tilintetgjøre den i den christelige Bevidsthed, ogsaa uden for den Katholske Kirke, om end nok saa dunkelt og uklart, tilstedeværende Tanke, at Guds Aand i det skjulte og igjennem sædvanlige menneskelige Midler leder den kirkelige Udvikling, og at denne ikke kan være overladt til Tilfældets Vilkaarlighed — for at opnaae dette, maatte han lægge Øren ved Roden af Træet, og tage sin Tilflugt til en Hypothese, hvis Aandeløshed forgjæves søger sin Lige blandt alle tidligere Tiders sværmeriske Bildfarelser!

Ingen har nogensinde hertilands talt i høiere Toner om den Helligaand, om aandeligt Liv og levende Christendom, end G. og hans Disciple, og Ingen har paa den anden Side ydet mere isinefaldende Bidrag til at confundere alle funde eller til Aandslivets Væsen svarende Begreber om Aand og Liv. Thi kan der vel tænkes noget saa Aandeløst, som at ledsage Anpriisningen af en Theori, der fornægter Troen paa den guddommelige Aand, som den evige Sandheds Bogter og Beslytter, som det indre levende og ledende Princip i Kirkens, Kirkelearens, Troens og hele det christelige Livs Udvikling, — ledsage en Kirkebetragtning, der ikke kjender andet Grundlag for Troen og Livet, ikke anden Garanti for Daabens Ægthed og Kirkens og hele Christendommens guddommelige Befegling, end Kirkens forfattede Daabsbekjendelse, og Nødvendigheden af, at den absolut maa være forfattet af „Herren Selv“, — kan der

tænkes noget mere Aandeløst, end at ledsage denne aandeløse Kirke-  
 tragtning med idelige, indtil Modbydelighed drøvtyggede og til-  
 vante døde Talemaader om det Levende, om det levende  
 Ord og den levende Christendom? Hvor har man nogenfinde  
 hørt eller seet en Selvmodsigelse, der kan lignedes ved denne?  
 Og man har nu i mere end en heel Menneftaalder hørt G.' i sig  
 selv funde og ofte træffende Bemærkninger om Bogstavens og  
 det skrevne Ords Almagt og hans Anpriisning af det levende  
 Ord som Aandens rette Barer carikeres af hans aandeløse  
 Efternakkere; thi det Afgjøvende er jo ingenlunde Ordets  
 Byd, men dets indre Liv, og at dette ogsaa kan meddele sig  
 igjennem det skrevne Guds Ord til Enhver, der har Modtage-  
 lighed for det Guddommelige og Evige, følger af sig selv; dette  
 have alle Tiders Christne været enige om, og G.' Overdrivelses,  
 naar han taler om Skrivt og Bogstaver, som Ting, der staae  
 i fjendtligt Forhold til Aanden og Livet, har han selv mere  
 end nogen Anden factisk gjendrevet, idet ingen dansk For-  
 fatter i Gjerningen har vist mere Tillid til, og ventet større Virk-  
 ninger, end han, af dette Meddelelsesmiddel, der jo igjennem alle  
 Tider og Slægter har øvet Storværk i Aandens Tjeneste.  
 Heri har han altsaa i Virkeligheden viist sig at være enig med  
 alle andre Mennefter! Men G. har ved flere Leiligheder baade  
 i ældre og nyere Tid medrette fremhavet Selvmodsigelse  
 som det ubdrageligste Kjendemerke paa det Modsatte af  
 Sandheden. (Vi undsee os ligeoverfor ham ved at bruge  
 det slemme og sterke Ord, som han selv aldrig var sparsom med  
 ligeoverfor sine Modstandere!) Ja Selvmodsigelse i den  
 Grad, som den i alle Kroge af hiin paradoxe Doctrin kan  
 paavises, er tilvisse en meget mislig Ting! Den allerværste  
 af G.' mange Selvmodsigelser er imidlertid den, at han, efter  
 saalænge at have forfægtet den Lære, at Kirkens og hele Ver-  
 dens Vel beroede paa den ubetingede Underkastelse under hans  
 nye Dogme om „Herrens Egenmundsord“ i dets formentlig  
 ord- og bogstavret af Herren Selv til Apostlene overgivne  
 Skikkelse, — den værste, den hele Doctrin parodierende



Selvmodsigelse er dog den, at han selv tillod sig fra Tid til anden offentlig i Kirken at forandre Daabsbekjendelses Ord! Hans Venner ville rigtignok have disse Forandringer betragtede som smaa Sprogforbedringer, men deri kunne vi ingenlunde tjene dem. Vi skulle her kun exempelviis omtale een af dem. Forandringen: „Somfru Maria“ til det alene i reent sproglig Henseende smagløse og alt som saabant usømmelige Udtryk: „Maria Fastemø“, er ganske aabenbart et Forsøg paa i den christelige Grundbekjendelse, i Daabsbekjendelsen, af hvis uforandrede Ordform der er gjort saa meget Bæsen — i dette „Ord af Herrens egen Mund“ at indsmugle en Protest mod Marias Somfruelighed, altsaa hverken mere eller mindre, end en formelig Forfalskning af Symbolet. Den Være, at Maria har havt Børn med Joseph, har nemlig, som bekjendt, længe været et grundtvigiansk Jndlingsstema, der nu paa denne Maade under Firmaet „christelig Oplysning“ skulde engang listes ind i en tilkommende grundtvigiansk Katechismus, naar „Menigheden“, ved idelig at høre denne Phrase, var bleven tilbørlig fortrolig med den\*!)

Det er, som vi alt ovenfor have yttret, meget uheldigt, at G. altid havde en besynderlig Sky for alle aabne og

---

\*) Et andet Exempel paa en saadan Indsmugling af en ganske ny Opdagelse, der først fremkom som en Sprogforbedring ikke af et dansk, men af et græsk Udtryk, var Oversættelsen af Ordet „baptisthesesthe“ (Ap. Gj. 1, 5.) ved „I skulle døbe“ istedetfor „I skulle døbes“. Det maa her mærkes, at denne sidste Oversættelse har sin Hjemmel i alle græske og latinske Haandskrifter, og derfor hidtil er fulgt i al Verdens Oversættelser af det N. Test. Denne G.' Opdagelse har ene og alene sin Grund i, at han ikke var synnderlig bevandret i den græske Grammatik. Opdagelsen listede sig for et Par Aar siden frem i „Dansk Kirketidende“ men benytttes i „Kirkespeilet“ som et afgjort Beviis for den Sætning, at Christus før sin Lidelse og Død selv har døbt sine Disciple, kun ikke med den Helligaand, men efter sin Opstandelse byder dem at døbe Andre med den Helligaand!!

Klare Udtalelser om Betydningen af de Opdagelser og Op-  
 lysninger, hvormed han uophørlig berigede sine blindt troende  
 Tilhængere. Det Ene fulgte paa det Andet snart som Tillæg,  
 snart som Rettelse og Forbedring, indsvøbt i saa taagede Ind-  
 klædninger, at det i Almindelighed kostede „Bennerne“ ikke lidet  
 Hovedbrud at komme paa det Nene med, hvad der til enhver  
 Tid var i Gjerde. Som et Exempel herpaa kunne vi anføre  
 følgende Factum. I den sidste Halvdeel af Aarene Halvtreds  
 horte vi i en Forsamling af lutheriske Geistlige et Foredrag af en  
 Mand, der dengang allerede i flere Aar igjennem et lille Tid-  
 skrift havde ivrigt bestræbt sig for at gjøre Propaganda for G.  
 kirkelige Anstuelse. Foredraget gik ud paa at vise, hvor mage-  
 løst G. havde lagt hele Christendommen tilrette, hvor let han  
 havde gjort det, som i saa Manges Dine var anset for en  
 saa vanskelig Sag — nemlig det at blive en rigtig god Christen.  
 Den Talende betragtede det derfor som en selvfølgelig Sag,  
 at, naar Folk blot ret fik Syn eller fik det rette Syn for  
 denne Kjendsgjerning, da maatte ethvert troende Menneſke nød-  
 vendig blive Grundtvigianer! „Ja, naar det ikke er Andet“,  
 sagde da Flere af de Tilstedeværende, „da have vi Intet at ind-  
 vende, da kunne vi ogsaa kalde os Grundtvigianere!“ Men  
 Taleren havde ikke sagt et Ord om „Herrens Mundsord“,  
 ja ikke engang stærkt betonet Nødvendigheden af, at Troesbekjen-  
 delsen skulde antages for at være affattet af Apostlene i den  
 selvsamme Ordform, hvis almindelige Brug over hele  
 Kirken først fremgaaer af følgende Tidens Liturgier og andre  
 kirkehistoriske Vidnesbyrd. Denne Fremstilling af Sagen frem-  
 kaldte derfor en bestemt Indsigelse fra en af de Tilstedeværende,  
 der viste, at Troen paa Aaren om Ordet af Herrens egen  
 Mund var en absolut nødvendig Betingelse for at være en  
 ægte Grundtvigianer. Dengang antoges altsaa dette endnu af  
 Mange for at være et aabent Spørgsmaal, og en Tvivl  
 i det mindste endnu at være tilladelig. Men det varede ikke  
 længe, før al Uvished i denne Henseende hævedes, og „Kirke-

speilet" har endelig udviist alle dem af Christi Kirke, der ikke ville bøie sig for dette nye Dogme!

Det fremgaaer saaledes af alt det Foregaaende, at denne „nye Oplysning“ er alt Andet end „levende“, idet den netop aldeles fornægter det sande Liv og den levende Udvikling, som er Guds Aands meest ophøiede Bærk i Kirkens indre og ydre Styrelse. Den har selv givet sig Navn af at være levende, endog den er død! Som et yderligere slaaende Beviis for Sandheden beraf, og for den med en aandelig Opfattelse af aandelige Phænomener aldeles uforligelige Forgrundelse af en Ordformel, der i sig selv eller som saadan — den være talt eller udraabt nok saa tydeligt, og hort nok saa tydeligt — er ligesaa afmægtig til at fremkalde Liv, som det saa meget omtalte „døde Skrivtord“, der læses eller høres, uden at Guds Aand besjæler den Læsende og Hørende, — som et yderligere slaaende Beviis herfor skulle vi sluttelig gjøre opmærksom paa det Aandløse og Selvmodsigende i den Forestilling, at Herren mundtligt skulde have indpræntet sine Apostle Troesbekjendelsen i hvert af dens enkelte Led og Udtryk. Vi henstille nemlig her det Spørgsmaal til ethvert troende og fornuftigt Menneftes Besvarelse: om det kan kaldes en værdig Forestilling om Herrens Læremaade, at tænke sig ham fra Tid til anden overhøre sine Apostle i Daabsformularen, gjentagende indskarpe dem dens nøiagtige Ordform; og dernæst: om det ikke i dette Tilfælde vilde være langt naturligere at antage, at Herren selv havde opstrevet Bekjendelsen eller diceret den til Apostlene, forat de saaledes kunde sikke sig mod at glemme den? Men den fuldendte Aandløshed af begge disse Antagelser, og det Selvmodsigende i, at de der høiest raabe paa Aand og Liv og det Levende, gjøre sig skyldige i et saa brutalt Attentat paa Aanden og Livet, tør vel være tilstrækkeligt til at overtynde Samtiden om det Overmaal af sværmerisk Forrykthed, der afspræger sig i denne Lære, som alene, bortseet fra alt Andet, maa siges at være nok til at overtynde ethvert tænkende Mennefte

om, at det som gav sig Navnet af at være levende, er stemplet med alle Dødens og Opløsningens Kjendemerker.

(Sluttet.)

## Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Den 13. Mai indtraadte den h. Fader i sit 82 Leveaar. Paa Grund af den om Aftenen d. 12te indtraadte Forvarrelse af hans Befindende (s. Nr. 10) hengik Dagen i Stilhed. Han befinder sig nu saa vel, at han atter som sædvanligt daglig selv celebrerer den h. Messse.

— Loven om Klostreneres Ophævelse har været under Forhandling i Deputeretkammeret i Dagene fra d. 6. til d. 13. Mai. Regeringens Maadehold i Henseende til Formen for denne Lovs Gjennemførelse, og Forbudet mod den Folkforsamling, som det radicale Parti havde berammet afholdt d. 11. Mai, for at indjage den Frygt, foranledigede de i s. Nr. omtalte Demonstrationer. O. 5000 Personer begave sig i Masse til Ovirinalet for at tilkjendegive Kongen deres Villie, idet de uophørligt raabte: Ned med Klostrene! Ned med Jesuiterne! Ned med alle Præster og Munk! ligesom man af og til hørte Raabene: Leve Garibaldi! Leve Republiken! Et Telegram af 14. meldte, at Regeringen var sikker paa at vinde Majoritet for Udkastet i den foreliggende Form.

**Stokholm.** Efter flere Aars tiltagende Svagelighed og en længere Tids Sygeleie hensov d. 9. Mai ved en blid og rolig Død den apostoliske Bicar for Sverig og Norge, Biskop Jacob Laurentius Studach, født i Alstetten i Canton St. Gallen i Schweits d. 25. Januar 1796. Denne ikke mindre ved ualmindelig Begavelse, end ved sin elstvardige Personlighed udmærkede Mand har i den lange Tid af ikke fuldt 50 Aar, under taknemmelig Anerkjendelse af hans store Fortjenester, med opoffrende og selvopnagende Nidkjærlighed styret de forstjællige katholske Menigheder i Sverig og Norge; og hans længe ventede Bortgang herfra beklages dybt af de Mange, ogsaa udenfor vor Kirke, der have haft Leilighed til at blive bekendte med hans ædle Tænkemaade, og nydt godt af den utrættelige Deeltagelse, hvormed han imødefom Enhver, der trængte til Naad og Trøst under vanstelige og trykkende Forhold.

Den Afdøde begav sig som ung Student til Wien, for der at studere Medicin, men, ved et Par Aar efter under et Ophold i Baiern at blive personlig bekendt med to af den katholske Kirkes Celebriteter, Zacharias Werner og Biskop Joh. Michael Sailer, var det især den sidstnævnte af disse Mandes aandelige Paavirkning, der bestemte Studach til at vælge Theologiens Studium. Efter at have fuldendt dette i Landskhat kom han som Lærer i den berømte Grev Fred. Leop. Stollbergs Huus, men blev i Februar 1820 ordineret til Præst, for atter at vende tilbage til hans faderlige Ven, den adle og fromme Biskop Sailer, hos hvem han forblev indtil Aaret 1823, da den svenske Kronprinds Oscars Forlovelse med Prindsesse Josephine af Leuchtenberg blev Anledning til, at Studach, som hans Gemalindes Skriftefader, kom til at ledsage hende til Sverig, hvor han ankom den 13de Juni 1823. Gregor XVI. overdrog ham i Aaret 1833, uagtet han ikke var Biskop, Fuldmagt til som apostolisk Vicar at lede den katholske Kirkes Anliggender i Sverig og Norge. Det lykkedes ham ved Indsamling i Udlandet i Aarene 1835—38 at bygge den første katholske Kirke i Stockholm, og i 1850—56 at opføre en anseelig Kirke i Christiania. Under hans Ophold i Rom i Juni 1862 udnævnte Pius IX. ham til Biskop i Orthosia i. p. samt til prel. assist. au throne pont. og romersk Patriar. I Aaret 1866 indviiede han selv en smuk lille i gothisk Stil bygget Kirke i Götteborg, og i September 1872 indviiede den apostoliske Præfect for Danmark paa hans Begne en lignende i Malmö.

Den afdøde Biskops Begravelse foregik med stor Høitidelighed den 13. Mai. Hds. Maj. Enkedronningen med hele sit Hofpersonale overværede den under kjendelige Tegn paa hjertelig Bedrøvelse. Liigtalen holdtes af Pastor Huber, der under dyb Bevægelse blandt alle Tilstedeværende i hjertegribende Ord knyttede Betragtningen af den Trøst, som Religionen sjaanker den Døende, til den hjemgangne Biskops sidste Ord herom. Da Taleren tilsidst toskede Menighedens Tak til den Afdøde for Alt hvad han havde virket for den, kunde Ingen tilbageholde sine Taarer, og Storstedelen af Forsamlingen faldt uvilkaertlig paa Knæ. Begravelseshøitideligheden gjorde et dybt Indtryk ogsaa paa de mange tilstedeværende Protestanter, og en Deel ogsaa af disse ledsagede Liget til Kirkegaarden. Alle svenske Blade have anmeldt Biskop Studachs Død paa en pas-

fende og tactfuld Maade. De have alle været enige om at rose hans Vardom, Beseftedenhed og Hjertensgodhed.

**Kjøbenhavn.** Indvielsen af St. Andreaskirken i Ordrup fandt efter Bestemmelsen Eted Søndagen den 25. Mai. Denne i vort Fædreland sjældne og i sig selv saa skønne Høitidelighed begunstigedes paa den gladeligste Maade af alle udbortes Omstændigheder. De om Morgenen truende mørke Regnstuer fordeelte sig efterhaanden samtidigt med Handlingens Begyndelse, og ved dens Slutning var al Bekymring i denne Henseende forvundet. Men der var dog noget Andet, som ved en saadan Kirkefest maa kaldes endnu mere tilfredsstillende end Veirets Bestaafenhed. Der kunde nemlig have været Grund til at befrygte, at den Opsigt, som denne Begivenhed ganske naturlig maatte vække blandt Omegnens Beboere, kunde blive Aarsag til en saa stor Tilstrømning af Menneſter, at Wanglen paa fornøden Plads forstyrrede den Stilhed og Ro, der er en nødvendig Betingelse for al kirkelig Andagt og Opbyggelse, og navnlig for Totalindtrykket af en saadan ualmindelig Høitidelighed. Kirken var indtil Trangsel fuld af Menneſter, deriblandt et stort Antal af Omegnens Beboere, der alle under hele Handlingen forbleve i Kirken og iagttog den samme lydlose Stilhed — navnlig under Consecrationen i den h. Messe — som man altid kan glæde sig ved at finde i katolske Kirker.

Anledningen til Opførelsen af denne Kirkebygning vil være Storstedelen af vore herværende Læsere bekendt, men vi bemærke herom, til Underretning for vore fraværende og udenlandske Læsere, i al Korthed Følgende:

Saa vel her, som i vore nordiske Broderriger har der længe været følt en levende Trang til en høiere Skole, der kunde gjøre det muligt for katolske Forældre at forskaffe Børn, der bestemtes for saadanne Livsstillinger, som kræve en grundigere og mere omfattende Fordannelse, baade i Retning af de theoretiske og praktiske Discipliner, den fornødne Uddannelse. Dette Savn er nu afhjulpet ved den storartede Rundhaandethed, hvormed Enkefrue, Kammerherreinde Berling med sin for to Aar siden iventet bortkaldte Egtefælles Samtykke har bragt et Offer for dette Formaal, der kun har sin Wæge i Englands katolske Adels hidtil enestaaende Opførelser for kirkelige Dømed. Den adle Stifterinde af denne Opdragelsesanstalt havde fra først af ikke tænkt paa at gaae videre, end til Opførelsen af et til samme hørende Capel, men fik siden den heldige Indsindelse, at pryde et af de skønneste Steder af vor Omegn med

en forsdannet Taarnkirke, der baade er bygget i en usædvanlig stjern Stil, og udmarker sig ved en særdeles smagfuld indre Udsmykkelse. De tre Altermalerier, især Hovedalterets: Den opstandne Christus og Maria Magdalena maae tiltale ethvert religiøst Menneskes bedste og reneste Følelser.

Dag — vi maae overlade det Øvrige i denne Henseende til de Besøgendes nærmere Betragtning, for at kunne tilføie en kort Beretning om Indvielsen og den første Gudstjeneste. Benedictionen med dens sindrige Caremonier udførtes af den apostoliske Præfect, Hoiærv. Hr. Pastor Grüder, som derefter frembar det første h. Messesoffer paa Kirkens Hovedalter. Efter Slutningen af den stjerne Levitmesse holdt Celebranten fra Alteret en Prædiken over Patriarchen Jacobs Ord (1. Mosb. 28, 17): „Her er Guds Huus og Himlens Port!“, hvori han udviklede, hvorledes disse gamle Ord kunde med Sandhed siges at finde Anvendelse paa ethvert christeligt Guds-huus, og nu ogsaa havde fundet deres Opfyldelse i det, som var steet paa denne Dag. Den hoiærv. Taler gik tilbage til den Trang og Kængsel efter Guddommens Åbenbarelse paa Jorden og Samliv med Menneskene, som i alstens urene, af Sandfælgighed og Synd besmittede Stikfæls gjentager sig i alle hedenske Religioner og Cultusformer. I Modsatning hertil fremhævede han i klare og vægtige Ord Christendommens Være om det guddommelige Væsens rene Åandelighed og Usynlighed, men viste, hvorledes denne ophøiede Forestilling vel i sig selv ikke kan andet end virke opløstende paa de menneskelige Tanker, Følelser og Forsætter, men paa den anden Side bestandig kun maatte virke lammende og nedtrykkende, dersom Christendommen ikke paa en aandelig og fuldkommen Maade fyldestgjorde Menneskets Trang til Forvisningen om Guds Nærvarelse her paa Jorden. Den forklynder derfor Guds evige Ords Menneskevordelse i Gudmennesket Jesus Christus, der har deelt alle menneskelige Vilkaar med os Mennesker, og vedbliver, efter sin legemlige Bortgang fra Jorden, usynlig at boe i sine Forløstes Midte i det Kjarlighedens Sacrament, der gjør Hans Kirker til virkelige Guds Huse, og, som den blivende Frugt af hans Korsoffer og dettes ublodige Gjentagelse ved det h. Messesoffer, skænker enhver troende Sjæl i den h. Communion et stedse fornyet Underpant paa vor Guds og vor Forløseres saliggjørende Nærhed. Kirken forklynder saaledes uafsladelig den uadskillige Eenhed af Guddommens rene Åandelighed og Usynlighed med Gudmenneskets virkelige Nærhed un-

der det synlige Teg, der er Udtrykket for den sacramentale Tilbedelses Myfterium. Det er det daglige Offer og den fande Tilbedelse, fom gjør en af Menneſkehaender bygget Kirke til et Guds Hus, der ſtedſe paa ny opbygges og befrugtes af den ſynfoldige Naadeſtrom, der aabner Himlens Porte for alle dem, fom ſøge deres blivende Hjem i dens evige Boliger.

Guds rigefte Vefignelfe ledsage den Gjering, fom her er begyndt i Hans Navn, for indtil de ſidſtigſte Slægter af remme Hans Vre! Den Kjærlighed, der har grundet dette Værk, finde fin Løn baade her og hiſjet!

### Kirkelig Kalender og Erindringsliſte.

- Søndagen** den 1ſte Juni. Den Helligaands Sendelfe. 1ſte Pinsfedag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 ſtulle Meſſe. Kl. 10 Levitmeſſe med Prædiken. Kl. 3 høitidelig Veſperandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimeſſe. Kl. 6 Aften Feſtandagt med Prædiken.
- Mandagen** den 2den Juni. 2den Pinsfedag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 ſtulle Meſſe. Kl. 10 Høimeſſe med Prædiken. Kl. 3 Feſtandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimeſſe. Kl. 6 Aften Feſtandagt med Prædiken. — 3. Ci. Chloithibis, Dronning. 4. O. Faſtedag; Frauts Carracciolo, Bøfj. 5. Co. Bonifacius, Apoftef for Tobdkland. 6. F. Faſtedag; Norbert, Bøfj. og Ordensſtiſter. 7. L. Faſtedag; Robert, Abbed.
- Onsdag** den 4., **Fre**dag den 6. og **Lø**verdag den 7. Juni ere kirkelige Tamperdage og derfor befalede Faſtedage.
- Søndagen** den 8de Juni. Den allerehelligſte Treenigheds Feſt. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 ſtulle Meſſe, Kl. 10 Høimeſſe med Prædiken. Kl. 3 Andagt til Dynaaelfen af en jalig Død. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimeſſe. Kl. 6 Aften Feſtandagt med Prædiken. — 9. M. Primus og Felicianus, Martyrer. 10. Ci. Margaretha, Dronning. 11. O. Barnabas, Apoftef.
- Torsdagen** den 12te Juni. Chriſti Legemsfeſt. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 ſtulle Meſſe. Kl. 10 høitidelig Proceſſion og Levitmeſſe. Aften Kl. 8 Feſtandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimeſſe. — 15. F. Antonius af Padua, Bøfj.; Aften Kl. 8 Andagt til det allerh. Sacrament. 14. L. Baſilius den Store, Biſkop og Kirkelæver; Aften Kl. 8 Andagt.
- Sø**gnedagsgudſtjenefte fom ſædbanligt.

„Katholiſk Kirketidende“ udgaar hver anden Sondag. — Subſcription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Pladets Hovedcommiſſionær, Sr. Groſerer C. V. Løhrer, Tordenifjeldsgade Nr. 5, 1. Sal. og i alle Boglæder; i de danſke Stat og paa de ſgl. Poſtcontoirer. Prifen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Numere 8 Sk.



# Katholisk Kirketidende.

Enogthvende Aargang.

N<sup>o</sup> 12.

Søndagen den 15de Juni.

1873.

**Indhold:** Hvad forstod den gamle Kirke ved „Troesregelen“? — Kirkelige Efterretninger: Rom, Frankrig, Lybftland, Berlin, Nord-america.

## Hvad forstod den gamle Kirke ved „Troesregelen“?

(Sluttet.)

Vi har længe forundret os over, at Ingen af den grundtvigste Retnings Modstandere i den danske Folkekirke alt for lang Tid siden af de i det Foregaaende omtalte, paa alle Punkter hverandre krydsende Selvmodsigelser have fundet sig foranledigede til, fra deres Standpunkt at blotte den indre Usandhed i den tilsyneladende tillidsfulde Bevidsthed og det feirsdrukne Overmod, hvormed den omtalte Bannefreds nu saa længe har forherliget sig selv som den eneste Indehaver af den ægte og uforfalskede Christendom ikke blot hertilands, men i den ganste Verden. Dette Factum finder ene sin Forklaring i den duperende og bedøvende Gjenlyd, som Partiets stryðende Lovtaler baade over sit i saa mange Henseender høitfortjente og novnkundige Overhoved, og over sin egen vøgende Indflydelse og store Bedrifter have fundet trindt omkring i Landet. Men Skinnet af, at Grundtvigianismen var i afgjort Majoritet ingenlunde blot i den kirkelig-polemiske Literatur, men i flere Retninger af det offentlige og folkelige Liv, kan dog kun forsaavidt have tilbageholdt Ordsførerne for Partiets Modstandere fra en energist Optraeden, som under disse Omstændigheder Enhver, der vovede en nofsaa besæden Indsigelse, kunde

være sikker paa at overdænges med de usømmeligste Forhaanelser. Naar man erindrer sig, hvorledes i sin Tid Grundtvigs gamle Ven, den lærde Dr. Rudelbach, og siden Biskop Martensen bleve behandlede, og, naar man hertil føier Virkningen af den almindelige Pietet for G.' Person, kan man ikke undre sig videre over denne lange Tausked.

Grundtvigs Død har imidlertid givet hele Situationen et andet Udseende. Den overordentlige Deeltagelse, som Budskabet om samme allevegne fremkaldte, den Cendragtighed, hvormed selv hans kirkelige Retnings meest afgjorte Modstandere beviste ham den sidste Ære og ydede hans Minde den hadrende Anerkjendelse, hvori den nationale Taknemmelighed fandt sit tilsvarende Udtryk, blev i det første Øieblik i den Grad misforstaaet af den exclusive og overmodige Partiaand, som saa lange havde forblindet hans Tilhængere, at disse — efter en ganske uforbeholden offentlig Uttring desangaaende at domme — ikke toge i Betænkning, i hiin almindelige Hyldest at see en storartet offentlig Bøds handling, der skulde constatere saagodtform hele Geistlighedens og det store Publicums Omvendelse til Grundtvigs i det Foregaaende omtalte paradokse kirkelige Doctriner! Denne Uforstammethed fremkaldte et passende Svar fra en af de geistlige Deeltagere i Bisattelseshoitideligheden; og vi for vor Deel kunne her, i Henhold til den Uforbeholdenhed og Aabenhed, hvormed vi have udtalt os, ikke tilbageholde den Bemærkning, at hiin ualmindelig storartede Høitidelighed bibragte os et Indtryk af, at man samtidig feirede den „kirkelige Anstuelsses“ Viigbegangelse. Vi sige ingenlunde dette i en ond Mening, eller i den Hensigt at ærgre eller forarge nogen Æneste af de Mange blandt G.' Venner, der mene det alvorligt og ærligt med Religion og Religiositet; thi vi vilde aldrig have tilladt os offentlig at udtale en saa subjectiv Følelse, dersom ikke den i den siden forløbne Tid tilsynekomne i andre Uenighed i det før tilsyneladende fast sammenfluttede Parti, der altid sagde Eet og Samme, og aldrig Andet, end hvad „Mesteren“ først havde sagt — dersom ikke denne Uenighed og

den af samme bebudede umiskjendelige Oplosningstilstand ganske utvivlsomt havde stadfastet hiin Ahnelse. De sidste Maaneder have nemlig bragt en saa stor Mængde forvirrede, for al indre Gehalt og selvstændig Eftertanke blottede Udtalelser for Dagen, at intet tænkende Menneske længere kan lade sig be-  
 drage af de fortviolede Krampetrækninger, hvormed man søger at skjule den sig stærkt nærmende Høst; thi det hjælper ikke, ligeoverfor den visse Død, at ville indbilde sig selv og Andre, at man lever og lever høit, at man har berebt sig og al Ver-  
 den en stor og herlig Fremtid, og derfor vil og maa leve alle Dage indtil Tidernes Ende — ligesaa lidt som de Stridendes Vidstthed skjules ved at kalde hverandre „de kjære Venner“ og ved Forsikringer om at elske hverandre! Den Uenighed, hvorom vi her tale, dreier sig fornemmelig om, hvorvidt det er nødven-  
 digt at holde fast ved Læren om Ordet af Herrens egen Mund, eller om det ikke skulde være raadeligere at vende til-  
 bage til Grundtvigs tidligere Mening, og lade Affattelsen af Daabsbekjendelsen være Apostlenes Værk. Det vilde uden-  
 tvivl have været sømmeligt, og robet en tænkende og følende Mand værdig Pietet, at gjøre deres Bedste, for snarest muligt at bringe hiin absurde Doctrin i Forglemmelse. Men et Par af Partiets mest fremragende Ordførere have ved denne Veilig-  
 hed ikke undseet sig ved at blamere deres hedengangne Mester og grundig prostituere sig selv ved at erklære, at Alt, hvad G. i kirkelig Henseende har virket, staaer og falder med denne Lære! Et andet Stridspunkt er de ovenfor omtalte For-  
 andringer i Troesbekjendelsens Ordlyd, hvorom man har indledet Forhandlinger, hvis latterlig-spidsfindige Vigtighed vi ansee os for fritagne for nærmere at karakterisere.

Om det første af de her omtalte Tvistepunkter og i det Hele om den grundtvigske Kirkebetragtningens Uforene-  
 lighed med den lutherske Kirkes Læreform var der mærkeligt nok allerede en Tid før Grundtvigs Død, og altfaa inden der endnu hertilands viste sig Tegn til noget Freds-  
 brud, opstaaet en Conflict i America, der skulde afuøde

nogle af Folketirkens meest ansete Repræsentanter en Erklæring\*), der efter vor Formening allerede er bleven ildevarslende for den „kirkelige Anskuelse“ Præntion paa at dominere Folketirken. Det er nemlig noksom bekjendt, at G., især efter den Tid, da han ganske havde friggjort sig fra alle katholske Sympathier, har staaet i et mærkvaerdig tvetydigt Forhold til Luthers og den danske Folketirkens eneberettigede lutherske Beskjendelse. Han har ved alle Leiligheder i Vers og Prosa forherliget denne Reformatore, stundom næsten forgudet ham, samtidigt med, at han utrætteligt arbejdede paa, baade at ødelægge den lutherske Kirkes Lære og nedbryde og forstyrre den danske Folketirkens hele Organisation. Vi erindre i denne Henseende her blot om den tidligere omtalte „Præstefrihed“, der gif ud paa aldeles at løse alle Folketirkens Præster fra enhver Forpligtelse til at lære overensstemmende med den i de symboliske Bøger foreskrevne Lære, og, i Eighed med den tidligste Reformationstids kirkelige Radicalisme, henvise alle Prædicanter til den hellige Skrift, som den fuldestgjørende Garanti for Menighedernes Krav paa Ordets med den i Taabsbekjendelsen formentlig givne „Troesregel“ overensstemmende Fortyndelse. Dette kan med Føie betegnes som Culminationsspunktet i alle de Selvmodsigelser, som G.'s hele antikatholske Udviklingsgang har affødt. Han beseglede sit Afvalg fra den historisk overleverede Christendom med at gjøre Troesbekjendelsen til Gæt og Alt, til den enegyldige, eller den

---

\*) Vore Læsere ville, uden at det her behøver nærmere Forklaring, vistnok huske, at Anledningen til samme var en Strid mellem nogle i de grundtvigske Doctriners Land afrettede uvidenbe Læppredicanter, der i de scandinaviske Colonier i Nordamerica vilde gjøre Propaganda for den „kirkelige Anskuelse“, — og de tidligere derværende norske Missionærer af den gammel-luthersk-pietistiske Retning. Disse sidste rettede da den Forespørgsel til de heromtalte Mænd, om den danske Folketirke, saaledes som hine danske Udbjendinge foregav, bedjendte sig de grundtvigske Theorier. Dette Spørgsmaal blev, overensstemmende med Sandheden, besvaret benægtende.

eneste fornødne og tilstrækkelig bindende Norm for den rette Opfattelse af den christelige Sandhed, og Nøglen til Bibelsens rette Forstaaelse. Men da Consequenterne af denne Lære paa det nysnævnte Punkt bragte ham i Forlegenhed, tog han ikke i Betænkning at henvise til „den h. Skrifts ærlige og samvittighedsfulde Udlæggelse“, som en Betingelse for „Troesordets“ fulde Ferstaaelse. Dette Sidste var unægtelig aldeles Luthersk, forsaavidt det var en Tilbagegang til det lutherske Skriftprincip, saaledes som dette i Reformationens første Aar, efter Luthers Forbillede, bragtes i Anvendelse af alstensk fanaticke Secterere.

Men denne Tilbagegang skulde ved en uimiskjendelig Styrelse tjene til at blotte for al Verden Forfængeligheden og den hele indre Usandhed i den saa længe feirede Doctrin om det „det lille Ord af Herrens egen Mund“, som skulde gjælde for tilstrækkeligt til at klare Alt, til at gjøre al Theologi, Videnskab og Vardom overflødige! Thi den danske Folkkirke er, ligesom alle andre lutherske Folke- eller Landskirker, bygget paa det Grundlag (de symbolske Bøger), som Reformatorerne i Forening med de verdslige Magthavere fandt nødvendigt, for at faae Bugt med den revolutionære Fanatismes toilesløse, men consequente Anvendelse af Luthers oprindelige Lære om Skriften, som den eneste Nøgle til dens egen rette Fortolkning. Det var de verdslige Herskere, der stillede denne bestemte Fordring til Reformationens Ophavsmand; thi de vare vel enige med disse om at ødelægge den katholske Kirkes hele Organisation, fordi de vilde være uindskrænkede Herrer i Kirken, som i Staten, og hjælpe paa deres flette Finantser ved at plyndre Kirken. Men det vilde have seet ilde ud med hele denne Politik, dersom Reformationens tidligste Friheds og Righedsideer havde faaet Magt ogsaa paa de verdslige Enemærker. Derfor betakkede de verdslige Herrer og Adelen sig for den fortsatte Forfyndelse af en Lære, der ligesaa fuldt præfede Oprør mod dem som mod de kirkelige Myndigheder, og de forlangte derfor, at den rene Læres Forfyndere skulde holde Styr paa den baade religiøse og politiske

Fanatisme, som deres Ubefaling af den „Evangeliske Frihed“ havde fremkaldt. Det politiske Oprør dampedes med Sværdet. Den Mand, paa hvis Ord Almuens overalt reiste sig, for at virkeliggjøre det nye Guds Riges Frihed og evangeliske Lighed, opfordrede nu i de kraftigste Ord Fyrsterne og alle Sværdets Mænd til at behandle de vildledte Bønder som gale Hunde, der maatte hugges ned forfode; og Enhver, der kjender den Tids Historie, veed, hvor forfærdeligt Blodbadet var. Den kirkelige Toilesløshed dampedes ved de symbolske Væger, hvis Lære det, tiltrods for dens Inconsequents, efter en Række af uendelige theologiske Stridigheder, tilsidst lykkedes at tilveiebringe en saa fuldstændig Stagnation i al kirkelig og aandelig Udvikling, at den borgerlige Lovgivning og Politismagten siden har været istand til at overholde den for det kirkelige og borgerlige Samfundsliv nødvendige Ro og Orden!

Skulde Noget af vore Læsere forundre sig over den Digression, vi ved dette Tilbageblik paa Fortiden have tilladt os, da vil den dog ved næriere Eftertanke forhaabentlig befindes at være anbragt paa sit rette Sted. De her omtalte Fortidsbegivenheder indeholde nemlig ubestridelig Nøgten til den fulde Klarhed over hele det Hav af Selvomodsigelser, som de grundtvigske Theorier med alle deres Opdagelser og Oplysninger have gennemløbet. Den besynderlig opstruede Begejstring, hvormed G. bestandig har feiret Luthers Minde, medens han var utrættelig beskæftiget med at ødelægge hans Gjerning, finder sin Forklaring i det naturlige Slægtskab mellem begge. De vare, den ene som den Anden, fødte Oppositionsmænd, og den kirkelige Revolutions Heros' gigantiske Kraft maatte derfor uvilkaarlig vække beundrende Begejstring hos en aandsbeslægtet nordisk Kampnatur. Det er først i „Kirkespeilet“, at G. har sagt sin Mening om Luther saa reent ud, at Ingen kan misforstaae ham. Han fratjender ham der (S. 306) fuldstændig al Ret til at kaldes Kirkens Reformator, og, idet han tillægger ham en af de største af alle de „vitterlige Dumheder, der bleve begaaede paa Reformationstiden“, bemærker han, at „Intet har

mere nedstemt hans Beundring for Luther og hans Følgeflab“, end den Selvmodsigelse, at de, ved at sætte „en h. christelig Kirke“ istedetfor „den h. almindelige Kirke“ ind i Troesbekjendelsens tredie Artikel\*), „fordømte deres egen Skilsmisse fra Paven“ etc. Vi bemærke blot i Forbigaaende, at vi forsaavidt finde denne Yttring besynderlig, som G., trods sit Had til alle Selvmodsigelser, i denne Henseende ikke blot ikke giver Luther meget efter, men endog har overbudt hele sin Samtid, og derhos selv tilladt sig ikke een, men mange Forandringer i Troesbekjendelsens af ham selv idelig canoniserede Ordform! Men, affeet fra Grundtvigs personlige Mangel paa Besoielse til, paa Grund af hiiu egenmægtige Forandring af et vigtigt Ord i Bekjendelsen at udtale en saa afgjort Forkastelsesdom over Luthers reformatoriske Virksomhed, følger det af sig selv, at vi give G. fuldkommen Ret i, at Luther ligesaalidt havde noget Kald til at reformere Kirken, som han nogenfinde har været istand at præstere noget andet Beviis derfor, end det, hvortil G. idelig støttede sit eget formentlige reformatoriske Kald, nemlig — hans eget Vidnesbyrd om sig selv! Men der er herved en anden Omstændighed, der kræver en nærmere Betygning.

Hiiu aabne Udtalelse fortjener nemlig saamegen desto større Paastjonnelse, som det Tvetydige i det omtalte Forhold, hvis det aldrig af G. selv var blevet havet, vilde have indhullet det vigtigste Moment for Burderingen af hans hele kirkelige Virksomhed og aandelige Betydning i et saa uigjennemtrængeligt Mørke, at det vilde været aldeles umuligt, at gjøre sig nogen Forestilling om, hvad Mening eller Hensigt han forbandt med denne gjennemgaaende Modsigelse mellem de idelig tilbagevendende Udtaler over Luther — og hans egen ufortrødne Stræben efter at tilintetgjøre

\*) Vi maae dog herved bemærke, at, naar L. haabede engang at see den katolske Kirke og Christendom udrybbede af Verden, da maatte denne Forandring paatrænge sig. Thi bag Oversættelsen: „Den h. almindelige Kirke“ skjuler sig den Underfundighed, at „almindelig“ skal gaae for at betyde noget andet, end „katolsk!“

den Kirkeorden, der stammer fra „Luther og hans Følgestab“. Denne Gaade har nu fundet sin klare Løsning ved hiin uforbeholdne Udtalelse. Saalænge G. endnu maatte antage Samtiden for umoden til at opgive de nedarvede og tilvante Forestillinger om Luther, som Prophetens og Apostlers jevnbyrdige Eigemand\*), fandt han det nødvendigt at holde Luther og Alt hvad der knyttede sig til hans Navn i Hævd. Men den Begeistring for G.'s Person og hans kirkelige Virksomhed, der i de sidste ti Aar af hans Liv tog et saa forbausende Opving, som de saakaldte „Bennemøders“ affindige Enthusiasme konstaterer, frigjorde ham efterhaanden mere og mere fra alle Betænklichkeiten i denne Retning; og vi kunne ikke andet end give ham Ret i at ansee sig for Luthers Overmand, ikke blot i absolut Forstand og i Henseende til indre personlig Værdighed, men ogsaa med Hensyn til hvad han gjaldt i den almindelige Mening. Ingen vil nemlig nægte, at G. har langt mere at betyde for den nulevende Slægt her i Danmark, end L.; og Benerne bedøvede ham saa længe med svulstige Vortaler, hvori de udmalede det noksom omtalte absurde Vidunder, at hele den christne Verden ikke skulde have vidst, hvad Christendom var, før G. havde opdaget det, at man paa Bennemøderne og ved de til samme knyttede festlige Gudstjenester stadig hørte G. at takke Gud for det „nye Lys, der i de sidste Dage var oprundet over Kirken i Norden!“ Endnu en Tid lang omtalte han dog den tidligere beundrede Luthers Blindhed for dette Lys med en vis

---

\*) Vi ansee det næsten for overflødigt herom at bemærke, at den nulevende ældre Generation i de protestantiske Menigheder saagodisom ikke kjender Andet af Kirkehistorien, end Reformationens Historie. For den store Mængdes Bevidsthed er Luther saaledes, som den ældste Kirkes formentlige Fornær, i en vis Forstand Apostlenes umiddelbare Efterfølger og Eigemand. Den kirkehistoriske Underviisning, som man alt i længere Tid har meddeelt den yngre Slægt er blot anlagt paa nærmere at begrunde denne Betragtning, ved yderligere at hævde alle Fortidens Fordomme mod den katholske Kirke.



staaende Hensynsfuldhed, indtil han endelig i Følelsen af sin egen Betydning meddeelte sine Venner sin uforbeholdne og oprigtige Mening om, hvem der i en langt mere omfattende og storartet Betydning end L. fortjener Navn af Kirkens Reformator!

Vi komme endelig tilbage til Udgangspunktet for disse sidste Betragtninger — den passive Tilbageholdenhed, som vedligeholdtes af Folkekirkens Geistlighed, indtil den foromtalte americanafke Conflict afnødte den en i en meget moderat Tone holdt Indsigelse mod Rigtigheden af det Foregivende, at den danske Folkekirke skulde have afslagt sin tidligere Character, og godkjendt G.' nye Dogmer. Det vilde have været det Klogeste, i en sindig Tone at desavouere hine americanafke Bagabonders Ubefindighed og Uvidenhed. Men man kastede sig med den tilvante Overlegenhedsfølelse over hiin Erklæring, og anklagede dens Forfattere for den Ufordragelighed, at ville udelukke Grundvigs Venner af Folkekirken\*). Men ligesom denne Beskyldning ikke havde mindste Grund i selve Erklæringens Ord, saaledes var det tillige indlysende, at dette heller ikke kunde være Tilfældet, efterfom det maatte være dens Udstedere ligesaa klart bevidst, som alle Andre, at Ingen blandt Folkekirkens Værestand i mange Aar har ladet sig genere af de symbolske Bøgers særlige Lærdomme i disses gamle og strænge Betydning. Nationalisterne ere Repræsentanter for de reformatoriske Principers consequente Udvikling i negativ Retning, medens de nuværende positivt troende Lutheranere alt længe have emanciperet sig fra de symbolske Bøgers inconsequente og selv-

---

\*) Man talte om „Vandbullen“ og „Bævebullen“, og glemte reent, at G. i Anledning af det her nærliggende Spørgsmaal om „Præstefriheden“ i sin Tid banlyste to ældre Venner af ham, der saandt denne Frihed uforligelig med ethvert ordnet Kirkesamfund — for ikke at tale om Kirkespeilets sidste Vandbulle, der, ligesom igrunderen allerede den første, er rettet mod hele Folkekirken, forsaavidt denne ikke underkaster sig hans Dogmer.

modsigende Fremstilling af de christelige Troessandheder, og paa forskjellige Maader have søgt at bøde paa Systemets Mangler. Det Uberettigede og Nærgaaende i hiint Angreb blev da endelig Anledning til, at en af Erklæringens Udstedere offentliggjorde en fuldstændig og klar Udtalelse om det hele Mellemværende mellem Folkekirken og den grundtvigske „Kirkeafdeling“\*), der viser, at sammes Forfatter i lang Tid opmærksomt har fulgt Udviklingen af Grundtvigs Ideer. Han belægger hele sin Fremstilling omhyggeligt med Citater af G.' og hans Venners Dyringer igjennem en længere Række af Aar, og giver saaledes et samlet Overblik over en Mængde Enkeltheder, som det laae udenfor vor Plan at omtale. Denne Udtalelse er siensynlig kommen Partiet ganske uventet, og har kjendelig sat det i Forlegenhed. Ligesom Grev Holsteins tilintetgjørende Kritik af Grundtvigianismen i dennes senere Phase blev affærdiget i nogle faa affæiende Ord af Partiets nuværende Overhoved i en Replik til en anden Modstander, saaledes har man ligesaa lidt hidtil vovet at røre ved den her omtalte Forf.' grundige Fremstilling, men ladet det beroe med et Par underordnede Anders Forsøg paa at udfinde to (!) spidsfindige Indsigelser, der tilmed ikke have det Allermindste at betyde. Enhver der læser dette Skrivt vil give os Ret i at have kaldt Anledningen til samme ildevarslende for den Følelse af tillidsfuld Overlegenhed, hvormed Vennekredsen hidtil har feet ned paa Alt hvad der stod udenfor den!

Seer man nu tilbage paa hele den aandelige Bevægelse, hvis Udvikling vi i det Foregaaende have forfulgt fra dens første Begyndelse indtil dens Afslutning, og spørger man saa om dens Resultat med Hensyn til det Hovedpunkt, der er fremhævet i Overskriften til disse Betragtninger: da vil ethvert tankende Menneske finde dette meget kummerligt. Dens

\*) „Grundtvigianismen og den danske Folkekirke“ af N. G. Blædel, Sognepræst ved Garnisons Menighed.

Hovedsæmmed var jo at finde et fuldestgjørende Svar paa det Spørgsmaal: hvad der fra Begyndelsen af har gjaldt, og derfor alle Dage skal gjælde for Christi Kirkes faste og uforanderlige **Troesregel**, som giver enhver Christen en ufeilbar Sikkerhed for, **hvad** han har at troe til Salighed. Men vi have jo seet Grundtvig paa Høidepunktet af sine Ideer om christelig Dplysning og kirkelig Frihed ende med Henviisningen til den h. Skrivt, hvis Bestemmelse til at gjælde som Regel for den rette Forstaaelse af Troesordets korte Sætninger han havde anvendt over en heel Menneksaalder af sit lange Liv til at afkræfte, og indsat sin stærke og rige Aands hele Energi paa at udmale som det nrimeligste af alle Menneksaafund!

Han begyndte sin Kamp mod hvad han kaldte falsk Kære med at drøfte det Spørgsmaal, hvor og hvorledes man skulde finde den sande Kære, og endte med at erklære det Hele for et aabent Spørgsmaal. Thi ethvert fornuftigt Menneks maa indrømme, at den apostoliske Troesbekjendelse — ligeaa lidt som den h. Skrivt — selv siger os et eneste Ord til Dplysning om, hvorledes dens enkelte Led skulde forståes, og hvorledes de stedse ere blevene forståede. Saa fremt der altsaa ikke gives nogen anden Regel for den christelige Tro og Sandhedsbekjendelse, da staaer man ber ligeoverfor et aabent Spørgsmaal.

Vi have i Modsatning hertil fremhævet, hvad det er, som den katholske Kirke kalder sin Troesregel — at dette er den traditionelle Dpfattelse af enhver af de christelige Troeslærdomme igjennem alle Tider. Den Eenhed eller Eenshed i den subjective Dpfattelse af de christelige Sandheder, den instinctive Fælledsfølelse for Christeligt og Uchristeligt, og det heraf fremgaaede objective Resultat — hele Dogmeudviklingen — er, i Henhold til Christi udtrykkelige Ord den Helligaands Gjerning — det faste aldeles nødvendige, væsentlige og uundværlige Grundlag for Aandens hele helliggjørende Virksomhed!

Grundtvig begyndte med en begejstret Anpreisning af den historiske Christendom, med at reise det Spørgsmaal, hvor den sande Kirke er, og han er endt med at fornægte al historisk Udvikling, endt med at henvise til en vordende Fremtidskirke, hvis første Spirer formodentlig skulle være nedlagte i de „Frimenigheder“, der ere blevne den af den lovgivende Magt forfaste Præstefriheds efter vor Formening temmelig ubeldige Surrogat!

Alt dette, i Forening med en total Mistjendelse af Frihedsprincipets Anvendelse paa Ordningen af de kirkelige Samsundsforhold, førte ham ind i et sandt Vilderede af Selvmodsigelser; og, ved at give Symbolet til Pris for de vilkaarligste Fortolkninger, fornægtede han al dogmatisk Beitemthed, tog Livet af al kirkelig Udvikling og tilintgjorde fuldstændig al christelig Objectivitet. Saaledes har han i et Tidrum af 60 Aar tilbagelagt en fuldkommen Cirkelbevægelse. Han begyndte med Luther — som dennes Bære har sit inconsequente Udtryk i de symboliske Bøger — og er tilsidst endt med Luther, d. e. med denne Reformators Skrivtprincip i dettes oprindelige radicale Skikkelse, og — samtidigt hermed — brød han aldeles Staven over hele Luthers reformatoriske Virksomhed, ved at benægte hans Ret til at gjælde for en sand Reformator! Men intet af alle de Beviser, vi troe at have leveret for en gennemgaaende iudre Usandhed i dette lange Kredsløb, maa efter vor Formening virke mere overbevisende og gjøre et dybere Indtryk paa ethvert alvorligt og tankende Menneske, end det Factum, at en saa aandrig Mand som G. har været istand til at antage det for muligt, at paatrænge al Verden det aandsfornægtende og af sund Menneskeforstand oprørende Paafund, at Herren under sit jordiske Liv jevnlig skulde have overhørt sine Disciple i den correcte Fremsigelse af en Bekjendelse, hvis væsentlige Sandheder de efter de h. Evangeliers Vidnesbyrd dengang ikke vare istand til at fatte, og ikke kunde eller skulde tilfulde fatte, før de tilsvarende eller tilgrundliggende Begivenheder indtraadte, og navnlig

før den Helligaand lærte dem at forstaae den fulde og hele christelige Sandhed!

Hvor langt det nu end er fra, at hele denne Række af Selvmodsigelser, der een efter anden parodierte den af Guds Aand ledede Udvikling af den christelige Lære og det kirkelige Samsundsliv, — hvor langt det end er fra, at den i sig selv bærer Sandhedens Mærke, saa bør vi ikke desto mindre fra vort Standpunkt anerkjende, at Grundtvig, uden selv at vide det, har indlagt sig en Fortjeneste, der baade her og i hele Verden søger sin Lige! Han har nemlig bibragt den dorste og tankeløse Generation for Reformationens og Statskirkevæsenets fra Slægt til Slægt nedarvede Fordomme et uforvindeligt Knæk, medens paa den anden Side det Forseilede i en saa genial Aands Anstrængelser for at finde et nyt og bedre Grundlag at stille imod den katholske Kirke, end det eneste, man hidtil har kjendt, vistnok tør ansees for et vægtigt indirecte Vidnesbyrd for Sandheden af Boscuet's Alternativ: Enten Katholicisme eller Atheisme!\*)

---

### Kirkelige Efterretninger.

---

**Rom.** Den h. Faders Helbredstilstand bliver med hver Dag bedre. Han har i den sidste Tid givet Audientser til et stort Antal Personer, og har oftere, støttende sig til en Stok, gjort Spadseretoure i Vaticanets Have.

— Keiserinden af Rusland, som d. 26. f. M. indtraf til Rom, blev tilligemed begge sine Døttre d. 28. Mai modtaget af Paven i en Privataudient.

---

\*) Vi forbeholde os i næste Nr. i et et Anhang til denne Artikel at meddele et Par Uddrag af Frenæus' i det Foregaaende omtalte Skrivt mod sin Tids Branglærere.

— Da den franske Gesandt ved den h. Stol, Grev Courcelles, i en Audients hos den h. Fader officielt gjorde ham Meddelelse om den nylig stedfundne Regeringsforandring, udtalte Pius IX. sig paa den meest anerkjendende Maade om Hr. Thiers og Grev Remusat. Han sagde, at han altid havde bedet for Frankrig, og vilde nu med endnu større Tillid end før fortsætte sine Bønner om, at Gud vilde udøse sine Velsignelser over Nationalforsamlingen, hvis overveiende Fleertal saa usforbeholdent hylkede de sande kristelige Grundsatninger, saavelsom over det nye Statsoverhoved, der ydede alle Garantier for Opretholdelsen af den fra alle Sider truede Orden, Retfærdighed og Civilisation.

**Frankrig.** Det af den nuværende Præsident for den franske Republik, Marschal Mac Mahon dannede Ministerium, der bestaaer af Legitimister, Orleanister og Bonapartister, har efter de liberale Blades Forsikringer „en afgjort klerikal Farve“. Vicepræsidenten og Udenrigsministeren, Hertugen af Broglie, betegnes som liberal Katholik, Cultusministeren, Batbie, som konservativ Orleanist, Justitsministeren, Ernoul, som „Ultramontan“.

**Tydskland.** Samtlige preussiske Biskopper have under 26. Mai indgivet en Skrivelse til det kgl. Statsministerium, hvori de erklære, at de maae nægte deres Medvirkning til de nylig publicerede Kirkeloves Gjennemførelse. Denne Erklæring, der antages at være vedtaget paa den i Begyndelsen af Maanedens afholdte Conferents i Fulda, motiveres med en kort Henvisning til de Kjendsgjerninger, der have afnødt Biskopperne denne Fælledsudtalelse.

**Berlin.** Endelig er det lykkedes det tydske Forbundsraad og Fyrst Bismarck at komme paa det Nene med, hvilke Ordener og Congregationer der maae betragtes som „bejlagtede med Jesuiterne“, og som derfor skulle anses som indbefattede i Loven af 4. Juli 1872, der proskriberede den nysnævnte Orden fra det tydske Rige. I „Reichsgefesblatt“ af 23. Mai kundgjør nemlig Fyrst B. en Beslutning af Forbundsraadet, der gaaer ud paa, at Redemptoristernes, Lazaristernes og endnu en tredje Congregation af Missionspræster (congr. sanct. spirit.) samt Ordenssøstrenes af Jesu h. Hjerte inden d. 23. Nov. d. A. skulle være opløste i alle tydske Lande.

**Nordamerica.** De fra Tjndskland fordrevne Jesuiter have i dette Foraar afholdt Missioner og Conferentser, der have baaret velsignelsesrige Frugter. Navnlig omtales i Forbindelse hermed de religiøse Foredrag (Conferentser), hvilke den baade som lærd Theolog og Taler udmærkede P. Pottgeißer i Løbet af Vinteren forskjellige Steder har holdt og fremdeles forfatter.

### Til Katholff Kirketidendes Abonnenter.

Vi have den Tilfredsstillelse, hermed at kunne meddele dette Blads Abonnenter, at K. Kirket. fra Juli Qvartal d. A. vil udkomme hver Uge, og at Abonnementsprisen, uagtet det aarlige dobbelte Arkeantal, forbliver uforandret den samme som før. Aarsagen til denne heldige Forandring er deels en i den senere Tid stedfunden Tilgang af Abonnenter, deels et imødekommende Tilbud fra Sverig, der aabner Udsigt til Bladets Udbredelse i dette Land, paa det Vilkaar, at det ogsaa optager svenske Artikler. Løftet om stadige Bidrag fra flere hervarende Medarbeidere vil give dets Indhold en større Afvevling, saaledes at et omtrent ligesaa stort Arkeantal, som Aargangen hidtil har udgjort, vil indeholde almeenfattelige Fremstillinger af katholff-kirkelige Anliggender, samt historiske og andre fortløbende fortællende Skildringer, hvilket forhaabentlig vil være kjærkomment for Mange, for hvem Bladet i dets tidligere mere indskrænkede Skikkelse havde mindre Interesse.

Katholff Kirketidende vil herefter udgaae under den forandrede Titel: „Nordisk Kirketidende for katholiske Christne“, og vil, deels af Hensyn til de svenske Artikler, deels paa Grund af det Fortrin, som denne Forandring vil medføre baade for Correcturen og Ræsningen, blive trykt med latinske Typer.

Vi haabe, at Kirketidenden i denne nye Skikkelse vil finde en Udbredelse, der vil være istand til at dække de Udgivter, som denne Forandring vil medføre.

## Bekjendtgjørelse.

Ifølge „Regulativ for den katolske Menighed i Kjøbenhavn's kirkelige Forstanderskab og Skolecommissien“ III. § 5 samt I. §§ 13 og 15. vil der i Slutningen af indværende Maaned være at foretage Valg af et nyt Medlem af Menighedens kirkelige Forstanderskab og Skolecommissien og ligeledes af en ny Suppleant istedetfor de efter Tour fratraadte, Hr. Meune som Forstander og Ingeniør Johnston som Suppleant. I den Anledning have vi, i Medfør af ovenmeldte Regulativ I §§ 4 og 5, opsat en Fortegnelse over de Mænd, som erkjendes at have activ, respective passiv Valgret ved de forestaaende Valg, og vil denne Fortegnelse fra Søndagen d. 15. indtil Søndagen d. 22. Juni inclusive henligge i Forstanderskabets Forsamlingsværelse i Præstebuset til Gjennemsyn for Enhver fra Kl. 8 Form. til Kl. 9 Aften.

Selve Valghandlingen vil derpaa foregaae sammesteds

Mandagen d. 30. Juni Kl. 9 Form.

efter den hellige Messe, som holdes i Sct. Ansgarius Kirke Kl. 8 1/4.

Forstanderskabet for den katolske Menighed i Kjøbenhavn, den 5. Juni 1875.

Rettelse i Nr. 11 S. 172 L. 1 fra o. Aandløst. L. Aandløst.

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen** den 15de Juni (Vitus, Martyr). 2den Sondag efter Piusse. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 lille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 8 Aften Andagt til det allerb. Sacrament med Prædiken. — Dagsaa paa de følgende fire Aftener holdes høitidelige Andagter til det allerb. Sacrament, og sidste Aften, den 19de Juni, sluttes den festlige Octav af Christi Legemesfest med Prædiken og Procession. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. 16. M. Frants Nergis, Bekj. 17. St. Avins, Bekj. 18. S. Marcus og Marcellianus, Martyrer. 19. S. Juliana af Falconerii, Jomfru; Octav af Christi Legemesfest. 20. S. Feiten for Jesu gudsbommelige Hjerte (feires offentlig førstkommande Søndag). 21. S. Moxsius af Gonzaga, Bekj. Pave Pius IX.' Krøningsdag.

**Søndagen** den 22de Juni (Pavlinus, Biskop). 3die Sondag efter Piusse. Hovedfesten for Jesu guddommelige Hjerte. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 lille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 8 Festandagt til Vre for Jesu guddommelige Hjerte med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. — 23. M. Edeltrudis, Jomfru. 24. St. Johannes den Døbers Fødsel. 25. S. Wilhelm, Abbed. 26. S. Johannes og Paulus, Martyrer. 27. S. Ladislaus, Konge, Bekj. 28. S. Leo II., Pave; befalet Vigilie = Fastedag. Søndagsgudsstjeneste som sædvanligt.



# Katholisk Kirketidende.

Enogthvende Aargang.

---

N<sup>o</sup> 13.

Søndagen den 29de Juni.

1873.

---

**Indhold:** Den h. Treenæs om Kirkens og dens Læres Eenhed samt om den nye Pags sacramentale Offer. — Kirkelige Efterretninger: Rom, Italien, Cöln, Berlin, Breslau, Augsburg, Wien, Schweits, Posen.

---

**Den h. Treenæs om Kirkens og dens Læres Eenhed  
samt om den nye Pags sacramentale Offer.**

## I.

Til yderlige Oplysning om hvad vi i vore foregaaende Artikler have yttret om den totale Mis kjendelse af den christelige Oldtids hele Eiendommelighed, der ved Grundtvigs saakaldte kirkelige Anstuelse har fundet en høist beklagelig Udbredelse vort i Fædreland, skulle vi nedenfor meddele et Par korte Uddrag af den gamle Kirkelærer, som G. til stor Forvirring for de Mange, der blindt troe paa hans Autoritet, er vedbleven at paaberaabe sig, mange Aar efterat han fuldstændig havde opgivet den gamle Kirkes Traditionsbegreb og Troesregel. Det er i det Foregaaende bemærket, at G. i andre Kirkesædres Skrifter, navnlig hos den omtrent samtidige Tertullian vilde have fundet ligelydende, ja endnu bestemtere Ytringer om dette Punkt. Wien da han af den S. 121 nævnte Forf. (i Aaret 1859) blev gjort opmærksom derpaa, affærdigede han denne Oplysning med en undvigende Afviisning som en Sag, der var ham ganske uvedkommende. Han var nemlig dengang kommen saa dybt ind i Bearbejdelsen af sin eiendommelige Lære om Daabsbekjendelsen eller „Troesordet“ som den ene gyldige Regel

for Troens og Lærens Reenhed, at al Tale om Kirkefædrene nu forekom ham meget ubetimelig. Det var jo da alt mere end 30 Aar siden, at han var kommen paa det Reene med sig selv om, hvor Kirkefædrenes Vidnesbyrd vilde føre ham hen! Selv den Helligaand og Apostlene vare jo ikke længere sikkre Hjemmelsmænd for Daabens Ægthed og Gyldighed; han havde jo i lang Tid kun talt om Herren selv og Ordet af Herrens egen Mund, og havde følgelig ikke længere Brug for Kirkefædrene! Det gik Grundtvig her ganske som Luther, der længe paa-beraabe sig Kirkefædrene, og iblandt dem fornemmelig Augustinus, som Vidner for sin Lære om Retfærdiggjørelsen af Troen alene, men efterhaanden, som denne Lære paa Grund heraf fandt en stedse voxende Udbredelse, ikke blot hørte op med at tale om Kirkefædrene, men af og til gav at forstaae, at man i dette Punkt ikke maatte bryde sig synderligt om Fædrene, „der alle havde levet i en Tid, da den apostoliske Lære allerede var fordunklet, og derfor ikke ret forstode denne vigtige Sag“\*).

Vi have udførlig fremstillet det Urimelige og Grundløse i den Tankegang, der i det S. 107 og 108 (Nr. 7) anførte korte Indbegreb af Christendommens Hovedsætninger, som Brennus kalder „den Tro som Kirken har modtaget af Apostlene og deres Disciple“, har fundet en gyldig Hjemmel for den nye Lære, at den ældste christelige Troesbekjendelse ikke blot skulde

---

\*) Döllinger: „Die Reformation“ III. B. Regensburg 1848. I sin Udlægning af 1 Joh. Br. siger L. reent ud: „Hos Augustinus finder man kun Lidet om Troen, og hos Hieronimus slet Intet. Tugen af de gamle Lærere er her reen og oprigtig og lærer den pure Tro. De anbefale idelig Dyd og gode Gjæringer, men tale sjelden om Troen.“ I fortrolige Samtaler med sine Venner utrede han: „Efterat jeg ved Guds Naade har lært ret at forstaae Paulus, har jeg ikke kunnet agte nogen af dem for min Lærer; de ere dertil bleve mig altfor ringe. Jeg læste vel i Begyndelsen i Augustinus; men siden der oplob sig en Dør i Paulus, og han lærte mig, hvad Troens Retfærdighed er, da var jeg færdig med Augustinus.“

ordret vare vedtaget af Apostlene, men vare meddeelt disse af Herren selv. Vi have viist, at, om man end vil kalde dette korte Indbegreb af den christelige Grundoverlevering for en „Bekjendelse“, da hverken er den eller udgives den af den gamle Kirkeskribent for at være Oldtidskirkens Daabsbekjendelse. Den følger vel nøie, ligesom det af Tertullian meddeelte korte Udtryk for den christelige Troes Indhold, heelt igjennem den apostoliske Bekjendelses enkelte Dele, men den udgiver sig kun for at være en kort Angivelse af den apostoliske Overleverings samlede Indhold, og vi have viist, at nøiagtigt affattede Ordformler vare aldeles overflødige for en Tid, hvor faa at sige een Fælledsbevidsthed om, hvad der hørte til den saunde Kirkes Tro, og i hvilke Ord og Sætninger den katholske Bekjendelse skulde finde sit tilsvarende Udtryk, ligesom instinctmæssigt bejalede alle Troende. Det er til Oplysning om dette Punkt, at vi her skulle anføre følgende Sted af Irenæus' foremtalte Skrivt (adv. hær. I. c. 3), der følger umiddelbart efter det i Nr. 7 anførte.

„Denne Forkyndelse og denne Tro, hvilken den over al Verden adspredte Kirke, som ovenfor sagt, har modtaget fra Apostlene og deres Disciple, bevarer den (Kirken) omhyggeligt, som om den var samlet under eet Tag, og den troer hvad den har aannammet, som havde den een Sjæl og eet Hjerte, og den forkynnder, lærer og overleverer det eenstemmigt som med een Mund. Er der nemlig end Forkstjæl paa denne Verdens Tungemaal, faa er Overleveringens Væsen og Indhold (virtus traditionis) dog Et og det Samme: Germaniens Menigheder troe og overlevere Et og Samme som Kirkerne i Spanien og Gallien, som de i Østerlandene, Ægypten, Libnen og i alle mellemliggende Lande. Thi, ligesom Solen, der dog kun er en Guds Skabning, overalt i Verden er een og den samme, saaledes skinner det aandelige Lys, Sandhedens Forkyndelse, alle vegne, og oplyser alle Mennesker, der tragte efter at komme til Sandhedens Erkjendelse. Derfor vil selv den meest begavede Taler blandt Kirkens For-

standere aldrig sige noget Andet end dette — thi ingen Discipel staaer over sin Mester —, og den der er svagest i Talen vil lige-  
lidt formindste det Overleveredes Indhold. Thi da Troen er een og samme, bliver dette (Indholdet) hverken forøget af den der har meget at sige derom, eller forringet af den der kun har lidt at sige om den“\*).

Vi anføre dette Sted med Henviisning til en Mængde lignende Udtalelser i III. Bog, hvor Trensus, naar han taler om det aandelige Skjold, hvormed alle katholske Christne skulde værges sig mod Kjetteriets Gift, og det Banner, hvorunder de skulde samle sig til Forsvar for deres Tro, stadig veksler med følgende Udtryk: „Apostlenes Overlevering, Sandheden, Sandhedens Forkyndelse, denne Tro, Sandhedens Overlevering.“ Ingen tænkende og ikke i forudfattede Partimeneringer hildet Laster vil efter den Sammenhang, hvori disse idelig afvekslende Udtryk forekomme, falde paa, at der her uophørlig skulde være Tale om den apostoliske Troesbekjendelse, og endnu mindre om et Ord af Herrens egen Mund. Her er alene Tale om den levende apostoliske Overlevering, som 3. (III. c. 4) kalder den Norm for Overleveringen (ordo traditionis), som Apostlene overgave dem, hvem de betroede Omsorgen for Menighederne. Det er altsaa den apostoliske Tradition i dens almindelige Grundtræk eller dens i alle Hjerter og i Alles Munde levende Hovedindhold, hvorefter her ene tales. „Sandheden“, siger 3., „kan ikke findes af dem, som ikke kjende Traditionen.“ Naar der et enkelt Sted siges, at „Enhver, der holder sig til den Sandhedens urokkelige Regel, som han ved Daaben har modtaget, let vil gjennefskue Kjetteriets Underfundighed“ etc., da følger

---

\*) Vi benytte her Leiligheden til at bemærke, at i det nedenfor anførte Cap. af III B. findes en anden kort Formel for Troesbekjendelsen, der, hvad Indholdet angaaer, naturligviis stemmer nøie overeens med den S. 107 anførte, men i Ordlyd er temmelig afvigende fra denne og berøst langt mere sammentrængt i Udtrykket.

det af sig selv, at denne Yttring (I. c. 1.), fordi den gaaer nogle Linier forud for det ovenfor omtalte korte Indbegreb af de christelige Troessætninger, ikke indeholder det Mindste til Støtte for de grundtvigske Paastande. Vi henvise i denne Henseende til vor i Nr. 8 og 9 givne Udvikling af dette Punkt.

Men hvad der sidst af Alt her maa glemmes, er dette — at det Spørgsmaal, som Grundvig i Aaret 1825 her i det tidligere stot-lutheriske og dengang protestantist-rationalistiske Danmark fremdrog af en trehundredaarig dyb Glemsel, var Spørgsmaalet om, **hvor** den sande Kirke er, og **hvad** der er den sande Kirkes Være; thi det var Fortvivlelsen over Umuligheden af, fra et protestantist Standpunkt at kunne bekampe den falske Være, der førte ham saa langt tilbage i den christelige Oldtid, før der at finde den sande Være, og i den de utvivlsomt rette Stridsvaaben, der, som han rigtigt ahned, gjennem alle Tider havde værget Kirkens gamle Tro mod alle Wildfarelsers Stormløb. Dengang var al Tale om „flere Kirker“ ham en Daarlighed, fordi det var ham klart, at, som Sandheden i evig og absolut Forstand kun kan være een, saaledes kan ogsaa den sande Være kun være een. Man kan derfor ikke noksom forbauses over, at den samme Mand, der engang havde følt sig grebet af et saa klart og eenfoldigt Vidnesbyrd om Kirkens, Kirkelærens og Kirketroens Genhed, en Deel Aar efter kunde finde sin kirkelige Genhedsfølelse fyldestgjort ved det noksom bekjendte senere Product af sin stedse paa blandende og bedaarende Taagebilleder frugtbare Phantasi — en „hellig almindelig Kirke“, der paa eengang — dog, vel at mærke, kun i Spiren eller i Svøbet — er allesteds og ingensteds, er i den danske Folkekirke og i enhver om end ellers nok saa secterist „Uffbygning“ af den christelige Sandhed og det kirkelige Samfundsliv, hvor man blot er enig om at slaæ en Streg over hele den christelige Fortid, og tale vidt og bredt i et forvirret og forblømt Tungemaal om en vordende Fremtidskirke, der forventes engang at skulle udbrede lys og Klarhed over alt det usforstaaelige Monsens, der er talt og skrevet

til dens Anbefaling! Det følger af sig selv, at denne Forventning om Eys og Klarhed ganske utvivlsomt engang vil blive fyldestgjort; men det vil ganske sikkert da blive for silde at føre sig den til Nytte!

## II.

Det andet Sted af den foromtalte gamle Kirkelærer fra det andet christelige Aarhundrede, som vi her skulle meddele, er blot et forholdsviis kort, men sammenhængende Stykke af en længere Udvikling, der gaaer ud paa at vise, at den sande Religion er uadskillelig fra Offerbegrebet, og omvendt dette fra hiin. Irenæus viser nemlig, hvad Offeret i sit inderste Væsen efter Guds Villie skulde være og virke som en religiøs af Gud selv anordnet Cultushandling under det gamle Testaments forberedende Deonomi. Denne Sandhed indleder han med en udførlig Udvikling af Guds Aabenbarings hele indre Sammenhæng. Det hvorum Alt i Menneskets Forhold til Gud dreier sig, og som derfor er Hovedsummen baade af det gamle og det nye Testaments Aabenbaring, er Kjærlighed til Gud og Næsten, eller det hele Menneskes fuldkomne Hengivelse til Gud i Tro og Lydighed — med et reent og udeelt Hjerter, der er villigt til, for Guds Skyld, for at tjene og behage Ham, at forsfage og hengive Alt i denne Verden. Et saadant Sindelag besjalede den gamle Paqts Stamfædre, der behagede Gud og vandrede i hans Retfærdighed, fordi Guds Villie formedeltst Kjærligheden var indskreven i deres Hjerter. Men denne Retfærdighed og denne Kjærlighed udsluktes og glemtes under Trælleaaget i det hedenfke Egypten. Da forbarmede Gud sig over sit Folk, og udførte dem med en vældig Arm af Trældommens Vand, for ved Lovens forberedende Lugt at opdrage dem for den sande indre Frihed, som Gud i Tidens Fynde vilde skænke dem og alle Foredens Folk, som en Frugt af Christi Forløsningsværk. Herpaa pege alle Lovens Anordninger hen. De der foreskrevne Offere skulde uafsladelig minde de Dffrende om Hjertets Hengivelse til

Gud i Bodfærdighed, Kjærlighed og Barmhjertighed, og Gud straffer bestandig ved Propheterne den falske Indbildning, at Han skulde kræve Offer af Menneskene for sin egen Skyld, som om Han trængte til, at de skulde yde ham Noget. Han har anordnet Alt for Menneskenes Skyld, for at lære dem Taknemmelighed og Kjærlighed; og ingen nok saa ængstelig Bagtagelse af Lovens Forstritex om Offerne, saavel som af de andre forbilledlige Religionsstikke, kunde forsonde Gud med dem, der tilsidefatte Retfærdighed og Kjærlighed. Men, uagtet alle disse straffende Ord og Advarslar mod at misbruge Guds Anordninger til Fordærvelse, istedetfor til Frelse, er det dog „langt fra, at Gud forkaster selve Offeret“, eller med andre Ord, at en sand, af Gud aabenbaret Religion skulde være uden Offer; nei, „Gud forbereder og indleder bestandig den nye Pagt og det sande Offer, hvormed de Doffrende virkelig forjone Gud, saa de erholde Livet af Ham.“

Efter denne kort sammentrængte Oversigt over hiin udførelige Udvikling følger det mærkelige Sted, vi her skulle meddele\*).

„Af alt dette (nemlig den forudstikkede Udvikling af Forholdet mellem det G. og det N. T.) er det vitterligt, at Gud ikke forlangte Offergaver og Brændoffere af dem (Israelliterne), men Tro og Endighed og Retfærdighed til deres Frelse, saaledes som Gud kundgjorde sin Villie ved Propheten Hoseas, hvor Han siger: Jeg har større Velbehag i Barmhjertighed end i Offer, og sætter Guds Erkjendelse over Brændoffere\*\*). Det Samme mindede ogsaa vor Herre dem om, da han sagde: Dersom I havde erkjendt, hvad det er: Jeg vil Mistkundhed og ikke Offer, da havde I ikke fordømt Ufskyldige\*\*\*), idet han med disse Ord baade gav Propheterne det Vidnesbyrd, at de forkyndte Sandhed, og dadlede Tødernes selvforfkyldte Daarskab.

---

\*) IV. B. 30—34. Da Capitelindbefingen i de forskjellige Udgaver ikke er den samme, bemærke vi, at vi hape betjent os af Erasmus' Udgave. Bajer 1548.

\*\*) Hos. 6, 6. \*\*\*) Matth. 9, 13. 12, 7.

Da Han derfor forestrev sine Disciple, at de skulde bringe Gud et Offer af Hans Skabnings Førstegrøde, ikke som om Gud trængte til noget Offer, men for at de selv ikke skulde være ufrugtbare eller utaknemmelige: tog Han Brødet, som er en Skabning af Gud, takkede og sagde: Dette er Mit Legeme. Og ligeledes vidnede Han om Kalken, som ogsaa er en Skabning: at den er Hans Blod, og indstiftede hermed den nye Pagts nye Offer, som Kirken har modtaget af Apostlene, og over hele Verden frembærer for Gud, den sande Gud, som nærer os med Førstegrøden af den nye Pagts Gaver. Dette har en af de tolv Propheter, Malachias (1, 11.), forud antydet med de Ord: Jeg har ikke Behag i eder, siger Herren den Almægtige, og Jeg vil ikke modtage Offer af eders Hænder; thi fra Solens Opgang til Solens Nedgang skal Mit Navn forherliges blandt Folkene, og paa ethvert Sted skal der offres Røgelse for Mit Navn, og frembæres et reent Madoffer; thi Mit Navn skal være stort iblant Folkene, siger Herren den Almægtige. Hermed antyder Propheten aabenbart, at det første Guds Folk har ophørt med at offre til Gud, men at der paa hvert Sted i Verden bringes Ham et reent Offer, og at Hans Navn derved forherliges blandt Folkene."

„Jesu Christi Navn, som (ved dette Offer) over al Verden forherliges i Kirken, vedkjender Faderen sig som sit Navn“, heder det videre; „og, fordi Sønnens Navn er Faderens eget Navn, og Kirken altsaa frembærer sit Offer til den almægtige Gud formedelst Jesus Christus, saa sagde Propheten medrette: Allevegne skal der offres Røgelse for Mit Navn, og frembæres et reent Offer. Men Røgelsen er, siger Johannes i Aabenbaringen, de Helliges Bønner. Dette Kirkens Madoffer, som Herren har lært den at frembære overalt i Verden, er altsaa et reent og Gud velbehageligt Offer, ikke fordi Han trængte til vort Offer, men fordi dette bringer den som offerer Vre, saafremt hans Gave modtages . . . . Om da end en vis Slags Offere er afstøffet og forkastet, saa gives der dog her i Kirken Offere, ligesom hist blandt Folket



(Tøderne); og, som Offeret nu er et andet, saaledes er der ogsaa den Forskjæl, at det ikke længere som hidt (af Tøderne) frembares af Trælle, men af Frie" . . . „Den nye Pags Offer er et udeelt Hjertes frivillige Offer. Saaledes offerer Kirken, og den som ikke med dette Sindelag offerer Gud Førstegrøden af hans Skabning\*), hans Offer er et Rains-Offer i Hans Dine. Tøderne kunne derfor ikke længere offere, fordi deres Hænder ere fulde af Blod (d. e. de have udoft Christi uskyldige Blod), og de ikke have annammet det Ord, ved hvilket der offres til Gud\*\*), og det Samme gjælder om alle fjætteste Samfund. Disse maae enten opgive deres Meninger om en anden Verdensfaber end Gud, eller troe paa Hans Almagt, der er Verdensfaberens egen Søn, hvis Skaberord fremkalder Frugt af Træet og lader Vandet fremstrømme af Kilderne, som lader Jorden frembringe først Straa, derefter År og derpaa det fulde Hvedekorn i Året. Eller hvorledes kunne de sige, at Kjødet bliver et Bytte for Forkrankeligheden og ikke faaer Deel i Livet — det Kjød, som nares af Christi Legeme og Blod? De maae enten forandre deres Mening, eller opgive Offeret\*\*\*).

Herefter følger det bekjendte Sted, der dog kun er et enkelt af Oldtidens mange skrevne Vidnesbyrd om Transsubstantiationslæren, eller om Troen paa Brødets og Vinsens Væsenforvandling: „Vor Betragtning derimod stemmer

\*) Herved forståes i naturlig Forstand Brød og Viin, og i sacramental Betydning — Kristus, Skabningens Førstefødte (Col. 1, 15. Hebr. 1, 6).

\*\*) Ved „Ordet“ kan deels forståes Kristus, der selv er den nye Pags Offer, deels Sacramentordet, der forvandler Brød og Viin til hans Legeme og Blod. Tøderne have ikke anerkjendt og annammet den nye Pagt og med den det Ord, der gjør det saubde Offer muligt, og de have derfor ikke længere noget Offer, men ere tværtimod betyngede med en uforsonet Blodskyld.

\*\*\*) Det bør her erindres, at de Hæretikere, Zrenæus bekæmper troede, ligesom den katolske Kirke, paa Christi substantielle Nærværelse i Alterets Sacrament, men nægtebe Kjødets Opstandelse.

overens med Eucharistien (d. e. med dennes Idee eller Bæsen), og Eucharistien bekræfter vor Betragtningens Rigtighed; thi vi offre til Gud hvad Hans er, idet vi høit forkynde Aandens og Kjødets Fælledskab og Eenhed. Ligesom nemlig det Brød, som Jorden frembringer, saasnart det annammer Guds Kald\*), ikke længere er almindeligt Brød, men Eucharistien, der bestaaer af to Ting, nemlig af noget Jordist og noget Himmelskt, saaledes ere vore Legemer ved deres Deelagtighed i Eucharistien ikke længere forkrænkkelige, men have Haab om Opstandelse." (Eml. V. B. C. 2.)

Vi have til Slutning intet Andet at tilføie om dette Sted, end et Udtryk af Forundring over, at det under al den megen forsængelige Tale om Treuæns og Troesbekjendelsen ikke har tildraget sig mindste Opmærksomhed, og Udtalelsen af det Dufte, at de, der saa længe blindt have troet hvad de forlangt burde have tilstaaet, at de hidtil slet Intet have vidst om, vilde ved egen Ræsoning overtude sig om, hvad der var den ældste Kirkes virkelige og uforandrede Regel for dens Tro og Lære."

---

## Kirkelige Efterretninger.

---

**Rom.** Loven om Klostrenes Ophævelse blev ifølge et Telegram af 27. Mai Dagen iforveien endelig vedtagen i Deputeretkammeret med 196 mod 46 Stemmer. Henimod 200 Deputerede synes at være udeblevne eller at have afholdt sig fra Afstemningen. Loven gif derpaa til det første Kammer (Senatet), hvor dens Vedtagelse et Par Uger efter fandt Sted. Artikel 7 af denne Lov fastsætter de Pensioner, der skulle udredes til Ordenernes Medlemmer. Af de Ordener, der ere

---

\*) Det her brugte latinske og græske Udtryk har Hensyn til den h. Messes Liturgi ved Consecrationen.

i Besiddelse af Eiendom, erholde Præsterne og Chorsøstrene hver 600 Fr., Kægbrodrerne og Kægsostrene hver 300 Fr. aarlig. Medlemmerne af Bittelordenerne derimod kun Halvdelen af disse Summer. Kun i det Tilfælde, at de kunne godtgjøre deres Udngtighed til Arbejde, erholde de resp. 400 og 300 Fr. og efter Art. 4 Optagelse i et af de to eller 3 til „Asyler“ omdannede Kloostere. Loven blev d. 25. Juni stadfæstet af Kongen.

— Den 6. Juni modtog den h. Fader en stor Deputation fra forskellige Lande: Franskmænd, Engländerne, Tyndskere, Belgiere, en Mængde Italicnere og Americanere, til hvilke han efter Sædvane henvendte en til den kirkelige Aarstid knyttet kort Tale, altsaa denne Gaug om Pintsfesten. Han modtog samme Dag en Hengivenhedsadresse fra St. Josep-hsforeningen, der har sat sig det Formaal, at bevare den mandlige Ungdom i Tro og Moralitet i de Sogne, som for nærværende Tid blive stærkest bearbejdede af den for Vantroens Udbredelse utrættelig virksomme protestantiske Propaganda.

— De i Rom residerende 82 Ordensgeneraler og Generalprocuratorer have under 2. Juni tilstillet Kong Victor Emanuel, Præsidenterne for Ministeriet, Senatet og Deputeretkammeret, samt de fremmede Magters Repræsentanter, en kraftig Protest mod den af Kammeret dengang nylig vedtagne Lov om de romerske Kloosters Ophævelse.

— Under Kaiserinden af Ruslands i f. Nr. beredte Audients i Vaticanet, benyttede den h. Fader denne Leilighed til i alvorlige og bevægede Ord at udtale sig om den sørgelige Tilstand i Polen. Han foreholdt „denne op-  
hoiede Dame, hvis Sjæleadel og aandelige Fortrin allevegne finde fortjent Aerkjendelse“, de bedrøvelige Folger, som Undertrykkelsen af den religiøse Frihed nødvendig maa medføre baade for Befolkningen og for Regeringen, og bad Kaiserinden om at gjøre hvad der stod i hendes Magt for at tilveiebringe en bedre Tilstand. Kaiserinden lovede at forebringe Kaiseren den h. Faders Uttringer og Duster.

**Italien.** Den tidligere Ministerpræsident Ratazzi er den 5. Juni efter kun to Dages Sygdom pludselig død i Frosinone. Han var Bærer for Fremfritidspartiet (Oppositionen), og har stedse lagt det fjendtligste Sindelag for Dagen mod Kirken og Pavedømmet. Begravelses høitideligheden fandt Sted i Rom d. 9. ds. med den størst mulige Pomp; men, som det synes, uden nogen kirkelig Charakter. Kronprindsen, Kamrene, de fremmede Gesandter og Militairet deeltog i samme. Liget

fortes derpaa atter til Banegaarden, for at begraves i hans Hjemstavn.

**Cöln.** D. 4. Juni fandt en Forsamling af Repræsentanter for Tysklands Gammekatholiker Sted for at vælge en gammekatholsk Biskop. Efter en i St. Pantaleonskirken fejret Messe foregik Valgbehandlingen i Kirkens Capel. Dens Resultat blev, at den bekjendte excommunicerede Professor ved Universitetet i Breslau, Dr. Keinkens, blev valgt med 69 af 77 Stemmer. Denne nye Biskop skulde fungere som „Missionsbiskop“ for hele Tyskland, og „consecreres“ af den jansenistiske Erkebiskop Voos af Utrecht, hvis Staal under det paafølgende Festsmaaltid blev udbragt med et tre Gange gjentaget Leve, og hvem man strax pr. Telegram meddeelte Dagens Begivenhed tilligemed den udbragte Toast. Hr. Voos var imidlertid samme Dag pludselig død af et Kugleslag Kl. 4 om Eftermiddagen, saa Dieblitte før Telegrammets Afsendelse. Han var 60 Aar gammel, og havde været jansenistisk Erkebiskop siden Aaret 1858. Kun een af Hollands to øvrige schismatiske Bispestole er for Tiden besat, men det er usandsynligt, at denne Biskop (af Deventer) vil indlade sig i nogen Underhandling med Gammekatholikerne. Der er nu intet Andet tilbage for disse, end at forsøge en Tilnærmelse til den russiske Kirke!

**Berlin.** De preussiske Biskoppers Skrivelse til Ministeriet (s. f. Nr.) har naturligvis fremkaldt Artikler i den servil-liberale Regeringspresse, hvis indadte Bitterhed tydelig forraader dens Værgelse over en uventet Skuffelse! Den fremkunstlede Ringagt, hvormed de omtale „Kirkens Afmagt“, passer kun slet til den Lidenskabelighed, hvormed de give deres Harme Luft.

**Breslau.** Det har i denne By vaft megen Opsigt, at en tidligere protestantisk Geistlig, Dr. A. Hager (Sognepræst i Rambow i Mecklenburg), der d. 29. April d. A. traadte over til den katholske Kirke, kort efter overtog Redactionen af „Schlesische Volkszt.“. Man forarges over, at han paa dette Aars Palmesøndag prædikede og holdt Confirmation i en protestantisk Menighed, at han sidst i s. M. tilligemed sin Hustru og sine Børn blev Katholik, og i Mai optraadte som katholsk Redacteur. Hr. H. er en født Altenburger, var i længere Tid Gymnasiallærer i Schwerin, hvor han gav Religionsundervisning i de to øverste Classer, og har gjort sig bekjendt ved flere Skrifter. I 1871 blev han valgt til Pastor i Rambow.

Det synes imidlertid dog ikke saa forunderligt, at Bedkommende ikke har forladt sin tidligere Stilling, førend han var fuldkommen paa det Nene med sig selv om, at han burde og maatte forlade den; og, naar det var Overbeviisningen om den katholske Kirkes Eneret til at gjælde for Christi Kirke, der havde bragt ham i denne Nødvendighed, da kan der ikke findes noget at indvende imod, at han strax overtog en Virksomhed i dens Tjeneste.

**Augsburg.** I Augsburg døde den 22. Mai Domprovst Dr. Joseph Franz Alloli (født 1793) i en Alder af næsten 80 Aar. Den Afdøde var i flere Aar Professor i Theologien ved Universitetet i München, men har siden Aaret 1838 været Domprovst for Diocesen Augsburg. Hans forstjallige theologiske Skrifter og navnlig hans i alle katholske Lande udbredte Oversættelse af hele den h. Skrift have sikret ham et blivende Navn i den theologiske Literatur.

**Wien.** Cardinal og Fyrstearkebiskop Ranscher i Wien har under 2den Mai rettet en Skrivelse til den forfulgte Biskop Bachat af Basel, hvori han i kraftige Ord udtaler sig om den „diaboliske Forfølgelse af den katholske Kirke i Schweits“. Skrivelsen slutter med de Ord: „Det er for de katholske Lande en Pligt og en Hresgjæld at bidrage Alt til, at det daglige Brød kan sikres de Guds Tjenere i Schweits, der lide Forfølgelse for Nærsjædigheds Skyld. Jeg oversender dem hermed 3000 Fr., og beder Dem efter bedste Ekjon at anvende dem til Understøttelse af de Geistlige i Deres Dioces, hvem Cantonalregeringens Vilkaarligheder have beredet oconomiske Forlegenheder.“

**Schwits.** Regeringen i St. Gallen har nylig givet Verden et Beviis paa, at den ikke staaer tilbage for de andre af Trimumerlogerne beherskede Regeringer, der holde Størstedelen af Cantonerne nedkuede under Liberalismens Tvangsaag. Denne Regering har allerede for længere Tid siden fattet den Beslutning, at udelukke Læren om Pavens dogmatiske Ufeilbarhed fra Skoleunderviisgen, og har i Henhold hertil forbudt to geistlige Religionslærere (en Domherre og en Domvicar) at meddele Religionsunderviisning i St. Gallen.

— Regeringen i Bern har endelig gjort Alvor af sine Trudsel mod de 97 Geistlige i Juradistrictet (s. Nr. 8), som ikke have gjort sig skyldige i nogen anden Forseelse, end at de, overensstemmende med deres canoniske Forpligtelser, have erklæret, at de fremdeles vedblive at anerkjende den af den verdslige Regering affatte Biskop Bachat af Basel som

deres retmæssige Biskop. Disse Geistlige ere nu Alle blevne erklærede for affatte, og Regeringen har forbudt dem Udøvelsen af enhverfombestemt geistlig Function, samt Deeltagelse i alle offentlige Religionshandling, som Processioner og Begravelses-høitideligheder etc. i Embedsdragt. Det tillades dem kun at lase stille Messer. Overtrædelse af dette Forbud straffes med Bøder fra 10—200 Fr., hvilke i Gjentagelsestilfælde fordobles.

— Saavel i Landet selv, som udenfor samme har der dannet sig Hjælpecomiteer til Understøttelse af den i de forskjællige Cantoner forfulgte katolske Kirke. Disse Foreningers nærmeste Formaal er først Tilveiebringelsen af de Pengebøder, der for et Par Maaneder bleve idømte 70 Geistlige i Canton Solothurn, der protesterede mod Lovmæssigheden af Regeringens Foranstaltninger, og dernæst Indsamling af Bidrag til de 97 af Raadet i Bern affatte Geistlige. Det i Freiburg udkommende Blad Liberté havde alt i mindre end 3 Dage indsamlet c. 3000 Fr., og det første af de enkelte Bidrag (100 Fr.) hidrorte mærkeligt nok fra den reformerte Soquepræst i Pausanne, de Mestral, der bevidner Comitæen sin Paastjønneelse af, at den har udstrakt sin Indbydelse ogsaa til protestantiske Medbrødre, og erklærer Deeltagelse i samme for en Pligt, som Guden paalægger enhver Christen, der er istand til at see, hvorom det her gjælder, og ligeoverfor hvilken han derfor bør foregaae alle Rigesindede med sit Exempel. Han betragter troende Protestanternes Deeltagelse i denne Indsamling som en Handling, der ikke blot maa ansees for en Frugt af den christelige Kjærlighed, men af den fælleds Tro paa de christelige Grundsaandheder, idet den tillige maa erkjendes for en høist nødvendig og betimelig Protest mod den Undertrykkelsespolitik, som Forbundsraadet og Regeringerne i Bern, Genf og Solothurn etc. have forenet sig om at gennemføre. Denne rettsindige og virkelig friiendede Mand udtaler endelig sin Uvillie over den Uredelighed, hvormed man af den pavelige Syllabus og Ufeilbarhedsdogmet har taget Anledning til tomme Declamationer og Effectprafer om store Farer, der paa Grund af disse kirkelige Udtalelser skulde true Staten og det offentlige Vel, og bemærker meget træffende, at dersom Vedkommende oprigtigt vilde sige hvad de mene, da vilde man faae at vide, at det ikke blot er Paven og Katholicismen, men selve Christendommen og dens hele Indflydelse paa det offentlige og private Liv, som man arbejder paa at tilintetgjøre!

**Posen.** I Anledning af de i vore Nr. 7 og 8 omtalte, af Erkebiskop Ledochowski trufne Foranstaltninger til de polsktalende Børns Religionsunderviisning i deres Modersmaal udenfor Skolerne har den kongelige Regering i Posen udfærdiget en Circularnote til Provindsens Landraader, der paalægges disse, paa ethvert Sted, hvor Skoletilflynet er unddraget de paaagjældende Geistlige, at anvende deres Embedsmyndighed til at hindre Udførelsen af Erkebiskoppens Bestræbelser for, ved Privatunderviisning at raade Bod paa de fordærvelige Følger af de polskfødte Børns Udelukkelse fra Religionsunderviisning i det eneste Sprog, som de forstaae, nemlig deres Modersmaal. Det heder herom i den officielle Rundgjørelse meget betegnende: „Affæet fra, at en saadan Privatunderviisning, paa Grund af dens aabent fremtrædende statsfjendtlige Tendens (!), maa antages at ville lede Børnenes Opdragelse i en Retning, der er faretruende for Statens Interesser, bør den tillige ikke taales af Hensyn til den fgl. Cabinettsordre af 10de Juni 1834 og Ministerialinstructionen af 31. December 1839, hvorefter Meddelelsen af Privatunderviisning og Oprettelsen af Privatskoler er gjort afhængig af Regeringens særlige Tilladelse.“

I Forbindelse med dette Attentat paa Religions- og Samvittighedsfriheden, saavel som paa en i sin Tid ved en brutal politisk Volds handling i Preussen indlemmet Provinds' nationale Eiendommelighed og Ret fortjener den servile Lavhed i Tankemaaden at fremhæves, hvormed den officielle, national-liberale (!) Presse ledsager ethvert af Kurfst Bismarcks og hans Haandlangeres Overgreb paa den kirkelige Friheds Omraade. Saaledes bragte den ministerielle „Provindsialcorrespondenz“ for ikke længe siden en Artikel for Udsat, der paa en høist stamløs og ondskabsfuld Maade benytter de gangbare Fordomme mod den pavelige Ufeilbarhed og Syllabus til at opbidse Protestanterne til Had og Forfølgelse mod deres katolske Medborgere. Bladet undseer sig ikke ved at betegne „Krigen mod Rom“ som en „Livsinteresse for den evangeliske Kirke“, og ved at kalde de meget omtalte kirkepolitiske Love for „et til Førelsen af denne Krig aldeles nødvendigt Vaaben“. Det kjender ikke længere til den efter den tidligere Lovgivning „paritetiske“ Stat Preussen, og har reent glemt den katolske Kirkes historiske Eksistensberettigelse. Preussen er i dets Dine en reen protestantisk Stat, og Kaiseren en protestantisk Herster, uagtet over 8 Millioner af hans Undersaatter

ere Katholiker! Dette Organ for den servile Regeringspresse henvender sit Øpraab til alle Preussens „gammelprotestantiske Slægter“, til de „evangeliske Mænd“, der bør føle sig kaldede til at sætte en Dæmning for de „romerske Overgreb og Anmasselser, til at kæmpe for deres Landsherre mod Paven“!!

### Mariaforeningen.

Møde Søndag d. 29. Juni, Efterm. Kl. 4.

### Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen** den 29de Juni (1de Søndag efter Piusse. De hl. Apostelsyrster Petri og Pauli Fst. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 30 M. Pauli 3hufommelse. 1. Juli Ti. Octav af Sct. Johannes 2. O. Maria Besøgelse (feires offentlig førstkommande Søndag); 8¼, Messe for Ansgarinsforeningens Medlemmer. 3. Co. Trevaus, Biskop og Martyr. 4. F. Ulrik, Biskop; 8¼, Messe for Medlemmerne af Broderskabet til Jesu guddommelige Hjerte; Kl. 7½ Aften Broderskabsandagt. 5. L. Domitius, Martyr.
- Søndagen** den 6te Juli. 5te Søndag efter Piusse. Maria Besøgelse. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 7. M. Putscheria, Jomfru. 8. Et. Elisabeth, Gufe. 9. O. Agilolph, Martyr. 10. Co. Felicitas og syv Sønner, Martyrer. 11. F. Veronica af Juliani, Jomfru. 12. L. Johannes Qualbertus, Abbed.
- Søgnedagsgudsstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¼. Striftemaal: Form. Kl. 6—9; Lørdagsten Kl. 5—9. — Kapel: stille Messe Kl. 8. Striftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdagsten Kl. 5—8. — 3 Kuppet (Toldbodveien Nr. 14): stille Messe Kl. 6.

„Katholik Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subskription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Klædets Hovedkommissionær, Sr. Grosserer C. B. Bohrer, Lørdenskjoldsgade Nr. 5, 1. Sal, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de fyl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Numere 8 Sk.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

**Enogtyvende Aargang.**

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Bogladr samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5 i Kjøbenhavn.

---

*N<sup>o</sup> 14.*

Søndagen den 6te Juli.

1873.

---

**Indhold:** Behøve vi en tvivlløs Vished i Troessager? Gjengjældelse. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Rom, Kjøbenhavn.

---

## Behøve vi en tvivlløs Vished i Troessager?

Man kunde rigtignok fristes til at ansee ovenstaaende Spørgsmaal for at være sælsomt eller endog overflødigt, da dets Besvarelse vel sagtens burde være en let Sag, ja en Selvfølge for enhver troende og tænkende Christen. Thi, som Grev J. L. Holstein i sit sidste Skrift „Evangelisk-Luthersk“ meget rigtigt hævder, ligger det i den sande og virkelige Troes Natur, at den maa give os en tvivlløs Vished om de Ting man troer; og Den, som ingen tvivlløs Vished har om en Tings Realitet eller Sandhed, kan selvfølgelig heller ingen Tro have paa den; Tvivl og Tro om en og samme Ting ere aldeles uforenelige og uforligelige. Overalt, hvor man roser sig af at have christelig Tro, burde man ifølge Sagens Natur da ogsaa kunne rose sig af en tvivlløs Besiddelse af Sandheden. Men dette er i vore besynderlige Tider saa langt fra Tilfældet, at man tvertimod møder utallige Mennesker, som aabent bekjende og erklære, at de ingenlunde formene at være i den tvivløse Besiddelse af alle christelige Sandheder, og antage

en saadan tvivlløs Forvisning om disse endog for en reen Umulighed her paa Jorden — men desuagtet dog ville gjælde for troende Christne. I Sandhed, en besynderlig og meget sørgelig Selvskuffelse og Selvmodsigelse!

Apostelen siger i Overensstemmelse med vor Paa-stand ogsaa, at „Troen er en fast Overbeviisning om det som ikke sees“. Hebr. 11, 1. En „Overbeviisning“ er det samme som en fast Forvisning og tvivlløs Vished om Noget; men den Forvisning, som Troen giver, har endnu den Eiendommelighed, at den støtter sig umiddelbart til den aabenbarende Guds Sanddrthed, og at den som Følge deraf ogsaa byder os den allerhøieste Grad af Vished og Sikkerhed, saa at den virkelige troende Christen med den samme Apostel kan sige: „Jeg veed hvem jeg har troet, og er vis paa“ Althvad Han har forkyndt — og dersom selv „en Engel fra Him-melen forkyndte noget Andet“ end det som Troen lærer, da vilde jeg forbande ham som en Løgner. Jfr. 2 Tim. 1, 12. Gal. 1, 8. — Naar vi endvidere over-veie, at enhver vitterlig Tvivl om Sandheden af Troens Indhold i Grunden ogsaa involverer Tvivl om den aaben-barende Guds egen Sandhed og Sanddrthed, da begri-ber man ogsaa, at en saadan frivillig og vitterlig Tvivl ophæver al christelig Tro og gjør sand Tro aldeles umulig; desuden fremgaaer deraf ogsaa, hvor strafværdig og fordømmelsesværdig en saadan vitterlig Tvivl maa være i Guds Øine. Det er da en Selvfølge, at hvo som erklærer, at han endnu ikke veed sig forvissset om Sandhedens Besiddelse, han kan i denne Tilstand heller ikke være nogen troende Christen. Et ubegribeligt Særsyn er det derfor, hvorledes de selvsamme Skri-benter, som deels i Dagblade, deels i særlige Brochurer søge at bekæmpe de af Grev Holstein i ovennævnte Skrift fremsatte Grundsætninger, kunne paa den ene Side indrømme, at de selv ikke have nogen Vished om eller

Garanti for, at deres Opfattelse af Bibelens Ord og af hele Christendommen er den utvivlsomt rigtige og ene sande, men desuagtet dog formene sig berettigede til at kaldes troende Christne; ubegribeligt er det, at tænkende Mænd ikke mærke den haandgribelige Modsigelse i denne Tankegang. Ligesaa ubegribeligt er det, at Mænd, som erklære, at de troe paa Gud som den evige Sandhed og paa Jesus Christus som Guds Søn og Sandhedens Lærer, derhos dog kunne antage det for at være „Guds Villie, at vi kun skulle tilegne os Hovedsandheden . . . . Enhver med den Modifikation, som passer til hans Karakter, og at Kirkerne netop derfor bør tilstede en vis Frihed i Læren\*). Sandheden taaler ingen „Modifikation“ efter Enhvers Karakter, og en Kirke, som er sig bevidst, at dens Lære er sand, kan for denne Læres Vedkommende ei heller tilstede en vis Frihed, der antaster selve Læren. Er det sandt, at  $3 \times 3 = 9$ , da maa man tilegne sig denne Sandhed uden nogensomhelst Modifikation, og om man end vilde tillade sig den ringeste Modifikation ved at sige  $3 \times 3 = 8^{999/1000}$ , da har man med denne Modifikation ogsaa allerede kuldkastet hele Sandheden. Er en Kirke sig bevidst, at dens Lære om Christi virkelige og væsenlige Nærværelse i Alterets Sakrament er sand, da kan den aldrig „tilstede en vis Frihed“ til ogsaa f. Ex. at lære, at Herren er blot aandelig tilstede i dette Sakrament, osv. Og ligesom Sandheden og den sande Lære i og for sig er aldeles ubøielig og utilgængelig for nogensomhelst „Modifikation“, saaledes maa ogsaa Den, som veed sig i Besiddelse af Sandheden, tilbagevise og forkaste enhver og enhver „Modifikation“, og han kan ei heller indrømme, at „der kan eksistere flere ligeberettigede Anskuelser af den uendelige Sandhed\*\*)

---

\*) „Dagbladet“ Nr. 138 af 19. Juni d. A. Pag. 3, Sp. 2 mod Slutning. \*\*) Dagbl. ib.

— saasnart disse andre „Anskuelser“ berøre Sandhedens Væsen selv. Thi hvo som er sig Sandheden bevidst, maa afvise enhver afvigende Anskuelse som usand og derfor ogsaa som i og for sig uberettiget.

Naar vi nu maa tilstaae, at Christus kun kan have lært Sandhed, og at Han som Følge deraf ogsaa vil, at de Christne, som Hans Disciple, kun skulle holde sig til denne af Ham og Hans Apostle forkyndte Sandhed, da kunne vi dog umulig ansee det for tilladeligt at „modificere“ denne Sandhed efter Enhvers Karakter, eller at lære Noget, der modsiger denne Sandhed; thi derved vilde jo selve Sandheden ophæves. Endvidere maae vi tilstaae, at Christus maa have draget Omsorg for, at alle Mennesker overalt og til enhver Tid uden altfor store Vanskeligheder kunne komme til den fuldkomment betryggende Vished om denne Sandheds Besiddelse; thi uden en saadan Vished og tvivlløs Forvisning er jo Troen paa Sandheden aldeles umulig. De Sandheder og Lærdomme, som Christendommen forkynder, ere ovenikjøbet af en saa uhyre Vægt og Betydning for vor hele Tilværelse, at vi absolut maae have Vished, tvivlløs Vished om dem; ellers vilde de, istedetfor at bringe Sjælene Ro og Fred, ikkun tjene til at vække pijnlijk Uro, Frygt og Angest. Man tænke f. Ex. paa Læren om Helvedes Evighed, om Christi sande Guddom, om Daabens Nødvendighed og Gyldighed, om Præstedømmets Betydning o. l. Her staae vi allevegne ligeoverfor et forfærdeligt „Enten—eller“, hvor Sjælen absolut kræver til sin Beroligelse en aldeles tvivlløs Vished, og hvor enhver Tvivl vilde berede den uophørlig Pine og Uro, som det dog umulig kan have været Christendommens Bestemmelse at volde Sjælene.

Det er nu en unegtelig Kjendsgjerning, at denne ulyksalige Tvivlesyge, Usikkerhed og Uklarhed i Troesager, og denne fuldstændige Fortvivlen om Mulig-

heden aftenivilløs Vished i Troessager fornemmelig skriver sig fra den Tid, hvor det protestantiske Religionsprincip om den frie Bibelfortolkning og om den h. Skriffs „Tilstrækkelighed i sig selv“ er blevet hævdet i Christendommen; og jeg synes, at denne ene Kjendsgjerning burde i alt Fald allerede opfordre enhver alvorlig tænkende Christen til at underkaste dette Religionsprincip en omhyggelig Undersøgelse. Vi erkjende heri Roden til den radikale Rationalisme og Scepticisme, som for Tiden bortræsonnerer og borttvivler al Sandhed og al Virkelighed. Den frie rationelle Bibelforskning og Bibelfortolkning begyndte med at drage enkelte Læsemaader, dernæst enkelte Vers og Capitler, senere endog hele Bøger af den h. Skrift i Tvivl; saa forsøgte man sig i alskens frie billedlige Udlæggelser og Fortolkninger, indtil man omsider enten med Strauss og Renan gjorde hele Bibelens Indhold til en Mythos, en Fabel, eller med Socinianere og Mormoner fandt i Bibelen Forsvaret for Fornegtelsen af Treenigheden, for Fleerkoneriet o. s. v., eller med de Radikale og Socialisterne kastede al overnaturlig og al oversandselig Sandhed overbord som Daarskab. Og en vis Consequents kan man fra bemeldte Religionsprincips Standpunkt ingenlunde frakjende alle disse Udskeielser; thi det skrevne Ord tilsteder i Virkeligheden utallige „ligeberettigede Anskuelser af den uendelige Sandhed“, utallige Modifikationer efter Enhvers Trang og Karakter (eller Lidenskab!), utallige forskjællige Opfattelser og Udlæggelser; og naar man indrømmer den frie Bibelforsknings Princip og „Skriftens Tilstrækkelighed“, da maa man følgerigtigt ogsaa indrømme dem alle fuldkommen Ligeberettigelse. Men at Sandheden ikke kan findes og derfor ei heller kan søges i alle disse hinanden stik modsatte og modsigende Retninger, er indlydende for ethvert tænkende Menneske.

Ganske anderledes stiller Sagen sig efter det katholske Troesprincip eller den katholske Troesregel; denne fører med indre Nødvendighed til en virkelig aldeles tvivlløs Vished. Derom i næste Nr.

p.

---

### Gjengjældelse.

---

Efteraaret er kommet. Den raa Blæst farer hen over de øde Sletter og adspreder Træernes affaldne faldmede Blade. Enge og Marker ere blevne øde, siden de muntre Sangfugle ere bortdragne og have søgt Sydens smilende Himmel. Alt synes at være dødt. Vel flyver af og til en Flok Krager hen over Heden; men deres eenstonende Skrigen gjør Hedens Liv endnu sørgeligere. I den mørke Granskov, der grændser til Heden, seer det imidlertid ikke saa øde og saa sørgeligt ud. Det raa Efteraar kan ikke trænge ind i den; de livsfriske, grønne Grantræer indbyde venligt enhver Vandringsmand, der drager hen over den vidtudstrakte Hede. Men Skoven skjuler desuagtet megen Sorg og Kummer. I dens Midte staaer et gammelt, brøstfældigt Jægerhuus. Den gamle Forstmand Werner sidder ved Vinduet og støtter det graanede Hoved med Haanden. Mørk seer han ind i den grønne Skov, og fra Tid til anden udsender hans beklemte Bryst et Suk, hulere og lydeligere end den eenstonende Dikken af det gamle Uhr, som derinde i den hyggelige Stue allerede mange Aartier igjennem har viist de fredelige Beboere de hørindende Timer. Ved hans Fødder sidder en blond, tiaarig Pige, der troskyldig med sine venlige blaa Øine seer op til Faderen og ikke veed, hvorfor han er saa bedrøvet. Det var længe siden, at

lille Trude havde seet ham saa tungsindig som idag. Da man for to Aar siden bar den gode Moder ud, og paa Landsbyens af mægtige gamle Linde- og Bøgetræer omskyggede Kirkegaard beredte hende en blød Seng under duftende Blomster, dengang havde han ogsaa længere Tid igjennem sidde ved Vinduet og stedse stirret hen for sig, uden at tale et Ord. Derfor troede lille Trude, at hendes Fader atter græd for hendes Moder, og sagde trøstende til ham: „Lille Fader maa ikke være bedrøvet; Moder er jo i Himmelen.“ Da opløftede den gamle Forstmand sit Hoved og vaagnede op af sine mørke Grublerier. „Ja, mit kjære Barn, Du har Ret“, svarede han med en smertefuld og rystende Stemme, „Moder er i Himmelen. Ak, hvis hun havde maattet opleve alt dette!“ . . . og hulkende trak den Gamle det kjære Barn til sit Bryst.

Da hørtes der Skridt i Forstuen. Forstmanden tørrede Taarerne af sine Øine og reiste sig stolt op. Ind ad Døren traadte en stadselig Herre, iført en Jagtklædning, ved hans Side en tolvaarig Dreng og en Jæger, der i den underdanigste Holdning fulgte efter Herren. Med koldt Blik og stolt Mine sagde Grev Schönau: „Werner, De er, som De veed, afskediget fra min Tjeneste; iovermorgen maa De forlade dette Huus, for at den nye Forstmand kan flytte ind.“ Hvo der nogle Minuter før havde seet den gamle Werner, vilde ikke have troet, at han saa stolt og saa fattet kunde tage imod en saadan Besked. „Jeg skal punktlig efterkomme Deres Befaling, Herr Greve“, svarede han med fast Stemme, „om det end ikke er smukt, at De for en Bagatels Skyld lader en gammel Tjener kaste ud af Huset.“

Greven betragtede ham med et haanligt Smil, og tog sin Søn Carl ved Haanden, der med Foden havde tilbagestødt den lille Trude, som ubekjendt med Menneskenes Ondskab venligt havde nærmet sig ham, og forlod

Stuen, fulgt af den spodsk leende nye Forstmand. Med et Blik fuldt af Foragt saae Werner efter ham og sagde: „I Guds Navn! Lad da komme hvad der vil, jeg lægger Alt i Din Haand, o Gud!“ — To Dage efter kjørte en høit belæsset Vogn bort fra Jægerhuset. Men paa Landsbyens Kirkegaard knælede ved en med Blomster smykket Grav den lille Trude og den gamle Forstbetjent, der af Greven var bleven afskediget, fordi han havde vægret sig ved paa Grevens Befaling at revse en stakkels Olding, som havde sanket et Par Pinde Brænde i Skoven. Begge to bad længe. Endelig reiste Werner sig. „Hvil sødt, kjære Hustru! Maaskee følger jeg dig snart“, sagde han, og Lindetræerne hviskede sagte „Amen“ dertil. Endnu et taarefuldt Blik sendte begge hen til den kjære Skov og den stille Hede; derpaa forlode de denne Egn for stedse.

Atten Aar ere siden hiin Tid henrundne. Det er Aften, den 2. September i Aaret 1870. Et af de blodigste Slag, som Verden nogensinde har været Vidne til, har fundet Sted. De tyske Troppers tusindfoldige Jubelraab lød den gamle Konge imøde, da han nærmede sig sine tappre Soldater. Men kunde hans Hjerte virkelig hengive sig til Glæde ved Tanken om alt det Blod, der havde vædet Sedans Jordbund? Der laae de hundrede-, ja tusindviis, disse tappre Soldater fra alle tyske Provindser, for at sove den sidste Søvn. Endnu nogle Timer før havde deres Øine funklet af Kampmod og Begeistring; nu vare de brystne og livløse for stedse. Mange, saare mange Soldater laae ogsaa, piinte af forfærdelige Smerter i Lazaretterne eller endnu paa Sedans Sletter. — I et Huus tæt ved Landeveien, der fører fra Floing til Villet, ligger en ung Officeer paa Smertens Leie. Han er en af hine Tappre, der ved Bazailles have udgydt deres Blod for Fædrelandet. Ved hans Leie sidder en Valpladsens Engel, en barm-



hjertig Søster. Den Syge — det er Carl af Schönau — der hidindtil har henligget uden Bevidsthed, reiser sig op, stirrer forundret omkring sig, og spørger: „Hvor er jeg?“ — „I gode Hænder“, svarede Søsteren venligt, og trykte ham blidt tilbage i Puderne. Carl seer stivt paa hende; over hans Ansigt farer der ligesom en Sky hen. „Gertrud Werner“, stammer han og slaar Øinene ned. Bestyrtet griber Søsteren hans Haand og tilhvisker ham: „O frygt ikke! Alt er jo tilgivet og glemmt.“ Hun taler til ham, taler om Hjemmet, om den kjære Skov, om den stille Hede. Den Syge hører jo længere, jo opmærksommere til; tilsidst seer han bønligt op til hende, væder hendes Hænder med Taarer, og hvisker: „O Tilgivelse for det, som vi have gjort mod Dem og Deres gamle Fader!“ — „Det er tilgivet allerede for længe siden! ogsaa han, min salig Fader, har tilgivet“, svarede Gertrud, og da den tiltrædende Læge gav hende at forstaae, at Grevens Død var nær forestaaende, begyndte hun at tale med Carl om Gud og at forberede ham for Evigheden.

Da Morgenen frembrød, havde Carl af Schönau fuldendt den sidste Kamp. Trøstet og styrket ved de hellige Sacramenter, hensov han under den ædle Søsters fromme Bønner. Ledsaget af sine Kammerater blev den tappre Officeer begravet paa Kirkegaarden i Floing. Efter at Alle havde forladt Kirkegaarden, knælede Gertrud endnu ved Graven og bad for den Hensovede. Saaledes hævner den christelige Kjærlighed sig for lidt Uret!

---

## Kirkepolitiske Breve. I.

„Consequenterne“ begynde at melde sig med For-  
 dring paa at ansees for „Grundsætninger“. Det „moderne  
 Samfund“ har gjort Oprør mod den af Gud indstiftede  
 kirkelige Myndighed, opløst den gamle Tro i mere eller  
 mindre philosophisk Uklarhed, og nu decretere „Frem-  
 tidens Mænd“ Atheismen; Hint har indført Løgn, Vold  
 og den Stærkeres Ret i Politiken i Kraft af Folkets  
 Souverainetet og det offentlige Vel — disse ville nu ind-  
 føre det samme paa Privatrettens Omraade; Hint har  
 afskaffet de 10 Bud, Ægteskabets Hellighed og ægte  
 katholsk Redelighed for de Privilegeredes og Velhavendes  
 Vedkommende; disse ville gjøre Afskaffelsen almindelig.  
 Hint har under Paaberaabelsen af „nationaloconomiske  
 Theorier“ og „politiske Nødvendigheder“ udplyndret  
 Kirker og Stiftelser, beriget sig selv og exploiteret  
 den fattige Mand, gennem Fabrikindustri og moderne  
 „Gründerwirthschaft“ — disse ere nu blevne kjede af Ex-  
 ploiteringen, og ønske for deres Vedkommende at gjøre  
 lidt Gjengjæld. Hint har prædiket Revolution, saalænge  
 Prædikanterne profiterede ved samme, man beder nu, om at  
 Prædikenen maa blive fortsat ogsaa til Andres Fornøielse.  
 Dette er Altsammen saa naturligt, saa logisk og saa lige  
 ud ad Veien, saa man maa undre sig over, at d'Hrr.  
 „Toneangivende“ — det „store oplyste Flertal“ — ikke  
 strømmer over af lutter Begeistring ved disse glimrende  
 Udsigter til nye Fremskridt paa Civilisationens og Eman-  
 cipationens Bane. Mærkeligt nok udebliver Begeistringen,  
 de „Toneangivende“ mene, at nu kan det være nok.  
 Saa sige de vel „Pater peccavi“, gjøre vel omkring og sam-  
 les i fast og aaben Kamp for Tro og Frihed og Ret?  
 Aldes ikke; de plyndre, lyve, tyrannisere og „gründe“  
 videre — men trøste sig med, at de have Pengene og  
 — Bajonetterne —. Det er saa naturligt, thi til en  
 virkelig Omvendelse udfordres en virkelig Charakter,  
 og det er netop uheldigvis Noget, det „moderne Sam-  
 fund“ er fuldstændig fallit paa.

Begivenhederne i de forskjellige europæiske Hoved-  
 lande bære daglige Vidnesbyrd om, at Situationen gjen-  
 nemgaaende er den ovenfor beskrevne. Saaledes først  
 og fremmest i Tydskland. Her er maaskee mere end

noget andet Sted den alvorligste Opfordring for Alle, til at slutte sig sammen om den eneste Magt som Tiderne ei kunne rokke — den katholske Kirke — og Haand i Haand med denne at kæmpe for Frihed og Ret; men Regeringen og det saakaldte „liberale“ Parti, er af en anden Mening; man bruger hele sin Kraft til at forfølge og undertrykke den katholske Religion. Efterat have sat Præsterne under Censur og jaget Jesuiterne i Landflygtighed, har man nu vedtaget de saakaldte nye Kirkelove, der gaar ud paa at tilintetgjøre de kirkelige Lærestalter, binde Hænderne paa Biskopper og Præster, og bringe disse i et fuldstændigt Afhængighedsforhold til Regeringen. Til disse Voldshandlinger, der desuden stride mod tractatmæssige Forpligtelser (Preusserne have som bekjendt ikke stor Smag for saadanne), har man saa føiet Udvisningen af forskjellige andre geistlige Ordener og Congregationer (mandlige og kvindelige), og Alt dette benævnes nu i Kraft af Fyrst Bismarcks „politiske Hykleri“ — som Bestemmelser, hvormed man værner om Statens „Ret“ og den religiøse „Frihed“. At den nationale Selvstændighed ikke bliver skaansomt behandlet under et saadant Regimente, forstaaer sig. I Posen har man saaledes paabudt tydsk Religionsundervisning, skjøndt Befolkningen ikke forstaaer et Ord deraf. Den katholske Geistlighed nægtede derfor at adlyde, og meddeelte Undervisningen i Hjemmet; Regeringen forbød det. Præsterne samlede da Børnene i Kirkerne; ogsaa dette blev forbudt. Med Skam og Sorg maac vi bekjende, at enkelte danske Blade have fundet hele dette System i sin Orden — hvilket ikke hindrer dem i at tale om Nordslesvig som om de virkelig endnu havde nogen Følelse for folkelig Frihed. — Grunden til denne tankeløse Selvmodsigelse er selvfølgelig Hadet til Katholicismen. — I Elsass og Lothringen har det preussiske System imidlertid baaeret bittere Frugter. Valgenes Udfald er gaaet Regeringen fuldstændigt imod, skjøndt Mange afholdt sig fra at stemme; den eneste Støtte Regeringen har i disse Provinde er de Indvandrede, Embedsmændene og en Deel protestantiske Præster; den katholske Befolkning er saa fransksindet som forhen, og Jesuiternes Udvisning har — navnlig i Lothringen — bragt mange Forældre til at sende deres Børn ud af Landet. Misstemningen i

Tydskland voxer ogsaa med hver Dag; selv det „liberale“ Parti begynder at blive betænkeligt; ikke at de skulde føle Samvittighedsskrupler, det er der ingen Fare for, men man begynder meer og meer at mærke, at Bismarck har brugt de kirkelige Love som Løkkemad; ved at tilfredsstille de „daarlige Instincter“ paa dette Punct, naaer han jo ikke blot at fortrædige den katholske Kirke — den sidste Vogter for Sandhed og Ret i Europa — men ogsaa at bringe Tydskland mere og mere ind under det preussiske Sabelregimente; thi deels er det katholske Parti den naturlige og moest afgjorte Modstander af dette, deels ere de „Liberale“ feige og lavttænkende nok til at lønne Regeringens Bøddeltjenester paa det aandelige Gebet med den taalmodigste Tausched ligeoverfor dens frihedsfjendske Politik i andre Retninger; i den sidste Tid synes man imidlertid, som bemærket, at være bleven betænkelig. Anledningen dertil gav Regeringens Forslag til en Presselov, der havde til Hensigt at behandle Bladene efter samme Modus som Jesuiterne; dette vakte naturligviis en uhyre Harme; alle de Blade, som havde jublet over Jesuiterloven, strømmede over af Indignation, da de selv skulde nyde en lignende Opmærksomhed. Deres feige Natur gik dog tilsidst ogsaa dennegang af med Seiren. Da nemlig den katholske Fraction (Windhorst) indbragte en Nødpresselov, for at værne om Trykkefriheden, blev denne forkastet — af Hensyn til Bismarck; imidlertid lykkedes det ham dog ikke at faae Rigsdagen til endnu i denne Samling at behandle Militairloven, men den servile Majoritet vil sikkert nok, naar Tiden kommer, som sædvanlig give efter, og ofre sine egne Grundsætninger for at faae en ny Stump „Kirkelov“ eller lignende. At Communismen samtidig udbreder sig og Svindleriet daglig antager større Dimensioner i det sædelige Germanien, bryder man sig ikke om. — Italien frembyder et endnu sørgeligere Skue end Tydskland; det forstaaer sig; de „Toneangivende“ dersteds ere de vantroe Katholiker, der altid ere 10 Gange foragteligere end de sletteste Protestanter; — det er den gamle Regel, at jo høiere man staaer, desto dybere falder man. Forhaanelserne mod den h. Fader høre til Dagens Orden; et Blad har endog nylig kaldt denne ophøiede ærværdige Olding — en „gammel neder-

drægtig Præst“ — vistnok til Løn for, at han bruger saagodtsom Alt hvad han ejer til dermed at understøtte Skoler og Trængende. Forholdene i Italien ligne forøvrigt de preussiske, hvilket ikke kan undre Nogen, da begge Stater ere opstaaede paa samme Maade — nemlig ved Retskrænkelser, Voldshandlinger og politisk Underfundighed. Begge Steder lægges der da ogsaa en overdreven Vægt paa en stor og kostbar Hær; begge Steder trædes de helligste Rettigheder under Fødder; begge Steder gjærer der en uhyggelig Bevægelse i Masserne, der tidlig eller sent vil bryde løs — maaskee for da at omstyrte alt Bestaaende, og begge Steder søger man paa det omhyggeligste for, at de „Røde“ ikke skulle mangle Exempler at gaa efter, naar deres Tour engang kommer. Saaledes har man nylig i Rom ophævet de bestaaende religiøse Ordener og confiskeret deres Formue. Foreningsfriheden tilsteder imidlertid Congregationer atter at constituere sig under andre Former — men Pengene beholder man, og det er naturligviis Hovedsagen. Ogsaa denne Forvexling af Mit og Dit har selvfølgelig fundet ubetinget Bifald i en Deel af vor Presse („Fædrelandet“ t. Ex.) — skjøndt de samme Blade for ½ Aar siden vare nærved at briste af Harme, da det „forenede Venstre“ strakte sine Fingre ud efter Vallø og Vemmetofte; og dog var Uretten langt mindre klar i dette Tilfælde end i Italien; men leve Consequentsen og — Charakteerløsheden! Maaskee kan man heller ikke regne det saa nøie med „Fædrelandet“, som overhovedet ikke synes at have forstaaet, at Selvmodsigelse er en Feil. Bladet har navnlig i de sidste Aar jevnlig diverteret sine Læsere ved paa de sidste Sider at bekæmpe den Politik, det ofte med den meest rasende Itherhed havde forsvaret paa de første i — samme Numer!

Imellem Tydskland og Italien har der i den senere Tid været en Deel Tale om et Forbund, der skulde være afsluttet for et Par Maaneder siden; det lyder jo troligt nok — og dersom Schweits ikke var neutralt, kunde det passende være Nr. 3. Kirkefølgelsen drives nemlig her med endnu større Gemenhed end i de to andre Lande. Efterat have jaget Biskop Mermillod over Grændsen, har man afsat Biskoppen af Basel, fordi han vilde adlyde Gud mere end Mennesker, og ikke vilde taale,

at Staten blandede sig i Kirkens rent indre Anliggender. Da Geistligheden fulgte sin retmæssige Fører, blev ogsaa Præsterne afsatte og Kirkerne lukkede, og da Menighederne saa indsamlede frivillige Gaver til sine forfulgte Sjælesørgere, blev Indsamlingen forbudt. — Hvad Spanien angaaer, da ere jo de „moderne“ Frugter sammesteds efterhaanden blevne saa modne, at det Hele er ved at falde fra hinanden. Ak! hvem husker ikke de „Liberales“ Jubel (ogsaa hos os) da Isabella blev fordrevet og Jesuiterne udjagne! nu ønske de samme „Liberale“ Intet mere, end at Don Carlos maatte gjøre kort Proces med det Hele. Som det er gaaet der, vil det gaae allevegne. En Smule lysere Udsigter synes at dæmre i Frankrig, siden Thiers' vaklende og holdningsløse Regimente endelig blev afløst af Mac Mahons kraftigere — og redeligere — Regering. Det er imidlertid endnu noget for tidligt til at kunne dømme om denne; klerical kan den dog neppe kaldes.

I alt dette Mørke — i al denne Uorden og sædelige Fordærvelse er der et lyst Punct, nemlig det katholske Folk; overalt er det de ægte og troende Katholiker, og disse alene, der kjækt tage Ordet for Frihed og Ret; det gjælder om Tydskland, Schweits, Belgien, Frankrig, kort sagt om alle Lande, hvor Striden er hed og Afgjørelsen nær for Døren. Det er Skade, at man ikke kan sige det samme om de „orthodoxe Protestanter“; paa enkelte Undtagelser nær have de Herrer „Pastorer“ — i Tydskland saavel som i Schweits — foretrukket at krybe for Tyranniet, fremfor at kæmpe for Sandheden; Haabet om Politiets allernaadigste Hjælp imod den katholske Kirke har blændet dem i den Grad, at de endog have allieret sig med Atheister og Rationalister (Protestantenverein) der ellers ikke lade nogen Leilighed gaae forbi til at haane dem. — „Pack schlägt sich, Pack verträgt sich“!

---

## Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Den hellige Fader kunde i fuldstændig Sundhed modtage de mange Gratulationer i Anledning af den 28de Aarsdag af hans Thronbestigelse. Hver Dag modtog han Hundreder af Personer i officiel Audients; uafadelig ankom telegrafiske Lykønskninger fra den hele Verden. Den 16de Juni overrakte den franske Gesandt, Grev de Courcelles, i offentlig Audients en Gratulationsskrivelse fra Mac Mahon; d. 17. modtog den h. Fader Cardinalcollegiet. Uden at støttes gik han med faste Skridt igjennem Salen og svarede med kraftig Stemme Cardinalerne paa deres Lykønskninger. Den 20. bragte de ved den h. Stol accrediterede Diplomater: for Belgien, Baiern, Østerrig, Spanien, Brasilien og Peru deres Gratulationer. Den 21., Dagen, paa hvilken Paven blev kronet, bragte Deputationer fra 75 italienske Byer deres Hyldinger. Dronning Isabella deeltog i denne Audients med sine Døttre, som den samme Dag bleve confirmerede af Paven, og Dagen efter annammede den første h. Communion af hans Haand.

**Kjøbenhavn.** Vi henlede vore Læseres Opmærksomhed paa Høiærv. Hr. Præfect Grüders Bekjendtgjørelse med Hensyn til S. Andreas-Skole og Collegium paa Ordrupshøi. De ville med os takke Herren, at denne af de katholske Menigheder i Norden saa længe savnede Anstalt nu snart skal træde i Virksomhed. Derved bydes der alle katholske Forældre en stor Hjælp til lettere at kunne tilvende deres Børn en christelig og omhyggelig Opdragelse tillige med en fuldstændig videnskabelig Uddannelse. Ydermere sættes derved de Forældre, som ikke ere velsignede med timelige Goder, istand til at kunne lade de Børn, som Herren har givet større aandelige Evner, nyde en tilsvarende Uddannelse. Det fortjener i høi Grad Paaskjønnelse, at Fru Kammerherreinde Berling ved denne heldbringende Stiftelse har beviist de katholske Menigheder her i Norden den største Velgjerning, og vi tvivle derfor ikke paa, at der i alle Menigheder vil blive bedet meget for, at Herren rigeligt vil velsigne og lønne det ualmindelige Offer, som denne høisindede Dame har bragt til Ære for Hans Navn og til Sjælens timelige og evige Velfærd!

## Sanct Andreas Collegium

paa

Ordrupshøi ved Kjøbenhavn.

I August Maaned d. A. aabnes ved Sanct Andreas paa Ordrupshøi en Skole, som i Tidens Løb agtes udvidet til en fuldstændig lærd Skole med 6 Classer, i Overensstemmelse med Loven af 1ste April 1871, tilligemed en fuldstændig Realskole. I Aar begyndes foreløbig med de to nederste af de i samme Lov bestemte sex Classer og med en Forberedelsesskole, bestaaende af to Classer.

Med Skolen aabnes ogsaa en Opdragelsesanstalt for Drengene, som søge enten Forberedelsesskolen eller den lærde Skole. Baa de Skolen og Opdragelsesanstalten staae under Ledelse og Tilsyn af katholske Geistlige, som kaldes af Under tegnede. — Den aarlige Betaling for en Elev i Opdragelsesanstalten, som Vederlag for Underviisning, Bolig og Kost etc. samt Lægehjælp og Medicin i Sygdomstilfælde, er 240 Rdl. — Anmeldelser til Optagelse enten i Opdragelsesanstalten eller i Skolen alene modtages af dens Rector, Hr. Pastor Zurstrassen ved Sct. Andreas paa Ordrupshøi, hos hvem ogsaa Prospectus over Opdragelsesanstalten faaes ligesom hos Under tegnede, Norgesgade 64.

Kjøbenhavn, den 30te Juni 1875.

H. Grüder, apost. Præfect.

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 6te Juli.** 5te Søndag efter Pintse. Mariæ Besøgelse. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Festandagt med Prædiken.

**Søndagen den 6te Juli** afholdes i Sct. Ansgars Kirke den tredie Kvartalscollect af Peterspengen for dette Aar. 7. M. Pulcheria. Kaiserinde, Jomfru. 8. Ti. Elisabeth, Dronning. 9. O. Agilolph, Martyr. 10. To. Felicitas og syv Søner, Martyrer. 11. F. Veronica af Juliani, Jomfru. 12. L. Joannes Gualbertus, Abbed.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien Nr. 14): stille Messe Kl. 6.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5 i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 15.

Søndagen den 13de Juli.

1873.

---

**Indhold:** Hvorledes opnaae vi en tvivløs Vished i Troessager? En Faders Bekjendelse. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Frankrig, Tydskland, Rusland, Aarhus, Randers.

---

## Hvorledes opnaae vi en tvivløs Vished i Troessager?

Troens Sandheder ere ikke Resultatet af menneskelig Granskning, men beroe alle paa en umiddelbar Meddelelse eller Aabenbarelse fra Gud Selv; vi kunne derfor ogsaa kun komme til Kundskab om dem ved Hjælp af en overnaturlig, umiddelbar-guddommelig Oplysning, altsaa en saadan Oplysning, som ifølge sin Natur hæver al Tvivl og giver en tvivløs Vished, der, saaledes som vi i forr. Nr. saae, er absolut nødvendig for at kunne have christelig Tro. Hvilket er nu efter Guds Villie det Organ, igjennem hvilket denne guddommelige Oplysning skal gives os Mennesker? Baade Skrivten og Historien give Svar paa dette vigtige Spørgsmaal. Jeg siger med Forsæt slet og ret „Skrivten“; thi til den logiske Besvarelse af det opkastede Spørgsmaal er det nødvendigt, at vi beraabe os paa „Skrivten“ ikke just som hellig, inspireret Bog, men blot som en Bog, hvis Indhold er fuldkommen troværdigt efter alle

Regler for menneskelig Tro, som en Bog, hvis Text altsaa afgiver uforkasteligt Vidnesbyrd om de deri omtalte historiske Kjendsgjæringer. Lad os nu see, hvad navnlig det Nye Testamente beretter til Besvarelse af vort Spørgsmaal.

Ifølge Evangelisternes Beretning har Frelseren overgivet Sin egen Sendelse og Læremyndighed til Sine Apostle: „Ligesom Faderen har sendt Mig, saaledes sender Jeg eder“; — „gaaer derfor hen og lærer alle Folk . . . og lærer dem at holde Alt det, som Jeg har befalet eder; og seer, Jeg er med eder alle Dage indtil Verdens Ende.“ Af disse sidste Ord „indtil Verdens Ende“ er det indlysende, at denne apostoliske Sendelse og Læremyndighed samt Herrens vedvarende Bistand og Nærværelse ingenlunde tør antages indskrænket blot til de tolv Apostles Person, men maa erkjendes ogsaa at være tilsagt alle dem, som „indtil Verdens Ende“ vilde komme til at udøve Apostlenes Embede; denne Herrens Sendelse og Forjættelse er altsaa knyttet til Apostolatet. Hvor Apostolatet ved en uafbrudt Følgerække af Apostlenes rettelig viiede og beskikkede Efterfølgere (Succession) findes bevaret, der findes følgelig i Medfør af Herrens klare og uomstødelige Tilsagn ogsaa den selvsamme Sendelse fra Oven, den selvsamme gudommelige Læremyndighed, den selvsamme overnaturlige Bistand, som Apostlene have modtaget; hvor dette Apostolat findes, der finde vi ogsaa Herren Selv nærværende med det alle Dage indtil Verdens Ende; men er dette Tilfældet, glæder Apostolatet sig stedse — „alle Dage“ — ved Frelserens egen Nærværelse, ved Hans særlige Bistand, ved Hans egen Sendelse, ved Hans egen Læremyndighed, da er det ogsaa en ligesaa uomtvistelig Selvfølge, at alle dets Oplysninger om de af Herren aabenbarede Sandheder ogsaa ere fuldt paalidelige, ligesaa paalidelige som Apost-

lenes Meddelelser, ja ligesaa paalidelige som Herrens egne Ord; thi Han Selv er jo altid — „alle Dage“ — med det, Han Selv sender det, og ligesom taler gennem det til alle Slægter og Tider. Sml. her ogsaa Apostlen Pauli Paastand: „Vi ere Sendebud i Christi Sted, som om Gud formanede gennem os.“ 2 Cor. 5, 20.

Til det samme Resultat komme vi, naar vi læse de andre Forjættelser: „Jeg vil bede Faderen, og Han skal give eder en anden Talsmand, at Han skal blive hos eder evindeligen, den Sandheds Aand, hvilken Verden ikke kan annamme . . . . Jeg har endnu mange Ting (*πολλα*) at sige eder, men nu kunne I ikke bære det. Men naar den Sandheds Aand kommer, skal Han vejlede eder til al Sandhed.“ Joh. 14, 16. 17 og 16, 12. 13. Her erklærer Frelseren klart og besæmt, at der ogsaa efter Hans Bortgang endnu vil være „mange Ting“ (*πολλα*) at meddele Apostlene, og at ikke blot Apostlene skulde vorde oplyste om disse „mange Ting“ og vejledes til „al Sandhed“ af selve den guddommelige Sandheds-Aand, men ogsaa deres Efterfølgere i Apostolatet; thi Han lover jo denne Sandheds-Aands Bistand „evindeligen“, hvilket ikke kan forstaaes om den korte Tid, de tolv Apostle endnu vare her paa Jorden. Bliver nu ifølge denne Herrens Forjættelse Apostolatet til enhver Tid — „evindeligen“ — vejledet til al Sandhed, og glæder det sig stedse ved den guddommelige Sandheds-Aands Bistand og Oplysning, da maae vi atter indrømme, at dets Udsagn og dets Oplysninger om de aabenbarede Sandheder ikke blot staae til Troende, men maae herefter ligefrem erkjendes for den Helligaands egne Udsagn og Oplysninger, som vistnok maae fjerne enhver som helst fornuftig Tvivl og følgerig give en aldeles tvivlløs Vished og Tryghed. — Hertil henviser da ogsaa Apostelen Paulus, idet han i sit 1. Brev til Timotheus 3, 15 omtaler „den levende Guds Kirke som

Sandhedens Støtte og Grundvold“; thi hermed hen- tyder han aabenbart til hiint apostoliske Samfund, hvor- til baade han selv og den af ham til Apostel-Embedet beskikkede Timotheus ogsaa hørte.

For nu imidlertid at hæve al Usikkerhed og Uklar- hed om, hvor dette Apostolat er at finde, som til enhver Tid erklæres for udrustet med denne umiddel- bar-guddommelige Læremyndighed og med Sand- heds-Aandens Bistand, læse vi hos Matth. 16, 18, at Herren siger til Apostelen Simon: „Du er Klippen (*Πέτρος*) og paa denne Klippe (*ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρῃ*) vil Jeg bygge Min Kirke, og Helvedes Porte skulle ikke faae Overhaand over den.“ Af disse Herrens Ord fremgaaer utvivlsomt, at Herrens Kirke eller Menighed og følge- lig ogsaa det rette Apostolat kun kan være der, hvor Simon er; thi Simon er den Klippegrund, hvorpaa Herren erklærer at ville bygge Sin Kirke, Sin Me- nighed og følgelig ogsaa Sit Apostolat. Og at dette Fortrin: at være Kirkens og Apostolatets Klippe- grund, heller ingenlunde tør indskrænkes til Simons dødelige Person, men ogsaa maa være tilsagt Simons Eftermænd i Apostolatet, det følger med Nødvendig- hed af de sidste Ord: „og Helvedes Porte skulle ikke faae Overhaand over den“; thi var med Simons dødelige Afgang Klippen virkelig forsvunden, da var jo dermed ogsaa selve den Kirke eller Menighed forsvunden, som var bygget paa den, da var med andre Ord Herrens Kirke alligevel overvældet af Dødens eller Underverden- nens Magter. Saa sandt dette er umuligt, saa sandt maa da ogsaa Kirkens og Apostolatets Klippe vedblive at bestaae i Simons Eftermænd. Hvor altsaa Si- mons Efterfølger er — der er den Klippe, hvorpaa Herrens Kirke eller Menighed staaer, der er følgelig ogsaa det rette Apostolat, hiint Apostolat, som netop ved sin Forbindelse med „Klippen“ er betrygget mod

„Helvedes Porte“ o: altsaa ogsaa mod Løgnens og Vildfarelsens Magter, der er hiint Apostolat, som „alle Dage indtil Verdens Ende“ glæder sig ved Herrens egen Bistand og Nærværelse, hiint Apostolat, som er af Herren selv sendt „saaledes som Faderen har sendt Ham“, som altsaa er udrustet med samme guddommelige Læremyndighed som de første Apostle, der er hiint Apostolat, som til enhver Tid — „evindeligt“ — af den guddommelige Sandheds Aand bliver „veiledet til al Sandhed“, mindet baade om Alt det, som Herren Selv har lært (Joh. 14, 26), og ogsaa om de „mange Ting“, som Han Selv endnu ikke kunde sige, fordi Apostlene dengang ikke kunde bære det, — der finde vi følgelig det Organ, gennem hvilket vi erholde den umiddelbar-guddommelige Oplysning om Alt det, som Herren vil, at vi skulle troe og gjøre, altsaa en Oplysning, der ifølge sin inderste Natur maa hæve al fornuftig Tvivl og give os en aldeles betryggende, tvivlløs Vished.

Da det dernæst ogsaa er en over al fornuftig Tvivl ophøiet, verdenshistorisk Kjendsgjerning, at Simons Eftermand i Apostolatet ikke er, eiheller kan være nogen Anden end den Romerske Biskop eller Paven, som ved en attenhundredaarig uafbrudt Succession kan godtgjøre sin historiske Nedstammelse fra Simon, saa er den uafviselige logiske Slutning denne: de med Paven kirkelig forenede christelige Lærere og Hyrder udgjøre dette retmæssige Apostolat, og idet vi Katholiker støtte os til dette, høre og følge dette, opnaae vi med Nødvendighed ogsaa en aldeles tvivlløs Vished i Troessager.

## En Faders Bekjendelse.

I religiøs Henseende, saaledes fortalte en Mand, er jeg bleven opdragen saa daarligt som muligt. Da jeg forlod Skolen, havde jeg allerede lært at bespotte Gud og den katholske Kirke. Jeg levede derefter i Berlin som et complet Verdensmenneske, og indviiede al den Tid, som ivrig Omsorg for min jordiske Velfærd levnede mig, til Politisk og selskabelig Underholdning. Jeg giftede mig, og Gud føiede det i sin Barmhertighed saaledes, at jeg fandt et ædelt Hjerte, medens jeg stedse kun havde tænkt paa hvad der hørte til denne Verden. Min Kone havde nydt en lignende Opdragelse som jeg, men hun var bedre end jeg. Hun havde en dyb religiøs Følelse, og den udviklede sig især siden hun øvede en Moders Pligter. Efter sit første Barns Fødsel begyndte hun endog at føre et meget fromt Levnet. Naar jeg tænker tilbage paa alt dette, bliver mit Hjerte opfyldt af Taknemmelighed mod Gud; men dengang tænkte jeg ikke paa ham; ja hvis min Kone ikke havde formanet mig dertil, troer jeg, det aldrig vilde være faldet mig ind at lade mine Børn døbe.

Vore Børn bleve større. De Ældste annammede for første Gang den hellige Communion. Jeg brød mig ikke derom, jeg lod deres Moder gjøre hvad hun vilde; thi jeg stolede paa hende, og, uden at jeg mærkede det, blev jeg selv ved hendes Omgang forandret. Endelig kom den Tid, hvor den Yngste skulde feire sin første hellige Communion. Det stakkels Barn var ikke synderlig begavet og havde et ubøieligt Sind; jeg veed ikke, om jeg elskede ham mindre end de Andre; ialtfald behandlede jeg ham strengere. Ofte sagde min Kone: „Vær taalmodig, han vil nok forbedre sig efter sin første

h. Communion.“ Men en saadan Forandring syntes mig at være høist usandsyndlig; dog — Drengen gik til Præsten, og virkelig, han forbedrede sig mærkeligt. Jeg begyndte at give Agt derpaa og saae, hvorledes hans Forstand udviklede sig, hvorledes de bedre Følelser i hans Hjerte kæmpede mod de onde, hvorledes hans Charakteer blev blidere og føieligere, og hans Opførsel ærbødigere. Jeg blev jo længere desto opmærksommere paa ham, og betragtede, hvad der foregik med ham; jeg overværede af og til de særegne Andagtsøvelser, som Præsten holdt med dem, og tænkte under samme tilbage paa mine egne philosophiske Studeringer. Jeg sammenlignede Catechismens simple Lære med de overfladiske Talemaader om Moral og Dyd, som jeg saa ofte har hørt i Verden, og hvis slappende Indflydelser jeg ikke havde kunnet unddrage mig. Jeg fattede først nu den væsenlige Forskjæl mellem Godt og Ondt, og, medens jeg tidligere troede, med en saakaldt „brav Mands“ Religion at have naaet Høidepunktet, indsaae jeg nu, at det langtfra ikke var nok, ikke at kunne regnes blandt Skurker, Tyve eller det menneskelige Samfunds Fjender. Dyden traadte i de Helliges Heroisme frem for mine Øine som noget ganske Nyt og Skjønt. Jeg følte tillige, at det vilde være feigt af mig, endnu længere at holde dem lukkede for disse heroiske Mønstre. Min Kone bemærkede alt dette, men hun sagde Intet, dog var det mig paafaldende, at hun fordoblede sin Iver i Bønnen.

Den sidste Uge før den første hellige Communion var kommen. Den Følelse, som min Søn indgød mig, kunde egenlig ikke kaldes Kjærlighed; jeg selv kunde ikke gjøre mig Rede for hvad den var; den forekom mig at være en Slags Høiagtelse for Uskyldigheden, som jeg ikke kunde have for mig selv. Derfor følte jeg tillige en indre Skamfuldhed, som undertiden gav

sig tilkjende ved en ualmindelig Pirrelighed. Jeg agtede Drengen og stod under hans Indflydelse; jeg overvandt mig, for i hans Nærværelse ikke at udtale de Tanker, som Kampen i mit Indre indgav mig, og som jeg frygtede for, kunde gjøre et skadeligt Indtryk paa ham.

En Dag, da Barnet kom tilbage fra Kirken, traadte han ind til mig og fandt mig alene i mit Værelse. „Fader“, sagde han til mig, „paa min første hellige Communion Dag vil jeg ikke træde hen til Herrens Alter, uden først at have bedet Dig om Tilgivelse; thi jeg veed, at jeg ved mine Synder og Feil har fornærmet Dig og beredt Dig megen Kummer. Derfor vil jeg ogsaa bede Dig om Din Velsignelse; men tænk først rigtig efter over det Onde, jeg har begaaet, for at Du kan gjøre mig Bebreidelser, og derefter tilgive mig.“ — „Mit kjære Barn“, svarede jeg, „en Fader tilgiver stedse gjerne, skulde det endog være en ulydig Søn; men jeg glæder mig ved at kunne sige Dig, at jeg nu er fuldkommen tilfreds med Dig, og ikke har Noget at bebreide Dig. Bliv ved at elske Gud, at arbeide flittigt og opfylde dine Pligter; saa vil Du berede dine Forældre Trøst og Glæde, og gjøre dem lykkelige ved, i Dig at besidde et forædlet Guds Billede.“

„Ak, Fader! Den kjære Gud, der elsker Dig saa meget, vil hjælpe mig, at jeg kan berede Dig Trøst og Glæde; jeg beder ham bestandig derom. Beder ogsaa Du for mig?“

„Jo, jeg gjør, mit Barn. — Drengen saae paa mig med Taarer i Øinene; derpaa omarmede han mig med Heftighed; jeg selv var meget bevæget.

„Fader!“ . . . . begyndte han igjen. „Hvad vil Du, min søde Dreng?“ — „Fader! — jeg maa endnu bede Dig om Noget.“

Jeg förstod hvad han vilde, men frygtede netop dette, og var feig nok til at benytte mig af Drengens Und-



seelighed. „Lad det være godt“, sagde jeg, „nu har jeg Forretninger; iaften eller imorgen tidlig kan Du sige mig, hvad Du ønsker; og hvis Din Moder synes godt derom, skal Du faae det.“

Den stakkels Dreng var meget forlegen, hans Mod svigtede ham, han kyssede min Haand og gik øiensynlig bedrøvet til sit lille Sovekammer, der laae mellem mit og hans Moders. — Jeg gjorde mig selv Bebreidelser for den Kummer, jeg havde forvoldt ham, og for min egen Svaghed. Jeg gik efter ham, for at trøste ham. Døren til hans Kammer stod paa Klem; jeg saae ind, men undgik al Støi. Han knælede foran et lille Billede af den hellige Aloysius og bad med største Inderlighed. — I dette Øieblik blev det mig for første Gang klart, hvilket Indtryk Synet af en Engel maatte gjøre paa os Mennesker. Jeg gik tilbage, satte mig ved mit Skrivebord og skjulte mit Ansigt med begge Hænder — jeg var nærvod at græde; jeg forblev nogle Øieblkke i denne Stilling. Da jeg atter saae op, stod min lille Søn for mig og saae ængsteligt paa mig, men dog med en vis Bestemthed. — „Fader“, begyndte han i en næsten høitidelig Tone, „jeg kan ikke opsætte min Bøn, og min Moder, det veed jeg, har Intet imod den. Jeg ønsker saa inderligt, at Du med hende og mig vilde gaac til den hellige Communion, naar jeg for første Gang skal have den Lykke; afslaa mig ikke denne Bøn, kjære Fader! Gjør det for Guds Skyld, som er saa god og har Dig saa kjær!“ Jeg formaaede nu ikke længere ut modstaae — jeg trykkede mit Barn til mit Hjerte, og græd. „Ja“, svarede jeg, „ja, mit gode, kjære Barn, jeg vil gjøre det; endnu idag skal Du føre mig til Din Skriftefader og sige til ham: „her er min Fader, han vil endelig igjen holde sin Paaskecommunion“ — den første efter min første hellige Communion!

Vi græd begge to saa høit, at min Kone hørte det,

og kom til os. Hun forstod os øieblikkelig, og græd Glædens Taarer over den gjenfundne Fader! Og denne holdt sit Ord. Paa den Dag, hvor min yngste Søn for første Gang annammede Herrens Legeme, holdt jeg efter en lang Række af Aar igjen min Paaskecommunion. — O! hvor skjøn var denne Dag!

---

## Kirkepolitiske Breve. II.

(Sluttes i n. Nr.)

Det nye tyske Rige udmærker sig ved mange smukke Ting, saasom „Gründersvindel“, „politisk Hykleri“, „servile Deputerede“, gemene Blade, dumme Professorer, men ved Intet glimrer det saa skjønt paa det 19de Aarhundredes oplyste Himmel, som ved den allerkjæreste Skamløshed, hvormed det til Trods for egne 1000 Gange udtalte og udbasunerede Grundsætninger, forfølger de troende Katholiker og raser mod den christne Kirkes Selvstændighed og Frihed; dette kan selvfølgelig ikke undre Nogen, thi to saa grundforskjællige Magter som det preussisk-tyske Regimente og Jesu Christi Kirke. gives der ikke. De vigtigste Begivenheder i Tydskland ere derfor sædvanlig et eller andet nyt Mesterstykke i „Kirkepolitiken“; den sidste Uge har saaledes bragt Efterretninger om Redemptoristernes Forjagelse fra deres Klostre; forskjællige andre Ordener — Helligaandsbrødrene blandt Andre — faae nu samme Skjæbne; de Huse, hvori katholske Nonner underviste Børn og hjalp de Fattige, blive ogsaa lukkede; Nonnerne behandles paa samme Maade som Jesuiterne. I Baiern havde en „frisindet“ Borgermester (Fischer i Augsburg) opdaget, at en Lærerindecongregation var „jesuitisk“; thi sagde han, disse Damer have udeelt Bøger til Børnene, og disse Bøger ere udkomne paa et jesuitisk Forlag — og indeholde nogle gruopvækkende Raad til Syge og Døende om at testamentere deres Formue til Kirken. Bladene toge sig af Sagen — det opdagedes, at 15 -- siger

og skriver femten — af flere hundrede Børn, ifølge deres Forældres Ønske havde faaet saadanne Bøger; og hvad der var det allerforfærdeligste — i disse Bøger fandtes, ikke med en Tøddel, de omtalte skrækelige Raad; summa summarum: Borgermesteren havde løiet; og det paa en Forening af selvopoffrende dygtige Lærerinder, der saavel fra Staten som fra Communen havde modtaget de utvetydigste Beviser paa Anerkjendelse, og som navnlig ligeoverfor de fattige Classers Børn vare en sand Velsignelse; men det forstaaer sig, det var „ultramontane“ Lærerinder, og Hr. Fischer er „ein Ehrenmann“. Fattige Børn ere jo desuden ikke rigtige Mennesker efter den moderne tydske Catechismus; derfor har Borgermesteren i Constans (Stromayer) tvunget alle de smaa Forældreløse, der opdrages i Byens Vaisenhuus. til at gaae i den „gammelkatholske“ Religionsunderviisning, som en frafalden Præst sammesteds meddeler. Gammelkatholikerne eller „Nyprotestanterne“ have overhovedet en ganske flot Maade at arbeide paa; i Schweits havde den „liberale“ Regering berøvet en Menighed sin Kirke, fordi den ikke vilde forraade sin retmæssige Biskop; Menigheden holdt da Gudstjeneste i en Lade, men nogle unge „herzhafte“ Mænd med „liberale“ Grundsætninger trængte snart ind i samme og sønderstøge Alteret med Øxer — af lutter Iver for „Samvittighedsfriheden“. Naa! at d'Hrr. Nyprotestanter søge at hjælpe paa det synkende „Geschäft“ ved haandgribelige Midler, kan man forresten ikke tage saa ilde op, thi noget „noch nie dagewesenes“ maa der selvfølgelig til, for at redde denne ynkelige Professorforretning fra at spille Fallit. I Tydskland er man ogsaa kommen til den Erkjendelse, at, støtter Staten ikke hin kirkelige Humbug med sin stærke Arm, saa henviser det Hele inden Aar og Dag. Gammelkatholikerne have nu gjort utrolige Anstrængelser for at vinde Regeringens Naade; skjøndt indbyrdes uenige i alt muligt, have de nemlig forpligtet sig til at lystre Staten i hvad det skal være; det er deres Maade at forstaae Budet om at adlyde Gud mere end Menneskene paa; de haabe som Løn herfor, og ved Hjælp af andre Basesser, at faae Regeringen til at give Penge til, for at de kunne holde sig en Biskop; hertil blev som bekjendt Hr. Reinkens fra Breslau udvalgt;

han er en Mand med et tvetydigt Rygte og en daarlig Charakter; der er følgelig ingen Tvivl om, at han er brugbar til hvad det skal være; Biskop Loos (Jansenistisk Schismatiker) i Utrecht skulde vie ham, og paa Cölner-Congressen udbragtes derfor et kraftigt „Lebe hoch!“ for denne — uheldigviis døde han i selvsamme Øieblik. Hr. R. er nu reist udenlands for at faae en Anden til at „vie“ sig.

Fra de undertrykte Provindser ere Efterretningerne glædelige. I Posen har Regeringen for at „forædle“ Nationen, paabudt offentlig tydsk Religionsunderviisning, som Ingen forstaaer — og derefter forbudt Præsterne at give Børnene privat Underviisning i Kirken — i Posen gives der sletingen „lovlig“ Religionsunderviisning, og Klager herom strømme ind fra alle Sider; men da det er Ultramontane som klage, saa behøver man ikke at høre derpaa. For imidlertid ikke at være ligesaa døv, naar det er Regeringsmyndigheder der klage, har man oprettet og besat en kirkelig „Domstol“ i Tydskland; dens Hverv er: at dømme og kue enhver katholsk Geistlig, der følger sin Samvittighed; 3 à 4 Katholiker uden Tro og uden Ære har Staten faaet anbragt i sin Domstol, trods den kirkelige Excommunication, der følger med Overtagelsen af et saadant Embede. Det er forøvrigt værd at lægge Mærke til, at man i dette Tilfælde har skaffet sig katholske Embedsmænd, medens man ellers — det er statistisk godtgjort — i alle andre Brancher udelukker eller fortrædiger disse; af de høiere Embedsmænd ere saa godt som Ingen katholske — i den saakaldte „paritetiske“ Stat.

I Elsas og Lothringen har Systemet baaret Frugter; Befolkningen er saa opbragt paa det tydske Voldsherredømme, at det ved Provindsvalgene har valgt næsten lutter antitydske Candidater; og skjøndt det ultramontane Parti, der raader over  $\frac{2}{3}$  af samtlige Stemmer, burde afholdt sig fra Valgene, bleve dog enkelte ultrakatholske Candidater valgte; andre Steder mødte der slet Ingen for at stemme; kun i et Par protestantiske Cantoner har Regeringen faaet Folk valgte, som den kan bruge; Protestanterne i Elsas tage det ikke saa nøie. Til disse Ubehageligheder komme adskillige andre; den „liberale“ Presse har saaledes taget stærkt paa Veie

for at kæmpe for den af Regeringen haardttruede Pressefrihed; da saa de Ultramontane spurgte dem, hvorfor de da havde stemt for Lovene imod Prædikfriheden og for Jesuiternes Forjagelse, af hvilke den første endog paaberaabtes i Regeringens Motiver til Presseloven, kom de i den afskyeligste Forlegenhed, og de tyske Blade gjøre et saare deplorabelt Indtryk, som en Følge af de mislykkede Forsøg paa at vride sig fra Sandheden. Det gaaer nemlig her ikke saa let som paa Vælgermøderne; her har en Rigsdagsmand fortalt, at det var „actenmæssig“ beviist, at Jesuiterne havde ophidset Borgerne mod Staten, skjøndt det er et Factum, der aldrig bør glemmes, at hele det liberale Parti ikke kunde anføre et eneste saadant Factum mod Jesuiterne, da de under Debatten om Jesuiterloven bleve opfordrede dertil. „Germania“ har derfor ogsaa med rene Ord sagt den omtalte Deputerede, at han har „løiet“. En Smule Trøst haabede Regeringen at faae derved, at nogle schlesiske Grever og Fyrster (Katholiker) havde indgivet en Art Loyalitetsadresse til Kaiseren, for at erklære, at de vilde adlyde Staten i alt muligt og umuligt; Haabet glippede imidlertid, da det viste sig, at Adressen saagodtsom ingen Underskrifter fik, og det, skjøndt man baade havde taget „Gensdarmen“ og Skovbetjente med; Nr. 1 paa Adressen er den fra Strousberger-Affairen ilde bekendte „Gründer“ Hertugen af Ratibor — den sidste paa Listen er ligeledes „Gründer“. Af særlig Interesse for Danmark kan endnu meddeles, at Krüger fra Nordslesvig har været til Thee hos Bismarck, og at denne har fortalt ham en heel Deel, som man inderligen maae haabe, at Hr. Krüger ikke troer et eneste Ord af.

---

### Kirkelige Efterretninger.

**Frankrig.** Hvilke Fremskridt den religiøse Bevægelse gjør i Frankrig, derom frembyde de store Valfarter et offentlig Vidnesbyrd. I Paray-le-Monial levede for 200 Aar siden og døde, som bekendt, den salige Jomfru Margaretha Maria, som Herren havde ud-

valgt til at udbrede i Kirken den velsignelsesrige Andagt til Jesu helligste Hjerte. Paa Fstedagen var der ikke mindre end 30,000 Andægtige i denne lille By. Iblandt dem saaes der 300 pavelige Zuaver, førte af General Charette. I Spidsen for Toget vaiede den hvide Jesu-Hjerte Fane, som Søstrene i Paray-le-Monial tidligere havde foræret de tapre Zuaver og som paa en blodig Maade blev indviet ved de i Kampen faldne Zuavers Helteblod.

Om den store Valfart til Chartres meddeler Bladet „Univers“, at en af 150 franske Officerer dannet Bataillon deeltog i samme. Den i Salette dannede General-Comité meddeler, at Dagene imellem 21. Juli og 22. August skulle proclameres i hele Frankrig som en til Bøn og Valfarter indviet Maaned. I denne Tid skal der bedes i Frankrigs samtlige Kirker og foranstalles store nationale Pilgrimstog til Lourdes og Salette, og i de enkelte Dioecser Tog til de enkelte Pilgrimssteder i hele Frankrig. „Siden de Clericale“, saaledes skriver fuld af Vrede den mod Kirken altid fjendtlig stemte „Cöln. Zeitg.“, „have seiret, blive Pilgrimstog holdte med uhyre Iver. Efter at Thiers er bukket under, har overalt det katholske Parti spændt sine Forhaabuinger saa høit, at det nu troer at kunne overtage et formeligt Korstog mod den moderne Aand.(!) Geistligheden i Paris har ansøgt om Tilladelse til herefter paa offentlig Gade at kunne afholde Processioner paa Christi Legemsfest. Det siges at ville blive tilstaaet. De katholske Blade forlange, at Frankrig skal intervenere i Schwuits for de Biskopper, som ere afsatte eller fordrevne.“

Om end disse Enkeltheder ikke skulde være rigtige, saa har dog det cölnske Blad fuldstændigt Ret i at sige, at den katholske Bevægelse gaaer paa en forbausende Maade fremad. I Processionerne paa Christi Legemsfest deeltog Præfecter, Generaler, Embedsmænd, Professorer osv. i Aar som aldrig før.

Tydskland. Gammel-Katholikerne. Constans 16. Juni, Stromayer og Consorter have besluttet, at Vaisenhuusbørnene skulle deeltage i den gammel-katholske Gudstjeneste og erholde deres Religionsunderviisning af den frafaldne Præst Hosemann.

— I Ostrovino, i Storhertugdømmet Posen, har Landraaden under 50 Rdlr. Straf forbudt den af Erkebiskoppen beskikkede Præst at meddele Privatreligionsunderviisning i Kirken.

— I Paderborn har man allerede begyndt med at udføre de nye tyranniske Kirkelove. Da Biskoppen nægtede at indsende Studieplanen for det theologiske Facultet, erklærede Regeringen, at den herefter ikke mere vilde anerkjende denne Anstalt, som er det eneste theologiske Facultet i hele Dioceset.

— I Cöln er der ligeledes anlagt Sag imod Ærkebiskoppen Paulus, tidligere vor elskede Overhyrde, og imod hans Generalvicar Viebiskop Baudri, fordi de have excommuniceret to unge frafaldne Capellaner.

Det seer for nærværende Tid besynderligt ud i det store tyske Rige!

— Den Berlinske „Volkszeitg.“ skriver, at Gamle-katholikerne synes at være blevne daarligt hjulpe ved den nye Biskop de have valgt, og at i det Hele deres Sag er saa langt fra at gjøre Fremgang, at den tvertimod gaaer kjendeligt tilbage. Mange af dem trække sig tilbage, og Döllingers Navn, som ellers altid nævntes, høres næsten aldrig mere.

— Overalt i Preussen, Baiern, Elsas udfører man de samme Voldsgjæringer som ifjor mod Jesuiter, saa nu mod Redemptorister, Lazarister og Nonnerne af Jesu helligste Hjerte. Det er forbudt dem at foretage nogen geistlig Forretning, og befalet, at deres Klostre skulle opløses senest til Efteraaret.

**Rusland.** Det officielle Blad „Gazetta Naradowna“ melder, at fra Minsk 28 katholske Præster som Fangne ere førte hen til det fugtige og taagede Grodno, fordi de nægtede i deres Kirke at bruge det russiske Sprog.

**Aarhus.** Det glæder os at kunne meddele vore Læsere den Efterretning, at den katholske Kirke, efter en mere end trehundredaarig Afbrydelse, nu seer sig istand til atter at gjenoptage sin Virksomhed i den gamle katholske Bispestad Aarhus. Hr. Pastor Sträter, som hidtil fungerede ved Kirken i Fredericia, begynder Gudstjenesten i et leiet Huus i Fredensgaden Nr. 22, hvor der findes et for et Kapel tilstrækkeligt stort Lo-

cale. Vi glæde os paa vore katholske Medbrødres Vegne over, at de nu ikke mere behøve at reise milevidt, for engang imellem at kunne bivaane en Gudstjeneste.

**Rauders.** Hr. Pastor Freund har forladt vor Menighed for at vende tilbage til sin tidligere Virkekreds ved S. Ansgars Kirke i Kjøbenhavn. Menigheden beklager Tabet af den nidkjære Præst, som i næsten 4 Aar med stor Hengivenhed har offret den sin Tjeneste. I hans Sted træder Pastor Schleper, som hidtil havde opholdt sig i Odense.

### Bekjendtgjørelse.

I Valgmødet d. 30. Juni d. A. er Hr. Naalemagermester Joh. Hoffmann bleven retmæssig valgt til Medlem af den herværende katholske Menigheds kirkelige Forstanderskab og Skolecommission, og til Suppleanter valgtes d'Hrr. Skomagermester C. P. Larsen og Contorist H. P. C. Birch — hvilke Valg samtidig ere blevne stadfæstede af den kirkelige Øvrighed i Overensstemmelse med det approberede „Regulativs“ Bestemmelse.

Kjøbenhavn, den 4de Juli 1873.

II. Grüder, apost. Præfect.

Hos Brødrene Salomonsen, Norgesgade 10,  
faaes smukt udførte Photographier  
(til 1 Rdl. og til 24 Sk.) af

**Katholsk Kirke.**

### Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 13de Juli. 6te Søndag efter Pintse.** (Anacletus.)  
Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe.  
Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. —  
Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. 14. M. Bonaventura, Kirkelærer.  
15. Ti. Apostlenes Deling. 16. O. Karmel-Skapularfest.  
17. To. Alexius, Bekj. 18. F. Kamillus af Lellis, Bekj.  
19. L. Vincents af Paul, Bekj.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6-9. Løverdags Aften Kl. 5-8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6-8 $\frac{1}{2}$ . Løverdags Aften Kl. 5-8.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 16.

Søndagen den 20de Juli.

1873.

---

**Indhold:** Hvorledes opnaae vi en tvivlløs Vished i Troessager? Missionæren og Medlemmet af det hemmelige Eorbund. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Frankrig, Fulda, America.

---

**Hvorledes opnaae vi en tvivlløs Vished i Troessager?**

(Sluttet.)

I forr. Nr. have vi seet, hvilket ifølge Skrivten det Organ er, gennem hvilket vi skulle erholde en fuldkommen paalidelig og umiddelbar guddommelig Oplysning om de aabenbarede Troessandheder. Lad os nu see, hvilket Svar Historien giver os paa det opkastede Spørgsmaal.

Enhver, som ogsaa kun flygtigt overskuer de hendirundne atten Aarhundreders Historie af den christelige Tidsregning, kan ikke andet end forbauses ved det Særsyn, at der igjennem alle de voldsomme Rystelser, Forandringer, Ødelæggelser og Katastropher, for hvilke alle menneskelige Institutioner, selv de mægtigste Verdensriger og de ældste Dynastier, have maattet bukke under, dog øines een synlig Institution, som har overlevet dem alle, eet religiøst Samfund nemlig, som ad

historisk Vei kan godtgjøre sin vedvarende Tilværelse ligefra Apostlenes indtil vore Dage; og det er den katholske Kirke, eller som Nogle gjerne kalde den: det er Pavedømmet. Pavedømmets historiske Aarbøger opgive endnu Navnene paa alle Paver, der som historiske Personer have indtaget den romerske Bispestol ligefra Simon (Petrus) og hans første Eftermænd Linus, Cletus, Clemens, Anaklet, Evarist, Alexander, Sixtus etc. og saa ned gennem alle de enkelte Aarhundreder indtil hans nuværende 258de Efterfølger Pave Pius IX. Pavedømmets Bestaaen i alle de henrundne atten Aarhundreder er en verdenshistorisk Kjendsgjerning, saa øiensynlig og uomstødelig, at end ikke den crasseste Vantro kan drage den i Tvivl, og derhos saa mærkelig og vidunderlig, at den maa bringe enhver tænkende Iagttager til at studse og til at spørge efter Aarsagen til denne saa vidunderlige, aldeles enestaaende Fremtoning i Verdenshistorien.

Og tilvender man nu denne Fremtoning en større Opmærksomhed, da kan man heller ikke andet end forbauses ved at see, hvorledes netop den katholske Kirke i den lange Aarrække af sin historiske Tilværelse stedse og overalt bevarer sin oprindelige Forfatning og Karakter: ligesom Simon Petrus allerede i den apostoliske Tid æres som „den første“ iblandt Apostlene, som den Overhyrde, der skal vogte baade „Lammene“ og „Faarene“ af Herrens Hjord, som den af Herren selv udnævnte Ihændehaver af „Himmeriges Nøgler“, som den uovervældelige Klippe, paa hvilken Herrens Kirke er bygget — saaledes bliver ogsaa hans Eftermand paa den romerske Bispestol, Paven, i alle de følgende Aarhundreder anerkjendt og æret som den katholske Kirkes synlige Hoved, som alle andre Biskoppers Overhyrde, som den høieste Dommer og Lærer for hele Christenheden; de

med ham i kirkeligt Samfund staaende Biskopper og Præster føre i alle Aarhundreder samme Sprog som Apostlene, paastaae ligesom disse at være de fraoven beskikkede „Forvaltere over Guds Hemmeligheder“, at være „Sendebud i Christi Sted“; omendskjøndt adspredte over alle Verdensdele og aldeles adskilte og forskjællige efter Nationalitet, politiske Anskuelser, videnskabelige Standpuncter, naturlig Begavelse, udgjøre de med deres Menigheder dog et tæt sluttet Samfund, føle og vide de sig stedse og overalt som en kirkelig Eenhed med eet fælles synligt Hoved, med den samme Troesbekjendelse, med de samme Sacramenter, den samme Cultus, de samme ledende Grundsætninger for Moralitet til alle Tider og paa alle Steder. Denne katholske Kirke — Pavedømmet — er det, som ikke blot i de første tre Aarhundreder af sin Existents opelsker en heel Slægt af christelige Helte — elleve Millioner Blodvidner af enhver Stand, Alder og Kjøen, men ogsaa i alle følgende Aarhundreder indgyder sine Bekjendere det selvsamme Heltetod, saa at dens Børns Martyrblod væder og befrugter Jordbunden snart i China, Japan og Cochinchina, snart i America, Africa og Australien selv lige ind i vort nittende Aarhundrede; — denne katholske Kirke eller Pavedømmet er det, som udsender sine Missionærer i Tusindviis til alle Folkefærd, og overalt hvor Pavedømmets Udsendinge vinde Fodfæste, see vi det hedenske Barbari forsvinde og christelig Dannelsc, Oplysning og Moralitet fæste sit Sæde, saaledes i det øst- og vestromerske Rige, i Africa, i de germaniske Lande, i Frankrig, Spanien, Storbritanien, i Skandinavien, senere i Syd- og Nord-America og Australien; — under den katholske Kirkes eller Pavedømmets Ledelse og Indfyldelse see vi i alle Aarhundreder fremstaae en Skare af Mænd og Kvinder, som deels formedelst deres ideale moralske

Reenhed, deels formedelt deres Kæmpelærdom afnøde selv deres Modstandere Anerkjendelse, Agtelse og Beundring: vi minde her om Ignatius, Justin, Irenæus, Cyprian, om Kirkefædrene Ambrosius, Augustinus, Hieronymus, Chrysostomus, begge Cyriller, Athanasius, Leo og Gregor den Store, vi nævne endvidere Ansgarius, Birgitta, Bernhard, Anselmus, Albert den Store, Thomas af Aquin, Frants Xaver, Frants af Sales, Carl Borromæus, Theresia, Peter Claver, Vincents af Paul, vi henvise til en Duns Scotus, en Suarez, en Vasquez, en Görres, en Möhler, en Wiseman, en Balmes; og de blotte Navne af disse Mænd eller Kvinder fra alle Aarhundreder vække udeelt Beundring hos Enhver, der kjender noget til Historien; og alle disse ophøiede og rene Karakterer ere den katholske Kirkes trofaste Børn, og Frugter af dens Opdragelse og Dannelse.

Kaste vi et Blik paa Pavedømmets historiske Liv, møder det hine nitten almindelige Kirkeforsamlinger, lige fra den første i Nicæa A. 325 indtil den nittende i Vaticanet A. 1870, paa hvilke hele den christelige Troes- og Sædelære bliver fremstillet, udviklet og anvendt paa Tiden og Livet med en saadan Klarhed, Bestemthed og ubøielig Conseqvents, at man nødes til at see deri Noget mere, end blot menneskelig Kløgt, Lærdom og Dygtighed. Dernæst see vi Pavedømmet i alle Aarhundreder i en heed Kamp med denne Verdens urene og slette Elementer: i de tre første Aarhundreder kæmper det med det romerske Hedenskab, og de første 30 Paver maae alle sætte deres Liv til i denne blodige Kamp, men Pavedømmet gaaer dog af med Sejren; derpaa optager det Kampen med Sectvæsenet, især det mægtige Arianske Parti, som støttes af Konger og Kaisere: alle de af Pavedømmet udstødte Secter ere deels allerede sporeløst forsvundne, deels opløse de sig meer og mere og friste kun en ynkelig Til-

værelse; Pavedømmet optræder imod alle nedrige Laster og Lidenskaber (Ægteskabsskilsmissen, Frillelevnet, Simoni, Tvekamp, Slaveri etc.), hvad enten det er kronede Vellystlinge og Tyranner eller endog lave Judassjæle iblandt Kirkens indviede Tjenere, som vove at opkaste sig til Lastens Talsmænd: disse sidste have alle efter en længere eller kortere Kamp maattet bøie sig for Kirkens straffende Arm. Pavedømmet modsætter sig med lige stor Alvor, Kraft og Fasthed Fyrsternes tyranniske Vilkaarlighed mod deres Undersaatter og Folkets uchristelige Oprørsaad mod den retmæssige Øvrighed; paa den ene Side fremmer det sand Oplysning og Videnskab, ægte Kunst og Poesi ved de mange Universiteter og utallige Skoler, som bleve grundlagte dels af Paverne selv, dels af Kirkens øvrige Geistlighed, ved de ideale Bestræbelser paa alle skjønne Konsternes Omraade, som støttes og ledes af Kirken, ved de kæmpestore Arbejder, hvortil Kirken formaner sine Børn, især Munkene, i Jordbrugets Interesse (man tænke kun paa de tidligere Aarhundreders Mesterværker i Bygnings- og Malerkonsten, paa alle de Egne og Lande, som ved Munkenes Svæd ere blevne forvandlede fra øde Heder til frugtbar Ager-, Eng- og Skovjord!); men paa den anden Side reiser det stedse den alvorligste og mest afgjorte Modstand mod alle opløsende og destructive Tendenser i de forskjellige Grene af Videnskaben, og mod enhver Nødværdigelse af Konstens og Poesiens ædle Magt i den lave Sandseligheds Tjeneste. Vel sandt, i den lange Række af 258 Paver møder Historikeren ogsaa fire eller fem Mænd, hvis personlige Vandel staaer i en sørgelig Modstrid til deres ophøiede Stand; men selv denne Omstændighed har ikke formaaet at rokke eller ryste selve Pavedømmets Institution; tværtimod. naar vi see, hvorledes endog disse uhæderlige Mænd i deres Embedsstilling hævde de selvsamme Grundsætninger, virke i den selvsamme Aand og Retning

som alle deres øvrige Førgængere og Efterfølgere, da nødes man atter til at see netop ogsaa heri en højere Indflydelse, en anden end blot menneskelig og blot naturlig Ledelse og Styrelse; ja menneskelig talt og menneskelig seet, kunde man til alle Tider, netop formedelst de mangehaande personlige Lyder og Skrøbeligheder, hvormed enkelte Bærere af den kirkelige Myndighed i Pavedømmet have været eller endnu ere behæftede, fristes til med Luther at varsle Pavedømmet en snarlig Død og Undergang, men det er netop det Vidunderlige, det øiensynlig Guddommelige: at alle disse Varsler og Prophetier om Pavedømmets nære Død og Fald nu allerede i atten hundrede Aar ere blevne saa grundig blæmrede, at Pavedømmet eller den katholske Kirke endog nu i det fremskredne nittende Aarhundrede fremstaar paa Verdens Valplads med en saa ungdommelig Kraft og Energi, at selv de med Armstrongske Kanoner og Bagladerifler væbnede Statsmænd sætte et betænkeligere Ansigt op ligeoverfor Pavedømmet, end ligeoverfor en heel Armee med Turcos og Mitrailleuser, og det, uagtet den katholske Kirke for Tiden mere end til andre Tider er en blot aandelig Magt, berøvet al Hjælp og Understøttelse fra denne Verdens Stormagter, i materiel Henseende aldeles værgeløs — og dog alligevel stærkere, fastere, ældre og freidigere, end nogensomhelst jordisk Magt.

Sandelig, ved at overveie denne historiske Fremtoning — denne vidunderlige og uforandrede Existens og Virksomhed af den katholske Kirke gennem alle Tidens Omskiftelser i Løbet af snart nitten hundrede Aar, nødes man til at bekjende: Her er Guds Finger! Den kan umuligen være en blot menneskelig Institution; det er for enhver uhildet og fordomsfri Iagttaget indlysende og saa at sige haandgribeligt, at den staaer under Guds særlige Ledelse og Beskyttelse

— dens snart nittenhundredaarige historiske Existents og Virksomhed bærer saa umiskjendelig Guddommelighedens Præg, at den med Rette kan kaldes et vedvarende Vidunder af Guds Almagt; men da Gud umuligen kan ved et vedvarende Vidunder støtte en falsk og bedragersk Religion, saa aflægger da ogsaa dette Hans Almagts Vidunder i Historien et aldeles uforkasteligt Vidnesbyrd om den katholske Kirkes Sandhed og Troværdighed. Idet vi derfor holde og støtte os til denne vor h. Kirke og dens Lære, handle vi aldeles fornuftigt og ere derved saa fuldkommen betryggede mod Vildfarelse i Troessager, at vi endog trøstigen kunne sige til Gud: „Dersom den katholske „Kirke fører os vild, da er Du Selv, o Herre, Skyld „i vor Vildfarelse: thi Du har jo Selv ved et øien- „synligt og haandgribeligt Vidunder af Din Almagt i „Historien fremstillet og legitimeret denne Kirke for os „som Dit Værk, følgelig som sand og troværdig og „saaledes forpligtet os til at troe dens Lære!“ Saa sandt altsaa Gud, den evige Sandhed og uendelige Hellighed Selv, aldrig kan medvirke til Løgnens Bekræftelse, saa sandt kan Han heller aldrig tillade, at den af Ham Selv stiftede og øiensynlig autoriserede katholske Kirke kunde føre os vild; denne Kirkes apostoliske og levende Lærerstand er saaledes af Gud Selv fremstillet som vor sikke Fører.

Som Følge af denne factiske Tilstand maae vi da slutteligen tilstaae, at Historiens Svar paa det i Begyndelsen opkastede Spørgsmaal er eenslydende med Skrivtens Svar, nemlig: det Organ, igjennem hvilket vi erholde den fuldkommen paalidelige og umiddelbar guddommelige Oplysning om de aabenbarede Troessandheder, og hvorved vi saaledes opnaae en aldeles tvivlløs Vished i Troessager, er intet andet end det snart totusindaarige Apostolat i den katholske Kirke.

## Missionæren og Medlemmet af det hemmelige Forbund\*).

Af  
Ferdinand Heytemeyer.

Den 22de December 1867, om Aftenen — saaledes fortæller den ved sin Missionsvirksomhed i Centralafrika berømte Jesuitpater C. . . . . — befandt jeg mig netop i Paris, for hos bekendte og ædle Menneskevenner at samle Almisser til mine Vaisenhuse og Opdragelsesanstalter i Verona, Cairo og Chartum, hvor Negerbørn uddannes til gode Christne, og til fremtidige Missionærer iblandt afrikanske Folkestammer; og for saa meget som muligt i Frankrigs og mit eget skønne Italiens mildere Clima at gjenvinde mit nedbrudte Helbred. Af de 37 Missionærer, der fra Italien, Østerrig og andre Lande i Europa drog med mig til Afrikas Stationer, vare allerede 35 under Æquators glødende Sol faldne som Offere for den gule Feber og andre morderiske Sygdomme, og mig kunde ikkun et midlertidigt Ophold, fjernet fra Saharas Ørkensand og Nubiens Sumpe, redde fra den sikke Død. Paa hiin Dag havde jeg holdt en lykkelig Høst for mine stakkels Negerbørn, jeg havde modtaget rigelige Gaver, og med Tak til Gud og Velgjørerne vendte jeg træt tilbage til min Bopæl. Da jeg Kl. 10 bad mit Breviar, bankede Nogen paa Døren til mit Værelse. Forundret over et Besøg, saa seent paa Natten, tog jeg det brændende Lys, gik den Indtrædende imøde og spurgte om hvad han ønskede. Den Fremmede, en fornemt klædt Herre, med fine Manerer, bukkede høfligt og svarede:

„Min Herre! vær saa god at undskylde, at jeg for-

---

\*) Vi bemærke udtrykkeligt, at her ikkun fortælles en sand Begivenhed.



styrrer Dem saa seent. Jeg er kommen for at kalde Dem til en Døende, der ønsker at tale med Dem før sit Endeligt.“ — „Men“, indvendte jeg, „hvorfor fordrer man geistlig Hjælp af mig, en Fremmed? Hvorfor ikke af hans Sognepræst?“

„Man har udtrykkeligt bedet om Deres geistlige Trøst“, svarede den Ansøgende bestemt. „Jeg maa naturligviis overlade det til Dem selv, om De vil opfylde en Døendes sidste Ønske eller ikke. Megen Tid er der ikke at spille.“

Uden at gruble videre over denne meget besynderlige Anmodning, fulgte jeg strax med. Manden gik hastigt ned ad Trappen og traadte ud paa Gaden. Der holdt en elegant Karet. Den Ubekjendte bad mig høflig om at stige ind, — ja løftede mig næsten derind, slog Vogn døren i, lukkede den, og svang sig selv op paa Bukken. I skarp Trav jagede Hestene afsted over Steenbroen. Til min største Forbauselse bemærkede jeg nu ved Skinnet af Gadelygten endnu tre andre Mænd i Vognen med saa mistænkelige Ansigter, at jeg blev bange og gjorde Mine til at springe ud af Vognen. I samme Øieblik greb en af Karlene mig ved Kraven, og satte med den anden Haand en blank Dolk imod mit Bryst, de to Andre holdt mig Revolvere for Øinene. Der var ingen Tanke om at kunne flygte. Jeg fandt mig i min Skjæbne, og bønfuldt inderligt den alforbarrende Gud om, at Han vilde forunde mig en naadig Dødstime; thi jeg troede, at mit Endeligt var nær. Villig, eller idetmindste uden at sætte mig derimod, lod jeg mig binde for Øinene. Mine frygtelige Ledsagere forsikkrede mig rigtignok, at der ikke skulde vederfares mig noget Ondt, saafremt jeg forholdt mig rolig, men hvad maatte jeg ikke befrygte af saa hemmelighedsfulde Mænd! Deres uhyggelige Taushed under den lange Kjørsel fordoblede min Dødsangest.

Vi havde vel omtrent kjørt stærkt i to Timer, da Vognen holdt. Man løftede mig ud af Døren, og førte mig ind i en vidtløftig Bygning, igjennem mange Gange og Gemakker, op og ned ad Trapper, til venstre og til høire. Endelig tog Nogen Bindet fra mine Øine, bortfjernede sig, og lukkede den Dør efter mig, igjennem hvilken jeg just var traadt ind. Jeg saae mig forundret om og opdagede, at jeg befandt mig i en pragtfuld Salon, hvis Parquetgulv var bedækket med bløde Tæpper. Kunstigt forarbejdede Secretairer og Etagerer af Sandeltræ, blødt udpolstrede Stole og Divaner, gyldne Taffeluhre smykkede Gemakket, og forskjællige Landskabsmalerier, tilsyneladende af dygtige Mestre, tydede paa, at Husets Beboere maatte være rige. En Seng med en Syg søgte mine Øine forgjæves. Som fasttryllet blev jeg staaende paa samme Sted, hvor man havde taget Bindet fra mine Øine. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde tænke eller sige.

Da reiser der sig fra en gammeldags Lænestol, der stod i Baggrunden af Salen, en fornemt udseende Herre, sund og rask, og endnu i sin fulde Manddomskraft, skjøndt de graa Haar, der hist og her skinnede frem imellem de sorte, syntes at antyde Overgangen til Oldingealderen. Denne Herre, som jeg aldrig før havde seet, byder mig nu venlig velkommen, og beder mig om at tage Plads paa en fremrykket Stol. „Man har kaldet mig til en Døende“, svarede jeg, „men jeg seer, at her maa foreligge en Feiltagelse eller en Mystification; thi De, min Herre, er dog uden Tvivl ret rask, hvis Skindet ikke bedrager mig.“

(Fortsættes.)

---

## Kirkepolitiske Breve. II.

(Sluttet.)

Fra Schweits ere Efterretningerne uforandrede — Kirkefølgelse og de dertil hørende Declamationer om Frihed. Processioner i rent katholske Egne forbydes; paa Christi Legemsfest maatte Katholikerne i Berner-Jura gaae over Grændsen til Frankrig, for at faae Lov til at dyrke Gud efter deres Overbeviisning (siden Rædselsregimentet i 1792 har Saadant ikke været Tilfældet; Jura hørte da til den franske Republik). I Biel have Katholikerne indsendt en Masse-Petition til Regeringen for at faae Lov til at holde Gudstjeneste i deres egen Kirke, som denne har lukket. Lignende Petitioner ere indkomne fra 22 andre Communer og fra Jura er en saadan underskrevet af 8000 Borgere; de beraabe sig paa den ved Forfatningen garanterede Troesfrihed — som om det overhovedet kunde hjælpe at tale om Frihed til „Liberale!“ — I Ungarn synes man at gjøre en Begyndelse til at ville følge hine Landes glørværdige Exempel, idet der er fremkommet Forslag, der sigte til at hindre Kirkens frie Selvstyrelse; saavidt bekjendt er Sagen ikke kommet videre endnu. — Østerrig sukker og vaander sig under det „liberale“ Regimente; Børsjøder & Bladjøder, charakteerløse Professorer og overbeviisningsløse Adelige føre Regimentet; Landets hidtilværende Forfatning, der sikrede de enkelte Provindser og de enkelte Nationaliteter en relativ Selvstændighed, er bleven omdannet i centralistisk Aand af det tydsk-liberale Parti, for bedre at kunne tyrannisere Alt hvad der ikke er Tydsk; Misstemningen i Provindserne tager til — og Børs- og Gründersvindelen begynder at illustrere det „tidssvarende“ Regimente paa en særdeles træffende Maade; den ene Fallit følger oven paa den anden midt i Udstillingstiden; der røre sig i Wien Ting, der kunne afstedkomme den største Forvirring i alle Pengeforhold; Grunden dertil er den sædvanlige — nemlig den moderne oekonomiske Politik, der har indrettet Alting saaledes, at den fattige Mand kan blive snydt for saa meget som muligt, og den rige „Gründer“ fortjene saa meget som muligt, altsammen i Kraft af det 19de

Aarhundredes „storartede Fremskridt“. For Ungdommens behørig Fordærvelse sørger en Klikke af anti-katholske radicale Skolelærere, som Regeringen af og til er nødt til at træde op imod — men selvfølgelig uden Kraft og Conseqvents. Det ulykkelige Land arbejder trolig under liberal Ægide paa sin egen Opløsning. Kaiseren skal være meget bekymret over den Retning Begivenhederne tage, men mangler Mod til at sige nei; det er den samme beklagelige Forsigtighed og Troskyldighed, der have kostet saa mange Regerende Kronen, og som vil vedblive at gjøre det, indtil disse lære, at Magten af Guds Naade ogsaa medfører Pligter mod Gud; men det synes, at dette er meget svært at lære for de kongelige og kaiserlige Herskere — og dog er det høie Tid at det skeer, dersom Forholdene ikke overalt skulle blive, som i Spanien og Italien, hvor man daglig gaaer raskere ned ad den Skraaplan, der ender i Chaos. Spanien er som bekjendt længst fremme i Farten, og det er forsaavidt en Lykke, som Enden paa det Hele da er nærmere for Døren; imidlertid er man der heller ikke saa vidt, som Mauge troe; den rene Socialisme er endnu ikke proclameret, og som „Liberalismens“ logiske Conseqvents, maatte den egenlig med, for at Evolutionen skulde kunne siges at være veludført efter alle Konstens Regler; der er endog en Mulighed for, at der dennegang ikke bliver noget af denne regelrette Finale, da Carlisterne stadig gjøre Fremgang — hver Gang Regeringen i Madrid melder, at den har seiret, kan man nemlig være sikker paa, at Carlisterne have jaget en eller anden af de republikanske Bander paa Flugten. For imidlertid at opmuntre det synkende Mod har man i Madrid fortalt adskillige gruopvækkende Historier om Kongens Tropper, og disse Historier have da senere viist sig at være opdigtede, og at passe langt bedre paa Regeringens Horder; saaledes fortaltes der en Tid de skrækkeligste Ting om Præsten Sta. Cruz; men saa fandt en spansk Deputeret paa at offentliggjøre en Skrivelse, der fuldstændig rensede St. C. for de mod ham reiste Beskyldninger og paaviste det Usandfærdige i Madriderfortællingerne, der forresten, som saa meget andet, have gjort deres Runde i alle europæiske Blade; der maatte findes paa noget Morsommere, og man lavede

da den Historie, at St. C. havde skilt sig fra Don Carlos, og vilde oprette en katholsk Republik; da dette ikke „trak“, har man som det synes helt hørt op at fortælle Noget, men fordriver Tiden — i Madrid med at afsætte og indsætte Ministerier hver 8de Dag — og i „Armeen“ med at skyde paa Officererne og jage Generalerne bort. Dronning Isabella har været i Rom og gjentagne Gange besøgt den h. Fader, men nogen Opmuntring i sine Forhaabninger om atter at bestige den spanske Throne, har hun efter paalidelig Kilde ikke faaet; hun skal forresten have ytret, at hun var for Don Carlos (!). — Hvad Italien angaaer, da er det et „liberalt“ Mønsterland; det er opbygget paa Revolutioner, Tractatbrud, Perfidier og Kirkeran; det holdes gaaende ved alle mulige mere eller mindre uhæderlige Midler. Før Foreningen havde de enkelte Lande næsten ingen Gjæld, ingen Skatter, færre Røvere og en stadig stigende materiel Velstand og Oplysning. Alt dette er efterhaanden gaaet tabt; Undervisningen er forsømt og drives i de høiere Anstalter i vantro Retning; Examinerne udvise meget deprimerende Resultater. Retsusikkerheden er almindelig — naturligvis — en Stat, der skylder Plyndring sin Tilværelse, kan ikke med Billighed forlange, at dens Undersatter skulle leve af lutter Redelighed; i Rom er saaledes Tyveri og Overfald i forbausende Grad tiltaget efter Occupationen; at Udsvævelser og Liderlighed af al Slags trives under en saadan Tilstand, forstaaer sig. Skatterne ere voxede til det Utrolige, og Landets Gjæld ligesaa; Finantserne ere i en ligefrem fortvivlet Forvirring; skjøndt Staten har confiskeret alt Kirkegodset, skrues Indkomstskatten op til 13 pCt. og Grundskatten til 50. Istedetfor Sølv og Guld (før Anexionerne saae man ikke Andet) haves værdiløse Papirpenge, der ene og alene holdes oppe ved Statens Tvangskurs; Deficitet har været paa flere hundrede Millioner. Dertil kommer det storartede Svindleri, der ogsaa har anrettet sine Ødelæggelser her; Fallissementer og Bedragerier ere Følgen deraf. Misstemningen over denne finantsielle Elendighed er meget stor; men Eet har Italien faaet for alt dette — nemlig en kostbar og talrig Hær, som faaer Prygl, hvergang den rykker i Marken. Ministeriet — Lauza Sella — har maattet undgjelde for Miscren og er gaaet af; Landet befinder

sig nu i en Krise, som kan vare kortere eller længere Tid; den er dog kun et Led i den almindelige Krise, der utvivlsomt snart maa ende med en almindelig Sammenstyrtning af dette sørgelige og usædelige Monstrum af en Stat. Internationale gjør i Italien hvad den kan; Strikerne florere og Stoffet beredes til Explosionen, der vil indtræde — maaskee førend man venter det. — I Holland har det katholske Parti seiret paa flere Steder, og saaledes vundet nogle Pladser, medens de Liberale have tabt nogle. Hvad Frankrig angaaer, da synes hver Dag at give Regeringen en større Majoritet i Nationalforsamlingen; Thiers' Préstige (et høist ufortjent Préstige) taber sig hermed Dag for Dag — men den afgjørende Kamp mellem Ret og Uret rykker ogsaa med hver Time der gaaer nærmere og nærmere.

### Kirkelige Efterretninger.

**Frankrig.** Det radicale Parti benyttede sig allerede længe af de saakaldte „borgerlige Begravelser“, Jordfærd uden Geistlighedens Deeltagelse og uden kirkelige Cæremonier, for at ophidse og alarmere Folket. I Lyon gik de saa vidt, at de endog købte Liig under den Betingelse, at de maatte begraves paa denne Maade. Den nye Præfect, Ducros, anordnede nu i Lyon, at Begravelser af denne Art skulde skee om Morgenen før Kl. 7, og at Ligfølget ad den korteste Vei skulde begive sig til og fra Kirkegaarden.

Til samme Tid har en Begivenhed af denne Art vakt megen Forbittrelse i de republikanske Kredse. Den Deputerede Broussés, en bekjendt Fritænker, skulde jordes. Efter gammel Vedtægt ledsages en afdød Deputerets Kiste af en Deputation af fire af Kamrets Embedsmænd og flere ved Lodtrækning valgte Medlemmer, og desuden af en Militaireskorte. Da Deputationen imidlertid erfarede, at Begravelsen skulde gaae for sig uden Kirkens Deeltagelse, besluttede de kun at overvære Cæremonien i Sørgehuset, men ikke at følge med

til Kirkegaarden; og med Deputationen dreiede Obersten med sine to Escadroner Kyradsereer af til Venstre, saasnart Toget satte sig i Bevægelse til Kirkegaarden.

De republikanske Blade bleve yderst forbittrede. Men da Sagen kom til Forhandling i Kamret, blev Præfectens og Oberstens Adfærd billiget med stor Majoritet. Krigsministeren forsvarede Obersten og sagde i denne Anledning træffende: „Hvorledes kunne De, mine Herrer, forlange af Soldaterne, at de skulle offre deres Liv, naar De ville tvinge dem til at fornægte deres Tro?“

**Fulda.** Den 3. Juli kom Fyrst Bismarcks Drabanter ogsaa til Fulda, for at ødelægge den gamle, ærværdige Opdragelsesanstalt for katholske Præster, Diocesets Seminarium. Seminariets Forstander, Dr. Kamp, modtog begge Commissarer og erklærede dem paa det Bestemteste, at han aldrig vilde opgive Kirkens Rettigheder, og indrømme Statens uberettigede Fordringer. Da han blev gjort opmærksom paa, hvilke Følger denne Erklæring vilde have, svarede han fast og bestemt, at det vilde i ethvert Tilfælde være bedre at blive dræbt af en Anden end at dræbe sig selv. Paa samme Maade har ogsaa den gamle, milde Biskop givet den Erklæring, at han selv vilde hellere see, at dette af den h. Bonifacius stiftede, igjennem 1000 Aar vedligeholdte, af ham selv fornyede Seminar skulde blive ødelagt, end at det skulde vedblive at være til, men under Statens Trældom. Saaledes som her i Fulda finder Bismarck den samme Modstand hos alle Biskopper og Præster. I Sandhed, vi Katholiker kunde have Aarsag til at være stolte. Thi medens det protestantiske Overkirkeraad (Oberkirchenrath) i Berlin feigt og forsagt underkaster sig disse skjændige nye Kirkelove, som ligefrem fornægte Christendommens gudommelige Indstiftelse og proklamere Statens hedenske Forgudelse, staae de katholske Biskopper og Præster der som heltmodige Kæmper, stridende for christelig Ret og christelig Sandhed.

**America.** Den 23. Mai blev i St. Louis den store „Indianernes Apostel“, P. de Smet S. J., jordet. Viebiskoppen, Ryan, holdt Ligtalen, i hvilken han udtalte sig saaledes: „Hele 50 Aar har den Afdøde indviet til den store Mission, Gud havde kaldet ham til! Hvilket

Liv! Aldeles hengivet til Ørkenens Børn, hvilke han før aldrig havde seet! Han elskede Indianerne som sin Øiesteen. Da han engang blev spurgt om, „hvorledes han havde holdt det ud at leve saa længe iblandt de Vilde“, svarede han: „Vilde? De kjender ikke disse gode, enfoldige Mennesker. Jeg har fundet flere Vilde i Americas og Europas store Byer, end der i Ørkenen.“

P. de Smet har paany stadfæstet den gamle Erfaring, at ogsaa Indianerne kunne civiliseres, men at dette alene kan skee ved den katholske Religion.“

### Den katholske Syge- og Ligkasse

afholder sin aarlige Generalforsamling Onsdagen den 23de Juli, Aften Kl. 8 pr., i Forstanderskabets Forsamlingslocale, hvor det reviderede Regnskab vil blive forelagt. Derefter foregaaer Valg af Formand, Kassierer og Revisor. Talrigt Møde udbedes.

Bestyrelsen for den katholske Syge- og Ligkasse.

### Elisabethforeningen.

Møde Søndag den 20de Juli, Efterm. Kl. 4.

Hos Brødrene Salomonsen, Norgesgade 10,  
faaes smukt udførte Photographier  
(til 1 Rdl. og til 24 Sk.) af

### Katholsk Kirke.

Da der er antaget et nyt Bud, bedes de værede Abonnenter, der mulig ikke have modtaget Nr. 14 eller følgende Nrr. af „Nordisk Kirketidende“ om, behageligst at gjøre Anmeldelse hos Bladets Hovedcommissionair, Grosserer C. B. Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, 1. Sal.

### Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 20de Juli. 7de Søndag efter Pintse. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. 21. M. Martyrerne i Gorkum. 22. Ti. Maria Magdalena. 23. O. Apollinaris, Biskop og Martyr. 24. Tø. Henrik, Kaiser. 25. F. Jacobus den Ældre, Apostel. 26. L. Anna, den h. Jomfrus Moder.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdag Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løverdag Aften Kl. 5—8.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 17.

Søndagen den 27de Juli.

1873.

---

Indhold: Hvad er Tolerance? Missionæren og Medlemmet af det hemmelige Forbund. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Frankrig, Paris, Tydskland, Schweits.

---

## Hvad er Tolerance?

Man taler i vore Dage saa meget om Tolerance, og dog gives der næsten intet Begreb, om hvilket der hersker en større Uklarhed, end netop om dette. Derfor er det af Vigtighed, at vi engang komme til Klarhed om, hvad man efter Christendommens Grundsætninger forstaaer ved Tolerance, og hvorledes denne Dyd bør øves. Den christelige Tolerance skal ordne det Samfundsforhold, der bestaaer mellem Medlemmerne af forskjellige Confessioner, paa en saadan Maade, at de uagtet deres forskjellige, ja endog modstridende religiøse Anskuelser kunne leve roligt og fredeligt sammen. Den forlanger paa ingen Maade at stille alle Religionssamfund, hvad deres indre Værd angaaer, i lige Rang, eller at tilkjende dem en fuldstændig Ligeberrettigelse i Guds Øine og for Fornuftens Domstol; nej, den religiøse Tolerance angaaer egenlig kun det reent udvortes Samliv, og omfatter to

Pligter. Den fordrer 1) at den Ene agter den Andens religiøse Overbeviisning saaledes, at han ikke tillader sig nogen krænkende Yttring af Ringeagt for samme, ei heller ved sin Opførsel saarer sin Medbroder i hans religiøse Følelser, eller i den aandelige Kamp mod ham betjener sig af uhæderlige Midler; og 2) at Alle skulle elske hverandre med opriktig Kjærlighed, fordi de alle have en og samme Fader i Himmelen, en og samme Frelser Jesus Christus, et og samme Formaal, nemlig den evige Lyksalighed. Medens saaledes de enkelte Religionssamfund med Hensyn til Troen ere skarpt adskilte fra hverandre, eftersom Sandheden aldrig kan slutte Venskab med Vildfarelsen, skulle dog alle de enkelte Medlemmer af dem ved Kjærlighedens Baand være knyttede til hverandre ved hiin ægte, christelige Kjærlighed, der yder Hjælp, hvor den seer Nød, ved hiin Kjærlighed, der har Hjerte for Alle, som nedtrykte ved Ulykke og Elendighed trænge til Understøttelse og Bistand. Derfor kunne, ja skulle alle Christne, hvor modstridende deres Overbeviisninger end ere, i hellig Kappestrid række hverandre Haanden, for at fremme Barmhjertighedens og Gavnildhedens Gjæringer. Ved disse Grundsætninger løser den sande Christendom det vigtige Spørgsmaal: hvorledes de Christne uagtet deres modstridende religiøse Overbeviisninger kunne føre et tilfreds og lykkeligt Samliv; og dersom Alle øvede Tolerancen i denne Forstand, vilde der overalt herske Kjærlighed og Eendragtighed.

At dette er den eneste rigtige Opfattelse af hvad man kalder Tolerance, har vor guddommelige Forløser ved sit eget Exempel lært os. Jøderne kjendte ingen Tolerance; de nærede et bittert Had til Samaritanerne, der vare afvegne fra den sande Tro, og de nægtede dem ethvert Kjærlighedsbeviis (Joh. IV, 9). Hvad gjorde Jesus Christus nu for at udjævne dette Misforhold? Langt fra at stille Samaritanernes religiøse Anskuelse

i lige Rang med den jødiske Religion, langt fra at sige, at begge Bekjendelser vare lige gode, at det ikke kom an paa, hvor meget man troede, paastod han meget mere med ubøielig Fasthed, at Jøderne alene vare i Besiddelse af de hidtil af Gud aabenbarede Sandheder; thi han sagde jo til den samaritanske Kvinde: „I tilbede det, som I ikke kjende; vi tilbede det, som vi kjende; thi Frelsen kommer fra Jøderne“ (Joh. IV, 22). Han forkastede al Ligeberettigelse paa Troens Omraade. Men han udelukkede ikke Samaritanerne fra sin Kjærlighed; han beviste dem mange Velgjerninger, han helbredede deres Syge og hjalp dem, der vare i Nød og Elendighed; hans menneskekjærlige Hjerte havde Kjærlighed og Trøst for Alle. Og det samme indskærpede han Jøderne og i dem os alle ved Lignelsen om den barmhjertige Samaritan, der med oprigtig Kjærlighed antog sig en ulykkelig Jøde, der var falden blandt Røvere; thi han tilføiede de Ord: „Gak hen og gjør ligesaa!“ (Luc. X, 37). Saaledes har vor guddommelige Forløser selv ved Ord og Gjerning viist os, hvori den sande christelige Tolerance bestaaer. — Herefter bliver det indlysende, hvor urigtig og grundfalsk den Forklaring er, som saa mange Blade og Tidsskrivter i vore Dage give om den christelige Taalsomhed. Disse strømme over af søde og smukt klingende Taalemaader om den religiøse Fred og confessionelle Eendragtighed, tilkjende alle religiøse Anskuelser en fuldstændig indre Ligeberettigelse, og paastaae, at den sande Tolerance bestaaer i at holde alle Religioner for lige gode, at see bort fra alle Forskjælligheder i Troen og bekjende, at man ligesaa godt ved den ene som ved den anden Religion kan opnaae sit evige Formaal. Paa Grund heraf forlange de, at intet Religionssamfund maa paastaac, alene at være i Besiddelsen af de guddommelige Sandheder, og de forlange, at det meget mere skal indrømme alle øvrige den

samme Anseelse, den samme Berettigelse paa Sandhedens Enemærker, som det paastaaer for sig selv. Men en saadan Tolerance er ligefrem ufornuftig, uehristelig og uretfærdig. Den er ufornuftig; thi Fornuften fordrer Intet med ubønhørligere Strengthed, end en ganske bestemt Afgjørelse af Livets vigtigste Spørgsmaal og Intet er utaaleligere for den sunde, endnu ikke ved Nydelsessyge slappede Fornuft, end Ligegyldighed og Uklarhed. Fornuften kan umulig for sin egen Domstol behandle to hinanden modsigende Anskuelse om vigtige Ting som fuldstændigt ligeberechtigede. Dette gjælder allerede om alle naturlige mindre betydningsfulde Spørgsmaal, det gjælder om alle videnskabelige Spørgsmaal; hvor meget mere gjælder det da ikke om alle religiøse Spørgsmaal? Hvo som forlanger af den menneskelige Aand, at den skal tilkjende alle modstridende Meninger den samme Berettigelse, han forlanger af Fornuften, at den skal tage Livet af sig! — Den nys omtalte falske Tolerance er ogsaa aldeles uehristelig; thi den ødelægger Christendommen i dens indre Væsen, efter hvilket den vil lære os Sandhed. Jesus Christus siger: „Jeg er dertil født og dertil kommen til Verden, at jeg skal vidne om Sandheden“ (Joh. XVIII, 37). Men nu er Sandheden nødvendigviis eksklusiv, d. v. s. den udelukker enhver anden Anskuelse, der modstrider den. Hvo som derfor tilkjender de modstridende religiøse Bekjendelser en indre Ligeberettigelse, giver derved Afkald paa Christendommens egenligste Væsen, paa Sandheden\*). — Endelig er en saadan falsk Tolerance uretfærdig; ja, den er i sin dybeste Grund den største Intolerance. Thi den fører ligefrem til, med bittert Had at forfølge alle dem, der ikke vedkjende sig denne

---

\*) Sml. hermed „Nord. Kirketid.“ d. A. Nr. 14 Side 215—216.

Grundsætning, men med urokkelig Afgjorthed holde fast ved deres Tro, og betakke sig for alt tankeløst Compagniskab med Vildfarelsen. Er det dog en almindelig Kjendsgjerning, at alle Hine, der hvert Øieblik føre saadanne søde Talemaader om christelig Taalsomhed i Munden, hvor forskjellige deres Anskuelser end maatte være, hvad enten de ere Jøder eller liberale Protestanter eller Fritænkere, — at de alle ere enige om, med alle mulige at Midler forhaane og forfølge dem, der endnu hylde en bestemt Troesbekjendelse, og fremfor alt den katholske Kirke, som med ubrødelig Troskab holder fast ved de af Christus forkyndte Sandheder, og ikke vil tilskære sine Læresætninger efter deres Smag! Det gaaer disse saakaldte tolerante Folkevenner, ligesom det engang gik de hedenske Romere, der ved en Senatsbeslutning tillode de undertvungne Folkefærd at dyrke alle mulige Afguder, men forbøde dem strengt at tilbede de Christnes Gud; og hvorfor? Fordi denne Gud gjorde Fordring paa at være den ene sande Gud!

---

## Missionæren og Medlemmet af det hemmelige Forbund.

(Fortsat.)

„Unægtelig, høiærværdige Herre! min legemlige Sundhed er upaaklagelig“, svarede Herren med et smerteligt Smil, „desuagtet maa jeg døe om en Time, og jeg beder Dem inderligt om, at forberede mig til en christelig Død.“ — „Hvorledes skal jeg forstaac dette?“ spurgte jeg. „De er fuldkommen sund og stærk, som De jo selv bekræfter det, og vil dog døe om en Time?“

Den ubekjendte Herre svarede rolig: „For at sige Deres Høiærværdighed det kort, vil jeg gjøre Dem opmærksom paa, at jeg er Medlem af et hemmeligt Selskab

og er bleven befordret til en af de høieste Grader, fordi man forstod at vurdere min Indflydelse i dette og i Staten, saavel som min Bestemthed, naar det kom an paa Udførelsen af vanskelige Forretninger, og fordi man godt kunde bruge mine Kræfter og min Anseelse. Beredvilligt og dristigt har jeg i 28 Aar tjent vort hemmelige Forbunds Hensigter; men da det for nylig faldt i min Lod at skulle aflive en høitstaaende, almindelig agtet, værdig og from Prælat, vægrede jeg mig bestemt ved at udføre denne Befaling, uagtet jeg forudsaae, at jeg efter vore strenge Love ved denne Vægning var hjemfalden til Døden. Dommen er udtalt; endnu i denne Nat maa jeg døe. Ved min Optagelse i det hemmelige Selskab skulde jeg aflægge det edelige Løfte, hverken i Livet eller i Døden at gjøre Fordring paa geistlig Hjælp; imidlertid har jeg standhaftigen vægret mig ved at sværge denne Ed, og da man ellers havde Fordeel af at bruge mig, opgav man denne Fordring, og har nu efterkommet mit Forlangende om en Præst. For at undgaae enhver Mistanke, er De, som en med de her værende Forhold mindre fortrolig Sjælesørger, bleven tilkaldet.

„Hvilken Dødsart skal De da lide?“

Sagen er ganske simpel: En stor Jerngaffel bliver saaledes stødt ind igjennem den nederste Deel af Halsen, tæt ved Nøglebenet, at begge Spidser gjennembore Hovedaarerne. Døden følger øieblikkeligt efter uden at efterlade noget kjendeligt Saar. Jeg har paa denne Maade selv skaffet mere end 50 „Ubehagelige“ eller „Uordholdne“ ud af Verden eller seet dem døe. En Appel fra denne Dom gives der ikke, og hvis Nogen vilde flygte, vilde det ikke lykkes; thi vort Selskabs hemmelige Traade ere udspændte over hele Verden. Men nu, høiærværdige Herre! beder jeg Dem om, at høre mit Levnetsskriftemaal. Det vil vare længe, fordi min

Samvittighed er besmittet med Blod, med Sacrilegier og med mange andre Skjændselsgjerninger. Jeg har kun en Time tilbage!“ tilføiede han, idet han fremtog sit med Brillanter besatte Guld-Lommecuhr. „Lad os ikke tøve!“

Den til Døden indviede knælede ned ved Siden af min Stol.

Jeg kastede et Blik mod Himlen, og med en Inderlighed og Veemod, som aldrig før, bad jeg over den Ulykkelige: „Herren være i Dit Hjerte og paa Dine Læber, paa det at Du ret og værdig maa skrifte alle Dine Synder!“

En Time kunde vel være forløben, da Nøglen dreiede sig klirrende i Stuedørens Laas, og flere Mænd traadte ind med faste Skridt, for at føre den Dødsdømte bort. Han bad endnu om en halv Time, fordi han ikke var færdig med sit Skriftemaal. Man afslog ham det, og pegede paa Uhret, som accurat viste paa 1 om Natten. En af Mændene greb ham allerede ved Armen, og vilde trække ham voldsomt bort. Den Dømte beraabte sig paa sine Stalbrødres Løfte, om at lade ham have Frihed til at sørge for sin Sjælefrelse, og jeg forenede mine indstændigste Bønner med hans. Bødlerne tilstode ham da endnu 20 Minutter og trak sig tilbage. Imidlertid fuldendte Synderen sin Bekjendelse. I den dybeste Sønderknuselse og opfyldt af den største Glæde over, at have udsonet sig med Gud, modtog han den præstelige Absolution. Taknemlig kyssede han min Haand, paa hvilken der faldt en lønlig Taare.

Jeg beklagede inderligt, ikke at kunne række ham den hellige Communion, hvortil kun hans Sognepræst havde været berettiget. Men om ogsaa denne gjerne havde tilstedet mig dette, saa forundte Medlemmerne af det hemmelige Forbund mig ingen Tid dertil. Derfor overrakte jeg den Dømte i en Sølvvæske en Reliquie af det hellige Kors, hvilken jeg hidtil som et kostbart Gode

stedse havde baaret hos mig, og formanede ham til at sætte sin fulde Tillid til Ham, der sonede hele Verdens Synder paa Korsets Træ, og endnu døende tilgav den angerfulde Røver. Med Inderlighed trykkede han det lille Kors til sine Læber, og skjulte det paa sit Bryst under sine Klæder.

Derpaa spurgte jeg ham, om han ellers havde Noget at ordne, eller som jeg skulde besørge for ham. Han bad mig om, venligst at hilse hans inderligt elskede og dydige Hustru, saavel som hans tvende fromme Døtre, hvoraf den ene havde taget Sløret og i Klosteret „du sacré Coeur“ bad meget for sin forvildede Fader, samt at give dem den trøstelige Forsikkring, at han havde endt sit Liv forsonet med Gud.

„Men“, indvendte jeg, „Deres Paarørende ville maaskee betvivle mit Udsagns Rigtighed, naar jeg ikke kan give dem et utvivlsomt Beviis paa min Samtale med Dem. Vil De derfor have den Godhed at skrive nogle Linier i min Brevtaske, for at jeg kan legitimere mig ved Deres Haandskrift!“

Han tog min Notitsbog og skrev med Blyantet paa den sidste Side:

„Dyrobare Clotilde!

I Begreb med at tage Afsked fra denne Verden, beder jeg Dig om Forladelse for den store Sorg, som min unaturlige Død vil berede Dig! Hils mine kjære, fromme Børn, og trøst Dig og dem med den Forsikkring, at jeg dør forsonet med Gud, og haaber at see Eder igjen histoppe. Beder flittigt for min arme Sjæl!

Din Feodor.“

Med et forbindtligt Buk gav Herren, hvis Stand og Navn jeg nu kjendte, mig min Brevtaske tilbage og bad mig om, at indgyde ham endnu mere Trøst og Mod; og neppe havde jeg talt nogle Ord, før Døren gaaer op og fire Mænd skride hen til den Dødsdømte, for at føre



ham bort. Jeg stiller mig hen for dem, afværger med mine Hænder de Indtrængende, beder og besværges dem om at skaane en inderligt elsket Ægtefælles og høit æret Faders Liv, og om ikke at besmitte deres Hænder med Blod. De haanede mig kun, og stødte mig leende tilbage med deres jernfaste Arme, saa at jeg tumlede omkuld. Jeg tilbød dem da mit Liv for den Dømt, faldt paa Knæ for dem og bad saa inderligt, at jeg troede, at Stene maatte være blevne rørte. Et Spark med Foden var Svaret. Allerede havde man bundet det ulykkelige Offer og førte det til Slagterbænken. Idet han gik bort, tilraabte den Arme mig endnn de smertelige Ord: „Lev vel, ærværdige Fader! Gud lønne Dem hvad De har gjort for mig! Tænk paa mig i Deres hellige Offre og Bønner!“

Paa det dybeste rystet, stirrede jeg efter ham, indtil Døren havde lukket sig imellem os. Skridtene gjengløde huult i Gangene. Liggende paa mine Knæ bedækkede jeg mit Ansigt med begge Hænder, og bad med skjælvende Læber og brændende Inderlighed til Gud om Naade og Barmhjertighed for den Ulykkelige, der ikke mere fandt Barmhjertighed hos Menneskene.

(Fortsættes.)

---

### Kirkepolitiske Breve. III.

Der er to „Magter“ i Verden, som gjennem en Række af Aar have nydt et Slags problematisk Popularitet paa Grund af deres Characterer som Mellemting, men som under den tiltagende Klaring paa Aandens og Samfundslivets Gebeter, nu mere og mere tabe deres Credit. Den ene af disse „Magter“ er „Liberalismen“, den Anden er dennes gamle theologiske Sidestykke „Protestantismen“. „Liberalismen“ udmærker sig for Tiden kun

ved Eet, nemlig den bestandig større Ugenceerthed, hvormed den træder sine egne Grundsætninger under Fødder. I sin Ungdom var den, som Alverden veed, yderligt frisindet; Kongemagten blev enten rent ud afskaffet eller dog undergravet og indskrænket paa alle mulige Maader; man hørte aldrig Tale om Andet end „Parlamentarisme“ og Folkets store forurettede Mængde. Følgen var naturligviis den, at samme Mængde syntes godt om den Politik og ventede Guld og grønne Skove af samme; men Aarene gik uden at Skovene kom. De „Liberale“ nød Magten, omformede Lovene og tjente Penge i Millionvis — men derved blev det; den „store forurettede Mængde“ er nu bleven kjed af at vente, og dens Fordringer ere blevet noget hørøstede — men see! hvad skeer da? giver man efter — indrømmer man Lettelse i Beskatning og Værnepligt? kommer man Nøden imøde? løser man hemmende Baand? — aldeles ikke; man „gründer“, svindler, lægger nye Byrder paa, der navnlig trykke den Uformuende; man strammer Lænken og fører Haan til ovenikjøbet; Folket er „dumt“, „uvidende“, „uden høiere Interesser“; det maa kues; først i Tvangs-Skolen, saa i Trøien, og saa hvor man siden kan komme afsted dermed; ikke engang Religionen maa Folket have som det vil; i en stor Deel af Europa bliver Christendommen aabenlyst forfulgt, og Rationalisme og Vantro fremmet gjennem Statskirke og Statsskole — i Kraft af Samvittighedsfriheden; deels fordi „vi nu engang alene vide“, deels fordi „vi“ nu engang ere nogle ualmindelig daarlige Subjecter, og derfor ikke kunne taale, at der existerer en Magt i Verden, som siger „det er ikke tilladt“ — den gamle Historie med Achab og Naboth! — Imidlertid rykke Modstanderne „Liberalismen“ nærmere. Social-Demokratiet fra nedent og de Ultramontane fra oven. „Liberalismen“ gjør Front til begge Sider og regerer i Kraft af Bajonet og Politistok — men Tiden gaar sin Gang; fra begge Sider lyder den samme Anklage: at Liberalismen kun er et egoistisk Klasseregimente, der hykler Frihed og Ret saalænge det passer, men træder dem under Fødder, saasnart de genere, og hvad der er hændet Adelsvælden, vil om kortere eller længere Tid hælde „Bourgeoispolitiken“ — den vil, som enhver Exploitering af Magten udi egen Interesse falde under alle

deres Jubelraab, som den har traadt paa — og Faldet vil vorde til Fordeel for et nyt og kraftigt Liv i Tro og redelig Villie — eller til Fordeel for den almindelige Bestialitet, alt eftersom Menneskene i det gamle Europa due til Noget eller ikke; i det første Tilfælde er en Regeneration mulig — i det Andet er Omslaget eensbetydende med Undergangen af Alt det, der med eet Navn kaldes „moderne Civilisation“ — og den Ulykke var endda ikke saa stor. Den sidste Tids Begivenheder tale imidlertid meest for den første Chance; thi ikke blot har Frankrig nu faaet en kraftig, og som det synes, christeligssindet Regering, som daglig tiltager i Styrke; men — hvad der er af stor Betydning — Anarchiet i Spanien synger paa det sidste Vers. Don Carlos er nemlig gaaet over Grændsen og har udstedt Opraab til Folket, samtidig med at Carlisternes Batailloner have passeret Ebro og saaledes befinde sig paa Veien til selve Madrid. At Omslaget begynder i Spanien, har en særegen Interesse; Spanien har nemlig været „Liberalismens“ udvalgte Probereklud i det sidste halve Aarhundrede; den har der først skabt det „illegitime“ Monarchi og „Constitutionalismen“, dernæst have de jaget dette over Grændsen til Fordeel for Amadæus' Revolutionskongedømme, som da atter er vejet for den „liberale“ Republik; hver Gang blev der jublet og talt om „Ny Æra“, „Opsving“ o. a. m., som nu for Alvor skulde begynde (hvem husker ikke vore Blade, da Isabella blev fordrevet?) men saa — ja saa kom de Radikale, og i de sidste Dage Internationale, og Jublen forstummede; Bladene fik Sympathi for Don Carlos. Naar Don Carlos er bleven Konge, vil rimeligviis Sympathien høre op; men til den Tid seer det muligviis en Deel anderledes ud i Europa, og der er da maaskee neppe Nogen, der spørger om de „Liberales“ Sympathi mere. — I Italien kommer Krisen nærmere og nærmere; Tilstanden bliver stadig uslere, og Utilfredsheden blandt den fattige Deel af Befolkningen stadig større; de Dage ere forbi, da det var nok med et Par haanlige Bemærkninger om „Mangel paa Oplysning“; Respecten for de saakaldte „Oplyste“ er stærkt i Aftagende; man fordrer Brød og Frihed — og leer ad de parlamentariske Declamationer. Hertil kommer, at den franske Republik begynder at blive ubehagelig; Frygten

for en Krig bliver stærkere — men Krig og Nederlag er for italienske Armeer eet og det samme. Mac Mahon skal have yttret, at selv havde han ingen fjendtlige Planer mod Italien; men for det franske Folk kunde han paa ingen Maade garantere. Kun i Tydskland sidder „Liberalismen“ paa Høisædet, og har efterhaanden bragt det saa vidt, at den eneste „Frihed“, der endnu findes i dette sørgelige Kaiserrige, er — „Gründer“friheden; hvad „Retten“ angaaer, da er den et for længe siden „overvundet Standpunct“. At „Katholikfølgelsen“ drives con amore, forstaaer sig; det samme gjælder om Undertrykkelsen af de crobrede Nationaliteter; saadanne Ting ere uadskillelige fra et ægte „liberalt“ Regimente; det gaaer med det som med det gamle lucus (a non lucendo). Til Overflod har Fyrst Bismarck i den seneste Tid moret sig med at gjøre Nar af den nordslesvigske Deputerede Krüger; hvilket man — som det lader til — er blevet overordenlig opbygget over herhjemme; naa — Opbyggelsen gaaer nok over. — I Østerrig veed Regeringen ikke rigtig hvad den vil; Radicalismen synes den at være blevet noget betænkelig ved; Svindleriet i Wien er den heller ikke glad over; men at en saa liberal Regering skulde tage en gevaltig Beslutning, een Gang for Alvor at agte Troens Rettigheder, og paa dette Grundlag begynde at gaae redeligt til Værks, er altfor usandsynligt til at man kan bygge videre paa de svage Symptomer, der ere komne til Syne under Cultusministerens Optræden imod de rationalistiske Skolelærere; det er langt sandsynligere, at man her som i Tydskland foretrækker saa smaat at løbe hele Linen ud; længe kan det imidlertid ikke gaac som det gjør; Corruptionen i Pressen og i Finantsverdenen, det tydske centralistiske Partis Uret imod de enkelte Nationaliteter, og Statsmagtens aabenbare Uærligheder og Retsbrud ligeoverfor Kirken have slaaet altfor dybe Saar i Samfundet, og det kaiserlig tydske Venskab i Berlin er naturligviis som alt slet Compagniskab ikke blot demoraliserende, men ogsaa skadeligt for Sundheden.

Seer det saaledes allevegne daarligt ud paa „Liberalismens“ Enemærker, saa seer det ikke mindre broget ud for det „Protestantiske“ — dette religiøse „juste milieu“. Her gjør sig nemlig for Øieblikket tvende Retninger

gjældende, som om kortere eller længere Tid maae ende med at sprænge det Hele; en katholicerende Retning og en rationaliserende; den første er navnlig repræsenteret i England; Englænderne synes overhovedet at savne den for Protestantismen saa høiligt fornødne aandelige Uklarhed; vistnok have disse suffisante Øboere ikke den skarpe og naturlige Intelligents, der gjør de romanske Folk saa behagelige og saa farlige, saa flinke til at føre an og saa raske til at forløbe sig; men ogsaa saa overordenlig utilbøielige til at indlade sig paa det Selvmødsigende (Romanen bliver enten Katholik eller Fritænker; Vrøvlet overlader han til Tydskerne og — dissers Efterabere); men de ere uendelig praktiske, og saa vist som Villie og Tanke begge ikke kunne trives uden Conseqvents — saa vist er det, at Englænderne kun komme daarligt ud af det med deres Protestantisme; thi ikke blot gjør den katholske Kirke daglige og store Fremskridt sammesteds, men der er indenfor den engelske Statskirke i de senere Aar fremkommet en stærk og stadig mere om sig gribende Bevægelse henimod Rom. Saaledes have 480 engelske Statskirkepræster ansøgt hos de høiere kirkelige Myndigheder om Ret til at indføre Skrifttemaalet, Anraabelsen af den allersaligste Jomfru og Sjælemessen i deres Kirker; og Petitionen er ikke blot ikke bleven afviist, men velvilligen modtagen af de forsamlede Bisper og Decaner, der for Tiden drøfte den med den redeligste Alvor. En Biskop skal endog have yttret, at Modstand var her en Umulighed. Naturligviis fremkaldte dette Skridt en Contraadresse fra mange mægtige Mænd i England til Biskopperne af Canterbury og York, som man opfordrede til at tage fat paa Præsterne og det ordenligt — men Opfordringen gjorde ingen Lykke, og Præsterne fik Lov at gjøre som de vilde; nu truer rigtig nok „Times“ med „Statskirkens“ Ophævelse ligesom i Irland; men et saadant Skridt vilde næppe blive til Gavn for Protestantismen; thi Grunden til, at de 480 ikke ligefrem — som Manning, Newmann o. fl. — gaae over til Katholicismen, er vistnok for en væsenlig Deel netop Statskirkens Præbender; her have vi atter det „Praktiske“. Ligesom i England saaledes gjør Katholicismen ogsaa daglig Fremskridt i de forenede Stater; Grunden er i begge Lande væsenlig den samme — Folkets

naturlige sunde Sands, der vel under Elisabeth og under de følgende Regeringers Tvangs- og Forfølgelsespolitik kunde holdes nede, til Fordeel for Statskirken og det Protestantiske; men som under Forudsætning af Frihed og Ret — ogsaa paa Aandens Omraade — vender Menneskeværket og Kluderiet Ryggen, for at gaae den lige Vei til Christus; „Frihed og Ret“, sagde jeg; thi det skal da ogsaa her engang anerkjendes til Ære for den nuværende protestantiske Slægt i England og America: at den har, sit Princip tro, holdt Politiet udenfor den aandelige Kamp, og derved — ligesom vi Danske — paa en hæderfuld Maade skilt sig fra den „sittliche germanische“, der baade fra Berlin og fra Bern har gjort sig bemærket ved en intellectuel og moralsk Jammerlighed, der overgaaer al Beskrivelse, og som jeg flygtigt skal berøre i mit næste Brev, hvor jeg haaber at kunne give en kortfattet Skildring af den egenlige ægte Protestantisme, som den voxer og trives og gaaer i Barndommen i „Reformatorerne“ egen Hjemstavn.

### Kirkelige Efterretninger.

**Frankrig.** Det fortjener særligt at fremhæves, at i Pilgrimstoget til Paray le Monial deeltoge efter de nyeste Efterretninger ikke færre end 200 Medlemmer af den souveraine Nationalforsamling. Abbé Besson havde vel Ret, da han med Henviisning til dette offentlige Vidnesbyrd i sin Prædiken paa denne Dag udraabte: „Det katholske Frankrig har erkjendt, at det, man hidtil kaldte moderne Civilisation, er ikke noget andet end Barbari!“ — Det kan ikke nægtes, at de store Ydmygelser og Trængsler, Frankrig i de sidste Aar har maattet gennemgaae, have baaret de skjønneste Frugter; i tusinde og atter tusinde Hjerter er der vaagnet Længsel efter Forsoning med Gud og Hans Kirke, og høit og glædeligt aflægge de Store som de Ringe, de Rige som de Fattige, de Gamle som de Unge, Mænd som Kvinder Vidnesbyrd om deres religiøse Tro.

**Paris.** Schahen af Persien synes at have givet vore christelige Fyrster i Europa en lille, men meget interessant Lection. Et Telegram til Ritzaus Bureau beretter, at den pavelige Nuntius i Paris, foranlediget ved, at han fra den derværende persiske Gesandt modtog en officiel Notification om Schahens Ankomst, paa Corps diplomatiques Vegne udtalte et Ønske om at blive forestillet for Schahen. Modtagelsen fandt Sted den 9. Juli Kl. 1½. Ifølge „Univers“ underholdt Schahen sig med samtlige Gesandter, dels paa Fransk dels ved Tolk. Til den pavelige Nuntius vendte han sig med særlig Velvillie, og spurgte om en Mængde Enkeltheder, vedrørende Paven og dennes Sundhedstilstand. Der siges, at Schahen ikke skal nære større Høiagtelse for nogen Person, end for Pius IX., og at han derfor agter at gjøre ham sit Besøg i Rom. Som bekjendt, har tidligere ogsaa den tyrkiske Sultan Abdul Aziz beviist Paven større Høiagtelse end mangen en christelig Konge og Kaiser. Minder dette ikke lidt om Bethlehem og den nyfødte Frelser? Herodes forfølger Herren, men Kongerne fra Østerland komme og ære Ham!

**Tydskland.** Medens alle Katholiker under Kirkens nærværende Trængsler have Grund til at rose sig af de tydske Biskoppers og Præsters faste og uforfærdede Holdning, have Protestanterne derimod al Aarsag til at skamme sig over den feige og elendige Maade, det preussiske Overkirke raad gaaer frem paa. De nye preussiske Kirkelove fornægte, som bekjendt, aabenlyst Christendommens guddommelige Oprindelse og proclamere det hedenske Princip om Statens Herredømme over de Christnes religiøse Overbeviisning og Samvittighed. Medens nu de katholske Biskopper og Præster tappert modstaae Staten og sigte med Apostlene: Man maa adlyde Gud mere end Mennesker, bestemmer Overkirke raadet i Berlin, at man føieligt skal adlyde Menneskene mere end Gud! Den samme nederdrægtige Feighed viser man ligeoverfor den bekjendte protestantiske Præst. Dr. Sydow, der offentlich har vovet at fornægte Christendommens Hovedgrundsætninger. Consistoriet i Brandenburg havde afsat ham, og enhver ærlig Protestant her i Danmark vil tilstaae, at det skete med fuldkommen Ret; hvorimod Overkirke raadet nylig har underkjendt denne Dom og ladet

sig nøie med at give denne vantro Præst en simpel Advarsel!

**Schweits.** Pater Hyacinth's Sol synes nu at nærme sig sin Nedgang. I Storraadet i Genf har den bekjendte Professor Carl Vogt gjennebheglet de saakaldte „liberale Katholker“ samt deres Pater Hyacinth paa sin bekjendte sarkastiske Maade. Han sagde ved denne Leilighed, at den „liberal“-katholske Tendents hos denne Slags Folk bestaaer alene deri, at de ophidse deres Medborgere mod Loven og Retten. Det radicale Parti reiste en heftig Modsigelse imod disse Paastande, og en Hr. Bard søgte at forsvare Pateren dermed, at han holdt sine Foredrag aldeles gratis. Det er imidlertid en upaatvivlelig Kjendsgjærning, at Pateren har modtaget 1000 Fr. for sin Umage af Regeringen.

---

Rettelse. Nr. 15. S. 240, L. 7. fr. n.: burde afholdt sig . . . Læs: havde afholdt sig etc.

---

Da der er antaget et nyt Bud, bedes de ærede Abonnenter, der mulig ikke have modtaget Nr. 14 eller følgende Nrr. af „Nordisk Kirketidende“ om, behageligst at gjøre Anmeldelse hos Bladets Hovedcommissionair, Grosserer C. B. Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, 1. Sal.

---

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen den 27de Juli.** 8de Søndag efter Pintse. (Pantaleon.)  
 Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt til Opnaelse af en salig Død. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. 28. M. Nazarius, Celsus, Victor, Martyrer. 29. Ti. Olaf, Konge; Mariha, Jomfru. 50. O. Abdon og Sennen, Martyrer. 51. To. Ignatius af Lojola, Bekj. og Ordensstifter. 1. August. F. Petri Lænkefest.
- Fredagen den 1. August.** Andagt til Jesu guddommelige Hjerte. Kl. 8¼ Broderskabsmesse. Kl. 7½ Aften Broderskabsandagt. — 2. L. Alphons af Liguori, Ordensstifter og Kirkelærer.
- Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¼. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8½. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8½. Løverdags Aften Kl. 5—8.
-



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Bøglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 18. Søndagen den 3die August. 1873.

---

**Indhold:** Lidt om Samvittighedsfrihed. Missionæren og Medlemmet hemmelige Forbund. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Rom, Preussen.

---

## Lidt om Samvittighedsfrihed.

Enhver af os har vel i sin Ungdom læst, at Protestantismen, da den begyndte at skyde op, og saalænge den endnu var svag og lille og langt fra Magtens Sødme, gjorde „Samvittighedsfriheden“ til sit Løsen. Enhver veed imidlertid ogsaa, at den ikke kom synderlig langt med denne „Parole“. En Deel af Adelen saavel som Borgermestre og Raad i Kjøbstæderne faldt naturligviis fra den sande Tro, uden at det kostede Reform-Prædikanterne Anstrængelser; det er begribeligt, og kun en Gjentakelse af hvad der finder Sted i alle Lande og til alle Tider, hvor „Kjødets Evangelium“ bliver offentlig averteret; de som tjene ved det, de demoraliserede Rigmænd, de Velnærede og de Commandolystne ere altid parate og møde „en Masse“. Var „Reformationen“ imidlertid ikke kommet videre end til disse, mere eller mindre raadne Lag af Datidens Samfund, vilde den være død af sig

selv; det gjaldt med et Ord om at vinde Folket; men her viste det sig saa, at „Samvittighedsfriheden“ ingenlunde slog til; dog nu behøvedes den jo heller ikke mere; havde man først de Mægtige, var det dengang ikke saa vanskeligt at faa de Andre med — par Ordre de Mufti; og Reformationens „Frihedsmænd“ betænkte sig da selvfølgelig ikke paa — lige stik imod deres eget Grundprincip — at benytte denne Fremgangsmaade; man afsatte, fængslede eller udjog Biskopper og Præster, afskaffede den christelige Religion ved kgl. Anordning, opførte paa sine Steder ogsaa lidt Afstemningscomedie (t. Ex. paa Gammeltorv i Kjøbenhavn) og ein, zwei, drei, var Forretningen besørget, Fremskridtet gjort og Lutherdom m. m. indført; om „Samvittighedsfrihed“ var der nu ikke længere Tale. Som man gik frem i Begyndelsen, saaledes blev man ved; de protestantiske Regeringer og deres allerunderdanigste Tjenere — de protestantiske Præster — holdt Folkene stramt under Pidsken, ethvert Forsøg paa at yttre en afvigende Mening blev strængeligen straffet, med mindre saadanne Forsøg kom fra oven, thi saa gik Alt igjen efter Indførelsesmelodien; see til Exempel enkelte tyske Lande, hvor Befolkningen i Løbet af ganske kort Tid vexlede „Tro“ tre à fire Gange efter allernaadigst Befaling, alt eftersom Regenten tilfældigvis havde mest Smag for det Lutherske eller for det Calvinske. Kirkens Lærere — Præster og Munke og navnlig Jesuiter — bleve forfulgte som skadelige Dyr; nogle Steder (i England) hængte man dem i Massevis, andre Steder (hos os f. Ex.) nøjedes man med at landsforvise dem. Imidlertid skete det Uundgaaelige — nemlig det, at Fyrster, Adelsmænd, Geheimraader o. s. v. bleve kjede af den lutherske Orthodoxy: Tiden gaar frem og man maa jo følge med Tiden; Rationalismen kom i Mode, og see — atter blev der talt om „Samvittighedsfrihed“. De „velærværdige“ Herrer syntes aldeles ikke

om denne Conversation, men mod saadanne pæne og fornemme Folk lod det sig naturligvis ikke gjøre at være ubehagelig; man taug da stille, prædikede og bukkede allerærbødigst, og gav af og til sin Harme Luft ved at „massregle“ en eller anden mindre Mand, en lille Docent, en Poët eller en Avisskriver, altsom Lejligheden var til det og man kunde faae Cancelliet til at „gaac i Tøiet“. Senere fik DHrr. Pastorer imidlertid selv Smag for en „friere og mere fornuftig Christendom“ — hele den protestantiske Kirke blev Arm i Arm og in bona caritate vantro, og nu blev „Tvangen“ væsenlig kun anvendt mod Katholikerne. Saa kom Begyndelsen af dette Aarhundrede, der bragte et Omslag tilveje i mere positiv Retning; Præsterne opgave en Del af det Rationalistiske, og havde maaske gjerne brugt de gamle skarpe Vaaben paany, men nu var det for sent; Majoriteten var imod dem; Folkene begyndte at have en Mening, og denne var ikke synderlig respectfuld mod de ovennævnte Herrer; desuden: Majoriteten er en Magt, og de protestantiske Hyrder have altid haft en urimelig og dyb Ærbødighed for Magt; dertil kom, at selve de „kirkelige“ Ledere vare over al Anstændighed uenige; den ene var Hegelianer, den anden Schlejermacherianer, den tredie Grundtvigianer og den fjerde Ingenting; under saadanne Omstændigheder blev man — det forstaaer sig — efterhaanden liberal og tolerant til op over Ørene — undtagen mod Katholikerne. Saa kom 1848 og gjorde Ende paa de sidste Spor af Præsteregimente; Religionsfriheden — med lige Skjel og lige Ret for Alle blev proclameret — og Præsterne vare i meget daarligt Humeur. Men Tiden er en Magt, og man maa følgelig staae sig godt med Tiden; Præsterne begyndte saa, en efter anden paany at prise den almindelige Samvittighedsfrihed — med mere eller mindre tilsyneladende Oprigtighed, og inden de vidste et Ord deraf, bleve de

fuldkomment begejstrede for den, og efter ganske faa Aars Forløb, bildte de sig endogsaa ind, at det var dem der havde indført den; ja denne, noget komiske Indbildning tog endogsaa saadan til, at de — selv paa Prent — lode Katholikerne vide, at de burde være dem særligt forbundne, fordi de havde givet dem Troesfrihed. Alt dette er høist interressant og — rørende. Som det gik hos os, gik det allevegne — Samvittighedsfriheden blev atter „Parole“ — denne Gang takket være det frisindede Folkeparti, og Præsterne troede mere eller mindre, at de selv vare Skyld deri; men saa gik atter Aarene, de „Liberale“ havde faaet Magten — Retten til at troe hvad man vilde, og Retten til slet ikke at troe Nogetsomhelst, var grundmuret og fast, og saa forsvandt lidt efter lidt det aandelige Frisind hos de fleste Landes „Frihedsmænd“. Jeg siger udtrykkelig „de fleste Landes“, thi det er og bliver en Ære for vort lille danske Folk, at det mente det ærlig med Friheden, og at det liberale Parti hos os, lige til nu, har holdt paa en sund og udstrakt aandelig Frihed ikke blot for sig selv, men ogsaa for dem, der vare ringe i Antal og svage i Magt: den danske Mand har ikke kunnet bekvemme sig til at lyve, — det „politiske Hykleri“ var forbeholdt andre, Større og Vældigere. Vi skulle see det.

Jeg sagde ovenfor, at det aandelige Frisind efterhaanden blev borte for Udlandets „Frihedsmænd“; det var saa naturligt; da de selv havde faaet Frihed, vilde de lyksaliggjøre hele det øvrige Folk — med Frihed? — nei! men med den Ære, i Et og Alt kun at mene, tænke og sige accurat det samme som de selv mente, tænkte og sagde. Dette var nu uheldigvis lige det stik Modsatte af Christendommen. For en Del gik det dog saa temmelig af sig selv — navnlig i Stæderne og overalt, hvor Jordbunden var tilstrækkelig forberedt; det gik ogsaa ret godt i de protestantiske Menigheder; baade i

Frankrig, Schweitz og Tydskland er der blandt disse en rask Bevægelse ned mod den absolute Vantro, og det ikke blot blandt Lægfolk, men i selve Præstestanden; ja selv blandt de „overordnede Myndigheder“; hele den scandaleuse Sydowske Affaire er et Vidnesbyrd herom, og Enhver, der kjender lidt til Forholdene i Tydskland, veed, at den christusfornegtende „Protestantenverein“ daglig vinder i Terrain paa den saakaldte „orthodoxe“ Protestantismes Bekostning, og at flere og flere Præster slutte sig til samme; den Tid er ikke fjern, da den fuldkommen vil have tiliutetgjort de sidste Rester af det 16de Aarhundredes Lutherdom. Eet Sted fandt den negative Propaganda imidlertid en uovervindelig Modstand, nemlig hos Katholikerne. Hele Gejstligheden og hele det katholske Folk stod imod som een Mand; men uaar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest; der fandtes nemlig dengang en Herre -- ved Navn: Bismarck. Denne Herre fik den sælsomme Idee, at det upaatvivlelig maatte være det fordelagtigste for et vist centraliserende og retskrænkende Regimente at staae sig godt med det saakaldte tydsk-nationale Parti; da dette Parti imidlertid gik og gjaldt for at være frisindet, og for største Delen bestod af Professorer, der hele deres Liv igjennem havde talt og skrevet om „Frihed“, medens Fyrst Bismarck og det System han repræsenterede, hader og afskyer Frihed, ligesaameget som t. Ex. Redelighed — saa havde den attraaede Alliance sine Vanskeligheder. Bismarck kunde jo nok rejse den nationale Eenhedsfane — men det forslog ikke, thi „Partiet“ vilde have den „parlamentariske“ Eenhed med mange Complimenter og lange Taler, medens Fyrsten syntes bedre om den militairiske, uden Complimenter og med Prygl -- i Nødtilfælde. Hvad var herved at gjøre? det er ganske simpelt — han maatte byde „Partiet“ Noget og noget mere Tillukkende. Fyrsten, som havde studeret sine ganle

„liberale“ Modstandere fra Grunden, kjendte dem paa en Prik og vidste, at de — paa lidt nær — vare de jammerligste Personer i hele Riget; han havde og har derfor ogsaa en souverain Foragt for dem, som viser sig ved alle Leiligheder, og som „Partiet“ gjør alt Muligt for at befæste. I Kraft af dette Kjendskab og for at give sin Foragt et passende Udtryk, bød han dem saa at tilintetgjøre Katholikernes Troesfrihed — Noget han saa meget hellere gjorde, som den katholske Kirke i Tydskland, som overalt, var den fæsteste og kjækkeste Vogter for Sandhed og Ret, to Ting som Fyrsten har en uovervindelig Modbydelighed for. Men — vil man sige — de „Liberale“ toge naturligviis ikke mod Tilbudet; det stred jo mod „Programmet!“ Jo vist! De brød sig ikke mere om Programmet end om deres egne — forøvrigt noget tyndslidte Renommé -- og greb til med begge Hænder; de offrede Pressefriheden, Forsamlingsfriheden, Foreningsretten, hele det parlamentariske System med Alt hvad dertil hører, bevilgede enorme Militairbudgetter, priisgave de enkelte Staters Selvstændighed — og lode sig regelmæssigen overfuse med Grovheder og Haan af den meget omtalte Fyrste, og fik — Kirkeforfølgelse i Stedet. Det kunde nu imidlertid ikke godt være Andet, end at de herved følte ligesom nogen Flauehed over sig selv, og man fandt da paa at sige, at Katholikerne ved deres Opposition mod Regeringens Ønsker selv havde forskyldt hvad der skete; Usandheden var imidlertid lidt for grov, og der maatte findes paa noget Nyt. Saa sagde man, at „Kampen mod Ultramontanismen“ skete i „Samvittighedsfrihedens“ Interesse; saaledes reddede man Honneuren og Samvittighedsfriheden -- i Aviserne; for at imidlertid Intet skulde mangle, kaldte man sig — til Gavn og Glæde for det beundrende Europa — National-Liberale!

(Sluttes.)

## Missionæren og Medlemmet af det hemmelige Forbund.

(Fortsat.)

Hvad jeg har lidt i hiin Time, veed kun den Alvidende. Tigere og Pantere har jeg hørt brøle i Æthiopiens Palmeskove og Klippekløfter, frygtelige Crocodiller have spærret deres mangetandede Gab op imod mig, Kæmpeslanger, have truet med at opsluge mig, vilde Negere fra Darür og Wadai have mere end een Gang lagt den forgiftede Piil paa Buen for at sende den efter mig. Men alle Naturens Uhyrer og hele Jordkredsens mest barbariske Folks Vildhed overtræffes langt af den djævelsk Ondskab, af den umenneskelige Grusomhed og hensynløse Haardhed i hine hemmelige Selskaber, der føre de saa ofte misbrugte Ord Humanitet, Broderkjærlighed, Fried og Lighed i Munden, men udspye Gift og Galde og smede Rænker imod dem de skulde anerkjende og elke som Brødre; disse skjulte Forbund, som hemmeligt og aabenbart gnave og rokke ved Kirkens og Statens Grundvolde, for paa det religiøse og sociale Livs Ruiner at opbygge et nyt Babel.

Tusinde Tanker bestormede mig. Snart vare de hos Gud, snart hos det døende Slagtoffer, snart saae jeg mig frygtsomt om; jeg syntes, der krøb Hugorme og Snoge frem af Gulvet, snart lyttede jeg, om ikke et Smertensraab trængte til mit Øre, eller en Døendes Rallen gjænlød i min Nærhed, men Alt var stille; stille som i Graven. Den kolde Angestsved dryppede fra min Pande, som om jeg selv var en levende Begravet. Hvor længe jeg laae paa denne aandelige Pinebænk, er jeg ikke istand til at sige.

Hør! Var dette ikke en Støi? Jo; det kommer nærmere og nærmere! Det er Skridt. Skodden skydes bort, Døren flyver op, og jeg seer atter disse skrækelige

Hævnens Mænd for mig. Hvad er det for mørke Pletter paa deres Hænder? Ha, Blod er det — Broderblod! Nu kommer vel Touren til dig, den værgeløse Præst!

Uopfordret rakte jeg mine Hænder hen, for at lade dem binde, men man gjorde det ikke, man bandt mig kun atter for Øinene og førte mig gennem forskellige Gange, op og ned ad Trapper, ligesom forhen. I nogle Gemakker duftede det af vellugtende Essenser i andre viftede en iskold Luft Mudderlugt mig imøde, saa at jeg følte en Gysen igjennem Marv og Been. Endelig tog man Bindet fra mine Øine. Jeg befandt mig i en brillant oplyst Sal. Pragtfulde Lysekroner hang ned fra det indlagte, med forgyldte Stukkaturer prydede Loft, tiint polerede Meubler stode rundt omkring, Kuipingsgardiner i rige Folder tilhylede Vinduerne, som desuden vare lukkede med tætte Skodder. Paa de med figurret Damask dækkede Borde prangede Fade med Bagværk, Sydfrugter og alleslags Lækkerbidskener, over Spiritusflammer dampede fra Sølvkander Vellugten af ægte chinesisisk Thee, talløse Flasker af forskjellig Skikkelse, Farve og Etiquette, lode En ane luculliske Nydelse. Mange Herrer og Damer gik ud og ind. Nogle valgte en Forfriskning ved Bordet, Andre samtalede i en Niche, her converserede en Gruppe meget livligt, der syntes en Enkelt at være hensunken i sine Tanker. Enkelte af de overdaadigt klædte kvindelige Personer tilligemed nogle Herrer kom hen til mig og nødte mig meget indtrængende til, at tage Noget, men jeg afslog alle deres paatrængende Bønner med den Undskyldning, at jeg endnu om Morgen vilde læse den hellige Messe, og Klokkeren var allerede 2 om Natten, medens jeg i Grunden ikke kunde frie mig for en pinende Mistanke; Gift og Dolk ere jo Søster og Broder. Saa hørte man da op med at nøde mig. Men da jeg vilde til at forlade de mig saa uhyggelige Omgivelser, sluttede nogle Herrer,



men ikke de forrige, sig til mig, førte mig flere Trin ned, bandt mig atter for Øinene og satte mig ind i en forspændt Vogn.

Efter flere Timers Kjørsel, snart paa Steenbroen, snart paa blødere Jordbund, holdt denne. Tause, som under hele den lange Kjørsel, løftede mine Ledsagere mig ud af Døren, førte mig nogle Skridt frem og satte mig paa en Gjenstand af Jern. Var det en Guillotine? Var det en Jernrist? Eller et andet Marterredskab? Hvert Øieblik ventede jeg, at enten en Faldøxe skulde skille mig mit Hoved fra Kroppen, eller et Dolkestød gjennembore mit Hjerte, eller en Kugle gjøre det af med mig. Sveden perlede paa min Pande og paa mine Tindinger, og dog var Luften iskold. I omtrent en Time havde jeg vel siddet saaledes uden at røre mig og uden at rammes af den ventede Død. Jeg følte mig lettet og aandede friere, og da jeg trods den meest spændte Opmærksomhed hverken kunde høre Fodtrin, eller nogen menneskelig Røst i min Nærhed, løftede jeg Klædet lidt fra mine Øine. Jeg var alene. Hurtigt kastede jeg Bindet bort, sprang op fra Jern-Havestolen og saae mig omkring i den begyndende Morgendæmring. Det var en omhyggeligt passet Have med Blomster og Gemysebede, med Anlæg af unge Træer og Buske, der nu rigtignok holdt deres Vintersøvn. Umiddelbart foran mig stod et Drivhus med talrige Potteplanter. Jeg gik ind for at søge en Udvei til Gaden. Men Sidedøren førte mig ind i et andet Værelse, hvor Spader, River, Vandkander og lignende Gartnerredskaber stode imellem hverandre. Ligeoverfor Indgangsdøren opdagede jeg en anden Dør, der førte ind i et venligt lille Hus. Jeg bankede paa, og en ung Kone aabnede Døren, forundret over, allerede i den tidlige Dæmring at faae Besøg. Jeg undskyldte mig, fordi jeg forstyrrede hende saa tidligt, og sagde hende, at jeg var bleven kaldet til en Døende og maatte have

forvildet mig her, men jeg fortaug viseligt, paa hvilken Maade jeg var kommen herhen, fordi jeg frygtede for, at dette lille Huses Beboere kunde staae i Forbindelse med det hemmelige Selskab.

Konen kaldte sin Mand til. „Denne høiærværdige Hr. Abbé har forvildet sig og ønsker Oplysning“, yttrede hun.

„Hvor befinder jeg mig igrunden?“ spurgte jeg noget forlegen.

„Tre Mile fra Paris!“ svarede den kraftige unge Mand.

Jeg blev forvirret, og vidste i Øieblikket ikke hvad jeg skulde sige. „Tre Mile fra Paris!“ mumlede jeg mekanisk og faldt i Tanker.

„Ønsker Deres Høiærværdighed at komme hurtigt til Byen?“ blev Gartneren ved, „saa staaer min lille Vogn til Deres Tjeneste, forudsat, at De ikke forsmaaer at tage Plads ved Siden af mig paa mit ikke ganske bekvemme Kjøretøi. Jeg kjører strax til Hovedstaden, hvor jeg daglig bringer Blomster og Grønt paa Torvet.“

Med Taknemlighed modtog jeg den trohjertede Gartnerens venlige Tilbud, men ikke Konens Indbydelse til, først med hendes Mand at drikke en Kop Kaffe, som hun netop satte dampende paa Bordet. Jeg led af en brændende Tørst; men jeg kunde alligevel ikke beslutte mig til at slukke den, fordi jeg ved Alt, hvad jeg i den sidste Nat havde oplevet, var bleven mistroisk, selv imod Saadanne, der tilsyneladende vilde have været værdige til en større Tillid.

(Sluttes.)

## Kirkepolitiske Breve. IV.

Nordtyskland er den gamle Protestantismes egenlige Hjem; her fandtes alle Betingelserne for dens Fødsel: stor Lyst til abstracte Speculationer og stor Utilbøielighed til at lystre i Forbindelse med en ofte utrolig taaget Logik og Mangel paa sund og naturlig Sands. Og her fandtes alle Betingelserne for dens Trivsel: ringe Retsfølelse og en ubegribelig Cynisme, naar det kom an paa at realisere sine Formaal, selv stik imod de Grundsætninger, man ikke blot Dagen iforveien havde proclameret, men endnu Dag ud og Dag ind højt og lydeligt proklamerede for Alle, der havde Lyst til at høre det. Den personlige Uklarhed tødte Lutherdommen, den cyniske Brutalitet skaffede den Anerkjendelse og holdt de modstaaende Meninger uede, medens en til hine Egenskaber lidet passende men saare almindelig Selvforgudelse gennem lange Tider hindrede Selverkjendelsen i at vaagne. Vel fandtes der ogsaa andre Folkeslag — Hollænderne og Schweitzerne — der leverede originale Bidrag til Opløsningsværket i det 16de Aarhundrede; men disse vare jo beslægtede med Tydskerne, og desuden fjerner den reformerte Retning sig som bekjendt ikke saa lidt fra den Lutherske; navnlig derved, at den med langt større Conseqvents fører Fornegtelsesprincipet igjennem. Hvad de skandinaviske Lande angaar, da have de jo her, som saa ofte ellers, indskrænket sig til at gjøre det efter, som Tydskerne havde gjort dem for, og den fuldstændige aandelige Ufrihed, der herskede heroppe lige indtil den allernyeste Tid, var Skyld i, at Danmark, Norge og Sverrig fra 1536 til 1848 ikke fik anden Betydning end den, der følger med Eftertrædernes lidet opbyggelige Rolle. Igjennem lange Tider lykkedes det i Tydskland Fyrsterne og det herskende Bureaucrati, saa nogenlunde at bevare Reformationstidens Status quo; men Conseqventerne ere en Magt, som man tidlig eller sildig bukker under for, og det blev da ogsaa Tilfældet her. Vel blev den gammeldags Rationalisme, ligesom hos os, atter trængt tilbage, til Fordel for et mere positivt Opsving i den første Halvdel af dette Aarhundrede; men siden den Tid har en ny negativ Retning gjort sig gjældende, som vi neppe kjende noget

til herhjemme, og som i Forbindelse med forskjællige andre Omstændigheder har bevirket, at de religiøse Forhold i Tydskland og hos os i Danmark -- navnlig efter 1848 -- have antaget et vidtforskjælligt Præg; thi medens den danske Protestantisme endnu gjennengaende er mere eller mindre „gammeltroende“, saa er den tydske Aar for Aar blevet mere og mere hedensk; en Frugt heraf er den bekjendte Protestantenverein, der fornægter Christi Guddommelighed og gjør Tabula rasa med hele den kirkelige Overlevering, men ikke desto mindre voxer i Udbredelse og Indfyldelse med hvert Aar der gaaer. Endnu i Aarene 68 og 69 gjorde de protestantiske Kirkemyndigheder en temmelig bestemt Modstand imod samme; men i de seneste Tider er denne taget mere og mere af; og den negative Retning er snart den dominerende; Protestantenverein tæller Medlemmer i Tusindvis; deriblandt mangfoldige Præster; den fører det store Ord i den offentlige Debat; den holder sine Generalforsamlinger i de protestantiske Kirker, og den staaer sig godt med de „liberale“ Regeringer, hvis Ærinde den gaaer i sociale og kirkepolitiske Spørgsmaal; det er denne, der først tog Ordet for Jesuiternes Fordrivelse fra Tydskland; det er den der organiserer Forfølgelsen i Schweiz, og støtter den svindsottige gammenkatholske „Bevægelse“; det er den, der fører Ordet for den preussisk-bismarkske „Katholikenhetze“ og det er endelig den, der puster til en Omdannelse af de protestantiske Kirkeforfatninger i Retning af en almindelig Opløsning og til Nytte for et absolut Statstyranni paa det religiøse Gebet. Ganske vist gjør mange „orthodoxe“ Protestanter den Modstand, de kunne; men det betyder kun lidt, navnlig fordi de selv mangle baade Mod og Enighed. Der gives hæderlige Undtagelser — det er vist; saaledes Præsten Mestral i Schweits, der tilligemed enkelte Andre med Ord og med Gjerning (Pengebidrag til de forjagede katholske Præster) har stillet sig paa de forfulgte Katholikers Side. Ligeledes have i Hannover og flere Steder i Tydskland protestantiske Geistlige sluttet sig til de katholske Biskoppers Exempel, ved at nedlægge alvorlige Protester mod de nye Kirkelove; men den store Mængde foretrækker at lefve for Magthaverne, af Frygt, af dum

Beregning, af Had til Rom og af Mangel paa sand christelig — Overbevisning; det vrimler derfor nu af protestantiske Præsteerklæringer, som gaae ud paa, at Staten altid har været de „Evangeliskes“ bedste Støtte imod Katholikerne, og at man derfor bør gjøre fælleds Sag med Regeringen, bukke og takke gjennem Tykt og Tyndt, samt stole paa, at den ikke vil bruge sin Magt imod dens allerunderdanigste Tjenere. Denne Jammerlighed vil dog neppe blive belønnet efter Ønske; Ligesom Regeringen ved Unionen, der slog Lutheraner og Calvinister sammen i en Statskirkevælling, kun brød sig lidt om theologiske Remonstrationer, saaledes synes den ogsaa nu at ville benytte sin Magt til at give en protestantisk Kirkeforfatning efter sit eget Hoved. Et betydeligt Antal Lutherske have da for ikke længe siden indbudt til en evangelisk luthersk Conference i Berlin, for at afværge de truende Farer, men dette er blevet meget unaadigt optaget af Overkirkeaaedet, som heri seer et Angreb paa den lands-kirkelige Enhed (!). Medens saaledes Flertallet af de protestantiske Præster gaaer Statsabsolutismen tilhaande paa det kirkepolitiske Gebet, saa røbe de samtidig hermed en Laxhed og Løighed paa Troens Omraade, der gjør et temmelig miserabelt Indtryk; navnlig kom dette paa en eclatant Maade for Dagen i den Sydowske Sag. Sydow havde nægtet Christi Guddommelighed og Treenheden; Consistoriet afsatte ham derpaa fra hans Embede; men Overkirkeaaedet kasserede Dommen. lod sig nøje med en Tilrettevisning, for det Anstød han havde givet, og har saaledes indirecte erkjendt, at man kan være „evangelisk“ Præst uden at troe paa Christus. Et Religions-samfund, der er besjælet af en saadan Aand, er dødsdømt; herom kan ingen Tvivl være; det Holdningsløse har ingen Ret til at existere; naar det braser sammen, er kun et Tidsspørgsmaal; men saameget er klart, Protestantismens Dage ere talte. Nutiden har kun Plads til de hele Standpuncter; Halvheden vil spalte sig; og de bedre Elementer i samme maae da, enten de ville eller ej, lukke Øjnene op og vende tilbage til den eneste christelige Kirke o: den Katholske, medens Mudderet løber sammen i et nyt Hedenskab; dermed vil da den Gjæringsproces, der begyndte med Luther, være sluttet;

Avnerne ville være skilte fra Kjærnen, Vinen fra Bærmen, for at den gigantiske Kamp, som saa længe var forberedt — Kampen mellem Guds Rige og Verdens Rige — kan begynde med nye Kræfter. Det Contingent Protestantismen kommer til at levere til Korsets Hær, vil dog neppe blive stort; thi det er som bekendt lettere at blive ved med at glide ned ad den engang betraadte slibrige Skraaplan, end at vende om og krybe tilbage. En Lykke er det, at vore danske Forhold endnu kun ere lidet berørte af hin store sørgelige Udvikling, der for Tiden gjør sig gjældende i Protestantismens Hovedland; og navnlig har Negationen faaet mindre Indpas hertillands end i Tydskland; den stærke Bevægelse i antiprotestantisk Retning, der under Navn af Grundtvigianisme har grebet om sig i Løbet af de sidste 30 Aar, giver et lille Haab om, at det danske Folk, efter at det nu endelig engang har gjort de første Skridt ind paa Selvstændighedens Bane, vil gaae frem i en lignende Retning som dets engelske Frænder, saa at Protestantismens nuudgaaelige Selvopløsning, for dettes Vedkommende kan blive eensbetydende med en Tilbagevenden til Valdemarenes og den store Margrethas Tro, som de tyske Konger stjal fra os; det gamle katholske Korsbanner have vi jo endnu; hvorfor skulde vi da opgive Haabet om, at ogsaa Troen kan vaagne paany, og med denne Livet og Æren og Storheden og alt det Andet, som Protestantismen tog med sig?

### Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Den ubegribelige Maade, hvorpaa Ministeriet Lanza er styrtet og afløst af Ministeriet Minghetti, fremkalder de seltsomste Rygter. Der siges, at Kong Emmanuel tænker paa at opgive Rom som Italiens Hovedstad. Han selv for sin Person holder slet ikke af at være der, det var jo for længe siden bekendt. Thi at komme Paven nærmere er umuligt, saalænge Rom bliver Hovedstaden, og de finansielle Forhold ere tilmed fortvivlede.

Efterat Piemonteserne i 11 Aar have ødelagt 15 Milliarder Francs, vil Ministeriet paany forelægge et Laan paa 1½ Milliarder. I Rom selv følge Fallitter paa Fallitter, fordi Handel, Industri og Kunst ikke gaae frem men i høi Grad tilbage. Mac Mahon og Broglie skulle desuden have sagt til den italienske General Bertole-Viale, som var sendt til Versailles med Hensyn til dette Spørgsmaal: „Frankrig tænker slet ikke paa at berede Italien Ubehageligheder, men den franske Regering kan aldeles ikke gjøre noget imod Nationens katholske Bevægelse.“ De Franskes Modbydelighed for Italienerne har sin Grund i, at man har tilsidesat Freden af Villafranca og Septemberconventionen, og derved bragt Paven i hans nuværende sørgelige Stilling. Det ligger i Italiens Interesse at tage Hensyn til denne Omstændighed, og det staaer til Italien at fjerne denne Frankrigs Misstemning.“ Om det Hele endog ikke skulde være mere end et Rygte, saa synes det dog ikke at være blottet for al Grund.

**Preussen.** Fra Stettin skrives: „Fyrstbiskop Heinrich af Breslau har foræret den herværende katholske Menighed 10,000 Th. for den nye Kirke, som bygges her.“

I Provindsen Posen have mere end 50 Lærere meldt sig til at indtræde i Jernbanetjeneste. Den kgl. Regering har erindret Jernbanedirectionen om foreløbigen ikke at give dem Adgang. Ligeledes skal der værn givet Postforvaltningen et Vink om at afvise enhver Lærer som melder sig til at ville indtræde i dens Tjenester Saa daarligt ere Lærerne lønnede i Preussen, uagtet de 5 franske Milliarder! Omendskjøndt mange Lærerpladser ere ledige, og Regeringen ikke veed, hvorledes den skal faae nye Lærere, vedbliver den dog at fordrive de geistlige Lærerinder. Efterat mange Hundrede af flere Ordener allerede have maattet vige, begynder man nu at fordrive Ursulerinderne og de saakaldte Christi Tjenestepiger.

Den katolske Syge- og Ligkasse afholdt sin aarlige Generalforsamling Onsdagen den 25de Juli, hvor Secretairen fremlagde og oplæste det reviderede Regnskab, som af de Tilstedeværende blev godkjendt uden nogen Bemærkning, hvorpaa skredes til Valg af Bestyrelsesmedlemmer. Resultatet af dette blev, at Hr. Paraplyfabrikant J. Hoffmann gjenvalgtes til Formand, Hr. Cigarfabrikant Rasmussen til Kasserer og Hr. Th. Erlewein til Revisor. Den katolske Syge- og Ligkasse tæller 75 Medlemmer, hvoriblandt 11 Æresmedlemmer. Sidste Aars Regnskab udviser en Indtægt af 318 Rdl. 4 Mk. 6 Sk. Dens Udgifter have været: I Sygeunderstøttelse 178 Rdl. 4 Mk.; i Begravelseshjælp til 2 Medlemmer à 25 Rdl.: 50 Rdl., til 5 Børn 15 Rdl. Administration 4 Mk. 4 Sk. Budløn 26 Rdl. Sjælømesser 1 Rdl. Foreningen eier en Formue af 475 Rdl. 26 Sk., og den har siden dens Stiftelse i 1867, i et Tidsrum af 6 Aar udbetalt 825 Rdl. 4 Mk. i Sygepenge og 103 Rdl. i Begravelseshjælp. Af ovenstaaende korte Fremstilling vil det fremgaae, at denne Forening har kunnet og vil fremdeles kunne gjøre megen Nytte i Menigheden; og det vilde derfor være ønskeligt, om ret Mange af samme vilde indtræde i denne Forening, for i Sygdomstilfælde at erholde en virksom Hjælp. Contingentet er 8 Sk. om Ugen og i Sygdomstilfælde udbetales i de første 13 Uger 2 Rdl. 2 Mk., i de næste 15 Uger 1 Rdl. 1 Mk. om Ugen. Ligkassen udbetaler i Dødstilfælde 25 Rdl. for hvert Medlem og 3, 5 og 7 Rdl. for hvert Barn efter dets forskjellige Alder.

Indtegningen skeer hos Bestyrelsen.

J. Hoffmann,  
Formand.

J. Günther,  
Næstformand,  
J. C. Jørgensen,  
Secretair.

H. Rasmussen,  
Kasserer.

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 3die August. 9de Søndag efter Pintse. Sct. Ansgars Kirke:** Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. 4. M. Dominicus, Bekj. og Ordensstifter. 5. Ti. Maria af Snee (Kirke i Rom). 6. O. Christi Forklarelse. Kl. 8 $\frac{1}{4}$  Messe for Ansgarsforeningen. 7. To. Cajetan, Bekj. og Ordensstifter. 8. F. Cyriacus, Læges og Smaragdus, Martyrer. 9. L. Romanus, Soldat og Martyr.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løverdags Aften Kl. 5—8.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordeuskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 19. Søndagen den 10de August. 1873.

---

Indhold: Lidt om Samvittighedsfrihed. Missionæren og Medlemmet af det hemmelige Forbund. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Rom, Tydskland, Mecklenborg, Wien.

---

## Lidt om Samvittighedsfrihed.

(Sluttet.)

Under denne Devise gik nu Arbeidet for sig; man satte Prædikanterne under Censur; blandede sig i Menighedernes indre Anliggender, forbød Folkene at tale deres eget Sprog (det „nationale“), berøvede dem deres Kirker og Præster, omdannede Skolen til en Tvangsanstalt, forbød Privatunderviisningen, forbød Forældre at undervise deres egne Børn, forbød Præsterne at undervise de Smaa — ei blot — i deres eget Hjem, men selv i Kirkerne, jog Skaren af Ordensbrødre og Søstre over Grændsen, til Tak for at disse i Krigen gratis havde pleiet de Saarede og vovet deres Liv paa Valpladserne; man gav Lov, hvorved der rogeredes ind i Kirkens helligste Anliggender, satte Biskopperne under Anklage og forbød katholske Forsamlinger, chikanerede Pressen og fængslede ansete Mænd, blot fordi de vare traadte lidt skarpt op mod Regeringen under Valgene til Rigsdagen. Alt dette

var endnu ikke nok; i det „frie“ Schweits fulgtes den samme Fremgangsmaade, af det samme Parti og med lignende politiske Formaal for Øie (den gennemførte Centralisation), og man gik her frem med endnu større Raahed og Cynisme; man landsforviste de geistlige Overhyrder og suspenderede Sognepræsterne, brugte Vold mod de Troende, og forbød Indsamlinger til de forjagede Sjælesørgere; og hvad gjorde saa de tydske „Liberale“? De jublede og roste disse Jammerligheder, og glemte af latter Jubel og Lumpenhed atter Samvittighedsfriheden. Nu var det galt igjen; man var jo „liberal“, og det maatte jo dog vise sig paa en eller anden Maade; Situationen var saare fatal, og man gjorde forskjællige uheldige Forsøg paa at klare sig. I Anledning af det berygtede Bismarckske Presselovforslag, slog man sig saaledes et Øieblik en Smule op; Katholikerne havde indbragt et frisindet Modforslag, der sikrede Pressen mod de groveste Vilkaarligheder; man gjorde nu Mine til at slutte sig hertil — men saa blev Rigskansleren „frygtelig fornærmet“ og — grov, og de „Liberale“ lode Pressefriheden være Pressefrihed — stak de fyrstelige Uartigheder i Lommen, og nøiedes med at raisonnere „indvendig“; men saa skete der til al Held og Lykke noget Mærkværdigt i Frankrig.

I Byen Lyon existerer der som bekjendt et stort Selskab af Atheister: Folk der fornægte al Tro, forhaane den, hvor de kunne komme til det, og som ikke kjende noget Høiere end den raacste Materialisme; i politisk Forstand høre de til den Retning, der satte Parisercommunen i Scene. Disse Folk havde arrangeret storartede „borgerlige Begravelser“ (o: Begravelser uden Præst), for dermed at forhaane Christendommen; de dreve denne Praxis med saa stor Ostentation som muligt, og med den meest ud-søgte Skamløshed; Gud bespottedes, al Religion — ikke blot den christne — blev gjort latterlig. For at fore-

bygge Fare for den offentlige Fred, befalede Øvrigheden nu, at disse Begravelser skulde finde Sted inden Kl. 7 om Morgenen, det vil sige, den gik langt lempeligere frem mod dem, end de tyske (og mangfoldige protestantiske) Regeringer gjorde og gjør imod de katholske Processioner, som uden videre forbydes — for „den offentlige Freds“ Skyld. Man skulde mene, at de tyske „Liberale“ havde fundet dette altfor mildt; men nei — saa kom pludselig „Samvittighedsfriheden“ atter paa Tapetet. En almindelig Religionsforfølgelse havde de ganske roligt sat i Scene i deres eget Hjem; den schweitzeriske Regerings oprørende Adfærd havde de tilhylet deres Bifald, katholske Folkemøder havde de med den meest imponerende Sindsro forbudt — men nu, da en katholsk Øvrighed forlanger, at d'Herrer Fritænkere i Lyon skulle arrangere deres Forhaanelser af Religionen i Morgenstunden, saa gaaer hele den „sitlichgermanische“ Verden fra Sands og Samling; de groveste og infameste Krænkelser af Troesfriheden have de selv været med at sætte i Værk — saalænge det dreiede sig om at give sit Had mod den katholske Kirke Luft; men da det Gruelige indtræffer, at adskillige velhavende og demoraliserede Personer i Lyon blive nødte til at staae op Kl. 6, for offentlig at faae Lov til at fornærme den christelige Religion, saa er man lige ved at faae Ondt af Raseri. Hvilken usigelig Jammerlighed! Det er ikke blot at slaae sig lige i Ansigtet — men det er at prostituere sig for hele den tænkende og intelligente Menneskehed. Og dog — hvilket Held, at det kom saavidt! thi hermed er den liberale „Sittlichkeit“ da endelig blottet; „Friheden“ bryder den sig ligesaa lidt om, som om Ret og Sandhed; det Eneste den tragter efter, er Magt; „Samvittighedsfriheden“ er et Stikord, en Phrase, man bruger, naar man er i Minoritet, og naar man saa selv har faaet Tøilerne i Hænde, kaster man den bort, og udøver selv

Tvangen med en Plumshed, der søger sin Mage; og midt i alt dette er man endnu skamløs nok til at raabe paa den selvsamme Frihed, man daglig træder under Fødder i store, alvorlige Spørgsmaal, og det blot fordi et Par franske Communister blive nødte til at staae op Kl. 6. Hvilken bundløs Usselhed — hvilken utrolig Foragtelighed! Med koldt Blod sætter man Millioner af Landsmænd Foden paa Nakken, krænker dem i deres helligste Følelser, og skjælder dem ud for „dumme“, naar de vove at knye; men, fordrer en anden Regering, at offentlige og overflødige Demonstrationer mod Christendommen skulle skee paa en saa lidt fredsforstyrrende Maade som muligt, saa raaber man med den største Fripøstighed paa, at Folkets Ret og „Samvittighedsretten“ er krænket. Hvorfor? fordi man foragter Folket og foragter Frihed, Sandhed og Ret; fordi man anseer Alt for tilladt, naar det gjælder om at forfølge og tilintetgjøre Troen paa Gud og Christus — fordi man kun vil en eneste Frihed — nemlig Frihed til at tvinge Andre til at indtage det samme Standpunct af aandelig Stymperagtighed, som man selv staaer paa.

Og hvad er det saa for et Parti, man er saa ualmindelig nænsom imod? Ere disse Herrer franske Atheister maaskce selv Frihedsmænd sans peure et sans reproche? Ingenlunde — det er det samme Slags Folk, der udøvede det skammeligste Tyranni under Parisercommunen; ja den selvsamme Clique, som nu er saa forbittret over at skulle „demonstrere“ ved Solopgang, har i Communcens Dage indsendt et Andragende, der gik ud paa, at enhver Gejstlig, der vovede at ledsage et Lig til Kirkegaarden, skulde straffes med en Mulet af 150 Fr. — selvfølgelig uden at det „liberale“ Parti i Tydskland eller Frankrig dengang fandt det Umagen værd at geraade i Affect. Men saa ere Communisterne da vel nu blevne sande Frihedsmænd? saa kæmpe de vel nu

for „Samvittighedsfrihed“? Jo vist! det er oplyst, at de endog have tvunget Enker og Fattige til at lade deres Slægtninge „borgerligt“ begrave; de have kjøbt Liig, endog af Børn i dette Øjemed; de have selv begravet Folk, der havde modtaget Kirkens Naademidler, paa denne Maade — ja fra et Hospital blev 24 Mennesker „borgerligt“ jordede, og af disse 24 havde de 12 før deres Død begjært Sacramenterne og udtalt deres Frygt for, at en slig Ligbegængelse skulde blive dem til Deel; og dog skete det! Saadanne Folk er det, der tale om „Samvittighedsfrihed“, og i Stedet for at støtte den Regering, der under saadanne Forhold vil sikkre den Enkelte og de Ringe i Samfundet mod det skammeligste Tyranni, istedet herfor raabe de Pseudo-Liberale paa, at „Samvittighedsfriheden“ bliver krænket. Et fuldgyldigere Beviis for Partiets sædelige og intellectuelle Impotents kan ikke gives; og det er dette Parti, der vil frelse Samfundet fra Socialismens og Materialismens røde Herredømme! dette Parti, som i Frankrig coquetterer med Communisterne i Lyon, som i Tydskland flaaer den fattige Mand for hans sidste Skilling, som fremmer Svindel og offentlig Demoralisation, forfølger Kirken og træder Folkets helligste og dybeste Følelser under Fødder — altsammen af den simple Grund, at det ikke begriber, hvad en Overbeviisning vil sige, og ikke lever for andet, end for saa meget som muligt at exploitere den Magt, det omsider ved alle tænkelige Midler har tilranet sig paa sine Medborgeres Bekostning — Herre Jemini! og alt dette seer det saa gevaltigt oplyste 19de Aarhundrede paa med den meest borgmesteragtige Andagt; der er Ingen som leer; ikke engang de Herrer „Liberale“ selv! De romerske Augurer havde dog saamegen Sands for det Humoristiske, at de ikke kunde bevare Værdigheden, naar de mødte hverandre i Eenrum; men ikke engang denne sidste svage Gnist af Aand finder

man hos Nutidens politiske Exploiteurer — de sige sig selv imod, spyttede sig selv i Ansigtet, træde deres egne ved alle Leiligheder proclamerede Grundsætninger under Fødder med den mest uforstyrrelige Alvor — indtil hele deres kunstige af Usandhed og Meningsløshed sammenfikkede store „Gründer“-Anstalt en skjøn Dag falder sammen under deres Jubelraab, som de have narret, demoraliseret og undertrykt, og som da uden Tvivl ville vide at anvende den „liberale“ Praxis mod de Herrer selv; saa gaaer Andagten nok over i Fortvivlelse — og dersom den „romerske Kirke“ saa ikke var — ja hvem skulde vel saa kunne redde det hele „Geschmeiss“ fra at blive fuldstændigt tilintetgjort — i Kraft af „Samvittighedsfriheden“ naturligviis!

A . . . . .

---

## Missionæren og Medlemmet af det hemmelige Forbund.

(Sluttet.)

I den tidlige Morgenstund kom jeg paa den lille Gemysevogn til Paris og til min Bopæl. Jeg læste den Morgen ikke den hellige Messe, dertil var jeg altfor angreben. Legemlig udmattet og aandelig meget nedslaaet, kastede jeg mig i en Stol. Gjentagne Gange gned jeg min Pande, for at forvise mig, om jeg var vaagen, eller om jeg sov. Den sidste Nats Hændelser forekom mig som en Drøm, og dog vare de kun altfor sande.

Næste Morgen læste jeg den hellige Messe for det hemmelige Forbunds ulykkelige Offer i den nærliggende Klosterkirke „du sacré coeur“. Da jeg efter endt Taksigelse atter vilde forlade Kirken, spurgte Priorinden,

med hvem jeg endnu havde Noget at tale om, mig, om jeg feilode Noget, da jeg saae meget forstyrret og bevæget ud. Jeg gav først et undvigende Svar. Men da dette ikke lod til at tilfredsstille hende, tilstod jeg, at der var hændet mig noget Usædvanligt, men viste mig ikke villig til at fortælle hende, hvad jeg havde oplevet, førend hun høitideligt havde lovet mig, ikke at ville fortælle det igjen til Nogen, hvem det saa var.

Da Priorinden med mange Tegn paa Forbauselse og Forfærdelse havde lyttet til min Beretning, meddeelte hun mig med Taarer, at den Myrdedes fromme Datter befandt sig i det samme Kloster som Nonne, og bad meget for sin elskede Fader, fordi hun vidste, at han var Medlem af det hemmelige Forbund. Hun vilde ved Efterretningen om sin ulykkelige Faders Omvendelse blive meget glad og opbygget. Men jeg kunde af Frygt for Efterstræbelser ikke beslutte mig til, allerede nu at forunde hende Trøst, og gav derfor ikke efter for Priorindens Forestillinger og Bønner.

Paa den hellige Julefest, den anden Dag efter denne Begivenhed, grublede jeg igjen over den sælsomme Historie. Uvilkaarligt falder da mit Blik paa en Pariser-Avis, hvori forskjellige Dødsfald vare anmeldte, iblandt Andre ogsaa om saadanne Personer, der vare ubekjendte, og henlagte i la Morgue, en Bygning, hvor man opbevarede fundne Liig. Strax sprang jeg op og ilede derhen. Der fandtes sex Liig, men intet syntes at ligne den Ulykkelige, som jeg søgte. Skuffet og mismodig vilde jeg igjen forlade Salen. Da bemærker jeg ved Væggen Klædningsstykker, der ere mig bekjendte, og ved et Baand hænger min kostbare Reliquie af det hellige Kors. Endnu skarpere end før mønstrer jeg Liget, som laae ved Siden af hine Klædningsstykker. Virkeligt! det var den Dødsdømtes Liig, rigtignok meget forandret ved Døden, men de karakteristiske Træk vare endnu

til at gjenkjende. For at overbevise mig fuldstændigt, slog jeg Tæppet lidt tilbage og blottede Halsen og Skuldrene. Ganske rigtigt! Ved Halsen viste der sig to Huller, lidt større fortil end i Nakken. Begge Halsaarer vare gennemstukne.

Opsynsmanden kom nærmere og spurgte mig nysgjerrig: „Søger De en Bekjendt blandt de Døde?“

„Denne Herre“, vedblev Opsynsmanden, „blev trukken op af Seinen og maa altsaa være druknet.“

Jeg taug, for ikke at røbe hvad jeg vidste, og lod Manden blive ved sin Mening. Flere Gange følte jeg mig fristet til at tage min værdifulde Reliquie tilbage, men Angesten for at forraade mig, og Fortrøstningen til, at man dog vist ikke vilde vanære det Hellige, holdt mig tilbage fra, atter at tage mit dyrebare Klenodie i Besiddelse.

Som jeg havde lovet, læste jeg ogsaa den næste Morgen den hellige Messe i det samme Kloster. Efter samme kom en af Nonnerne til mig og bad med undertrykt Hulken og frembrydende Taarer: „Vil De godhedsfuldt i det hellige Offer og i deres Bønner tænke paa min ulykkelige Fader!“

„Tør jeg spørge Dem om, hvilken Skjæbne der har ramt Deres Fader?“

„Ak!“ svarede hun, „jeg har mistet min elskede Fader, mistet ham to Gange — for Tid og Evighed! Havde Døden truffet ham i Naadens Stand, saa vilde jeg kunne forvinde Tabet, men efter et Liv, fjernet fra Gud, at døe saa pludseligt — det er forfærdeligt, skrækeligt! Kunde jeg frelse min ellers saa gode Faders Sjæl, da vilde jeg gjerne indtil den yderste Dag lide alle Kvaler i Skjærsilden. Alle Sygdomme, Skrøbeligheder, Lidelser og Trængsler paa denne Jord, alle Kvaler vilde jeg strax tage paa mig, naar jeg derved kunde frelse hans Sjæl.“



„Trøst Dem, Søster! Den døende Forløser har i den sidste Time forbarmet sig over Røveren paa Korset. Deres inderlige Forbønner ville ogsaa være komne Deres Fader til Godt.“

„Derom maa jeg tvivle“, bemærkede Nonnen og rystede paa Hovedet; „thi min Fader hørte til et hemmeligt Forbund, hvis Medlemmer i Døden afvise enhver geistlig Trøst.“

„Og hvis Deres Fader alligevel før sin Død havde modtaget Religionens Trøst!?“ indvendte jeg.

Tvivlende og haabløs saae Nonnen paa mig. Da tog jeg min Brevtaske frem og viste hende den sidste Side. Hendes Øine bleve forklarede, hun slugte Ordene, pressede dem inderligt til sine Læber, og idet hun faldt paa Knæ rakte hun Armene ud, saac op imod Himlen med sine taarefyldte Øine, og raabte høit med glad bevæget Stemme: „Gud være evig Tak! Min Fader er frelst!“

---

## Kirkepolitiske Breve. V.

Det, som giver den tyske Kirkeconflict en saa afgjørende Betydning, er ingenlunde — som Mange maaskee mene — de storslaaede Forhold, under hvilke denne haardnakkede Kamp gaaer for sig; thi vistnok er det et sælsomt Skue at see en „liberal“ Regering anspænde alle sine Kræfter for at berøve 14 Millioner af sine egne Undersaatter det Helligste og Dyrebareste de øje — men dersom det kun var det, der for Øjeblikket gik for sig i „Culturfolket“, saa vilde den udeelte og lidenskabelige Opmærksomhed, hvormed hele den europæiske Presse følger Begivenhedernes Udvikling, neppe være tilstrækkelig motiveret. Uret og Vold ere i det moderne Europa og navnlig i Preussen tvende gamle — man kunde næsten sige dagligdags — Ting; de vise sig snart hist,

snart her; idag mod et Folk, imorgen imod et Troesamfund, iovermorgen mod en Samfundsklasse; — de kunne umulig sætte Verden i Forbauselse mere! Nej! hvad der giver Forfølgelsen i Tydskland sin Betydning, er dens principielle Charakteer. Paa den ene Side kæmper den katholske Geistlighed og hele det katholske Folk for Kirkens Selvstændighed og den derpaa hvilende Grundsætning, at Troeslivet og Samvittighedslivet ligge udenfor Statsmagts retlige Sphære; det er den gamle christelige Sandhed, at Stat og Kirke ere tvende souveræne Magter — hver paa sit Gebet — som her forsvares; og man vil derfor med Rette ikke taale den verdslige Magts Indblanding paa det religiøse Omraade. Paa den anden Side stride den tydske Liberalisme og de preussiske Regeringsmyndigheder med alle Midler — hæderlige og uhæderlige — for at etablere Statens ubegrændsede og ubetingede Almagt. Hvad der her kæmpes for, er ikke blot det stik Modsatte af det, Katholikerne hævde med urokkelig Fasthed; det er et — til en vis Grad — nyt politisk Princip. Thi vel har det 19de Aarhundredes liberale Bevægelse, paa Grundlag af det forrige Aarhundredes Philosophie, nægtet Kirkens Ligeberettigelse med Staten; men den har — idetmindste i Praxis — ikke vedkjendt sig hin Statsalmagtstheori; tværtimod, den har endogsaa med mere eller mindre Energi hævdet Troens saavel som den personlige Frihed, og derved sat en Grændse for Statsmagten, der i mange Tilfælde har virket gavnligt og vækkende paa Nutidens aandelige Liv, og dette maa saameget mere anerkjendes, som den nye politiske Tilstand, der fremgik heraf, var et umiskjendeligt Fremskridt, i Forhold til hiin af mange gammeldags Conservative saa høit priste absolutistiske Periode, hvor Kongen og Bureaucratiet regerede ind i alt muligt, og baade var Præst og Degn og Politimester paa een Gang. Det preussiske System staaer hiin absolutistiske Faderlighed tilsyneladende meget nær; jeg siger — med Villie — tilsyneladende; thi i Virkelighed er der ogsaa her en stor og afgjørende Forskjæl. Absolutismens Aands-Tyranni udøvedes nemlig i Religionens, Kirkens eller Christendommens misforstaaede Interesse; men det er aldeles ikke Meningen med den preussiske Stats Absolutisme. Denne regerer vistnok ogsaa ind i

alt muligt; den gjør ogsaa eller vil ogsaa gjøre Kirken til et Regeringsdepartement; fornægter ogsaa Samvittighedens Frihed og Aandens Ret til kun at følge aandelige Myndigheder; denne fordrer ogsaa ubetinget Lydighed, men gjør alt dette i sit eget Navn. Den absolute Konge bilder sig ind at have tyranniseret Samvittighederne for Guds og Christendommens Skyld, den tyske Statsmagt bilder sig derimod Ingenting ind; den bryder sig hverken om Gud eller Christendom; den tyranniserer for sin egen Skyld. Den absolute Konge troede ikke paa Statens Almagt; han anerkjendte visse Grændser, visse Rettigheder, som ogsaa efter hans Mening maatte respecteres; det gjør den preussiske Stat ikke; den absolute Kongemagt var nemlig, trods alle Vildfarelser og trods megen politisk og religiøs Confusion — „til en vis Grad“ christelig; den nye preussiske Statsmagt er derimod pantheistisk; den anerkjender Ingen over sig — hverken Gud eller Rotten eller Sandheden, og Ingen ved Siden af sig — hverken Kirken eller nogensomhelst anden selvstændig Magt. Deraf kommer det, at denne Statsmagt, frisk væk træder alle tractatmæssige og naturlige Rettigheder under Fødder, og gjør det -- ei blot uden at rødme -- men gjennemtrængt af Overbeviisningen om, at det bør være saaledes, samtidig med, at den af sine Undersaatter fordrer blind Lydighed og ubetinget Underkastelse; en Sætning, som den: at man skal adlyde Gud mere end Monnesker, kan den ikke taale; thi efter dens egen Mening er ikke engang Gud over den. Staten er her med eet Ord traadt i Guds Sted, og den benytter denne sin Usurpation til at tilegne sig saa meget som muligt, og saa til at knuse hver den, der vover at remonstrere. Skulde man med eet Ord karakterisere den moderne preussiske Statsmagt i Modsætning til den gamle Absolutisme, saa maatte man nærmest betegne Forskjællen mellem dem derved, at denne var den mere eller mindre orthodoxe Protestantismes, hin derimod er Pantheismens eller Gudsfornegtelsens Tyranni. Thi dette sidste er trods alle pietistiske Vendinger Principet i den preussisk tyske Statsidé; der er kun eet Sidestykke til samme i Historien, nemlig den gamle romerske Kajsersstat; og ligesom denne i Grunden ikke troede paa Guderne, men brugte et Slags

fortyndet National-Religion til Parade, saaledes er den verdensbekjendte preussiske calvinsk-lutherske Gudfrygtighed ogsaa kun Parade; og ligesom de romerske Kaisere i Grunden vare fuldstændig ligegyldige med Hensyn til enhver Art af religiøs Overbeviisning for dennes egen Skyld, men ikke destomindre brændte, sængte og forfulgte de Christne som „Statsfarlige“, saaledes udjager, forfølger og underkuer Regeringen i Berlin ogsaa de Christne (Katholikerne) af den selvsamme Grund, nemlig som „Statsfarlige“; thi man maa ikke troe, at den megen Tale om Statsfarligheden kun er et Paaskud; tvertimod det er den rene og usminkede Oprigtighed; Katholikerne — navnlig Jesuiterne og Biskopperne — ere for en Stat, der lever af Rov og Uret, for en Stat, der har gjort sig selv til Gud, de farligste Fjender der gives; ganske vist ville, ja maa der komme flere til; det preussiske Statssystem er den levende og organiserede Fornægtelse af al Religion, af al Sædelighed, af al Frihed og af al Ret, og den, der ikke er denne Magts svorne Fjende, han er enten en Nar eller en Slyngel. Det er en fuldstændig Misforstaaelse, naar man har troet, at de orthodoxe Protestanter ikke havde noget at frygte af den berlinske Despotisme; de have Alt at frygte; thi ethvert Menneske med Samvittighed, ethvert Menneske, der ikke kan bekvemme sig til at adlyde Kongen af Preussen mere end selve Gud, er „statsfarlig“ og maa kues eller landsforvises. Den Forfølgelse, der for Tiden nærmest gaaer ud over Katholikerne, vil vende sig mod alle hæderlige Mænd i Landet, og har endnu langt fra naaet sit Høidepunct. Det lader ogsaa til, at Protestanterne begynde at faae Øinene op for Faren; navnlig efter den Sydowske Affaire og de forskjællige Planer, der ere fremkomne med Hensyn til Kirkeforfatningsspørgsmaalet; imidlertid er der naturligviis hos disse langt fra det Mod og den Energi som hos Katholikerne; det er en naturlig Følge af Standpunctets Uklarhed — af Mangelen paa virkelig Tro; medens det dog paa den anden Side er meget langt fra, at denne forsagte Vaklen har nyttet dem noget; Katholikerne hader og frygter og forfølger man — men den orthodoxe Protestantisme foragter og „masseregler“ man, uden at bryde sig det mindste om den Smule Knurren, der af og til afbryder den sædvanlige

servile Lovsang for Konge og Stat, ligesaa lidt som man synes at ville belønne disse Stakler for de ofte hypergemene Angreb paa Jesuiter og Paver, som de af og til ere skamløse nok til at give til Bedste. Dog det vil sikkert blive anderledes, og gid det blot ikke maa vare for længe; thi den preussiske liberale Stat maa enhver Mand af Ære bekæmpe uden Forbehold; hvad det for Tiden drejer sig om i Tydskland, er ikke en Strid mellem Protestantisme og Katholicisme; og endnu mindre mellem en bestemt Regering og visse bestemte katholske Biskopper og Præster; nei, det er den store Kamp mellem et hedensk Statstyranni og den sædelige og christelige Frihed; i denne Kamp kan Ingen — jeg siger ikke Christen — men Ingen, som endnu har en Smule Agtelse for Aand, tvivle om, til hvilken Side han skal gaac.

### Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Det er høist morsomt at see, hvilken Skræk der pludselig er kommen over de frække og feige Italienerne. De see med Forbauselse disse Valfarter i Frankrig og de troe, at næsten den hele katholske Verden forener sig med Frankrig for at drage til Rom og gjøre Ende paa hele den storartede politiske Humbug. — Der meddeles nu pludseligt, uagtet man hidtil altid har nægtet det, at den franske Minister ved det italienske Hof, Fournier, har protesteret paa den franske Regerings Vegne imod den nye Klosterlov. Han tog selv hen til Versailles for at tale for Italien, men forgjæves.

— Vor h. Fader, hvis Sundhed vedbliver at være fortræffelig, har i disse Dage modtaget en Deputation fra samtlige katholske Foreninger i Rom, hvis Adresse han besvarede med de Ord: „Ja, det er kun alt for sandt, at Helvede har sammensvoret sig imod os, men jeg er alligevel vis paa at seire! Jeg vil seire, ikke ved min egen Kraft, men ved Guds Kraft, ved Hjælp af den saligste Jomfrues Forbøn, og ved Eder, der altid vare, ere og skulle være min Glæde og Kronc. Lader os uden

Frygt kæmpe imod de fjendtlige Magter, hvis Stridskræfter ikke længe kunne holde Stand, fordi de kæmpe kun for Løgn og Uretfærdighed, medens vi stride for Sandhed og Retfærdighed.“

— I det den 25de Juli afholdte Consistorium har Paven udnævnt 22 Biskopper, nemlig 5 i Italien, 5 i Frankrig, 1 i Buenos-Ayres, 2 i Ungarn, 1 i Irland, 2 i Australien og 6 in partibus infidelium. I sin Allocution erklærede Paven, at Klosterloven stred imod Naturretten og Menneskeretten, he npegede paa de Straffe, som Kirken i lignende Tilfælde har anvendt, og anbefalede at opsende Bønner for, at Kirkens Trængsler snart maatte ophøre.

I Sandhed, hvo som endnu har nogen Følelse for aandelig Storhed, maa forbauses over den Dristighed, hvormed den ærværdige Olding midt blandt sine Fjender uforfærdet vidner om Guds Lov og Hans Sandhed. Saaledes talte engang en Ambrosius til Theodosius, en Biskop Vilhelm af Roeskilde til Svend Estridsen, og derfor vil Pave Pius blive rost gennem alle kommende Tider, ligesom disse berømte Mænd ere blevne roste af alle Aarhundreder.

**Tydskland.** Hvad der er skeet i Marienstadt i Nassau, er upaatvivlelig det Hensynsløseste, Preusserne have gjort. Præsterne af den Helligaandsorden styrede der en Opdragelsesanstalt for 80 forsømte Drengene og forvaltede tillige en vidtudstrakt Menighed, som bestaaer af henved 20 Dele. Den 12te Juli kom Amtmanden og erklærede, at de strax maatte ophøre med deres præstelige Virksomhed, og inden 14 Dage angive, hvor de agtede i Fremtiden at leve. Hvad der nu bliver af disse 80 fattige Drengene og af disse 2000 forladte Katholiker, derom bryder naturligviis den høihjertede, gudfrygtige preussiske Regering sig ikke det mindste.

**Meeklenborg.** Den lutherske Sognepræst, Dr. Hager, hvis Conversion har vakt den største Opsigt der saavel som i hele Tydskland, har nu udtalt sig i et lille, fortræffeligt Skrivt, betitlet: „De Grunde, som have bestemt mig til at vende tilbage til den romersk-katholske Kirke“ (hos Herder i Freiburg), som vi ville benytte til at meddele noget om hans Liv og om Veien, ad hvilken han har fundet den sande Kirke. Han er født i Altenburg, hvor

hans Fader var Byfoged, i Aaret 1835. Efter der at have absolveret Gymnasiet, drog han til Universitetet i Leipzig. Opdragen i Rationalismen blev han ved sin Ven, den nuværende Sognepræst, Joh. Heschel, bragt til Troen paa Christus. Det første katholske Indtryk modtog han ved Læsningen af Alban Stoltz's „Kalender for Tid og Evighed“. I Erlangen, hvor han fortsatte sine Studier, holdt han mere af at gaae i den katholske end den lutherske Gudstjeneste. 1859 var han ansat ved Gymnasiet i Hildesheim, og hørte der den berømte, nu afdøde P. Roh prædike. 1860 blev han kaldet til Gymnasiet i Schwerin, hvor han det følgende Aar giftede sig med en christeligindet Jomfru. Deres Familieliv var besjælet af sand Guds frygt. Hver Aften holdt han en Andagtstunde med sin Familie og med 6, forskjællige fornemme Familier tilhørende Elever, der bleve opdragne i hans Huus. Han grundlagde i Schwerin en Forening for protestantiske Ynglinge, og prædikede tillige i Hofkirken. Han vedblev med at læse Alban Stolz og kom altid Sandheden nærmere. En ung Pige, som han havde underviist i flere Aar, vilde følge sin Fader, som var traadt tilbage til den katholske Kirke; Hager blev af den protestantiske Moder anmodet om at give hende en særegen Underviisning om de christelige Confessioners forskjællige Lærdomme. Men ved at undervise Pigen blev han selv snart overbeviist om, at de katholske Dogmer, ja selv Ufeilbarhedslæren, ikke lade sig modbevise med Grunde; og medens han skulde advare mod Catholicismen, blev han mere og mere velvilligt stemt imod den. — „Ja“, skriver han, „hvor underligt! netop Læren om Pavens Ufeilbarhed, Forhandlingerne paa Konciliet, Centrumspartiets Taler paa Rigsdagen, Biskoppernes Udtalelser, gjorde mig, skjøndt jeg endnu ikke følte det bestemt, den katholske Kirke Dag for Dag kjærere. Jeg ombyttede siden mit Lærer-Embedet med det godt doterede og behagelige Embedet som Sognepræst i Rambow ved Malchin. Jeg kunde nu i større Ro hengive mig til mine Studier, og jeg blev mere og mere styrket i min Tro paa den katholske Kirkes Sandhed. Enhver Gudstjeneste, enhver Embedsforretning, Bladens idelige Skjænden paa Paven og Kirken, mine Samtaler med mine Bønder om Religionen, mine

Disputer med mine geistlige Stalbrødre -- Alt drog mig uimodstaaeligt hen til den katholske Kirke.

(Slattes.)

**Wien.** „Vaterland“ meddeler et Reskript af Underviisningsminister Stremayr, som er af stor Betydning, fordi det beviser, at der i Wien er skeet en Luftforandring. Som bekjendt havde de verdslige Professorer ved Universitetet i Insbruck villet udelukke de theologiske Professorer, som alle høre til Jesu Selskab, fra Rectorværdigheden, og for et Aar siden tilstod den selv samme Minister Professorerne, at de ved Rectors Valg maatte forbigaae Jesuiterne, hvilken Uretfærdighed havde til Følge, at den tyrolske Landdag blev lukket. Nu har Ministeren formelig taget sin Bestemmelse af forrige Aar tilbage. — Han har tilmed begyndt et Felttog mod de radicale Skolelærere, hvormed han gaaer energisk fremad. Der gaaer næsten ingen Dag forbi, uden at han leverer dem en ny Skjærmydsel.

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 10de August. 10de Søndag efter Pintse.** (Laurentius.) Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. 11 M. Tiburtius og Susanna, Mart. 12. Ti. Clara, Jomfru. 13. O. Johannes Berchmans, Bekj. 14. To. Eusebius, Bekj. 15. F. Mariæ Himmelfart (fejres offentlig paa førstkommande Søndag). 16. L. Hyacinth, Bekj.

Tirsdagen d. 12., Onsdagen d. 13. og Torsdagen d. 14. August holdes om Aftenen Kl. 7½ i Sct. Ansgars Kirke offentlig Andagt for at anraabe om Guds særlige Beskyttelse for Kirken og dens synlige Overhoved.

Lørdagen d. 16. August er befaleet Vigiliefastedag.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¼. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8½. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8½. Løverdags Aften Kl. 5—8.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

*N<sup>o</sup> 20.* Søndagen den 17de August. 1873.

---

**Indhold:** Hvorfor kalder den katholske Kirke sig den enesaliggjørende? Knud den Hellige. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Mecklenborg. Frankrig, Kjøbenhavn.

---

## Hvorfor kalder den katholske Kirke sig den enesaliggjørende?

Som et slaaende Beviis for den katholske Kirkes Intolerance fremføres der atter og atter, at den kalder sig den enesaliggjørende. Hvorledes kan der endnu være Tale om Tolerance — spørger man — naar man uden videre fordømmer Alle, der have andre Anskuelser? Hvorledes kan dette forenes med den Kjærlighedens Aand, der efter Christi eget Udsagn skal være Kjendemærket for hans Disciple? Hvorledes stemmer dette overens med vor Frelasers Ord: „Dømmer ikke, for at I ikke skulle fordømmes?“ Svaret paa disse Spørgsmaal er særdeles let, saafremt man blot rigtigt forstaaer Betydningen af Ordet „enesaliggjørende“, og ikke opfatter det saaledes, som det er blevet mistydet enten af uforskyldt Uvidenhed eller af Ondskab.

Man har nemlig villet fortolke dette Ord saaledes,

at den katholske Kirke dermed betragter alle Ikke-katholiker som for evig fortabte og fordømte til Helvede. Men den katholske Kirke har aldrig paastaet, at Alle, der ikke staae i synlig Forbindelse med den, skulde være hjemfaldne til den evige Fordømmelse. Tvertimod, efter dens Lære fordømmes kun de, der døe i Guds Fjendskab, i en svær Synd; og en svær Synd begaaes kun med Vidende og Villie. Nu er det dog unægteligt, at der gives Mange, som aldrig have hørt Noget om den katholske Kirke, og derfor kan det ei heller ansees for at være deres egen Skyld, at de ikke slutte sig til den. Og i Henseende til de Øvrige, der staae udenfor den katholske Kirke, anmasser Kirken sig heller ingen Dom; den advarer alle sine Børn paa det alvorligste mod at dømme Andre og overlader Dommen til Herren, som randsager Hjerter og Nyre og paa Dommedag vil anvise Enhver sin Plads enten ved sin høire eller venstre Side.

Derimod paastaer den katholske Kirke, og har til alle Tider paastaet, at den er den ene sande Christi Kirke, at den alene besidder de Midler, som Christus har givet Menneskeheden til Opnaaelsen af den evige Salighed. Den paastaer, at den alene efter Christi Villie og Anordning er den guddommelige Anstalt til at hellige, frelse og saliggjøre Menneskene. Den paastaer, at hver den, som erkjender den katholske Kirke for at være Christi eneste sande Kirke, under Straf af den evige Fordømmelse er forpligtet til at slutte sig til den og holde fast ved den, og at en Saadan ikke kan blive salig, naar han tiltrods for denne sin bedre Overbeviisning holder sig fjernt fra den, hvad enten det er af Ligegyldighed og Træghed, eller af feig Menneskefrygt eller hvilkensomhelst anden Bevæggrund. Og deri har den fuldkommen Ret.

Denne Paastand er nemlig den nødvendige Følge af, at den katholske Kirke er Christi sande Kirke. I

samme Øieblik, i hvilket den katholske Kirke ophørte, i denne Forstand at kalde sig den enesaliggjørende, opgav den alt Krav paa at være Christi sande Kirke. Christus har jo ikke indstiftet een Kirke for at frelse Nogle, og samtidigt grundlagt en anden Anstalt for at føre de øvrige Mennesker til den evige Salighed. Han har kun grundlagt en eneste Kirke til at fortsætte hans store Frelsergjerning indtil Verdens Ende, til at meddele alle Slægter Naadens overnaturlige Liv i rigeligt Maal. Til denne sin Kirke har han udelukkende betroet sin guddommelige Lære, sine Naadens og Frelsens Midler samt Magten til at føre Menneskene paa Veien til Dyd og Salighed. Denne sin eneste Kirke har han forjættet, at ville forblive hos den alle Dage indtil Verdens Ende, at ville oplive og besjæle den med sin Aand, i den og ved den Selv at ville vogte sin store Hjord.

At skille sig fra denne ene Christi Kirke eller holde sig fjernt fra den, er saaledes det Samme som at holde sig fjernt fra Christus selv, i hvem vi alene kunne frelles; at foragte Kirken er at foragte Christus selv, med Ringeagt at tilbagevise hans himmelske Lære og hans Frelsesmidler, samt at unddrage sig hans sikke, ubedragelige Veiledning. Ligegyldighed mod Kirken er Ligegyldighed mod Christus selv, mod den Sandhed, som han forkynder, mod den Naade, han tilbyder, mod den Frelsens Vei, ad hvilken han vil føre os. Mon vel den, der adskiller sig fra Christus, al Naadens og Frelsens Kilde, og udviser Ligegyldighed og Ringeagt imod Ham, kan gjøre sig grundet Haab om at blive salig? Ligesaalidt kan den opnaae den evige Salighed, der adskiller sig fra hans Kirke, ringeagter den eller forholder sig ligegyldig imod den.

Disse Slutningers Rigtighed maa ethvert religiøst Samfund, der udgiver sig for Christi Kirke, nødvendigviis

anerkjende. Og dersom Protestantismen var sikker paa at være Christi Kirke, saa maatte den paastaae det Selvsamme som den katholske Kirke, og endnu den Dag i Dag sige med Luther (Kirkepost. Wittenberg. 1530. S. 92) „Udenfor den christelige Kirke gives ingen Sandhed, ingen Frelser og ingen Salighed.“ Enhver Kirke, der ikke paastaaer at være den enesaliggjørende i den ovenfor udviklede Betydning af Ordet, opgiver allerede derved alt Krav paa at være den af Kristus til Menneskenes Frelse indstiftede Kirke. Dette fremgaaer klart af Begrebet „christelig Religion“. Thi, hvad er Religion? Et Baand („religio“ af „religare“, hvilket paa Dansk betyder „at forbinde, forene“), der forbinder Menneskeslægten med Gud. Den christelige Religion er et Indbegreb af Sandheder og Pligter, der have Hensyn til Gud og til Opnaaelsen af vor Frelse, og ere blevne forkyndte Menneskene ved Jesus Christus, vor eneste Frelser. Mennesket havde i Paradiset fulgt Slangens Raad, overskaaret det Baand, som Skaberen selv havde knyttet imellem sig og Skabningen, og derved forspildt sit Krav paa Foreningen med sin Skaber. For atter at sætte Mennesket i Forbindelse med sig, sendte Gud sin egen Søn til Verden, for at han paa den ene Side skulde afsone Menneskeslægten Brøde, men paa den anden Side ogsaa skulde forkynde de Sandheder, som Mennesket bør holde fast ved, og gjøre os bekendte med de Pligter, som Mennesket har at opfylde, for at den gjenoprettede Forbindelse ikke igjen skal opløses, men kan fuldkommes i Himmelen. Indbegrebet af disse Sandheder og Pligter er den christelige Religion. Saa sandt der nu kun gives een Gud, een Christus og een Menneskeslægt, saa vist maae disse Sandheder og Pligter være de samme for hele Menneskeslægten. Hvad der er sandt, maa være sandt for Alle og Enhver, og hvad der er Pligt for Mennesket som

Menneske ligeoverfor Gud, maa være Pligt for Alle og Enhver; At nægte dette, strider imod Guds Sanddrthed og er en Selvmodsigelse. Lad os tage et Exempel for at gjøre Sagen tydeligere! „Er Skriftemaalet af Gud anordnet til vor Frelse eller ikke?“ Svaret: Ja eller Nei vedkommer tilvisse i lige Grad alle Mennesker. Har Gud anordnet Skriftemaalet til vor Frelse, saa maae ogsaa Alle, som have syndet, være forpligtede til at skrifte; og har Gud ikke anordnet det, saa behøver Ingen at skrifte. Thi hvo vilde vel tilskrive Gud den Urimelighed, at han af Katholikerne skulde forlange som Betingelse for Syndsforladelsen og saaledes for den evige Salighed, at de skulde skrifte deres Synder for Præsten som hans Stedfortræder, — og at han samtidig skulde tillade Protestanterne at sige: „Jeg gjør det ikke og bliver dog salig?“ — Et andet Exempel: „Ere gode Gjerninger nødvendige til Salighed eller ikke?“ Svaret: Ja eller Nei vedkommer igjen alle Mennesker paa samme Maade. Ingen kan fornuftigviis tænke, at Gud af Katholikerne skulde forlange gode Gjerninger som Betingelse for det evige Liv, og for Protestanternes Vedkommende nøies med Troen alene. Det samme gjælder paa samme Maade om alle øvrige religiøse Pligter; med andre Ord: Naar der gives en guddommelig Religion, saa gives der ogsaa kun een Religion og denne ene Religion er da nødvendig til vor Frelse. Christus er sandelig ikke nedstegen fra Himmelen, han har ikke ved Apostlene forkyndt sin Lære, grundlagt sin Kirke, han har ikke med usigelig Møie og Besvær fortjent os sin Faders Velbehag, for at vi bagefter dog ustraffede skulde afvise Alt dette; nei, de Mennesker, som med Vidende og Villie afvise hans Naademidler, maae være saa meget desto mere strafværdige, jo rigeligere de Naadeskatte ere, som Christus har betroet sin Kirke og igjennem den tilbyder os.

Ligefrem taabelig er derfor den Indvending, som man undertiden hører: „Vi troe jo Alle paa een Gud; vi have jo Alle een Christus.“ Netop fordi vi Alle troe paa een Gud, kan der ogsaa kun gives een sand Religion, der fører os til det evige Liv, og hvis Pligter ere bindende for Alle og Enhver, der kjender dem, saa at den, der alligevel ikke opfylder dem, maa gaae tabt for evigt. Fordi vi Alle have een Christus, bør vi ogsaa Alle gjøre det, som Han befaler os at gjøre. Og her staaer netop det Bud i Spidsen, at vi bør troe og gjøre Alt, hvad hans Kirke befaler os at gjøre. Christus siger jo ligefrem: „Hvo som ikke hører Kirken, være dig som en Hedning og Tolder“, og: „Hvo som ikke troer, han er allerede dømt.“ Hvortil behøvedes der overhovedet en christelig Kirke og Religion, dersom man kunde blive salig i enhver anden? At forlange af den katholske Kirke, at den skulde ophøre at kalde sig den enesaliggjørende, er intet Andet, end at forlange, at den skulde underskrive sin egen Dødsdom. Er den ikke den enesaliggjørende, saa er den slet ikke Christi Kirke, saa har den slet ingen Ret til at bestaae, og maatte jo før jo hellere skaffes ud af Verden.

Og, gjentage vi nu det Spørgsmaal, der har givet Anledning til disse Overveielser: „Hvorfor kalder den katholske Kirke sig den enesaliggjørende?“ — saa lyder Svaret ligefrem: Fordi den er fuldt overbeviist om at være Christi Kirke. Fordi den veed, at Christus ikke har stiftet særegne Kirker for de enkelte Verdensdele og Lande, at han ikke vilde vide noget om særlige Folkkirker, men at han har stiftet en almindelig Kirke, der forkynder de samme Sandheder for Alle og Enhver, paalægger Alle og Enhver de samme Pligter, uden hvis Opfyldelse de de ikke kunne naae til det evige Liv. Og, langt fra at denne Paastand skulde mistænkeliggjøre den katholske

Kirke, er den netop et af de vigtigste Beviser for dens Sandhed og Guddommelighed, ligesom det er et tydeligt Beviis for en Religions Ikkeberettigelse, naar den ikke vover at kalde sig den enesaliggjørende.

(I en senere Artikel ville vi faae Leilighed til nærmere at omtale dem, der ikke staae i synlig Forbindelse med den katholske Kirke: om og hvorledes det er dem muligt at opnaae den evige Salighed.)

f.

### Knud den Hellige.

Død den 19de Januar 1086.

Efter Alban Stolz (Lidelser i Christendommen).

Det er snart 800 Aar siden, at i Danmark en Konge blev ombragt paa en grusom Maade. Der var Oprør i Landet, Kongen befandt sig netop i Kirken i Odense; hans Broder og nogle Krigsfolk, der vare blevne ham troe, vare hos ham, da Oprørerne i stort Antal stormede løs paa Kirken; Kongens Broder og Mænd forsvarede dens forskjellige Indgange med stor Tapperhed. Da foer en Steen ind igjennem Bue-Vinduet og traf Kongen haardt i Panden lige over Øiet, saa at Blodet styrtede frem, og Kongen maatte holde Saaret sammen med Haanden, for ikke ganske at forbløde sig. Men da Kirkens Døre ikke destomindre bleve forsvarede med stor Standhaftighed, saa begjærede en af Førerne for Hoben, ved Navn Eivind, at tale med Kongen, for at slutte Fred. Kongens Broder raadete alvorligt til, at man ikke skulde troe dem, og ikke indlade ham; men Kongen befalede, at lade ham komme ind. Eivind kom altsaa, bukkede dybt for Kongen, som om han vilde hilse ham ærbødigt;

men drog, idet han reiste sig, en Dolk frem under Kappen og stødte Kongen den i Livet. Morderen sprang derpaa hurtigt op paa Alteret, for at flygte igjennem Kirkevinduet; men da han allerede var halvt oppe, traf en af Kongens Krigsmænd ham saaledes med Sværdet, at den ene Deel af Kroppen faldt ud af Vinduet, og den anden blev liggende i Kirken. Dette bragte Oprørerne til fuldstændigt Raseri; og de kastede fra alle Sider Stene og Kastespyd igjennem Vinduerne, men Kongen var endnu ilive og laae foran Alteret badet i sit Blod og ventede paa Døden; da blev han truffen af et Spyd, der gjorde Ende paa hans Liv. Ogsaa hans tappre Broder med de sytten øvrige Krigsmænd, der saa standhaftigt havde forsvaret ham, bleve dræbte.

Hvorledes er det nu gaaet til, at Gud har sendt denne Konge saa haard en Død? Hvorved har han forskyldt det? Har han maaskæ selv myrdet eller piint sine Undersaatter, eller søgt at undertrykke Religionen? Vi ville see, hvad Historien beretter herom.

I den Tid var det Skik og Brug i Danmark, at Folket valgte sine Konger; og den Konge, om hvis Død jeg har fortalt, var Svend Estridsens næstældste Søn Knud. Han sørgede først og fremmest for, at Christendommen, der var udbredt i en Deel af Landet, blev forkyndt overalt. Han var nødt til, ofte at føre Krig med andre Folkeslag, fordi disse brøde ind i Landet og hærjede det. I alle disse Krige var han scirrig og overvandt Fjenderne. Men han benyttede ikke sin Seir til at berige sig, men til ogsaa i disse Lande at lade Christendommen forkynde.

Knud den Hellige gav strenge Love for at undertrykke grove Forbrydelser, og holdt nøie paa, at de bleve udførte uden Persons Anseelse. En Mand, ved Navn Eigild, var af Kong Knud sat til Statholder paa en Ø, fordi hans Fader havde ydet Riget gode Tjenester,



og fordi Eigild selv havde været Kongen til væsentlig Nytte. Men Eigild vilde leve i Pragt og Herlighed som en Fyrste, og dertil vare hans Indtægter ikke tilstrækkelige; dette bragte ham efterhaanden saa vidt, at han drev Sørøveri for at skaffe sig Penge. Da Kongen fik det at vide, befalede han ham, at holde et mindre Tjenerskab, og at indskrænke sine Fornødenheder. Men Eigild gav kun tomme Løfter. Istedetfor at forbedre sig drog han med 18 Skibe til et Naboland og plyndrede det. En anden Gang strandede et rigt Kjøbmandsskib paa den Ø, hvor Eigild var Statholder; men, istedetfor at staae Folkene bi, røvede han Kostbarhederne og Varerne paa Skibet, og lod det derpaa opbrænde tilligemed Matroserne, for ikke at blive opdaget. Rygtet om denne Skjændselsgjerning kom alligevel for Kongens Øren, og denne lod Eigild føre til sig. Eigild tilstod hvad han havde gjort, i den Indbildning, at Kongen ikke vilde anslaae det høit, da han personlig ikke havde nogen Skade af Sagen, og tidligere havde viist ham saa megen Gunst. Ogsaa Eigilds Slægtninge og Venner, høitstaaende Mænd, tilbøde Kongen en stor Sum Penge, naar han vilde eftergive Eigild Straffen. Men Kongen svarede, at hvis han her ikke øvede Retfærdighed, saa vilde han blive deelagtig i Forbrydelsen; han lod derpaa Eigild hænge i en Skov.

Som han var retfærdig, saaledes øvede han ogsaa alle andre Dyder, der isærdeleshed sømme sig for en Fyrste; hans største Omsorg var det, overalt i sit Rige at udbrede Velstand og Christendom. Og han foregik Alle med et godt Exempel i Dyd og Fromhed. Han var streng imod sig selv, bad med stor Bestandighed om Guds Bistand, gav meget til de Fattige og anvendte meget paa at bygge og udstyre Kirkerne. I sit kongelige Slot indførte han christelig Tugt og gode Sæder, saa at ingen Slags Udskeielse eller Uorden taaltes her.

Og for at sige det i Korthed, hele Kongens Liv var saaledes, at den h. Fader har canoniseret ham, efterat alle Vidnesbyrd om hans Liv og Død vare nøiagtigen prøvede. See saaledes var den hellige Knud — og dog har han, menneskeligt talt, faaet en saa sørgelig Død.

(Sluttet.)

---

## Kirkepolitiske Breve. VI.

Den politiske Opmærksomhed, som i den seneste Tid fortrinsviis har været knyttet til den liberale preussiske „Rets-Stats“ Felttog mod Frihed og Ret, er i disse Dage bleven hendragen til en anden Kant af Europa, nemlig den lille By Frohsdorff ved Wien, hvor Frankrigs retmæssige Konge, Henrik V (Greven af Chambord), nu allerede i flere Aar har ventet paa at hans Landsmænd skulde komme til Fornuft. Ofte har Telegraphen meddeelt, at det orleanistiske Parti (de Halvconservative) nu havde besluttet sig til at anerkjende Legitimitetens Ret, og hver Gang har det viist sig at være en Misforstaaelse; i denne Tid fremkom der atter Rygter af lignende Natur, men man havde hørt dem saa tidt, at man ikke længere troede paa dem, og da Chefen for den orleaniske Familie — Greven af Paris — nu dog virkelig reiste — ikke blot til Wien — men ogsaa til Frohsdorff, for at aflægge det saa længe bebudede Besøg hos sin kongelige Fætter, meente man almindelig, at der heri maatte skjule sig et af Orleanernes gamle Rænkespil, og Intet videre. Det lader dog til, at man dennegang har taget Feil; Greven af Paris har — saaledes siges der — uforbeholdent anerkjendt Greven af Chambord som den eneste Repræsentant for det monarchiske Princip i Frankrig, og Mødet med denne skal have haft en meget hjertelig Charakter. Hvad Følgerne heraf kunne blive, er for Øieblikket umuligt at sige. Greven af Chambord hører til de i vor Tid saa yderst sjeldne ærlige Politikere; han er gjennemtrængt af Overbeviisningen om, at kun

en Tilbagevenden til det retmæssige Arvekongedømme — Kongedømmet af Guds Naade — kan frelse Frankrig fra Aaret 89's frygtelige Conseqvenser — den røde Communisme, og han vil ikke opgive en Tøddel af hvad han anseer for Sandhed og Ret, for dermed at vinde en Krone af „Folkets Villie“ og en ephemere Popularitet; thi han er ikke, som Napoleoniderne, som Orleanerne, med eet Ord som de Fleste Andre — en politisk Æventyrer; men en „Mand“. Han har derfor altid afviist alle de mere eller mindre perfide Tilbud, som hidtil ere gjorte fra de „Liberales“ Side, for at faae ham til at laane deres Experimentalpolitik sit kongelige Navn, og han vil visselig vedblive dermed. Han hører til dem som troe, og derfor haster han ikke. Om han nu om kort Tid vil komme til at bestige sine Fædres Throne, afhænger derfor ene og alene af, om det franske Folk alvorligt og ærligt har indseet, at det hidtil er gaaet en gal Vej, eller ikke; thi paa „Humbug“ indlader Henrik den Femte sig ikke. Opinionens Dom er ham fuldstændig ligegyldig; det eneste han agter er Guds Villie, og han tvivler ikke om, at det er langt bedre, at Frankrig vedbliver at være en virkelig Republik, end at det bliver lavet om til et parlamentarisk Folke-Kongedømme; Noget, der maaskee i et Øieblik kunde dupere Mængden, men i Virkeligheden ikke vilde føre til Andet end til at udsætte den Krise, der er en nødvendig Betingelse for Landets Regeneration. Blicher imidlertid det legitime Monarchi gjenoprettet i Frankrig, vil det være eensbetydende med en afgjørende Vending i de europæiske Forhold. Don Carlos vil da rimeligviis paa samme Tid bestige Thronen i Spanien, og en Omdannelse af de italienske Forhold bliver uundgaaelig. De romanske Folk ville da have endt deres Straffe- og Prøvelsestid, for paany at repræsentere Troens, Rettens og Civilisationens Sag inod det nye tyske Rige, som med hver Dag der gaaer, synes at blive mere og mere fortrolig med sin Rolle som Demoralisationens og det ledende Statstyrannis Forkæmper i vort Aarhundrede. At „Omvendelsen“ maa begynde hos de romanske Folk, er jo forøvrigt Noget, der følger af Sagens Natur; disse have altid — takket være deres klare og livlige Begavelse — været en Menneskealder forud for alle andre; de maae derfor

ogsaa „løbe Linen“ ud før disse; Spørgsmaalet er kun, om dette skal skee nu, eller om en ny og større Ud-gave af Communen maa gaae iforveien; vide det kan naturligviis Ingen; men det alvorlige og kraftige religiøse Liv, der Dag for Dag med større Styrke rører sig i Frankrig, berettiger os til at haabe, at den Tid ikke er fjern, da det moderne Statshodenskab vil finde sin Modvægt i Europa. Blandt alle romanske Folk, staae Italienerne utvivlsomt nærmest for Tour til at følge Spaniens og Frankrigs Exempel; den politiske Demoralisation, der har skabt det „enige Italien“ paa Grundlag af Retskrænkelser, Underfundighed og Bajonetter, har nemlig allerede baaret sin sædvanlige Frugt — den materielle Nød. Finantserne ere i den største Forvirring, Skatter og Statsgjæld have naaet en fabelagtig Høide; Fallisementer høre til Dagens Orden; den offentlige Sikkerhed har aldrig været ringere, og Papirspengenes Værdi er (da Tvangscoursen kun kommer National-Banken og ikke de private Seddelbanker tilgode) for en stor Deel = 0, hvilket navnlig tynger haardt paa de arbejdende Classer, der neppe ere „patriotiske“ nok til at være glade ved, en skjøn Dag at maatte nøies med Fidibusser i Stedet for Penge. Der er intet, der aabner Folks Øine saa godt som Nød; i Italien staaer den lige for Døren og lige bag ved den staaer den røde Republik — d. v. s. Krisen. — Noget lysere synes Forholdene i Østerrig ogsaa i den senere Tid at have stillet sig. Vistnok hersker sammesteds den meest veltilfredse Liberalisme, og det baade i de tyske og i de ungarske Lande; i de første har man, ved Hjælp af mere eller mindre aabenbare Forfatningsbrud, faaet Rigsraadet saaledes omdannet, at de enkelte Landsdeles Selvstændighed derved have lidt et betydeligt Skaar; Hensigten hermed var at skaffe de tyske centralistisk sindede Liberale Overvægten; men foruden Børskrisen, der var særlig compromiterende for Partiet, har nu Utilfredsheden og Oppositionen i de forskjellige antiliberale og ikke tyske Provindser begyndt at udøve en heldig Virkning paa højere Steder; man taler endog om, at Kaiseren, der er en retsindig men noget svag Mand, skulde være nær ved at tage Mod til sig, og give Ministeriet Auersperg Løbepas, hvilket vilde være eensbetydende med et Omslag i

føderalistisk Retning: d. v. s. i Retning af national Selvstændighed og sundere christelige Grundsætninger, hvis Mangel stedse føleligere viser sig under det liberale Regimente. Der blev i saa Tilfælde kun to „Mønsterstater“ tilbage i Europa, nemlig Schweits og Tydskland; begge disse Steder gaaer man endnu rask fremad paa den moderne Glidebane, der vil ende med at rulle hele Samfundet ud i Anarchiets Malstrøm; begge Steder er nemlig Statens Almagt aabent og uforbeholdent proclameret, og begge Steder benyttes samme af de „liberale“ Herrer til at nedtræde Alt, som ikke er lumpent nok til at sige ja og amen til det, disse finde paa til egen Profit og Folkets Fordærvelse; men begge Steder er Modstanden haard, og de Skuffelser, Regeringerne daglig erfare, ere alt andet end behagelige; dette gjælder navnlig om Tydskland. Først — i 1870 — haabede man, at Biskopperne skulde falde fra Troen og bryde med Rom efter Conciliet — og man tog Feil. Saa speculerede man i Gammel-Katholicismen, men den gjorde ynkelig Fiasco; hele Bevægelsen endte som al aandelig Halvhed med at gjøre et komisk Indtryk. Folket blev ved sin gamle uforfalskede katholske Christendom og fulgte sine retmæssige Lærere. Da begyndte man at bruge Magt; „Kirkelovene“ skulde knække hvad der ei vilde bøje sig; men heller ikke det vilde hjælpe. Man har taget de materielle Subsistensmidler fra Biskopperne, lukket Seminarier og Skoler, udjaget de geistlige Ordner, ja i den sidste Tid har man endog stevnet flere Biskopper (saaledes i Cöln og Posen) for Retten og forbudt de Præster, der ei havde ansøgt om Regeringens Tilladelse til at udøve deres Kaldspligter, at læse Messe, saavel som al anden geistlig Virksomhed; men forgjæves. Ingen gjør Mine til at bøje sig; en Judas-Adresse, som nogle Embedsmænd og schlesiske Godseiere søgte at faae i Stand blandt Katholikerne, og som skulde udtale Tilslutning til de nye Love, mødte almindelig Foragt; det katholske Folk staaer tappert ved Siden af sine Hyrder, og vil som disse adlyde Gud mere end Mennesker. Nu er endelig Bismarck bleven syg! det er Tegn paa, at selv han begynder at føle, at det kniber, og at der maa skee noget „noch nie Dagewesenes“; thi det er ikke ganske uden Grund, at man har sagt: naar

Bismarck bliver nerveus og Keiser Wilhelm begynder at bede, saa have de Ondt i Sinde. Vi faae at see om det slaar til dennegang!

### Kirkelige Efterretninger.

**Mecklenborg** (Sluttet). I Mai Maaned 1872 havde jeg fattet min Beslutning. Jeg kunde ikke længere „recalcitrare contra stimulum“. Jeg tilskrev Alban Stolz og besøgte ham i Freiburg; jeg foretog ogsaa en Reise hen til det berømte Valfartssted Maria Einsiedeln. Hvad Alban Stolz i dette tunge Aar 1872 indtil den Dag i Dag har været for mig, det fortier jeg; der kommer en Dag, som skal bringe det for Lyset! Gud vil lønne ham derfor! Her skal jeg blot fremhæve, at jeg hverken i Freiburg, eller i Maria-Einsiedeln, eller i Luzern, eller hvor jeg ellers kom sammen med Katholiker, blev foranlediget til at fremskynde mit Forhavende. Dersom mit Hjerte og min Samvittighed ikke havde drevet mig, saa havde jeg endnu i mange Aar kunnet tøve. Men jeg frygtede for at synde imod Herrens Naade. Derfor gjorde jeg den 22de Januar 1873 min Øvrighed og min Menighed den Meddelelse, at jeg frivillig vilde nedlægge mit Embede. Den Bedrøvelse, som hele min Menighed ved denne Efterretning utvetydigt lagde for Dagen, kunde have brudt mig Hjertet i Stykker, dersom ikke det Haab, at jeg snart i den sande Kirke skulde opnaae fuldkommen Fred, altid havde holdt mig opreist. Min Hustru gik det ligesaa! At hun var rede til, med mig og vore 4 kjære Børn at blive jordisk fattig for engang at blive himmelsk rig, det har til alle Tider været mig en stor Støtte og Trøst. Og saa lægge vi tilfældes Alt tillidsfuldt ned i Guds Hænder. Den Bøn, vi i Forening tusinde Gange have frembaaret for Guds Throne: „Herre, led vort Livs Vei efter dit Raad!“ den er bleven opfyldt langt over hvad vi kunde tænke og forstaae. Han har ført os ad underfulde Veie; Hans Naade være priset! Han vil lade os alle sex finde hvad vi søge;

han vil, som tilforn, give os vort daglige Brød og lade den katholske Kirke blive vor trofaste Moder, som fører os til Faderen. Lovet være Jesus Christus! Amen.“

**Frankrig.** Den konservativt og monarchisksindede Deel af det franske Folk imødeser med spændt Forventning Udfaldet af det Forsoningsforsøg mellem den ældre og yngre Linie af det gamle Kongehuus, hvorom de politiske Blade i de sidste Par Uger daglig have indeholdt Beretninger. Saafremt det skulde lykkes at udfinde et Grundlag for en Overenskomst, der kunde hidføre de monarchiske Grundsætningers endelige Seir, og gjøre Ende paa den langvarige politiske Tvedragt, uden at krænke den eneste legitime Thronarving, Greven af Chambords, berettigede Krav paa et afgjort Brud med Revolutionsprincipet og dets Affødninger — det folkekaarne Kongedømme af 1830 og det usurperede Kaiserdømme af 1852 —: da vil denne Forsoning upaatvivlelig faae betydningsfulde Følger for den katholske Kirkes hele nærværende Stilling, saameget mere, som man ligeledes tør nære Haab om det legitime Monarchies snarlige Gjenoprettelse i Spanien.

**Kjøbenhavn.** Fyrst Bismarck synes nu desværre at sysselsætte sig med Danmark. Først fik vi hans Samtale med den slesvigske Deputerede Kryger — et saa snildt Mesterstykke af politisk Hykleri, at der i selve Danmark fandtes ikke Faa, som havde stort Hastværk med at gjøre sig til Latter, ved pludselig at give sig til at tale om „Bismarcks Oprigtighed og Ærlighed“!!!

I de sidste Uger synes de preussiske Prosselakaier at have modtaget Ordre til at sætte Danmark i Skræk ved at mistænkeliggjøre de herværende religiøse Tilstande. „Spencersche Zeitung“ meddeler nemlig den forbausende Efterretning, at der i Kjøbenhavn gives 2 katholske Kirker og desuden et Kapel hos Josephs-Søstrene, hvilke som bekjendt allerede næsten i 17 Aar have været her. Der meddeles os desuden den store Nyhed, at der i Ordrup er bygget en ny Kirke, og at der endog skulle være flere Jesuiter iblandt Præsterne her i Landet. I „Dannevirke“ læser man tillige en Artikel, som synes at være flydt af den samme

Pen. Denne Artikel fortæller meget om den „Romerske Propaganda“, og beretter mange Enkeltheder om den katholske Menighed, men siger ikke, at disse Nyheder ere ordret afskrevne af „Groves Reisehaandbog for Danmark.“

Imidlertid ere vi af den Mening, at Preusserne kunne spare deres Uleilighed med Hensyn til dette Spørgsmaal. Thi hertillands ere dog vel alle Partier enige om, at den tyranniske Maade, paa hvilken Preusserne undertrykke al Samvittighedsfrihed, her ikke skal efterlignes; thi de ere alle enige om, med Frankrig, England og America ærligt og oprigtigt at holde fast ved Religionsfrihedens Grundsætninger. Den preussiske Ørn har hakket saa stærkt paa det gamle Danmark, at vi have Grund til at ønske, at den herefter vil forskaane os for sit Næb og sine Kløer.

### Sct. Ansgarius-Foreningen.

Bestyrelsesmøde Onsdag den 20de August præcise Kl. 6. i det sædvanlige Locale (Cassererens Bopæl). Sammesteds Kl. 7 Redaktionsmøde af Kirketidendens faste Medarbejdere.

### Vincentiusforeningen

afholder fra Dato sine ugentlige Møder Mandag Aften Kl. 8.

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen** den 17de August. 11te Søndag efter Pintse. Mariæ Himmelfart. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 3 Vesperandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Festandagt med Prædiken. 18. M. Helena, Kaiserinde. 19. Tj. Joachim, den h. Jomfrues Fader. 20. O. Bernhard. Abbed og Kirkelærer. 21. Tø. Johanna Francisca af Chantal, Enke, Ordensstift. 22. F. Octav af Mariæ Himmelfart. 25. L. Philippus Benitius, Bekj.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løverdags Aften Kl. 5—8.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 21. Søndagen den 24de August. 1873.

---

**Indhold:** Capellan G. Schepelern og „Fædrelandet“ contra Jesuiterne og den katholske Kirke. Knud den Hellige. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Frankrig, Belgien, Tydskland, Coblenz, Cöln.

---

## Capellan G. Schepelern og „Fædrelandet“ contra Jesuiterne og den katholske Kirke.

„Fædrelandet“ har for nylig (28de Juli) i den formentlig priselige Hensigt at gjøre sine Læsere bekendte med et ualmindelig interessant Phænomen i den seneste Tids Culturstrømninger, optaget en Anmeldelse af et i indeværende Aar i Tydskland udkommet Skandskrift mod Jesuiterordenen og den katholske Kirke i det Hele, som vi efter nøiere Overveielse troe ikke at burde lade hengaae upaatalt. Vel ere vi i Aarenes Løb blevne saa vante til at see den herværende Dagspresse og navnlig „Fædrelandet“ gribe enhver Leilighed til at forhaane vor Religion, dens Institutioner og synlige Overhoved, at vi mere og mere have lært at betragte det Hele som Noget, der ikke kan være anderledes, og som det følgende vilde være et frugtesløst Arbeide at forsøge paa at forandre; den systematiske Bagvaskelse øde-

lægger sig altid tilsidst bedst og sikkert selv! Men det maa dog i enkelte Tilfælde agtes for en Pligt mod den bedre og tænkende Deel af Læseverdenen, at aabne deres Øine for hvad der ligger bag ved de usandfærdige og uredelige Fremstillinger, der idelig bydes den. Saa snart dette bliver dem klart, kan det tillidsfuldt overlades til Enhver, selv at dømme, og vi kunne da roligt oppebie hiint aldeles utvivlsomme Enderesultat!

Det anmeldte Smædeskrift er betitlet „Blomster-samling af Jesuiternes Moraltheologi“\*), og Anmelderen er den utrættelig nidkjære Hr. Capellan G. Schepelern ved Trinitatis Kirke, der for halvandet Aar siden gjorde sin literære Debut ligeledes i „Fædrelandet“ med et hidst Blænkerangreb paa den katholske Kirke og Christendom, som han dog vilde overlade til mere kyndige og rutinerede Kampfæller at føre videre. Hr. Capellanen blev imidlertid, som bekjendt, for det Første ene om Arbejdet, og skilte sig, som det ligeledes vil erindres, temmelig uheldigt ved det. Den Indsigelse mod hans polemiske Methode, der fremkom i dette Blads Nr. 2 f. A. i en Artikel, som, ved eksempelvis at gaae nærmere ind paa enkelte af Hovedpunkterne i hans Angreb godt-

\*) Denne Pasquil indeholder paa mindre end 6 Ark en Masse lemlæstede og forfalskede Uddrag af en stor Mængde af Jesuiter forfattede Haandbøger i Moraltheologien, der alle ere skrevne paa Latin og udelukkende skrevne for Præster. Forfatteren til dette Makværk er ikke en Katholik, som det heder paa Titelbladet, men en „Gammelkatholik“. Dette forklarer tilstrækkeligt baade Tendentsen og Methoden. Anledningen til, at det har seet Lyset just i dette Aar, og at en Mængde „liberale“ Blade have varieret det samme Thema, er den af Statsmagts servile Haandlangere fremkastede Tokillingsbegeistring for en Partiet værdig Forherligelse af Sæcularfesten for Jesuiterordenens Ophævelse den 21de Juli 1773!

gjorde hans fuldstændige Mangel paa Competence til at kritisere den katholske Kirkelære, og i det Hele til at drøfte katholske Anliggender — denne Indsigelse hjalp han sig med i en fornem affeierende Tone at affærdige som „en Samling af personlige Beskyldninger“ imod ham, „for hvis Modtagelse kvitteredes“ (!!); og for yderligere at imponere med Bevidstheden om sin ophøiede Overlegenhed anbragte han denne fornemme Affærdigelse i en Note paa første Side af hans i Henseende til Indholdet jammerlige og i Henseende til Form og Tone uforskammede Gjensvar paa Grev Holsteins aabne Sendebrev af Februar f. A. Der var, i Forbigaaende bemærket, i den ovennævnte Artikel i dette Blad ikke en eneste Yttring, der kunde berettige Hr. Capellanen til at besvære sig over „personlige Beskyldninger“, og endnu mindre over fornærmelige Ukvemsord, medens han i det Skrivt, hvori han fandt det passende at dække sit Tilbagetog og besmykke sin Taushed med hiint mindre hæderlige Fif, ved Siden af sine øvrige nærgaaende Uartigheder mod Grev H., betjener sig af et af de meest infame Skjældsord, der i en religiøs Polemik kunne opdrives! Vi finde det betimeligt at bringe dette Træk i denne Herres Taktik i Erindring, fordi vi dennegang nødes til en Charakteristik af samme, som vi aabent tilstaae, ikke kan lade hans Eiendommelighed som literær Personlighed blive ganske udenfor Sagen.

Blandt disse Eiendommeligheder skulle vi først særlig fremhæve den Maade, hvorpaa Hans Velærværdighed, hvergang han er traadt i Skranken, har aabnet sit Felttog. Han har begge Gange tydelig nok røbet sin „gode Hensigt“ dermed, men vi skulle i det Følgende tillade os at vise, at det Middøl eller den Methode, der her er bragt til Anvendelse, ingenlunde retfærdiggjøres ved det formentlig gode Øiemed, i hvis Tjeneste det benyttes.

Han vilde i sin Tid have sin løse og overfladiske Snak

om en forlængst udkommen Bog (Deharbes Katechismus) betragtet som en Boganmeldelse „til Belærelse for evangeliske Christne om de Lærdomme, der føres i den romerske Kirkeafdeling“, og han „gik ikke synderligt ind paa den objective Side af Sagen, men indskrænkede sig til kort at antyde, hvad han maatte antage, at evangeliske Christne uden nærmere Udvikling vilde være enige med ham i“ (!). Beføielsen til det under dette Skilt førte løse og letfærdige Angreb paa alle Punkter af den katholske Kirkes Troes- og Sædelære skulde her begrundes med den evangeliske Sjælesørgers Ret og Forpligtelse til at advare sine evangeliske Medchristne mod den „romerske Kirkeafdelings“ fordærvelige Vildfarelser; og deres Belærer udtalte med Uskyldighedens dydige Indignation sin Uvillie over, at Katholiker fordristede sig til at tale med om denne Sag, da han slet ikke havde talt til dem, men kun sagt en heel Deel slemme Ting om dem! Og, som han dengang (i Marts 1872) bar sig ad, saaledes har det kjendeligt været hans gode Hensigt, atter dennegang at maskere et usømmeligt Angreb paa Kirken, ved at indklæde det i en Anmeldelse af en tysk Pamflet, for af dets smudsige Indhold at destillere en drastisk virkende Kraftessents, der egnede sig til at anbringes i „Fædrelandets“ Pulterkammer for antijesuitiske og antiklericale Mordvaaben! Den velærværdige Herre vil jo atter her, ligesom forrige Gang, staae med rene Hænder ligeoverfor enhver Indsigelse fra vor Side: han har jo ikke gjort Andet, end gjøre Læseverdenen bekjendt med et interessant Phænomen i den nyere tyske Literatur, ved at levere et sammentrængt Uddrag af de mærkeligste Partier af dets allerede i Forveien ved Forkortelser og Fordreielser forvanskede Uddrag, og blot af sit Eget tilføiet nogle salvelsesfulde Udgydelser om den jesuitiske

Morals Fordærvelighed og den katholske Religions absolute Forkastelighed!

Vi tvivle ikke om, at denne, som man seer, med Tidens Aand og Tendentser fortrolige geistlige Mand fra sit Standpunkt anseer sin polemiske Taktik for at være aldeles ulastelig ligeoverfor saa fordærlige, og det moderne Fremskridt hæmmende Magter, som dem han føler sig kaldet til at bekæmpe. Han maa imidlertid finde sig i, at ikke blot vi, men alle ærlige Mennesker af hans egen Confession protestere mod hans Fremgangsmaade. Disse sidste ville upaatvivlelig, ligesaalidt som vi, kalde det ærligt, og mindst af alt christeligt at „belære evangeliske Christne om den romerske Kirke“ med en Samling af Sætninger, der udgives for ordrette Citater af jesuitiske Skrifter, men i Virkeligheden ikke ere andet, end et Væv af Fortielser og Fordreielser. De ville ligesaa utvivlsomt stemple det som en oprørende Usømmelighed — paa et saadant Grundlag at beklikke og mistænkeliggjøre et stort Ordenssamfund, hvis Fortjenester baade af Videnskaben og Kirken altid have været Gjenstand for tænkende og med dets Historie nærmere bekendte Mænds anerkjendende Beundring, og — igjennem en perfid, men ildesindede og bagvaskelsessyge Mennesker tiltalende Slutningsrække overføre alle disse falske Anklager paa hele det katholske Religionssamfund! Naar man blot ganske ifæng tilbagekalder i sin Erindring en og anden af de utallige dette Samfund tilhørende Mænds og Kvinders Liv, hvis Idræt har udbredt Velsignelse over deres Samtid, og hvis Ihukommelse aldrig vil blegne, — naar man uvilkaarligt under den nærværende Tids hede Kamp sammenligner den katholske Christenheds tætsluttede Skare af Vidner, der i vor, som i enhver tidligere Tid vise, at de have Mod til, skjøndt daglig givne til Priis for Bagvaskelsens Gift og Forfølgelsens Plagerier, at bære Christi Forsmædelse,

Kraft til at fornægte sig selv for at give Sandheden det Vidnesbyrd, som Samvittigheden og den christelige Ære kræver, — naar man sammenligner deres Holdning med de servile Verdenstjeneres, der kalde sig Christi og Evangeliets Tjenere, medens de logre og krybe for denne Verdens Magthaver, og ikke blot for deres eget Vedkommende offere Samvittighed og Ære for Tyrannernes Luner, men troe at redde deres kummerlige Existents ved, under den nuværende Conflict mellem Kirken og Statsmagten, at yde deres foragtelige Bidrag til at hidse alle slette Lidenskaber mod dem, der i Kampen for Sandhed og Ret hverken skye det blodige eller det ublodige Martyrium, — naar man sammenligner disse to Classer af Mennesker, og saa betragter det naive Selvbehag, hvormed en Person, der ikke veier mere paa Aandens Vægt-skaal, og ikke har mere Begreb om den christelige Ære, end den for sin personlige Ære saa ømfindtlige Capellan ved Trinitatis Kirke, roder omkring i Bagvaskelsens Dynd, for at tilsmudse de af Fornægtelsens og Radicalismens Apostle proskriberede Jesuiter, og kaste Steen paa Tydsklands heltmodige katholske Biskopper — — i Sandhed! man har da ondt ved at finde et tilsvarende Udtryk for sine Følelser!! Og — Alt dette — uden al egen Kundskab og Undersøgelse — bygget paa et af Andre fabrikeret Sammenspind af de frækkeste Fordreielser af Næstens Ord og Tanker!!

Flere af de Enormiteter, der i hiint Skandskrift tillægges Jesuiterne, ere iøvrigt saa barnagtig dumt anrettede, at ethvert fornuftigt Menneske kan tage og føle paa Løgnen; og det gjør derfor ikke dets ukaldede Anmelders Dømmekraft — vi ville ikke tale om hans christelige Tact — synderlig Ære, saa blindt at troe hvad han her har ladet sig binde paa Ærmet. Men man bør jo altid troe det Bedste, og Eenfoldighed, ja selv den utroligste Dumhed er unægtelig bedre end Ondskab.

Det er altid en farlig Ting for unge Mænd, paa eengang at faae for megen Vind i Seilene, og at have altfor stor Passion for Laurbær og Palmer. Man har eengang gjort Fiasco med et Forsøg paa at seile Kirken i Sænk, i den Tro, at dette var en let Sag, og kunde bringe stor Ære, især fordi den er saa lille hertillands, og „vi Andre“ ere saa mange! Hermed undskyldte vi Hr. Capellanen, naar han dennegang har troet ret at være kommen paa den høie Hest, og ligeoverfor det undrende Publicum at manøvrere i fuld Galop med en Triumphators Fiirspand! Ganske anderledes dømme vi derimod om den, der har samlet de „Blomster“, af hvilke den her omtalte Bouquet er bunden. Nu — Hr. Capellanen er vistnok kommen op at kjøre, men paa en ganske egen Maade! Et gammelt Ordsprog betegner Situationen med de Ord: „Vi ager idag, sagde Gaasen, da Ræven løb med den.“

(Sluttet.)

---

## Knud den Hellige.

Død den 19de Januar 1086.

Efter Alban Stolz (Lidelser i Christendommen).

(Sluttet.)

---

I den hellige Knuds Liv og Død har den store Sandhed nemlig atter viist sig, at denne Verden ikke er det Sted, hvor Enhver bliver belønnet efter Fortjeneste. Manges en sand Christen, hvem Intet var mere magtpaaliggende, end ret at tjene Gud, maa ofte i sit Liv lide meget af Fattigdom, Forfølgelse, Dødsfald i Familien, smertefulde Sygdomme, og erkjender da, hvor sandt den hellige Skrifs Ord er: „Hvem Gud elsker, den tugter Han, og slaauer Enhver, som han antager som sit Barn.“

Gud vil ofte just ved Lidelser, som Han sender den gode Christen, aabne ham en ny Erhvervskilde for det evige Liv. Som han ved gode Gjæringer har samlet sig Guld for den anden Verden, saaledes skal han nu ogsaa desuden ved Lidelser, baarne i Taalmodighed, samle sig Ædelstene og Diamanter. Du seer altsaa, hvor uchristeligt det Ord er, som ofte lyder i mange Menneskers Mund, naar en Ulykke rammer dem: „Hvorved har jeg fortjent dette?“ Et saadant Menneske skulde man hver Gang spørge: „Hvorved har da Guds Søn fortjent Korsets Død? Og hvorved har Maria fortjent, at maatte see paa, hvorledes hendes Søn blev mishandlet til Døden? Og hvorved have Apostlene fortjent Slag og Bespottelse og Martyrium? Og hvorved have de mange tusinde Blodvidner fortjent saa skrækkelige Kvaler? Og hvorved har den hellige Knud fortjent, selv i Kirken at blive myrdet? Er Du maaskee bedre end alle hine christelige Helte, der igjennem svære Lidelser ere indgangne til Himlens Herlighed? Du er ikke bedre, men meget værre, det viser allerede Dit Spørgsmaal, „hvorved har jeg fortjent dette?“ Dette Spørgsmaal viser for det Første, at Du er en Pharisaer, og endnu ikke er kommen til Erkjendelse af Din Syndighed; og det viser fremdeles, at Du ingen Taalmodighed har, ikke er ydmyg og ikke finder Dig i det, som Gud tilskikker Dig; og det viser endvidere, at Du ikke har nogen sand Tro paa et evigt Liv, thi Du taler, som om Alt var forbi og Regnskabet afgjort med dette Liv. Ja, dette Spørgsmaal viser, at Du overhovedet ikke engang rigtig troer paa en retfærdig, god og alviis Gud, at Du i Grunden slet ikke er en Christen.

Naar der under Kors og Lidelser falder Dig slige Tanker ind, om at Gud dog vist hjem søger Dig for haardt, saa skal Du sikkert troe, at saadanne Tanker ere meget slemme Fristelser, som kun gjøre Dig Lidelsen



endnu tungere, og tillige forud fordærve Dig Lidelsens Frugt for det evige Liv, som Ormen, der gnaver i Blomstens Knop. Tænk Du da langt hellere paa den hellige Knud og saa mange herlige Mænd og Kvinder, der have ført en hellig Vandel paa Jorden; hvorledes de have gjort saa meget Godt og lidt saa meget Ondt, og hvorledes de nu i Himlen vistnok glæde sig ligesaa meget og prise Gud ligesaa meget for det Onde, de have lidt, som for det Gode, de have gjort. Bild Dig aldrig ind, at hvis Gud vilde ændre det saaledes eller saaledes, saa vilde det dog være bedre; og speculer aldrig over saadanne Ting som: at netop Den eller Den Intet har at lide, medens Du eller en Anden have saa meget. Her gjælder altid det skjønne Svar, som Gud giver os gennem Propheten Isaias Mund: „Mine Tanker ere ikke Eders Tanker, og Mine Veie ere ikke Eders Veie; som Himlen er høiere end Jorden, saaledes ere Mine Tanker og Mine Veie høiere end Eders Tanker og eders Veie.“ Ja betænk det altid, hvergang Hovmodets djævelske Gift rører sig i Dig, og Du saa at sige vil drage Gud til Regnskab for, at han gjør det saaledes og ikke anderledes; betænk da hvergang: Din Forstand er imod Guds Forstand, som Flagermusens blinde Øie imod den store herlige Sol.

---

## Kirkepolitiske Breve. VII.

I den preussiske Kirkefølgelse er der i den senere Tid foregaaet et Slags Forandring, forsaavidt som man nu begynder at tage sig af Alt, hvad der sætter Statens Bud over Guds Villie og Samvittighedens Forordringer. Regeringen er nemlig, efter de i mit forrige Brev omtalte meget ubehagelige Skuffelser, kommen til

det Resultat, at, da den katholske Kirkes geistlige Overhyrder, Præster og „Jesuiten“, ere Mænd af Ære, der ikke — som de Herrer „Liberale“ — hylde den Grund sætning, at Hensigten helliger Midlet, eller, for Betaling kunne bruges til hvad det skal være, saa maa den Deputerede Windthorst have havt Ret, da han sagde, at den Krig Bismarck begyndte mod Christendommen, vilde blive en Krig paa Kniven. Den indskrænker sig derfor ikke mere til at berøve Seminarierne og de katholske Læreanstalter Subsistensmidlerne, til at lukke Convicterne og stevne Biskopperne for Retten — den Ene efter den Anden — men gaaer ligefrem ud paa at udrydde al selvstændig og ærlig Christentro i Landet. Saaledes er det blevet forbudt de Præster, der ikke vilde bøie sig for Statens Tyranni paa det aandelige Gebet, at læse Messe, d. v. s. man er ikke tilfreds med det amerikanske System, der „ignorerer“ dem, der ikke opfyldte de af Staten stillede Betingelser for at kunne udøve geistlig Virksomhed (Daab og Ægteskab) med borgerlig Virkning — nei, man forbyder selve Religionens Udøvelse; man nægter ikke blot den katholske Kirke, og de Præster, der ikke sælge deres borgerlige og christelige Ære, Statens Anerkjendelse, men man fører en almindelig bureaukratisk Udryddelseskrig imod selve Troen. Man vil ikke Kirkens Adskillelse fra Staten — ikke „den frie Kirke i den frie Stat“ — men man vil lave Kirken om til et Regeringsdepartement i den despotiske Stat, for bedre at kunne bruge samme til at underkue og tæmme den misfornøiede Befolkning, for i Ro og Mag at kunne følge sin Røverpolitik og gjøre sine Vendinger „durch Gottes Fügung“, uden at genere af Samvittighedens Protester. Derfor har man nu ogsaa vendt sig imod de katholske Svendeforeninger, der vare et af de bedste og sikkreste Værn mod den socialistiske Agitation. At man ved at forfølge disse, ligesom man allerede i længere Tid har forfulgt de katholske Folkeforsamlinger og den uafhængige katholske Presse, ligefrem arbejder den social-demokratiske Bevægelse i Hænderne, synes ikke at genere Regeringen, og kan heller ikke gjøre det efter dennes „liberale“ Beskaffenhed. De tyske Bourgeois-Politikere befinde sig nemlig — som man veed — i en høist ubehagelig Klemme; paa den ene Side

bebroider Christendommen dem den mangeaarige lucrative Virksomhed, i Kraft af hvilken de have brudt deres Forpligtelser, glemt høitidelige Løfter, demoraliseret og underkuet Nationer og omkludret Lovgivningen, for i større Bekvemmelighed at kunne exploitere den fattige Mand til Fordeel for det industrielle „Geschäft“ og „Gründersvindelen“. Paa den anden Side møde Social-Demokraterne med Fordring paa Deling af Byttet i Kraft af de „liberale“ Grundsætninger. At der under slige Forhold kun er een Ting at gjøre — nemlig at forbedre sig og at forsone sig med Gud er klart; thi at den socialdemocratiske Bevægelse ligesaavel som i sin Tid den „liberale“ er et aandeligt Røre, kan Ingen nægte; og at Politiforanstaltninger og Regeringsvilkaarlighed herimod ikke hjælpe en Smule mere end de dengang hjalp mod den statsopløsende — for Tiden statstilbedende — „Liberalisme“, kan heller Ingen nægte; det er en fornyet og gjenfødt Tænkemaade, Omslag i Hjertet og Charakteren det i vore Dage kommer an paa, dersom den europæiske Civilisation ikke skal svides af med Petroleum, og et saadant Omslag er kun Kirken, den katholske Kirke, Geistligheden, den katholske Geistlighed — Munkene og Jesuiterne — i Stand til at bevirke, eftersom disse — og disse alene — ere gennemtrængte af den Evangeliets Aand, der gjør lige Skjæl mellem Fattige og Rige, der gaaer redeligt frem og adlyder Gud mere end Mennesker, uden at bekymre sig om verdslig Fordeel. Men alle disse Betragtninger ere uden Betydning for den tyske Liberalisme, af den simple Grund 1) at den onde Samvittigheds Had til Christendommen er langt stærkere end den usle Frygt for de Røde; 2) at den liberale Bourgeois kun har Tillid til og Agtelse for to Ting, nemlig — Penge og Bajonetter, men med Hensyn til al aandelig Magt er en afgjort Skeptiker; og 3) fordi den, Gud vil ødelægge, gjør han først vanvittig — som Ordsproget siger. See derfor forfølger den preussiske Stat Christendommen og lader Social-Demokratiet florere — i Tillid til Statens Almagt, og for endelig at være ganske sikker paa ikke at have en eneste nogenlunde hæderlig Allieret, har den i den sidste Tid udstrakt sit Undertrykkelsessystem til de lutherske Præster. Saaledes er nylig Superinten-

denten Meinhold — en redelig Lutheraner og en almeenagtet Mand, bleven afsat fra sit Embede, fordi han havde opponeret imod de nye Kirkelove og imod Overkirkeraadets opløsende Tendenser, paa samme Tid som Pastor Sydov i Berlin blev gjenindsat i sit Embede, skjøndt han havde nægtet Christi Guddommelighed. Alt dette er kun simple Conseqventser af den moderne Theorie, der gjør Staten til uindskrænket Herre ogsaa over Samvittighederne, og erklærer den gamle christelige Grundlære, at man bør adlyde Gud mere end Mennesker, for statsfarlig. At en Stat, der saa at sige eksisterer i Kraft af politiske Uretfærdigheder, maa ende hermed, er klart, og at hele denne sørgelige sittlich germanische Galop maa løbe ud i Forskrækkelse, er ogsaa klart, ja saa klart, at selve Rigskantsleren synes at have faaet en Anelse derom; navnlig siden det conservative Omslag i Frankrig. Dette blev strax hilset med et almindeligt Hyl i den tydske officiøse Pressemeute, og den Forbittrelse, som Udsigterne til en Gjenindførelse af det legitime Kongedømme i Frankrig have fremkaldt i Tydskland, staae naturligviis i Forhold dertil. En saadan Eventualitet vilde selvfølgelig medføre „ubehagelige“ Ting i Hædersmanden Victor Emmanuel sammenplyndrede Lande — hans Collega i Geschäftet (nomina sunt odiosa) maatte da hjælpe ham, og visse Eventualiteter ere uundgaaelige — maaskee allerede i dette Efteraar. Man har herhjemme (Dagbladet) gjort sig lystig over, at den h. Fader syntes at vente Krig — men det lader til, at man heri ikke har regnet bedre, end dengang man erklærede, at Greven af Chambord nu, da han havde erklæret, at han som Troens og Rettens Mand vilde følge Pave Pius' Exempel — havde mistet enhver Udsigt til nogensinde at bestige sine Fædres Throne. Fyrst Bismarck synes i alt Fald ikke at være fuldt saa sikker paa Fredens Bevarelse som vore kjøbenhavnske Bladpolitikere; de sidste Dages venskabelige Demonstrationer i Høinorden (ved Hjælp af den „tydske Kronprinds“) tyde, i Forbindelse med den berømte Orakelconversation mellem Bismarck og Krüger, paa, at man i Berlin anseer det for nødvendigt, at faae de godtroende skandinaviske Naboer til at blive tydskvenlige — og uden „Absichten“ skeer dette selvfølgelig ikke.

Enkelte svenske Blade tale endog om Forsvars-Forbund; altsaa ikke blot Løfter om en Neutralitet, som Enhver kunde være tilfreds med; men et ligefrem activt Kammeratskab. Dog den nordiske Aand er endnu for redelig til ikke at væmmes ved det berlinske System; den sælger ikke sin Ære til den, som for nogle Aar siden har berøvet os det Halve af vort Land; den kjender de preussiske Venligheder for godt — af gammel Erfaring — til at den skulde give syndeligt for disse; og den veed ubetinget Eet, nemlig: at de smaa Staters Existents i vore Dage staaer og falder med Sandhedens og Rettens Sag. Lad os da haabe, at de nordiske Folks Regeringer ere tilstrækkelig gjenemtrængte af hiin Aand, til ikke at indlade sig i eventyrlige Transactioner med en Magt der, — som bekjendt — sparker til sine Venner, naar den har brugt dem; skjøndt det vistnok er meget rimeligt, at Løfterne denegang ere mere end lokkende; i Berlin veed man altfor godt, at den preussiske Hær i 1873 ikke mere er den samme som i 1866 og i 1870. En lille Rest af Samvittighedsangst — en Følelse af, at Maalet dog maaskee nu er fuldt — har maaskee ogsaa gjort sig gjældende paa visse Steder. En nær Fremtid vil vise det — og Mere end det maaskee!

### Kirkelige Efterretninger.

Frankrig. Nationalforsamlingen i Versailles har paa en overraskende Maade givet Beviis paa, hvilket Fremskridt det religiøse Liv gjør i Frankrig. Ærkebiskoppen af Paris havde forelagt Forsamlingen et Forslag til, i hele Nationens Navn at bygge en storartet Kirke paa Montmartrehøiderne til Ære for vor Herre Jesu Christi helligste Hjerte, for at gjøre Fyldest for de store Forbrydelser, som især der ere begaaede af Communen, samt for at paakalde Herrens Barmhertighed og Naade over Frankrig, og derhos anmodet Nationalforsamlingen om at deeltage i denne offen-

lige nationale Hylding. Den 24. Juli kom Lovudkastet om Opførelsen af denne Kirke til sidste Forhandling. Den Deputerede Tolain af yderste Venstre angreb Loven med stor Heflighed. Chesnelong (Høire) yttrede da: „Frankrig vil hverken tvivle om Gud eller om sig selv. Dette er Lovens Grundtanke, der er fremgaaet af den rene Patriotisme.“ Med 406 St. imod 173 blev Loven derpaa vedtaget. Forslagets Ordlyd er følgende: „For at imødekomme og tilfredsstille en almindelig følt Trang, har Ærkebiskoppen af Paris foreslaaet, ved Hjælp af en Nationalsubscription at opføre en Kirke paa Høiderne af Montmartre til Ære for Jesu Christi helligste Hjerte, for at nedkalde Guds Forbarmelse og Beskyttelse over Frankrig og især over Hovedstaden.“ Den Deputerede Pradine foreslog, at Nationalforsamlingen ved Grundsteenslæggelsen skulde officielt lade sig repræsentere. Men han tog sit Forslag tilbage, da der blev bemærket, at hele Kammeret uden Tvivl af egen Drift vilde give Møde ved denne Leilighed. Hvem skulde for 3 Aar siden have holdt Dette for muligt?

**Belgien.** Den 9de Juni jordfæstedes i Bruges en Hædersmand i Navnets fulde Betydning, Baron S. Sutton. Han var umaadelig rig, — han havde henved en halv Million Rigsdaler i aarlige Indtægter — og tillige en utrolig gavmild Mand. Født i England 1820 tørstede han ligefra sin Ungdom efter Sandhedens Erkjendelse. Efter sin elskede Hustrues Død, som han allerede mistede nogle Uger efter at han var bleven gift, trak han sig fuldstændig tilbage fra Verden, for alene at leve for Gud og den christelige Sandhed. I Aaret 1853 havde han den Lykke at blive optagen i den katholske Kirke; han tog strax til Rom, for at raadføre sig med den h. Fader om, hvorledes han skulde anvende sin store Formue til Herrens Ære og sine Medmenneskers Gavn. Paven henviste ham til Cardinal Wiseman, som raadede ham til at oprette et theologisk Seminar for engelske Præster i Bruges i Belgien. Med fyrstelig Rundhaandethed indrettede han da denne Anstalt, som han tillige doterede med 40 Fripladser. Omendskjøndt han altid ansaae denne Anstalt for sit Hovedværk, saa undlod han derfor ikke, overalt i England, Belgien og Sydtydskland ved sin Hjælp at fremme gode Foretagender i Religionens, den christelige

Kjærligheds og især i den ehristelige Kunsts Tjeneste. Han selv var en meget dannet Mand; han havde absol- veret sine Studier ved Universitetet i Cambridge, og var især en Kjender af Middelalderens christelige Kunst. Han lod paa egen Bekostning f. Ex. restaurere den gamle fortræffelige Kirke i Wiederich i Nassau. Flere Gange bortgav denne Hædersmand i et eneste Aar en halv Million for at bygge enten nye Kirker eller Skoler eller Forsørgelsesanstalter for Fattige og Syge. Hans Minde bliver velsignet her paa Jorden; hans Løn maa være stor i Himlen!

**Tydskland.** Regjeringen har nylig bestemt, at Domherrernes Gage ikke længere, som hidtil, skal betales til hele Capitelet, men til enhver Domherre især, for at Regeringen saaledes lettere kan tage fat paa den Enkelte. Men Domherrene i Frauenburg have nægtet at udstede disse Specialkvitteringer og derfor ikke faaet deres Gage udbetalt. — I Breslau har den frafaldne Canonicus v. Richthofen alligevel modtaget sin sædvanlige Gage, og Regeringen har endog erklæret, at enhver Capitelbeslutning, altsaa ogsaa et eventuelt Bispvalg, vilde blive anseet for ugyldigt, dersom v. Richthofen ikke havde deeltaget i Mødet. — I Dioceset Kulm har Landraadet meddeelt Directoren for Præstese- minariet i Pelplin, at alle Præster, som blive viede uden at have taget den af de nye kirkelige Love foreskrevne Stats-Examen, strax skulde indkaldes til Militærtjeneste. Da nu ingen Biskop eller Præst kan anerkjende Beret- telsen af denne med Kirkeloven uforligelige Examen, saa vil Følgen heraf blive, at man maa belave sig paa snart at see de katholske Præster i Preussen udskrevne til Krigstjeneste.

I **Coblenz** døde den 7de Juli den berømte ærværdige Pater af Jesu Selskab, Joseph, Rigsfriherre von Lamezan, som paa Grund af Sygdom var bleven der tilbage. Født i Mannheim 1816, absolverede han sine Studier i den store, af Jesu Selskab dengang styrede Opdragelses- anstalt i Freiburg i Schweits, og indtraadte 17 Aar gam- mel som Novice i denne Orden. Senere lærte han som Professor i flere Aar Rhetoriken i samme Anstalt, og prædikede i de sidste 25 Aar i Münster i Westphalen,

i Cöln, i Aachen, i Mainz og i Coblenz. Han var som Taler udmærket ved sin klassiske Dannelse og ved sin sproglige og rhetoriske Færdighed. I Omgang var han i høi Grad venlig, blid og tiltrækkende, og fornægtede aldrig den fine Opdragelse, han havde faaet i sin Ungdom. Fremfor Alt udmærkede han sig ved sit barnlig fromme Sindelag, og sin altid vedvarende indre Glæde og Fred. Man kunde ikke omgaaes med denne Mand uden strax at blive indtagen for den Religion og den Orden, i hvilken han havde fundet denne inderlige Fromhed og dybe Fred.

I Cöln har Raadskammeret ved Landsthingsretten i en Undersøgelsessag mod Ærkebiskoppen, Paulus, og Viebiskoppen, Baudri, dømt, at der ikke foreligger nogen Grund til criminalretlig Forfølgelse. Naturligvis har Statens Sagfører strax appelleret.

### Sanct Andreas Collegium

paa

Ordrupshøi ved Kjøbenhavn

vil blive indviet og aabnet Lørdagen d. 30. August førstk. I denne Anledning holdes samme Dag i Sct. Andreas-Kirken Høimesse med Prædiken Kl. 9½ Formiddag.

### Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 24de August.** (Bartholomæus, Apostel.) 12te Søndag efter Pintse. Marias Hjertefest. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 5 Efterm. Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. 25. M. Ludvig, Bekj. 26. Ti. Zephyrinus, Pave og Martyr. 27. O. Joseph af Calasanz, Bekj. og Ordensstifter. 28. To. Augustinus, Biskop og Kirkelærer. 29. F. Johannes den Døbers Halshuggelse. 30. L. Rosa af Lima, Jomfru.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8½. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8½. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8½. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Capellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 22. Søndagen den 31te August. 1873.

---

**Indhold:** Capellan G. Schepelern og „Fædrelandet“ contra Jesuiterne og den katholske Kirke. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Rom, Tydskland.

---

## Capellan G. Schepelern og „Fædrelandet“ contra Jesuiterne og den katholske Kirke.

(Sluttet.)

Det følger af sig selv, at vi ikke kunne inklade os paa nogen Drøftelse af det Prøvekaart paa foragtelige Insinuationer hvormed den ærede Hr. Capellan atter dennegang beiler til et skjensomt Publicums Anerkjendelse. Intet fornuftigt Menneske vil forlange, at vi skulde gennemgaae en saa vidtløftig Literatur som den her paagjældende, for med fidimerede Citater af alle jesuitiske Møraltheologers Skrivter at godtgjøre disses Brødefrihed ligeoverfor det Væv af Løgn og systematisk Bagvaskelse, der er et Værk af over to hele Aarhundreders forcerede Opfindsomhed, og hvori den protestantiske Tankegang efterhaanden i den Grad har ladet sig hilde, at det vilde være et forfængeligt Arbeide at bestræbe

sig for at sønderrive dette Væv. Og — vi skulde gjøre os denne Uleilighed i Anledning af et forkortet og forfalsket Uddrag end yderligere lemlæstede Udtog? De Blomster, Hr. Capellanen har udsøgt sig af den ikkun 92 Sider store Anthologi af jesuitiske Forfattere fylder nemlig kun et Par Spalter i „Fædrelandet“!

Sæt da end det Tilfælde, at Nogen vilde paatage sig hiint herkuliske Arbeide, og producerede Attest for alle Citaters Rigtighed, i den Tanke, dermed at overbevise et æret Publicum om, at der ikke er et sandt Ord i al den Ondskab, der er tillagt Jesuiterne: hvad Løn og Tak vilde han saa faae for al sin Møie? En vilde sige: „Ja, det er nu godt nok! det kan have sin Rigtighed med dine Citater, men du har umulig kunnet overkomme at læse Alt. Dertil er der skrevet altfor Meget! Du har gjort dit Udvalg der, hvor Du vidste Dig bedst sikret mod ubehagelige Opdagelser!“ Man vilde med andre Ord sige: „Du har ikke fundet, hvad vi vilde have, og hvad der bestemt maa være sagt; thi hvorfor skulde ellers saa mange lærde Mænd, ja saa mange fromme og almindelig agtede og yndede evangeliske Sjaelesørgere blive ved at sige det, og alle Mennesker troe dem — naar det ikke var sandt?“ En Anden vilde være endnu mere nærgaaende og sige: „Jo vist! kom til os med Attester! med Attester fra Katholiker og maaskee endog fra Jesuiter! tro dog ikke, at vi reent har tabt Forstanden! Hvem borger os for Rigtigheden af dine Attester? Veed ikke enhver god Protestant, og mange Katholiker sige jo det Selvsamme — at Jesuiterne og de „Ultramontane“ hylde den „afskyelige Grund-sætning“, at Øiemedet helliger Midlet\*), og at I derfor

---

\*) Ganske vist sige mange af vor Tids katholsk-fødte Fjender af Kirken og Christendommen det Samme!

troe at have Ret til at binde os en Løgn paa Ærmet, naar I blot vide med eder selv, at I have den „gode Hensigt“ dermed at gavne eders Kirke? Kan I da end producere Attester for, at ikke blot Citaterne ere rigtige, men at baade I selv og de, der have udstedt Attesterne, have læst hver en Linie, der nogensinde er skreven af Jesuiter, da sige vi ligefuldt: vi troe ikke et Ord deraf! Den sunde Fornuft siger os, at det umuligt kan hænge rigtigt sammen hermed! Nei, lad os faae Attest derfor fra en af vore Egne!“ Vilde den ulykkelige Apologet for Jesuiterne hertil svare: „Herre Gud! vær dog en Smule billig og rimelig! I veed jo godt, at „eders Egne“ aldrig selv have læst i Jesuiternes Skrivter, og ikke vide Andet, end hvad Andre sige derom“: da vil hans ihærdige Contrapart maaskee et Øieblik tie og kløe sig bag Øret, men snart igjen fatte sig og slaae sig til Ro med en Henviisning til de mange vægtige Autoriteter for den almindelig vedtagne Mening, og maaskee i sin øjeblikkelige Forlegenhed komme i Tanker om de kjønne Ord\*), hvormed Hr. Capellan Schepelern i Marts f. A. indledede sine nærgaaende Uartigheder mod Grev Holstein, og spørge os, om det vel er muligt, at en saa from og lærd Mand kunde tale saaledes, naar han ikke var aldeles sikker paa at have Sandheden og den sande Kjærlighed paa sin Side? Det er og bliver bestandig en afgjort Sag, at en „Ultramontans“ Ord aldrig fortjene Tiltro! Summa Summarum — man vil aldrig blive færdig paa denne Viis, og kan derfor spare sig al Uleilighed. Vi bede desaarsag Hr. Capellanen venligst, indtil videre at have os undskyldt i Henseende til Beviisbyrden.

---

\*) at „det under Forhandlinger, der angaae Menneskelivets højeste Interesser gjælder om at holde Hensynet til Personerne borte, og blive Sandheden troe i Kjærlighed“ (!).

Det er ene og alene af Føielighed mod hans og hans mange Velynderes confuse Betragtning af dette Punkt, at vi have gjort os Uleilighed med at vise, hvorfor vi ikke kunne indlade os paa at føre Beviis for Løgnagtigheden af hans tyske Hjemmelmands Beskyldninger mod Jesuiterne og Uefterretteligheden af hans egne Smædeord mod hele den katholske Kirke; thi det er dog Hvermand vitterligt, at Beviisbyrden paa-hviler Anklageren og ikke den Anklagede!

Vi betakke os altsaa for at holdes for Nar, og lade det blive ved at stemple hiin Pamflet som et Product af den i Tydskland for nærværende Tid grasserende Bagvaskelsesfeber, samt med at henlede alle bedresindede Menneskers Opmærksomhed paa den Fordeel, som den literære Underfundighed paa dette Terrain altid har over den, hvis Ære angribes og forkleines. Man overdænger Næsten med en Masse af ubeviste og ubeviislige ærekrænkende Sigtelser, der kunne udslynges i faa Linier, medens Gjendrivelsen vilde kræve hele Bøger, og alligevel aldrig blive godkjendt! Tier den Angrebne heelt stille, — ja — da forstaaer det sig af sig selv, at han er overbeviist og derfor er nødt til at tie! Ene derfor have vi troet at burde tale! Men man tiltroe ikke Jesuiterne eller deres Venner den Dumhed, at de, for at give Verden noget at lee af, skulde indlade sig paa at bevise, at de ikke ere et Samfund af moralsk forkastelige Mennesker! Det er deres Fjender, hvem det tilkommer at føre Beviset for en saa latterlig Beskyldning, som vi derfor, indtil dette skeer, stemple som en afsindig og æreløs Bagvaskelse.

Vi have i den første Deel af denne Artikel talt om den ærede Anmelders „gode Hensigt“, der har tilladt ham polemiske Krogveie, som alle literære Hædersmænd udentviwl ville være enige med os om at fordømme. Men hvad er dette heeltigjennem Andet, end den „veder-

styggelige jesuitiske (!) Grundsætning“, der ved denne, som ved enhver Leilighed, paraderer i første Række af de gængse Løgne og Bagvaskelser mod Jesuiterordenen? Man fordømmer medrette den udskregne Sætning om gode (!) Formaal og slette Midler, men vi tillade os i Forbigaaende at spørge: Bliver Sagen maaskee bedre, naar Øiemedet er ligesaa slet som Midlet? Vi gjentage derfor blot hvad der ofte nok er sagt om hiin Sætning. Den er for det første i sig selv en Dumhed, og selvfølgelig allerede som saadan forkastelig; og for det andet er den aldrig udtalt eller anbefalet af en eneste jesuitisk Morallærer! Det Morsomste er imidlertid, at intet af de i hiin „Blomstersamling“, ja ei engang i noget af de i „Fædrelandets“ Nr. 172 anførte Citater indeholder den i Hr. Anmelderens Uddrag insinuerede Lære, at et „hvilketsomhelst Middel“ er tilladeligt, naar man dermed blot naaer sin Hensigt. Men saaledes tillader man sig at forstaae et af alle Moralister vedtaget theologisk Udtryk: „media ordinata ad finem“ d. e. Midler, der efter deres Væsen eller indre Qvalitet harmonere med Øiemedet, og det — uagtet Forklaringen af denne Sætning selvfølgelig altid udtrykkelig udelukker Anvendelsen af „forbudte eller moralsk utilladelige Midler.“ Saaledes finder man det overensstemmende med sit gode Øiemed, at mistyde og forvanske et i Kirkens theologiske Sprog hjemlet og af alle Moralister brugt Udtryk, og bygger saa derpaa en af de infameste af alle Bagvaskelser!\*)

---

\*) Vi skulle endnu anføre et slaaende Exempel af samme Art. Da Pastor H. Knudsen i forrige Sommer ilede Hr. Schepe-lern til Hjælp ved i Dr. Kalkars Tidsskrift at opkjøre et Batteri mod Jesuiterne af den allergroveste Kaliber, gjorde denne lærde Mand Publicum bekendt med et nyt, ligeledes af tydske Forgængere plagieret Beviis for denne Fabel det nemlig, at Jesuiternes „Constitutioner“ i visse Tilfælde skulde tillade

Dog nok om disse Lumpenheder! Vi befatte os, som sagt, ikke med at føre Beviser, men have kun anført et Par Exempler, for at aabne alle ærlige Menneskers Øine for den Ubluhed, hvormed en Bande af demoraliserede Literater have taget de eengang udbredte herskende Fordomme og den i samme begrundede Lettroenhed til Indtægt for deres „gode Øiemed.“ Ene med dette for Øie indskrænke vi os ligeledes til blot eksempelviis at nævne et Par af de øvrige Taabeligheder. Det tør dog vel antages, at Ingen, der er ved sin Forstand, vil lade sig indbilde saadanne Dumheder, som at jesuitiske Moralister skulde have anbefalet — foruden i den h. Treenheds Navn — ogsaa at døbe Børn i Jomfru Marias Navn, fremdeles lært: at man „ikke behøver at bekæmpe vedholdende Fristelser, naar disse blive altfor besværlige“, at Paven kan „dispensere for Efterlevelsen af Guds Bud“, at Meeneed under visse Omstændigheder er tilladelig, og endelig den infame Sætning om Kongemord, der begrundes med et lemlæstet og forfalsket Citat af Cardinal Bellarmin!

---

de sværeste Synder, nemlig „naar deres Foresatte udtrykkelig og i Kraft af Lydighedsforpligtelsen eller i vor Herres Jesu Christi Navn (!!) befalede dem at begaae saadanne.“ Man behager her at oversætte det af Skolastikerne (Thom. Aqu.) og mange senere Theologer brugte Udtryk „obligare ad peccatum“ ved: at forpligte til Synd, medens „ad“ (i Henseende til) her bruges i samme Mening som „sub“ af nyere Skribenter, og altsaa skal oversættes: „under Synd“. At forpligte under Synd betyder naturligviis, at den saaledes Forpligtede begaaer en Synd ved at handle imod den af Statuterne foreskrevne Regel. Den her omtalte løgnagtige Fordreielse maa dog af ethvert fornuftigt Menneske erkjendes for saa vanvittig, at den alene vilde være nok til at blotte al den stokblinde Ondskab, der paa dette Gebeet har udtømt sin Opfindsomhed i Fanatismens Tjeneste.

Man har virkelig her Grund til ligemeget at paaskjønne Pasquillantens Dumdristighed og hans Anmelders Naivitet, og især den Sidstes hypernaive Indbildning om, selv at troe hvad intet honnet og alvorligt Menneske for Alvor kan troe — til at paaskjønne, at Bagvaskelsen gaaer til saadanne Yderligheder, at alle ærlige Mennesker maae faae Øinene op for, hvem det er, der praktiserer den medrette udskegnede Sætning om Øiemed og Midler!

Hvad de „Obscoeniteter“ angaaer, der i Jesuiternes Skrifter skulle forekomme ved Behandlingen af det sjette Bud\*), da bede vi atter her erindret, at de paagjældende Værker udelukkende ere bestemte til at læses af Skriftefædre, og derfor ere skrevne i det latinske Sprog, samt at det „Obscoene“ indskrænker sig til Ord og Udtryk, der betegne Beskaffenheden af de Synder, der indbefattes i Overtrædelsen af dette Bud. Vi bede enhver uhildet Læser at sammenholde hvad der her stemples som oprørende Obscoeniteter med Luthers noksom bekjendte Extravagancer i denne Retning. Disse indskrænke sig langt fra til Udtrykkene, og de ere vel at mærke skrevne for Folket og i dets Sprog. Ingen, der er competent til her at tale med, vil være i Tvivl om, hvor der er meest Grund til at tale om „Udslag af en raa Cynisme“. Men vi vide godt, hvad der her anføres som Undskyldning, endog for de uanstændigste af disse Smudsigheder — at det atter her er det priselige Øiemed: at nedværdige Paven og ødelægge den katholske Kirke, hvilken Idræt jo, som man seer, ogsaa

---

\*) Vi bemærke, at Anmelderen her taler i sit eget Navn; han ledsager tillige sine forvanskede Uddrag med en salvesfuld Epilog, der udtaler hans egen dydige Indignation ikke blot over Jesuiternes, men over hele den katholske Kirkes moralske Fordærvelighed og Foragtelighed!!

i vor Tid helliger selv de allerforkasteligste Midler. Dette „Øiemed“ skjuler aldeles Syndernes Mangfoldighed! Men vi kunne dog ikke ganske unde Hr. Capellanen denne Retraite. Thi det Allergemeneste, Luther nogensinde har skrevet, er hans Ord om Umuligheden af at kunne leve kydsk i ugift Stand. Disse Ord ere i ganske eminent Forstand af en saa smudsig Beskaffenhed, at de „ikke kunne trykkes i et offentligt Blad.“

Men var man i dette Punkt end nok saa berettiget til at bebreide de paagjældende Forfattere fra en nu langt tilbageliggende Fortid en unødvendig og stundom tactløs Detaille, saa burde man dog ikke forglemme, at de vare feilende Mennesker, som Ingen har udgivet for at være hævede over de Syndens og den menneskelige Ufuldkommenheds Skranker, som deres Fjender i saa stort Omfang for deres egen Deel stedse appellere til. Hvorfor da være saa ubønhørlig streng alene mod dem og deres Venner — de Ultramontane? Hvorfor just nægte dem alene alt Krav paa Overbærelse, medens man tillader sig selv Alt, — tillader sig ret i det Store at belyve og bagtale Næsten, i Tillid til, at man bliver troet, og naaer sit Øiemed, eftersom de Bagtalte nu engang have Opinionen i den Grad imod sig, at ingen Indsigelse bider paa et saa længe med alle Løgnens Konstgreb bearbejdet Publicum? Er Løgn og Bagvaskelse maaskee mindre Synd end alt det, man falskeligt tillægger Jesuiterne? Vistnok have de velærværdige Hrr. G. Schepelern og Johannes Kok i forrige Aar — som man vistnok bør troe i Modstrid med deres geistlige Praxis — i dens hele Omfang vedkjendt sig den af Reformationsaarhundredets aandløse Efternølere forfægtede, men af alle mere klartseende Aander forlængst forkastede Theorie — at intet Menneske kan holde Guds Bud eller gjøre noget Godt! Vi vide vel, at dette, som alt det Øvrige her omtalte



ikke er andet end tankeløst Eftersnak; thi vi have ikke mindste Tvivl om deres personlige og moralske Hæderlighed. Vi paastaae kun, at denne Sætning er et Udtryk for den meest topmaalte Immoralitet, og tillade os at spørge: Med hvad Ret fordriste de, som theoretisk og offenkjendelig vedkjende sig den, til at raabe Vee over Jesuiterne, og beskyldte dem for at forpeste Verden med umoralske Grundsætninger?

At flere Jesuitiske Skrivter i det syttende Aarhundrede, trods Gjennemsyn og Approbation af Foresatte, siden befandtes at indeholde tvetydige, falske og forkastelige Sætninger, er bekjendt nok. Fem større Værker bleve derfor senere baade forkastede af Ordenens Foresatte og fordømte af den h. Stol, medens enkelte falske Sætninger hyppigt ere gjendrevne af andre Jesuiter. Døllinger, der her ikke kan beskyldes for Partiskhed, siger, at i Forhold til den store Mængde af disse Skrivter var det kun Lidet, der i streng Forstand kunde kaldes anstødeligt; og redelige og sandhedskjærlige Protestanter have ved flere Leiligheder offentlig udtalt deres Harme over den Frækhed, hvormed det store Publicums Omdømme i denne Retning vildledes, og de ved den vedholdende systematiske Bagvaskelse dybt rodfæstede Fordomme exploiteres netop af de foragtelige Hyklere, hvis hele Praxis er gennemtrængt af den Sætning, som de falskeligt paabyrde Jesuiterne — at ethvertsomhelst Middel er tilladt, naar det blot fører til Maalet. Dog, medens vi have al Grund til at protestere mod at overøses med al denne dydige Indignations Skyllvand, kunne vi paa den anden Side ikke undlade at bevidne de protestantiske Godtkjæbsrigorister vor oprigtigste Tak for det gode Skudsmaal, de ved deres strenge Fordringer i alle Retninger give den katholske Christendom. Det er virkelig paa skjønneleværdigt, at de saaledes indirecte fordre det

christelige Ideal realiseret i den og af den, medens de for deres egen Kirkes Vedkommende producere Attester en masse for den fuldstændigste Bankerot paa al Idealitet! Det kan i Sandhed ikke undgaae noget tænkende Menneskes Opmærksomhed, hvad der ligger i hiin Fordring og denne Tilstaaelse!

Bagvaskelsen har hidtil altid klogelig holdt sig til en over to Aarhundreder tilbageliggende Literatur. Men, for at kunne vælte alle de i samme opstøvede og fiffigdumt sammenæltede falske Beskyldninger over paa Nutidens Jesuiter, har „Blomstersamlere“ ogsaa udseet sig een Forfatter fra vor Tid, for ved Hjælp af et Par forfalskede Citater at insinuere den Sætning, at man ingenlunde maa troe, at Jesuiterne nu lære anderledes end dengang. Hr. Capellanen lægger saa stor Vægt paa Udbyttet af denne perfide Manøvre, at han ikke blot opgriber det med en stakaandet Hidsighed, men forbedrer det yderligere, ved at overføre det moralske Ansvar for alle de opdigtede Enormiteter, som det gammelkatholske Smædeskrift dog lader det beroe med at paalyve Jesuiterne — paa selve den katholske Kirke; han spotter nemlig med de tyske Biskoppers Ord om, at de mod en af Kirken anerkjendt Orden fremførte Beskyldninger ere „et Angreb paa hele den katholske Kirkes Ære“, og mener sig i sin barnagtige Lettroenhed og sit totale Ubekjendtskab med hvad han her ikke blues ved at forhaane, beføiet til, i Medfør af denne Taktik at opfordre al Verden at kaste Steen og Skarn paa den katholske Kirke og Christendom — paa det største af alle christelige Religionssamfund, paa den Religion, der nu, som i enhver tidligere Tid, tæller Bekjendere, hvis Navne ville straale i lysende Glands og taknemmeligt Minde, naar alle Løgnens Munde forlængst ere tilstoppede, og dens Fjenders Ihukommelse er begravet i evig Glemsel!

Da det iøvrigt lader til, at den tjenstivrige Hr. Capellan ikke er sig selv ganske klar over, hvad det egentlig er, der har gjort Jesuiterne saa forhadte for Størstedelen af den ikke-katholske Deel af Christenheden, at selv de dummeste Ting, der siges om dem, altid have fundet aabne Øren: da skulle vi tillade os i al Korthed at sige ham det. Det er den Omstændighed, at Jesuiterne i det 16de og 17de Aarhundrede have gjort Protestantismen saa stort Afbræk, at det kan tilskrives den Udholdenhed og det Held, hvormed de have bekæmpet Reformationens Udbredelse i de store katholske Lande, at disses Befolkninger i det Hele og Store ere blevne bevarede for Kirken. De have derhos i den nyere Tid med ikke mindre Dygtighed bekæmpet den moderne falske Liberalisme; og den heldbringende Virkning af deres storartede, ypperligt ledede Folke-missioner i Tiden efter de revolutionære Rystelser i Aaret 1848 bleve dengang overordenlig paaskjønnede, fornemmelig af den Regering, som mere end nogen anden høstede Nytte af deres med store Opoffrelser og Anstrengelser forbundne Virksomhed. Det er denne Regering, som nu lønner dem med Udplyndring og Forfølgelse! At alle ugudelige og forvorpne Mennesker i katholske Lande i godt Compagni med alle vantroe Protestanter alt længe have udspyet deres Gift mod Jesuiterne, er endda ikke underligt; thi den førstnævnte Deel af disse Allierede have altid begunstiget Protestantismen, fordi den efter deres Formening efter sin Oprindelse og sit Væsen kun er et Overgangsstadium, der baner Veien for den rene Fornægtelse. Dette er oftere udtalt af italienske og franske Atheister, hvis Politik det derfor er, paa enhver Maade at støtte den protestantiske Propaganda. Men det er en uaftvættelig Skamplet paa den protestantiske Minoritet, der kalder sig troende, saavel som paa de „Gammelkatholiker“, der ville gjælde for

Bekjendere af alle Kirkens „gamle“ Dogmer — at de gjøre Compagni med Atheismen og den politiske Radicalisme under den hedenske Statsmagts nærværende Kamp mod Kirken. Den religiøse Fanatisme har i den Grad forblindet dem, at ikke engang den sidste Tids Erfaringer have været istand til at aabne deres Øine for den Judasløn, som deres servile Logren for Magten og Majoriteten har fortjent. Ligeoverfor al denne bag Fromhedens og Dydens Maske slet skjulte Lumpenhed staae de forfulgte Jesuiter med Palmer i Hænderne. Troende Katholiker i alle Dele af Tydskland have i Tusinder af Adresser offentlig udtalt deres taknemmelige Sympathier for disse forfulgte Troesvidner, og den tydske Rigsdag anstrengte sig fem Dage igjennem forgjæves, for i deres Skrivter at opdrive anstødelige eller satsfarlige Citater! Deres Ære staaer uplettet af Bagvaskelsens Smuds og Hadets Gift, ja Kaiser Wilhelm betænkte dem endog med en ganske eiendommelig Æresopreisning for al den Tort, hans Regering har tilføiet dem, ved at eftersende de Landsforviste 150 Æresmedailler for den „tro Pligtopfyldelse, hvorved de som frivillige Feltgeistlige havde udmærket sig i Krigen!“

Til Slutning skulle vi endnu i Anledning af Hr. Capellanens vigtige Spørgsmaal: „Hvad man skal dømme om et Kirkesamfund, der ikke blot taaler en Orden som Jesuiterne, men lader sig styre af dem“ (!) — bemærke, at hans og alle andre Uvidende og Bedragnes Dom herom er en temmelig ligegyldig Sag. Men hvad det „Dyb af Nederdrægtighed“ og „den Helvedes Afdgrund“ angaaer, hvori han mener at have aabnet sine Læsere et Indblik ved at afdække den „raa Cynisme“, der skal „ligge i Romanismens (d. e. den romersk-katholske Kirkes!) Princip“, da mene vi os fritagne for ethvert Svar paa saa æreløse Skumlerier, og bemærke blot, at han ved nøiere Eftersyn vil finde hiint Dyb af Neder-

drægtighed og hiin Afgrund af Helvedes Ondskab paa en ganske anden Side, end der, hvor han mener at have seet dem!

Om den Protection, som „Fædrelandet“ og den øvrige liberale Presse ved enhver Leilighed yde ethvert Angreb paa den katholske Religion og Kirke, samt om disse Blades hele mærkværdige Politik, skulle vi i et følgende Nr. udtale os.

### Kirkepolitiske Breve. VIII.

Det national-liberale preussiske Despoti tumler sig lystigt videre og befinder sig tilsyneladende aldrig saa vel, som naar det i Kraft af sin „Culturbewustsein“ og „Geistesfreiheit“ kan faae Leilighed til at underkue og „masregle“ alt selvstændigt aandeligt Liv, som vover at røre sig indenfor „Rigets“ Grændser. For at det „oplyste“ 19de Aarhundrede ikke skal være i Tvivl om, at det ikke blot er Christendommen, men ubetinget Alt, hvad der ikke er gemeent nok til at lyve efter de national-liberale Noder, som det gjælder om at udrydde, har den mere end officøse „Provincial-Correspondenz“ i den senere Tid, ogsaa bæret de Conservative og Fremskridtspartiet med Titelen „statsgefährlich“; hvilket er aldeles i sin Orden. Statsfarligt er i det nye Rige Alt, hvad der ikke kan fatte, at Rets-Staten par excellence skal have Lov til Dag ud og Dag ind at gjøre det, den simple Mand idetmindste bliver sat i Tugthuset for. Forøvrigt føres naturligviis de svære Slag, som hidtil, mod de renitente Biskopper og Præster; enkelte „Pastorer“ af orthodox luthersk Retning komme dog ogsaa med, hvorefter de ikke ville finde sig i „Landskirkens“ Omdannelse i mere tidssvarende Sydovsk-protestantenvereinlich Aand; saaledes er „Pastor“ Klötz i Eichelsdorf bleven afsat, fordi han ikke turde opgive at spørge Fadderne ved Daaben, om de forsagede „Djævelen og alle hans Gjerninger“; naturligviis! — blev saadant Skik og Brug, kunde det virkelig blive statsfarligt!!!

Trods denne Gevaltighed udi Undertrykkelse, der saaledes vedblivende udmærker Regimentet i Berlin, blive Symptomerne paa, at man ikke føler sig fuldstændig sikker, dog daglig hyppigere. Det er navnlig den monarkiske Svingning ved Seinen der foruroliger de store Aander ved Spreflodens Bredder. Jeg omtalte sidst Kronprindsens Reise til Stockholm og Fredensborg; de sidste Udtalelser i den tyske Presse røbe klart nok, at der bag ved denne ligger politiske Planer, ogsaa alt Andet end rolig Samvittighed; imidlertid — selv her kan Arrogancen og — Dumheden ikke dyc sig; et „liberal“ Blad lader os saaledes vide, at vi gjøre bedst i, at opgive alle Forhaabninger om, at den „sædelige“ Nation skulde lade sig forlede til saa lumpen en Svagthed, som at vise os Retfærdighed i Slesvig, og har derpaa den komiske Uforsømmethed at foreslaae os et Forbund paa Grundlag af Frygt for Rusland! (den eneste Stormagt der mener os det godt) og den fælleds Kamp mod — Ultramontanismen!!! Men de berlinske Liberale troe, at hele Danmark er befolket med Pattebørn og — theologiske Candidater. Hertil føies saa en Frase om, at „Civilisationens Genius“ nu har taget Ophold i Nordtyskland, Frihedens (den borgerliges og den religiøses) Eldorado; men de herefter aldeles uundværlige Attester for, at den „civiliserede“ Forfatter ikke har delirium tremens, mangle desværre. — Bedre Lykke end de Herrer kunne vente sig hos os, synes de at have hos de „andelige Magter“. Idetmindste har et stort Compagni — „evangelische Allianz“ troer jeg det hedder — fundet sig beføiet til at logre for Hs. k. k. Majestæt, som var meget tilfreds hermed. Samme „Allianz“ er paa ægte „secterisk“ baseret paa absolut Uenighed i Troen og absolut Enighed i Hadet mod Rom; men da Hadet er et dårligt Kit, skal den Assistance, som Culturstaten derved monne faae i Farens Stund, neppe blive mere værd end det, den jansenistiske „Biskop“ Reinkens formaaer at præstere med sine halvfemte Mand, navnlig efterat selve „Fremskridtspartiet“ nu har erklæret disse for en „forsvindende lille Sect“, som, trods al mulig Hjælp og Begunstigelse, ikke har kunnet bringe det til Noget, som en Følge af medfødt Mangel paa „Sandhed“. Dog — det synes virkelig endnu at være en liden Trøst for visse

Folk at læse hiin bedrøvelige „Reformators“ nysudstedte „Hyrdebrev“ — idetmindste efter den Blæst, som de national-servile Blade gjøre af samme. Indholdet er jo ogsaa ret vakkert; det bestaaer af en lang, meget uklar Udvikling af, at man ikke bør adlyde de aandelige Myn-digheder, som Gud har indsat — men ligeoverfor den verdslige Magt skal krybe paa alle Fire gennem Tykt og Tyndt. Historien er ikke ny — det er den gamle protestantiske „Sædelighed“, som her gaar igjen — og dersom hele Verden bestod af Reptilkatholiker, kunde det jo muligviis skaffe Regeringen nogle Stemmer til næste Valg; men da Forholdene endnu ere meget langt fra at være saa „civiliserede“, saa vil Professorens Hyrdebrev rimeligviis snart have udpilt sin Rolle og blive lagt ad acta tilligemed saa megen anden „gammelkatholsk“ Fiasco.

---

### Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Cardinal Milesi Pironi Feretti, Pavens Fætter, er død den 2den August i Rom. Han er den hundrede af de Cardinaler, der ere døde, siden Pave Pius IX tiltraadte Regeringen. For Øieblikket tæller Cardinalcollegiet kun 46 Medlemmer, deriblandt 34 italienske, 2 østerrigske, 4 franske og 4 spanske Cardinaler. 24 Pladser ere altsaa i det Hele ubesatte.

Forleden Dag kom de kongelige Toldere ogsaa til Capuzinernes Klostre for at opkræve Indkomstskatten til Beløb af 13 pCt. Klostrernes Forstandere svarede, at Capuzinerne hverken have Formue eller Indtægter; men herpaa blev svaret, at de fik Almisser, og at Enhver af dem i det Mindste behøvede 1000 Fr. for at leve, og at Enhver altsaa maatte betale 130 Fr. i aarlig Skat. Derefter har man forsøgt at udpante dem, men det var forgjæves, fordi man Intet fandt, som kunde sælges.

Grev Pianciani, som bekjendt en Tilhænger af Garibaldi, er af Regeringen udnævnt til Sindaco (Borgermester) i Rom!

**Tydskland.** Krigen mod Kirken er i stærk Fremgang. Fyrst Bismarck synes at haabe, med den samme Hurtighed, med hvilken Grev Moltke kastede Østerrig og Frankrig til Jorden, ogsaa at kunne gjøre det af med den katholske Kirke i Tydskland.

Man har allerede begyndt med at forfølge de Sognepræster, der ere udnævnte af Biskopperne uden Hensyn til de nye tyranniske Kirkelove, og forbyder dem enhver geistlig Forretning under en Muld af 100 Thaler. Mod Ærkebiskoppen af Posen og Biskoppen af Fulda er der anlagt Sag, fordi de have udnævnt Præster uden iforveien at have søgt Regeringens Tilladelse dertil.

### Marieforeningen.

Møde 31te August, Efterm. Kl. 4.

### Sanct Andreas-Kirken.

paa

Ordrupshøj ved Kjøbenhavn.

Fra Søndagen den 7de Septbr. af begynder Andagten med Prædiken Kl. 5 $\frac{1}{2}$  om Eftermiddagen.

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 31te August. 13de Søndag efter Pintse.** Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 5 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. 1ste September M. Ægidius, Abbed. 2. Ti. Stephanus, Konge. 3. O. Serapia, Jomfru og Martyr; Kl. 8 $\frac{1}{4}$  Messe for Ansgariusforeningens Medlemmer. 4. To. Rosa af Viterbo, Jomfru. 5. F. Laurentius Justiniani, Biskop; 8 $\frac{1}{2}$  Messe for Medlemmerne af Broderskabet til Jesu guddommelige Hjerte; Kl. 7 $\frac{1}{2}$  Aften Broderskabsandagt. 6. L. Rosalia af Palermo, Jomfru.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Capellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 23. Søndagen den 7de September. 1873.

---

**Indhold:** Den liberale Presse og den katholske Kirke. Løse Blade. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Tydskland, Spanien, Kjøbenhavn.

---

## Den liberale Presse og den katholske Kirke.

Vi have i vore kirkelige Efterretninger igjennem en lang Aarrække stadig havt Leilighed til at omtale den saakaldte liberale Presses fjendtlige Holdning ligeoverfor den katholske Christendom og Kirke; og navnlig har den Række af kirkepolitiske Breve, som dette Blad i de sidste Par Maaneder har bragt, belagt alle tidligere Udtalelser herom med slaaende, sandt og skarpt tegnede Illustrationer\*). Disse, saavel som alt Tidligere, angaae fornemmelig Udlandet. Hvad der af den Slags her kommer for Lyset, indskrænker sig nemlig for Størstedelen til Referater af udenrigske Aands-

---

\*) Vi bede vore Læsere navnlig endnu engang at gjenneumlæse Brevet i Nr. 17.

frænders Præstationer i Retning af Fordreielse af Sandheden og hadefuld Bagvaskelse. Skulde der altsaa være nogen Tanke om at modvirke Indtrykket af disse perfide Skumlerier, maatte det skee i de samme Blade, der have udbredt dem blandt det herværende Publicum. Men dette veed Enhver, som kjender Forholdene, er en Umulighed. Man afspises i ethvert saadant Tilfælde ganske ugenert med en Henviisning til „sit eget Organ“, hvilket Vedkommende godt veed, kun i ganske enkelte Tilfælde kommer En og Anden af de Tusinder for Øine, hvis Dom over alle Tidens Anliggender daglig ikke blot ledes, men bearbejdes og beherskes af hine Tidsaandens bestaltede Organer. Men fordi man er i en saa afgjort Minoritet, at der for Øieblikket ikke er mindste Haab om at bibringe den almindelige Mening andre Forestillinger i denne Retning, end dem, som Aviserne fra Dag til Dag indprænte deres mange Læsere, derfor kan man dog ikke tjene dem, der rose sig af at skabe og danne den offentlige Mening, i at tie sig selv tildøde! Den kommende Tid skal ikke forgjæves lede efter en velbegrundet Protest mod den nuværende liberale Terrorisme. Den skal ikke, naar dette egoistiske Partiregimente engang har udspillet sin Rolle, troe, at vi taug, fordi vi Intet havde at sige!

Det er om dette store Parties religiøse Holdning vi her nærmest skulde tale, og især om dets blinde og fanatiske Had til den katholske Christendom; thi vi føle hverken Lyst eller Kald til at befatte os med dets øvrige Politik. Vi omtale den kun, fordi den staaer i et saa eiendommeligt og mærkværdigt Forhold til dets Kirkepolitik, at denne sidste kun sees i sit rette Lys, og vurderes som den fortjener, ved at paavise dens følgerette Sammenhæng med hiin.

Vi maae da gaae tilbage til Liberalismens Ungdomsdage, Tiden efter Juli 1830, da den efter det første

revolutionære Kaiserdømme gjenoprettede gamle franske Kongethrone paany styrtede sammen, undermineret af den vel undertrykte og for en Tid overvældede, men ikke overvundne Revolutionsaands utrættelige Sappeurer. Det unge Europa jublede overalt over den Seir, som Friheden og det moderne Fremskridt vandt over „den gamle Tids forældede Ideer: Kongedømmet af Guds Naade, Legitimiteten og den af Kirken begunstigede „Reaction“. Hvad der var skeet i Frankrig fandt mislykkede Efterligninger forskjellige andre Steder, og Virkningen af denne Begivenhed indskrænkede sig fornemmelig til, allevegne at fremkalde et stærkt Røre i Pressen, der først og fremmest havde til Formaal at befrie den fra de Baand, der i alle absolutistiske Stater umuliggjorde en frimodig Drøftelse af offentlige Anliggender. Denne Bestræbelse og den med en lang Tids vedholdende Plagerier forbundne Kamp mod Bureaukratiet baade andensteds og her fortjener al Anerkjendelse. Denne Kamp var berettiget og de Fordringer, der dengang gjordes, vare hertillands i Begyndelsen meget moderate. Men denne ærlige og besindige Liberalismes Dage vare snart talte. Thronskiftet i 1839 skuffede den almindelige Forventning om en ny politisk Æra; den med utaalmodig Længsel imødesete frie Forfatning udeblev, og Misstemningen gav sig Luft i Pressen i en Bitterhed mod Kongemagten og al Autoritet, der ikke stod det mindste tilbage for hvad de Nationalliberale nu fordømme hos det „Forenede Venstre“, ja kun i Form og Udtryk ikke gik saa vidt som Socialismens nylig dømte Ordføreres. Vi gjentage imidlertid, at der endnu var en vis Ærlighed og Oprigtighed i denne uklare Kamp for politisk Frihed; og det bør ikke glemmes, at der her endnu var en ganske særegen Grund til Utilfredshed, der irriterede Stemningen nok saa meget, som Savnet af politisk Frihed, nemlig Regeringens Blindhed ligeoverfor den

Fare, som fra den revolutionære Gjæring i Hertugdømmerne truede vor nationale Selvstændighed.

Endelig kom Aaret 1848. Det med saa stor Jubel atten Aar tidligere hilsede franske Borgerkongedømme havde alt længe viist sig at være en bedrøvelig Illusion, og det sank endelig sammen under Vægten af det Had og den Foragt, som et ved uredelig Folkesmiger vundet Herredømme, og et paa en vedvarende Dupering af den offentlige Mening berognet politisk System fortjente. Man havde ingen Grund til at beskyldte Louis Philippes Regering for utilbørlig Begunstigelse af Kirken. Han havde tvertimod altid været rede til, paa dens Bekostning at gjøre Revolutionsprincippet enhver Indrømmelse. I denne Henseende svarede han ganske til Tidens Fordringer, og Kirken havde, saalidt som noget ærligt Menneske i eller udenfor Frankrig, derfor nogen Grund til at beklage denne Katastrofe, uden forsaavidt, som den Harme og Foragt, der alt i lang Tid havde tynget paa hint forhadte Regimente, og hvormed dets Liigbegængelse feiredes overalt i Frankrig, snart under de paafølgende republicanske Orgier viste sig at være Forløbere for Udskeielser, der skulde berede al baade guddommelig og menneskelig Autoritet en skæbnesvanger Fremtid!

Den første franske Revolution af 1789 har jo nu snart i tre Menneskealdere været Forbilledet for alle politiske Gjenfødelsesprojecter i den øvrige Deel af Verden. Det var derfor ganske naturligt, at man under den republicanske Luftning, der gik igjennem de bittre parlamentariske Kampe i Julimonarkiets sidste Aar, som overalt, saaledes ogsaa her, havde givet sin Uvillie over de bestaaende Forhold tilkjende, ved at kritisere det Mangelfulde ved de monarkiske Institutioner paa en, som ovenfor sagt, ofte temmelig hensynsløs Maade. Man havde talt om „Folkesouverænetet“ og „parlamentarisk Regimente“, som om disse Begreber vare ganske identiske

med eller uadskillelige fra det constitutionelle Regerings-system, som man saa utaalmodigt længtes efter at see virkeliggjort. Dog disse og andre lignende Misforstaaelser er man ikke berettiget til at tage det nøie med, naar man erindrer sig det Maadehold og den Besindighed, der hertilands udmærkede Frihedsbevægelsen i Aaret 1848. De Fordringer paa Folkets Andeel i Lovgivningen, som i dette Aar i stor Almindelighed forelagdes den endnu absolute Regering vare i Begyndelsen meget beskedne, og Faren for Landets Selvstændighed og Integritet saa stor, at alle Danske paaskjønnede den liberale Presses paa eengang besindige og af sand Patriotisme besjælede Holdning. Den Enighed og Begeistring, der dengang rev Alle med sig, var noget saa Enestaaende i Sammenligning med hvad der skete andetsteds, at Ingen af den nulevende ældre Slægt for nogen Priis vilde savne Mindet om disse uforglemmelige Dage!

Men det varede desværre ikke længe med dette patriotiske Opsving hverken i Retning af sand Frihedsfølelse eller af besindig Vurdering af Nationalitetsideens høiere Betydning og praktiske Behandling. Flere af de folkelige Talere paa den constituerende Rigsforsamling lode sig strax i en høist utilbørlig Grad henrive af en her aldeles ubetimelig og forfængelig Lyst til at gjøre Effect ved phraserige Declamationer om Frihed og Folkesouverænetet, og fremmanede med opstyttet Pathos Scener af den første franske Revolution, navnlig saadanne, som væsenlig bidroge til at give den franske Frihedsbegeistring den revolutionære Charakter, som siden gav sig Luft i de afskyeligste Udskeielser. Istedetfor med Alvor at afvise enhver Yttring af denne Art, smittede det overalt i Udlandet grasserende Liebhaveri for det Revolutionære i den Grad en stor Deel af Forsamlingens Medlemmer, at det første folkelige Ministerium troede at handle klogt ved, paa eengang at tilbyde Alt muligt

i Retning af Frihed og folkelig Selvstyrelse, for at forebygge Gjentagelsen af den gamle Erfaring fra den franske Revolution — at det ene Parti idelig fortrængte det andet fra Regeringen ved at overbyde det i Indrømmelser. Saaledes meente man at sikkre sig Magten saalænge som muligt. Det hjalp alligevel ikke; Martsministeriet snublede over sin Udenrigspolitik, og maatte give Plads for andre Styrere. Men den alle tidligere Forventninger\*) overskridende Udvikling af Frihedsprincipet lod sig ikke længere standse. Man fik Frihed op over Ørene, og Kronen paa det Hele var den almindelige Valgret, i hvilken de liberale Førere dengang saae det sikreste Middel til at betrygge den folkelige Frihed og vinde varig Popularitet. De sidstforløbne Aar have i denne, som i flere andre Henseender, aabnet Alles Øine for de uheldbringende Conseqventser af dette Skridt. Det „Forenede Venstre“ har viist, hvad der kan gøres ud af den almindelige Valgret og det Eetkammersystem, der er dette Partis politiske Ideal.

Man vil under Betragtningen af alle politiske Kampe altid see en stor Forskjæl paa de stridende Partiers Holdning og hele Færd i den Tid, de ere i Minoritet og ligge i stadig Kamp med overlegen Modstand, og — efter den Tid, da de ere komne til Magt og Anseelse. Saalænge de ere i Minoritet, er Magten dem det meest Forhadte af Alt; da taler man høit om Undertrykkelse og Uret, og revser med ubønhørlig Strengthed ethvert af Magtens Overgreb. Men saasart man selv faaer Tag i Magten, da fordunster gjerne Begeistringen for at hævde de Undertryktes Frihed! Man har jo selv faaet

---

\*) Man sammenligne Grundloven af 1849 med hvad den af Prof. Clausen og Etatsr. Schouw i Januar 1848 udgivne Brochure kaldte et „bredt demokratisk Grundlag“!

Frihed, og Magten i Tilgivt, og man glemmer ikke at udbytte den til Bedste for sine specielle Interesser. Saaledes er det gaaet overalt; og hvorfor skulde vore Liberale — der, forsaavidt de tillige i sin Tid totalt forkludrede det nationale Mellemværende med Tydskland, med en mærkværdig Selvironi have kaldt sig „National-liberale“ — hvorfor skulde de være anderledes, end de fremmede Mønstre, i hvis Kjølvand de altid have seilet? Liberalismen var i sin Ungdomsbaar og som Opposition rundhaandet med Frihed til alle Sider; den var i religiøs Henseende saa upartisk og indtil Elskværdighed indifferent ligeoverfor alle hidtil Undertrykte, at disse ikke noksom kunne paaskjønne det. Men der hengik ikke mange Aar efter hiin Frihedens og Broderlighedens Hvedebrødsdage, før man fik noget heelt Andet at vide!

Vi skulle i det Følgende nærmere omtale de Begivenheder i Udlandet og den store Politik, som have havt den væsenlige Andeel i dette Omslag.

(Sluttet.)

---

## Løse Blade

af en frivillig Feltgeistligs Dagbog.

Løse Blade af min Dagbog kalder jeg omstaaende Billeder fra Krigsskuepladsen og fra Lazaretherne, fordi det ikke er min Hensigt, at at byde Læseren en sammenhængende Fortælling om Alt, hvad jeg har oplevet som frivillig Feltgeistlig, men kun saa kortfattet som muligt at føre ham enkelte Begivenheder for Øie.

### Første Blad.

Det franske Militairhospital i Nancy kan vel i enhver Henseende ansees som et Mønster for alle saadanne

Anstalter. Under Ledelse af de barmhjertige Brødre (af den hellige Johannes af Gud) hersker der i alle den storartede Bygnings Dele en exemplarisk Orden og velgjørende Reenlighed. — I August og Begyndelsen af September 1870 var jeg den eneste tyske Præst i Nancy, og min Tid var paa Grund af det store Antal Saarede og Syge i de forskjællige Lazarether saa knap, at jeg kun kunde høre deres Skriftemaal, imedens franske Præster gave dem den hellige Communion og den sidste hellige Olie.

En Dag bad en Syg om at skrifte, og da jeg maatte ile til en Døende i et andet Hospital, saa lovede jeg ham, at komme igjen henimod Aften, og spurgte, om der maaskee endnu var Andre, som ønskede at skrifte, for at de kunde være forberedte til jeg kom igjen. En Sachser meldte sig.

Begge de Syge skriftede om Aftenen, og jeg forrettede med Enhver af dem de dem paalagde Bødsbønner, saaledes som jeg altid pleiede at gjøre det, for at en mulig Forværrelse i den Syges Tilstand ikke skulde gjøre Bødens hellige Sacrament ufuldstændigt fra hans Side. Begge bade med stor Andagt disse Bønner med mig, uden at der var det Ringeste, der forekom mig paa-faldende.

Den følgende Dag havde jeg igjen den Glæde at kunne uddele nogle Medailler til de Syge og Saarede, som den hellige Fader personligt havde indviet; og jeg anmodede derfor alle de katholske Syge, der ikke allerede tidligere havde faaet saadanne af mig, om at melde sig ved at række Haanden iveiret. Sachseren rørte sig ikke, da jeg kom til hans Seng.

„Har Du allerede faaet en Medaille af mig?“ — „Nei.“ — „Hvorfor melder Du Dig da ikke? Du var jo nær kommen tomhændet fra det.“ — „Jeg er Protestant.“



Forbauset saae jeg paa ham; det var ingen Feil-tagelse, denne Syge havde Dagen iforveien skriftet hos mig, og nu erklærede han, at han var Protestant. Paa den lille Tavle over hans Seng var der anbragt et Kors, Tegnet paa, at den Syge var katholsk; og jeg spurgte den Broder, der ledsagede mig, hvorledes dette var muligt, da den Syge foregav, at være Protestant.

„Hvorledes? Han er ikke Katholik? Han har jo imorges modtaget den hellige Communion, og derfor har jeg bagcfter sat Korset op.“

Dette blev forhandlet paa fransk, og jeg henvendte mig derefter atter til min Sachser.

„Du er Protestand? Har Du allerede modtagei Nadveren?“

„Imorges.“

„Til hvilken Tid?“

„Klokken sex.“

„Var den protestantiske Præst idag saa tidligt i Hospitalet? Han kommer dog ellers først om Eftermiddagen.“

„Han har endnu ikke været her idag.“

„Altsaa kan Du heller ikke have modtaget Nadveren.“

„Jo, ganske vist, Fader! Jeg har jo igaar skriftet hos Dem selv.“

„Og Du er Protestant? Du kunde jo dog see paa min Klædning, at jeg er en katholsk Præst?“

„Det veed jeg.“

„Og alligevel har Du skriftet hos mig? Hvem har da bragt Dig Nadveren?“

„Den Geistlige i den hvide Kjole med den sorte Kappe (Dominicanernes Ordensdragt), som ogsaa har bragt den til den Syge derhenne i Hjernet; Broderen her var ogsaa tilstede.“

„Vidste Du ikke, at denne Herre ogsaa var katholsk Præst?“

„Ogsaa det har jeg vidst.“

„Min Ven, den hele Sag er mig uforklarlig. Hvorfor har Du gjort dette?“

„Fordi jeg ikke vilde modtage Nadveren uden Skriftemaal, og den protestantiske Præst ikke kan høre mit Skriftemaal, eftersom han ikke er Lutheraner.“

„Du er altsaa Lutheraner?“

„Det er jeg, og vor Nadver er ganske anderledes end, den den protestantiske Præst her uddeler, derfor vilde jeg ikke modtage den.“

„Føler Du Dig da rolig i Dit Indre, nu da Du som Lutheraner har aabnet Dit Hjerte for en katholsk Præst, og har modtaget den hellige Communion af en saadan?“

„Saa rolig og lykkelig som aldrig før!“ raabte han med straalende Blik.

„Nuvel, min Søn! Guds Naade og Kjærlighed i det allerhelligste Sakrament er uendelig. Var Du end som Protestant ikke berettiget til at modtage den katholske Kirkes hellige Sakramenter, saa ville Han — det ønsker jeg — dog opfylde Din Længsel og i vor hellige Religion lade Dig finde bestandig og vedvarende Fred i Dit Hjerte. — Og nu tag denne Medaille med den hellige Guds Moders Billede, og bær den altid hos Dig, for at Du i den allersaligste Jomfru maa have en Beskytterinde og Forbederinde.“

„Jeg takker Dem, min Fader.“

Forbausende havde de tilstedeværende Reconvalcenter hørt paa dette.

„Seer Du Sachser“, sagde en baiersk Soldat leende, „halvveis er Du vor af fri Villie, og hun“ — her pegede han paa Medaillen — „vil nok bringe Dig heelt over Grøften.“

Sachseren betragtede Medaillen paa begge Sider, smilede og puttede den i sin lille Pengepung.

(Fortsættes.)

## Kirkepolitiske Breve. IX.

Biskopperne af Fulda og Posen ere nu dømt til betydelige Pengebøder og eventuel Fængselsstraf, fordi de ikke have villet forraade Christendommens Sag, ved at underkaste sig de Lovbestemmelser, der gik ud paa at bringe den katholske Geistlighed i et fuldstændigt Afhængighedsforhold til Staten. Samtidig hermed er det blevet adskillige Præster, der i den sidste Tid ere blevne ansatte af deres retmæssige Foresatte, forbudt at udøve deres Kald, fordi Ansættelsen var skeet uden at det var iagttaget, som hine Love have fundet for godt — tvertimod al christelig Frihed og Ret — at foreskrive. Disse første Skridt paa Voldsgjerningernes Bane ville snart blive efterfulgte af flere; thi Biskopperne ere blevne enige om at holde ud; nye Præster blive viiede og udnævnte, og disse ville som hele den øvrige modige og strængttroende katholske Geistlighed adlyde Gud mere end Mennesker o: hellere lide Forfølgelse, end svigte den Sag, som Herren har kaldet dem til at forsvare. Efterhaanden vil saaledes den ene Biskop efter den anden blive dømt; den ene Præst efter den anden blive hindret i at sørge for sin Menigheds Vel. Pengebøderne ville samtidig hermed gaae over til Frihedsberøvelse, og den Politik der for kort Tid siden begyndte at yttre sig først mod Jesuiterne og senere mod forskjellige andre Ordener, træder hermed aldeles uforbeholdent frem som en Udryddelseskrig imod den katholske o: christelige Religion. Kunde dette være undgaaet? Ja det kunde! det kunde være undgaaet, dersom den preussiske Statsmagt havde ladet Forholdene i Tydskland blive som de vare før Aaret 1870. Striden er jo nemlig ikke fremkommet som en Følge af nye Fordringer fra katholsk Side; tvertimod! disse ønskede ikke Andet, end at den samme Retfærdighed der hidtil var blevet dem til Deel, og hvorved de stilledes nogenlunde lige med Protestanterne, vedblivende maatte forundes dem. De fordrede kun, som hidtil, Ret til at dyrke Gud efter deres Overbeviisning, ikke Andet. Men kunde Staten da ikke opfylde disse Ønsker? Vare de maaskee i og for sig farlige for dens Existents? Ingenlunde! den gamle Tilstand havde medført en Fred og

en Tilfredshed, som i meget faa andre Lande; de katholske Undersaatter vare loyale; de offrede deres Blod paa Valpladsen, de betalte Skatterne uden at knye, de vare i urolige Tider den lovlige Ordens bedste Støtter; Geistligheden — og navnlig Jesuiterne — gik i alle disse Ting i Spidsen med Raad og Exempel; der var Ingen, som tænkte paa at berede Regeringen Ulykker; man var tilfreds, og Alle vare besjælede af sand Fædrelandskjærlighed; men dog kunde Staten ikke lade Forholdene blive som de vare, og hvorfor? fordi Staten i de sidst forløbne Aar havde begaaet det ene Brud paa den offentlige Retsorden efter det andet; fordi den, med eet Ord, afgjørende havde kastet de gamle Principer overbord, der hidtil til en vis Grad bestemte dens Handlemaade, og som gik ud paa, at Løfter skulde holdes, og Andres Rettigheder respecteres; og i Stedet for disse forældede Grundsætninger har den anskaffet sig andre, der gaae ud paa det stik Modsatte, der sætte Magt istedetfor Ret, der træde al Tro, al Sædelighed og al offentlig Redelighed under Fødder. Efter at dette var skeet, var den katholske Kirke den preussiske Stat en Torn i Øiet; og det kunde ikke være andet: Tyv taaler ikke ærlig Mand, Forbryderen hader den mere end alle Andre, der minder ham om hans Forvorpenehed; og den „liberale“ Stat, der kun eksisterer i Kraft af Rettens og den christelige Sædeligheds totale Fornægtelse, kan naturligviis ikke med Ligegyldighed see paa, at der ved Siden af den selv eksisterer en Magt, der lærer dens Undersaatter, at Tyveri, Røveri, Løgn og Vold ere Synd. En saadan Magt maa — det forstaaer sig — enten bringes til Taushed eller tilintetgjøres. Man havde i Begyndelsen haabet at kunne sætte det Første igjennem. Biskopper og Præster, der i Troens Lydighed havde bøiet sig for den Røst, som de ifølge deres Samvittighed vare forpligtede til at høre og ære — nemlig Kirkens — vilde — saaledes meente man — neppe gjøre Modstand mod en alvorlig Ordre fra Berlin; men det viste sig, at man havde taget Feil; og hvorfor havde man taget Feil? ganske simpelt, fordi man selv ikke vidste hvad Tro er. Troen er en Magt, der paa den ene Side gjør den Enkelte lydlig indtil Døden, men paa den anden Side ogsaa gjør ham standhaftig til Døden.

Troen offerer Alt — ogsaa egne Meninger — naar Gud befaler; men Troen offerer ogsaa Alt — selv Livet — naar Andre befale hvad Gud forbyder; den gjør svag — imod Gud; men den giver Kæmpekræfter — imod Uretfærdigheden. Dog, hvorledes skulde en Statsmagt, en Regering og et Parti (det „Liberale“), der foragter Gud og kun har Respect for Prygl og Penge, vel kunne fatte Sligt? Den fattede det da heller ikke før bagefter, og saa fattede den det kun halvt; thi vel fik den indseet, at de katholske Christne ei godvillig fornægte Frelserens Lære og Bud; men — tænkte man — hvad der ikke gaar med det Gode, det gaar vel med det Onde; og saa kom de nye Love, der skulde tvinge Præsterne til at underkaste sig en rationalistisk Uddannelse, berøve Biskopperne deres lovlige Ret, og med eet Ord opløse Kirkens bestaaende ældgamle Forfatning, for at bringe den i det samme usle Afhængighedsforhold til en vantro Statsmagt, som de protestantiske Religionssamfund. Følgen heraf var Kampen. Atter har altsaa Regeringen og „Liberalismen“ taget fejl; naturligviis! thi hvorledes skulde den kunne vide hvad en Overbeviisning formaaer? den har jo selv ingen. Uden Tro, uden Redelighed, gennemtrængt af den meest cyniske Partiegoisme, af Frygt for al sand og uhyklet Begeistring, dømmes den Andre efter sig selv. Og saa kæmpes der da — med ulige Vaaben. Paa den ene Side staaer Alt hvad der fornægter: Liberalismen, Protestantismen, Rationalismen og Materialismen; de have Kanoner, Penge, Bajonetter, Aviser, Domstole og lovgivende Forsamlinger — Altsammen til Tjeneste. Paa den anden Side staae de katholske Christne — de have Intet af alt dette; de have kun Troen paa Ham som sagde „Vaager og beder“. Og hvad bliver saa Udfaldet? De Liberale sige, at de ere sikke paa Sejren; man læse kun „Dagbladets“ oversatte Artikler, der ikke gaar ud paa Andet end det, at hele den moderne Liberalisme i Europa nu bør slutte sig sammen for at revse disse taabelige Katholiker, der ere uforskammede nok til at ville have Lov til at bekjende deres Tro, og dumme nok til at bilde sig ind, at Gud kan hjælpe dem. Endnu i denne Uge mødte Bladet med en lang Tale udaf „Times“, hvori Bønnen og Tilliden til Herren blev latterliggjort, og den Spaadom givet til

Bedste, at den store Kamp vilde aabenbare den katholske Troes Svaghed og Afmagt ligeoverfor den forenede national-liberale Gemenhed\*) Vi Katholiker troe, at Sejren er i Guds Haand; vi give mere for een Bøn end for alle de bismarckske Alliancer og Armeecorps. Vil Gud, at vi endnu — som de første Christne — skulle bære Forfølgelsen gennem Rækker af Aar, saa skulle vi bære den, og dermed er den Sag afgjort; men vil Han, at hiint Compagni skal knuses, saa bliver det sandelig knust, om det saa har nok saa mange Chancer for det Modsatte — og dermed er Sagen ogsaa afgjort. Og vi Katholiker ere ikke saa ganske sikre paa, at de „liberale“ Herrer ikke i Grunden have en lille ubehagelig Ahnelse om det Selvsamme; ellers vare de neppe saa „agiterede“ ved Synet af et Par Valfarter, eller ved Lyden af hiin Oldings Røst, som de jo allerede tidt nok have erklæret for — aandssvag og afmægtig!

### Kirkelige Efterretninger.

**Tydskland.** Regeringen vedbliver at fremme den jammerlige gammelkatholske Bevægelse saameget som den kan. Man haaber paa denne Maade i Tydskland at danne en National-Kirke, saaledes som denne Tanke foresvævede det 16de Aarhundredes protestantiske Fyrster, og som Christian III dannede den danske, og Henrik VIII den engelske Folkekirke.

Imidlertid vil det gaae ganske anderledes til i Tydskland, end det gik dengang til i Danmark og England. Thi dengang fandtes der hertillands som i England med faa Undtagelser en meget uvidende og uhæderlig Geistlighed, og derfor faldt de i Hobetal fra Troen; men der-

\*) Samme Artikel skammer sig end ikke ved at sige om Biskopperne, at de lyve og opmuntre det katholske Folk til Ting (Valfarter), som de selv ikke troe paa; og dog mener den „liberale“ Presse, at den ikke er — foragtelig.

imod ere Biskopperne og Præsterne paa faa Undtagelser nær nutildags i Tydskland ganske andre Mænd, og Bismarck faaer rimeligviis snart nok at see, at han ikke vil blive færdig med 14 Millioner tydske Katholiker saa hurtigt, som Moltke blev færdig med Østerrigerne og Franskmandene!

**Spanien.** De republicanske Skandaler i dette Land, der nu i lang Tid have sat Verden i Forbauselse, have naturligviis havt en sørgelig Indflydelse paa de kirkelige Forhold. Man har i de sidste Maaneder ikke hørt andet, end om det yderligtgaaende revolutionære Parties Petroleumsraseri mod Kirker og Kloostere og disse forlorne Menneskers oprørende Forgribelser paa Kirkens Helligdomme og Næstens retmæssige Eiendom. Det er under disse Omstændigheder karakteristisk for den liberale Presse, at den endnu ikke har faaet nok af Republik og Revolution, men daglig udhyler sin Angst for at „Reactionen“ o: Restaurationen af det retmæssige Kongedømme ved Don Carlos, skal gjøre Ende paa dette Uvæsen.

**Kjøbenhavn.** Løverdagen den 30te August indviedes St. Andreas-Collegiet paa Ordrupshøj af den apostoliske Præfect for Danmarks katholske Geistlighed, der aabnede Dagens Høitidelighed ved at celebrere den skønne Votivmesse til Ære for den Helligaand. Umidelbart efter Oplæsningen af Evangeliet prækede Celebranten fra Alteret over Sir. 1, 12: „Herrens Frygt er Viisdoms Begyndelse.“ Efter i Korthed at have henviist til den med en saa stor Rundhaandethed og sjælden Offervillighed funderede Anstalts Bestemmelse — i en christelig Aand og under Veiledning af prøvede og samvittighedsfulde Lærere at bibringe dens Elever det Forraad af Kundskaber, der vil sætte dem istand til engang at indtage en for dem selv og Fædrelandet heldbringende Stilling i Samfundet, gav den høiærværdige Taler en sand og træffende Skildring af den Modsætning, der finder Sted imellem det Fremskridt i Viden og Kundskab, og navnlig den praktiske Anvendelse af samme paa alle Retninger af menneskelig Virksomhed, hvorved vor Tid har hævet sig saa høit over alle tidligere Slægter, og — denne i al Viden fremskredne Tids Savn af den indre

Fred og Lykke og det udvortes Velvære, som efter Christendommens Grundsætninger skulde være Frugten af den sande Viisdom, der er grundet i Ærefrygt for den hellige og retfærdige Guds Villie, og en alvorlig Stræben efter at fuldbyrde den. Det er den forfeilede eensidige Vurdering af en for et christeligt Grundlag blottet Stræben efter at udvide Kundskaben, der selv paa dennes høiere og aandelige Omraade aabner et for-dærveligt Svælg imellem Erkjendelsen og Villien, mellem Pligten og Livet, og derfor i vor Tid staaer raadløs lige-overfor den indre og ydre Usædelighed, der er det moderne Samfunds Kræftskade. Den høiærværdige Taler sluttede med at udtale de Forhaabninger, som alle Katholiker her i Norden af Hjertet dele med ham, at St. Andreas-Collegiet indtil de sildigste Tider maa forblive et Arnested for den Viisdom, der ene nedkalder Guds Velsignelse over alle menneskelige Idrætter.

Efterat Høimessen var tilende, gik hele Forsamlingen med de tilstedeværende Geistlige i Spidsen i Procession til Collegiebygningen, der indviedes med de foreskrevne Cæremonier, hvorefter Processionen igjen vendte tilbage til Kirken, hvor Høitideligheden sluttedes med Tedeum og den sacramentale Velsignelse.

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 7de September. 14de Søndag efter Pintse. De hl. Skytsengles Fest. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — S. M. Mariæ Fødsel (fæires offentlig førstkommende Søndag). 9. Ti. Petrus Claver, Bekj. 10. O. Nicolaus af Tolentino, Bekj. 11. To. Protus og Hyacinth, Martyrer. 12. F. Guido, Bekj. 13. L. Amatus, Biskop.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Capellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 24. Søndagen den 14de September, 1873.

---

Indhold: Den liberale Presse og den katholske Kirke. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Frankrig, Preussen.

---

## Den liberale Presse og den katholske Kirke.

(Sluttet.)

I den første Frihedsperiode, i Krigsaarene (1848—51) og flere Aar efter, havde især den ydre Politik lagt Beslag paa alle Tanker, Bekymringer og Forhaabninger. „Reactionen“ havde seiret i vort store Naboland, Tydskland, og Frankrig havde atter, ligesom i Aarhundredets Begyndelse, efterat have overstaaet Kampen med den kortvarige Republiks røde Spøgelse, faaet sin Napoleon, der, ligesom sin store Onkel, snart fandt Udvei til at ombytte Consul- eller Præsidentværdigheden med en revolutionær Imperators despotiske Enevælde. Denne sidste Yttring af Reactionen blev overalt udenfor Frankrig hilset med Henrykkelse, ikke blot af Ordenens Venner, men selv af Revolutionsprincipets Tilbedere; thi der har i den nyere Tid bestaaet et høist mærkværdigt Valgslægtskab mellem Revolution, Republik og Alt

hvad der heder Napoleon\*). „Legitimitet“ har jo siden 1830 været en Torn i Kjødet paa den revolutionære Liberalisme, og vor liberale Presse har i den latterligste Modstrid med sine Frihedstheorier og tidligere temmelig republicanske Sympathier, bragt det andet franske Kaiserdømme fra dets første til dets sidste Dag den skyldige Tribut af den Virak, som de „fuldbyrdede Kjendsgjeringers“ Lovtalere og Tidsaandens Talerør i det Hele til enhver Tid bringe Alt hvad Lykken begunstiger. Fransk-mændene vaandede sig under Despotismens Mareridt, men Frihedens Venner udenfor Frankrig frydede sig her over Reactionens Seir over Friheden! Vi bemærke herom blot, at Napoleon III utvivlsomt var en Nødvendighed for Frankrig, eftersom det guddommelige Forsyn betjente sig af ham først til at tæmme Revolutionen, og siden til igjennem store Ydnygelser at føre dette store Land, Kirkens ældste Datter, til Erkjendelse af dets verdenshistoriske Bestemmelse.

Med Tydskland og den tydske Reaction var det derimod en heel anden Sag. Da Tydskerne i 1848 slog sig løs og gjorde Revolution i Frihedens og Lighedens Navn, aabnede de deres nye Æra med at overfalde den svageste af deres Naboer med Krig. Det lykkedes dem ikke dengang, trods deres Overmagt, at udplyndre os og tilintetgjøre vor nationale Selvstændighed i Kraft af

---

\*) Napoleon I, den største Despot i Verden, havde, som be- kjendt, været en Client først af Robespierre, siden af Barras, og havde saaledes, ligesom de meest fremragende Fyrster, Prindser, Hertuger og Marschaller, som med hans Fuldmagt tyranniserede Datidens retmæssige Fyrster og deres Folk — hørt til det vildeste Frihedsparti i Revolutionsperioden, hvis Rædselsregimente kvalte enhver Frihedsrørelse i Blod. Saavel han selv, som alle hans Creaturer, vare derfor i deres rette Element som Verdens Tyranner og Plagere.

den af tydske Professorer i Aarhundredets andet Decennium opfundne Nationalitetstheori, ifølge hvilken ethvert stort Folk skulde have Ret til at reclamere alle de Dele af mindre Nabostater, hvor deres Sprog tales af en større eller mindre Deel af Befolkningen. „Reactionen“ fik vel snart Bugt med Revolutionen i dette store Culturland, men det hjalp os ikke. Ogsaa den førte sig hiin revolutionære Theori til Nytte — Tydskerne blive sig altid selv liig — og man tog da af den ved Grundloven givne udstrakte Frihed et Paaskud til, paa Hertugdømmernes Vegne at indblande sig i vore Forfatningsanliggender. Det fulgte da af sig selv, at vore liberale Patrioter under den fra Aar til Aar fortsatte diplomatiske Kamp mod Tydsklands Anmasselser havde hele Folket paa sin Side. Det under Tydsklands Tryk indsatte kortvarige „reactionære“ Ministerium (1852—1854) bidrog kun yderligere til at styrke det saakaldte national-liberale Parties Hæder over den offentlige Mening. Den Minoritet, som allerede dengang, ja lige fra Begyndelsen af, havde aabent Øie for hiint Partis uheldsvangre Misgreb i Behandlingen af det nationale Mellemværende\*), kunde ikke komme til Orde, og det var desværre dengang for silde, og blev det bestandig mere, efterat hiint Parti i Efteraaret 1854 igjen var kommet til Roret. Dets meest betydende Fører kaldtes dengang i Partiets Hovedorganer og den eftersnakkende Provindspresse „hele det danske Folks erklærede Yndling“. Partiet var nu blevet en Magt, der stemplede det som reactionær Forstökkelse, at

---

\*) Vi mene naturligviis hermed den overdrevne Føielighed, hvormed man i Marts 1848 imødekom Tydskland med Hensyn til Holsteen paa Grund af dets Stilling som tydsk Forbundsland. Men man gjorde sig senere skyldig i en Forseelse, som var langt værre, hvorom Mere i det Følgende.

opponere mod dets Frihedsbegreb og Nationalitets-svindl.

Den i Perioden 1830—1848 mod Bureaukratiets Almagt heltmodigt kæmpende ærlige Begeistring for Frihed og borgerlig Lighed var altsaa nu hertillands fuldstændigt undergaaet den samme Forvandling, som andensteds; thi den moderne Liberalismes Signatur er noget ganske Andet end Kjærlighed til Friheden. Den er overalt bleven til et tyrannisk Partiregimente, som under Frihedens hyklede Maske har grundet en ny Absolutisme, der veed at udbytte sin Magtstilling i sine egoistiske Interessers Tjeneste.

Ligesom denne Forvandling i reen politisk Henseende maa henføres til den af Napoleon III aabnede nye Æra, saaledes maa ogsaa det i det Foregaaende omtalte Omslag fra liberal Indifferentisme til en forfølgelseslysten Intolerance mod den katholske Christendom henføres til dette mærkværdige Vendepunkt i den nyeste Tids Historie. Den despotisk regerende Kaiser gav sine liberale Beundrere allevegne geniale Vink om, hvorledes de revolutionære Ideer kunne bruges til at dupere den Verden, der absolut vil bedrages. Han appellerede ved enhver Leilighed til „de store Principer af 1789“, som han i sin hele Praxis fornægtede, og havde al Grund til at betakke sig for at see bragte i Anvendelse; og det harmonerede kun slet med disse Principer, at han i sine første Regeringsaar smigrede Kirken og Geistligheden, for at finde en paalidelig Støtte for sit endnu ubefæstede Herredømme. Men saasnart dette Øiemed var opnaaet, tøvede Napoleon ikke med at opfylde Revolutionens Fordringer i den Retning, som han rigtigt erkjendte for bedst skikket til at forsone ham med de antichristelige Tendentser, der vare Hovedelementet i Tidens politisk-sociale Gjæring. Krigen med Østerrig og dens videre Følger: Oprettelsen af det

nye Kongerige Italien, dettes af Napoleon begunstigede Angreb paa det verdslige Pavedømme og al legitim Ret — det var disse Begivenheder, der efter Aarene 1859 og 60 fyldte den liberale Presse med Lovtaler over den franske Kaisers politiske Viisdom og hans italienske Protégés beundringsværdige Hensynsløshed. Det gik nu paa eengang op for alle disse Tidsaandens deels i virkelig, deels i figurlig Forstand besoldede Organer og Advocater, hvad der var Tidens Trang og Løsen! De saac nu Alle klart, hvori den store Hindring for de revolutionære Ideers, hidtil altid tilbagetrængte, Herredømme over de factiske Tilstande egenlig laac! Det var den katholske Christendoms Magt over Samvittighederne hos de katholske og romanske Folkefærd. Kirkens faste Kæmpebygning, der efter deres Mening ene ved den politiske Reactions og Absolutismens Hjælp havde forvundet de Slag og overlevet den Undergang, som Revolutionen af 1789 og Napoleon I. i Aarene 1798 og 1809 havde beredt den, forekom dem, ved dette Angreb paa den legitime Ret og de øvrige Magters tause Billigelse af de italienske Voldshandlinger at have faaet et Stød, som den aldrig vilde forvinde. Man fattede derfor store Forhaabninger om et heldigt Udfald af den tidligere altid mislykkede Kamp. Medens Revolutionspartiet i Italien og dets radicale Patroner og Haandlangere i alle Lande, især i Frankrig og England, forenede sig om at understøtte Protestantismens og alle Secters Udbredelse i Italien, for ved aandelige Vaaben at underminere Kirken; og medens den italienske Regering med alle materielle Midler angreb de ydre Betingelser for Kirkens uafhængige Souverænetet paa dens egne Enemærker, organiserede den liberale Presse i alle Lande et storartet Bagvaskelsessystem mod Kirken, alle kirkelige Institutioner, mod Paven, Cardinal Antonelli og alle de Personligheder, som man paa Grund

af deres Betydning og Anseelse fandt en særlig Interesse i at nedværdige og bringe i Miscredit.

Den herværende Presse vilde naturligviis ikke staae tilbage for sine udenlandske Colleger, der jo i alle andre Retninger af tidsmæssigt Fremskridt altid havde været dens Forbilleder. Det var især „Fædrelandet“, der i alle disse Aar udmærkede sig ved at opvarte Publicum med Refrater af enhver baade virkelig og opdigtet Skandale i den katholske Verden, ligesom dets politiske Oversigter over de europæiske Tilstande lige indtil den sidste Tid have været mærkede af et sandt fanatisk Had ikke blot til den katholske Christendom, men — hvad der særlig maatte forundre — til den katholske Kirkes, ellers af alle dannede og veltænkende Protestanter i det mindste agtede Overhoved. „Fædrelandet“ derimod synes ikke at kunne omtale Pius IX., uden for at overdænge ham med de usømmeligste Forhaanelser. Vi kunne kun forklare os den Yderlighed, hvorved dette intelligente Organ i denne Henseende har udmærket sig, af dets Liebhaveeri for Grundtvigianismens sværmeriske Indbildninger om Eneret til at gjælde for den eneste ufeilbart gyldige Opfattelse af Christdommen, samt af dets endnu forunderligere Begeistring for det unge Italiens Overgreb mod den katholske Kirke. Vel have alle herværende liberale Blade ydet Napoleon, Victor Emmanuel, Cavour, Ratazzi, Garibaldi etc. etc. deres Tribut af Lovprisning og Beundring, men intet af dem har i den Grad som „Fædrelandet“ blameret sig ved sine Lovsange over den i Italien iværksatte brutale Gjennemførelse af den tyske i fanatiske Professorhjerner udrugede Nationalitetsdoctrin, som Napoleon III, fordi han fandt den brugbar for sine politiske Planer, erklærede for den moderne Stats- og Folkerets ledende Grundprincip. Vistnok stødte ogsaa de øvrige af disse Blade stærkt i Basun for „Nationalitetsprincipet“; men

denne karakterløse Fornægtelse af tidligere Grundsætninger maa dog i langt høiere Grad lægges „Fædrelandet“ til Last, end noget af dem.

Man erindre nemlig vel, at „Fædrelandet“ er det ældste af disse Organer, og at den nationale Bevægelse i 1848 væsenlig var en Frugt af den Opposition mod den tidligere Regerings Feilgreb, som det i en Række af Aar havde ledet. Under den Overlast, vi dengang leed af Tydsklands Anmasselser, hørte man det idelig tale om „vor historiske — hvad der dog vel maatte være eensbetydende med den legitime — Ret“ og om „vor retfærdige Sag“, men ikke længe efter viste det Tydskland den mærkværdige Føielighed, ikke at begrunde Danmarks Adkomst til uanfægtet Besiddelse af Slesvig og Holsteen paa den legitime Rets Aarhundredes gamle Hævd, men paa Nationalitetens eller Danskhedens Ret, hvilket jo i Grunden vil sige det Samme som Sproggrændsens. Man havde ult i Marts 1848 paa Forhaand kastet Holsteen i Gabet paa Tydskland; og det let forudseelige Resultat af denne Iolitik blev tilsidst, at Preussen — i Kraft af hin Napoleonske, af hele den liberale Verden adopterede Forbdring af den tydske Nationalitetsdoctrin — ikke blot fra-ræede os Holsteen og det tydske Slesvig, men ugeneert tog det danske Slesvig med! Saaledes forstaae de store Mæter denne og alle lignende Doctriner! Napoleon kunde brug den til, i Italien at skaffe sig et lille Vederlag for dviste Tjenester, og han kunde maaskee engang — uagtt han ligeoverfor Tydskland især henviste til den geografiske Grændse — ligesaa kløgtigt bevise, at de Tydskere, der boede paa den venstre Rhinbred, i grunden vare og burde være Franskmand, som Preusserne kunde bevise, at Slesvigerne, uagtt de Fleste af dem tale Dansl. aligevel vare Tydskere. Vore Nationalliberale glemte reent, at det i Sprogeenheden begrundede

saakaldte „Nationalitetsprincip“ er et af Revolutionens moderne Bannerførere opstillet Blændværk, hvis Aerkjendelse som folkeretligt Grundlag, eller afgjørende Norm for internationale Conflicter, er eensbetydende med alle mindre Folkefærds Undergang, fordi disses Grændsebeboere i Medfør af de naturlige Forholds Magt nødes til at erlverve sig Færdighed i at tale ethvert tilgrændsende stort Nabofolks Sprog.

Da man dog vel desuagtet tør antage, at hverken „Fædrelandet“ eller noget andet dansk Blad nogensinde har opgivet Overbeviisningen om det danske Monarkies historisk-legitime Ret til indtil Tidernes Ende at bestaae i sin fulde Integritet, kan man ikke andet end forbauses over den karakterløse Selvmodsigtelse, at man beundrede og bejubledede Napoleons og Victor Emmanuels Voldsgjerninger mod Paven og Kongen af Neapel, og samtidigt i de stærkeste Ord protesterede mod Tydsklands Overgreb mod Danmark. Thi Sagen var begge Steder ganske den samme. Pius IX.' og Kirkestatens Behandling af det enige Italien er ganske et Sidestykke til vor nuregerende Konges og Danmarks Behandling af det enige Tydskland under Preussens Anførsel, kun med den Forskjæl, at Pavens legitime Ret er langt ældre og helligere, og derfor har en endnu mere uantastelig Character, end nogen verdslig Souveræns. Man spottede over den ubøielige „Halstarrighed“ i Pavens „non possumus“; og, medens man ved enhver Leilighed — f. Ex. ved at omtale den fordrevne Konge af Neapel og Greven af Chambord — haanede den legitime Ret, feindede Napoleon, Victor Emmanuel og Garibaldi af Dagspressen som Revolutionens og de „moderne Principers“ udkaarne Repræsentanter! Man nedværdigede sig til den meest krybende Smiger for den Førstnævnte, uagtet han paa sine Enemærker tracterede de literale



Presse ret en carnaille\*). Det var først, da Lykken vendte ham Ryggen, at disse servile Tilbedere fik Øinene op for al hans politiske Humbug; og Garibaldi, der i Aarene 60 dyrkedes som en Stormand og Helt af første Rang, er forlængst nedsunken i velfortjent Ringcagt og Glemsel. Saaledes behandler den moderne og civiliserede Verden sine Guder, medens den leer ad de vilde hedske Folk, der slaae deres Afguder i Stykker, naar det ikke længere svarer Regning at gjøre Stads af dem!

Som Støtter for sin italienske Politik var det lykkedes Napoleon ogsaa at bringe et Par andre nye „Principer“ til almindelig Anerkjendelse, nemlig det saakaldte Ikke-Interventionsprincip og de fuldbyrdede Kjendsgjerningers Ret\*\*). Det første skulde oprindeligt — i Faveur af Revolutionen — sige saameget som, at ingen fremmed Magt var berettiget til at yde et Naboland Bistand mod en revolutionær Bevægelse. Dette Princip anvendte man paa en yderlig perfid Maade mod Paven og Kirkestaten, hvor Revolutionen ikke var en Følge af indre Utilfredshed, men et Værk af Udlandets og den store Politiks Intriger. Det er da ligeledes i en ganske særegen Forstand karakteristisk for vor liberale Presse, at den stadig stødte i Trompet for dette fortræffelige moderne Principis Anvendelse paa Kirkestaten, men herhjemme i det sørgelige Aar 1863 i høie Toner paakaldte Udlandets Mellemkomst, og meente at kunne tiltvinge sig den ved at styrte Landet i Krig mod den Overmagt, der, da Hjælpen

---

\*) Det Eneste, den liberale Verden i Napoleons Velmagtsdage havde imod ham, var den Beskyttelse, han i sine sidste Aar, tvungen dertil af den offentlige Mening i Frankrig, ydede den h. Stol!

\*\*\*) Denne Phrase betyder, at enhver heldig gennemført politisk Voldshandling har folkeretlig Gyldighed.

svigtede, for stedse har tilintetgjort Danmarks politiske Betydning. Det er nemlig en afgjort Sag, at den Omstændighed, at Tydskland ved Besiddelsen af Hølstéen er bleven en Sømagt, har gjort alle andre Magter ligegyldige for vort Fædrelands Skæbne. Man har nu længe jamret høit over den Uret og Undertrykkelse, som man selv har hjulpet til med at bringe over de danske Slesvigere, og fornødret sig saa dybt, at man ikke blot erklærer Tilbagegivelsen af en lille Deel af Slesvig for et billigt Vederlag for al tilføiet Tort og Fortræd, men i den sidste Tid, skjøndt med en vis Varsomhed, anbefaler en Alliance med den Magt, der har sønderlemmet vort Fædreland, for det Tilfælde, at Frankrig, hvis revolutionære Bedrifter tidligere altid have været Gjenstand for beundrende Hyldest, skulde, belært af sine store Ulykker, komme til Besindelse, og finde Rædning i det legitime Monarkies Gjenoprettelse. Det er dog virkelig betegnende for denne politiske og moralske Charakcerløshed, at see Fjendskabet mod den katholske Christendom give sig Luft baade i Anbefalingen af denne Alliance, eller dette Vasalforhold til Preussen — der begrundes med en Henviisning til det nationale og religiøse Slægtskab med den germaniske o: den preussiske Menneskerace(!) — og Ærgrelsen over Regeringsforandringen af 24de Mai i Frankrig, samt over Sandsynligheden af en paafølgende monarkisk Restauration i dette Land, thi man hyler jo stadig over det „klericale Elements“ voxende Magt, eller med andre Ord — over det katholsk-christelige Livs Gjenopvækkelse i Frankrig!

Vi vide ikke bedre, end at Danmark lige fra dets Omvendelse til Christendommen, stedse har havt Konger af Guds Naade, eller med andre Ord: et retmæssigt (legitimt) Kongedømme, og dog har man igjennem en Række af Aar haanet Legitimitetsbegrebet

og sværmet for de napoleonske Afstemningscomedier, der jo vare et Udtryk for den nye revolutionære Ret og Folkesouverænetetets Majestæt! Enhver Ældre erindrer de bitre Spydigheder, hvormed Kroningscæremonien, som Udtryk for det allerede dengang bespottede Kongedømme af Guds Naade, i Christian VIII.' Tid fra denne Kant stempledtes som et forældet middelalderligt Skuespil, medens den liberale Presse for nylig har fyldt lange Spalter med sympathetiske Beskrivelser af de svensk-norske Kroningshøitideligheder! Forskjællen var blot den, at det nuværende svenske Dynasti nedstammer fra en Napoleonsk Marschal (Bernadotte), en af den franske Revolutions Rædselsperiodes ivrigste Jacobinere! Passede maaskee Legitimitetens Symbol her bedre? Hvad vilde man have sagt, hvis vor nuværende Konge vilde have ladet sig krone i 1864, da man vilde vælte Skylden for Landets Ulykker over paa ham, og navnlig „Fædrelandet“ Dag efter Dag bragte Artikler for Lyset, der gik ud paa at agitere den offentlige Mening til Gunst for en Slags Incorporation i Sverig? Man ansaae i sin vanvittige Fortvivlelse denne Løkkemad for tjenlig til at paaskynde Ankomsten af „ham selv“ med de bebudede 22,000 Mand!! Et Par Aar efter (1866), da dette Project, til Lykke for de tiloversblevne Stumper af vort Fædreland, forlængst var gaaet i Lyset, skammede dette agtbare Organ sig ikke ved at aabne sine Spalter for en al Anstændighedsfølelse oprørende Artikel af den bekjendte Pastor Birkedal, der gik ud paa at gjenoplive Uvillien mod Kongen og Kongehuset ved, i Anledning af Prindsesse Dagmars forestaaende Formæling med den russiske Storfyrste, at kritisere Prindsessens Overgang til den græsk-katholske Kirke!

Samtidigt med hele den i det Foregaaende omtalte, al Charakter, Eftertanke og Conseqvents fornægtende

Jammerlighed, have den moderne Liberalismes Advocater gennem det foromtalte „Grossererblad“ ufortrødent bearbejdet den offentlige Mening for den Omkalfaktring af vor Lovgivning i Overensstemmelse med den saakaldte Manchesterskoles nationaloconomiske Theorier, hvis Herredømme i England have fremkaldt det umaadelige Svælg imellem Fattige og Rige, der baade andensteds og her har affødt et Røre, der truer Samfundet og Civilisationen med Undergang. Det af den liberale Viisdom vildledte og bedragne Folk jubledede i sin Tid over den mageløse Frihed i alle Retninger, som den ubundne Concurrence, den umaadelige Productionsforøgelse, den uindskrænkede Næringsfrihed og den deraf flydende Profit stillede Hvermand i Udsigt! Nu derimod har al denne Herlighed faaet et andet Udseende; men desværre er det ikke de liberale Matadorer selv, men Andre, der her i Verden komme til at æde Frugten af deres Gjæringer — af Nationalitetsprincippet, af de fuldbyrdede Kjendsgjærningers Ret, af de moderne statsoconomiske Principer! De befinde sig ganske fortræffeligt, ved i Resten af det lemlæstede Fædreland at fryde sig over det Vederlag, som Speculationen, Børsjobberiet og Actiesvindelen har givet dem for Tilintetgjørelsen af Danmarks politiske Betydning! Hvor konservativ dydigt har man ikke nedkaldt Lovens Straf over Socialismen, hvis Udskeielser man baade ved Folkesouverænetets-Doctrinen og den nysomtalte Lovgivningspraxis har fremmanet; og, medens disse politiske Løsgængere sværme for Revolution og Republik i Udlandet, og der overdænge Kongedømmet med Forhaanelser, agere de her gode Royalister og see med et loyal Ansigt og pharisæisk Skinhellighed ned paa de katholske Lande, der ere stødte i Gjenfødelsens svære Ildprøve, og prise med hyklet Aandelighed Protestantismens Banlysning af al „katholsk Overtro“, hvori man seer

Kilden til de katholske Nationers nærværende politiske Ulykker! Man er endelig, for at fylde sine Synders Maal, dum nok til at troe paa Bismarcks Høimodighed og lumpen nok til at srøe Virak for denne preussisk-protestantiske Politikers Energi i hans Kamp mod den katholske Kirke, fordi det forføngelige Haab om dens nære Undergang forsoner disse Lykkens og Magtens forblindede Tilbedere med ethvert af de haanende Spark, hvormed han nu i hele syv Aar har besvaret deres nedværdigende Trygleri om at tilbagegive en lille Stump af de os frarøvede Lande, — ja forsoner dem selv med den bittere Spot over den „uheldige danske Tunghørighed“, „Hr. Krygers eenfoldige Lettroenhed“ og „de danske Bladskriveres Dumhed“, som denne Statsmands officieuse Organ nylig gjentagne Gange har renumeret med, og som „Dagbladet“ ikke har undseet sig ved at gjengive, samtidigt med, at det indirecte plaiderede for en Alliance med det germanisk-protestantiske Tydskland mod det romanske Frankrig og Katholicismen!\*)

Vi slutte ovenstaaende Register over vore liberale Pressematadorers næsten uopredelige Væv af Principløshed, Inconseqventser og Selvmodsigelser med en volmeent Paamindelse om, at man lever mere end eengang, at der er en anden Verden, hvor ethvert Menneske, hver for sin Deel og i Ordets fulde Betydning vil komme til at „æde Frugten af sine Gjæringer“!

\*) Man ville her erindre sig de sangvinske Forhaabninger, som „Dagbladet“ knyttede til Bismarcks Thevandspassiar med Hr. Kryger, samme Blads Oversættelser af et Par Artikler af Berliner „Nat. Ztg.“, samt den kort efter af „Times“ oversatte Artikel.

## Kirkepolitiske Breve. X.

Den nye Opholdscommune for „Civilisationens“ Genius (o: Preussen) er for Tiden fuld af Beundring over sine egne Seirsbedrifter; den bygger Søiler, holder Taler, — med og uden Salvelse — og arrangerer Fester. Man havde naturligviis paa visse Steder helst seet, at al denne Begeistring var kommen fra Hjertet, og at Festen den 2den September var bleven en almindelig tysk Folkefest; da man imidlertid efter hiin glørværdige Dag har vidst at opføre sig saaledes, at en meget stor Deel af Befolkningen var mere tilbøielig til at holde en Sørgeend en Sejrsfest, saa maatte dette opgives, og Tingen bringes paa Benene ved „liberale“ Midler. Saaledes „arrangerede“ Regeringen i Koblenz forskjællige Slags Lystigheder, og i Posen har en statsvenlig Skoleforstander udkommanderet samtlige sine Lærere og Elever til en Fest-„Spaziergang“ saavel som til at betale 5 Groschen (20 Sk.) pr. Mand til Øiemedet; en Discipel, der ikke var i Besiddelse af den tilstrækkelig Grad af „Siegesfreude“ til at deeltage i ovennævnte 20 Sk.' Munterhed, blev udviist af Anstalten. I Offenbach var Folket derimod villigt til at deeltage, men da de absolut vilde marschere op under den „røde Fane“, blev hele Stadsen forbudt. Et Par protestantiske Præster have ved denne Leilighed viist en god og hæderlig Holdning. Saaledes har Pastoren i Heringsdorff(?) holdt en Tale, hvori han udtalte sin Forbauselse over, at Tydskerne efter Krigen vare gaaet saa størt tilbage i moralsk og religiøs Henseende, medens Franskmændene havde taget sig op til et virkeligt alvorligt og christeligt Liv; at denne Tale ikke var „bestilt“ er klart; derimod var Klokkeringningen i Felsberg i allerhøieste Grad „bestilt“, eftersom Superintendent Hofmann havde nægtet at lade ringe, og Ordren hertil maatte udvirkes fra Consistoriet, der i den Anledning rescriberede til — Klokkeren!

I Udlandet har denne preussiske Selvbeundring naturligviis ikke gjort noget behageligt Indtryk, og navnlig er en Artikel i det østerrigske Militairblad „Der Kamerad“ meget lærerig; den siger nemlig en Deel om, at Seirslykken let kan vende sig, og tilføier da en saare aabenhjertig Udtalelse om, at Preussen i vore Dage truer

alle Staters Selvstændighed („Preussen“ synes altsaa ogsaa at være „statsgefährlich“ — oh Ironie des Schicksals!) hvorfor Alle maatte slutte sig sammen imod det; Slig Forsigtighed synes man naturligviis ikke om i Berlin, hvor man ivrigt ønsker at faae Østerrig til at deeltage i det smudsige Compagni, der er indgaaet med Italien, og som skal besegles ved Victor Emmanuels forestaaende Reise. — Forøvrigt tale tyske Blade jo ogsaa om, at Danmarks og Sverigs Konger skulle komme til Berlin om kort Tid og i lignende Øiemed; men den der kjender vor Konge maa vel have Lov til at ansee en saadan Efterretning som forhastet, eftersom Hans Majestæt til Dato altid har viist, at han ikke er en Ven af slet Selskab.

---

### Kirkelige Efterretninger.

**Frankrig.** Efter Frankrigs Rømmelse af de tyske Tropper forberedes en Adresse til Greven af Chambord, hvori det bl. A. heder:

„De patriotiske Hjerter vende sig med usigelig Rørelse til de Fyrsters retmæssige Arving, som grundede vor nationale Eenhed. Nationalforsamlingen vil, vi tvivle ikke derom, ved sit første Møde proclamere Monarkiet og kalde Kongen tilbage.“

Dagen efter sin Udvælgelse til Republikens Præsident bivaandede Mac Mahon med Gemalinde i St. Louis Kirke i Versailles det hellige Messeoffer og modtog samtidig den h. Communion.

Saaledes begyndte Frankrigs første Mand sit betydningsfulde Embede; denne Dag kan derfor med Sandhed kaldes det første Lysglimt i Frankrigs christelige Regeneration!

**Preussen.** I kirkelig Henseende bliver Regeringens Fremgangsmaade daglig alvorligere.

Paa Grund af den nægtede Revision blev Præsteseminariet i Posen lukket; af samme Grund blev Statstilskudet for Seminariet i Cöln (flere tusinde

Thaler) inddraget; den geislige Læreanstalt i Paderborn det hidindtil overladte Rum opsagt.

For Vielse til geistlige Embeder uden Statstilladelse er Biskoppen af Fulda dømt til en Mulkt af 400 Th.; Ærkebiskoppen af Posen til 200 Th. (event. Fængsel).

St. Igvatiusstiftet i Scheiba ved Glatz (Schlesien), som betjenes af 18 barmhjertige Søstre fra St. Mauritz (ved Münster-Westfalen) har lidt stort Tab paa Grund af Cholerasygdom. „Herrens Haand, læses i et Brev, har meget hjemsøgt os; men Hans Navn skal velsignes.“ Efter Meddelelse om 4 Søstres og navnlig Priorindens Angribelse af Sygdommen (Mand. d. 4. Aug.), har jeg idag (9. Aug.) at melde den Sidstes og 5 andre Søstres Begravelse, en syvende Søsters Død, altsaa 7 Offre i saa faa Dage. Den ottende Søster fulgte dem om Søndagen! Blandt 18 syge Søstre ere 10 deels helbredte, deels i Bedring.

De Afdøde have vist Intet tabt med Hensyn til dette elendige Liv. Kun med en vis Misundelse kan jeg tænke herpaaa. De have med Taalmodighed baaret deres smertefulde Lidelser, og i den bedste Disposition forladt denne Verden og modtaget Retfærdighedens Krone.“

Vi tilføie endnu, at i Anledning af det for St. Mauritz skete nye Udvalg for det samme Offerliv i Glatz 11 Søstre med den glædeligste Stemning have tiltraadt Reisen ligesom til Bryllup.

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 14de September. 15de Sondag efter Pintse. Mariæ Fødsel. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Efterm. Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 15. M. Octav af Mariæ Fødsel. 16. Ti. Cornelius og Cyprian, Martyrer. 17. O. Fastedag; den h. Frants af Assisi's Vundemærker. 18. Tø. Joseph af Cupertino, Bekj. 19. F. Fastedag; Januarius og Troesfæller, Martyrer. 20. L. Fastedag; Eustachius og Troesfæller, Martyrer.  
Søgnedagsgudstjeneste som sædvanligt.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 25. Søndagen den 21de September. 1873.

---

Indhold: Den enesaliggjørende Kirke. Løse Blade. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Frankrig, Paderborn, Schweits.

---

## Den enesaliggjørende Kirke.

Vi have i en tidligere Artikel (s. Nr. 20) søgt at give et bestemt Svar paa det Spørgsmaal: „Hvorfor kalder den katholske Kirke sig den enesaliggjørende?“ Og dette Svar lød: „Fordi den katholske Kirke gjør Krav paa at være Christi eneste sande Kirke“, om hvilken vor Herre selv har sagt: „Den som ikke hører Kirken, være dig som en Hedning og Tolder.“ Af denne Grund siger den katholske Kirke endnu den Dag i Dag med den hellige Cyprianus: „Hvo som ikke har Kirken (o: Christi Kirke) til Moder, kan ei heller have Gud til Fader“, og med den hel. Augustinus: „Enhversomhelst, der er skilt fra den katholske Kirke, skal ikke have Livet.“ Men hvem ere saa de, som ere skilte fra Kirken? Man kunde maaskee synes, at dette var et overflødig Spørgsmaal, der besvarer sig ganske af sig selv; dog dette er ingenlunde Tilfældet, thi der gives Mange, som ere „Katholiker“, uden selv at vide det.

Til den katholske Kirke høre nemlig Alle, som ere gyldigt døbte, saafremt de ikke ere udelukkede af den, eller selv have skilt sig fra den. Ved Daaben optages Menneskene i Samfund med Christus og hans Kirke; og ligesom der kun gives een Christus, saaledes ogsaa kun een Daab. Denne Daab kan gyldigt meddeles af Alle og Enhver, selv af Jøder og Hedninger, naar de kun fuldføre den af Christus foreskrevne Handling og have den Hensigt at ville døbe. Naar Mennesket nu ved den gyldige Daab er traadt i Forbindelse med Kirken, saa bestaaer denne Forbindelse saa længe, indtil den atter bliver ophævet enten ved Kirken eller ved Mennesket selv. Det første skeer ved den saakaldte Excommunication, ved hvilken den kirkelige Øvrighed udelukker et vanartet Medlem af Kirkens Samfund; det sidste skeer derved, at Mennesket med Vidende og Villie løsriver sig fra Kirkens Lære eller fra Lydigheden mod Kirken og dens Overhoved, Paven. Om to Classer af Mennesker kan man paastaae, at de med Vidende og Villie løsrive sig fra Kirkens Lære eller fra Lydigheden mod Kirken. Det er dem, der vide, at den katholske Kirke er Christi sande Kirke, og dog ikke ville troe dens Lære eller opgive en af den forkastet Lærdom — og dem, der nære Tvivl, om de høre til den sande Kirke, men forsømme at undersøge og granske efter Sandheden. Disse ere ved egen Skyld fjernede fra Kirken og staae udenfor Forbindelsen med den. — Anderledes forholder det sig med dem, som uvittterligt forkaste Kirkens Lære eller bekjende en af Kirken forkastet vildfarende Lære. Disse have endnu ikke løst deres Forbindelse med Kirken, skjøndt de udvortes ere skilte fra den; de høre ikke mere til Kirkens Legeme, men kunne vedblive at høre til dens Sjæl. Allerede den h. Augustinus lærer os at betragte den katholske Kirke som en levende Person, der ligesom

Mennesket bestaaer af Legeme og Sjæl. Ved Kirkens Sjæl forstaaes den Helligaands Naadegaver, der findes i Kirken, det overnaturlige Troens- og Kjærlighedens Liv, som her paa Jorden sætter Mennesket i Forbindelse med Gud; ved dens Legeme forstaaes den udvortes Bekjendelse af Troen, Deeltagelsen i de hellige Sacramenter, den udvortes Forbindelse med Kirkens Overhoved. Naar nu Nogen, som er bleven døbt, ifølge sin Opdragelse holder sig til et ikkekatholsk Religionsfund, i den Formening, at det er Christi Kirke, saa hører han vistnok ikke mere til Kirkens Legeme; men han hører alligevel til Kirkens Sjæl, saalænge den Helligaands Naadegaver forblive i ham: saalænge han ikke tiltrøds for Guds Røst i hans Indre fornægter Troen, og frivillig bliver vrangtroende eller vantro. Om han end tager fejl og har vildfarende Meninger, saa forbliver han dog troende, saalænge han ikke selv erkjender sine Vildfarelser, naar han blot har den Villie at følge Sandheden, saasomt den bliver indlysende for ham, og følgelig ogsaa udvortes vil bekjende sig til den katholske Kirkes Tro, saasomt han maatte blive overbevist om dens Sandhed og Guddommelighed. Den, som med oprigtig Overbevisning holder et ikkekatholsk Religionsfund for den sande Kirke, og saaledes kommer til at troe paa Vildfarelser, kan sammenlignes med en Katholik, der bekjender sig til urigtige Anskuelse, fordi han holder dem for Kirkens Lære, men naturligviis strax vilde forkaste dem, saasomt han erkjendte sin Feiltagelse. Saadanne Mennesker høre formedelst deres indre Tro paa Gud til Kirkens Sjæl; de ere „Katholiker“ uden at vide det; og naar de ellers ikke krænke Gud ved en svær Synd, ere de ved Troen og Kjærligheden forenede med Gud som Børn af den katholske Kirke, hvis Medlemmer de ere blevene ved den h. Daab, og fra hvilken ingen bevidst Vildfarelse har skilt dem. Døe de i

denne Tilstand, uden at have begaaet nogen Synd, saa blive de salige formedelst deres usynlige Forbindelse med den katholske Kirke, der var bleven knyttet ved Daaben. Skulde et saadant Menneske derimod ved en svær Synd tabe den helliggjørende Naade, som han har modtaget i den hellige Daab, og derved forspilde Arveretten til Himmelen, saa kan han gjenvinde den ved den fuldkomne Anger, og bliver derved igjen et levende Lem paa Jesu Christi Legeme, der oplives af den samme Helligaand, som giver Kirken Liv, samt faaer Deel i de usynlige Naadegaver, der tilstrømme Kirken fra dens guddommelige Stifter.

Alt dette har sin Grund deri, at i det nævnte Tilfælde Vildfarelsen fra Troen er uforskyldt og ufrivillig, og en ufrivillig Vildfarelse kan ikke aldeles skille Barnet fra Moderen. Hvad der ikke er frivilligt, kan hverken fortjene Løn eller Straf. Den katholske Kirke har derfor til alle Tider holdt fast ved, at ikke uforskyldt og uovervindelig Uvidenhed, men kun ond Villie udelukker fra Guds Rige baade her og hisset; og den har ligefrem forkastet Bajus' Lære, som erklærede den af uovervindelig Uvidenhed fremgaaende Vantro hos dem, for hvem Christus ikke er bleven prædikeret, for Synd.

Paa den anden Side har den katholske Kirke stedse holdt fast ved, at den, som med Vidende og Villie forkaster Kirkens Lære og bekjender en af Kirken forkastet Vildfarelse, eller nægter Kirken og dens synlige Overhoved den skyldige Lydighed, netop derved skiller sig fra Christi Kirke, som er Guds Rige her paa Jorden, og derfor heller ikke kan naae til Guds Rige hisset, saafremt han dør i denne Sjælstilstand. Dette fremgaaer med Nødvendighed af Jesu egne Ord til Apostlene: „Lærer alle Folk . . . Hvo som ikke troer, han skal fordømmes“ og „Hvo som foragter eder, han foragter Mig; og hvo som Mig foragter, foragter Den, som har

udsendt Mig.“ — Det er naturligviis for Sagens Vedkommende ganske ligegyldigt, hvor Meget eller hvor Lidet Nogen ikke vil troe af det, som Christi Kirke byder os at troe; det er nok, naar han tilbageviser en eneste Troessandhed, som Kirken foreskriver os at troe som guddommelig aabenbaret Sandhed. Thi for alle Troessætninger og for enhver enkelt indestaaer den selv samme Borgen, den guddommelige Autoritet og Sanddruehed. Og ligesom den, der forkaster hele den guddommelige Aabenbaring, beskylder Gud, den Alvidende og Sanddrue, for Usandfærdighed, saaledes ikke mindre den, der forkaster en enkelt af Gud aabenbaret Sandhed. Naar nu allerede et Menneske, der dog let kan tage feil, føler sig dybt krænket derved, at man drager hans Udsagn i Tvivl, og saaledes beskylder ham for Løgn og Usandfærdighed, maa uden Tvivl en saadan Beskyldning ligeoverfor Gud, den evige Sandhed, være uendelig mere krænkende. Og en saadan Beskyldning foreligger, saasnart Mennesket med Hensyn til en af Christi Kirke som guddommelig Aabenbaring forkyndt Læresætning siger: „Dette troer jeg ikke.“ Mon man kan forbauses over, at Mennesker med et saadant Sindelag udelukkes af Guds Rige? — Vi fordømme dem ikke; de fordømme sig selv, naar de i denne Tilstand ende deres Liv. Vi fordømme dem ligesaalidt, som Protestanter fordømme Katholiker, naar de sige: „Hvad gavner den katholske Tro eder, naar I derhos døe i en svær Synd; I gaae da alligevel til Grunde.“ Ligesom enhver anden svær Synd, saaledes er ogsaa den frivillige og selvfor skyldte Vantro og Vrangtro og den frivillige Opsætsighed imod den af Christus anordnede kirkelige Øvrighed en tung Vægt, der drager Mennesket ned i Helvedes Afgrund. Om iøvrigt et enkelt Menneske ved sin Skyld er fjernet fra Kirken, om et enkelt Menneske henlever og dør i frivillig Vantro og Vrangtro, om han tiltrods

for sin bedre Overbevisning nægter Kirken Lydighed, dette staaer ikke til os Mennesker at bedømme, men alene til Gud. Vi haabe til Gud, at der gives Mange, som leve i ufrivillig og uforskyldt Vildfarelse, og saaledes, skjøndt uden synlig Forbindelse med den katholske Kirke, dog paa en usynlig Maade ere forenede med den og formedelst denne Forening opnaae det evige Liv.

Men naar vi saaledes ikke tvivle om, at de Mennesker kunne blive salige, der leve i uforskyldt Vildfarelse og derhos efter bedste Evne tjene Gud og opfylde deres Pligter, saa kunne vi dog ikke glemme, at de maae undvære saa mange Naadens og Frelsens Midler, der staae til deres Raadighed, som ogsaa udvortes høre til den katholske Kirke, og hvorved Opnaaelsen af den evige Salighed i saa høj en Grad lettes. Kun for dem er det muligt at modtage alle de hellige Sacramenter, at deeltage i den sande Gudsdyrkelse, at overvære Frembærelsen af den nye Pagts ublodige Offer, at høre Guds Ord i dets hele Reenhed og Fuldstændighed. Og heraf fremgaaer, hvor overmaade vigtigt det er, at man ikke blot hører til Kirkens Sjæl, men ogsaa til dens Legeme, og saaledes i Ordets fulde Forstand er et Medlem af den enesaliggjørende Kirke\*).

f.

\*) Anmærkn. Man hører undertiden, at Ikkekatholiker sammenligne Katholikerne, naar de tale om de store Goder, som de have i deres Kirke, med Pharisæeren i Evangeliet, der i sit Hovmod ophøjede sig selv over den ydmyge Tolder, som slog sig for sit Bryst og end ikke vovede at opløfte sine Øine mod Himmelen. Mon Ydmygheden da vel skulde forlange af os, at vi ei mere maatte tale om den store Naade og Velsignelse, som Gud skjenker os i vor Kirke? Tilvisse nei; det som Ydmygheden kræver, er alene den aabne Bekjendelse, at alle disse Goder og Gaver ere ufortjente Gaver af Guds uendelige Godhed, for hvilke Æren tilkommer Ham og Ham alene. „Han som er mægtig, har gjort store Ting mod mig.“ Luc. 1, 49.

## Løse Blade

af en frivillig Feltgeistligs Dagbog.

(Sluttet.)

### Andet Blad.

En preussisk Soldat, som jeg allerede havde berettet, droges med Døden, da jeg paa min Vandring igjennem Militairhospitalet kom ind i den Sal, hvor han laae. Flere Soldater og barmhjertige Brødre knælede i stille Andagt omkring hans Seng, og den tjenstgjørende Broder holdt den Døende i sine Arme. Da denne saae mig, rakte han sine Hænder ud imod mig og bønfuldt om Hjælp, hvorpaa jeg traadte i Broderens Sted.

Det er tungt, at see et Menneske døe, langt borte fra Hjemmet og sine Kjære, navnlig naar man veed, at det bristende Øie forgjæves søger efter Kone og Børn ved Dødsengen. Tanken om disse rørte mit Hjerte, og mine Taarer faldt paa den stakkels Mands af Dødsved bedækkede Pande.

„Fader“, stønnede han, idet han hævdede det matte Blik op til mig, „maa jeg nu døe, langt fra min retskafne Kone og mine stakkels Børn?“

„Som den gode Gud vil, min Kjære. Han gjør Alting vel.“

„Ja, som Gud vil; men det er saa haardt, at døe her.“

„Ikke blot her, men overalt. — Det vilde være endnu haardere, hvis Din Kone og Dine Børn jamrede om Dit Leie.“

„Skriv til min Kone — det er en brav Kone! — at jeg endnu tænker paa hende, og velsigner mine Børn; den Mindste kjender jeg slet ikke.“

„Jeg skal skrive til hende, og det vil trøste hende

at høre, at Du er død som en sand katholsk Christen, og gjerne har bragt den gode Gud Dit Liv som Offer.“

„Og den hellige Jomfru! Ak! beed endnu en Gang med mig: „Ihukom, o naadefulde Jomfru Maria!“

Jeg bad denne Bøn langsomt for ham, og han bad med.

„O gode, o milde, o søde Jomfru Maria, beskyt min Kone og mine Børn“, tilføiede han, idet han langsomt sagde hver Stavelse for sig. — Endnu et Aandedræt, og hans Sjæl var frigjort for de jordiske Baand. Blidt lagde jeg hans Hoved ned paa Sengen, trykkede hans Øjne til, bestænkede ham med Vievand, og bad med Soldaterne „de hellige fem Vunder“ for hans Sjælero.

Dybt rystet vilde jeg forlade Salen, da en Syg i Hjørnet skraaes overfor den Afdødes Seng, kaldte mig til sig. Han var Protestant, en Holstener.

„Fader“, sagde han, idet han greb min Haand, „jeg vil blive katholsk.“

„Min kjære Ven, det gaaer ikke saa let, som Du maaskee troer. Daarlige Katholiker have vi desværre kun altfor mange af, og for at være eller blive en god Katholik, maa man fremfor Alt nøiagtigt kjende den katholske Religion.“

„Jeg kjender den! Mine Forældre have en katholsk Karl, hvis Bønnebog jeg næsten kan udenad; han har forklaret mig Meget, som var mig uforstaaeligt.“

„Og hvor mange Hemmeligheder er der dog ikke i den katholske Religion, hvorom Du slet ikke har nogen Ahnelse! Katholiken maa troe Alt, hvad hans Kirke lærer.“

„Jeg troer Alt, hvad den lærer.“

„Man kan dog ikke troe det, hvorom man ikke engang veed, at man skal troe det.“

„Er det da ikke nok, naar jeg kun i Almindelighed vil troe Alt, hvad den katholske Kirke lærer?“



„Ingenlunde, min Ven! Thi hos Katholiker kommer det ikke blot an paa, at man troer hvad man skal troe, men hovedsagelig derpaa, at man nøiagtigt og redeligt indretter sit Liv derefter. Derfor maa man kjende hele den katholske Troes- og Sædelære, naar man vil blive Katholik. Du maatte altsaa iforveien undervises, og idetmindste lære den katholske Katechismus, som vore Børn i Skolerne; først da kunde Du blive Katholik.“

„Og hvis jeg dør forinden?“ spurgte han, og saae vist og alvorligt paa mig.

„Hvis Du skulde komme til at døe, saa var det rigtignok noget Andet. — Bed imidlertid om, at Gud vil oplyse Dig; prøv Dig selv, thi det er et vigtigt Skridt Du har for.“

„Det veed jeg, og har overveiet Alt.“

„Maaskee vilde Du allerede imorgen igjen fortryde, at være Katholik, hvis Du blev det idag.“

„Aldrig, aldrig! Jeg har jo selv seet det, hvor lykkelige og rolige Katholikerne døe, naar de have modtaget de hellige Sacramenter. De vide, hvad de have i deres Kike.“

„Det vide vi ganske vist, men om vi ogsaa daglig bed Gud om, at forunde alle udenfor Kirken staaende den Naade at blive Katholiker, saa seer Du dog, at vi ikke paanøde Nogen vor hellige Tro.“

„Den paanøder sig selv, Fader, man behøver kun at hve Øine, for at see. Hvor skulde vi i min Hjemstavt lære den katholske Tro at kjende?“

Du har desværre Ret.“

Jeg takker Gud fordi han har ført mig hertil, thi der e gaaget et Lys op for mig, som skinner stedse klarere om mig, jo mere jeg lægger Mærke til, hvad der foregaaer omkring mig.“

„Og hvad har Du da iagttaget?“

„At jeg er her, fordi jeg maatte adlyde Kongen; har De ogsaa været nødt til at gaae herhen?“

„Nei, min Ven! Jeg har vidst, at de Syge og Saa-rede trængte til den præstelige Hjælp, og var derfor lykkelig over, at kunne byde dem den.“

„Og de gode Brødre, som Dag og Nat ere hos os og pleie os, saa en Moder ikke kunde behandle sit Barn omhyggeligere og bedre!“

„Det fører os for vidt, min Kjære! Der ere ogsaa protestantiske Diakonisser og protestantiske Præster.“

„Men ikke saadanne som de katholske. Seer De, da De før havde Preusseren derhenne i deres Arme, og trøstede ham, og de andre Katholiker med de barmhjer-tige Brødre knælede omkring ham, da tænkte jeg: det er dog godt at døe som Katholik; jeg vil ogsaa døe som Katholik.“

„Lad os høre op for idag og haabe, at den gode Gud vil lede Alt til det Bedste.“

Hvor vidunderligt leder Gud dog Menneskets Skjælne, tænkte jeg, da jeg havde forladt den Syge. — Døne følger sin Konges Fane, og de Spirer til den katholske Tro, der ved Samlivet med en katholsk Tjenestekarl vare nedlagte i ham, udvikle sig ligesom af sig selv, da han seer den praktisk udøvet. — Gud give sin Vel-signelse til, at han maae finde Vei til Kirken.

Den Syges Tilstand forværrede sig øiensynlig Dag for Dag. Afmagret laae han der, en sand Jammeskik-kelse. Saaledes traf jeg ham, omtrent otte Dage efter hin Samtale.

„Han dør nok?“ spurgte jeg Broderen.

„Uden Tvivl.“

„Naa, hvorledes gaaer det idag? Du seer o saa venlig og munter ud, som om Du slet ikke var syg.“

„O, det gaaer mig meget godt! Jeg glædr mig over, engang igjen at kunne tale med Dem.“

„Hvad har Du paa Hjertet idag?“

„Er det snart „noget Andet“?“ spurgte han skjælnsk.

„Hvorledes? Du vil endnu bestandig blive Katholik? Har Du glemt, hvad jeg sagde til Dig for otte Dage siden?“

„Glemt! Idag er mit Ønske endnu inderligere end før.“

„Og er det Din egen frie Villie? Ingen Bagtanker, ingen verdslige Hensyn bevæge Dig til at opgive Din Tro, og at antage den katholske?“

„Verdslige Hensyn! Døer jeg da ikke snart? Og hvis jeg skulde blive rask igjen og vende tilbage til mit Hjem som Katholik, vilde jeg da derved opnaae jordiske Fordele?“

„Ikke just det; men —“

„Men, jeg kunde blive Protestant igjen, ikke sandt?“

„Recent ud sagt, ja! Og saa tænker Du maaskee at finde kjærligere Pleie og større Opmærksomhed her, naar Du nu bliver Katholik.“

„O, hvor kan De sige det! Har jeg da Noget at beklage mig over? Gjøre de gode Brødre nogen Forskjæl imellem Katholiker og Protestanter? Ere vi dem ikke Alle lige kjære og lige meget værd?“

„Det glæder mig at høre dette af Din Mund.“

„Gjør mig derfor ogsaa den Glæde, at optage mig i den katholske Kirke. Jo længere De forholder mig denne Lykke, desto mere voxer min Længsel derefter.“

Jeg indlod mig i en Samtale med ham om den katholske Troes Indhold, og fandt, at han var grundigt underviist navnlig med Hensyn til det allerhelligste Sakrament og om den allerseligste Jomfrues Stilling i Kirken. Paa denne og de følgende Dage bibragte jeg ham da vor Troes Grundsandheder, og til min Glæde bemærkede jeg, at han under min Fraværelse beskæftigede sig med det Hørte, Noget hans Spørgsmaal om dette

eller hiint Punkt, som han ikke fuldstændigt meente at have fattet, beviste — Brødrene havde jeg opfordret til Bøn. Ingen anede, hvad der foregik.

Endelig nærmede den Time sig, da jeg ikke troede at turde modsætte mig den Syges Bønner længere. Døden lyste ham allerede ud af Øinene. Jeg gav ham Anviisningen til et Levnetsskriftemaal, og modtog derpaa dette. Glædestaarer randt ned over hans hule Kinder, da jeg bragte ham det Allerhelligste; og da jeg fuldstændigt havde berettet ham, og forrettet de sædvanlige Bønner med ham, kyssede han min Haand og hviskede: „Gud lønne Dem derfor, min gode Fader. — Nu er det en Lykke at døe.“

Han døde ikke. — Da han, for at blive bedre pleiet og som Reconvalescent blev bragt til Tydskland, traf jeg ham paa Banegaarden just som jeg vendte tilbage fra Hagenau.

„Hvordan staaer det nu til, min Kjære?

„O!“ raabte han leende, „jeg veed, hvad De vil sige! Til mine Forældre har jeg allerede skrevet det, og hvis det er nødvendigt, vil jeg give mit Liv for det: Jeg troer paa den hellige katholske Kirke, de Helliges Samfund — — —“ det pib — og Toget førte ham afsted til Hjemmet.

---

## Kirkepolitiske Breve. XI.

Dersom Nogen for 10 Aar siden havde sagt, at i 1873 vilde „Katholicisme eller Hedenskab“ være det, der afgjørende bestemte hele den „store Politik“, saa vilde han upaatvivlelig være bleven anset for gal. „Liberalismen“ sad dengang saa godt i det, var saa ubestridt i Besiddelse af Magten, at ikke blot den, men saagodt

som Alle, vare overbeviste om, at Sligt hørte til de længst „overvundne Muligheder“. Der var dog dengang, idetmindste een Mand, der saae Forholdene i et klarere Lys, og det var Pave Pius IX.; Følgen deraf var den berømte Encyclica, der omtrent paa hiin Tid overraskede det liberale Europa som et Lyn fra klar Himmel; men „pecus“ fandt det naturligviis taabeligt, ja vanvittigt. Hvem kunde vel ogsaa begribe, at en enkelt Mand saaledes paa eengang og uden mindste Anledning traadte op mod hele den liberale Verdensanskuelse? men skjøndt den Ærgrelse, der altid indfinder sig hos daarlige Subjecter, naar Samvittigheden taler, ogsaa dennegang indfandt sig, saa slog man sig dog snart til Ro med den Trøst, at Rationalismen, Folkesouveraineteten og Nationalitetsprincippet factisk var det eneste der spillede nogen rigtig Rolle i Verden, og følgelig maatte vedblive at være Nr. 1 til evige Tider. Men nu? hvor forandret! Aaret 1873 kjender kun 2 store Partier, som daglig stille sig klarere og skarper mod hinanden: det „katholske“ og det „liberale“. Om deres Interesser dreier Debatten sig, om dem gruppere Alle sig, og mellem dem maa om kortere eller længere Tid med Nødvendighed en Kamp begynde, der afgjørende vil komme til at bestemme Historiens fremtidige Gang. Hvornaar det skjæbnesvangre Vendepunct vil indtræde, kan Ingen med Bestemthed sige; men, betragter man Partistillingen i Europa med Opmærksomhed, saa er der en Deel, der synes at tyde paa, at det ikke kan være længe. Der er nemlig to Ting, som altid gaae forud for og maae gaae forud for enhver stor og decisiv Princip-Krig: 1) en klar Partisondring, 2) udprægede Personligheder, der kunne samle de Kæmpende om sig; og begge disse Ting findes for Øieblikket; eller hvem kan vel være blind for, at „Mellempartierne“ med hver Dag der gaaer tabe deres Betydning. Saaledes i Frankrig, hvor Thiers og hans Tilhængere nu aabenlyst have sluttet sig sammen med Gambetta, medens de „moderate“ Monarkister mere og mere forsvinde i det store conservative Parti efter Greven af Paris' Abdication i Frohsdorff. Saaledes i Spanien, hvor alle de revolutionære Partier samle sig mod det legitime Kongedømme under Don Carlos; saaledes i Italien, hvor der snart kun gives to Retninger — den cleri-

cale, der hævder Troen og Retten, og den liberale, der anspænder alle sine Kræfter for at værne om Revolutionens Resultater; og saaledes endelig i Tydskland, hvor Alt, hvad der ikke duer, alt svagt, demoraliseret, løgnagtigt og „liberalt“ følger Regeringen i dens Felttog mod den katholske Geistlighed og det katholske Folk. Hvad der gjælder om Partistillingen gjælder ogsaa med Hensyn til det andet ovenfor fremhævede Punct. De halve, ubestemte Personligheder, der vakle mellem Ret og Uret, mellem „Liberalisme“ og Christendom, blegne og tabe deres Betydning, medens den almindelige Opmærksomhed vender sig mod den tydske Rigskansler som Liberalismens samvittighedsløse Generalissimus, og mod Pave Pius som Troens og den legitime Rets urokkelige og redelige Repræsentant. Jeg giver derfor, for mit Vedkommende, ikke stort for de Forsikringer, som daglig bringes til Torvs i den liberale Presse, og som gaae ud paa, at man i Frankrig har opgivet det legitime Kongedømme, fordi Henrik V. ikke for enhver Priis vil være Konge, men først og fremmest fordrer, at Rettens Princip skal respecteres. Det er neppe andet end Ønsker, neppe Andet end Beviser for hvor bange man er, og hvor klart man føler, at Ens Tid er forbi. Hellere end at dvæle ved disse Kandestøberier, ville vi i det Følgende søge at klare for os selv den principielle Forskjæl, der karakteriserer de tvende kæmpende Parter, saameget mere som det Havblik, der nu — som altid forud for mægtige Storme — hviler over det politiske Europa, giver os god Tid dertil.

---

### Kirkelige Efterretninger.

---

**Frankrig.** Vore Læsere ville mindes, at der for nogle Uger siden i den franske Nationalforsamling blev forhandlet om Beskikkelse af egne Geistlige for Armeen. Andragendet gik igjennem med 408 Stemmer imod 163.

Ved denne Leilighed udtalte en af Armeens troende Hædersmænd, General Robert, nogle Ord, som bevise, hvilke mærkværdige Fremskridt den religiøse Retning har gjort i Frankrigs offentlige Liv. Han forlangte Gjennemførelsen af en Resolution fra Aaret 1853, der gaaer ud paa, at fra nu af Soldaterne skulle bevise det højhelligste Sacrament den tilbørlige Ærefrygt. Holdes der en offentlig Procession, saa skal hele Garnisonen rykke ud paa ethvert Sted den kommer forbi, og en Æresvagt opstilles ved Kirkedøren. Saa ofte ellers det hellige Sacrament bæres forbi, skal Vagten træde under Gevær, præsentere og falde paa Knæ. Da Generalen begyndte med at oplæse Artiklen, som begynder de Ord: „Det h. Sacrament“ — hørtes fra nogle af Venstre det spottende Udraab: „Oh, oh“. Generalen gjentog da, henvendt til Venstre, de samme Ord med et særegent Eftertryk: „Ja, mine Herrer, det hellige Sacrament! Det allerhelligste Sacrament!“ (Levende Bifald fra høire Side.) „Dette ærværdige Tegn paa Guds virkelige Nærværelse, for hvilket ethvert christeligt Knæ bøies, ethvert christeligt Hoved sænkes, ethvert christeligt Hjerte opløftes og beder! (Nye og endnu mere levende Bifaldsraab fra samme Side.) — Hvorledes, mine Herrer, tør man undres over, at Loven bruger dette Ord „det helligste Sacrament“? Hvorledes? Decretet har udtrykkelig bestemt, hvilken militær Ære der skal bevises Prindsen, Generaler, Embedsmænd af enhver Rang, og De undrer Dem over, at Lovens første Linier handle om de Æresbevisninger, som skulle ydes det h. Sacrament?

Den religiøse Regeneration i Frankrig synes slet ikke at behage Preusserne, især da nu tillige Fusionen imellem Bourboner og Orleanister er en afgjort Sag. Preussens Situation bliver rigtignok saa ubehagelig, at man ikke kan undres over den i de sidste Uger ofte gjentagne Efterretning, at Bismarck nu søger Alliancer, og at han endog skulde være saa uforskammet at tænke paa en Alliance med Danmark! En Alliance mellem Preussen og Danmark! Skulde Preussen virkelig have forsøgt noget i denne Retning, saa maa det ansee sin Situation for meget farlig, og næsten fortvivlet!

**Paderborn.** Den 29de Juli døde pludselig en Broder til Biskoppen af Mainz, Friherre Wilderich v. Ketteler. Den Afdøde var en af de skønneste Prydelser for den rhinsk-vestfahlske, ja endog for hele den tyske Adel, en modig og ridderlig Kæmpe for Sandhed og Ret, især for Kirkens og den h. Stols Rettigheder, en oprigtig from og offervillig Christen, en Fader for de Fattige, en trofast Undersaat, en ædel og aaben Charakter, saa endog hans politiske og kirkelige Modstandere ikke kunde nægte ham deres Høiagtelse. I næsten utallige Forsamlinger har han med sine oplivende Ord forsvaret Rettens og Sandhedens Sag; gjentagne Gange præsiderede han paa de tysk-katholske Foreningers Generalmøder; han var Præsident for de katholske Adelsmænds Foreninger i Rhinland og Vestfalen, og var ligeledes Præsident for S. Michaels Broderskabet i Dioceset Paderborn. Hans Minde vil leve i Velsignelse!

**Schweits.** I Olten holdtes der den 31. Aug. et Møde af Gammelkatholiker. 89 Delegerede vare tilstede. Det blev bestemt, at der snarest muligt skal indkaldes en constituerende Forsamling. Senere, naar der har dannet sig et tilstrækkeligt Tal af Menigheder, skal i Forening med Regeringen vælges en national Biskop, som ikke anerkjender Paven, men grunder en national Kirke. — Michelis og Pater Hyacinth vare tilstede, den Sidste holdt Slutningstalen.

---

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 21de September** (Matthæus, Apostel og Evangelist).  
 16de Søndag efter Pintsse. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Efterm. Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 22. M. Thomas af Villanova, Bekj. 23. Ti. Linus, Pave og Martyr. 24. O. Maria, de Fangnes Befrielse. 25. To. Korsets Ophøielse. 26. F. Cyprian og Justina, Martyrer. 27. L. Cosmas og Damianus, Martyrer.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8½. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8½. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8½. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Capellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

---



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 26. Søndagen den 28de September. 1873.

---

**Indhold:** Hvad lærer Historien om Tilstrækkeligheden af den hellige Skrivt som eneste Troeskilde? Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Rom, Frankrig, Schweits, Paaderborn, Hessen, Tydskland, Berlin, Fulda, Ruslaud.

---

## Hvad lærer Historien om Tilstrækkeligheden af den hellige Skrivt som eneste Troeskilde?

„Bibelen, og Intet andet end Bibelen“, var det Felt-  
raab, der atter og atter gjenlød under det 16de Aar-  
hundredes sørgelige Troesadsplittelse. At have givet  
Bibelen den Æresplads tilbage, som den katholske Kirke  
skulde have berøvet den, var en af de Hovedfortjenester,  
Luther meente at have forhvervet sig. Ene af Bibe-  
len forlangte han at modbevise, idet han paastod, at  
Bibelen var den eneste Kilde, af hvilken Menneskene  
kunne lære den guddommelige Aabenbaring at kjende.  
Bibelen var det eneste Grundlag, paa hvilken han vilde  
bygge sin Kirke. Der er nu imidlertid henrundet halv-  
fjerde Aarhundrede, siden hint Feltraab førstegang ud-  
taltes. I denne Tid har Historien allerede afgivet sin  
Dom om, hvorledes det forholder sig med Sandheden af  
Luthers Paastand, at Bibelen bør ansees for den eneste

Troeskilde, og disse Linier skulle tjene til i Korthed at fremstille denne Historiens Dom.

Hvad lærer da Historien om Bibelens Tilstrækkelighed som eneste Troeskilde? Jeg svarer: Historien lærer to Sandheder, som uimodsigeligt godtgjøre, at den hellige Skrivt ikke kan være den eneste Troeskilde. Den lærer nemlig: 1) at Bibelen, naar den løsriveres fra Kirken, aldeles maa tabe sin Autoritet som en hellig Skrivt, og 2) at den bliver en Kastebold for Menneskenes Hovmod og Selvklogskab paa den ene Side, og for deres Vankundighed og moralske Fordærvelse paa den anden.

Naar Bibelen løsriveres fra Kirken, taber den efter Historiens Vidnesbyrd aldeles sin Autoritet som hellig Skrivt, fordi der da ikke længere er nogen tilforladelig Borgen for dens Guddommelighed. Det er da aldeles umuligt at afgjøre, hvilke Bøger der ere skrevne efter den Helligaands Indskydelse, og saaledes bør ansees for Dele af den hellige Skrivt, naar man ikke har noget Andet at holde sig til, end selve Bibelen. Den lærde Abbé Para de Phanjas fortæller følgende Historie, som tydeligt viser, hvad den hellige Skrivt bliver til, naar den skal staae for sig alene: „Jeg befandt mig en gang — saaledes skriver han — hos en Protestant, der med stor Veltalenhed nægtede Traditionens Nødvendighed og Ufeilbarhed. „Troer De da ikke paa den h. Skrivt?“ spurgte jeg ham. „Men — gjensvarede han — hvad har denne guddommelige Bog tilfældes med eders fabelagtige Tradition?“ — „Saa giv mig“ — vedblev jeg — „den h. Skrivt, og jeg skal vise Dem den væsenlige Forbindelse mellem Skrivten og Traditionen.“ Protestanten efterkom min Opfordring og gav mig det gamle og nye Testamente i eet Bind. Jeg aabnede Bogen, gjennebladede den, og, idet jeg med forstilt Uvillie gav den tilbage, sagde jeg: „Jeg ønsker at faae den

helige Skrivt og ikke denne fabelagtige Bog, De der giver mig!“ Ærgerlig over disse mine Ord svarede min Modpart: „Den Bog, jeg her giver dem, er Bøgernes Bog, den Bog, der indeholder baade den gamle og den nye Pagt mellem Gud og Mennesker.“ — „Og hvoraf veed De da, at denne Bog er det guddommelige Værk, De taler om, og ikke en fabelagtig Bog, der i en tidligere eller sildigere Tid er bleven skreven og underskudt i Grækenland eller i Palæstina, i Rom eller i Geneve, i Paris eller i Amsterdam eller paa nogetsomhelst andet Sted?“ — „Hvoraf jeg veed dette?“ lød Svaret, „jeg veed det af vore Fædres ubedragelige Vidnesbyrd, der have overleveret denne Bog fra Aarhundrede til Aarhundrede som en guddommelig Bog.“

Ligesom nu denne lærde Protestant kun ved Traditionen kunde godtgjøre, at Bibelen ikke er nogen fabelagtig Bog, saaledes gaaer det dem Alle. Luther roste sig af at have gjengivet Bibelen den Plads, den burde indtage som Guds Ord, og som han beskyldte den katholske Kirke for at have berøvet den. Og hvad har han i Virkeligheden efter Historiens Vidnesbyrd gjort? Han har givet Bibelen til Priis for Menneskenes Luner, han har bevirket, at Menneskene efter Godtbefindende snart have antaget, snart forkastet de enkelte Skrifter, der findes i Bibelen, ja at Enkelte endog have frakjendt disse Bøger enhver høiere Autoritet. Ligesom Luther selv begyndte med at forkaste enkelte Dele af de hellige Bøger, — f. Ex. Jacobus' Brev, hvilket han som bekjendt kaldte „eine Strohepistel“, fordi den hellige Apostel saa bestemt forkaster den blotte Tro uden Gjerninger, — saaledes have Andre ogsaa gjort efter ham. Hidindtil have de Lærde, som ei mere vilde anerkjende Kirkens Autoritet, endnu ikke kunnet komme til noget bestemt Resultat med Hensyn til det første Spørgsmaal: „Hvilke Bøger høre til den hellige Skrivt?“ Der gives

ikke et eneste Capitel i den hellige Skrivt, som ikke af den ene eller anden Lærde er blevet forkastet. Og hvad der er det Værste, de Lærde, der ikke holdt sig til Kirkens Autoritet, have ikke formaaet at gjendrive disse Indvendinger. Hvad ville de ogsaa svare, naar Nogen taler som den franske Fabeldigter Lafontaine? Da en Ven havde opfordret ham til at læse det nye Testament, gav han det tilbage med de Ord: „Jeg har læst Deres nye Testament; det er en ganske god Bog.“ Thi hvoraf vide Protestanterne, at den hel. Skrivt er en guddommelig Bog? Det eneste Svar, som de kunne give, naar det gjælder om at angive Grunden, hvorfor denne eller hiin Bog bør ansees for en Bestanddeel af Bibelen, er det, som den ovenfor omtalte Herre gav: „Jeg veed det af vore Fædres ubedragelige Vidnesbyrd“, der have overleveret denne Bog fra Aarhundrede til Aarhundrede som en guddommelig Bog.“ Men saasom Protestanterne jo have forkastet Traditionens og Kirkens Autoritet, stode og staae de der ganske hjælpeløse ligeoverfor en de Wette, Schenkel, Eichhorn og Andre. Og det viser sig endnu den Dag i Dag at være sandt, hvad den hellige Augustinus skrev for halvfemtende Aarhundrede siden: „Jeg vilde end ikke troe Evangeliet, dersom ikke Kirkens Autoritet bevægede mig dertil.“ I 350 Aar have Protestanterne arbejdet paa at fastslaae, hvilke Bøger der maatte ansees for at høre til den hellige Skrivt, og endnu den Dag i Dag maa man tilstaae (sammenlign Martensens Dogmatik Pag. 411), at man ikke er ganske sikker med Hensyn til alle Bøger, og at maaskee den ene eller anden Bog, der er optagen i det N. T.' Canon, kunde have en tvivlsom Adkomst. Er dette da ikke et uimodsigeligt historisk Beviis for, at den h. Skrivt ikke kan være den eneste Troeskilde? Hvad kan den h. Skrivt gavne os, naar vi ikke have fuldkommen Sikkerhed for — jeg

siger ikke, at den er skreven af de Mænd, hvis Navne Bøgerne bære, men — at den er en guddommelig Bog? Og hvad kan den gavne os, dersom vi ikke have en ligesaa fuldkommen Sikkerhed for, hvilke Skrifter der høre til Bibelen? Og det er, som Historien godtgjør, aldeles umuligt at opnaae denne Sikkerhed, saafremt man ikke vil anerkjende Kirkens Autoritet. Dog lad gaae, sæt at det Umulige kunde blive muligt, at man nogensinde kunde blive enig med Hensyn til Spørgsmaalet: „Hvilke Bøger der høre til den hellige Skrift?“ — sæt at man kunde faae Vished om, hvilke Bøger der ere skrevne efter den Helligaands Indskydelse, omendskjøndt man har forkastet Kirkens Autoritet, saa viser Historien endnu paa en anden Maade, hvor utilstrækkelig Bibelen som eneste Troeskilde er.

Løsreven fra Kirken er Bibelen intet andet end en Kastebold for Menneskenes Selvklogskab, Vankundighed og moralske Fordærvelse. Hvor sandt dette er, viser Historien paa en uimodsigelig Maade. For at gjøre Bibelen tilgængelig for Folket begyndte Luther og hans Tilhængere efter en stor Maalestok at udbrede Bibler i Modersmaalet; men de besørgede selv Oversættelserne, og dette gik saaledes, at den ene „Reformator“ fordømte den Andens Oversættelse. I Luthers Oversættelse paaviste Emser over 1400 Fejl, og Zwingli erklærede, at den forfalskede og fordærvede Guds Ord. Calvin leverede da en Oversættelse; og Dumoulin, en berømt Calvinist, fandt, at Calvin havde gjort Vold paa Texten, at han havde forandret og tilføjet flere Steder. Da kom Zwingli med en ny Oversættelse, men Lutheranerne gjorde ham de samme Bebreidelser, som han havde gjort Luther. Oecolampadius og Doctorerne i Basel foranstaltede derpaa en Oversættelse, men Beza erklærede den paa flere Steder for ugudelig. Beza skrev nu selv en Oversættelse, der atter af hine Herrer erklæredes for

ugudelig. Prædicanterne i Geneve forkastede da alle tilhobe som feilagtige, og besørgede en ny Oversættelse, der atter af Kong Jakob I. erklæredes for den sletteste og urigtigste af alle!

Var der saaledes allerede et forfærdeligt Vilderede, saa at Ingen mere vidste hverken ud eller ind, saa var dette dog først Begyndelsen til Legen. Thi nu begyndte Folket ogsaa at benytte Bibelen i Overensstemmelse med de selvbeskikkede „Reformatorerens“ Opfordring, og snart blev Sagen saa broget som vel muligt. Ligesom i de tidligere Aarhundreder Arianerne, Pelagianerne, Sabellianerne og andre Secter havde godtgjort deres Lærdomme af den h. Skrift, som de ganske fortolkede efter deres Hoved og aldeles forkastede, naar den ikke stemmede med deres Anskuelser, saaledes gik det ogsaa nu løs med Bibelfortolkning, og denne Gang ikke mere „en détail“, men „en gros“. Carlstadt fandt, at Luther ikke havde forstaaet Alt rigtigt, og vilde derfor bøde paa denne Skade; han blev først Gjendøber, derpaa Sacramenterer og tilsidst Bager, fordi der jo staaer skrevet: „I dit Ansigts Sved skal du æde dit Brød.“ Thomas Münzer og hans Tilhængere fandt i Bibelen, at det var dem overdraget af Herren, at ihjelslaa alle Fyrster og Herrer og Alle, som vare i Syndens Stand, inddrage deres jordiske Eiendele, samt grundlægge en ny Tingenes Orden. Med Bibelen i Haanden prædikede Familisterne\*): „at det var godt at fremture i Synd, for at Naaden maatte vise sig desto rigeligere“ – og Antinomerne\*\*): „at Ægteskabsbrud og Mord gjøre Mennesket helligere paa Jorden og saligere i Himlen.“

\*) Familisterne ere en protestantisk Sect i England, der stiftedes af en af David George's Disciple.

\*\*\*) Antinomerne ere ligeledes en methodistisk Sect, som er udbredt i England.

Maa man da ikke give hiin Protestant Ret som skrev paa sin Bibel følgende Vers:

Hic liber est, in quo sua quærit dogmata quisque;  
Invenit et pariter — dogmata quisque sua.

hvilket omtrent kan oversættes saaledes:

Denne er Bogen, i hvilken Enhver, det han troe vil, opsøger;  
Hver og finder i den — Alt hvad han lyster at troe.

Men kan der under saadanne Forhold endnu være Tale om Tro? Tilvisse nei! Det som kommer frem, naar man vil holde sig til den hellige Skrift som eneste Troeskilde, er en Samling af alle mulige og umulige Meninger, utallige Secter, der Alle tilsammen beraabe sig paa Bibelen. Have ikke Gjendøberne Bibelen i Haanden, og henvide de ikke til dens udtrykkelige Ord, for at godtgjøre, at Barnedaaben ikke er hjemlet i Skriften? Have ikke ogsaa Mormonerne Bibelen og paa-beraabe de sig ikke Bibelen for at godtgjøre, at Flerkoneriet er tilladeligt, ja roesværdigt? Have ikke Socinianerne af den h. Skrift troet at kunne godtgjøre, at Jesus Christus, vor guddommelige Frelser, kun var en Skabning? Alle disse Ting, i hvor bedrøvelige de end maatte være for dem, der udgive den h. Skrift for den eneste Troeskilde, ere alligevel unægtelige, historiske Sandheder. Og Tanken om disse sørgelige Afveie, paa hvilke de Mennesker ere komne, som have forkastet Traditionen og den kirkelige Læremyndighed, og under Foregivende af, alene at ville holde sig til Guds Ord i den h. Skrift, i Virkeligheden kun følge deres egne Indbildninger og Hjernesvind — Tanken om de skrækkelige Vildfarelser, for hvilke hine selvkloge og indbildske Mennesker ere blevne et Bytte, fordi de ikke mere vilde høre dem, hvem vor Frelser havde givet den Befaling: „Gaaer ud i al Verden og lærer alle Folk“, — denne Tanke lader os erkjende, hvilken Taknemmelighed vi

skylde Gud, fordi han ved Kirkens ufeilbare Lære-embede sikkrer os mod alle saadanne Vildfarelser.

Til Slutning og som en en yderligere Stadfæstelse af det ovenfor Sagte, følge her en Historie fra den allernyeste Tid, som viser os Frugten af Bibellæsningen, naar Mennesket aldeles er overladt til sig selv. Man lægge vel Mærke til, at den paagjældende Person er en Præst i den engelske Høikirke, altsaa en Person, om hvem man skulde forudsætte, at han maatte være istand til at læse Bibelen lidt bedre end Andre. Historien er tagen af „Times“ for 10de Febr. 1873 og lyder i ordret Oversættelse saaledes:

„Et besynderligt Tilfælde af religiøst Vanvid berettes os fra Leicestershire. For nogle Dage siden vendte W. March, tidligere Vicar for Melton Mowbray, tilbage fra en Udflugt til Irland, og tog ind i Melton hos en af sine Venner, Hr. Anderson i Sherrardstreet. Den paafølgende Morgen vækkedes Hr. Anderson ganske aarle af Hr. March med den Opfordring, at han dog maatte tage hans høire Øie ud. Hr. Anderson gik hen til ham og fandt til sin Forbauselse, hvorledes Hr. March, efter allerede at have afskaaret sin høire Haand, var beskjæftiget med at udrive sit høire Øie. To Læger, Dr. Powell og Robert, der øieblikkeligen tilkaldtes, saae sig nødte til at sætte Armen af. Under denne Operation udviste Hr. March en forbausende Rolighed og lykønskede endog de to Læger formedelst deres Færdighed. Paa Bordet ved Siden af Hr. March laae Commun-Prayer-Book“ (den anglicanske Kirkes Bønebog) og Bibelen. Denne sidste laae opslaaet og fremviste det bekjendte Sted (Matth. 18, 8. f.): „Dersom din Haand eller din Fod forarger dig, hug den af og kast den fra dig, osv.“



## Kirkepolitiske Breve. XII.

Naar man i Korthed skal pointere Forskjællen mellem de to store politiske Modsætninger, der for Tiden staae væbnede imod hinanden i det gamle Europa, saa maa man betragte dem begge i deres Forhold til Gud; og vil det da neppe vare længe, forinden man opdager, at Grunden til den principielle Uenighed ligger i, at de Christne (o: Katholikerne — de „Ultramontane“) troe paa Gud, medens „Liberalismen“ abstraherer fra Gud. Den, der for Alvor troer paa Gud, han troer nemlig ogsaa, at Gud styrer og leder Verdens saavel som den Enkeltes Udvikling; han troer, at Mennesket kun har Lov til at leve — til Guds Ære, og at en Statsordning, der ikke arbejder til dette Maal, følgelig er en forkludret Indretning, hvor philosophisk den saa end er efter Professorernes Forsikkring; kort sagt; „ultramontant“ seet, er Staten en gudvillet og — middelbart idetmindste — af Gud ordnet Samfundsorganisation, med det Formaal for Øie, at udvikle og uddanne det offentlige Liv saaledes, at det saavel direkte som indirecte bliver et Middel til Guds Forberligelse. Men „liberalt“ seet, forholder dette sig ganske anderledes; „Liberalismen“ abstraherer som sagt fra Gud; jeg siger udtrykkelig „abstraherer“ fra Gud; fornægte Gud gjør den jo ikke; dertil er den meget for forsigtig; den „Liberale“ vil nyde Livet, tjene Penge — per fas et nefas — og fremfor Alt være urokkeligen forvisset om, at han selv er noget af det meest Sublime der er til; derfor abstraherer han fra Gud; i Forretningslivet, i „Lidenskaben“, i Politiken og til en vis Grad i Dagligstuen; det følger af sig selv, thi — „med Gud“ kan man hverken speculere, lyve eller „gründe“ saa det har nogen Art; men den „Liberale“ har desuden en hemmelig Angst for, at han trods al mulig „Oplysning“, naar han engang dør, „risquerer“ at komme i Helvede, og det vil han partout ikke. Den „Liberale“, den „oplyste Hædersmand“, det intelligente Mandfolk, har en udpræget Forkjærlighed for at forene det Nyttige med det Behagelige; derfor lyver, snyder og lever han som et Bæst, saalænge dette Liv holder ved — accurat som om Gud ikke var til — men reserverer sig et vist Quantum „oplyst“ Religiositet

for de overnaturlige Chancers Skyld. Det er med hans Tro paa Gud som med den Præmie han betaler til Assurancevæsenet; han taler ikke videre om den, ja naar han har spist godt og er lidt drukken, saa skammer han sig end ikke ved reent ud at gaae fra det Hele; det lyder saa rask synes han; saa „oplyst“; men naar han er nøgtern, naar han har ondt i Maven eller faaer Brev om at en af hans Nærmeste har faaet Apoplexi, saa er det ham dog en ualmindelig behagelig Bagtanke at vide om sig selv, at han dog ogsaa er — til en vis Grad — „religiøs“. Vilde Nogen garantere ham et evigt Liv i Verden, saa vilde han være accurat ligesaa atheitisk som den meest skidne Socialist, men da der ikke er Nogen, som kan det, idetmindste ikke nogen, han har Fiduz til\*) — saa foretrækker han — naar galt skal være — at „komme i Himlen“ naar han dør, og tager da visse Hensyn til det Overnaturlige, gaer af og til i Kirke, og kan ved enkelte Leiligheder endog forfalde til lidt religiøs Bevægethed, der dog aldrig faaer Lov til at overskride et bestemt ringe Maal, der hverken generer ham selv eller andre, og navnlig ikke faaer den allerringeste Indfyldelse paa hans politiske Praxis, skjøndt den ganske vist kan mærkes i Theorien; thi af ovennævnte oplyste Fædteri resulterer den moderne Dybsindighed om, at man vistnok skal være „Troende“, ja „Christen“; men at man aldrig bør glemme, at Politik og Religion ikke har noget med hinanden at bestille; thi liberalt seet er Staten kun en borgerlig Indretning, af reent menneskelig Oprindelse og med reent timelige Formaal. Saa sandt som det nu er, hvad en genial Mand engang har sagt; nemlig: at alle politiske Spørgsmaal ere maskerede religiøse; saa sandt er det, at den politiske Opfattelse ikke blot af Staten, men navnlig ogsaa af Statsmagten, af Øvrigheden bliver diametralt modsat eftersom den er grundet i Troen paa en personlig Gud, eller baseres paa en „abstraheret“ Gud. Thi medens den første i Øvrigheden (det være nu en Konge eller en folkevalgt Autoritet) seer en Myndighed af „Guds Naade“, saa seer den sidste

---

\*) Professorerne har han nemlig ikke den allermindste Respect for, saasnart det gjælder over 4 Sk.

i samme alt muligt Andet; en Embedsmand, en folkelig Commissionair, et Resultat af den „historiske Udvikling“ — kort, hvad det skal være, kun ikke Noget, der minder om Gud; og medens den første troer, at man aldrig har Lov til at gjøre Oprør mod den retmæssige Regering, hvad enten man er mange eller faa, saa mener den sidste, at saadant er ikke blot tilladeligt, men saare roesværdigt, forudsat, at man er mange og har Profit af det; thi dersom Modstandere tillade sig at gjøre Brug af „Folkesouverainetets hellige Ret“, saa skulde de selvfølgelig skydes, og det uden Barmhertighed. Staten er jo — „liberalt“ seet — ikke af Guds, men af Menneskenes Naade; det er Folket, der er Samfundsordenens eneste Kilde; og det er derfor ogsaa kun Folket, der har noget at sige i samme; ligesom Folket har skabt Staten, saaledes har det ogsaa paa en eller anden mere eller mindre begribelig Maade skabt Øvrigheden, og naar den ikke convenerer det mere, saa skaber det den om, det forstaaer sig. Men Folket, hvem er det? det er det „oplyste Fleertal“; i gamle Dage var det kun „Fleertallet“ — saadan uden videre; men saa befandtes det, at der i Samfundet fandtes en meget stor Mængde Individer, der manglede den obligate Beundring for den Maade, hvorpaa „Liberalismen“ sørgede for sine egne, og fra det Øieblik af blev Fleertallet nærmere defineret som det „oplyste“; idet man ved „oplyst“ forstaaer Alt hvad der har accurat den samme Mening som den der hver Morgen staaer at læse i de „liberale“ Blade. Med alt dette skal nu ingenlunde være sagt, at den „Liberale“ ingen Agtelse har for den bestaaende Regering; tvertimod, han har ofte en ganske ubegribelig Respect for den, men den er af en heel anden Natur end den Ærbødighed, som den troende Katholik nærer for sin Øvrighed; denne beroer nemlig derpaa, at han bagved samme seer den guddommelige Villie, medens hiin, naar han raaber Hurra for Kongen, egentlig kun raaber Hurra for sig selv; thi den Dag Kongen vover at være af en anden Mening — jeg siger ikke end den „liberale“; thi den enkelte „Liberale“ er sædvanligviis uden Mening; men — end den, der staaer i Avisen, saa raaber man ikke blot ikke Hurra, men jager Majæsten over Grændsen, hvis man er Flere, eller slaaer Ruderne ind hos

ham, hvis man er Færre end — Militairet. Hvad der gjælder om Kongen, gjælder om al politisk Autoritet; Liberalismen respecterer den kun for saavidt og saalænge som den veed med sig selv, at den har den i Lommen; men saa respecterer den den ogsaa ubetinget; thi for sig selv har den en absolut Ærbødighed. Af denne forskjællige Stilling til Stat og Statsmagt, følger nu en ligesaa forskjællig Stilling til de fleste politiske Hovedspørgsmaal, som vi korteligen skulle søge at bestemme i det Følgende.

### Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Den 19de August lod den h. Fader et Breve udgaae, hvormed han, til Erstatning for de af den italienske Regering forbudte Pilegrimsreiser, approberer en aandelig Pilegrimsreise, som skal vare hele September Maaned. De første ti Septemberdage blive derefter bestemte for en aandelig Pilegrimsreise til de hellige Steder i Palæstina, de andre ti til Italiens fornemste Helligdomme, de tredie ti til de helligste Steder blandt andre Folk.

Det bliver den Enkelte overladt dagligen at vælge Bønnen i dette Øiemed. Dem, som med angerfuldt Hjerte deeltage i disse Øvelser, tilstaaes en Aflad af 300 Dage; og en fuldkommen Aflad dem, som ti Dage igjennem forrette denne Andagt og efter de h. Sacramenters Annammelse besøge en Kirke og bede for de christelige Fyrsters Enighed, Vranglærdommens Udryddelse, Syndernes Omvendelse og den h. Kirkes Forherligelse.

— R. om, 11te Septbr. Efter et kort Ildebefindende har den h. Fader atter gjenvundet sit Helbred. To eller tre Dage havde han kun bivaanet den h. Messe uden selv at feire den. Men den 8de, Maria Fødseldag, celebrerede han den h. Messe personligt. Ogsaa gav han den 10de og 11te flere Audientser og gjorde Spadsertoure i Haven.

**Frankrig.** Den 7de blev i Paris' Kirker et Hyrdebrev af Ærkebiskop Guibert oplæst, hvori Bønner for Kirken og Paven anbefaledes. Brevet fører et skarpt Sprøg imod den italienske Politik.

— Fra Nancy melder et Telegram af 10. September: Idag finder en stor religiøs Festlighed Sted, Kroningen af en Statue af den saligste Jomfru ved Vezelise. Biskopperne af Strasburg, Bolley, Verdun, Metz og Ærkebiskoppen af Besancon og et Antal af 2000 Mennesker deeltog i denne Festlighed.

— Om det engelske Pilgrimstog af 900 Personer, som den 3die fra Paris ankom i Paray le Monial, meddeles af en tidligere anglicansk Præst, som fra Tydskland tog Deel i dette Tog af enkelske Katholiker. Følgende:

„Det var allerede Kl. 6 om Aftenen, at Pilgrimstoget (som paa to Dampskibe forlod England den 2den Septbr.) med Jernbanen ankom til Paray le Monial. Saasomt som muligt ordnede Toget sig i en lang dobbelt Række. I Spidsen gik Hertugen af Norfolk, Englands første Pair. Han bar den engelske Fane og havde ved Siden af sig Lord Edmund Howard og Lord Arundell af Wardour.

Lord Walter Kerr, omgivet af Lord Edmund Howard og skotske Adelsmænd, førte Skotlands Banner. Disse fulgtes af Bannerne af Jesu helligste Hjerte, af den h. Fader, af Salford-Dioces, af Byerne Sheffield og Manchester, Collegierne St. Edmunds, Beaumont, Lidge osv., omgivet af næsten alle de første katholske engelske Familiers Stedfortrædere.

Blandt de allerede Betegnede bemærkede jeg Admiral Jernyngham (af Familien Stafford), Lord Beaumont, Lord Denbigh, Monteigh of Carsfrairs, Marchionessen af Lothian, Lady Herbert of Lea, Ladyerne Noel, Biskopperne af Salford og Beverley, Prælaterne Patterson og Capel, og omtrent 150 Præster, blandt hvilke Oratorianer, Jesuiter, Oblater.

Idet vi alle under Sang og Bøn droge frem paa begge Sider, ledsagede af en talrig Mængde, der med ubeskrivelig Begeistring trængte sig frem for at see de forbigaaende Rækker, saae man et Skuespil, som ikke er seet siden Middelalderen.

Vi begave os først til Sognekirken, der bleve Bannerne opplantede, og en meget kostbar fra England medbragt „evig Lampe“ blev der anbragt. Imidlertid var det blevet Midnat, Størstedelen af de Valfartende havde hele Dagen igjennem intet spist fra Paris og hertil. En Aftensmad, som hele Timer stod færdig for dem, blev urørt, fordi Enhver paa den følgende Dag vilde modtage den h. Communion.

Strax efter Midnatstimen begyndte Præsterne med frembære det h. Messeoffer, og først Klokken 12<sup>1/2</sup> Eftermiddag bleve de færdige. Denne hele Tid igjennem gik man til Skrifte, hvor der var Leilighed dertil. Trods Udmattelsen paa Grund af en Jernbanereise af 19 Timer samt Processionen bivaanede endnu en stor Deel af Pilgrimene den første h. Messe. Først omtrent Kl. 2 kom de i deres Kvarterer.

I Overensstemmelse med denne aandelige Festlighed vare Kirken, dens Spire og alle Huse herligt illuminerede. Prædikerne af Biskop Dr. Vaughan af Salford og af Prælat Capel opfyldte de Troende med usigelig Begistring, Hertugen af Norfolk gjorde i Alles Navn den h. Fader ad telegraphisk Vei bekjendt med denne festlige Begivenhed.

„Daily Telegraph“ meddeler, at den 4de September 1200 belgiske og franske Pilgrime vare ankomne, som, i Forening med det engelske Tog, dannede en stor Procession igjennem Byen Paray le Monial.

Biskop Mermillod var tilstede, og blev hilset med Enthusiasme.

Efter en almindelig Andagt i Kirken om Natten drog det engelske Tog Fredag Kl. 4<sup>1/2</sup> om Morgnen over Paris tilbage til England.

**Schweits.** I Zürich har Regeringen beskikket den excommunicerede Præst, Dr. Michelis, til Sognepræst for Gammelkatholikerne, og næsten hele den katolske Menighed blev paa denne Maade udelukket fra deres egen Sognekirke. Katholikerne holde nu deres Gudstjeneste i en Deel af et Theater, og tænke paa at bygge en ny Kirke. Den gammelkatholske Menighed ligger allerede i indbyrdes Strid; paa Maria Himmelfartsdag var der kun 9 i Kirken, og den gamle, ulykkelige Michelis venter paa snart at blive fordreven af sin egen nye Menighed!

**Paderborn.** Biskoppen af Paderborn har i sit sidste Hyrdebrev sagt, at siden Diocletians Dage har der ikke været seet en saa heftig Forfølgelse af Christi Kirke som nu i Preussen. Naturligviis ere de Bismarckske Blade blevne rasende over disse Ord. Men det kan ikke nægtes: efter Diocletians Tid har der aldrig været nogen Regering, som tog en „christelig“ Præst i Beskyttelse, der ligefrem nægtede Christi Guddommelighed, saaledes som Sydow har gjort. Siden Diocletians Dage har man ikke mere seet et saadant Fælledskab mellem Jøder og Hedninger for at forfølge de troende Christne. Hidtil paastode disse liberale Hyklere altid, at de ikke tænkte paa at forfølge Katholikerne, men kun de „Ultramontane“; men nu vedkjende de sig aabenlyst, at de ville forhindre Katholikerne i at udøve deres Religion, for at ødelægge hele den katholske Kirke i Tydskland.

**Hessen.** Den preussiske Regering har i Hessen indsat et nyt Consistorium for hele Hessen, og naturligviis valgt dets Medlemmer iblandt de national-liberale Præster. Flere orthodoxe Præster have viist et hæderligt Mod, og tilskrevet Kongen, at de ikke ville og kunne anerkjende denne nye Indretning. Den Bismarck-national-servile Presse betegner disse Præster ligefrem som Landsforrædere og Oprørere. Dette bliver dog de protestantiske Blade for stærkt. Den berlinske „Volkszeitung“ bringer en ledende Artikel, betitlet: „Imod den liberaliserende Fanatisme“, og ligger ligefrem, at denne Maade at gaae frem paa er en Skjændsel for vore Dege!

**Tydskland.** De protestantiske Theologers Tal aftager fra Aar til Aar ved Universiteterne. Paa Universiteterne i de 8 østlige Provindser af Preussen er Tallet i Aarene 1862—1872 nedsunket fra 1062 til 625.

— Kirkelovenes Udførelse. De forfulgte Biskoppers Kreds udvides øiensynligt. Ogsaa imod Fyrstbiskoppen af Breslau vil man snart indlede en Criminalundersøgelse paa Grund af hans Udnævnelse af Præster til geistlige Embeder uden foregaaende Stats-tilladelse.

— Regeringen i Sigmaringen har imod Bestyrelsen af Ærkebispedømmet i Freiburg, Viebiskop Dr. Kübel, foreslaaet Anklagestand, og hans Udnævnelser uden Regeringens Medvidende erklærede for ugyldige.

**Berlin.** Efter en Correspondent til „Kölner Volkszeitung“ har man givet Ordre til at opfordre alle katolske Elementarlærere til at undertegne den „Ratiborske Statskatholikadresse.“

**Fulda.** Den herværende Biskop er hjemsogt af Blodcongestioner til Hovedet, saa man har det Værste at frygte for den 74-aarige Olding.

**Rusland.** I Anledning af den katolske Kirkes Indvielse i Petersborg den 24de April d. A. havde den højærværdige katolske Metropolit Ærkebiskop af Mohilew den Frimodighed i Nærværelse af hele det diplomatiske Corp at udtale de Ord: „Sire, der er kun een Ædelsteen, som mangler i Deres Krone; og denne Ædelsteen er Samvittighedens Frihed. Hvis De tilstaaer den, saa vil Deres Navn velsignes!“

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 28de September. 17de Søndag efter Pintse. Kirkevielsesfest.** Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6 høitidelig Messe, under hvilken det Allerhelligste udstilles, og derpaa forbliver udstillet hele Dagen; Kirken staaer aaben indtil Kl. 9 Aften. — Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. (Kl. 3 og 5 Efterm. recitere de Geistlige Breviarbønnerne i Kirken). Kl. 8 Aften Festandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8 Høimesse. — 29. M. Michael, Ærkeengel. 30. Ti. Hieronymus, Kirkelærer. 1. October 0. Remigius, Biskop; 8<sup>1</sup>/<sub>4</sub> Messe for Ansgariusforeningens Medlemmer. 2. To. Leodegar, Biskop og Martyr. 3 F. Thøger, Bekj. og Apostel for Jylland; 8<sup>1</sup>/<sub>4</sub> Messe for Medlemmerne af Broderskabet til Jesu guddommelige Hjerte; Kl. 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> Aften Broderskabsandagt. 4. L. Frants af Assisi, Bekjender og Ordensstifter.

NB. Fra Mandagen den 29de September af begynder paa Søgnedagene Messen i Sct. Knuds Kapel Kl. 8<sup>1</sup>/<sub>2</sub>.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8<sup>1</sup>/<sub>4</sub>. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8<sup>1</sup>/<sub>2</sub>. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8<sup>1</sup>/<sub>2</sub>. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Capellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 27. Søndagen den 5te October. 1873.

---

Indhold: Om de fem almindelige Kirkebud. En Tildragelse i Ventesalen. Kirkepolitiske Breve.

---

## Om de fem almindelige Kirkebud.

Der gives næppe noget Ord, med hvilket der drives mere Misbrug i Verden, end Ordet „Frihed“. I Virkeligheden er Friheden Indbegrebet af det Ædlest og Høieste, som Mennesket kan tragte efter; men for Mange er den kun et kjærkomment Paaskud for alle mulige Daarskaber og et Skalkeskjul for de værste Lidenskaber.

Hvor herlig er ikke Friheden efter Christendommens Opfattelse; der er Jesus Christus selv Forløseren d. e. Befrieren i Ordets fulde Betydning. Som „Befrier“ forkyndes han af Propheterne, som „Befrier“ fra Vildfarelse og Vantro vandrer han paa Jorden, som „Befrier“ fra Synd og Skyld dør han paa Korset. I den Kirke, som han grundlagde, stiftede han et „Frihedens“ Rige, og hvorsomhelst den Sandhed og Naade, som han har bragt, optages af et Menneskehjerte, der tager den sande Frihed, Guds Børns Frihed, sin Bolig. Derfor siger

Jesus selv: „Sandheden skal frigjøre eder“, og: „Dersom Sønnen faaer frigjort eder, skulle I være virkelig frie.“ Joh. 8, 32, 36. Ikke anderledes taler den h. Paulus. Han kalder Kirkens Medlemmer for „Børn af den frie Moder“, og siger: „Hvor Christi Aand er, der er Frihed.“ I den samme Forstand har ogsaa en Munk i Middelalderen, Petrus af Blois, udtalt det bekjendte Ord: „Der gives to Ting, for hvilke ethvert Menneske maa stride, selv med sit Blod, Retfærdighed og Frihed.“

Men til hvilket forfærdeligt Vrægebillede bliver ikke Friheden i onde Menneskers Hænder. Der er ikke mere Tale om Sandhed og Retfærdighed, som dog nødvendigviis baade maae være Fundamentet for Friheden, og tillige bestemme Grændserne for den; nei der bliver Friheden til en Tøilesløsled. Istedetfor at være fri efter den Orden, som Gud vil, søger Mennesket sin Lykke i en fuldkommen Ubundenhed. Han vil være fri for enhver Sandhed, som staaer over ham, fri for en Morallov, der optræder imod hans Lyster, fri for enhver Myndighed, der optræder befalende og veiledende ligeoverfor ham. I sine sidste Udviklinger er denne Frihedsdrift vendt imod Gud selv, og den naaer sit Topmaal i den Sætning, at Mennesket saalænge sukker i Trældom, som han endnu bøier sig for en Gud.

Saasom Kirken nu repræsenterer den guddommelige Orden, og gjør Krav paa en overnaturlig Myndighed paa Troens, saavel som paa det religiøs-sædelige Livs Enemærker, er den for Mange en Torn i Øiet. De holde den for den største Hindring for den menneskelige Frihed; og, efterdi Friheden virkelig er et stort Gode, saa fremstilles Kampen imod Kirken som en Kamp for et af de høieste Goder, som en Kamp for Menneskeslægtens Befrielse fra et nedværdigende Slaveri. Fra denne Kilde stamme de mange fornærmelige Tilnavne,

som en falsk og blind Iver for Friheden. Du kan høre disse Smædeord overalt og læse dem i Bøger og Aviser. De udbredes allevegne og gaae saa at sige fra Haand til Haand ligesom et Pengestykke, hvilket Tidens Aand har paatrykt Præget og sat i Omløb; og Enhver, der tankeløst eftersnakker dem, gjælder for et rigtig forstandigt og tænkende Menneske. Hvad enten Kirken lærer guddommelige Troessandheder, eller giver Bud, der ere bestemte til at ordne det sædelige Liv, stedse gjælder den i disse Menneskers Øine for en Fjende af Friheden, for en Anstalt, der søger at holde Menneskeheden i Dumhed, lænkebinder Aanden, over Tyranni og Samvittighedsvang, og hvad alle disse almindelig gængse smukke Talemaader hede.

Disse Bebreidelser rettes i Særdeleshed ogsaa mod de fem almindelige Kirkebud, der findes omhandlede i enhver katholsk Katechismus. Den gode Katholik søger samvittighedsfuldt at overholde dem, fordi han holder Lydighed mod Kirken for sin strenge Pligt; Kirkens Bud gjælde ham for Guds Bud, Kirkens Stemme for Guds Stemme, og han holder det for Ugudeligt, naar Nogen vilde ansee det for ubetydeligt eller ikke forbindende, som Kirken under en svær Synd foreskriver. Den samvittighedsløse Katholik derimod overtræder Kirkens Bud saa meget desto dristigere, jo mere han i sit Hjerte bortfjerner sig fra Lydigheden mod Kirken; og om end Samvittigheden i Begyndelsen endnu gjør ham Bebreidelser, saa kommer han dog ved en fortsat Ulydighed tilsidst til et Standpunct, hvor han ligner den Døve, der Intet mere hører, og den Blinde, som Intet seer. Saa heder det: „Om Menneskebud bryder jeg mig ikke. Jeg skulde holde Fastedage? Jeg skulde ikke spise Kjød? Ha! jeg spiser hvad jeg vil, og saameget jeg vil. Jeg skulde gaae i Messen? Jeg gaaer i Kirke,

naar jeg har Lyst dertil. Jeg skulde gaae til Skrifte, til Communion? Hvo vil tvinge mig dertil? Hvo har givet et Menneske Ret til at befale Sligt? Ja Guds Bud skal jeg nok overholde; men Menneskebud skulle ikke indskrænke min Samvittighedsfrihed.“ — Bravo! raabe saa alle Kirkens Fjender; Bravo! Han er dog en forstandig Mand. Det er en Mand, som har Grundsætninger og veed at bevare sin Samvittighedsfrihed, uden at lade sig skræmme af Præsterne. — Dog, stop lidt! thi for saa godt Kjøb er Sagen ikke afgjort. Den Absolution, som den letsindige Foragter af Kirkens Bud giver sig selv, eller lader sig give af Andre, der ere end mere letsindige, holder ikke Stik. Magtsprog kunne ikke kuldkaste Sandheden. og Spørgsmaalet er her: Har Christus virkelig stiftet en synlig Kirke, har han indsat en kirkelig Øvrighed og udrustet den med den Magt at give bindende Bud? Hvo som nægter dette, taler imod Christus og hans Ord, saaledes som det klart og tydeligt staaer i den h. Skrift, han taler imod Kirken, der til alle Tider har udøvet den lovgivende Magt paa sine Enemærker.

I Sandhed, er Noget klart og tydeligt fremsat i Christendommens hellige Documenter, saa er det den Sandhed, at Christus har stiftet en synlig Kirke, beskikket Forstandere for den og overdraget dem et tredobbelt Embede: Lære-, Præste- og Hyrdeembedet. Det sidste, Hyrdeembedet, indbefatter alle Rettigheder, der ere nødvendige til at regere og veilede den christne Menighed, altsaa ogsaa Fuldmagten til at give kirkelige Love, til at vaage over deres Overholdelse og til at paalægge dem, der overtræde disse Love, kirkelige Straffe.

Vi ville her minde om nogle af de Ord, hvormed Christus har udtalt denne Sandhed. Der har jo til alle Tider været stolte og hovmodige Mennesker, der

ligefrem satte sig op imod den af Guds Kirke anordnede Myndighed; og det har heller aldrig skortet paa letsindige og ligegyldige Mennesker, der ei bryde sig om Kirkens Forskrifter. Det kan derfor ikke være overflødigt, atter og atter at fremhæve den kirkelige Myndigheds vel bekendte, men ofte glemte Retsgrunde, til Gjen-drivelse for den Ene, til Paamindelse for den Anden.

Vi møde da først Evangeliets Ord om Nøglemagten, der overdroges til Petrus. „Dig — saaledes taler Jesus — „vil jeg give Himmeriges Nøgler. Hvadsomhelst du binder paa Jorden, det skal ogsaa være bundet i Himmelen. og hvad du løser paa Jorden, det skal være løst i Himmelen.“ (Matth. 16, 19.) Hvad vil du gjøre ligeoverfor dette Ord? Ligefrem nægte det? Saa ophører du at være en Christen! — Eller vil du vende og dreie det saa, at det bliver uldeles saft- og kraftløst? Det vilde være et taabeligt Foretagende, saasom Meningen, der ligger i hine Ord, er soleklar. Vil du saa foragte Ordet? Nu ja, det vilde falde tilbage paa din Samvittighed. — Jeg skal sige dig noget Bedre: Bekjend, at Christus derved har givet Kirken den lovgivende Magt og hold samvittighedsfuldt alle dens Bud!

Vil du endnu høre et andet Ord af Christi Mund? Han siger til Petrus: „Vogt mine Faar!“ (Joh. 21, 16.) Ordet „Vogt“ (vær en Hyrde for) indbefatter Alt; det er den guddommelige Bemyndigelse til at forordne Alt, hvad der er tjenligt til Hjordens Bedste; og det er ikke muligt, ligeoverfor dette Ord at frakjende Kirken den Magt, at give Love, som ere bindende for Alle. Forblindede Mennesker søge vistnok at brændemærke Lydigheden mod Kirken som en Slags Villieløshed og Dumhed, idet de søge at latterliggjøre Lignelsen om Hyrden og Faarene. O, hvilke aandrige Folk, som ei ville følge den retmæssige Hyrde, men hellere i Blinde løbe efter

den første den bedste Ordgyder, der opkaster sig til Klokkefaar! — I Sandhed en aandrig Dumhed!

Dog, vi lade disse Aandrige fare, og vende tilbage til Evangeliet. Christus har endvidere sagt til Apostlene: „Ligesom Faderen har sendt mig, saaledes sender jeg eder.“ (Joh. 20, 21.) Han overdrager altsaa Kirkens Forstandere sine Fuldmagter, forsaavidt disse kunne overdrages, og, for ydermere at indskærpe den deraf fremgaaende Lydighedspligt, siger han hos Lucas 10, 16: „Hvo som hører eder, hører mig; hvo som foragter eder, foragter mig.“ Man skulde dog troe, at enhver Indsigelse maatte forstumme ligeoverfor saadanne Ord. Kirken er Christi Stedfortræder; den Magt, Kirken udøver, er Christi Magt; det Bud, den giver, er Christi Bud; Lydigheden mod Kirken er Lydighed mod Christus. og enhver Foragt mod den falder tilbage paa Christus, som har indsat Kirken til sin Stedfortræder. Hvad vil altsaa den Talemaade: „Jer er et frit Menneke. Paven og Biskopperne have ingen Ret til at befale mig, at jeg skal bede, skrifte, faste.“ — Har Christus Noget at befale dig? ja eller nei. Siger du: Nei, saa have vi Intet mere med hinanden at gjøre; thi saa er du ingen Christen mere. Siger du: Ja, saa har ogsaa Kirken i religiøse Ting noget at befale dig.

Saaledes have ogsaa Apostlene opfattet Sagen: de vare sig vel bevidste, hvilken Fuldmagt de havde modtaget af Herren, og have stedse handlet derefter. De have styret de christne Menigheders Anliggender, vaaget over Troen og Sæderne, givet Forskrivter for det kirkelige Liv; de have stedse haandhævet Kirketugten, med Kjærlighed vistnok, men ogsaa med apostolisk Alvor. Disse ydmyge, stedse til Martyrdøden beredte Christi Vidner, vidste dog saare vel, at de havde faaet Embedsmyndighed af Herren, og de gjorde Brug af den, idet de gave Forskrivter angaaende Gudstjenesten, Ægteskabet,

Nydelsen af urene Spiser, Omgangen med Hedninger, kort sagt med Hensyn til Alt, hvad der tjente til at oplyse Troen og haandhæve den kirkelige Tugt. Om Paulus heder det udtrykkeligt (Ap. G. 15, 41): „Han drog igjennem Syrien og Cilicien, og bestyrkede Menighederne og befalede dem at overholde Apostlenes og de Ældstes Bud.“ Apostlene kjendte ogsaa Betydningen af Ordet: „Hvo som ikke hører Kirken, være dig som en Hedning og offentlig Synder“ (Matth. 18, 17). Og naar Nogen foragtede de apostoliske Anordninger, saa blev den kjærlige Hyrde og Lærer en Dommer, der udelukkede vanartede Medlemmer af Kirkens Samfund, ligesom det endnu skeer den Dag i Dag. Paulus excommunicerede Corintheren, og gav saaledes et Exempel for alle følgende Tider. (Sammenl. 1. Cor. 5, 5.) See, saaledes staaer det med den h. Skrivt.

Dog, Foragterne af Kirkebudene bryde sig saare lidet om den h. Skrivts Ord, men stole saa meget desto mere paa deres egne Anskuelser; og da de ikke sjældent tale og handle, som om de havde bragt mere Menneskeforstand med til Verden, end andre Folk: saa kommer det vel an paa, om det er en sund eller usund Menneskeforstand som de rose sig af. — Kirken er dog unægtelig et Samfund. Men nu har der aldrig været og kan heller ikke gives noget Selskab, der ikke opstiller visse Statuter eller Love, hvilke Medlemmerne af Selskabet bør underkaste sig. Altsaa, saaledes dømmer den sunde Menneskeforstand, har ogsaa Kirken Ret til at give Love, og hver den, der vil høre til Kirken, maa underkaste sig disse. — Fremdeles Kirken er en Familie; men det er dog vel unødvendigt at drøfte det Spørgsmaal, om Familiefaderen har Ret til at ordne Huusholdningen ved Love, samt om Familiens Lemmer maae adlyde disse Love. — Kirken er endelig et Rige. Men har du nogensinde paa Jorden seet en Stat, i hvilken

der ikke gaves nogen lovgivende Magt? Det vilde jo være en Kreds uden Middelpunct; det vilde være en uordnet Mængde af Mennesker, men aldrig nogen Stat. Den Slutning, som den sunde Menneskeforstand heraf drager, lyder saaledes:

„Ogsaa i Kirken, dette Guds Rige her paa Jorden, maa der gives en Øvrighed, hvilken den Berettigelse tilkommer, ved almindeligt bindende Love at ordne de Troendes religiøs-sædelige Liv; og det er spildt Umage, at ville frakjende Kirken denne Magt eller besmykke Ulydigheden mod Kirkens Bud og Love ved alskens intetsigende Talemaader.“ Overhold derfor samvittighedsfuldt alle Kirkens Bud og Forskrivter.

### En Tildragelse i Ventesalen.

Jeg treadte ind i Ventesalen paa Banegaarden i W. — saaledes fortæller den berømte Forfatter Conrad af Bolanden — for at vente paa Togets Afgang. Flygtigt gled mit Blik hen over de Tilstedeværende: flere Damer, nogle Herrer og hist henne paa Sophaen i Krogen to barmhjertige Søstre. Sandsynligviis vendte de tilbage fra Frankrig, hvor disse Hospitalernes Engle havde røgtet deres Kald i den lidende Menneskeheds Tjeneste.

For barmhjertige Søstre føler jeg en stor Høiagtelse; thi jeg paaskjønner den lange Rækkefølge af Savn, som de frivilligt af Kjærlighed til Gud underkaste sig, og nødes til at anerkjende den himmelske Adel, som deres Offerliv giver dem. Idet jeg fulgte denne min Følelse hilsede jeg med stor Høiagtelse paa Nonnerne og satte mig derefter paa en Stol.

Medens alle Reisende havde taget Plads paa Sæderne



ved Væggene, spadserede en elegant klædt Herre midt igjennem Salen, hvis østerlandske Ansigtstræk strax røbede Jøden. De barmhjertige Søstre syntes at være en Gjenstand for hans Mishag; thi saa ofte han kom i deres Nærhed, betragtede han dem med et fjendtligt Blik. Jeg iagttog Herren skarpere, fordi jeg er vant til, naar det kan skee uden at krænke Beskedenhed og Sømmelighed, at observere ethvert Phænomen i det aandelige Liv, saa ofte det ytrer sig. Jeg saae, hvorledes Tegn paa Foragt stærkere og stærkere fremtraadte paa hans Ansigt, hvorledes et mod Religionen fjendsk Sindelag og det fanatiske Had, der slumrede i hint Menneskes Sjæl, mere og mere vaagnede. Tilsidst blev han staaende foran Søstrene, satte Øieglasset paa Næsen, korslagde Armene, skrævede med Benene, og saae med et ondskabsfuldt Smil paa de to Offre for sin Spottelyst. Søstrene sade der med bøiet Hoved, som to Duer foran en Slanges giftige Basiliskblikke. Blussende af Skam og blegnende vovede de hverken at slaae Øinene op eller at forlade Pladsen. Maaskee bare de ogsaa gjerne Forhaanelsen i hiin ophøiede Aand af christelig Fuldkommenhed, der glæder sig ved at lide for Jesu Skyld og nedlægger enhver Fornærmelse ved Foden af Korset.

Jøden iagttog den hurtige Farveskiftning i Ordenssøstrenes Ansigt, glædede sig over sine Offres pinefulde Stilling og op slog en djævelsk Skoggerlatter.

Galden begyndte da at stige i mig; jeg havde havt Lyst til at gribe Mennesket og kaste ham paa Døren. Men det blev endnu værre. Han harkede og spyttede med Udtryk af Foragt for Søstrenes Fødder. De Bespyttede forbleve taalmodige og tause. Men deres beundringsværdige Sagtmodighed opirrede kun Niddingens Ondskab. Han tiltalte dem med en skærende Stemme:

„Saa—aa — Det er altsaa barmhjertige Søstre!“  
 begyndte han. „Hm — maa tilstaae — Intet Besynder-

ligt! Ha—ha— vistnok saadanne Ansigter gjøre intet Parti. Man gaaer derfor i et Kloster, og i Klostret bliver ei blot bedet, spist og drukket, men der drives ogsaa anden Slags Skjemt. — Men denne Klædedragt passer ikke til vor liberale og oplyste Tid, — den lugter af Middelalderen. Overhovedet finder jeg, at Klostre, Munke, Præster og Nonner ikke skulde forarge Nutidens sunde Smag. Den hele Sværm af Nattefugle og Flagermus skulde ophøre at existere. Man maa engang foretage en dygtig Klapjagt!“

Videre kom han ikke. Min Vrede optændtes som aldrig nogensinde før i mit hele Liv; jeg sprang op og lagde min høire Haand lidt haardt paa nans Skulder, idet jeg udbød:

„Min Herre, De finder Fornøielse i at forhaane dem, hvis møiefulde Kald og barmhjertige Virksomhed vækker alle deres Beundring, som have en menneskelig Følelse. Fy! — min Herre, skam Dem!“

„Skamme mig? Hvorfor skulde jeg skamme mig? Naar jeg finder min Fornøielse i at tilkjendegive disse Roms Sendebud min Anskuelse, hvad rager det Dem?“

„Vistnok kommer det mig ved; Vil De som et anstændigt Menneske færdes blandt Dannede, saa er det ogsaa deres Pligt, at vise Anstand og Dannelselse i Deres Opførsel. Men De opfører Dem ligeoverfor disse værgeløse Damer lømmelagtigt og gemeent! Ja, under al Kritik gemeent.“

„Hvad? Dette byder De mig?“ skreg Jøden rasende. „Mig som er en Publicist af Wiener Pressen? Mig — som er en Deel af den Magt, der hersker i Østerrig?“

„Naar De er en Wiener Pressejøde“ — gjensvarede jeg koldt — „saa er Deres Opførsel forklarlig.“

„Saaledes — forklarlig? Hvorfor forklarlig?“

„Fordi De hører til en Sort Mennesker, hvem ethvert Begreb for det Ophøiede, Ædle og Guddommelige

mangler. Vil De høre noget Nærmere om de Wiener-  
Pressejøders Værd og Qvalitet, saa staaer jeg til Deres  
Tjeneste under fire Øine. — Dog offenlig kan jeg her  
sige Dem, at Deres nederdrægtige, lømmelagtige Handle-  
maade ligeoverfor disse Søstre fuldstændig er en ægte  
Wiener-Jøde værdig!“

Manden saae stivt paa mig og blegnede af Raseri,  
medens hans Mund fraadede. Derpaa udstødte han en  
kort, vild Latter og dreiede sig om paa Hælen. I samme  
Øieblik aabnedes Døren, og en anden pyntet Jøde traadte  
ind. Saasnart denne saae den Første, blev han staaende,  
og hans Øine sprudede Flammer af Had mod Avis-  
skriveren. Med voxende Lidenskabelighed nærmede han  
sig til Pressejoden, hilsede flygtigt og loe ganske for-  
bittret.

„Hvilken Lykke, at træffe Dem her, Hr. Levi“,  
sagde han i en spodsk Tone.

„Lykken og Æren er aldeles paa min Side, Hr.  
Cohner!“ svarede Publicisten med en lignende Betoning.

„Jeg har noget særdeles Vigtigt at tale med Dem  
om“, sagde Cohner, idet han tog Levi ved Armen.

Begge to gik igjennem Salen til det modsatte Hjørne.  
Der stode de en Stund i en livlig Samtale. Et heftigt  
Ordskitte udspandt sig. for største Delen ført i Børsens  
Gavtyvesprog eller den Wiener Pressejødedoms Pludder-  
vælsk. Pludseligt griber Cohner Publicisten ved Halsen,  
kværker ham og giver ham med et Spanskrør nogle  
Slag paa Hovedet, saa Blodet springer frem; Levi skri-  
ge forfærdeligt; de Tilstedeværende springe op i den  
største Forskrækkelse. Endnu to Slag, og Levi styrter  
bevidstløs til Jorden.

Larmen i Salen havde hidført en Politibetjent, der  
paa Stedet, efter at være kommen paa det Rene, arre-  
sterede den endnu rasende Cohner. Levi laae udstrakt  
paa Gulvet. Af nogle Saar i Hovedet strømmede

Blodet frem. Hans Ansigt var liigblegt. Synet af det Græsselige skræmmede Damerne og Herrerne ud af Salen. Kun de barmhjertige Søstre bleve tilbage — og jeg, der var saa haard at tænke, at den velfortjente Straf hurtigt havde rammet Jøden for hans grove Fornærmelser mod Klosterdamerne.

„Søster Afra, hurtigt lidt Vand!“ sagde den Ældre, idet hun aabnede sin Reisesæk og søgte efter sit Redskab til at paalægge Forbinding. Hun traadte hen til den Afmægtige, der nysgjerrig betragtedes af to Jernbanebetjente.

„Han er død“, sagde den Ene.

„Og hvordan Gulvet er tilsmudset! Nu maa jeg atter lade det vadske“, vedblev den Anden. „Kunde Karlen ikke lade sig ihjelslaae paa et andet Sted?“

„Mine Herrer“, bad en blid Stemme, „ville De ikke have den Godhed at løfte det stakkels Menneske op — samt foreløbigt forunde ham et Værelse, indtil han kan skaffes paa et Hospital?“

Jernbanebetjentene forbleve uden Deeltagelse.

„Vi ere ikke indrettede for saadanne Tilfælde“, sagde de og gik deres Vei.

Den barmhjertige Søster trak en Skammel frem, satte sig ned, lagde den Bevidstløses Hoved paa sit Skjød og forsøgte at standse Blodet. Afra kom frem med et Vandbækken og snart opslog Levi under Søstrenes kyndige Hænder Øinene.

„Behag at stige ind!“ raabte Betjenten ind i Salen. Søstrene agtede ikke paa Opfordringen.

„Ærværdige Søstre“, sagde jeg, „Toget gaaer.“

„Vi kjøre senere“, svarede Afra. „Det er ikke muligt, at overlade denne stakkels Herre saa hjælpeløs til hans Skjæbne.“

Jeg gik ud og kastede mig i den nærmeste Coupée. „Hvilke Modsætninger!“ tænkte jeg. „Hvor straa-

lende er Lyset, hvor mørk er Skyggen! — Har den Wiener Jøde endnu en Gnist af Æresfølelse i Brystet, saa ville de af hans Landsmand modtagne Slagsmerte ham mindre, end Bevidstheden om, at være bleven saa kjærligt pleiet af dem, som han paa den allergemeneste Maade havde bespottet og forhaanet.“

---

### Kirkepolitiske Breve. XIII.

Jeg gjorde sidst opmærksom paa, at Forskjællen paa den christne (o: katholske) og den „liberale“ Opfattelse af Stat og Statsmagt bestod deri, at hin henfører disse til Gud, medens denne refererer Alt til sig selv; og jeg endte derefter mit Brev med at sige, at denne Forskjæl medfører en gjennemgaaende Modsætning i Bedømmelsen af alle politiske Hovedspørgsmaal, og, skjøndt dette jo er Noget, som følger af sig selv, saa skal jeg idag tillade mig at paavise det lidt nærmere, idet jeg i Korthed skal antyde Forholdet mellem den christelige og den „liberale“ politiske Moralitet i et enkelt Punkt; næste Gang kunne vi tage et andet. Grundlaget for al „liberal“ Politik er Troen paa Statens Almagt. Guds Almagt er — idetmindste i „lykkelige“ Tider — suspenderet; sin egen har man med en vis klædelig Beskedenhed ikke turdet proclamere; men ved Dogmet om den almægtige Stat, er man kommet hin saa nær, som det anstændigviis lader sig gjøre; og saalænge man, som nu, har Statsmagten i Entreprise, saalænge er der jo ikke den ringeste Grund til at være misfornøiet med Arrangementet; skulde Tiderne forandre sig — og der er Noget, der tyder paa, at saadant kunde hænde — saa vil det være tidsnok at lade et Fremskridt i „Sandhedserkjendelsen“ indtræde; eller hvad siger jeg „lade indtræde“?! nei til den Tid indtræder Omslaget af sig selv; thi det er en Mærkelighed ved de liberale „Doctriner“, at de altid og paa en forbausende hurtig og expedit Maade geraade i Overensstemmelse med — Profitten; noget,

jeg tillader mig at fremhæve, fordi der er Folk, der have været saa lumpne at paastaae om d'Hrr. „Liberale“, at de vare heelt og holdent borte i Ideen, noget, jeg i Kraft af omhyggelige Iagttagelser, foretagne efter en betydelig tid- og rumlig Maalestok, seer mig i Stand til at erklære for et „Paafund af den laveste Pøbel“. Liberalismens „Maskepi“ med Ideen skal jeg ikke nærmere indlade mig paa; men det kan jeg forsikkre, den medfører ikke den ringeste Fare for, at de „lucrative“ Momenter skulde blive behandlde med Ringeagt. Dog! tilbage til Sagen; Liberalismen „troer“ altsaa paa Stansens Almagt; og det ikke blot i den Forstand, at den er overbeviist om, at man ved Lovbestemmelser og politiske Medicamenter kan skabe ethvertsomhelst Samfund om til, hvad det skal være, men navnlig er det Liberalismens Mening, at Staten har Lov til at gjøre Alt, hvad den har Fordeel af eller Lyst til — idet denne — efter den liberale Catechismus — er Rettens eneste Ophav. Dette er naturligviis en ualmindelig behagelig Maxime for — de Liberale; saalænge de ere ved Regeringen NB. I Kraft af denne Lære blive de nemlig, paa en Maade, selv almægtige, og sikke paa altid at have „Retten“ paa deres Side, Noget, som ellers kunde blive Gjenstand for en Deel — Tvivl. Kommer der saa en Gang et Omslag, der bringer Modstanderne til Regeringen, saa er det jo ganske vist i første Øieblik — generende, men ogsaa herimod er der Raad; enten høre Magthaverne nemlig til en Minoritet, og saa gjør man Oprør i sin Egenskab af „Folk“; eller Magthaverne ere udgaaede af en Majoritet, i hvilket Tilfælde man ogsaa gjør — Oprør, men den gang i sin Egenskab af den „oplyste Deel af Folket“, der naturligviis ene og alene har Lov til at „mene“ og „regere“. Resultatet er i begge Tilfælde det samme, og derpaa — o: naar Omvæltningen er lykket — holdes der meget lange Taler imod Revolutionen; men for Stats-Ideens Hellighed, for Ordenens Autoriteter og Disciplinens absolute Nødvendighed. I Modsætning til alt dette mener den Ultramontane, at kun Gud er almægtig; han mener, at Statsmagten baade er indskrænket ved Guds evige Love og af Andres Ret, og til Andre regner han ikke blot enkelte Mennesker og andre Stater,

men først og fremmest Kirken, i det han troer, at den samme Gud, der har forlehnet Statsmagten med Myndighed i det Verdslige, at denne samme Gud har stiftet og bevarer til den yderste Dag sin hellige katholske Kirke, hvem Myndigheden i det Aandelige alene tilkommer, medens enhver Indregeren og Reglementeren paa dette Gebet fra timelige Myndigheders Side ikke har nogensomhelst Retskraft og Gyldighed, men ikke er andet, end ganske gemeen Aands-Forbrydelse, der vistnok saalidt som nogen anden Uret berettiger Undersaatterne til at gjøre Oprør, men vel til den passive Modstand, der bestaaer i ikke at adlyde — ikke engang, om det saa skulde koste Livet, eftersom Guds Lov gaaer høiere end Kongens, og man skal adlyde Gud mere end Mennesker. Dette er nu ikke videre mærkeligt, eftersom det ikke er Andet, end hvad enhver ærlig Mand kan sige sig selv, og som ikkun den „liberale“ Oplysning ikke kan forstaae. Heller ikke er denne Politik synderlig ny, eftersom det Ord til andet er det samme som findes i den hellige Skrivt, og som giver „Gud hvad Guds er og Kaiseren hvad Keiserens er“; medens den „Liberale“ ikke giver Gud det allerringeste, men Keiseren Alt — vel at mærke, saalænge Kaiseren er artig; thi vover han en skjøn Dag at blive uregerlig — saa tager man det altsammen fra ham, som fra uartige Børn, og putter det Hele i Lommen. Derimod er det høist mærkeligt, at, medens hiin „Liberalisme“, der ikke respecterer nogensomhelst guddommelig eller menneskelig Ret, saalænge den selv har Regeringens Tøiler i Hænderne, og som ikke et Øieblik betænker sig paa, i Kraft af Folkesouverainetetsprincipet, at undergrave og omstyrte enhver lovlig og retslig bestaaende Samfundsorden; at, medens hiin Liberalisme — siger jeg — er „statsbegrundende“, „civiliserende“, „organiserende“ osv. osv., saa er „Ultramontanismen“ (der bøier sig for enhver vel erhvervet Ret, og ikke blot, som Liberalismen, naar det betal er sig, og som ubetinget forbyder Oprør, som aldrig forgriber sig paa Øvrigheden, den være saa slet den være vil) — — statsfarlig; og det ikke blot, saadan med Maade, men over al Beskrivelse statsfarlig; ja „liberale“ Blade have endog i den senere Tid gjentagne Gange talt om,

at man muligen kunde see sig sat i den sørgelige Nødvendighed, at maatte gjøre Brud paa — Samvittighedsfriheden; naturligviis ikke fordi man havde noget mod Religionen — bevares! — men for at værne om „Statsideen“!! Man kommer næsten til at tænke paa Tyven der var nødt til at slaa Manden ihjel — ikke for at gjøre ham Fortræd, men ene og alene fordi han ikke vilde lade ham gaae i Fred — med de Penge han havde stjaalet; og dersom man ikke vidste, at denne hele Historie om „Statsfarligheden“ hører hjemme i den „liberale“ Presse, saa vilde den sikkerlig give Anledning til de allerlærdeste Undersøgelser — saa himmelfalden mærkværdig er den. Nu kan Enhver heldigviis løse Gaaden uden Vanskelighed, og sige sig selv, at det forholder sig med denne, som med den meste anden „liberale“ Viisdom — d. v. s. det er en ganske simpelt Løgn og dermed Basta!

---

Trykfeil. I Nr. 26, S. 415, L. 13 f. n. . . . „Lidenskaben“, læs: „Videnskaben.“

---

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 5te October. 18de Søndag efter Pintse. Rosenkrandsfest.** Sct. Ausgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 5 Andagt — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken.

NB. Søndagen den 5te October afholdes den sidste Kvartalscollect for Peterspengen i Aar. — 6. M. Bruno, Bekj. og Ordensstifer. 7. Ti. Marcus, Pave. 8. O. Birgitta, Enke og Ordensst. 9. To. Dionysius og Troesfæller, Martyrer. 10. F. Frants af Borgia, Bekj. 11. L. Ludvig Berbrand, Bekj.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ausgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Capellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 5 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 28. Søndagen den 12te October. 1873.

---

**Indhold:** Catholicismen i England. Et Bal. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Rom, Fulda, Baiern, Posen, Rhinpreussen, Junsbruck, Holland, Belgien, Schweits, Berlin, Nordamerica. Buffalo.

---

## Katholicismen i England.

I Juni Maaned har det protestantiske Blad „Daily Telegraph“, med Ærkebiskop Mannings formelle Autorisation, offentliggjort nedenstaande Meddelelser, som baade ved Forfatterens Person og Organet, hvori Bekjendtgjørelsen er skeet, faaer en dobbelt Vigtighed. Den Omstændighed, at et Blad, som staaer ligegyldigt, ja endog fjendtligt ligeoverfor Catholicismen, aabner sine Spalter for et saadant Arbeide, er et af de lovende Symptomer som, Gud skee Lov! i England daglig forøges.

„I intet andet Land har den katholske Kirke oplevet saa mærkelige Forandringer som i England. To Gange undertrykt, er den to Gange bleven gjenoprettet. Den nuværende Katholicisme dateres fra den h. Anselm af Canterbury, hvis Mission grundlagde det angelsachsiske Hierarchi. Men for nærværende Tid besidder den katholske Kirke ingen af de Diocesarer eller Menigheder,

Cathedraler eller Sognekirker, Intet af det Kirkegods, som hidrører fra vore sachsiske Forfædre, og er blevet forøget af deres Efterfølgere, Normannerne og Englænderne. To Generationer igjennem var den katholske Kirke i England fuldstændigt uden Kirker og Biskopper; og nogle faa Præster sørgede for de trofaste Katholikers religiøse Fornødenheder, hvis Tal ved det 18de Aarhundredes Slutning var nedsunket til 30,000. I det 17de Aarhundredes første Halvdeel stod en Ærkepræst i Spidsen for den katholske Geistlighed; senere traadte en simpel apostolisk Vicar i hans Sted. Endnu senere blev en anden Prælat af samme Værdighed sat ved Siden af ham, derpaa en tredje og fjerde. I en følgende Periode gaves der 8 apostoliske Vicarer. Det var først i Aaret 1850, at England saae det katholske Hierarchi gjenoprettet, bestaaende af en Metropolitan og 12 Suffraganbiskopper. Omendskjøndt den katholske Kirke i England ikke staaer i ydre Continuitet med det 16de Aarhundredes Besiddelser, saa blev den aandlige Continuitet dog ukrænket. De katholske Lægmands Stamme er aldrig fuldstændigt uddød; Præsternes Succession har ikke lidt nogen Afbrydelse, idet Kirkens Overhoveds umiddelbare og høieste Jurisdiction erstattede den manglende biskoppelige Magt. Den nuværende Kirke er i Tro og Lærdom, i Jurisdiction og Disciplin, i Sacramenter og Cultus identisk med den h. Anselm af Canterbury's Kirke. Hvert Aar feirer den paa de samme Dage Mindet om den h. Wilfrid, den h. Edmund, den h. Eduard, den h. Thomas af Hereford, om den store Ærkebiskop Thomas af Canterbury, som blev Martyr for Englands kirkelige Friheder, og om mange andre Helgener af kongeligt og sachsisk Blod, hvis Navne kun vedblive at leve i en tusindaarig Traditions Bønner, medens det øvrige England har glemt dem!

Aldrig har nogen anden Deel af den katholske Kirke

gjennemlevet lignende Forandringer. Irlands Kirke har fra den h. Patrik af indtil idag været i uforandret Besiddelse af sin Tro og Jurisdiction, og har aldrig ophørt at være det irske Folks Kirke. Den afrikanske Kirke blev tidlig undertrykt og er ikke gjenopstanden. Spaniens Kirke blev rigtignok for nogen Tid overgroet ved Arianismens Ukrudt, men rensedes siden derfra, og har aldrig ophørt at existere. Englands katholske Tro og Kirke ere for menneskelige Øine to Gange blevne undertrykte, men levede begge Gange op paany og staae idag i deres fulde Livskraft.

Englands Kirke er fremfor Alt de Fattiges Kirke. Rig-tignok forbinder en Række af berømte Navne denne Kirke uadskilleligt med de høieste Stænder i det britiske Monarki, men dog tilhøre  $\frac{19}{100}$  af dens Tilhængere de Fattigste i Landet. Vore Templer ere siden de sidste 40 Aar aabnede for det engelske Folk; og saaledes ere de Fattige komne til den, have taget Deel i dens Cultus, bivaanet den religiøse Underviisning, seet deres Fordomme forsvinde, og ere traadte i inderlig og nøie Forbindelse med Kirkens tidligere Medlemmer. Kirken er idag i England igjen en Bestanddeel af det offentlige og private Liv. Den indtager sin Stilling blandt Landets offentlige Institutioner, og tager Deel i alle Yttringer af den offentlige Virksomhed til det almindelige Velfærds Fremme. Deus velgjørende Virksomhed bliver endog anerkjendt af dem, som føle intet mindre end Sympathier for den.

Vore kirkelige Indretningers Statistik er i korte Træk følgende:

1) Hierarchiet, bestaaende af en Ærkebiskop og 12 Biskopper. 2) 13 Domcapitler, hvert med en Provst og 10 Domherrer. 3) 13 Dioceses med 1621 Præster. 4) 1016 Kirker og Capeller. 5) 6 store Collegier. 6) Ti mindre Collegier. 7) for Mellemlasserne, og for de

Fattige i London 200, i det øvrige England omtrent 800 Skoler. 8) Blandt Klostrene ere 10 helligede det beskuelige Liv. Alle andre beskæftige sig med forskjellige christelige Kjærlighedsgjæringer, i Særdeleshed med Opdragelse af alle Grader, men ogsaa med Omsorg for de Fattige og Syge, med Ledelse af Vaisenhouse, Asyler, Hospitaler osv. 9) Efter Døberegisternes Vidnesbyrd kan Katholikernes Antal i England og Wales i Nutiden beløbe sig til 1½ Million.

Det 16de Aarhundrede er i sin Grusomhed gaaet saa vidt, at berøve Kirken ikke blot al Eiendom men ogsaa al Eiendomsret. Der gives intet religiøst Samfund i Landet, som beroede mere paa den frie Fornings Princip end det katholske. Kirkerne og Skolerne ere fuldstændigt opførte ene ved de Troendes Gaver.

Biskopperne og Præsterne ere næsten alle, og mange heelt, afhængige af deres Hjorders Almisser. Man kan sige, at et stort Antal af Præster hovedsageligt leve af Gaver, som hver Søndag blive samlede. Med Undtagelse af de største Kirker i Byer af forskjellig Betydenhed have de fleste Menigheder og Missioner en Indtægt, som ikke er tilstrækkelig til de aarlige Udgifters Bestridelse. Overalt maa de Enkeltes og Menighedens Gavnildhed hvert Aar gjenoprette Ligevægten. Men denne Tilstand udøver Indflydelse paa Geistligheden og Folket, ved at forene dem ved aaben Tillid og gjensidig Kjærlighed, og bringe dem hvert Øieblik til Bevidsthed, at alle kirkelige Gjæringer ere Fælledspligt og Fælledsinteresse. Geistlighedens Myndighed og Uafhængighed lider ikke det mindste derved. Hverken Præster eller Folk vilde ombytte disse gjensidige materielle og aandelige Tjenester med de meest glimrende Statsdotationer.“

---

## Et Bal.

Vilhelm, Greve af B., hørte til de Ynglinge, der tilbringe deres Dage i Lyst og Glæde, og ansee det for deres Livsopgave at nyde Alt hvad Verden kan byde. Hans Forældre vare begge to døde og havde efterladt ham en uhyre stor Formue. Den unge Arving samlede nu fra alle Verdens Lande hvad der behagede ham; sine Klæder fik han fra Paris, sine Heste fra England, sine Vine fra Frankrig, sine Malerier fra Italien. Fordi han baade var riig, smuk, aandfuld, let tilgængelig og gjæstfri, havde han mange Venner, der hjalp ham med at nyde Rigdommens Glæder. Men alligevel begyndte han snart at kjede sig; efter at han havde fyldt sit 21de Aar, smilede han næsten aldrig mere, og det misundte Lykkens Skjødebarn kunde sige om sig: „Der er Intet til, som endnu kunde berede mig Glæde.“ Han elskede ei mere Jagten, der tidligere havde været hans Yndlingsfornøielse, han var kjed af Selskabslivet, dandsede ei mere, fandt ingen Fornøielse i Theatret, frydedes ei mere ved Kunstens Trylleværker: kort sagt, alle Jordens Glæder havde tabt deres Tilløkkelser for ham, og overjordiske Glæder kjendte han ikke. Vel havde han havt en from Moder, men denne var død tidligt, og den unge Greve var bleven opdragen til at blive et complet Verdensmenneske, Kun Eet var der endnu tilbage, een Lidenskab, der endnu kunde sætte hans Sjæl i Bevægelse, nemlig Spil. I det med Kort og Penge opfyldte Spillebord fandt han dog endnu noget Behag; der følte han endnu Noget, idet Lykkens Omskiftelser ved Spillet, Vinding og Tab tiltalte og oplivede ham, medens alt Andet lod ham forblive kold og følesløs. Naar Spillet ikke hjalp ham til at ihjelslaae Tiden, var Livet ham til Besvær, og han vidste ikke, hvad han skulde begynde paa.

En Dag havde han været i særdeles slet Lune og ganske mismodig; alle hans Venners Forsøg paa at more ham vare forgjæves. For at bringe nogen Afvexling i hans øde og tomme Liv foresloge de ham at give et stort Bal. Greven gik ind paa Forslaget, dog med det Forbehold, at han selv maatte være fri for at dandse. Til en ung Maler sagde han nu: „Jeg giver Dem saa mange Penge som De vil have til Festens Forherligelse; sørg blot for, at Intet mangler. Maleren lod sig det ikke sige to Gange, og prydede Salene paa en baade prægtig og smagfuld Maade. Aldrig før havde man seet der i Staden en saadan Blomsterpragt og Lysglands. Man troede sig pludseligt forflyttet fra den mørke Nat til det lyse Solskin, og fra Vinterens døde Natur midt ind i Foraarets glimrende Farvepragt.

Ballet gaves nemlig i den strengeste Vintertid. I over otte Dage havde Tagene i Staden været bedækkede med Snee, og Husets Façader saae ud som krystalliserede af Snee og Iis; Markerne og Engene med deres tilfrosne Bække vare dækkede med Dødens hvide Liigklæde. Overalt frembød der sig et sørgeligt Øde for Blikket. Kulden var bleven saa stor, at selv de Rige begyndte at fryse i deres hyggelige Huse og søgte en Plads i Nærheden af Kaminer og Kakkelovne. Men den bittere Nød tyngede paa de Fattige, som ingen tætlukkede Døre, ingen Dobbeltvinduer, ingen Gulvtæpper havde, ja som selv savnede Brændsel og næppe formaacede at tænde en sagte Ild i Kakkelovnen. Ja, Kulden, den strenge Vinterkulde er noget Forfærdeligt for de Fattige. I den skønne Aarstid er Nøden kun halv saa stor; thi da er den frie Luft en Veninde for Alt hvad der lever og aander. Men Vinterens kolde Luft, den skarpe Blæst, som bringer Oldinge til at skjælve, Mødre og deres smaa Børn til at græde, — ja, den er en forfærdelig Pine! — Dog hvor Mange af de store Rigmænd, som

have Alt i Overflødighed, vide dette? Grev B. og hans Venner kjendte ikke dertil.

Baltiden var kommen: Kl. 10 om Aftenen straaledede en blændende Lysglands ud fra Vinduerne i Grevens Palads. I nogen Afstand troede man at see store, lyse Øine, der skuede ud i Nattens Mørke og ikke vilde lukke sig til Søvn. Skjæret af det festligt oplyste Huus udbredte et rødtligt Gjenskin over Sneen udenfor, der lignede et Smil paa en roligt Hensovets Aasyn. Vognene rullede frem og standsede under et Telt foran Hovedtrappen. Damerne, iførte deres kostbareste Pynt, smykkede med Perler og Ædelstene, stode af Vognene og steg ned paa de kostbare, bløde Tæpper, der vare udbredte i Trappegangen og Forstuen, for strax at træde ind i Balsalen og beundre det feeagtige Arrangement. Men blandt dem manglede endnu een Dame, og Greven, som i det Hele taget ikke brød sig stort om Selskabet, men overlod det til det selv at more sig, havde iagttaget hendes Fraværelse. Henimod Midnat gik han udenfor, for at see, om hun endnu ikke kom. Han holdt meget af hende; thi hans afdøde Fader havde inden sin Død sagt til ham: „Min gamle Vaabenfælles, Baron W.'.. Datter, havde jeg ønsket at kalde min Datter; hun er skjøn og riig, besidder baade Talent og Dyd. Hendes Fader og jeg have ofte i vore Drømme forlovet eder med hinanden.“ — Grev Vilhelm ønskede derfor at see hende ved denne Festlighed og saae ud efter hende.

Som han nu stod ved Døren for at see til, om hun ikke kom, traadte en Kvinde hen til ham med et grædende Barn paa Armen. Greven blev vred derover og raabte til Tjenerne: „Bortviis denne Tiggerske!“

„Ak, naadigste Herre! — raabte Kvinden — jeg fryser og er saa hungrig.“

„Jeg har imorges ladet Almisserne uddele“, lød Svaret.

„Giv mig dog af Barmhjertighed Noget, at jeg kan købe Brød og Brændsel! — Mit Barn dør ellers af Hunger!“ (Slattes.)

## Kirkepolitiske Breve. XIV.

Jeg talte sidst om „Liberalismens“ Tro paa Statens Almagt, og paaviste Modsætningen mellem denne usædelige Doctrin og den christelige Opfattelse. Ved et forunderligt Sammentræf har „Dagbladet“ netop et Par Dage senere paany faaet et af disse mærkelige periodiske Anfald af Naivetet, der af og til bringer dette Organ for den kjøbenhavnske „Liberalisme“ til at sige Sandheder, der ere dets Modstandere ligesaa velkomne, som de ere generende for selve „Partiet“, og som dennegang ikke blot til Punkt og Prikke bekræfte Alt hvad jeg i mine foregaaende Breve har sagt, men ovenikjøbet gjør Tilstaaelser, der i høi Grad lette mig Arbeidet med Hensyn til det Følgende. I Bladets Nr. 227 findes nemlig under Titel af „politiske Randbemærkninger“ først en aaben Tilstaaelse af, at Liberalismens Fremgang falder sammen med Ideen om Statens Almagt; at denne Idee begyndte at spire i Middelalderens Kongers Angreb paa Kirken, der som Christendommens og Rettens Vogter — naturligviis — maatte være hiin Theories bestemteste Modstander, medens samme — naturligviis — „finder Gjenklang“ hos Luther, og overhovedet fremmes af al Magt saavel af Reformationen som af dennes Allierede: Absolutismen først og Revolutionen bag efter, der vistnok lod Magthaveren skifte, men Systemet bestaae, i Kraft af hvilket vi nu i vore Dage ere komne saavidt, at man omtrent lærer, at der „i Demokratiet ikke kan begaaes nogen Uret af Staten.“ Derefter følger en Udvikling, der viser, at det, som det i al vor politiske Stræben dreier sig om, det er at faae fat i Magten; hvilket under og gennem det constitutionelle System var lykkedes de „dannede Classer“, og hvoraf Resultatet var — „Parla-



mentarismen“, det constitutionelle Kongedømmes „første Blomst“, som imidlertid kun kunde trives, saalænge „de dannede Klasser“ sade paa Høisædet, men paa ingen mulig Maade maa taales, naar Udviklingen begynder at gaae længere vesterpaa; thi vistnok maa hele den nuværende Tingenes Tilstand efterhaanden med Nødvendighed føre til et Klasseherredømme, udøvet af de arbejdende Klasser. Men dette er et Øieblik, det med al Magt gjælder om at holde sig fra Livet saa længe som muligt; thi vistnok kunde vel ogsaa en mere socialdemokratisk Udvikling gjøre sin Gavn — engang med Tiden NB., men foreløbigen skal Magten blive hos Middelstanden osv. osv. At en saadan Forklaring, i dette Øieblik og paa sine Steder maa have gjort et noget aparte Indtryk, er klart; navnlig maa Virkningen have været imponerende paa dem, der, vildlede af et helt Aars Declamationer, troede at være „Liberale“, vare blevne i den Grad kloge af Skade, at de nu idetmindste vilde kæmpe for det monarkiske Princip mod den parlamentariske Absolutisme, og for Alles Frihed og Ret mod en enkelt Stands egoistiske Domineren. Paa dem maa det utvivlsomt have virket afkølende at høre, at den hele Stræben sletikke gaaer ud paa Andet, end for enhver Priis at beholde Magten for sig selv, saalænge som muligt; men da vi jo stedse have vidst, at Liberalismen altid har fulgt og, naar den kun var stærk nok til det, med den største Koldblodighed atter vilde følge accurat den samme revolutionaire Vei, som Radicalismen nu factisk gaaer ad, saa er det ikke af den Grund, at jeg her noget udførligere har dvælet ved hin naive Tilstaaelse, men kun for at vise, hvor langt det er fra, at jeg har gjort den liberale Politik Uret, naar jeg i mit sidste Brev sagde, at den ikke gik ud paa Andet end paa at exploitere den „almægtige Stat“ til sin egen Fordeel. Ligeledes tør jeg nu vel ogsaa ansee det for godtgjort, at hiin, fuldt saa meget som Adelsvælden og Bondepolitiken, i strengeste Forstand er — Standspolitik, hvilket jo desuden følger af Sagens Natur; thi kun hvor Statsmagten henføres til Gud og kun hvor Guds Lov og Kirkens Ret anerkjendes, er Agtelsen for Alles Tary og Alles Vel mulig, hvad Middelalderen jo tydeligt nok viser, medens hele den senere Historie fra „Refor-

mationen“ til Dato, uimodsigeligt godtgjør, at Fornægtelsen af hine Grundsætninger var og er og altid bliver ensbetydende med Egoismens Regimente. Jeg behøver ikke nærmere at indlade mig herpaa; men skal til Slutningen kun gjøre opmærksom paa endnu en Eiendommelighed ved den liberale Statsviisdom. Vi have seet dens Opfattelse af Stat og Statsmagt, og vi have seet dens Maal; vi mangle endnu kun at see, hvorledes den tager det med Midlerne. At Liberalismen ikke er synderlig kræsen i dette Punct, fremgaaer af Theorien om Statens Almagt; af denne følger nemlig Fornægtelsen af al Naturret, og dermed af al politisk Moralitet. Denne Fornægtelse af Naturretten, er Noget, som Liberalismen have forud for alle andre politiske Retninger; selv Social-Demokraterne anerkjende en Naturret; en forkludret, usand Naturret, det forstaaer sig; men det er dog altid Noget; og der er maaskee faa Ting, som i saa høj Grad have bidraget til den almindelige Foragt for „Liberalismen“, der er et Særkjende for alle andre politiske Partier i vore Dage, som netop hiin totale Fornægtelse af evige uomstødelige Retsnormer; og det med Rette; thi endnu har Ingen med den Cynisme som Liberalismen, praktiseret den infame Grundsætning, at Hensigten helliger Midlet. Og Cynismen kommer ikke blot deraf, at „Hensigten“ in casu falder sammen med egen Profit, noget, som utvivlsomt gjør hiin i og for sig forargelige Sætning dobbelt modbydelig; men navnlig deraf, at intet Parti, med den Frækhed, som det liberale, har vovet at træde sine egne Grundsætninger under Fødder, naar det gjalt om at realisere en Fordeel. De sidste 20 Aars Historie vrimler af Exempler. Saaledes var jo Liberalismen — da det gavtede den rationalistiske Negation — lutter Fyr og Flamme for Religionsfriheden, som den nu krænker paa den brutaleste Maade af Had til Katholicismen, i hvilken den med rigtig Tact seer sin principielle Modsætning. Saaledes proclamerede de Liberale i sin Tid Folkesuverainitetsprincippet, for at kunne sætte Kongerne Stolen for Døren, men regere nu — som Minoritet og i Kraft af Politi og Bajonet, for at hindre Folkets Fleertal i at anvende Princippet; og paa samme Maade gaaer det naturligviis hver Gang Folket er et troende katholsk Folk; thi saa bliver Fordringen paa at

have, jeg siger ikke Deel i Magten, men blot i Retten, besvaret med Skjældsord og Bebreidelser for Dumhed og Uvidenhed, accurat efter samme Melodi, som den vi kjende saa godt herhjemme, naar der tales til det „skikkelige tyksaaede Landboparti“ (see „Dgbl.“ Nr. 227). Ja selv „Nationalitetsprincippet“, Partiets store Bravournummer, bliver fuldstændigt glemt, naar Talen er om Polakker, Elsassere, Slesvigere, o. m. Fl.; som man ingen Fordeel har af at hidse mod den bestaaende Magt, eftersom man selv har denne i Hænderne. Denne politiske Skamløshed, som endnu kunde illustreres med mangfoldige Exempler, baade fra den store og den lille Politik, udgjør — i Forbindelse med en næsten utrolig Grad af politisk Forløiethed, et saa almindeligt Særkjende for vore Dages Liberalisme, at den ikke længere har kunnet undgaae at vække alle Anderledestænkendes Harme og Foragt. og den har maaskee mere end noget Andet givet Stødet til den Opposition fra alle Sider, der i de sidste Tider er kommen til Orde imod samme, og som synes snart at skulle føre til en Krise. der — hvordan den end forløber — vil fremskynde det Øieblik, da Liberalismen, ligesom al tidligere egoistisk Haandteringen af Magten, maa — abdicere til Fordeel for andre og friskere Kræfter, som da enten føre Samfundet tilbage til Gud, eller længere ud i den Demoralisation, som Protestantismen efter „Dagbladets“ Randbemærkninger har lagt Grunden til, medens Liberalismen har udviklet den til det politiske System i det XIX. Aarhundredes Europa.

---

### Kirkelige Efterretninger.

Rom, 21de Septbr. Aarsdagen for Roms Occupation blev atter iaar paa den sædvanlige Maade fejret i Rom. Omtrent 3—400 Skrigere droge i Hobe paa 30—40 Personer igjennem Roms Gader; Forbandelser over Paven og Præsterne vexlede med uanstændige Sange. Politiet gjorde ikke det Mindste for at forhindre disse Skandaler,

omendskjøndt det aldeles ikke vilde have været det vanskeligt. Mange Romere vare forsamlede hos den h. Fader for at bevidne ham deres Hengivenhed. Paven takkede og sagde: „Det er mig altid en Glæde at see eder hos mig, men det er mig isærdeleshed en stor Glæde at see Eder komme paa saadanne Dage som idag. I Begyndelsen vare saadanne Tumulter som vi have maattet see, en aandelig Vildfarelse; men denne Maade, som det nu skeer paa, er noget langt Værre!“

**Fulda**, 29de August. Byens Geistlighed overrakte nylig tilligemed hele Domcapitlet følgende Adresse til Hans Biskoppelige Høiærværdighed, som har gjenvundet sit Helbred: Høiærværdigste Hr. Biskop! Naadigste Herre! Deres Biskoppelige Naade er for Deres Troskab i Opfyldelsen af Deres apostoliske Pligter igaar af det herværende Kredsamt dømt til en Mulet, og event. til Fængsel paa 3 Maaneder. Af vor Sjæls inderste Grund udtrykke vi Deres Naade vor dybeste Medfølelse i Anledning af de svære Prøvelser, De i en saa høi Alder og med en svækket Sundhedstilstand maa taale; men efter vor troende Anskuelse kunne vi heller ikke undlade af vort ganske Hjerte at ønske Dem til Lykke til, at i det samme Aar, hvori vi ere ifærd med at flette Dem en Æreskrands til det 50-aarige Præste- og 25-aarige Bispejubilæum, pryder Herren Deres indviede Hoved med en Bekjenders Krone — til Ære for den Fuldaskes Kirke, som De altid har arbeidet for, og til Deres egen Glorie i Evigheden. Vi benytte denne alvorlige Leilighed til for Gud og Deres Naade som for det hele Dioces høitideligt at gjentage den Forsikkring, at vi, saafremt De maatte blive fængslet, desto ubrødeligere ville holde vore præstelige Løvter og desto inderligere ville bede for Dem, samt at vi og vore Brødre ville dele vort Brød med Dem, og, skulde Pligten fordre det, modigt følge Deres ophøiede Exempel. Til Underpant paa Kraften fra det Høie bede vi Dem ydmygt om Deres overhyrdelige Velsignelse.

Biskoppen modtog dette Udtryk af Geistlighedens Sindelag med Rørelse og svarede: „De Pile, man forudseer, saare ikke saa meget. Det preussiske Episkopat var allerede fra Collectivadressens Undertegnelse af overbeviist om, at Muleter, Fængsel og endnu haardere Ting

vilde følge deraf. Imidlertid var det en herlig Trøst og et sikkert Underpant for Fremtiden, at ligesom Biskopperne ere enige indbyrdes og med Paven, ogsaa Præsterne staae trofast og urokkeligt paa deres Biskoppers Side.“

**Baiern.** Efter „Frankfurter Tidende“ har Regeringen forbudt de bayerske Theologer at indtræde i det tyske Collegium i Rom, saalænge det ledes af Jesuiterne eller med Jesuiterne beslægtede Ordener.

**Posen.** Ærkebiskoppen har her nylig holdt den sædvanlige kirkelige Visitats i en af Forstæderne. Forældrene sendte deres Børn dertil, for — som det tidligere altid havde været Brug og af Regeringen selv anordnet — at lade dem examinere i Religion af Ærkebiskoppen. Men da Børnene nu ikke kunde være i Skolen, saa bleve de straffede med Arrest og endog med corporlig Tugtelse. Naturligviis bleve Forældrene i den høieste Grad forbittede. Befolkningsn løb sammen, og man maatte hente Politiet for at bevogte Børnene, som skulde udholde deres Arrest. Saavidt er man kommen i Preussen — in dem „Lande der Gottesfurcht und der guten Sitte!“ Børnene blive straffede, fordi de have adlydt deres Forældre og opfyldt deres religiøse Pligter!!

**Rhinpreussen.** En jødisk Udtalelse om Gammelkatholicismen. Den i Leipzig udkommende „Almindelige Tidende for jødiske Anliggender, udgiven af Rabbiner Dr. L. Philippson i Bonn“, bringer (i Nr. 35) nedenstaaende Original-Correspondenz fra Bonn:

Bonn, den 15de August.

I disse Dage udkom den af Biskoppen i Deventer nylig consecrerede gammelkatholske Biskop Reinke's Hyrdebrev. Dette vilde paa dette Sted slet ikke angaae os, dersom dets eiendommelige Indhold ikke foranledigede os til nogle Bemærkninger.

Det første officielle Skrivtstykke af et nyt Kirkesamfunds første Biskop — thi et saadant er i ethvert Tilfælde det saakaldte gammelkatholske blevet ved at skille sig fra det hidtilværende kirkelige Legeme — havde vi dog tænkt os at være ganske anderledes indrettet.

I et saadant Øieblik, mene vi, maatte dets Overhoved

fremfor Alt hæve sig til Høiderne af sand Religiositet, vise sine Tilhængere dens ægte Maal, og opflamme dem til dettes Opnaaelse. Derpaa kunde han berøre sin eienommelige Stilling og retfærdiggjøre den; og, gennemtrængt af den oprigtige Menneske-Kjærligheds Aand og Iver for sin Sendelse, skulde han med Alvor og Værdighed have forklaret de Veie, ad hvilke de kunde naae op til Religionens Helligdomme. Istedetfor dette opfylder han sit Brev med den meest skærende Polemik imod Pavedømmet og den romerske Kirke, giver sit Had og Foragt for dem frit Løb, stikler samtidig ogsaa paa de „jødiske Præster“, som han, maaskee af Uvidenhed, forvexler med Pharisæerne, som rigtignok det nye Testaments Autorer og alle deres Efterfølgere ingen Forstaaelse havde om; han mener, at den katholske Kirke har blandet det jødiske Præstedømme med det hedenske, blot med Undtagelse af nogle uvæsenlige Yderligheder, ihvorvel det katholske Præstedømme slet ingen Lighed har med det jødiske, hvad der ogsaa synes at være den nye Biskop ubekjendt — og tilføier derpaa først nogle sentimentale Phraser om den Kjærlighed, han, som Skrivstykket beviser, ligesaalidt har i Sinde at iværksætte og bevise, som dette i hans nye Kirkes hidtilværende Phaser er skeet.

Saadanne nybagte Herrer troe altid at have gjort store Ting, naar de, fulde af Gift og Galde, styrte løs paa de storartede historiske Phænomer, som dog i ethvert Tilfælde have skabt noget for mange Aarhundreder Værende, medens det er meget tvivlsomt, hvilken Betydning deres egne Skabninger ville faae. Men Intet er lettere, end at henvise til de Udvæxter, som i lange Tidens Forløb fremspire af ethvert historisk Phænomen, uden at vurdere deres egenlige historiske Værd og storartede Virksomhed. Det er dog i det Mindste et Spørgsmaal, om det for den europæiske Menneskehed havde været en Lykke, hvis de tyske Kaiseres Vaaben, ligeoverfor hvilke Pavedømmet var den eneste mulige Opposition, havde kunnet tilintetgjøre dette. Men det vilde føre os for vidt at undersøge dette. Iøvrigt tiltræder den nye Biskop det gamle Efterladenskab med al dets ydre Pomp, med alt dets Smykke af Silke, Sølv, Guld og Ædelsteen, medens Luther nøiedes med en simpel sort Frakke.

Man kan næppe antage, at dette Hyrdebrev egner sig til at vinde Hjerterne og oplyse Aanderne.“

**Junsbruck.** Jesuiternes Privilegium, udelukkende at holde Forelæsninger i det derværende theologiske Facultet, er ophørt.

**Holland.** Den Rotterdamske Correspondent til „Pall-Mall Gazette“ benægter i Henhold til en formentlig autentisk Kilde, at Prof. Reinkens' Vielse til gamkatholsk Biskop er bleven Paven meddeelt. Hidtil blev de jansenistiske Prælaters Vielse altid meddeelt den romerske Curie og et Document affattet, for at blive sendt til Rom, men da dette blev Dr. Reinkens forelagt, nægtede han Tilladelsen til dets Afsendelse. Denne Begivenhed“, tilføier Correspondenten, „er et afgjort Brud med det romerske Hof.

„Kreuzzeitung“ bemærker om Gammelkatholicismen: „Sectens Eenhed med Hensyn til Bekjendelsen bestaaer egentlig kun i at nægte det Bestaaende, og den vil sandsynligviis snart synke ned til at blive et nyt Oplag af Protestantforeningen.

**Belgien.** Medens den preussiske Regering i Elsass har fordrevet Skolebrødrene som udygtige til Børnenes Opdragelse, beviser efter „Courier de Bruxelles“ Udlandet disse Lærere den største Tillid. Brødrene undervise i det Hele nu mere end 50,000 Børn.

**Schweits.** Appellations- og Cassationsretten i Bern har den 15de Septbr. besluttet at afsætte de 69 renitente Præster i Berner Jura fra deres Embeder, saa at Decretets Udførelse vil berøve ligesaamange Menigheder al Sjælesorg. Dette kalder man Liberalitet.

**Berlin.** „Spencersche Zeitung“ meddeler, at Regeringen har anerkjendt Dr. Reinkens som Biskop. — Der tales ogsaa om, at Regeringen vil indbringen 2 nye Lovudkast: det første om Valg af Kirkeforstandere for de katholske Menigheder og det andet om Kirkernes Formue i de Menigheder, hvor der gives Gammelkatholiker. — Enhver seer strax, hvilken Betydning disse 2 Love have. Dersom Staten giver en ny Lov om Valg af Menighedens Forstandere, saa er der ingen Tvivl om, at alle retroende Katholiker maae afholde sig fra at vælge, og at paa denne Maade kun Gammelkatholiker

blive valgte, som derved komme i Besiddelse af Kirkens hele Formue!

**Nordamerica.** Siden 84 Aar har den katholske Kirke havt stor Fremgang i de forenede Stater. Medens der til hiin Tid kun gaves 25,000 Romerskkatholske, udgjør Katholikerne i Nutiden Fjerdedelen af Folket  $\approx$  9,000,000 af 39,000,000. Den hierarchiske Orden omfatter 54 Bispedømmer, 6 apostoliske Vicariater, 4 Abbedier, 4,890 Præster, 47 Cathedraler, 4,250 Kirker, 1,754 Kapeller og Stationer, 138 Munkeklostere, 383 Nonneklostere, 1,577 Akademier og Skoler, 283 velgjørende Anstalter, 112 Seminarier og Collegier.

**Buffalo.** Den 24de August blev Grundstenen lagt til St. Stanislauskirken, som er den 17de Sognekirke i Byen. Dertil komme endnu 7 Klosterkapeller.

---

Rettelse: I Nr. 27 S. 423, L. 1 f. o. . . „Friheden“. Læs: „Friheden har givet den.“

---

### Elisabethforeningen.

Møde Søndag den 12te October, Efterm. Kl. 4.

---

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 12te October (Maximilian, Bekj.). 19de Søndag efter Pinte.** Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 5 Andagt — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 13. M. Eduard, Konge, Bekj. 14. Ti. Callistus, Pave og Martyr. 15. O. Theresia, Jomfru og Ordensst. 16. To. Gallus, Abbed. 17. F. Hedvig, Enke. 18. L. Lucas, Evangelist.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Capellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

---



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 29. Søndagen den 19de October. 1873.

---

**Indhold:** Pilgrimsfærder och Underverk i våra dagar. Et Bal. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Rom, Frankrig, Paris, Irland, Schweits, Posen, Bremen, Nord-america.

---

## Pilgrimsfærder och Underverk i våra dagar.

För några decennier sedan brukade man halft föraktligt omtala medeltiden såsom „pilgrimsfärdernas tidehvarf“, hvilket i mångas ögon ville säga ungefär detsamma som „barbariets tider“. För dem, som med vörnad, kanske också med saknad, tänkte på dessa fromma tåg, voro de dock nästan icke mera än ett vackert minne från det förflutna. Man hörde väl understundom talas om ett eller annat underverk från Rom eller Loretto, men öfven annars goda christna voro icke obenägna att betrakta både pilgrimsfærder och underverk — dessa tvenne saker, som stå i så nära förbindelse med hvarandra — såsom „fanatism“. Och det fanns till och med Katholiker, som voro nog svaga att rodna öfver denna gamla form för utöfnandet af fromma pligter, och färdiga att göra ännu ett medgifvande åt voltairianismens hän eller den moderna philosophiens „föruftsslut.“

Då behagade det Gud att varkunna sig öfver vår svaghet, och Han fann för godt att uppenbara sin öfvernaturliga makt genom att sända sin Moder till La Salette och sedan til Lourdes, då två obetydliga små orter i Frankrike, men på hvilka nu världen har sina ögon riktade. Det var likasom ett dubbelt åkslag, som upptryckte vår tid ur dess dvala. Massorna satte sig i rörelse, den helige elden, som man hade kunnat tro utslocknad, upplågade på nytt, pilgrimsfärderna i 19de seklet öfverträffade i ett enda slag hela medeltidens; och medan denne stora rörelse är föremål för den katholska världens oändliga hängifvenhet och beundran, är den på samma gång dagligen ett ämne för de otrognas begabberi, smädelser ock rasande utfall.

Om detta i sjelfva verket icke är mycket att förvåna sig öfver — ty då christna sanningen var jo i alla tider „Grekerna en förargelse och Judarne en galenskap“, — så är det ännu mindre att bekymra sig öfver. Noga räknadt är dock blott det tre eller fyra argumenter, i sig sjelfva sofismer af tjugonde ordningen, som hvarje dag gå igen i ett par hundra tidningar, argumenter af hvilka endast de, som äro lika svaga i förståndet som i tron, kunna låta sig förledas eller förvirras.

Vi skulle kunne nöja oss med att svara dem, som angripa oss: hvad angå eder våra vallfarter? I gån till världslivets medelpunkter i Europa, eller till de aflägsnaste trakterna af den östra eller vestra hemisferen, för att söka nöje, guld eller äfventyr. Katholikerna gå till de af Gud utvisade ställena för att söka råd, välsignelse och hugsvalelse. I älsken världen och dess buller, vi tystnaden och bönen. Må hvar och en behålla den del, som han har valt, — och viljen I försöka vår, så helsa vi er välkomna!

Men, om I viljen inlåta er på en diskussion, sa alltför gerna. Pilgrimsfärderna och Underverken höra, såsom

vi nyss sade, tillsammans; de äro såsom två ädelstenar i Guds Moders diadem, likasom hoppet och tacksamheten äro de begge vingarne, som bära pilgrimmerna på deras färd. Och aldrig har tydligare än i desse store verk uppenbarat sig det mystiska sambandet mellan Nåden, som kommer från himmelen, och Bönen, som uppstiger från jorden. Wi göra oss därför med glädje till kämpar för begge dessa sidar af den gudomliga planen, sådan den visar sig för våra ögon i denne tid.

Saken kan betraktas in concreto och in abstracto, historiskt och filosofiskt. Fritänkare och rationalister, med alla de mångfaldiga protestantiska sekterna till hjälp, angripa oss Katholiker från begge dessa synpunkter, men skyndom oss att tillägga, att våra modståndare, i det ena fallet som i det andra, stå sig lika slätt.

Låtom oss t. ex. fästa oss vid den mest bekante af de underbara uppenbarelser af Guds Moder, den i Lourdes. Denne egda, som bekant, rum första gången den 11. Februari 1858 inför ett litet fattigt barn, Bernadette Soubirons, som då var 14 år gammal, och nu under namnet Syster Marie-Bernard är medlem af kongregationen Les Soeurs de la charité et de l'instruction chrétienne i Nevers i södra Frankrike, hvars uppgift är att vårda sjuka i hospitalerna och uppfostra öfvergifna barn. Under nära 16 års tid har Bernadette varit och är ännu föremål för en mängd enskilda personars och auktoriteters mer eller mindre vetenskapliga pröfningar. Läckare hafva examinerat hennes fysiska och psykiska tillstånd, prefekten i departementet har låtit genom administrationens och polisens skickligaste och erfarnaste agenter (en kom efterskrifna från Paris!) utforska, om något afsigtligt bedrägeri kan hafva egt rum, och slutligen hafva de andliga myndigheterna genom en utomordentligt noggrann, offentlig udförd undersökning gjort allt

hvad i deras makt står, för att förvissa sig sjelfva och hela världen, att intet menskligt eller djefvulskt bländverk här föreläge. Resultatet af alla dessa särskilda undersökningar har blifvit enahanda: den obestridliga sanningen af de heliga uppenbarelserna, ytterligare bekräftade genom de mångfaldiga underverk af olika slag, som Gud allt fortfarande låter ske till sitt eget förherrligande och såsom en maning för oss — underverk, hvilka äro bestyrkta genom så mångfaldiga och så ojäfaktiga bevis, att de borde vara absolut omöjliga att bestrida.

Emellertid finnes det alltid åtskilliga personer, hvilka för sina särskilda grunder icke vilja tillåta sanningen att blifva erkänd, och det finnes en ännu större hop, som tanklöst upprepar de förras påståenden. Det är detta, som på nutidens språk heter „den fria tanken“, hvarom vi endast vilja anmärka, att man aldrig här i världen tänkt så litet, ej heller så slafviskt, som sedan det s. k. fri-tänkeriet kommit på modet. Sedan alla dessa år tillbaka ropa de otrogna på: hallucination! bedrägeri! prestlist! Sedan lika många år ropa Katholikerna: Men så bevisa oss då falskheten af en enda af de gudomliga uppenbarelserna eller af ett enda af de talrika underverk, som de kyrkliga autoriteterna efter mogen pröfning erkänt för autentika! — Wi begära blott ett enda sådant bevis, det kan väl icke kallas för strängt.

Och ännu mera: om våra modståndare anfalla oss gratis, må vara deras ensak, och det är för resten ju hyggligt nog, att de ej af oss fordra någon materiel ersättning för sina anfall och sina tillmälen, men det vore kanske för mycket begärtdt, att de också gratis skulle sysselsätta sig med ett så mödosamt arbete (ty mödosamt blifver det!), som att komma våra uppgifter om uppenbarelsernas och underverkens sanning på skam. Nåväl för att ersätta denna möda, är en premia af 10,000 francs

deponerad hos en Notarie i Paris\*), hvilken summa öfverlemnas åt den förste, som skall lyckas att rubba sanningen af ett enda af dessa underbara fakta. Och för att garantera sjelfva kostnaderna för den undersökning, som skulle ifrågakomma, har man garanterat ytterligare 5000 francs, tillsammans 15,000. Summan är ju icke att förakta; men oaktadt mer än två år förflutit, sedan denna utmaning offentliggjordes af nästan alla katholska tidningar i Europa, och oaktadt tjugu upplagor blifvit uttömda af den broschyr (*Les Miracles de N. D. de Lourdes, défi public à la libre pensée par E. Artus. Chez V. Palmé, rue de Grenelle 25, Paris*), hvori densamma framställes, så har ännu ingen anmält sig att utbekomma beloppet.

-----

För att på raisonnementets väg bestrida möjligheten af underverk i våra dagar, måste man också bestrida möjligheten af, att Gud kan göra underverk när och hvar han vill. Man åberopar de konstanta kosmiska lagarne och den matematiska regelbundenheten i naturens gång; man åberopar äfven, i den öfvernaturliga verldsordningen de en gång för alla fastställda lagarne, hvilkas bestämda verksamhet ingenting kan förändra, såsom t. ex. den ständiga medverkan af den hel. Anda, som förläner ofelbarheten. — Men Gud har icke velat, att det skulle vara på samma sätt med de utomordentliga förhållanden, som kallas underverk. Såsom suverän herskare öfver hela jorden, hvilken Han skapat och som Han leder, har Gud förbehållit sig makten att välja hvilken skådeplats Han sjelf vill för sin öfvernaturliga makt, och om det behagar Honom att bota blindas, stummas, döfvas och förlamade

-----

\*) Me. Trinquet, No. 6 rue de Hanôvre.

här men icke der, så kan han det förvisso. Men detta är endast en inledning till andra lika sköna och trösterika sauningar.

Om Gud särskildt gör underverk på det eller det bestämda stället, så är det af kärlek till oss och för våra själars eviga lif, icke blott för den persons skull, som är föremål för underverket. Wi äro alla föremål därför, och erfarenheten visar också, huru bland de hundra- eller tusentals åskådarne deraf det aldrig felas, att ett större eller mindre antal omvänder sig till det eviga ljuset.

En annan sanning, som härmed står i sammanhang, är den, at menniskan är särskildt förbunden att ära de ställen, der Gud gjort underverk. Det är af denna anledning, som pilgrimsfärderna hafva uppkommit, och som menskligheten känner ett behof deraf. Man skall aldrig kunna hindra människorna från att med en vördnadsfull stämning besöka ställen, som äro utmärkta genom historiska och fosterländska tilldragelser, stora segrar eller nederlag osv., eller genom någon märkvärdigare händelse i familjelivets enklare annaler. Och med underverken är det ändå en helt annan sak. Vill man säga, att vi icke böre egna en särskild vörnard åt den jord, som är särskild helgad genom Guds godhet — der jag kanske sjelf fått mina förmörkade ögon öppnade för ljuset, eller sett en lam bortkasta sina kryckor eller ett nytt lif ingjutas i en döende? Tänker man, att vi icke böra göra oss besväret att resa några mil för att besöka dessa ställen?

Wi vilja i ett följande nummer införa en skildring af en pilgrimsfärd til Paray-le-Monial, och tillbedjandet af Jesu hel. hjerta. Men för att afsluta denna uppsats, vilja vi endast bemöta ännu en invänning mot pilgrimsfärderna i våra dagar. Våra modståndare vilja söka vanställa betydelsen deraf genom att kalla dem för politiska demonstrationer. Det är att afsigtligt misskänna

en upphöjd och helig handling, att på detta sätt neddraga dem i politikens småaktigheter. Waren säkra derpå: den som ligger nedböjd der Guds Moder sjelf satt sin fod, har et högre mål för sina tankar än politiska ränker!

„Ljus, ljus!“ var Goethes sista utrop. „Ljus, ljus öfver hela verden!“ är Katholikernas fältrop. De frukta icke ljuset i något hänseende, de påkalla det tvärtom. De stöta det icke tillbaka, när det räcket fram af vetenskapens hand hållande sanningens fackla; de önska och begära det. De misstro det icke; de älska det.

r.

---

## Et Bal.

(Sluttet.)

---

I dette Øieblik kjørte den forventede Dames Vogn ind i Gaarden, og Kvinden maatte bortfjerne sig. Hun kom igjen, da den glimrende Equipage var kjørt bort; men hendes Barn græd ei mere; det var faldet i Søvn. Ogsaa Moderen følte tiltrods for sin store Hunger, at Øienlaagene bleve saa tunge. Hun lagde sig ned under Teltet foran Trappen; thi udenfor faldt Sneen i tætte Flokke. En af Tjenerne opdagede hende der og jagede hende ud. Den stakkels Skabning kunde ei komme langt; thi hendes Lemmer begyndte at stivnes. Hun lagde sig derfor ned ved Porten, hvor hun støttede sig lidt til Pillen. Barnet trykkede hun tæt til sit Bryst, men det jamrede sig ikke mere; thi det var koldt, stivt og dødt; dog Moderen vidste det ikke. Nedstrakt paa Sneen sov hun ligeledes ind for ei mere at vaagne. Inden hun sov hen, saae hun endnu engang op til de oplyste Vinduer i Grevens Palads; endnu engang

saae hun Skyggen af Damerne, der i deres rige og glimrende Tøiletter dandsede forbi. Ak, havde man blot villet give hende en eneste af alle de Perler og Ædelstene, som her bares til Skue! hun havde saa kunnet købe Brændsel for at varme sig, Brød til Barnet og til sig selv, og et varmt Dække til at beskytte sig mod Kulden; dog hun fik Intet, og Døden gjorde en Ende paa begges Nød og Elendighed.

Lidt derefter vilde Grev Vilhelm føre en Fyrstinde, som havde bæret hans Bal med sin Nærværelse, til hendes Vogn; hans Fod kom derved til at støde mod Noget, som laae i Sneen, og han skjendte paa Tjenerne. Disse saa efter, og fandt under Sneen — den ihjelfrosne Kvinde med sit døde Barn i Armen. — Tiltrods for Musikens Støi og Dandsens Glæder erfarede man dog i de af Lysglands straalende, med Blomster prydede og vel opvarmede Sale Tiggerkvindens sørgelige Endeligt. Der viste sig endnu en Gnist af Medlidenhed med og Agtelse for Elendigheden; Ballet havde en Ende og Gjæsterne bortfjernede sig i Taushed.

Saasnart Greven var alene, gik han ned for at see til den Afdøde, der netop bares ind i Forstuen. Nogle Kvinder gnede hende med varme Tørklæder og bedækkede hende med Sne; Lægen kom ogsaa for at hjælpe; men det var for sildigt; hun var og blev død. Med Dødskampens sidste Kraftanstrængelse havde hun trykket sit Barn saa fast til sig, at Kvinderne kun med stor Møie kunde faae hendes stivnede Arme løsnede, for at tage det døde Barn fra hende.

Vilhelm forblev over en Time hos Liget. Derpaa rev han i et Anfald af Raseri Blomsterkrandsene ned fra Salenes Vægge, søndertraadte dem med sine Fødder og lukkede sig inde i sit Værelse. Ingen turde følge ham derhen, og den næste Morgen var han endnu indelukket. I disse eensomme Timer modnedes en stor og



høimodig Beslutning i hans Sjæl; han gjorde et helligt Løfte foran sin afdøde Moders Billede.

Da han kom frem igjen, var han aldeles forandret; Livet havde atter faaet nogen Betydning for ham; han havde atter faaet noget at leve for. Han begyndte at opføre et stort Hospital, og da Bygningen var færdig, og Intet mere manglede, blev Grev Vilhelm B. selv en tjenende Broder, der indviede alle sine Kræfter til de Nødlidendes og Fattiges Tjeneste. Fem Aar senere døde han i Hellighedens Ry efter at have testamenteret sin hele store Formue til Hospitalet og til de Fattige. Statutterne for den fromme Stiftelse, som Landet havde ham at takke for, havde han selv udkastet; det hoder i dem blandt Andet: „Fra Dagen før Allehelgensfest indtil den hel. Evangelist Marcus' Fest (31. Octbr. til 25. April) skulle to Sale i Hospitalet være vel opvarmede, og Adgangen staae aaben for de Fattige baade Dag og Nat. Om Middagen og om Aftenen Kl. 7 skal der gives dem en varm Suppe. — Barmhjertige Søstre overtage Forpleiningen af Mødrene og Børnene.“

Maatte dog alle Rigmænd, der have forsyndet sig ved Haardhed mod de Nødlidende — jeg siger ikke gjøre det Samme; thi dette var for Meget forlangt; men maatte de dog paa nogen Maade afsone den Brøde, som de ved deres Ubarmhjertighed have gjort sig skyldige i! Thi Herrens Ord staaer ved Magt:

„Salige ere de Barmhjertige; thi dem skal vederfares Barmhjertighed.“

---

## Kirkepolitiske Breve. XV.

At „Liberalismen“ er Klassepolitik, derom er Alverden — som sagt — enig; og deri ligger „Liberalis-

mens Ulykker; thi saavist som der ikke er det ringeste i Veien for, at en Klassepolitik kan florere og indbringe sine Dyrkere baade „Ære“ og især — Penge i Skjæppeviis — saalænge den ikke er „opdaget“, saavist er den ogsaa dødsdømt fra det Øieblik det gaaer op for et Folk, at det bliver „exploiteret“. Følgen heraf er nemlig den „politiske Indignation“, og er denne altid farlig for den, imod hvem den vender sig, saa er den dobbelt farlig for „Liberalismen“, fordi denne — da det betalte sig — skabte Doctrinen om Flertallets Souverainetet, som den ganske vist bag efter har søgt at svække paa alle mulige og — navnlig — umulige Maader, men som ikke lader sig udrydde, uden ved at tilintetgjøre selve Liberalismens Livsprincip, og som ifølge sin egen Natur er et Vaaben, der vender sig mod sin egen Smed, saasnart „Exploiteringen“ er offentlig constateret, den folkelige Indignation vakt, og de Liberale derved eo ipso reducerede til en Minoritet, der er saa meget desto sørgeligere situeret, som den i ideel Forstand er fuldstændig værgeløs. Mindretallets sædvanlige Værn — den legitime Ret kan den nemlig af den Grund ikke dække sig med, at den selv mere end nogen Anden, har bidraget til at tilintetgjøre Folkets Ærefrygt for samme — dengang det passede i Krammet NB. Hiin almindelige Enighed om Liberalismens Charakteer som „Klassepolitik“ maa altsaa med Nødvendighed tage Livet af samme; men dette kan skee med større eller mindre Langsomhed, og det, hvoraf Hastigheden afhænger, er, om der existerer et stærkt og alvorligt christeligt Parti eller ikke. I protestantiske Lande (hos os f. Ex.), hvor et saadant Parti ifølge Sagens Natur ikke kan trives, og hvor det, man kalder „conservativ“ Politik, i Almindelighed ikke er Andet, end en noget ældre, mere forsigtig, mere luvslikt og mere gnaven Ud-gave af det almindelige liberale Fædteri, vil denne efterhaanden arbeide sig ihjel i Kampen mod Radicalismen, og ende med at døe af aandelig Svindsot ligesom i fordums Tider „Absolutismen“; thi saalænge Kampen føres paa Grundlag af det samme Princip — og altsaa ikke staaer imellem to Principer, men imellem to Consequenter — saalænge gaaer naturligviis den yngste — in casu Radicalismen — af med Seiren; men det tager Tid.

Anderledes stiller Sagen sig i katholske Lande — Frankrig og tildeels Tydskland f. Ex.; og Grunden dertil er denne. Der er i Verden Intet, som „Liberalismen“ har et større Had til og en større Angst for, end Christendommen; naturligviis; thi Christendommen er den principielle Modsætning til „Liberalismen“, paa samme Maade som Sandheden er den principielle Modsætning til Usandheden. Da Modet nu, som bekjendt, ikke spiller nogen Hovedrolle i Liberalismens moralske Constitution, saa tager denne Kampen op imod Christendommen paa en egen Maade; den begynder nemlig med at slaee en Streg over alle sine egne Declamationer om „Aandens“ og „Samvittighedens Autonomi“ m. m., og da den samtidig dermed har en Følelse af, at de intellectuelle Vaaben, der staae til dens Raadighed, ere af en mere end slibrig og følgelig mislig Kaliber, saa bærer den sig ad som daarlige Subjecter pleie at gjøre — d. v. s. den tager til Tilflugt til Alliancer med Christendommens Fjender, for derigjennem at faae den materielle Magt i saa rigt Maal som muligt, hvorpaa Kampen mod Aand og Sandhed og med Politi og Soldater tager sin Begyndelse. De Allierede, som i denne Kamp staae til Liberalismens Raadighed, ere selvfølgelig af meget forskjellig Beskaffenhed; thi da det kun kommer an paa Had til Christendommen, saa kan man omtrent bruge hvad det skal være; man søger selv „aandelige“ Kampfæller; jeg skal saaledes kun nævne Protestantismen, der altid og gjennemgaaende har været til Tjeneste i saa Henseende; men da denne (Protestantismen), som bekjendt i vore Dage er mere død end levende, saa lader det sig naturligviis ikke gjøre at nøies med samme, og Enden paa det Hele bliver da, at Liberalismen allierer sig med Radicalismen, saaledes som den nu aabenlyst har gjort det i Frankrig, hvor den gamle forfængelige Mand Hr. Thiers, tvertimod sine egne høitidelige Udtalelser, har gjort sig til de forenede Liberale, Radicale og „Communes“ Fører i Kampen mod hele den redelige Deel af Nationen, der troer paa Gud og ærer Kongen. Denne Alliance er imidlertid Liberalismens Død; ikke blot, fordi den aabner Øinene paa dem, der bona fide, d. v. s. af Misforstaaelse, have sluttet sig til Partiet, og som nu bryde med samme; men navnlig

fordi en Alliance mellem et udlevet Parti (Liberalismen) og et ungdomskraftigt Parti (Radicalismen) nødvendigviis fører til, at hiint bliver absorberet af dette. Resultatet af Forbundet er saaledes efter meget kort Tids Forløb det, at Liberalismen — hurtigere end det ellers vilde være skeet — viger Pladsen for Radicalismen; og skeer dette med en saadan Fart, navnlig hos livligere og intelligentere Nationer (o: de romanske Folk), at Kampen fra første Færd af faaer Charakteren af en Kamp mellem christelig Tro og reen Vantro, legitim Ret og aabenbar Vold; kort sagt mellem — Ultramontanisme og Nihilisme. Det er denne Kamp, som i disse Dage er begyndt i Frankrig, og som af flere Grunde er af stor Interesse. For det Første, fordi den gaaer for sig i et romansk Land; disse ere jo altid gaaede i Spidsen for Verdensudviklingen og ville altid blive ved dermed; at Tydskerne ikke kunne forstaae dette, gjør ikke Noget til Sagen; det er en simpel Følge af, at Eftertræderne — naar de først have lært Tritdet — altid bilde sig ind at have fundet paa det; naar de da see Mesteren gjøre et nyt Skridt (som de endnu ikke have forstaaet), saa mene de, at han ikke rigtig kan sine Ting og maa til at tage Timer hos dem. For det Andet, fordi Samfundets Fremtid for en Deel afhænger af denne Kamps Udfald; vel ikke i den Betydning som de Liberale mene, der bilde sig ind, at det for Christendommen gjælder Liv eller Død; thi Christendommen (o: den kath. Kirke) kan ikke døe; den kan ikke engang overvindes i evig Forstand, selv om den end i timelig Forstand og for en liden Stund kan jages ud i Ørkenen eller tvinges til at søge Tilflugt i Katakomberne, hvad Historien noksom beviser; men i den Betydning afhænger Samfundets Frelse af Udfaldet af hiin Kamp, at hiin — hvis den gode Sag nu ogsaa seirer i timelig Forstand — kan skee paa langt mildere Vilkaar, end naar den allierede Radicalisme og Liberalisme fik Lov til endnu engang at underkue alt Ældelt og Godt i Verden for en kort Tid; thi saa bliver Frelsen kun mulig gennem det moderne Samfunds fuldstændige Tilintetgjørelse ved den socialistiske Revolution, der vistnok i højere Grad end Folkevandringens Barbari vil tilintetgjøre den bestaaende Cultur, men

ogsaa med det samme vil aabne Øinene paa „de Mange“, og panny medføre det, som dog nok kun er et Tidsspørgsmaal, enten af nogle Maaneder (∴ i første Tilfælde) eller af nogle Aar (i sidste Tilfælde nemlig): Christendommens (∴ den romersk-katholske Kirkes) Triumph i Verden.

### Kirkelige Efterretninger.

**Rom**, 30te Sepbr. „Germania“ meddeler en meget interessant Notits angaaende en Samtale, som den franske Gesandt, de Courcelles, nylig havde med den hellige Fader. Gesandten sagde: „Under Thiers havde Frankrig allerede sine Vanskeligheder med Udlandet, men Preussen og Italien havde Tillid, fordi Thiers selv gav Udlandet Garantier for, at Frankrig atter var paa Veien til Communen. Under Mac Mahon blive Vanskelighederne endnu større. Preussen og Italien ere utilfredse med, at den fuldstændige Orden gjenoprettes i Frankrig. Marschallen lader sig imidlertid ikke forstyrre. Naturligviis blive Vanskelighederne endnu større, dersom Henrik V. kommer paa Thronen!“ Pius IX. roste i høi Grad den franske Regerings correcte Holdning, og raadede paany til den allerstørste Forsigtighed i Alt, hvad Marschallen og, dersom Herren vil det, Henrik V. maatte foretage for at bevare Frankrig for endnu større Ulykker. Han sluttede med de Ord: „Gid Frankrig kun vil see at blive et saadant legitimt Frankrig, i hvilket der gives Gud hvad Guds er, og Herskeren hvad Herskerens er. Stolende paa den Allerhøieste har jeg den Tillid, at Herren ikke vil forlade sin Kirke. Og nu seer jeg allerede med Glæde, at den katholske Bevægelse i Frankrig, som ikke er fremkaldt af Mennesker, men af Gud, bærer sine Frugter. Vil De sige Marschal-Præsidenten disse mine Ord.“

**Frankrig.** Valfarterne vedvare paa den samme storartede Maade overalt i Frankrig. Fra Tournon skrives: „Valfarten til Allinges er glimrende; 40,000 Pil-

grimme ere forsamlede med Biskopperne Magnin, Turinay, Mermillod, de la Bouillierie; Begeistringen er ubeskrivelig; der vaie tusinde og tusinde af Bannere; uophørligt høres Vivatraab for Pius IX., for Frankrig, for Biskopperne Mermillod og Lachat og for de savoiiiske Biskopper.

Til Lourdes ankom nylig 1600 Pilgrime fra Vendée, under Anførsel af General Cathelineau, som overalt blev hilset med stor Begeistring.

**Paris.** Vore Læsere ville erindre, at Ærkebiskoppen af Paris for nogle Uger siden udstedte et Hyrdebrev, hvori han paa en energisk Maade taler for Pavens hellige Ret og dadler Italienernes skjændige Uretfærdigheder. Dette Hyrdebrev har vakt stor Opsigt; alle liberale Blade, især de Italienske, ere i den yderste Grad blevne forbittede. Men kort efter gjorde Louis Veuillot i sit udbredte Blad „l'Univers“ bekjendt, hvorledes Sagen forholder sig. En i Italien meget høit stillet „Cavaliere“ havde det geniale Indfald, at det franske Episkopat skulde bestemme Paven til at forsones sig med den italienske Regering. Denne fine Politiker paastod nemlig, at, dersom Paven ikke vilde give efter, saa vilde det senere uden Tvivl komme til en Krig iblandt de christne Nationer, som naturligviis Paven da vilde have paa sin Samvittighed. For at undgaac denne Skandale, skulde Ærkebiskoppen intervenere og holde de saakaldte klericale Blade lidt tilbage. Ærkebiskoppen forestillede da denne Herre, hvorledes Italiens Fremgangsmaade nødvendigviis vilde føre til de sørgeligste Følger for Italien selv, og hvorledes Paven og hele den katholske Kirke aldrig vilde kunne billige Roms Usurpation. Den samme Herre havde saa den Dristighed endnu fire eller fem Gange at tilskrive Ærkebiskoppen; men nu svarede denne ikke mere ham selv, men udstedte det foromtalte djærve Hyrdebrev.

**Irland.** Den 24de August indviedes i Armagh paa en storartet Maade den katholske Nationalkirke for Irland. I ikke mindre end 30 Aar har det fattige Folk offret sine Pennys, saa der uafbrudt blev bygget paa dette pragtfulde Gudshuus. Det er nu blevet hele Landets største Kathedrale. Til Indvielseshøitideligheden havde indfundet sig, foruden Cardinal-Ærkebiskop Cullen

af Dublin, 15 Ærkebiskopper og Biskopper, henved 400 Præster og over 30,000 Personer fra Landets forskjellige Egne. Den berømte irske Dominikaner P. Burke holdt Prædikenen. Samlingen for Kirken beløb sig paa denne Dag alene til 7000 Pd. Sterl. (over 60,000 Rd.).

**Schweits.** Appellations- og Cassationsretten i Bern har bestemt, at de 69 Præster i Juradistrictet skulle afsættes, fordi disse Præster havde undertegnet en Protest mod, at Biskop Lachat af Basel var afsat fra sit Embede. Ved denne Voldsgjæring ere nu paa eengang 60,000 Katholiker i Juradistrictet berøvede deres Præster; Schismaet skal altsaa indføres med Magt, omendskjøndt man ikke har frafaldne Præster til sin Raadighed. Man venter paa en ny Ukas. Sognepræsterne med deres Vicarer ville blive nødte til at forlade deres Præsteboliger og at holde Gudstjenesten i private Huse. Man forsikkrer paa det Bestemteste, at ingen af disse Præster vil adlyde Regeringen.

— Valfarterne begynde nu ogsaa her paa en storartet Maade. Henved 20,000 Katholiker fra Freiburg, Genf, Vaadtland og Wallis droge nylig til St. Moritz, hvor den h. Martyr Moritz hviler. Mere end 10,000 Personer fra Juradistrictet vandrede den lange og besværlige Vei hen til det berømte Valfartssted Mariastein. Det gjorde et dybt Indtryk, da Præsten mod Slutningen af Prædikenen udraabte: „Katholiker fra Jura, sværge I paa at blive den katholske Kirke tro?“ Tusinder og atter Tusinder af Stemmer svarede: „Ja, vi sværge.“

**Posen.** Ærkebiskoppen er for kort Tid siden af Kredsretten bleven idømt en Mulct af 200 Th., fordi han uden Overpræsidentens Tilladelse havde udnævnt en Sognepræst i Filehne. Derpaa multerede Overpræsidenten ham paa 500 Th., fordi han ikke havde besat den samme Plads efter Loven af 11te Mai. Fremdeles har Cultusministeren for den samme Forbrydelse decreteret „Temporaliespærring“. Uden Tvivl vil Domstolen for kirkelige Sager endnu dømme ham til Afsættelse fra hans Embede. Altsaa fire forskjellige Straffe for den samme Sag — det er unægtelig liberalt, d. v. s. preussisk-liberalt!

**Hessen.** Det er en sand Glæde, at der nu endelig

ogsaa blandt Protestanterne findes Præster, som have Samvittighed og Mod nok til at modstaae de preussiske Tyranner. 43 lutherske Præster have erklæret, at de under ingen Omstændigheder ville underkaste sig det nye evangeliske Generalconsistorium. Man venter deres Afsættelse.

**Bremen.** Der er nu en egen katholsk Præst her beskikket for Udvandrere. Vor Kirkes Restauration er næsten fuldendt; Menigheden har selv betalt Omkostningerne, der ville beløbe sig til 25—30,000 Th. Kirken vil uden Tvivl blive den skønneste i hele Byen. De barmhjertige Søstre, som have virket her i 4 Aar, have kjøbt et nyt Huus for 20,000 Th.

**Nordamerica.** Ved Kirkecollecten for den h. Fader er i Dioceset Philadelphia indkommet over 25,000 Dollars.

— I Baltimore er Grundstenen lagt til en ny Kirke, som er den tyvende katholske i denne By, og den sjette for Tydskerne

— Den nye St. Josefskirke i Detroit bliver rost i amerikanske Blade som en sand Pragtbygning.

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 19de October. 20de Søndag efter Pintse.** (Petrus af Alcantara, Bekj.). Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 5 Andagt til Marias h. og ubesmittede Hjerter for Syndernes Omvendelse. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 20. M. Johannes af Kenti, Bekj. 21. Ti. Ursula og Troesfæller, Martyrer. 22. O. Vendelin. Abbed. 23. To. Severin Biskop. 24. F. Raphael, Ærkeengel. 25. L. Chrysanthus og Daria, Martyrer.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Capellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 30. Søndagen den 26de October. 1873.

---

Indhold: Alle Helgeners Fest. Naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Rom, Tydskland, Berlin, Preussen, Fulda, Cöln.

---

## Alle Helgeners Fest.

I Løbet af Kirkeaaaret lader Kirken os feire Mindet om mange navngivne Helgener og opmuntrer os til at ære og efterfølge dem. Deraf tør vi iøvrigt ikke drage den Slutning, at af de mange Millioner Troende, der i de henrundne 18 Aarhundreder have vandret paa Jorden, kun disse Faa bør ansees som virkelige Helgener og salige Beboere af Himlen. At vor Kirke ikke deler denne Anskuelse, beviser i Særdeleshed den skønne Høitid, som den feirer paa den 1ste November, Alle Helgeners Fest.

Om de Hellige, som Kirken anbefaler til vor Dyrkelse og Efterlignelse, siger den bestemt, at de have havt en salig Død og derfor ere komne i Himlen. Kirken har i Aarhundredernes Løb udtalt denne Dom om en lang Række af navngivne Martyrer, der offrede deres Blod og Liv for Troen paa Christus, ligesom ogsaa om

mange Andre, der have afsluttet deres fromme Livsvandel med en salig Død. Dette kunde maaskee En og Anden ansee for voveligt. Biskopperne og Paven, kunde man sige, ere ikke alvidende, ei heller have de, som Apostlene Paulus og Johannes, havt den Lykke at kaste et Blik ind i Himlens Boliger og der at see de fra Jorden bortdragne fromme Sjæle. Hvo indestaaer os for, at der ikke har indsneget sig en Feiltagelse? Saaledes kunde man tænke, og vi bemærke endnu udtrykkeligt, at det intet Dogma er, at Kirken er ufeilbar med Hensyn til Kanonisationen\*) af de Hensovede, saaledes som den er ufeilbar i sine Afgjørelser med Hensyn til Alt, hvad der vedkommer Troes- og Sædelæren. Men hver den, som kjender den Forsigtighed og Nøiagtighed, der i Rom anvendes ved de saakaldte Kanonisationsprocesser, vil ikke tvivle et Øieblik om, at den, hvem Kirken erklærer for en Helgen, ogsaa virkelig er en Helgen og befinder sig i Himlen. For at Navnet paa en Afdød kan optages i Helgenfortegnelsen, er det nemlig ikke nok, at hans Liv har været aldeles ulasteligt med Hensyn til Tro og Sæder, men han maa ogsaa have havt virkelig heltemodige Dyder at opvise, Dyder, der ikke forblive indenfor det almindelig fromme og gudfrygtige Livs Enemærker, men aabenbare en ualmindelig stor Fuldkommenhed. Desuden maa de Hensovedes Hellighed være stadfæstet ved utvivsomme Undergjæringer. Før end derfor Nogen optages blandt Kirkens Hellige, udfordres en forudgaaet grundig Undersøgelse. Og i Sandhed, der gives neppe nogen Retssag paa Jorden, der saa grundigt undersøges, saa nøiagtigt oplyses, saa lovgyldigt bevises, og saa

---

\*) Kanonisation kaldes den høitidelige Handling, ved hvilken en Afdød optages i Helgenfortegnelsen, erklæres for en Helgen.

upartisk bedømmes, som det skeer ved Kanonisationsprocessen. Der udnævnes nogle Lærde, der i enhver Henseende skulle prøve, og paa enhver mulig Maade modbevise de foregivne Dyder og Undergjerninger af den, hvis Kanonisation der er bleven andraget paa. De dygtigste Theologer og de meest erfarne Læger maae først have anerkjendt Undergjerningerne for sande og overnaturlige; alle Indsigelser maae paa det nøiagtigste være gjendrevne, saa at der ikke mere bliver nogen fornuftig Tvivl tilbage om Sandheden af de undersøgte Dyder og om Undergjerningernes Troværdighed. Om Undersøgelsens Nøiagtighed overbeviste ogsaa en protestantisk Engelskmand sig for en Deel Aar siden. Han havde Adgang til en Cardinal, der netop havde Acterne af en saadan Kanonisationsproces i sine Hænder for at afgive Betænkning om dem. Cardinalen gav Englænderen Beretningerne om nogle Vidundere at læse. Denne læste dem med spændt Opmærksomhed i den Forventning at finde en stor Overfladiskhed; men han saae sig nødt til at bekjende: „Dersom alle Vidundere, som den katholske Kirke fortæller om sine Hellige, paa en lignende Maade vare godtgjorte, saa vilde vi sandelig ikke nægte dem vor Tiltro.“ Og hvad svarede Cardinalen? „Af alle de Undergjerninger, der i det paagjældende Tilfælde synes Dem saa vel beviste, have vi ikke antaget en eneste som fuldgyldig, fordi de efter vort Skjen endnu ikke ere tilstrækkeligt godtgjorte.“

Vi have saaledes ingen fornuftig Grund til at tvivle om, at de Personer, hvilke Kirken anbefaler til vor Dyrkelse og Efterlignelse som Hellige, virkelig ere komne til Beskuelsen af Gud. I dem see vi hine overordentlige Dydshelte, der ved fremragende Beviser paa Hellighed have tildraget sig Kirkens Opmærksomhed. Men vi tør ingenlunde troe, at de ere de Eneste, der have taget Himlens Arv i Besiddelse.

Til alle Tider og i alle Stænder af Samfundet har der været fromme Sjæle af enhver Alder og ethvert Kjøen, der i deres Livsstilling oprigtigt tjente Gud og døde en from, en salig Død, uden at tildrage sig Verdens Opmærksomhed, og uden at det behagede Gud, at forherlige dem ved Undergjærninger. Saadanne fromme Sjæle fandtes og findes ei blot blandt Præster og i Klostrenes rolige Celler, men ogsaa i Haandværkernes og Kunstnernes Værksteder, blandt jevne Borgere og Bønder, blandt Embedsmænd og Forretningsfolk, kort sagt: i enhver Stand. De leve christeligt, stride den gode Strid og gaae vel beredte ind i Evigheden; men fordi de ikke færdes i Verden, saa ere de i Verden ukjendte Personligheder, eller de udlees og bespottes endog som Særlinge. Stedes deres Legeme til Jorden, saa udvexles blandt Liigfølget de meest forskjelligartede Domme over de Hensovode; kun Faa lade dem vederfares den Retfærdighed, at sige om dem: „De have levet fromt og christeligt.“ Det er den Roes og Anerkjendelse, som tusinde fromme Sjæle høste af Verden.

Men det er godt for dem, at Gud, som seer i Løndom, kjender dem bedre, end Verden. Himlen er daglig aaben for at optage en talrig Skare af saadanne Sjæle og efter Fortjeneste at belønne Alt, hvad de under deres jordiske Pilgrimsvandring have gjort for Gud. Og Kirken! Den vil ligeledes være retfærdig mod disse sine troe Børn ligesaavel som mod dem, hvis Navne den har optegnet iblandt sine h. Blodvidner, Bekjendere Jomfruer og Enker. Derfor lader den os feire de skønne Høitid til Ære for Alle Helgener, altsaa ogsaa for hine Hellige, hvis Navne og Livsforhold de vistnok ikke kjender, men som dog i stille Forborgenheden ved Kirkens Moderhaand lykkeligen have fuldendt deres Reise til den bedre Verden. Kirken vil ikke, at de skulle gaae glip af den tilbørlige Ære og Anerkjendelse

og derfor opfordrer den paa denne Festdag sine endnu levende Børn til at prise hine lykkelige og seirrige Brødre og Søstre, og til at takke Gud, fordi han ved sin Naade har hjulpet dem til Opnaaelsen af vort herlige Maal. Jorden skal paa denne Dag kappes med Himlen for at lovprise dem paa tilbørlig Maade, og alle Christne skulle af ganske Hjerte istemme de Lov- og Takkesalmer, der fra alle katholske Gudshuse opsendes til Himlen.

Kirken har iøvrigt ved Høitideligholdelsen af Alle Helgeners Fest endnu et andet Formaal; den vil ikke blot være retfærdig mod hine Hellige, der hidindtil vare og endnu ere os ubekjendte, men ogsaa gavne de endnu levende Troende. Idet den nemlig paa denne Dag saa at sige aabner Himlen for os, for at vise os vore forudgangne seierskronede Brødre af alle Stænder og Samfundsklasser i deres Salighed, vil den ogsaa opmuntre os til, ligeledes modigt at tragte efter dette ophøiede Maal.

Kirken viser os Himlen med dens salige Beboere; og hvor nødvendigt er det ikke, at Mennesket fra Tid til anden vender sit Blik mod Himlen! Nutildags, hvor Alt arbejder for Jorden, hvor Alt sværmer for Industrien, hvor Alt er beskæftiget med det Forfængelige, er en stor Deel Mennesker aldeles hensunken i Materialisme. De kjende kun Arbeide, Penge, Brød, Fornøielse; og, skjøndt hele Jorden er fuld af Nød og Elendighed, har Mennesket dog saaledes vant sig til den, at Længselen efter noget Bedre er gaet tabt for Mange. Selv den plagede Arbeidsmand længes neppe efter sin Opløsning, fordi han ikke kjender Himlen. Derfor henvender Kirken vort Blik mod Himlen, der jo ogsaa er bestemt for os. Den viser os Himlen i den meest tillokkende, yndigste Skikkelse, under Billedet af en Stad, hvis Mure og Porte ere af Ædelstene, og hvis Gader ere af det

reneste Guld, — en Stad, i hvilken der hersker en evig Fred og ubeskrivelig Lyksalighed, og hvis Beboere ingen Kummer, ingen Smerte, ingen Sygdom, ingen Død kjende, og ingen Taarer udgyde. Hvad var vel mere i Stand til at frigjøre Hjertet for Kjærligheden til denne elendige Jord og opfylde det med Længsel efter Himlen, end et opmærksomt og troende Blik paa denne Guds Stad?

Kirken lader os skue den talløse Skare af hine seirrige Stridsmænd, der paa Jorden modigt og ufortrødent have bekæmpet Kjødets Lyst, modstaaet Verdens Tillockelser, overvundet Djævelen og bevaret deres Sjæl for Gud, men som nu ogsaa have modtaget den herligste Løn af en god og retfærdig Guds Haand. Sandelig, en mægtig Tilskyndelse for enhver from Christen, til at holde ud i Kampen mod Synden, og en alvorlig Formaning for Synderen til at forlade Lastens Vei! Og netop dette er det, som Kirken tilsigter. Den viser os den himmelske Herlighed, som vore Brødre og Søstre have tilkæmpet sig, for at vække i os Længsel efter at forenes med dem; men den minder os ogsaa om den h. Paulus' Ord: „Ingen bliver kronet, dersom han ikke har kæmpet lovmæssigen.“ Derfor henvender den til os den Formaning, at træde i de Helliges Fodspor og følge deres fromme Exempel. Ja, den lader, idet den foreholder os de Helliges Vandel, disse paa en vis Maade selv fremtræde for os som Lærere, for at vi aldrig skulle glemme at „Himmerige lider Vold, og kunde, som bruge Vold, rive det til sig.“

Og for at vi ikke skulle blive matte i denne Strid, opfordrer Kirken os endelig til at tage de Hellige til Kampfæller: at tage vor Tilflugt til dem, for at de maae staae os bi ved deres mægtige Forbøn hos Gud, og udbede os de Naadegaver, som vi behøve under vore mangfoldige Fristelser og Farer. De kunne bede for os, og at deres Forbøn formaaer meget hos

Gud, bevidner den h. Skrivt saavel som Erfaringen; de ville ogsaa gjerne bede for os, naar vi tillidsfuldt anmode dem derom. Følge vi Kirkens Opfordring, saa kunne ogsaa vi blive salige Himlens Beboere.

---

### Naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest.

---

Det var i de sidste Dage af Januar Maaned i Aaret 18.. Allerede i flere Uger havde der hersket en streng Kulde, som havde bevirket en Standsning i Arbeidet — dette sørgelige Onde, der for det Meste om Vinteren indtræder i større Stæder og fremkalder stor Nød. Vi træde med den Frihed, der tilkommer Fortælleren, ind i en ussel Rønne i en af de afsides smaa Gyder, hvortil Fattigdommen maa tye, naar det gjælder om at finde Husly. I et lille mørkt og fugtigt Værelse finde vi en Vugge, og i samme et sygt Barn, tildækket med et tyndt Tæppe, en lille Pige, der efter det Ydre at dømme endnu ikke kan være over et Aar gammel. Hendes blege Ansigt, de udtærede smaa Arme og dybt liggende Øine lade formode, at den stakkels lille Orm snart vil faae et endnu koldere Leie. Ved Siden af Vuggen sidder paa en Bedeskammel en endnu ung Kone, der tilhyller sit Ansigt med begge Hænderne. Hendes Paa-klædning er aldeles luslidd og falmet, men reenlig og ordenlig, og vidner om hiin Fattigdom, der ikke vover at anmode om medlidende Menneskers Hjælp, men søger at skjule sin Nød for Andres Øine, og hellere lider Hunger end beder om Almisse. Fra Tid til anden trænger et dybt Suk sig frem fra hendes Bryst, og Taarer flyde ned ad Fingrene, hvormed hun skjuler sit Ansigt. Ved den ringeste Bevægelse, som det syge Barn gjorde,

hævede hun sit Hoved, betragtede veemodigt dets blege Kinder, lagde det tynde Tæppe fastere om dets kolde Lemmer, og sank saa igjen halv afmægtig tilbage paa sin Skammel. Efter nogen Tids Forløb hørtes der en svag Stemme fra Kakkelovnskrogen: „Moder, kjære Moder, jeg er saa sulten!“ Den, der saaledes klagede, var en Dreng paa fem til sex Aar ved Navn Bernhard, der sad paa Hug bag Kakkelovnen og zittrede af Kulde, thi Kakkelovnen var intet mindre end varm. Om Konen ikke havde hørt sin Søns indstændige Bøn? Hun forblev idetmindste ganske rolig og taus. Efter nogle Minuter raabte Drenger atter: „Kjære Moder, jeg er saa sulten; giv mig dog et lille Stykke Brød.“ Bernhards Røst var skjærende og trængte som et Knivstik igjennem Moderens Hjerte. Hun reiste sig fra sit Sæde, en mørk Ild tindrede i hendes Blik, og, medens Øiet svømmede i Taarer, sagde hun: „Ti dog stille, Bernhard; jeg dør selv af Hunger, og der er intet Brød i Huset.“ Drengen jamrede: „Ak, søde Moder, jeg har saa store Smarter i Livet, o kun et eneste lille Stykke Brød!“ Drengens Mine var saa bønlig; Hungeren havde saa dybt afpræget sig i hans Ansigtstræk, at Moderen ganske bestyrtet og forvirret sprang op, greb ned i Vuggen og fremtog et lille Skillingsbrød. Hun gav det til Drengen med de Ord: „Her, Bernhard, tag det; jeg havde endnu opbevaret det til den kjære Marie, din søde lille Søster; men hun vil vist neppe mere trænge til det, tænker jeg.“ Hendes Stemme brast; thi Moderhjertet løb over af Smerte og Kummer.

Saasnart Bernhard saae Brødet, sprang han op, greb med begge Hænder efter det og førte det i en Fart til Munden. Neppe havde han spist Halvdelen, førend han standsede; han saae atter og atter med stor Begjærlighed paa det tiloversblevne Stykke, gik derpaa hen til Moderen, som igjen sad der uden Bevægelse, ruskede



hende i Armen, rakte hende Resten af det lille Brød og sagde med sagte Stemme: „Søde Moder, see, jeg har endnu levnet Noget til min lille Søster; jeg er endnu rigtig sulten, men naar Fader kommer hjem, saa faaer jeg et Stykke Smørrebrød. Ikke sandt, kjære Moder?“

Den ulykkelige Kone slyngede begge Armene om det gode Barn, trykkede ham til sit Bryst og hensank saa igjen i sin tidligere Nedslagenhed. Bernhard sneg sig sagte hen til sin syge Søster, kyssede hende paa de blege Kinder med de Ord: „Sov du kun roligt, søde Marie“, gik atter til Kakkelovnen og satte sig ned. Udenfor sneede det, og Blæsten peb igjennem Vinduernes Sprækker og hylede i Kakkelovnen. Moderen havde igjen sat sig paa sin Skammel. Hun følte ligelædes Hunger, og Smerten fortærede hendes Indvolde; men hun sad ved sit Barns Dødsleie, og ventede hvert Øieblik dets sidste Aandedræt; hvorledes kunde hun da tænke paa sin egen Kval? En Moder er jo stedse en Moder; hvad enten hun er lykkelig eller ulykkelig, rig eller fattig, hun forbliver stedse en Moder. Der gives ingen dybere Følelse, ingen mægtigere Drivt end den, der knytter Moderen til sit Barn, og denne Følelse, denne Drivt er endnu inderligere og kraftigere hos de Mødre, hvem Børnene koste overordenlig megen Omhu og Angst, Møie og Savn, altsaa hos Mødre, der ere fattige og have svage og sygelige Børn.

Klokken var lige slaaet ti, da man hørte nogen Støi paa Gaden. Moder og Søn sprang op, hun fra sit Sæde, og han bag Kakkelovnen, og begge To raabte i freidig Bevægelse: „Fader er der.“ Stuedøren aabnedes; Bernhard springer hen til Faderen, tager ham ved Haanden og trækker ham længere frem til Midten af Værelset. Den indtrædende Mand ryster Sneen af sine Skuldre, seer veemodigt paa sin Kone og siger: „Therese, min kjære Kone, vi ere dog ret ulykkelige Folk. Hele

Morgenen stod jeg med min Trillebør paa Banegaarden' men jeg har ikke fortjent en Skilling. Hvad skulle vi nu tage os for? Nei, det er ikke mere til at holde ud; jeg vilde ønske, at jeg var død.“ Modløst sænkede han Hovedet; Øinene stirrede ubevægeligt paa Gulvet, og paa hans krampagtige Vriden med Hænderne kunde man see, at han var Fortvivlelsen nær. Konen glemte sin egen Smerte og tænkte kun paa sin kjære Ægtefælles trøstesløse Tilstand; hun slyngede sin Arm om hans Hals og sagde med Taarer: „Ak, kjære Mand, ti dog stille, og fat Dig; vor Elendighed er vistnok stor, men Du har jo ikke forskyldt, at vi ere saa ulykkelige.“ — „Fader, Fader“ — raabte Drengen nu — „jeg er saa sulten; faaer jeg ikke et Stykke Smørrebød?“ — Dette Udraab bragte Manden i en skrækkelig Sindsbevægelse; alle Lemmer paa hans Legeme rystede; Udtrykket i hans Miner var saa forfærdeligt, at den Lille flygtede til Kakkellovnskrogen og grædende sagde: „Kjære Fader, vær ikke vred; jeg skal aldrig gjøre det mere.“

Manden kan endnu slet ikke fatte sig; han træder hen til Vuggen, stirrer paa det lille døende Væsen, der endnu engang slaaer sine smaa Øine op mod Faderen. Derpaa henvender han sig til sine Kone med de Ord: „Therese, jeg kan ikke længere holde det ud; det er forbi; engang maa det dog komme saa vidt.“ Ude af sig selv af Angst svarer Konen hastigt: „Mand, min kjære Mand! ak Gud, hvad er dog dette? hvad har Du i Sinde? hvor vil Du hen?“ — Den Ulykkelige, i hvis Bryst der raser en forfærdelig Kamp, forstummer; Synet af Konen skjærer ham i Hjertet; han griber hendes Haand og vedbliver i en roligere Tone: „Kone, Du veed det; siden vi have været gifte, har jeg ikke skyet noget Arbeide; som Bybud var jeg Dag og Nat paa Benene, naar det gjaldt om at fortjene en Skilling. Du kan ikke nægte mig det Vidnesbyrd, at jeg redelig

har sørget for Dig og vore Børn. Kan Du forlange af mig, at jeg skal tage Tiggerstaven i Haanden? at jeg af Andres Medlidenhed skal udbede mig Brødet til min Familie, hvilket jeg hidindtil redeligt har fortjent i mit Ansigts Sved? Tigge! nei, det kan jeg ikke, det vil jeg ikke, skulde vi end Alle døe af Hunger. Tigge! allerede den blotte Tanke derpaa driver Skamrødmen paa min Pande. Dog vær rolig, kjære Kone, eet Middel have vi endnu til idetmindste for en kort Tid at opholde vort Liv. See, udenfor Huset staaer min Trillebør; det bliver mig tungt, at skille mig ved den, men jeg vil bringe den til Jøden og sælge den. Naar vi have brugt Pengene, jeg faaer for den, saa finder jeg kanskee igjen Arbeide, og vor Nød har saa en Ende. Holder endnu ud en halv Time, saa bringer jeg Levnetsmidler.“ — Konen var nedslaaet over denne Beslutning; thi Trillebøren var saa at sige Bybudets Hest og Plov, hvormed han fortjente det daglige Brød; men hun maatte dog give sit Samtykke; thi hendes Moderhjerter forlangte for enhver Priis Hjælp til de forhungrede Børn. „Ja“ — sagde hun — „gaa kun hen og sælg Trillebøren; thi vor Bernhard skrumper sammen af Hunger; jeg kan selv af Mathed neppe mere staae paa mine Been og det uskyldige Blod der i Vuggen: „ak, mine søde lille Marie, gid Du allerede var en Engel i Himlen.““

(Sluttes.)

## Kirkepolitiske Breve. XVI.

Allerede førend dette Brev kommer Læserne i Hænde, vil maaskee Frankrigs Svar have gjenlydt i Europa; Svaret paa det store og sjæbnesvangre Spørgmaal: christeligt Monarki eller hedensk Republik? og

det vil da dermed være afgjort, om det moderne Samfund skal kunne naac tilbage til faste, sunde og ordnede Tilstande, uden først at maatte passere „Communen“; men endnu i dette Øieblik staae de store Partier spændte og væbnede ligeoverfor hinanden, og kun ganske enkelte Indviede — ja maaskee slet Ingen — ere i Stand til at sige, hvad den nærmeste Fremtid vil bringe. Jeg skal derfor ikke gjøre noget Forsøg paa Gjætteri, men bede Læseren at benytte den korte Tid, før Tæppet gaaer op, til at kaste et flygtigt Blik over det øvrige Europa; thi ogsaa der ruster man sig til Kampen. Man ruster til Valgdagene og man ruster til Slagdagene; og allevegne er Feltraabet: for eller imod Christendommen; det „sædelige“ Berlin gaaer naturligviis i Spidsen for „Culturkampen“; og det ikke blot ved at mulctere, afsætte og forfølge den christne Kirkes Præster; thi heri synes det „frie“ Schweits endnu at have Forspringet. Saaledes har man der, af Hensyn til „Samvittighedsfriheden“ tvunget et katholsk Regiment til at overvære en gammelkatholsk o: sacrilegisk Gudstjeneste (sit venia verbo), og desuden afsat de katholske Præster i Genf og Jura, berøvet Menighederne deres Præster og paa tvunget dem nogle frafaldne Leiesvende, der for Betaling ere villige til — ad modum Hr. Professor Reinkens i Preussen — at gjøre Haandlangerarbejde i den Christenfølgelse, Staten har organiseret. Blandt disse. saavel af de „Liberale“, som af de Christne lige foragtede Personer findes naturligviis Phraseologen Loyson (Expater Hyacinth). Selvfølgelig have alle — jeg siger ikke Katholiker — men ærlige Folk vendt dem Ryggen, medens de afsatte Geistlige i Canton Genf have udstedt en Erklæring om, at de hellere ville lide Alt, end forraade Christendommens hellige Sag. Gud lønne dem for deres mandige og troende Holdning; for mindre end 100 Aar siden — i 1793 — skete lignende Ting; ogsaa dengang saae det mørkt og truende ud; men Gud adspredte sin Kirkes Fjender som Avner for Vinden; Forfølgelsen tjente kun til at rense og styrke de Troendes Skarer, og „Culturbestræbelsen“ førte ikke til Andet end til det, som ogsaa vil blive Resultatet af det der skeer i disse Dage: det blev klart, hvad „Liberalsmen“ forstaaer ved en „fri Kirke i en fri Stat“ —

og man blev enig med sig selv om, at „Liberalismen“ dog var endnu lidt forægteligere, end man havde troet det muligt. Forresten vil rimeligviis den nærmeste Tid ogsaa bringe ganske artige Exempler paa moderne Respect for „Samvittighedsfriheden“, fra det tydske Rige. Biskoppen af Fulda er nemlig død, og det er neppe rimeligt, at Regeringen i Berlin lader denne gunstige Leilighed til at prostituere sig gaae forbi. For Tiden er man imidlertid paa „allerhøieste“ Steder beskæftiget med at overtale Østerrig til at begaae en eller anden mindre hæderlig Ting. Kaiseren er nemlig reist til Wien, og Bismarck ligesaa. Læseren vil erindre, at Sidstnævnte i Sommerens Løb fik et af sine skjæbnesvangre Sygdomsanfald, der nødte ham til at tage til Varzin. Jeg gjorde dengang opmærksom paa, hvad Sligt har at betyde, og — et Par Maaneder derefter reiste Victor Emmanuel til Tydskland. Det er en offentlig Hemmelighed, at der da — tiltrods for Lamarmoras Bog — blev sluttet en Alliance mellem Berlin og Italien; og at en af Grundene til denne Alliance var Frygten for, at Monarkiet skulde blive gjenoprettet i Frankrig, der da paany vilde blive en stærk og mægtig Stat, efterat de Garantier for Anarkie og Communisme, der laae i Hr. Thiers forløiede Regimente — til Bismarcks store Ærgrelse — vare forsvundne; en anden Grund var det fælles Had til den christne Kirke, der selvfølgelig maatte være de tvende Riger (det tydske og det italienske) lige generende, som den eneste Magt i Verden, der kunde og turde tale og kæmpe for Sandhed, Frihed og Ret. Man vilde imidlertid helst have havt Østerrig med, hvor det tydske Parti (de Liberale) gav Haab om et godt Udfald af „usædelige“ Alliances Forhandlinger; dog dette Haab glippede; var det Kaiser Frants Josephs naturlige Ridderlighed der væmmedes ved Compagniskabet? eller var det den italienske Generals „Oplysninger“, der gjorde en Streg i Regningen? jeg veed det ikke; vist er det, at Forsøget gik i Stykker. Det blev imidlertid strax bestemt, at probere en Gang endnu, og deraf kommer Reisen. Man veed, at Paven har skrevet et aabent og frimodigt Brev til Kaiser Wilhelm, for at advare ham imod de Raad, der bringe ham til at forfølge og underkue den christne Kirke; man veed

ogsaa, at denne (Kaiser Wilhem) har svaret i en meget christelig-indigneret Tone, og forsvoret sig paa, at han var uskyldig som et Lam; det vil da ikke undre Nogen, at han netop nu reiser til Wien med sin Secretair Fyrst Bismarck, for at faae den østerrigske Kaiser til at hjælpe dem med at — forfølge Kirken og bekæmpe den legitime Ret og Samvittighedsfriheden overalt hvor det gøres nødig. Om Østerrig er — med Respect at sige — dumt nok til at gaae i Fælden, vil vise sig; det afhænger for en Deel af, om det tydske liberale Parti seirer ved Valgene til Rigsraadet; endnu vides Intet herom; men ligesom i „Riget“ saaledes synes de Klericale her at have langt bedre Udsigter end „man“ ønsker; ja i Berlin har „man“ end ikke kunnet skjule en vis Angst. Dog det forstaaer sig, hvad Løgn kan gjøre, det vil blive gjort, for at faae Cabinettet i Wien til at gaae i Tøiet; lykkes det ikke, mener man i franske Blade, at en Krig som den i 1866 ikke vil lade vente paa sig; om man har Ret, vil snart blive klart, ligesom om der er nogen Sandhed i de Rygter, der gaae ud paa en meget stærk Tilnærmelse mellem Wien og Paris for visse Eventualiteters Skyld.

P. S. At Carlisterne atter og gjentagne Gange have seiret over de republikanske Bander i Spanien, behøver jeg ikke at omtale; at dette forholdt sig saa, vidste man jo allerede deraf, at Regeringen i Madrid paa en ualmindelig pompøs Maade og gjentagne Gange har forsikkret om det Modsatte. Man siger, at Don Alfonso er gaaet over Ebro.

### Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Den hellige Faders Helbredstilstand vedbliver at være tilfredsstillende. Den 2. October modtog han 300 Medlemmer af de katholske Foreninger, som han opmuntrede til at haabe paa bedre Tider. Han tilføiede, at man havde bedet ham om at forlade Rom, men at han aldrig vilde beslutte sig dertil.

**Tydskland.** Den 6. October fandt der en kolossal Valfart Sted til Kevelaer, som ligger ved Nederrhinen. Omtrent 20,000 Mennesker toge Deel i samme. Politiet forbød Pilgrimmene at drage i Procession ind i Byen, hvad der naturligviis fremkaldte en stor Forbittrelse. Pontificalmessen blev holdt af Viebiskoppen af Münster, Prædikenen af Biskoppen af Mainz, som i gribende Ord gav en Skildring af den katholske Kirkes nuværende Forhold, samt af de skjændige Midler, som Kirkens Fjender bruge for at ødelægge den, og tilsidst formanede han Alle til at staae fast i Kampen og at paakalde Herrens Naade og Frelse.

**Berlin.** Den nye gammelkatholske Biskop, Dr. Reinkens, har nu aflagt sin Statseed, hvorefter han ved en kongelig Kabinetsordre er bleven anerkjendt som Biskop. Deri heder det, at Kongen befaler, at Alle og Enhver af hans Undersaatter skulle anerkjende den omtalte Reinkens som retmæssig katholsk Biskop! Altsaa 8 Millioner romerskkatholske Preussere, samt deres Præster og Biskopper, skulle paa Kongens allernaadigste Befaling frafalde deres Tro! Vi ville snart faae at see, hvad der staaer fastest i Tydskland: den katholske Tro eller den preussiske Regering!

**Preussen.** Forfølgelsen mod Kirken tiltager Dag for Dag. I alle preussiske Dioceses blive næsten hver Dag Biskopperne paany stævnedes for Domstolene, fordi de vedblive at opfylde deres Embedspligter, uden at bryde sig om de tyranniske Kirkelove. Der siges allerede, at Ærkebiskop Ledochovsky af Posen er opfordret til at nedlægge sin Værdighed; officielle Blade begynde at tale om en ny Lov desangaaende, ifølge hvilken enhver Biskop, som ikke vil underkaste sig de kirkepolitiske Love, skulde kunne udvises af Landet. En heel Række af Præster, som ere udnævnte uden Regeringens Tilladelse, ere dømt til Pengemulcter eller Fængsel, fordi de foretog geistlige Forretninger. Præsteseminarierne i Trier, Pelplin, Braunsberg faae ikke mere de Beløb, som Staten har forpligtet sig til at betale; Drengeseminarierne forbydes det at optage nye Elever, eller de blive fuldstændig lukkede, f. Ex. i Gaesdonk. — Hvad udretter nu denne kolossale Forfølgelse? Ikke andet, end at Katholikerne reise sig overalt som een Mand. Den ene Katholik-

forsamling følger den anden under Deeltagelse af Tusinder og Tusinder: i Andernach, Asbach, Erkelenz, Ervitte, Essen, Gerolstein, Hoven, Oberlahnstein, Rhens, Vallendar. Man troer, at Centrumsfractionen ved de nye Valg i de næste Uger vil blive betydeligt stærkere.

**Fulda.** Vor ærværdige Biskop, Florentius Kött, er nylig død. I de sidste Dage havde han endnu den Glæde at modtage et Telegram fra Rom, ved hvilket Paven meddeelte ham sin apostoliske Velsignelse. Domdekan Laberenz er enstemmigt af Capitlet valgt til som Capitularvicar at styre Dioceset, indtil den nye Biskop overtager sit Embede. Ved Jordefærden vare Biskopperne af Mainz, Würzburg, Freiburg og Paderborn tilstede. Biskoppen af Paderborn holdt Liigtalen.

**Cöln.** Ærkebiskop Paulus har nu for Øieblikket ikke mindre end 16 Processer, for „lovligt ugyldige“ Embedsbesættelser.

---

### Marieforeningens

ordentl. Møde den 26de October Kl. 4.

---

### Sct. Ansgarius-Foreningen.

Bestyrelsesmøde Tirsdag den 28de October Kl. 6 $\frac{1}{2}$  i Kassere-rens Bopæl.

---

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen** den 26de October. (Evaristus, Martyr. 21de Søndag efter Pinte. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 27. M. Frumentius, Biskop. 28. Ti. Simon og Judas Thaddæus, Apostle. 29. O. Narcissus, Martyr. 30. To. AlphonsRodriguez, Bekj. 31. F. Fastedag. Wolfgang, Biskop.

**Løverdagen** den 1ste November. Alle Helgens Fest. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 3 Efterm. festlig Vesperandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 8 Aften Festandagt med Prædiken.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{2}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Capellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

---



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 31. Søndagen den 2den November. 1873.

---

**Indhold:** Allesjælesdag. Naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest. Brudstykke af et Brev. Kirkelige Efterretninger: Berlin.

---

## Allesjælesdag.

Igaar prangede vore Kirker i deres skjønneste Smykke; glade Lov- og Takkepsalmer opfyldte Herrens Helligdom: Idag ere disse forstummede, og i deres Sted gjentoner det alvorlige og sørgelige „Dies iræ, dies illa“:

Vredens Dag i Tidens Fylde  
Verden skal i Flamme hylle,  
Spaa't af David og Sibylle.

Præsterne træde overalt i sorte Messeklæder for Alteret; de betræde de hellige Steder med Tanken om vore hensovede Brødre og Søstre, der vel ikke for evigt ere forskudte af Gud, men heller ikke endnu have kunnet gaae ind i det himmelske Paradis, fordi de først i Renselsesstedet maae afsone Resten af deres timelige Syndesstraffe. Af det h. Messcoffers rige Naadevæld skal der tilflyde disse lidende Sjæle Trøst og Lindring; derfor ihukomme Præsterne dem.

Dog er det ikke alene Præsterne, der i christelig Kjærlighed idag tænke paa de Hensovede. Enhver troende Christen kaster idag et Blik ind i den anden Verden, for der at opsøge sine Kjære, og beder et andægtigt „Fader vor“ og „De profundis“ for dem. Mange føle Trang til at besøge Kirkegaarden, Hvilestedet for deres afdøde Paarørende. Et rørende Syn! Her knæler et Barn ved sin Faders eller Moders Gravsted; der en Hustru foran det Kors, hun har reist for sin elskede Ægtefælle; hist en Yngling eller en Jomfru paa sin Broders eller Søsters Grav. Mangen Taare rinder ned fra det vaade Øie; mangt et Suk opstiger fra det beklemte Bryst; mangen from Bøn trænger gennem Skyerne. Den Ene raaber ned i Graven til den, som hviler der: „Ak, tilgiv mig, at jeg har forbittret dit Liv!“ Den Anden: „Alt er nu glemt; jeg glemmer gjerne alt det Onde, som du har tilføiet mig.“ Og Alle forlade Kirkegaarden med den fromme Bøn: „Herre, giv de Afdøde den evige Hvile, og lad det evige Lys lyse for dem!“ — Og hvor mange af dem, som der have fundet det sidste Hvilested, savne ikke endnu denne evige Hvile og dette evige Lys! Dersom alle Gravsteder aabnede sig, og samtlige Hensovede kom frem af dem, saa vilde uden Tvivl Mange komme i Forklarelsens Glands, Mange ogsaa i Fordømmelsens Tilstand; men Mange vilde sikkert sees fra Renselsesstedet bedende at udstrække deres Hænder mod de fromme Besøgere af Kirkegaarden, i Særdeleshed mod deres Slægtninge og Venner, og sigende med den taalmodige Job: „Forbarmer eder over mig, i det mindste I, mine Venner; thi Herrens Haand har grebet mig.“ Men om nu end de Døde ikke komme frem af Gravene, for at klage deres Nød, saa er det dog vist, at Mange trænge til Hjælp og længes efter Trøst, og at vi kunne forskaffe dem Trøst og Lindring, ja endog Forløsning fra deres Lidelser.

Ak de arme Sjæle i Skjærsilden! de lide; hvo skulde ikke have Medlidenhed med dem? De lide meget, mere, end vi ahne. „Dersom man vilde sammenligne alle Lidelser og Straffedomme i denne Verden med den ringeste Straf i Renselsesstedet“ — saaledes skrev engang den h. Cyrillus af Jerusalem til den h. Augustinus — „saa vilde de jordiske Lidelser synes en Vederkvægelse.“ Og den h. Cæsarius af Arles skriver: „Alle dette Jordlivs Kvaler kunne ikke sættes i Sammenligning med Lidelserne i Renselsesstedet.“

De arme Sjæle lide, uden at kunne hjælpe sig selv. De kunne Intet gjøre hverken for at formindske deres Straffe eller for at afkorte Tiden. Det fulde Maal af deres fortjente og endnu ikke afsonede timelige Syndestrafte er fulgt med dem over i den anden Verden, og den guddommelige Retfærdighed holder dem indsluttede i det haarde Fængsel, indtil de have betalt den sidste Hvid. Kun paa een Maade kunne de forvente nogen Lettelse, nemlig ved den Hjælp, som den stridende Kirke yder dem. Ja, vi kunne hjælpe dem; dette bevidner baade den h. Skrivt og Kirkens bestandige Lære.

Vi kunne hjælpe dem; dette vidste allerede de troende Israeliter i den gamle Pagt. Derfor sendte Judas Machabæus 12,000 Drachmer til Jerusalem, at der skulde frembæres Offre for deres Sjælero, som vare faldne i Krigen. Og den h. Skrivt knytter dertil følgende Bemærkning: „Det er en hellig og gavnlig Tanke, at bede for de Afdøde, at de maac forløses fra deres Synder.“ — Vi kunne hjælpe dem; dette har ogsaa til alle Tider været de Christnes Tro; og derfor vare de stedse betænkte paa at forskaffe deres hedengangne Brødre Trøst og Hjælp. — Og hvilke ere da Midlerne til at hjælpe dem?

Det almindelige Kirkemøde i Lyon i Aaret 1274

erklærer udtrykkeligt: „De paa Jorden levende Troendes Forbønner tjene de endnu ikke fuldkommen luttrede Sjæle til Lindring under deres Lidelser i Renselsesstedet, nemlig: de Messeoffre, Bønner, Almisser og andre gudelige Gjerninger, der efter Kirkens Skik fuldføres af Troende for andre Troende.“ — Vi see heraf, at enhver god Gjerning, der opoffres for de lidende Sjæle i Skjærsilden, kommer dem til Gode, tjener dem til Trøst og forskaffer dem Lindring og Afkortelse af deres Lidelser. Dette var selvfølgelig ingen ny Lære: den er, som Alt andet i Kirkens Lære, nedarvet fra Apostlene. For denne Paastand kunne vi nævne et gammelt, troværdigt Vidne, nemlig den h. Kirkelærer Chrysostomus, der for mere end 1400 Aar siden i en Prædiken, som han holdt for de Christne i Antiochia, blandt Andet bemærker: „Apostlene have ikke uden Grund fastsat og anordnet, at de Afdøde skulle ihukommes ved Høitideligholdelsen af de høihellige Hemmeligheder (c: ved den h. Messe). De vidste nemlig, at der heraf udspringer en stor Vinding for dem.“ — Ifølge denne apostoliske Anordning har man fra de tidligste Tider af ikke nøiedes med, i enhver h. Messe at bede for de Afdøde, men det h. Offer blev ogsaa særligt frembaaret for dem. Dette skete i Særdeleshed paa Døds- og Begravelsesdagen og paa Aarsdagen for de Hensovedes Bisættelse. I Aaret 998 blev allerede den særlige Mindedag om de Afdøde, Allesjælesdag, anordnet af Kirken. Og selv dermed nøiedes den endnu ikke. Uafadeligt opmuntrer den os til at bede, faste, offe, samt fuldføre andre gode Gjerninger, for at de Hensovede snart maae udfries af Skjærsilden. Med den største Gavmildhed aabner den sine Naadeskatte til Lindring for disse arme Sjæle. Hvor talrige ere ikke de Bønner og gode Gjerninger, til hvilke der er knyttet Aflad, som kan tilvendes Sjælene i Skjærsilden! Dette maa tilvisse for os være en

Opfordring til ivrig at benytte disse Midler og Leiligheder til Bedste for hine Sjæle.

Vi vilde uden Tvivl ogsaa gjøre det, saafremt vi blot tænkte paa, at Alle, som er i Skjærsilden, have Krav paa vor Hjælp. De ere jo alle fromme Sjæle, der oprigtigt elske Gud og os, og som ere hensovede i Guds Naade. Vi vilde gjøre det, dersom vi tænkte paa den Glæde, som de lidende Sjæle hver Gang føle, naar en christelig Ven forskaffer dem nogen Trøst og Lindring. Vi vilde gjøre det, dersom vi tænkte paa, med hvilken Taknemmelighed disse Sjæle senere for Guds Throne ville erindre deres Velgjørere og bede for dem. Vi vilde gjøre det, dersom vi tænkte paa, at alle Bøuner og gode Gjerninger, som vi offre for de Afdøde, samtidigt ogsaa gavne os selv. „Alt, hvad vi i from Hensigt have gjort for de Afdøde“ — saaledes taler den h. Ambrosius — „tjener til vort eget Bedste, og vi faae det efter Døden hundredefold forøget tilbage.“

En ganske særegen Tilskyndelse til ikke at glemme de arme Sjæle ligger ogsaa i den Omstændighed, at Mange af dem have et ganske særligt Krav paa vor Kjærlighed og Bistand. See, iblandt dem der endnu lide i Renselsesstedet, er maaskee din egen Fæder eller Moder, din Broder eller Søster, dine Slægtninge eller Venner — Sjæle, som staae dig særdeles nær, have bevist dig meget Godt, og som endnu stedse hænge ved dig med særlig Kjærlighed! Er det da ikke en hellig Pligt for dig at hjælpe dem i deres nuværende Nød? Kanske er der iblandt de Hensovede ogsaa Nogle, hvem du har tilføiet Skade paa Sjælen, idet du har givet dem Forargelse eller syndet med dem. For din Skyld maae de nu bøde; er det da ikke din Pligt, at gjøre den Uret god igjen, som du har tilføiet dem? — Men der er ogsaa Saadanne iblandt de Hensovede, som befinde sig i den allerstørste Forladthed, fordi intet Menneske tænker

paa dem: og da ligger vist Intet os nærmere, end at vi bevise dem vor Medlidenhed og vor christelige Kjærlighed ved at gjøre for dem hvad vi formaae.

Gid da Enhver maa knytte det Kjærlighedens Baand fastere, der forbinder ham med den lidende Kirke, i Særdeleshed med de Sjæle, der staae ham nærmest. Gid enhver Christen ikke blot i Dag og i denne „Arme-Sjæles Maaned“\*), men hele Aaret igjennem maa medvirke til, at de forudgaaede Brødres Længsel efter Gud og Himlen hurtigere stilles. Gud, som ei vil lade et Bæger koldt Vand uden Løn, naar vi give det af Kjærlighed til ham, og de arme Sjæle, som ved saadanne Kjærlighedsgjæringer forløses fra deres Lidelser, ville rigeligen gjengjælde Alt, hvad vi af Christen-Kjærlighed gjøre for dem.

f.

### Naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest.

(Sluttet.)

Bybudet trak hurtigt sin tohjulede Trillebør igjennem Gaderne. Da han ikke var langt fra Marchandiserens Huus, traadte en Bekjendt ham i Veien. „Moritz, hvorhen vil Du i en saadan Fart?“ spurgte han, „giv Dig Tid; thi i et saadant Gudsveir er der dog Intet at fortjene. Jeg vil gjøre Dig et fornuftigt Forslag; kom, lad os gaae ind i Værtshuset derhenne, for at opvarme vor kolde Mave med en lille Taar; jeg skal nok betale for os Begge.“ Moritz svarede ikke et Ord. Den Anden blev ganske forbauset derover og vedblev: „Men,

\*) November-Maaned er, som bekjendt, særligt indviet til Ihu-kommelsen af de arme Sjæle i Skjærsilden. Red.' Anm.

Moritz, hvorfor svarer Du da ikke! og hvorfor seer Du saa forstyrret og helt fortvivlet ud?“ — „Gerhard“ — lød Svaret — „Du taler til mig om en Taar Brændeviin; jeg vilde hellere døe end drikke Brændeviin idag! Ak, vidste Du, hvor mageløs elendig min Stilling er!“ Nu begyndte Gerhard i en anden Tone og spurgte med øiensynlig Deeltagelse: „Saa siig mig dog, hvad der feiler Dig, og hvorledes Du har det! Er maaskee Din Kone eller nogen af Dine Børn død?“ — „Nei“ — svarede Moritz — „saaledes er det ikke; men fordi Du er vor Ven, vil jeg aabenbare Dig Alt. Du veed, Gerhard, at jeg aldrig har været doven til at fortjene mit Brød og ernære min Familie ærligt; og hidindtil er det ogsaa — Gud skee Tak — lykkedes mig; men nu er Alt forbi! Jeg har intet Arbeide. Therese, min stakfels Kone, har allerede i to Dage været uden Mad, vor Bernhard skriger efter Brød, og den lille Marie er maaskee i dette Øieblik allerede død; thi hendes Moder kunde ikke give hende Næring. Saaledes staaer det med os. Sandelig, man kunde af Fortvivlelse gjøre en Ulykke paa sig. Siig mig, Gerhard, vilde Du være i Stand til at tigge?“ — „Tigge?“ — sagde den Tiltalte med skarp Betoning — „nei, det kunde jeg ikke; idetmindste ikke, saalænge jeg endnu har et Par sunde Arme paa Legemet.“ — „Saaledes gaaer det ogsaa mig“, vedblev Moritz, „og dog er det nu kommet saa vidt, at vi have pantsat Alt paa denne min Trillebør nær. See, jeg er nu paa Veien for at sælge det Sidste, min Trillebør, til Jøden derhenne. Lad mig kun gaae, ellers ere min Kone og mine Børn døde af Hunger, inden jeg kommer tilbage.“

Neppe var Moritz kommen til Marchandiserens Dør, førend en Kjøbmand traadte hen til ham med det Spørgsmaal, om han ikke med sin Trillebør kunde bringe ham nogle Varer til en afsides Gade. Da Moritz meddeelte

ham sin Hensigt, erklærede Kjøbmanden sig tilbøielig til at købe Trillebøren. Handelen blev strax afsluttet og Kjøbesummen betalt. Kjøbmanden gjentog nu sin Anmodning angaaende Varernes Transport og nævnte Gaden, hvorhen han ønskede Varerne besørgede. Bybudet svarede: „Min Herre, jeg har et Arbeide, som haster meget; men da De boer paa det Strøg, hvorhen jeg skal, og Gaden, hvorhen jeg skal besørge Deres Varer, ikke er af Veien for mig, saa kan jeg gjerne gjøre det.“ Han greb Trillebøren og fulgte Kjøbmanden, der med hurtige Skridt gik forud. Det var tungt for den Ulykkelige, at han nu maatte trække sin egen Trillebør for en Anden, men Tanken om, at han med de modtagne Penge kunde aftørre sin brave Kones Taarer, forskaffede ham nogen Trøst i hans Kummer. Ved Kjøbmandens Huus bleve Sagerne snart læssede paa, og det gik nu hurtigt afsted under Kjøbmandens Ledsagelse. Foran Huset, hvor Moritz boede, satte han Trillebøren ned, vendte sig til Kjøbmanden og bad høfligt: „Min Herre, vil De ikke tillade mig, et Øieblik at træde ind i dette Huus her?“ Og saasnart han havde faaet Tilladelse, aabnede han Døren og gik indenfor. Kjøbmanden fulgte ubemærket efter ham.

Et forfærdeligt Syn frembød sig her for hans Øine. Den unge Kone, som havde siddet ved Vuggen, laac bevidstløs paa Gulvet; hendes Kinder vare blege, hendes Øine lukkede, hendes Læber blaac, hendes Hoved laae baglænds paa Kanten af Vuggegængen. Bernhard havde grebet Moderens slappe Arm og raabte, da Faderen og bag ved ham Kjøbmanden traadte ind: „Søde Moder, jeg er sulten; ak, jeg beder, et lille Stykke Brød!“ Moritz saae og hørte ikke, hvad der foregik omkring ham; han sprang hen til sin Hustru, kaldte hende ved Navn, og rev sig jamrende i Haarene: „Therese, ak kjære Therese, ulykkelige Kone! Gud i Himlen, er det muligt? død, og død af Hunger og Kulde! Have vi fortjent dette



paa Jorden?“ Ved dette Fortvivlelsens Raab slog han Haanden i Bordet og greb en Kniv. Nu sprang Kjøbmanden til, rev det farlige Redskab ud af hans Hænder og sagde: „Deres kjære Kone er ikke død; her er Penge, hent hurtigt en Flaske Viin fra det nærmeste Værts-huus.“ — Moritz fløi afsted som en Piil, og da han vendte tilbage, havde Alt faaet et ganske forandret Udseende; Kjøbmanden havde imidlertid hentet en Deel af Varerne fra Trillebøren; Bernhard fortærede med stor Lyst et Stykke Hvedebrød; Saften af en Pomerants havde atter oplivet Therese, og Ilden i Kakkellovnen udbredte en behagelig Varme. Manden, der ganske imod Forventning gjenfandt sin Hustru levende, sluttede hende i sine Arme og bedækkede hende under en Strøm af Glædestaarer med Kys. Ganske ude af sig selv raabte han: „Therese, min kjære Kone, lever du virkelig endnu? O, saa er Alt godt. Jeg har faaet Penge for Trillebøren; nu kunne vi faae Noget at spise.“

Nu først faldt hans Øine paa Kjøbmanden og paa Drengen, og det var ham som han vaagnede af en Drøm. „O Herre“, sagde han stammende og forlegen, „tilgiv, at jeg endnu ikke har takket Dem for den Godhed, som De har bevist mod mig og Mine. Jeg kan aldrig gjen-gjælde Dem det.“ Kjøbmanden svarede: „Lad det være godt; I skulle nu ikke mere lide Hunger. Hvad der ligger paa Trillebøren, tilhører eder; Trillebøren selv er ikke solgt; den forbliver eders Eiendom; bruger den til eders daglige Erhverv.“

Med disse Ord vilde han bortfjerne sig. Men baade Manden og Konen og den lille Bernhard ilede hen til ham, og Therese sagde under Taarer: „O Herre, De er bleven en sand Skytsengel for os; vi ere ganske ulykkelige over, at vi ikke kunne takke Dem tilbørligt. See, hvorledes Drengen trykker Dem i Haanden, og dersom den ulykkelige lille Skabning, som her ligger døende i

Vuggen, kunde tale, saa vilde hun velsigne Dem og nedkalde alt Godt over Dem fra Gud.“ — Kjøbmanden blev derved opmærksom paa det lille Barn, traadte hen til Vuggen, betragtede det aftærede Barn og sagde: „Værer trøstige, mine Venner, jeg skal strax sende min Huuslæge, og jeg haaber, at eders lille Datter skal blive i Live og voxe op til eders Glæde.“ Dermed bortfjernede han sig, og unddrog sig saaledes for videre Taksigelser. Det behøver ei at tilføies, at han holdt sit Ord.

Sluttelig skal jeg endnu tilføie for mine velvillige Læsere og Læserinder, at denne Kjøbmand, der havde en barmhjertig Samaritans Hjerter, var et Medlem af Vincentius-Foreningen. Han havde tilfældigviis hørt Samtalen, som Moritz og Gerhard havde hørt under hans Vindue; og den h. Vincentius' Aand og Kjærlighed var det, der drev ham til at handle saaledes, som vi have seet ham handle. Finder Du, min ærede Læser, denne hans Handlemaade smuk og christelig, saa husk paa, at vi ogsaa her i Kjøbenhavn have en Vincentsforening, der holder sine Møder hver Mandag Aften Kl. 8\*) og som vilde glæde sig særdeles, dersom ogsaa Du vilde blive et virksomt og ivrigt Medlem af samme, regelmæssigt deeltage i dens Møder og i den h. Vincentius' Aand med stor Kjærlighed virke for dine nødlidende Brødres og Søstres aandelige og legemlige Vel. Og hvad de ærode Læserinder vedkommer, saa tilbyder Maria- og Elisabeth-Foreningen dem ligeledes Leilighed til paa en virksom Maade at tilkjendegive deres Anerkjendelse af den omtalte Kjøbmands christelige Handlemaade.

**Et Medlem af Vincentsforeningen.**

---

\*) For Fremtiden holdes Møderne hver Søndag efter Høimessen. See Avertissementet. Red. Anm.

---

## Brudstycke af et Brev.

Paris, i October. Det är icke lätt att säga hvilkendera methoden är den skändligaste, hvilketdera systemet det afskyvärdaste af de begge, hvaraf Kyrkans fiender företrädesvis göra bruk i sina anfall — våldet eller lögnen. Noga betänkt har kanske ändå det förra mera anspråk på öfverscende. Det är sant, att de våldsamma förföljelserna drabba hårdare, men de äro också mera öfvergående, såsom historien visar oss. Våldet utgår också ofta från en upphetsad och passionerad stämning och utöfas mestadels af personer, af hvilka många icke äro tillräkneliga, då de äro förledda af fortsatta lögnaktiga bearbetningar, och icke veta hvad de göra. Lögnen åter är mera lömsk, och den tröttnar icke. Lögnen har i alla tider varit Kyrkans största fiende, och den bildar genom seklerna, alltifrån Christendomens begynnelse till våra dagar en fortlöpande kedja, hvars alla länkar vi icke ens kunna räkna.

Bland alla dessa lögnaktiga smädelser, som utgöra vapnen i Kyrkans fienders rustkammare, är det isynnerhet tre, som öfverträffa de öfriga i oblyghet och äfven beklagligtvis — det måste tilläggas — i framgång.

Den första är anklagelsen för obscurantism. Lögnen, som är mörkrets makt, ger sig min af att vara ljusets bärare och beskyller för kärlek till mörkret den, som upplyser allt omkring sig! Detta är hvad man i dagligt tal kallar att „förvända synen“ på folk. Det borde likväl vara uppenbart, att det intellektuella lifvet hade, sedan Evangelium kom till verlden, tagit en utveckling och en lyftning, som förrut var okänd, och att icke allenast höga och fasta andar blefvo i stånd att djupare intränga i de eviga sanningarne, men också att hela menskligheten inbjöds att taga kännedom derom, så att alla de trångbröstade skrankor, som den antika vetenskapen hade upprest omkring sig, bortföllö. Lögnen har emellertid förklarat, att detta var ett mörkrets verk, en gemen komplott hopsmidd af de illasinnade för att förstöra vetenskapen och göra förnuftet vanmäktigt, — och lögnen har blifvit trodd, dess smädelser hafva vunnit öfverhand, och detta inför alla de fakta, som vitna om Kyrkans nit för upplysningen.

Men Kyrkan, som i detta hänseende gjort så oändligt mycket och som inlagt så omätliga förtjenster om samhället genom de sanningar, som den inplantat hos dess medlemmar, Kyrkan har likväl gått ännu längre i ett annat hänseende — i sina kärleksverk. Och likväl, man har svårt att tro det! har man förklarat henne för den svurna fienden till broderligheten människorna emellan . . . Läs vi icke dagligen, huru de i stort tilltagna planerna om folkens förbund och broderliga förening, Kyrkan framställes såsom det förnämsta hindret och det som först och främst måste kullslås? Huru är det möjligt, att man kan lyckas inbilla massorna någonting sådant som att det är Kyrkan, som är mensklighetens största fiende, och att det är först på hennes ruiner, som broderligheten mellan människorna skall blifva en verklighet? Och ännu mera, det är icke hvarken från i dag eller i går, som dessa beskyldningar utslungats; redan Tacitus anklagade ju de Christna för att bära „hat till människoslägtet“.

Likväl äro icke ens dessa begge anklagelsepunkter, som äro framafnade af Lögnen och af denna makt lös-släppta mot Kyrkan, hvarken så försåtliga eller så förderfliga för själarne som en tredje beskyldning, hvilken också gör mycket mera väsen af sig än de andra. Den har också upprepats genom många sekler, alltid vederlagd af uppenbara fakta, men alltid trodd af massorna, men den har i intet tidevarf vunnit mera anklang än i vårt. Vi mena nemligen den, att Kyrkan hon är en fiende till friheten, att hon sträfvar att förslafva allting omkring sig.

Det borde emellertid icke kunna förnekas, att Christendomens första framträdande i verlden åtföljdes af ett omedelbart aftagande i allt slags slafveri, och att likasom en fläkt af allmän befrielse gick öfver hela jorden. Denna rörelse har steg för steg åtföljt Kyrkans utveckling. Det skulle således vara ett sällsamt fenomen, om friheten hade blifvit född samme dag och utvecklats sig efter samme lag och i samme mån, som den, hvilken man förklarar för dess dödliga fiende. Så sällsamt detta än vore, så innebär det likväl i och för sig ingen komplett omöjlighet att tänka sig, att Kyrkan och friheten skulle ha kommit att se dagen på samma tid utan att

direkte stå i förbindelse med hvarandra. Detta kunde ju möjligen vara blott och bart ett lyckligt sammenträffande och ingenting annat. Men lyckligtvis hafva vi historien till hands, som visar oss, icke allenast att Kyrkan och friheten äro samtida, men dertill att den sednare är ett verk af den förra. Och ju mera man samvetsgrant studerar historien, desto mera skall man komma till klarhet icke allenast om Kyrkans stora rol i detta hänseende, men äfven om den aldeles speciela andel, den oändligt framstående plats, som påfvedömet intager icke mindre i fråga om frihetsprincipens, än i fråga om upplysningens och människokärlekens utbredning i världen.

Skall det blifva världen förunnadt, att ännu en gång se Christi ståthållare såsom den eviga rättviisans representant och i den menckliga frihetens intresse utöfva sitt skiljedomarekall? Det är kanske hela världens framtid, som beror derpå. Vi se nya makter, politiska och sociala, stiga upp; vi se hvad man kallat „nya samhällslager“ arbete sig fram, men fåfängt söka vi upptäcka någon ny princip, som visar sig ega de nödvändiga betingelserna för att göra världens och mencklighetens lycka. Öfverallt kämpa våldet och listen, ömsevis i förbund, ömsevis emot hvarandra. Och undertiden, medan Kyrkan förföljes och den högste styresman, plundrad och bestulen, är hänvisad till en frivillig fångenskap för att undvika att blifva profanerad — undertiden råder i hela världen denna oro och bäfvan, som brukar föregå stora händelser. Dessa händelser affbida vi, icke med otålighet, men med lugn förtröstan, ty vi hoppas på ljusets, kärlekens och frihetens slutliga seger; och ljuset, kärleken och friheten, dem behöfva vi icke söka hvarken i teoriernas dimmor eller i de sociala experimenternas farliga lek — vi veta hvar vi ha att finna dem: det är i Christi Kyrka här på jorden och hos Hans heliga vikarie, Fången i Vatikanen!

## Kirkelige Efterretninger.

Berlin. „Staatsanzeiger“ skriver: Hs. Maj. Kaiseren og Kongen har modtaget en Skrivelse fra Hs. Hellighed Paven, som i ordret Oversættelse lyder saaledes:

I Vaticanet, den 7de August 1875.

Majestæt!

Samtlige Anordninger, som Deres Majestæts Regering siden nogen Tid har truffet, sigte mere og mere til at ødelægge Katholicismen. Naar jeg nu overveier ved mig selv, hvilke Aarsager der maatte have foranlediget disse haarde Anordninger, saa tilstaaer jeg, at jeg ikke er i Stand til at opdage nogen Grund dertil. Paa den anden Side meddeles der mig, at deres Majestæt ikke billiger Deres Regerings Fremgangsmaade, og at Haardheden af disse Anordninger mod den katholske Religion mishager Dem. Men dersom det er sandt, at Deres Majestæt beklager dette — og de Skrivelser, som Allerhøistsamme tidligere har tilsendt mig, kunde vel tilstrækkeligen godtgjøre, at De ikke kan billige, hvad der nuomstunher skeer — dersom, siger jeg, Deres Majestæt ikke billiger, at Deres Regering vedbliver at gaae frem paa den Vei, den er slaact ind paa, at den altid mere og mere udvider de rigorøse Anordninger mod Jesu Christi Religion og derved tilføier den saa stor Skade: skulde da Deres Majestæt ikke vinde den Overbeviisning, at disse Anordninger ikke ville have nogen anden Virkning, end at undergrave Deres Majestæts egen Throne? Jeg taler med Frimodighed, mit Banner er Sandheden, og jeg taler for at opfylde en af mine Pligter, som bestaaer deri, at sige Sandheden til Alle, ogsaa til dem, der ikke ere Katholiker. Thi Enhver, som har modtaget den h. Daab, er — i en vis Henseende og paa en vis Maade, som det her ikke er Stedet til nærmere at udvikle — Paven undergivent. Jeg hengiver mig til den Overbeviisning, at Deres Majestæt vil modtage mine Betæneligheder med den sædvanlige Godhed og træffe de Anordninger, som de foreliggende Forhold kræve.

Idet jeg beder Allerhøistsamme at modtage Udtrykket af min Hengivenhed og Agtelse, beder jeg Gud, at han

vil omfatte Deres Majestæt og mig med den samme faderlige Barmhertighed.“

Pius P. M.

Paa dette Brev har Kongen svaret den 3ie Septbr. Han modsiger for det Første Pavens Paastand, at han ikke skulde billige sin Regerings Fremgangsmaade. Naturligviis troede man dette heller ikke mere i Rom den 3die Septbr. — dersom man ellers nogensinde alvorligt havde troet det —, men den 7de August syntes dog Mange ikke blot i Rom, men ogsaa i Berlin at troe det.

Fremdeles siger Kongen ligefrem, at hele Skylden falder ikke paa ham selv, eller paa Fyrst Bismarck, eller paa Cultusminister Falk, eller paa det liberale Parti, hvilke have indført de nye Love, men alene paa Katholikerne, som alle kun ønske og forlange, at Kongen skulde lade Alt blive ved det Gamle. — Hvo kommer her ikke til at tænke paa den gamle Fabel om Ulven og Lammet!

Han siger fremdeles, at han med stor Smerte seer, at Katholikerne ikke opfylde Christendommens Bud, da dog Christendommen anseer Lydighed mod den verdslige Øvrighed som en Anordning af den aabenbarede guddommelige Villie. Mon den gamle Konge ikke veed, at der i den samme h. Skrivt, som lærer, at man skal ære den verdslige Øvrighed, tillige staaer skrevet, at man skal adlyde Gud mere end Mennesker?

Tilsidst protesterer han mod Pavens Udtryk, at Enhver, som er døbt, skulde høre under Paven, og tilføier den gamle lutherske Phrase, at han i sit Forhold til Gud ikke kan vedkjende sig nogen anden Midler end vor Herre Jesus Christus.

„Staatsanzeiger“ bringer ikke den italienske Text af Pavens Brev, og derfor vide vi ikke, hvilket Udtryk Paven har brugt, da han siger, at Kongen ved Daaben hører under Paven. Men ogsaa i de Ord, som „Staatsanzeiger“ bringer, see vi ikke noget, som Kongen kunde nægte. Kjender maaskee den gamle Konge ikke Pauli Ord, som siger, at alle de, som ere døbte i Christo, danne et Legeme? Da nu Kongen upaatvivlelig er døbt, saa kan han ikke nægte, at han i en vis Henseende eller paa en vis Maade er knyttet til, eller staaer i Forhold til Paven, som ligeledes er døbt.

Til sidst ere vi ikke lidet forbausede over, at denne Konge gaaer saa vidt, at han ligesoverfor Paven betjener sig af denne gamle lutherske Phrase, at han ikke kjender nogen anden Midler end Jesus Christus. Thi enten — eller! Enten mener Kongen her en anden selvstændig Midler foruden vor Herre Jesus Christus, og saa skulde han dog vide, at Paven heller ikke kjender nogen anden Midler foruden vor eneste Midler vor Herre Jesus Christus. Eller han vil sige, at han foruden vor Herre Jesus Christus ikke har nogen anden Midler, som i Christi Navn meddele Christi Naadegaver, — og saa siger han noget, som han aabenbart selv ikke kan troe. Thi Kongen er ikke døbt af vor Herre Jesus Christus, ikke confirmeret af vor Herre Jesus Christus, ikke underviist i den guddommelige Sandhed af vor Herre Jesus Christus, men af en Præst, som han anerkjendte for et Redskab i Herrens Haand til at meddele ham Herrens Naade, og han skulde dog vide, at vi Katholiker kun i denne Betydning tale om vore Præster, og at vi ellers kun kjende een eneste Midler mellem Gud og os, vor Herre Jesus Christus.

---

### Vincentiusforeningen.

Foreningens ærede Medlemmer bedes efter Høimessen at give Møde i Forsamlingslocalet Søndagen den 2den November.

---

### Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 2den November. 22de Søndag efter Pintse. Sct. Ansgars Kirke:** Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt, efter hvilken den fjerde Bodspsalme „Miserere“ afsynges. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken.

**Mandagen den 3die November. Alle Sjæles Dag. Sct. Ansgars Kirke:** Kl. 6, 7 og 8 stille Messe. Kl. 10 høitidelig Sjælemesse. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 høitidelig Sjælemesse. — 4 Ti. Carl Borromæus, Biskop. 5. O. Zacharias og Elisabeth; Kl. 8<sup>1</sup>/<sub>4</sub> Messe for Ansgariusforeningens Medlemmer. 6 To. Leonard, Abbed. 7 F. Engelbert, Martyr; Kl 8<sup>1</sup>/<sub>4</sub> Messe for Medlemmerne af Broderskabet til Jesu guddommelige Hjerter; Kl. 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> Aften Broderskabsandagt. 8. L. Octav af Alle Helgeners Fest.

Søgnedagsgudstjeneste som sædvanligt.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 32. Søndagen den 9de November. 1873.

---

Indhold: Gjør den katholske Kirke sig skyldig i Procelytmageri? Degnen i Monagham. Päfven och Kejsaren. Kirkelige Efterretninger: Rom, Nederrhinen, Paderborn, Preussen, Cöln, Posen, Bern, Ungarn, England, Essen, Kjøbenhavn.

---

## Gjør den katholske Kirke sig skyldig i Proselytmageri?

En af de almindeligste Bebreidelser, som man gjør den katholske Kirke, og hvorved man søger at nedsætte den i anderledes troende Christnes Øine, bestaaer deri, at man beskylder den for Proselytmageri. Nedenstaaende Linier have derfor til Hensigt at vise, hvorvidt denne Paastand er sand og hvor liden Grund der er til, i denne Henseende at gjøre Kirken Bebreidelser. Ved Proselytmageri forstaaer man den ivrige Bestræbelse for at forskaffe den Tro eller Overbeviisning, som man selv bekjender sig til, en stedse større Udbredelse. Dette kan skee paa to Maader: man kan ved denne Bestræbelse udelukkende betjene sig af ædle og hæderlige Midler, eller ogsaa anvende List, Bestikkelse, Trudsel og lignende utilladelige Kunstgreb. Tager man Ordet i den sidste Betydning, hvad der i Regelen er Tilfældet, og

paastaaer man, at den katholske Kirke paa denne Maade gjør Proselyter, saa maa en saadan Beskyldning ubetinget regnes blandt hine skamløse Bagvaskelser, som man i vore Dage med sand diabolisk Løgnagtighed og Frækhed udslynger mod den. Forekaster man derimod Katholikerne Proselytmageri, fordi og for saa vidt som de ved hæderlige og aandelige Midler søge at forskaffe deres Religion Indpas og Udbredelse, saa maae vi rigtignok indrømme, at denne Paastand er fuldkommen sand. Men at bebreide dem dette, er jo at give dem et godt Vidnesbyrd. Thi hvo som er levende overbeviist om en Sandhed, eg veed, at den er af største Betydning for Menneskets timelige og evige Velfærd, maa i samme Grad, som han er opfyldt af oprigtig Kjærlighed til sine Medbrødre, ønske og arbeide paa, at hiin Sandhed vinde almindelig Anerkjendelse.

I denne Betydning var vor guddommelige Frelser Jesus Christus den allerstørste Proselytmager. Han siger om sig selv: „Jeg er dertil født, og dertil kommen til Verden, at jeg skal vidne om Sandheden“ (Joh. XVIII., 37); „Mig bør ogsaa for andre Stæder at prædike Evangelium om Guds Rige; thi dertil er Jeg udsendt“ (Luc. IV., 43); „Jeg har endnu andre Faar, som ikke ere af denne Sti, dem bør mig ogsaa at føre hid, og de skulle høre min Røst, og der skal blive een Hjord og een Hyrde“ (Joh. X, 16). Alle hans Anstregelser, alle hans Formaninger, alle hans Belærelser gik ud paa at vinde Menneskene for de Frelsens Sandheder, som han i sin himmelske Faders Navn forkyndte dem. Naar nu den af ham stiftede Kirke gjør det Samme, naar den udbreder sine Arme for at drage Alle til sig, naar den udsender sine Missionærer til alle Verdensdele for at samle Alle i den Faaresti, som Christus har indhegnet, naar dens Tjenere opbyde Alt for at føre deres Medbrødre, hvad enten de ere rige

eller fattige, dannede eller udannede, til den Naadekilde, hvor de finde det evige Livs Vand: er det da ikke, jeg vil ikke sige uchristeligt — men ligefrem ufornuftigt, at dadle den katholske Kirke fordi den gjør dette? Kan man forlange, at den ikke skal gjøre, hvad dens guddommelige Stifter har gjort, at den ikke skal efterkomme den Befaling, som Guds eenbaarne Søn har givet sine Apostle med de Ord: „Gaaer ud i al Verden, lærer alle Folk, døber dem i Faderens og Sønnens og den Helligaands Navn, og lærer dem at holde Alt hvad jeg har befaleet Eder“ (Matth. XXVIII., 19. 20)? Maae vi ikke meget mere sige, at det er Kirkens ligefremme Pligt, at arbeide paa sin Udbredelse? og naar et Religionssamfund ikke gjør dette, saa aflægger det allerede derved et uomstødeligt Vidnesbyrd om, at det ikke er Christi Kirke. Derfor skriver den lærde Protestant Richter i sin Bog (Kirchenrecht, 3. Aufl. p. 108): „Hertil — nemlig til at forhindre uberettigede Indgreb paa andre Confessioners Enemærker — hertil sigter ogsaa det i mange Statslovgivninger udtrykkeligt udtalte Forbud om Proselytmageri, d. v. s. Bestræbelsen, for ved verdslige Midler at forskaffe sin egen Kirke Medlemmer. Men ingenlunde kan det være forbudt en Kirkes Medlemmer, at søge ved Belærelse at vinde stedsse flere Tilhængere for det Frelsens Budskab, hvortil deres trøstefulde Forhaabninger knytte sig; dette er meget mere Virkningen af den efter Enighed stræbende levende Tro, og Kirkens væsentlige Opgave.“

Imidlertid er dette saa klart og ligger saa ganske i Sagens Natur, at Enhver, der blot overfladisk tænker herover, maa sande denne Paastand. Derfor har hiin Bagvaskelse om uhæderligt Proselytmageri, som man udslynger mod den katholske Kirke, en langt dybere Grund.

Alle Religionssamfund uden Undtagelse gjøre sig Umage for at vinde Terrain; thi deres Medlemmer føle vel, at dette er nødvendigt. Men medens den katholske Kirke opnaaer de heldigste Resultater, medens den fra Dag til Dag tager til i Anseelse og Udbredelse, og aarligt indlemmer flere Tusinder i sit Samfund, have de øvrige Confessioners Anstrengelser for at vinde Tilvæxt — i det Hele taget — kun et meget tarveligt Udfald. Tildeels kommer dette af, at der iblandt deres Medlemmer ikke findes tilstrækkelig Offervillighed, Iver og Begeistring, for at fremme deres Troes Udbredelse, men tildeels og hovedsagelig kommer det deraf, at deres Religion ingen Kraft har i sig selv; den bærer ikke den guddommelige Autoritets Segl, den kan ikke erobre tænkende Menne-skers Hjerter; skilt fra Livets sande Træ, fra Jesu Christi Kirke, ligner den en vissen Green, der ikke har Kraft og Saft til at frembringe nye Skud. „Dersom Herren ikke bygger Huset, da arbeide de forgjæves, som bygge derpaa“ (Ps. CXXVII., 1)\*). Hvad gjøre nu Mange af dem, der bekjende sig til disse Religionssamfund? De see, at den katholske Kirke fra Dag til Dag tager til

---

\*) For nogle Aar siden forlangte den preussiske Regering under Budgetforhandlingerne i Kamrene en bestemt Pengesum til at understøtte de protestantiske Missioner blandt Kafferne i Sydafrica. En Ikkekatholik optraadte og foreslog, at udlette dette Bidrag af Budgettet. Og hvorfor? Han sagde, at den protestantiske Mission dog ikke havde den mindste Fremgang, og at man ligefrem vilde kaste Pengene bort, dersom man vedblev at understøtte hine Missioner. Han tilføiede: „Naar der overhovedet skal være Tale om Missioner, saa maae vi henvende vore Øine paa Katholikerne; de og de alene forstaae at omvende Hedninger og udbrede deres Kirke.“ Han vidste rigtignok ikke, at denne Fremgang ikke saa meget er en Følge af Katholikernes Anstrengelser, som af Guds Velsignelse, der kroner deres Arbeider med heldigt Udfald; men selve Kjendsgjærningen maatte han dog indrømme.

og vinder stedse nye Medlemmer. Selve Kjendsgjeringen kunne de naturligviis ikke nægte; derfor søge de at gjøre den Maade mistænkelig, hvorpaa Kirken udbreder sig, jo længere jo mere. De støde da stærkt i Basunen, regalere deres Tilhørere eller Læsere med allehaande opdigtede og forslidte Fortællinger, tale idelig om Propaganda og Proselytmageri, idet de derved forstaae alle mulige uhæderlige Midler og nedrige Kneb, som Katholikerne efter deres Udsagn skulle betjene sig af, for at fange og bedaare deres Medmennesker, og troe ved saadanne Bagvaskelser at kunne berolige deres egen Samvittighed og frelse deres „gode Sag“. Men — for at gaac tilbunds i Sagen — hvad er det da for Midler, som Kirken anvender for at udbrede sig? Bruger den maa-skee Vold og Trudsel? Det kan ikke falde noget fornuftigt Menneske ind at paastaae dette, saa meget desto mindre, som næsten i alle Lande den verdslige Magt indtager en fra Dag til Dag mere tiltagende fjendtlig Stilling ligeoverfor den katholske Religion. Eller søger den ved Bestikkelse eller glimrende Tilbud at vinde nye Medlemmer? Man vise os et eneste Exempel i hele Kirkehistorien, hvor Kirken ved Penge har tilkjøbt sig Tilhængere; den har fra Begyndelsen af havt den største Afsky for en saadan Handel med udødelige Sjæle\*). Og fremdeles hvilke glimrende Tilbud kan Kirken i vore Dage vel gjøre? Er det ikke for de Fleste, ja næsten for Alle, i verdslig Henseende langt fordeelagtigere at

---

\*) Den 27de September 1852 stiftede flere indflydelsesrige Katholiker i England en Forening, hvis Formaal var, at beskytte fattige Katholiker mod det uchristelige og hjerteløse System, ved Penge at bevæge dem til at frafalde deres Religion og træde over til Protestantismen. Paa hvilken Side drev man her Proselytmageri ved uhæderlige Midler, paa Katholikernes eller Protestanternes?!

blive hvad de ere? Medens de som Protestanter eller Frimurere eller Fritænkere kunne gjøre den bedste Carriere, og sikre sig de virksomste Protectioner, tøve de desuagtet ikke med at løsrive sig fra alle, ofte endog de kjæreste Forbindelser, bekjende sig til den katholske Religion og afskjære sig saaledes frivillig Vejen til en glimrende Fremtid. Hvad bevæger dem da til at gjøre dette Skridt? Dog vel intet Andet end Sandhedens Magt!\*) Og hvad de Fattige angaaer, ere de maaskee bedre stillede som Katholiker end som Protestanter? I Regelen er det Modsatte Tilfældet; thi mange, saare mange Anderledes-troende trække deres Haand fuldstændig tilbage fra den, der gaaer over til den katholske Religion; og om Katholikerne endog understøtte deres Fattige og saaledes opfylde Apostlens Ord: „Gjører Godt imod alle, især mod eders Troesfæller“ (Gal. VI, 10), saa ere disse ubetydelige Almisser ofte ikke i Stand til at beskytte dem mod den bittreste Nød.

---

\*) Søger man imidlertid efter slaaende Exempler paa Proselytmageri ved glimrende Tilbud, behøver man kun at see hen til Reformatorerne. De udsendte deres Prædicanter til alle Lande og opfordrede Fyrsterne, Ridderne og Magistraten i alle Byer til at slutte sig til dem ved at tillade dem at rane al den Rigdom og alle de Skatte, som de katholske Kirker og Klostre vare i Besiddelse af. Følgen deraf var, at disse „Hædersmænd“ bleve ivrige Forsvarere af den nye Religion, men langt fra udmærkede sig ved en opbyggelig og christelig Livsvandel; tværtimod Mange bleve efter Luthers egen Tilstaaelse langt værre og ugudeligere end de før havde været. Hvo føler sig her ikke fristet til at tænke paa Matth. XXIII, 15: „Vee eder, I Skriftkloge og Pharisæere, I Øienskalke! at I drage om til Lands og Vands for at vinde een Tilhænger; og naar han er bleven det, gjøre I et endnu værre Helvedes Barn af ham, end I ere.“ Man kan ogsaa i vor Tid i denne Henseende henvise til den af engelske Rigmænd betalte protestantiske Propaganda i Sydeuropa, især i Italien!

Nej, den katholske Kirke gjør sig ikke skyldig i Proselytmageri i den Forstand, at den betjener sig af uhæderlige Midler for at vinde nye Medlemmer. I denne Henseende kunde mange af dem, der bekjende sig til andre Confessioner og nu bagtale vor Kirke, med langt større Ret slaae sig for Brystet og sige: „Jeg er den Skyldige“; men de glemme det bekjendte Ordsprog: „Hvo som selv sidder i et Huus af Glas, skal vogte sig for at kaste Steen paa Andre.“ De Grunde, der forskaffe vor Kirke fra Dag til Dag en større Udbredelse, ligge i det guddommelige Præg, som er udbredt over dens Troessandheder, dens trøsterige Sacramenter, dens opbyggende og opløftende Gudstjeneste. Den katholske Kirke søger kun ved aandelige og hæderlige Midler at drage Alle til sig; og naar den ad denne Vei, ad Overbeviisningens Vei, fra Dag til Dag vinder Terrain, saa ligger deri et fuldgyldigt Vidnesbyrd om dens guddommelige Indstiftelse. At bebreide Kirken et saadant Proselytmageri, er eensbetydende med at yde den den største Roes.

x . . .

## Degnen i Monaghan.

Fortælling efter det Engelske.

Der gaves sandelig ingen særere, ingen mere fortrædelig og onskabsfuld Fyr i den lille irske By Monaghan, end Degnen, Elp Verren. Siden Mands Minde havde Ingen nogensinde af denne Elp faaet et høfligt Svar paa et høfligt Spørgsmaal; og aldrig viste han sig i slettere Lune, end naar han stod foran Kirkedøren og ventede paa et Brudetog; skulde han derimod holde en Grav i Beredskab, saa kviddrede han som en Faarekylling. Det

gjaldt for et slet Varsel, om Morgenen først at træffe sammen med Elp Verren, og om Natten vilde et Spøgelse have været ligesaa velkomment som han. Han syntes aldrig at være tilfreds med sig selv, og stod ganske vist i den daarligste Forstaaelse med alle Andre. Han boede i en Krog af det gamle Klostertaarn paa Kirkegaarden sammen med en ondskabsfuld Kat og en knurrende Spids som Stuekammerater. Saaledes havde Elp Verren i mange Aar henlevet Vinter og Sommer — en fortørret, udtæret Mumie — og sad nu Nytaarsnat, da vi indføre Læseren hos ham, imellem Hunden og Katten foran den blussende Kaminild.

„Nu begynde disse Døgenigte strax at hale i Klokketougene“, sagde den lille vindtørre Mand; „det maa allerede snart være Midnat: Klokken er lige over Vinduet; hm! jeg vilde ønske, at Taarnet styrtede sammen over dem!“

Og Elp knurrede, som den lille Hund, af Fornøielse ved Tanken om de stakkels Drenges Skræk, dersom Klokkestolen saaledes pludselig kom og overrumplede dem.

„Ho, ho, ho, ho!“ lød det gule, rynkede Ansigt; „ho, ho, ho, ho!“ lød det tilbage igjennem det gamle Taarn, fra Gravhvælvingerne og fra de sammenstyrtede Steendynger — „ho, ho, ho, ho!“ lød det til begge Sider — og Elp saae sig om efter sin Hund og efter sin Kat, om den dæmoniske Latter vel udgik fra dem. Men Katten begyndte just paa ægte Katteviis at vadske sine Øine klare, og Spidsen stirrede uafsladelig ned i Flammerne.

„I have vel ikke leet?“ spurgte Elp, som for første Gang i sit Liv følte en saadan Gysen, at han af bitter Angst begik den Daarskab, at henvende et Spørgsmaal til sine ufornuftige Kammerater.

„Eller var det dog Eder?“



„Har Du hørt saa galt!“ svarede Hund og Kat eenstemmigt. Og atter lød det „ho, ho, ho, ho!“ fra Hvælvingerne og fra Ruinerne ind i det lille Kammer.

„Ho, ho, ho, ho!“

„Det var Uret af mig, at ønske Nogen Ondt“, sagde den forskrækkede Elp Verren.

„Det har Du allerede gjort meget ofte, Elp“, bemærkede Hunden og Katten. „Denne lille Forseelse er ikke noget Nyt for Dig. Men hør efter, om det nu er os, som lee!“

Atter lød den uhyggelige Latter igjennem det gamle Taarn, indtil den fra de dybeste Grundmure syntes at stige høst op i det skumle Værelse, og med sine Svingninger rystede Luften rundt omkring. Elp blev greben af en sælsom Lyst til ogsaa at lee, og han istemmede det afskyelige Chor. Pludselig holdt han inde; og ligesaa pludseligt blev der Taushed rundt omkring ham. Elp Verren saae sig bestyrtet om; men der var Ingen uden Hunden og Katten, og aldrig sad et anstændigere Par fredelige Huusdyr foran Ilden end disse to. Katten snurrede og Hunden sov, som vel opdragne Katte og Hunde altid skulde gjøre. I Kaminen blussede og flammede det lystigt, og den gamle Mands forskende Øine kunde ikke opdage noget Paafaldende. Og dog var hans Aand urolig: Elps Samvittighed vilde ligesaalidt som andre Folks atter lade sig berolige nu da den engang var vaagnet op af Syndesøvnen.

„Det er meget mærkværdigt“, sagde Elp, „men jeg kunde sværge paa, at de drive Gjæk med mig; og dog, see engang paa — hvem skulde troe, at nogensinde et Smil var fløiet over dette Hundefjæs, eller havde fortrukket denne Kats stygge Snude? Men jeg veed, hvad jeg vil gjøre: jeg vil hænge Hunden og drukne Katten, allerede ganske tidlig i Morgen, saafremt jeg lever.“

„Han vil hænge Dig!“ sagde Katten.

„Han vil drukne Dig!“ sagde Hunden.

„Ho, ho, ho, ho!“ klang det paany som besat og i den samme Tone som før.

„Allerede ganske tidlig i Morgen, saa fremt han lever“, gjentog de eenstemmigt.

Nu vilde vist Ingen finde det hyggeligt, saaledes fra høire og venstre at see sig attaqueret af Hund og Kat, og Elp Verren besluttede allerede at tage Farten ud af Kammerdøren for at undflye Stedet, hvor disse forfærdelige Ord og Toner lode; men da Elp vilde staae op, saae han sig ude af Stand til at røre et Lem, og Latteren gjorde sin sædvanlige Runde, som om fyrgetyve Bajadser vare optraadte for fuldt Huus.

„Hvor taabeligt af Elp Verren at troe, at han lever til i Morgen!“ vedbleve de uhyggelige Talere. „Uhrets Visere pege paa det gamle Aars sidste Time; og førend det nye begynder, ville vi gjøre vor Pligt, hvis Ingen beder for Elp Verrens Vel!“

(Fortsættes.)

---

## Påfven och Kejsaren.

---

Följande bref hafva blifvit vexlade mellan Hs. H. Påfven Pius IX. och Hs. Mt. Kejsar Wilhelm af Tyskland. Hs. Hel. skrifver:

Vatikanen, den 7de Augusti 1875.

„Sire!

„Alle de mått och steg, som Ed. Mts. regering sedan någon tid har vidtagit, hafva allt mer och mer till ändamål att tillintetgöra Katholicismen. När jag frågar mig sjelf, hvilka orsaker ha kunnat föranleda dessa stränghetsåtgärder, måste jag erkänna mig icke att kunna finna någon enda. På en annan sida säger man mig, att Ed. Mjt. icke gillar sin regerings handlingssätt och klandrar

strängheten i de åtgärder, som af densamma blifvit vidtagne mot den katholska religionen. Men om det är sant, att Ed. Mjt. icke gillar dem (och de bref, som Ed. Mjt. fordom har sändt mig, synas mig tillräckligt bevisa, att Ni icke kan gilla hvad som nu tilldrager sig); om, säger jag, Ed. Mjt. icke gillar, att Dess regering fortsätter att gå allt längre och längre i sina stränghets åtgärder mot Jesu Christi religion, och att derigenom tillfoga denna religion en så alvarsam skada, skall icke Ed. Mjt. då komma sjelf till den öfvertygelsen, att dessa åtgärder icke hafva någon annan verkan än att undergräfvat Dess egen thron? Jag talar med öppenhet, ty mitt banér är Sanningen. Jag talar för att uppfylla en af mina pligter, som består uti att säga sanningen till alla, och till och med till dem, som icke äro Katholiker, ty alla de, som hafva mottagit dopet, höra Påfven till, på hvad ståndpunkt man ställer sig, och på hvad sätt det vara må, utan att jag här har att förklara mig i detta hänseende. Jag är öfvertygad, att Ed. Mjt. skall upptaga mina anmärkningar med sin vanliga godhet och vidtagna de mått och steg, som äro nödvändiga i närvarande förhållande. I det jag anhåller, att Ed. Mjt. mottager uttrycken af min tillgifvenhet och min aktning, ber jag Gud omfatta Ed. Mjt. och mig med samma barmhertighet.“

Pius IX.

Kejsarens svar är af följande lydelse:

„Berlin, den 3dje September 1873.

„Jag glädjer mig, att Ed. Helighet gjort mig den äran att likasom före skriva till mig. Jag glädjer mig deråt så mycket mera, som Ni derigenom förskaffar mig tillfälle att beriktiga de misstag, som, enligt Ed. Helighets bref af den 7. Augusti, måtte förekomma i de rapporter, hvilka blifvit eder tillstända rörande de tyska förhållandena. Om de rapporter, som blifvit afgifna till Ed. Helighet, icke innehölle annat än sanningen, så hade Ed. Helighet icke kunnat tänka, att min regering följde en väg, som icke vore gillad af mig.

„Våra staters grundlag är sådan, att det icke kan vara sålunda, ty lagarne och regeringsåtgärderna erfordra i Preussen mitt kungliga samtycke. En del af mina katholska undersåter hafva, till min stora ledsnad, sedan trenne år tillbaka organiserat ett politiskt parti, som söker att rubba, genom

sina mot staten fiendtliga intriger, den religiösa fred, som herskar i Preussen sedan flera sekler. Olyckligtvis hafva flera katolska prelater icke allenast gillat denna rörelse, utan ännu ytterligare deltagit deruti ända till att öppet motsätta sig de bestående lagarne.

„Eders Helighet torde hafva bemärkt, att liknande händelser för närvarande tilldraga sig i flera europeiska och i några transatlantiska stater.

„Jag har icke att här undersöka de orsaker, som kunna förmå presterna och de trogna af en bland de christna religionerna att understödja fienderna till hvarje ordning i deras kamp emot staten; men det är min pligt att beskydda freden och att upprätthålla aktningen för lagarne i de stater, hvilkas styrelse blifvit mig anförtrodd af Gud. Jag känner, att jag är skyldig Gud räkenskap för det sätt, hvarpå jag uppfyller denna kungliga pligt. Jag skall försvara ordningen och lagarne i mina stater, så länge som Gud förlänar mig makten.

„I min egenskap af christen monark är jag till min stora ledsnad tvungen att äfven uppfylla denna kungliga pligt mot en Kyrkas tjenare, hvilken, förmodar jag, icke mindre än den evangeliska kyrkan, erkänner förbindelsen att lyda den verldliga makten såsom en emanation af den gudomliga vilja, hvilken är oss uppenbarad. Ett visst antal prester, som äro underkastade Ed. Helighet, förneka i Preussen till min stora ledsnad den christna läran i denna punkt och sätta min regering, som stödjer sig på den stora majoriteten af mina folk, såväl katoliker som evangeliska, i nödvändigheten att genom timliga medel öfvervaka lagarnes iakttagande.

„Jag älskar att hoppas, det Ed. Helighet, en gång under rättad om sakernas verkliga tillstånd, skall behaga använda sin myndighet, för att göra slut på en agitation, som drifves till fördel för en beklaglig förfalskning af sanningen. Jesu Christi religion har, jag svär Ed. Helighet det inför Gud, ingenting att göra med dessa intriger; det är på samma sätt med sanningen, och jag ställer mig utan något förbehåll under dess banér, som af Ed. Helighet åberopats.

„Ed. Helighets bref innehåller ännu en sats, hvilken jag icke kan låta passera utan protest, ehuru densamma icke hvilat på felaktiga rapporter, utan på Ed. Helighets tro. Enligt denna sats skulle hvar och en, som mottagit dopet, höra påfven till. Men den evangeliska tron, som jag likasom mina förfäder bekänner med flertalet af mina undersåter, såsom Ed. Helighet

torde veta, tillåter oss icke att antaga, i vårt förhållande till Gud; någon annan medlare än vår Herre Jesus Christus. Denna skiljaktighet i lära hindrar mig icke från att lefva i fred med dem, som icke dela vår tro, och att anhålla, att Ed. Helighet mottager uttrycket af min personliga tillgifvenhet och aktning.“

Wilhelm.

(Slutas.)

### Kirkelige Efterretninger.

**Rom**, 13de Octbr. Jesuiternes P. General har nu modtaget Regeringens Befaling, inden den 20de at rømme alle Huse, som tilhøre Jesu Selskab. Da han efter Klosterophævelsesloven gjør en Undtagelse fra de andre Ordeners Generaler og Superiorer, saa rammer ham og alle Patres den samme Skjæbne, og saavel Klosteret „al Gesu“ som ogsaa den Deel af Collegium Romanum, som hidtil har været dem forbeholdt, maa uden Ophold rømmes. Maaskee have vi i denne rigorøse Anordning den første Frugt af det, som i Berlin er blevet afgjort mellem de piemontesiske og preussiske Ministre. Forelæsningerne, som hidtil ere blevne holdte i Collegio Romano, fortsættes i Collegio Germanico.

— Maalet nu er fuldt! Ogsaa denne Gang have Jesuiterne den Ære at være de Første i Rækken. Alle deres Klostre ere ophævede, og Generalen er reist til Belgien, hvor han er født. — Derefter faldt Franciskanernes store Kloster paa Capitolet Ara Coeli, senere Dominicanernes Kloster Maria sopra Minerva, S. Francesco i Ripa, S. Riagio og Carlo a laterani, S. Maria i Transpontina, S. Cæcilia og S. Orsola.

— Jesuiterne ere de første, som blive rammede af de nye Lov. Sidste Løverdags kom flere Hundrede Mennesker til Pater Generalen for at forsikre ham om deres Deeltagelse, og de katholske Magters Gesandter, som ere repræsenterede ved den h. Stol, have modtaget deres Landsmænd iblandt Jesuiterne. 4 unge Mænd af det høiere Aristokrati forlade i disse Dage Rom, for i Udlandet

at træde ind i Jesu Selskab. Man venter paa, om ogsaa den berømte Astronom L. Secchi bliver bortviist fra det Observatorium, hvilket han har gjort berømt ved sine mangfoldige videnskabelige Opdagelser

— Den piemontesiske Regering har rigtignok ikke voget at bandlyse den berømte Astronom, P. Secchi, men anmodet ham om at bibeholde Observatoriets Styrelse. Pateren har forelagt Paven og sine Foresatte denne Sag, og erklæret, foreløbig at ville blive i Collegio Romano. Tillige protesterer han for sit Vedkommende mod Klosterets Ophævelse, og reserverer de Rettigheder, som den hellige Fader og han selv har til de astronomiske Instrumenter, da Paven har anskaffet den største Deel af dem for sine Privatmidler, og han selv Eier det Øvrige.

**Nederrhinen.** Den bekjendte Opdragelsesanstalt i G a e s d o n c k, Collegium Augustinianum, er den 3. Octbr. bleven lukket paa Regeringens Befaling. Anstalten, som underviste Eleverne i de 5 øverste Gymnasialclasser, talte 12 Lærere og i den sidste Tid 137 Elever. Den var grundlagt af den høisalige Biskop af Münster, J o h a n n G e o r g, som med særdeles Omhu altid søgte at fremme samme. I Spidsen for Anstalten stod Hr. Rector Dr. P e r g e r, almindelig bekjendt som en udmærket Pædagog og Lærer; han styrede den lige fra Begyndelsen af i 24 Aar. Enhver, som kjender lidt til Anstaltens velsignede Virksomhed, veed, hvor mange Hundreder af Præster og Lægmænd der i den have faaet en udmærket religiøs og videnskabelig Dannelse. Smerten over dette Tab er stor og almindelig blandt Katholikerne.

**Paderborn,** 1ste Octbr. Efterat Professorerne ved den philosophisk-theologiske Lærestanstalt siden den 1ste Juli ikke mere have faaet deres Gage udbetalt, skulde ogsaa deres Embedsboliger idag fratages dem. Indgangene til Høresalene bleve forseglede; men Professorerne erklærede, at de ikke uden retslig Dom vilde forlade deres Embedsboliger; hvorpaa man foreløbig lod dem forblive i samme.

— Biskop Konrad Martin er af Kredsretten dømt til en Mulct af 200 Thaler eller 6 Ugers Fængsel, fordi han uden Regeringens Tilladelse har beskikket en Sognepræst i Alme.

**Preussen.** I Rhinland og Westphalen følger den ene Katholikforsamling paa den anden under den talrigste Deeltagelse fra Befolkningens Side. I een Uge fandt saadanne Forsamlinger Sted i Siegburg (4000 Personer), Mayen, Altenahr (2000 Pers.), Marialinde, Oberkassel, Hoven, Vallendar, Rhens, Erkelenz, Soest (3000 Personer).

— I Konitz har den gammelkatholske Gymnasiallærer Moissistzig paa Dødssengen udsonet sig med den katholske Kirke, og døde rolig i Herrens og Kirkens Fred.

**Cöln.** Ærkebiskop Paulus er den 23de October sex Gange dømt til enten at betale for hver Gang 200 Th. eller til Fængsel i 2 Maaneder. — Biskoppen af Trier har paa samme Maade som Ærkebiskoppen beskikket ikke alene 6, men 60—70 Præster; han bliver altsaa rimeligviis dømt enten til 12,000 Th. eller til 10 Aars Fængsel!

**Posen,** 23de Octbr. Idag kom Executoren til det biskoppelige Palais og forlangte at tale med Ærkebiskoppen. Da Lægen imidlertid udstedte et Vidnesbyrd om, at Ærkebiskoppen var farligt syg, indskrænkede han sig til at lægge Beslag paa Ærkebiskoppens Vogn og begge hans Heste. Denne Execution fandt Sted, fordi Ærkebiskoppen nægtede at betale de første 200 Th., som han er dømt til at bøde.

**Bern.** Regeringen har decreteret, at ikke alene de 69 Sognepræster, men ogsaa deres Vicarer skulle forlade deres Præsteboliger.

**Ungarn.** Ærkebiskop Haynald har givet 40,000 fl. til i Theresiopel at oprette en Pigeskole, som skal styres af Nonner. Men Byraadet besluttede, at der ikke maa indrettes noget Kloster i Byen. Man seer, at disse Herrer gjøre Fremskridt i Retning af preussisk Frihed!

**England.** I Dublin ere de irske katholske Biskopper forsamlede, for at raadslaae om Stiftelsen af et romersk-katholsk Universitet. 200,000 Pd. Strl. ere allerede samlede dertil. 100,000 ere tilstrækkelige for Bygninger og Anlæg; de andre 100,000 skulle sættes paa Rente. Alle Omkostninger anslaaes for hvert Aar til 15,000 Lstr., saa at der altsaa mangler endnu 11,000 for Inventar, hvike dog let kunne dækkes ved frivillige Bidrag.

**Essen.** Katholikforsamlingen i Maintz holdt den 12te her sit Møde, som var ualmindelig stærkt besøgt. Henved 6000 Mennesker vare tilstede, flere Tusinde forlode den store Sal, fordi de ikke kunde finde Plads til at høre Talerne.

**Kjøbenhavn.** Mangel paa Plads nødte os til i forrige Nr. at udelade en Note til Beretningen om den h. Faders Brev til den tyske Kaiser og dennes Svar paa samme, angaaende den Yttring, at enhver Døbt staaer i et vist Forhold til den katholske Kirke og Paven. Vi hidsætte den derfor her:

„Meningen med det besynderlige og i vort Sprog halvt latterlige (ogsaa af de herværende Aviser brugte) Udtryk: „hører Paven til“, er simpelthen den — at, da der kun er een Kirke og een Daab, og alle christelige, fra den katholske Kirke adskille Religionssamfund døbe med den katholske Kirkes Daab, saa bekjende de dermed factisk, at de ville ansees for at høre til den ene katholske o: almindelige, for hele Verden bestemte Kirke, og staae saaledes i et vist, af dem selv anerkjendt Forhold til dens Overhoved.“

Red. Anm.

### Sanct Andreas-Kirken.

paa

Ordrupshøj ved Kjøbenhavn.

Eftermiddagsgudstjenesten om Søndagen afholdes for Eftertiden ikke længere Kl. 5 $\frac{1}{2}$ , men Kl. 4 $\frac{1}{2}$ .

### Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 9de November.** 23de Søndag efter Pintse. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken, Kl. 5 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — 10. M. Andreas Avellinus, Bekj. 11. Ti. Martin. Biskop. 12. O. Martin, Pave og Martyr. 13. To. Stanislaus Kostka, Bekj. 14. F. Didacus, Bekj. 15. L. Gertrud, Jomfru og Ab.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løvedag Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løvedag Aften Kl. 5—8. — I Capellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 33. Søndagen den 16de November. 1873.

---

**Indhold:** Om den sande Kjærlighed. Degnen i Monaghan. Påfven och Kejsaren. Dr. Arthur Hagers (fhv. luthersk Præst) Aphorismer. Kirkelige Efterretninger: Rom, Heiligenstadt. Brüssel.

---

## Om den sande Kjærlighed\*).

Vor Kjærlighed skal ikke bestaae i Ord, siger den h. Apostel Johannes, men den skal være sand og vise sig i Gjerningen. (I Joh. III, 18.)

Stedse og overalt har Kjærligheden været æret i Verden, under hvilket Navn den end viste sig. Hvad enten den kalder sig Enighed, Venskab eller Broderskab osv., Menneskene velsigne disse Navne. Hvo har nogensinde foragtet dette Hjerternes Baand? Gives der vel noget Menneske, som, hvor lavt han end maatte staae, aldrig i sit Liv har søgt Kjærlighed?

Ulykkeligviis forlanger og søger Verden Enigheden udenfor dens Element. Den finder den da enten slet ikke, eller ogsaa finder den kun den Forening, hvis sørgelige Baand frembringe Hjerterets Vildfarelser, Hjerterets Sønderrivelse; den Forening, som istedetfor at styrke Mennesket, gjør ham til Slave, fører ham ad Lastens

\*) Af „Association des familles“, p. P. Francog.

Vei og derfra til hans evige Fordømmelse. Dette er de sørgelige Frugter af en falsk Forening.

Den sande Enighed, som ikke er andet end den gjensidige Øvelse af den christelige Kjærlighed, maa være grundet mere paa Tro og Fornuft, end paa Kjød og Blod. Den stammer fra Dyden, som ene kan vedligeholde den. Uden Dyd kan den aldrig være enten sand eller varig, ei heller lykkelig, thi hvor Dyden ikke hersker, der indtager Lasten dens Plads, og efter sin Natur fører Lasten kun Forstyrrelse, Uorden og Ulykke med sig.

Naar Kjærligheden i en Familie er sand, viser den sig i Gjærningen; men i hvilke Gjærninger da? Er det i de ydre Beviser paa Følelser, som Verden er saa ødsel med? Apostlen Johannes siger, at vi ikke skulle elske hverandre med Ord. Er det da i de Venskabsbeviser, som Verden skatter saa høit, saasom Udmærkelser, Fornøielser eller Rigdommens Goder? O, hvor er dog alt dette i sig selv forfængeligt! Jesus, Menneskenes fuldkomneste og bedste Ven, han, hvis Fryd det var at leve iblandt dem. han, som kunde forskafe dem alle disse Fordele, uden nogensinde selv at blive fattig, han har aldrig lovet dem noget Saadant; tvertimod drog han steds sine fortroligste Venner bort fra det. Men derimod har han, for at give os Alle det sande og følelige Beviis paa sin uendelige Kjærlighed, arbeidet hele sit Liv og udgydt sit Blod for at skaane os for Helvedes Lidelser, og for at aabne os Himlen, og til os Alle siger han: „Elsker hverandre, ikke saaledes som Verden elsker, men saaledes som Jeg har elsket Eder?“ Det vil sige, at ligesom han, skulle ogsaa vi indvie hele vort Liv til at befordre hverandres Frelse, til at hjælpe og opmuntre hverandre paa Veien til Himlen, hvor Hjerternes Forening og Familiernes Lykke skal fuldkommes og vare i al Evighed.

Grunden hertil er, at, jo større og oprigtigere vor

Kjærlighed til vore Brødre er, desto mere maa den føre os til at drage dem bort fra Ulykken, og til at forskaffe dem det størst mulige Gode; men hvilken Ulykke er da større end den evige Fortabelse? og hvilket tænkeligt Gode kan paa den anden Side sammenlignes med den evige Lyksalighed i Himlen?

Og dog, hvor sjældent finder man et Exempel paa denne sande Forening i Verden! hvor hyppigt derimod Lasten og Ulykken! Man fristes til at sige, at Størstedelen af Menneskene nutildags kun lever, saa at sige for at sammensværge sig til deres evige Fortabelse. Thi, for her kun at tale om de christelige Familier: hvor mange Fædre og Mødre tænke ikke ene paa at give deres Børn en verdslig Opdragelse, i hvilken Religionen kun forekommer som en ufrugtbar Biting, paa at give dem timelige Goder, som, uden Dyd, i deres Hænder kun ville blive Midler til Forsyndelse og til Ulykke! Hvor mange Andre have ikke, ved at forglemme deres religiøse Pligter, ja maaskee ved den Skandale, som de ved deres Opførsel og Ord have foraarsaget, kvalt de Dydens Spirer i disse unge Hjerter, som Daabens Naade og den første h. Communion havde nedlagt i dem! Kan man da undre sig over, at disse Børn, i Stedet for, alt som de voxede til, at fremmes i Viisdom og Naade for Gud og Mennesker, gjorde Fremskridt i Ondskab og Vanartethed? Kan man undre sig over, at Lasten, idet den skrider fra det ene Medlem af Familien til det andet, undertiden fører hele Husets Ruin med sig?

Dersom vi i Sandhed elske vor Næste, bør vi derfor overalt og fremforalt, ved vore Ord, vort gode Exempel og ved alle mulige Midler søge at føre ham paa Dydens Vei, eftersom Dyden alene er i Stand til at gjøre ham lykkelig. Thi hvad nyttede alle de Æresbeviisninger og alle de Goder, som vi kunde forskaffe vor Broder, naar det skete paa hans Sjæls, paa hans evige Lyksaligheds

Bekostning? Hvortil nyttede alle ydre Beviser paa vor Kjærlighed, alle Bevidnelser af vor Æmhed ham, naar vort Exempel førte ham til Lasten og styrtede ham i den evige Afgrund? Nei visselig var den uskyldige Abel, som udaandede under Brodermorderen Kains Haand, ikke saa ulykkelig som det Barn, i hvis Sjæl Naadens Liv udslukkes som Følge af dets Forældres Feil, som det Lem af Familien, der er gaaet tabt som Følge af sin Broders slette Exempel. Man maa have tabt Troen, for ikke at kunne forstaae og dybt føle dette.

O lader os være gode, lader os være dydige og fulde af virksom Iver for hverandres Frelse! Kun saaledes ville vi begynde at smage den sande Lykke, som Gud har lovet sine Børn: dens Begyndelse i dette og dens evige Fylde i det andet Liv. Og i Sandhed, naar Gud i en saa høi Grad har viist, hvormeget han elsker Enighed i Familiernes, naar han har gjort den til en saa ufravigelig Pligt, naar han har viist saa stor Streng-  
hed mod Overtræderne af denne Lov: hvilke Naadevirkninger af den guddommelige Godhed tør da ikke den Familie vente, hvor denne Hjerternes Forening hersker i hele sin Reenhed? Hvilke Velsignelsens Skatte vil Gud ikke udgyde over den!

Besjælede af denne stedse virksomme og tiltagende Kjærlighed, som Himlen indgyder dem, ville Familiens Medlemmer da med Glæde udføre alle deres Pligter, de ville med Lethed finde Leilighed og Midler til at belære, til at opbygge, og til gjensidigt at vise hverandre alle mulige Tjenester; thi Kjærligheden er uegennyttig. „Elsker, siger den h. Augustinus, og gjører da hvad I ville!“ thi den christelige Kjærlighed giver mere Lys til at erkjende vore Pligter, mere Kraft til at opfylde dem, end alle Verdens Bøger og Taler kunne give.

Af denne sande Kjærlighed fremgaaer endvidere

ganske naturligt den *Ædelmodighed*, som lærer os at tilgive hverandre de *Ufuldkommenheder*, som den menneskelige *Svagthed* ikke stedse kan vide sig sikker for; den vænner os til med *Blidhed* at taale og rette hverandres *Feil*; den frembringer den rette *Forstaaelse* mellem os, og den uforlignelige *Fred*, som er den største *Skat* der findes paa *Jorden*; fra den stammer den *Harmoni*, som bragte den kongelige *Prophet* til, henrykt og beundrende at udbryde i de Ord: „Hvilken *Lykke*, hvilken *Sødhed* er det ikke for *Hjertet* at leve i fuldkommen *Enighed* med *Brødrene!*“

Og naar denne *Enighed* i en *Familie* vedligeholdes ved *Bønnen*, vil den *Lykke*, som den frembringer, være saa sikker, at hverken *Verdens Angreb*, eller *Helvedes Snarer*, eller *Lykkens Omskiftelser*, eller selv *Døden* nogensinde ville kunne forstyrre den. Thi hvad formaaer *Verden* og *Helvede* overfor en *Familie*, som *Gud* velsigner og beskytter? Alle timelige *Omskiftelser* og *Onder* knytte kun en saadan *Forenings Baand* stærkere og stærkere, idet de om muligt forøge den inderlige *Kjærlighed* mellem dens forskjellige *Medlemmer*. Og er ikke en *Faders*, en *Moders*, en *Broders* eller *Søsters Død*, naar deres *Liv* har været besjælet af en saa opbyggelig og reen *Kjærlighed*, er den ikke fuld af *Haabets Trøst* for de *Efterlevende*? thi *Døden* adskiller ikke længe de i *Christus* forenede *Hjertes!*

Dog, al den *Trøst* og *Lykke*, som *Enigheden* er i *Stand* til at frembringe paa *Jorden*, er næsten *Intet* mod den *Belønning*, som *Gud* har forjættet hisset. O, var det mig givet at kunne skue ind i *Himlene*, og vise *Eder* den evige *Løn*, som venter *Eder!* Kunde jeg dog lade *Eder* see alle dem, som allerede have opnaact *Himlens Herlighed* og dens evige *Fryd!* Hvo kan nogensinde i dette *Liv* fatte al den *Lykke*, som disse *Fædre* og *Mødre*, disse *Brødre* og *Søstre*, der ere forenede i

Himlen, for aldrig mere at skilles, nyde hos Gud, hos Ham, som er det evige Midtpunkt for al Herlighed, for al Glæde, for dette Hav af Salighed, som den h. Paulus, denne store Helgen, ikke formaacede at beskrive!

### Degnen i Monaghan.

Fortælling efter det Engelske.

(Fortsættelse fra Nr. 52.)

Elp Verren hørte sin Dødsdom. Kold Sved bedækkede hans Pande og faldt i store Draaber ned paa hans rystende Hænder. Hunden ved hans Side voxede til en Løve, og Katten syntes større end den største Tiger. Synet af dem virkede ingenlunde beroligende paa Degnens ophidsede Livsaander.

„Ho, ho! Mester Elp“, sagde det værdige Par, „ho, ho! I mangt et langt Aar have vi været Dine eneste Kammerater. Nid og Misundelse har Du døbt os, og Du har kaldt os ved vort rette Navn. Vi have siddet med Dig ved Arnestedet; vi ere gaaede ud med Dig og hjem ved Din Side. Overalt, hvorhen Du er gaet, have vi ledsaget Dig Skridt for Skridt. Os har Du opdraget og holdt i Ære fremfor alt Andet — og nu ville vi betale Dig den fortjente Løn; medmindre Nogen skulde bede en from Bøn for Dig, førend de tredive Minuter ere udløbne. Men En eller Anden vil ganske vist bede for Dig, Elp, eller er det maaskee ikke saa?“

Og atter istemte de S sammensvorne deres Latter: det var jo dog en uhyre morsom Tanke den, at Nogen skulde falde paa at bede for Elp. Latteren fordoblede sig; indtil tusinde Stemmer syntes at gjenlyde i den gruelige Concert, og det var som om hele Rummet ry-

stede ved de skjærende Accorder. Som et Lyn slog den bittere Ironi i hine Ord den stakkels Elp Verren. Fra Drenggeaarene af havde Elp aldrig gjort sig skyldig i en god Gjerning: Bevidstheden herom opfyldte ham nu med Fortvivelse. Han havde rost sig af sin Uvenlighed imod sine Medmennesker, gottet sig ved deres Smerte, haanet deres Sorg. Naar Nød og Bedrøvelse hjemsøgte Naboerne, løe Elp; naar Sygdom eller Død holdt sin Høst iblandt dem, saa jublede Elp. Oldinger og Krøblinger, der bade ham om en Almisse, svarede han med Forbandelser; Tiggere og Børn, der henvendte sig til ham om Hjælp, skræmmede han ved sine Trudsler, og der var da Ingen paa Jorden, der vilde have foldet Hænderne for Elp, ja han selv havde for længe siden glemt at opløfte sit forstenede Hjerte til Himlen. Degnen overveiede Situationen fra alle Sider, og kom snart til den trøstesløse Slutning -- en frelsende Forbøn turde han paa ingen Maade gjøre sig Haab om; og nu var der kun en kort Frist af tredive Minuter!

„Ikke tredive Minuter, Elp“, sagde de rastløse Fjender, idet de berigtigede hans skjulte Tænker, „ikke tredive Minuter. Du skal see, det er betydelig kortere. Du har overveiet Sagen, Mester Elp, og tænkt meget, siden vi sidste Gang løe. Men lad Dig ikke anfægte af det. Tyve Minuter er en lang Tid. Tænk bare! Samfulde tyve Minuter har Du endnu og sikkert ville alle Fromme i denne By ligge paa deres Knæ for Din Skyld, førend Klokkerdrengene begynde deres Spektakel. Alle bede for en Menneskeven, som Du, Elp, deres bedste, deres høimodigste Velgjører! Du veed, vi holde af at skjemte; men det maa ikke forskrække Dig. Du har jo aldrig været bange; det er godt nok for andre Folk, men ikke Noget for Dig.“ Det var Elp paafaldende -- trods al sin Angst kunde han ikke lade være med at gjøre Bemærkninger --, at hans synlige Kamme-

rater skjøndt de stedse talte paa een Gang, dog kun havde een Stemme; og denne ubegribelige Eenstemmighed vilde slet ikke behage ham. Langt hellere havde han hørt dem tale hver i sin Mundart.

„Du er dog en underlig Fisk!“ vedbleve de. „Du har sparet Noget sammen, Elp — lagt en smuk lille Sum op af Dine Indtægter, og Folk ville sikkert bede for Dig, naar de have tiltraadt Din Arv; dog det er sandt; det kan jo ikke skee før Midnat, og heller ikke i Morgen, men naar de have begravet Dig, saa tage de nok Mod til sig og søge efter Pengene; thi de vide, at Du er en Gnier, og saa vil der ganske sikkert ogsaa blive bedet for Dig.“

Een Ting var afgjort, nemlig den, at det Taabelige i et saadant Haab var Elps snakkesalige Ledsagere ligesaa klart som ham selv, og at han gjerne havde givet Afkald paa deres lede Trøst. Endnu om Morgenen havde han truet en fattig Dreng med Tugthuset, som med en from Velsignelse bad ham om en Skilling, og Drengen var gaaet skrigende bort. Elp havde seet efter ham, hvorledes han var løbet hen til en lille, forfalden Hytte, hvor man havde givet hans Moder, der var Enke, Huusly, indtil Eierne bestemte sig til at lade Huset nedrive, for at bygge paa Grunden. Og saa havde Elp gnedet sine Hænder; havde dog hans barske Affærdigelse betaget Drengen al Lyst til tiere at bede om Noget! Ak, havde den Lille blot nu været tilstede, Elp vilde have foræret ham tusinde Skillinger og en venlig Hilsen ovenikjøbet for et eneste Bønnens Ord — et eneste Suk fra det uskyldige Hjerte. Elp havde aabenbart forsømt den bedste Leilighed, og kunde nu gjerne have revet de faa Haar ud af sit Hoved for det. Med de Sparepenge, som han havde lagt tilside, kunde han nogle hundrede Gange have kjøbt sit Liv og sin Sjæls Frelse; men nu laae de brak og til ingen Nytte, da Døden



nærmede sig med hastige Skridt. Snart vilde de Penge, som han nøisommeligt havde skrabet sammen, kun for at Andre ikke skulde sole sig i deres Glands eller skaffe sig Livets Behageligheder derved, snart vilde de tilfalde de frækkeste Tyve i den lille By. Elp Verren tænkte over, hvad han havde været for en Nar; at gjemme det gule Metal til en saadan Bestemmelse! det bragte jo ikke blot ny Forbandelse over hans syndige Hoved, men vilde selv pine ham i Graven. Hvilken Tanke; hine Slyngler skulde om lidt spotte over den gamle Gnier, og bortødsle hans Dalere i Viinkneiper og Spillehuse! Hvor gjerne havde Elp givet hvert Gran af sit Mammon, for nu at hjælpe den lille sultne Dreng til et godt Maaltid! Ja med Glæde havde han givet Afkald paa sit Liv, hvis der var bleven ham forundt blot en eneste Dags Frist til, med sin Rigdom at udfri en fattig Familie af Elendigheden. (Fortsættes.)

## Påfven och Kejsaren.

(Slutt.)

Från sitt fängelse i Vatikanen skrifver påfven, Jesu Christi ståthållare och Piemontesarnes fånge, till konungen af Preussen, Tysklands Kejsare, der han sitter omgifven af sitt folk och i spetsen för sina arméer, för att säga honom, att, när han orättvist förföljer den katholska religionen, han slutar med att undergräfvä sin egen thron. Pius IX. uppfyller denna sin pligt på ett sätt, som höfvas hans värdighet. Han säger sanningen, som han är skyldig hela världen, med auktoritet, men utan några tomma ord, utan vrede, utan omsvep och utan fruktan. Han talar till en konung, hvars makt han respecterar, men han talar å Guds vägnar. Hvilket lugn, när han har fullgjort sin mission: „I det jag anhåller, att Ed. Mjt.

mottager uttrycken af min tillgifvenhet och min aktning, ber jag Gud omfatta Ed. Mt. och mig med samma barmhertighet.“ Mig, emedan jag lider för rättvisans skull, och Eder, konung, emedan Ni är segrare genom edra vapen!

Påfven har velat, när han beklagar sig öfver en orättvis förföljelse, undvika att gifva kejsaren skulden därför. Kejsaren svarar, att de åtgärder, som blifvit viddagna, icke ha kunnat ske utan hans medgifvande. Han har således gillat dem, och det är emedan han vill det, som Kyrkan är förföljd. Furst Bismarck har således icke ensam äran deraf; han skall icke heller ensam bära ansvaret. Må så vara! det är också därför, som påfven varnat kejsaren för att undergräfvat sin egen thron. Han skall icke taga sitt ord tillbaka, han skall icke mindre bedja Gud att skänka sin barmhertighet åt kejsaren och åt honom sjelf, som lider uti dem, hvilka man förföljer. Han skall bedja för Kejsaren om nåden att känna och afhjelpa det onda, som han gör sig sjelf; för de förföljde skall han bedja om och erhålla nåden att kunna framhärda i rättfärdigheten i trots af förföljelsen.

Icke nöjd med att tillstå sina gerningar, söker kejsaren bevisa att de äro goda. Han åberopar och kan utan tvifvel åberopa mångas medbrottslighet, och han har redan också vunnit den triumfen att blifva populär hos dem, som vilja förstöra den romerska kyrkan. Hvilken triumf det är för Tysklands gamle Keisare att för sin lyckade imitation af en Garibaldi, Juarez, Ceresale och Castelar blifva populär bland deras gelikar.

Keisaren erbjuder ironiskt påfven att understödja honom i hans „kungliga pligt att bekämpa en Kyrkas tjänare, hvilken erkänner, förmodar han, skyldigheten att lyda den världsliga myndigheten.“

Ett ända ord herom. Den katholka Kyrkan skiljer sig från den „evangeliska“ bland annat deruti, att den icke förvränger den helige Skrift. Följaktligen äro Katholikerna konungen; men först tjena de Gud, och i den händelsen, att den världsliga makten någon ställer dem i valet, så lyda de heldre Gud än minniskor.

Påfven säger till Kejsaren, att alla de, som mottagit dopet, höra påfven till. Kejsaren, stödjande sig på sin evangeliska theologi, bestrider detta. Hans theologi leder

honom ville. Han har blifvit döpt i Fadrens och Sonens och den Hel. Andas namn, och detta är Christi religion; derigenom tillhör han också påfven, hufvudet för denna religion. Allt hvad Luther och de andra evangeliska religionsmakarne påfunnit, hjälper ingenting. Kejsaren och hvilken annan som helst har endast makten att misskänna sitt dop under sin lifstid; det eger icke destomindre gällande kraft både i denna världen och i den andra, och det är på grund deraf, som han en gång skall blifva dömd, så kejsare och konung han är!

---

### Dr. Arthur Hagers (flv. luthersk Præsts) Aphorismer\*).

1. „Jeg er hos eder alle Dage“, forjætter Herren det kirkelige Lærcembede. Saa er det da umuligt, at det i den „mørke“ Middelalder skulde have været næsten forbi med Kirken, idet høist kun nogle enkelte Troende havde holdt Kirken i Gang, som de protestantiske Professorer lære. Herrens Forjættelse godtgjør, at det aldrig kan være forbi med det af Ham stiftede Lærcembede, fordi Han Selv har det i Sin almægtige Haand.

2. „Er det blot Menneskeværk, vil det blive forstyrret; men er det af Gud, da kunne I ei forstyrre det“ (Åpostl. Gj. 5, 38. 39). Paa dette Gamaliels Ord troe ogsaa Protestanterne. Godt, men hvilken Kirke er sin Undergang nær? mon den for Tiden saa haardt forfulgte katholske, eller den saa meget begunstigede protestantiske? Ingen kan nægte, at den protestantiske Kirke gaaer sin Opløsning imøde. Naar Staten og Fyrsterne unddrage den deres Gunst, da forfalder den af sig selv og bliver en forstyrret Hob af Sector.

\*) Uddrag af hans nylig i 3die Oplag udkomne Skrift: „Gründe, die mich bewogen haben, in den Schooss der römisch-katholischen Kirche zurückzukehren.“ Freiburg bei Herder. Om Forfatteren s. d. Bl. Nr. 13, 19 og 20 d. A.

3. Hvo som studerer Historie, vil stedse mere erkjende Sammenhængen mellem „Reformation“ og „Revolution“. Subjectivismen, Individualismen er i Reformationen bleven ophøiet til Princip. Den høieste Autoritet paa Jorden, den hellige Kirke, er kuldkastet hos Protestanterne. Mon det er at undres over, at man siden den Tid foragter alle Autoriteter? Revolutionstiden, som især har udviklet sig siden 1789, begynder med „Reformationstiden“ 1517.

4. Den forkastelige Grundsætning: „Landets Herre er ogsaa Religionens Herre“ (cujus regio, ejus religio), er bleven indført ved Luthers' høistpriste „Reformation“. Saaledes er Luther ikke blot Skyld i al Revolution men ogsaa i al Despotisme.

5. 1 Tim. 4, 14: „Forsøm ikke den Naade, som er i Dig formedelst Prophetien med Præsteskabets Haandspaalæggelse.“ Altsaa giver Ordinationen en Naade; følgelig er Præstevielsen et Sacrament.

6. Hvad Paven lærer, skal ikke være ufeilbart; men hvad Kliefoth\*) lærer paa en Pastoralconferents, og hvad enhver luthersk Præst foredrager fra sin Prædikestol, det skal være ufeilbart! — Er det Conseqvents?

7. Den protestantiske saakaldte Retfærdiggjørelseslære modsiger den h. Skrivt. Thi hvor staaer skrevet, at Mennesket blot behøver at troe? Mon Rom. 3, 28: „Saa agte vi da, at Mennesket bliver retfærdigt uden Lovens Gjæringer, ene ved Troen?“ Ja, dersom det lille Ord „ene“ ikke var blevet indsmuglet af Luther i hans tyske Oversættelse, og dersom der her virkelig var Tale om den hele Retfærdiggjørelsesproces! Men, kjære Protestanter, hvad læse I hos Matth. 25, 31 fig.: „Hvad I have gjort mod den ringeste af disse, det have I gjort mod Mig.“ Og hos Matth. 7, 21: „Ikke Enhver, som siger til Mig: Herre, Herre! skal indgaae i Himmeriges Rige, men den, som gjør Min Faders Villie.“ Og Hebr. 12, 14: „Uden Hellighed vil Ingen see Gud.“ Og Jak. 1, 12: „Livets Krone har Gud forjættet dem, som elske Ham.“ Og Aabenb. 14, 13: „Salige de Døde, som døe i Herren; herafter, siger Aanden, skulle de hvile

\*) Superintendent Kliefoth er for Tiden den fornemste theologiske Autoritet i Meklenborg.

fra deres Arbejder; thi deres Gjerninger følge dem.“ Og 1. Cor. 16, 22: „Naar Nogen ikke elsker vor Herre Jesus Christus, han være udelukket.“ Og Jac. 2, 24: „I see da, at Mennesket bliver retfærdigt ved Gjerninger, og ikke ved Tro alene.“ — Desuden, tales der ikke i den h. Skrift, f. Ex. i Begyndelsen og i Slutningen af Bjergprædikenen, Matth. 5, 11 flg. og 7, 24 flg., udtrykkeligt om Lønnen, som tildeles i Forhold til de udførte Gjerninger? Derfor, kjære Protestanter, troer endelig ikke længere eders Prædicanter, som om vi kunde blive salige ved Troen alene. Vistnok behøve vi Jesus Christus og Hans Naade, men de gode Gjerninger behøve vi ogsaa. Vi maae, for at udtrykke det ret populært, baade troe christeligt og leve christeligt.

(Fortsættes.)

## Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Den 28de f. M. kom der fra Civita-Vecchia en katholsk Deputation til vor hellige Fader, Paven. Efter „La Voce“ holdt Hans Hellighed ved denne Leilighed følgende Tale:

„Med stor Tilfredshed har jeg hørt det Udtryk af Eders Sindelag, der indholdes i den nylig oplæste Adresse. Jeg fremhæver deraf den ene Sandhed, at Glæde og Sorg, Lykke og Ulykke bestandig veksle i vort Liv, at dette forsødes ved gode Gjerninger, men ogsaa forbittres ved lav Utaknemmelighed. Den menneskelige Svaghed føler sig imidlertid mere betyngtet af Skjæbnens nærværende Slag, end glad over de glædelige Tildragelser. Dog lader os fæste Lid til Gud. Hvor megen Sorg voldes os af Italien, Schweits og andre Kongeriger og Provindser, der alle arbeide med paa at undertrykke Kirken! Jeg vil nu ikke forsikre Eder, at der snart vil gjøres Ende paa alle disse Onder; jeg vil ikke sige Eder, at Befrielsen og Triumphen staaer for Døren, men det vil jeg sige Eder: Gud vil tilvisse lægge sin Magt for Dagen, skjøndt vi ikke kjende den Tid, da han vil gjøre

det store Under. Imidlertid formaner jeg Eder til fremfor Alt at ville bære Omsorg for Børnene og Ungdommen; i Særdeleshed anbefaler jeg dem til Eder, Familienmødre, som vistnok ere her iblandt den store tilstedeværende Mængde Damer; thi det i Nutiden herskende Parti gaaer fremfor Alt ud paa at rive enhver Spire af Religion ud af Børnenes og Ungdommens Hjerter. En af det forrige Aarhundredes vantroe Philosopher sagde, at den sidste Konge burde hænges i den sidste Præstes Tarme. Nutidens Vantroe afholde sig rigtignok fra denne Talemaade, men de have sat sig det selvsamme Maal, medens de føre de saakaldte maadeholdende Vantroe ved Haanden hen til det samme Maal, dersom Gud skulde tillade at det opnaaes. Man gaaer uhindret fremad paa Ondskabens Vei; Præsterne hades i Italien og i visse nordlige Egne, hvor Regeringen anmasser sig Bispernes Rettigheder, straffer de Gode og belønner de Onde, som have afkastet Lydighedens og Kirkens lette Aag, og frivillig underkastet sig dens Aag, der har Magt og truer dem med vældig Haand . . . .

Dog vi vende tilbage til dem, der i Nutiden herske over Italien og vandre i deres Fodspor, som vi nylig have talt om. For kun at tale om Valfarterne, spørger jeg, hvorfor forbydes de saa strengt? Man siger, for at hindre Folkene fra i stor Mængde at komme sammen paa en Tid, da en farlig Sygdom hersker. Af den Grund maa ingen Valfart, ingen talrig Forsamling i Kirkerne tillades! Derfor forsøgte man endog at hindre en Apostels og Evangelists Festsdags Høitideligholdelse i en Kathedralkirke, hvori hans Liig opbevares og æres. Naar ikke destomindre den smukke Fæst andægtig fejredes, saa havde man alene deres Kjækhed at takke derfor, som foretrække præstelig Standhaftighed og Fasthed for alle Hensyn til Menneskene. Imidlertid tillades og begunstiges store Folkeforsamlinger, naar det gjælder uchristelige Skuespil, hvad der endnu for nogle Dage siden skete, idet paa et vist Sted ved lys Dag Roms Erobring fremstilledes under utallige Vanhelligelser og Forbandelser. Alt dette iværksættes mod Gud og hans Kirke, Alt dette iværksættes til Glæde for Djævelen! Ved saadanne Leiligheder lægges den største Iver for Dagen, og, medens fromme Møder forbydes af Frygt for den asiatiske Sygdom,

tillades og fremmes visse Møder, der medføre den allersmudsigste aandelige Pestsyges Besmittelse med. Saaledes ere Nutidens elendige Forhold. Jeg slutter, idet jeg formaner Eder til at lægge den Standhaftighed, det Mod, den Kjækhed for Dagen, der sætter Eder i Stand til at kæmpe imod alt, hvad der strider imod Samvittigheden. Opløfter Eders Øine til Himlen og beder med troende Hjerter om den fornødne Hjælp og Bistand; laaner Øre, og I skulle høre de trøstelige Ord: Frygter ikke for dem, som kun kunne ihjelslaae Legemet, men ikke have Magt over Sjælen.

Endnu engang anbefaler jeg Eder de kjære Børn, som Herren har givet Eder, bærer med den størst mulige Omhu Omsorg for deres christelige Opdragelse, thi de ere udsatte for store Farer. Faaer dem til ofte at nyde de Stærkes Brød, holder dem borte fra visse Skoler, der styres af ugudelige og gudbespottende Lærere; giver dem saadanne Bøger at læse, der undervise dem i at undgaae Lasten; kort sagt, fordobler de Anstrengelser, hvortil Fader- og Moder-Kjærlighed tilskynde Eder; henvender Eder til den saligste Jomfru, for at hun maa bede for Eder til Gud, om at han vil give Eder de Naadegaver, som I trænge til, for at kunne fremme saa helligt et Forehavende!

Saa reiser nu tilbage, opfyldte med den guddommelige Velsignelse, som jeg i Hans Navn lyser over Eder, Eders Familier, Præster, Biskop og hele Byen. Gid denne Velsignelse maatte give Eder Kraft til at kæmpe, og Naade til at seire, og I indtil Eders Livs sidste Dag at blive ved at øve de christelige Dyder. *Benedictio Dei etc.*“

— Den h. Fader har svaret den preussiske Konge paa hans sidste Brev; men det lader ikke til, at dets Indhold vil blive offentliggjort, fordi det, som bekjendt, er imod al Skik og Brug, at Privatbreve imellem Souveræner blive offentliggjorte.

Imidlertid paastaar „Germania“, at Paven klart og bestemt har gjendrevet Kongens Paastande, og, da de officiøse Blade nægtede dette, saa spørger „Germania“, hvorfor man da ikke ogsaa nu publicerer dette nye Brev?

Man seer heraf, at, ligesom Regeringen maa have havt specielle Grunde til at gjøre Brud paa hiin Vedtægt ved Offentliggjørelsen af Pavens første Skrivelse og

Kaiserens Svar paa samme, saaledes maa den dennegang have havt overveiende Grunde til at holde den sidste Skrivelse hemmelig. Den officiøse Presse har siden angivet som Grund hertil, at Brevet indeholdt „altfor plumpe Udtryk.“ „Germania“ har vistnok Ret til, i denne Udflugt at see et Beviis for sin og mange Andres Mening, at Ministeriet ikke vover at offentliggjøre det!

**Heiligenstadt.** Gymnasialoverlærer Waldmann havde 1871 skrevet en Brochure mod Pavens Ufeilbarhed, og var som Følge deraf bleven suspenderet fra alle geistlige Embedsforretninger. Han har nu uden Forbehold underkastet sig Conciliets Beslutning, og erklæret, at han vil leve og døe som trofast romersk-katholsk Præst. Suspensionen blev strax ophævet af Biskoppen.

**Brüssel.** Centralcomiteen „des oeuvres pontificales“ (d. v. s. for Pavens Anliggender) har rettet en Adresse til Ærkebiskop Ledochowsky og tilbudt ham et Tilflugtssted i Brüssel for det Tilfælde, at han skulde blive landsforviist af den preussiske Regering.

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 16de November. 24de Søndag efter Pintse.**  
 Mariæ Offring. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Efterm. Andagt til Marias h. og ubesmittede Hjerter for Syndernes Omvendelse. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt. — 17. M. Gregor, Undergjøreren. 18. Ti. Indvielsen af Sct. Peters og Sct. Pauls Kirker. 19. O. Elisabeth, Landgrevinde af Thyringen. 20. To. Felix af Valois, Bekj. 21. F. Mariæ Offring (feiredes offentlig i Søndags). 22. L. Cæcilia, Jomfru og Martyr.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Capellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 34. Søndagen den 23de November. 1873.

---

**Indhold:** Om de fem almindelige Kirkebud. Degnen i Monaghan. Kirkelige Efterretninger: Rom, Frankrig, Preussen, Sachsen, Cöln, Posen, Schweits, Genf, Paderborn, Kjøbenhavn.

---

## Om de fem almindelige Kirkebud.

I et tidligere Numer (s. Nr. 27) have vi seet, at Kirken har Fuldmagt til at give Bud; deraf følger for os den Pligt, samvittighedsfuldt at overholde disse Bud. Men her møder man strax mange Indsigelser. Med en Mine, som om man har fundet de Vises Steen, istemmer man den forslidte Phrase om de „forfængelige og unyttige Menneskebud“. Og for at give Sagen et bedre Anstrøg, samt fjerne enhver Mistanke om religiøs Letsindighed, opslaaer man endog Bibelen og finder Kirkebudene uforligelige med dens Udsagn. Ak ja! Bibelen! Hvortil har den ikke allerede før maattet tjene? Hvor ofte har ikke Menneskenes Vildfarelse, Daarskab og Forblindelse forskandset sig bag Bibelens Ord! Hvor ofte har ikke Løgnen vidst at benytte Bibelen som Skalkeskjul, for at forskaffe sig Indpas! Tu-

sinde Ting, der klart og utvetydigt staae i Bibelen, skydes til Side fordi de genere; men opdager man saa et Sted, som man troer at kunne benytte til at bibringe den katholske Kirke et Slag, eller til at bedøve Samvittigheden, saa heder det strax: Bibelen!

Altsaa Bibelen. Man mener her det 15de Capitel af Matthæus' Evangelium, hvor Frelseren ivrer imod de pharisæiske Overleveringer og Menneskebud. „Hvi overtræde I Guds Bud for Eders Vedtægts Skyld? I Øien-  
„skalke! Isaias spaaede retteligen om Eder, da han  
„sagde: Dette Folk ærer mig med Lærerne, men deres  
„Hjerte er langt fra mig. De dyrke mig forgjæves, idet  
„de lære Menneskers Lærdomme og Bud.“

Den hellige Alvor, hvormed Jesus her taler mod de hykkelske Phariseere, vilde man vistnok saare gjerne bruge mod Kirken; men denne Tanke er kun et glimrende Udhængsskilt og intet videre. Thi hvad i al Verden have Kirkebudene med de Skikke og Love at gjøre, som Phariseerne kaldte „de Gamles Vedtægt“, og og som deels vare aldeles uhjemlede i Guds Bud, deels endog stode i Modstrid med dem? Kirkebudene ere jo udgaaede fra den af Christus selv indsatte kirkelige Øvrighed; de befale ikke noget Intetsigende og Vilkaarligt, men have deres Rod i Evangeliet; og langt fra at staae i Modstrid med Guds Bud, er deres Formaal kun, nærmere at bestemme Guds Bud, samt nøiere at opgive Tiden og Maaden, naar og hvorledes Guds Bud skulle opfyldes. Dette kan let paavises i det Enkelte.

Det er en naturlig Pligt for os Christne, at vi ret ofte tænke paa de store Kjendsgjerninger, ved hvilke Verdens Forløsning blev fuldbyrdet, og takke Gud for det han har gjort for os. Hvad gjør nu Kirken for at tilskynde os til Opfyldelsen af denne Pligt, og for at give os en Veiledning til, hvorledes og naar den skal op-

fyldes? Den har anordnet en Række af Festdage, der aarligen fremføre hele Forløsningsværket i dets vigtigste Begivenheder for os, og befaler os at helligholde disse Festdage. Derved fremstilles Christendommens Hovedkjendsgjæringer som nærværende for os, og den Enkelte sættes i Stand til heraf at øse den Naade, Opmuntring og Kraft, der er os nødvendig til at opnaae vor evige Bestemmelse. Af denne Grund har Kirken givet det første Bud: „Du skal holde de befalede Festdage.“ Det er tilvisse intet Vilkaarligt eller Ubetydeligt; det er intet Menneskebud, ved hvilket Guds Bud ophæves; nei! det er kun en nærmere Forklaring af Guds Bud.

Ligeledes er det et guddommeligt Bud, at helligholde Søndagen; thi hiint Ord, der gjenlød paa Sinai, staaer endnu urokket: „Kom ihu, at Du helligholder Sabbaten.“ Kirken bør forkynde og indskærpe dette Bud, og værne om dets Opfyldelse. Derfor modsætter den sig med Bestemthed Materialismens og det verdslige Sindelags Synflod, der saa gjerne vilde bortskylle Herrens Dag. Og dersom Kirken ikke gjorde dette, hvorledes vilde det da see ud i Verden med Helligholdelsen af Søndagen? Men Kirken har ogsaa baade den Ret og den Pligt, at bestemme, hvorledes Søndagen skal helligholdes paa en for Religionen og Sædeligheden frugtbringende Maade. Det almindelige Bud overholdes mindre og glemmes lettere, dersom det ikke nærmere bestemmes, hvorledes Budet bør opfyldes. Dette er skeet ved det andet Kirkebud, i hvilket Kirken befaler: „Du skal paa alle Søn- og Festdage med Andagt høre den h. Messe“. — Den h. Messe er den nye Pagts stedsevarede Offer, den ublodige Fornyelse af Forsoningsofferet paa Korset; den er den af Herren anordnede evige Gudstjeneste, i hvilken det sande Lov-, Tak-, Bøn- og Sonoffer frembæres. At tage Deel i

denne Gudstjeneste er ligesom Midtpunktet, Sjælen i den christelige Helligholdelse af Søndagen. Herrens Dag helliges ved Gudstjenesten, paa Guds-Dagen sammenkalder Kirken sine Børn til den offentlige Gudsdyrkelse; saaledes sømmer det sig. Og en saadan Forskrift skulde være et intetsigende Menneskebud? Det andet Kirkebud har altsaa sit Grundlag i det tredie Bud, og hvo som foragter Kirkebudet, om ham tør man med Bestemthed forudsætte, at han heller ikke bryder sig Guds Bud.

Fra samme Synspunkt kunne vi ogsaa betragte de tre andre Kirkebud. Selvbeherskelse og Selvfornægtelse er en af Christendommens første Forordninger; thi Christus vor Herre har selv fremhævet denne Dyd som et Kjendemærke paa sine Disciple, og denne Selvfornægtelse er Formaalet for det tredie Kirkebud: „Du skal holde de befalede Fastedage og afholde dig fra Kjødspiser paa Abstinentsdagene.“ — Ja, siger man — Selvbeherskelse, forsaavidt den er Undertrykkelse af slette Tilbøieligheder, den kan jeg finde mig i; men hvad har den med de „gammeldags“ Fastebud at gjøre? Jeg svarer: saare meget! Først og fremmest er Budet en vedvarende Erindring om Selvfornægtelsens Nødvendighed, og denne er allerede af stor Nytte for os glem-somme Mennesker. Fremdeles Faste og Afholdelse fra Kjødspiser er ligefrem modsat Nydelsessygen; den er det første og vigtigste Skridt paa Selvfornægtelsens Vei. Du kalder Fastebudet „gammeldags“, og maaskee „munkeagtigt“, „en Levning af den mørke Middelalder!“ Og jeg giver Dig Ret i, at Faste just ikke er „moderne“; af den moderne Christendoms Katechismus er Faste saavel som meget Andet, som Kirken holder paa, sporløst forsvunden. Men eftersom den h. Skrift saa ofte opmuntrer til Faste; eftersom Christus selv og Profeterne og Apostlene og mange

tusinde Hellige, hvem vi beundre som Helte i Selvfornægtelse, baade selv have fastet og anbefalet denne Øvelse: saa vil Fasten nok stedse vedblive at være christelig, selv om den ei mere skulde være „moderne.“

Vi have endnu det 4de og 5te Kirkebud tilbage, der foreskrive et aarligt gyldigt Skriftemaal og en værdig Paaskecommunion. Vil en Katholik ogsaa paastaae, at disse Bud handle om unyttige Ting, saa kan man ikke videre inlade sig med ham. Saa vist det er, at Christus har indstiftet Bodens Sacrament, og saa vist dette Sacrament efter en gammel Kirkefaders Ord, er den frelsende Planke for dem, der efter Daaben have lidt aandeligt Skibbrud, o: begaaet en svær Synd, ligesaa vist er det en Pligt for Synderen at modtage dette Sacrament. Kirken har ikke først paalagt denne Forpligtelse, men kun indskærpet dens Opfyldelse. -- Og med den h. Communion er det ligesaa. Her have vi endog Christi bestemte Ord: „Dersom I ikke æde Menneskets Søns Kjød og drikke hans Blod, saa skulle I ikke have Livet i Eder.“ (Joh. 6, 53.) Ikke at ville communicere er derfor det Samme som ikke at ville deeltage i det Sacrament, ved hvilket de Troende forenes med deres Forløser og indbyrdes med hverandre; derved excommunicerer man sig selv, o: man stiller sig udenfor Samfundet med Christus og udelukker sig fra den Naadestrøm, der af ham udgydes i Sjælen. Det ligger derfor tilvisse her nær at bemærke, at Kirken ikke blot søger at virke paa de Troende ved Belærelse og Formaning, men ogsaa ved et bestemt Bud. Den befaler saaledes, idetmindste at communicere een Gang om Aaret, og bestemmer for denne Communion, ved hvilken den Christne skal vise sin Lydighed mod Kirken og tilkjendegive, at han er et Medlem af Kirken, Paaske-

tiden. En mere passende Tid havde Kirken ikke kunnet vælge. I Paasketiden indfalder jo den Dag, paa hvilken Christus har indstiftet dette Sacrament, saa at allerede Taknemmeligheden maatte tilskynde os til at modtage det. I Paasketiden er Korset blevet opreist som det Alter, paa hvilket Gudslammet er blevet vor Sonoffer; hvor bliver da vor Tro af, dersom vi ikke ved Communionen, som er Offermaaltidet, gjøre os delagtige i Korsofferets Frugter? I Paasketiden er den nye Naadens Pagt bleven sluttet mellem Gud og Menneskene; og saasom Alterets h. Sacrament er det Pagtens Maaltid, som er indstiftet til en evig Ihukommelse, saa maatte jo den, der forsmaaede at tage Deel i Maaltidet, ophøre at være et Pagtens Medlem. — Desuden, hvilken inderlig Forbindelse bestaaer ikke mellem Christi Opstandelse af Graven og den aandelige Opstandelse af Synden? Hist er Christus, Alles Hoved, som bløder og dør; her den Christne, hans Discipel, der i Fastetiden søger at afdøe fra Synden. Hist er Christus, som opstaaer af Graven til nyt Liv; her den Christne, der paa aandelig Maade feirer en Opstandelsesfest til et nyt Naadens Liv.

Ingen tale derfor „om aandløse og unyttige Menneskebud.“ Naar Ikkekatholiker gjøre det, saa ved man nok, at man Intet andet kan vente af dem. Men hvad skal man sige, naar katholske Christne vilde undskylde deres Ulydighed med den forslidte Talen om „Menneskebud“? Eller hvad er det andet end tankeløs Snak, naar Nogen siger: „Jeg holder Guds Bud; Kirkebudene ere Menneskebud og Biting“? — Du holder Guds Bud? Nu vel, saa staaer Alt paa det Bedste; thi saa vil du ogsaa gjerne bivaane den h. Messe, saa vil du gjerne fornægte dig selv og faste, saa vil du ofte med værdig Forberedelse modtage de h. Sacramenter. Og gjør du Alt dette, saa opfylder du jo ogsaa

Kirkens Bud, og er et lydigt Barn af denne aandelige Moder; og du vil aldrig sætte dig ud over Kirkens Love og Forskrivter!

### Dejnen i Monaghan.

Fortælling efter det Engelske.

(Fortsættelse fra Nr. 53.)

„Om tyve Minuter skal jeg atter være hos Eder“, sagde han nu, „naar I blot ville lade mig gaae ned til Owens Enke, og lægge Pengene foran hendes Dør. Jeg vil ingenlunde undflye Døden, og skal heller ikke vise mig for hende, for ikke maaskee at foranledige hende til en Takkebøn. Men jeg føler Trang til, idetmindste at tage Bevidstheden om een god Gjerning med mig i Evigheden. Lad mig for første og sidste Gang smage den Trøst, der følger af en god, retfærdig Handling, saa vil jeg gjerne dræbes af Eder, som det er bestemt.“

„Naa, Elp, det er virkelig slot ikke smukt af Dig — for første Gang siden vort lange Samliv at ville lade os i Stikken“, sagde de Eenstemmige; „desuden har Du de forunderligste Begreber om Tidens Varighed, som vi aldrig havde ventet af Dig. Ja accurat fem Minuter har det taget, at stemme Dig menneskekjærlig, dydig og uegennyttig; altsaa har Du endnu femten Minuter at leve i, som Du kan see det paa det store Taarnuhr. Det Du beder om, det hverken kan eller maa skee; hvor gjerne vi end vilde hjælpe Dig; det er for meget forlangt, Elp. Ganske vist!“ Og den forførdelige Latter lød paany i hans Øren og vakte den fjerneste Gjenlyd.

„Er der da ingen Medlidenhed at finde hos Eder Djævlø?“ jamrede Elp. „Håve I ingen Forbarmelse med min Frygt og Dødsangst, jeg skal jo allerede om femten Minuter stilles for Dommen, — Ak! Minuterne svinde saa hurtigt, at et flygtigt Øieblik syntes mig længere, da min Tid endnu var mindre kostbar!“

„Du har hverken vidst at skatte Tid eller Leilighed, Elp, da Du kunde anvende begge Dele som Du vilde. Vi ere ikke ansvarlige derfor, men vi forstaae bedre at benytte vor Tid; og Du kan være forsikkert om, at vi passe den nøie. Men Du skal ikke være ængstelig, lille Ven! Du vil nok blive Dig hjulpen ved fromme Bønner, der vist allerede nu stige op til Himlen for Dig, den kjærlige Velgjører. De bede sikkert for Dig, alle de, som Din Høimodighed har givet Huusly, som Dit Arbeide har ernæret og hvem Du i Dit Ansigts Sved saa mange Aar igjennem har hjulpet til Lykke og Velstand. Alt vil endnu blive godt, og Du kan beværte Drengene med en udmærket Nyaarsdrik ovenpaa deres larmende Virksomhed — det vil sige, dersom de have bedet for Dig. Men det er jo for Dig en Ting, der følger af sig selv. Vi ville kun drive lidt Gjæk med Dig — det bliver nok det Hele.“

Haabløs og hjælpeløs begravede Elp sit Hoved i sine Hænder, da de gruopvækkende Toner atter begyndte, som dannede Choret til hans Fjenders skadefroe Stikkerier. Nu saae han op, og hans Øine søgte det lille gammeldags Vindue. Carlsvognens sidste Stjerne blinkede just endnu med forhøiet Glands igjennem de matte Ruder, førend den skjulte sig bag den mørke Ramme. Skygger med besynderlige Former glede igjennem det af den glødende Kaminaske svagt oplyste Rum, og opfyldte den fortvivlede Elp med Skræk og Rædsel, saa han lukkede Øinene og forsøgte at bede. Men forgjæves! Ordene vilde ligesaalidt komme over hans Læber, som



hans Tanker kunde samle sig. Han var kun istand til at tænke paa sit skrækkelige nær forestaaende Endeligt, og en lammende Angst bemægtigede sig hele hans Væsen.

„Beed videre, Elp“, opmuntrede Stemmen; „bliv kun ved, Elp! Du har endnu hele ti Minuter; men da det allerede er meget længe siden, at Du har øvet Dig i Dyd og Fromhed, saa skulde Du være saa meget desto ivrigere nu. Du har aldrig været nogen synderlig barmhjertig Samaritan, og har hverken udmærket Dig ved legemlige eller aandelige Kjærlighedsgjæringer, en Forsømmelse, der rigtignok ikke saa let lader sig redressere paa ti Minuter. Men paa ti Minuter kan man vise sig ganske andægtig, og det maa Du jo forstaae Dig paa, Elp. Du plejede jo at forstaae Dig bedst paa Alting!“

Med stor Besvær løftede Degnen sit Hoved i Veiret og stirrede ud i Mørket. Ilden var næsten gaaet ud. Kæmpestore Billeder stege op for ham til Høire og Venstre, og som glødende Kul sænkede Dyrrens store Øine sig ned imod ham liig en fortærende Ild. Et svagt Hjælperaab trængte sig frem fra hans Bryst, en kort Bøn — og pludselig blev det roligt i Sindet, skjøndt intet frelsende Halmstraa syntes at ville vise sig for det bristende Øie.

Tydeligt, som om det var i det samme Rum, saae han et andet Billede for sine Øine. Et Barn lænede sig mod en Seng, og Elp gjenkjendte den Dreng, som han om Morgenen havde stødt fra sig med en Ed. En bleg Kone, hvis Træk røbede Nød og Sorg, afklædte Drengen og lagde hans fattige, men reenlige Klædning omhyggeligt tilside. Den Lilles Læber bevægede sig, og Elp hørte tydeligt hans Stemme, som om han stod ved Siden af ham.

„Joseph ikke mere sulten!“ sagde han. „Den Skorpe var god, som lille Moder gav ham.“

„Ja, mit Barn“, hviskede den blege Kone.

„Og naar Nytaar kommer, vil en god Mand give os mere Brød, Moder?“ vedblev Drengen.

„Vi ville ikke lide Nød, min egen Dreng“, svarede hun, idet hun kjærligt bøiede sig over ham. Den himmelske Fader giver alle sine Børn Spise til rette Tid, og vil ikke glemme os.“

„Men den onde Mand, der skræmmer Joseph bort fra Kirkedøren, vil ikke faae Noget af den himmelske Fader, ikke sandt, lille Moder?“

„Hvis hans Navn er optegnet hisset, saa vil der ogsaa blive sørget for ham“, forklarede Owens Enke.

„Jeg hader den onde, slemme Mand!“ raabte Barnet lidenskabelig. „Joseph var sulten, og han har truet Joseph med Prygl. Jeg hader ham!“ gjentog han.

„Nei, mit Barn!“ sagde Moderen, idet hun kjærtegnede den Lilles Hoved, „Du maa ikke hade dem, der have tilføiet Dig Uret. I Dit Hjerte tør Verdens Grundsætninger ikke udslukke Kjærlighedens Ild, der skal omfatte Alle. Veed Du ikke, hvad den gode Søster har lært Dig i Skolen -- „gjører dem Godt, som hade Eder, velsigner dem, som forbande Eder!“ Ganske vist, lille Joseph vil ikke glemme hendes Ord.“

„Nei, Moder! Jeg beder for Søsteren, men hvorfor tkulde jeg bede for den onde Mand? Han sagde, at Joseph skulde spærres inde i et mørkt Kammer, da Joseph bad ham om Brød. For den onde Mand vil Joseph ikke bede.“

Et Øieblik troede Degnen, at han skulde blive udløst af den svære Forbandelse; men Barnets sidste Ord berøvede ham atter Haabet, og gysende holdt han Hænderne for Ansigtet. Da han atter saae op, befandt han sig paany i det eensomme Kammer og de to afskyelige Vogtere ved hans Side. Atter bragte den skrækkelige Stemme hans Hjerte til at bæve.

„Hvorledes, Elp, altsaa med Bønnen var det heller ikke Noget? Naa, naa, det er Jammerskade, at Verden er saa utaknemlig, og at Menneskeheden kan glemme sin høimodigste Velgjører! Alligevel bliver Tiden ikke staaende; fem Minuter har Du endnu tilovers, og Du skulde sandelig see at bruge dem det bedste Du kan.

„Fem Minuter! stønnede Elp. Nej, jeg maa dog vist have mere end fem Minuter at leve i!“

„Ikke et Secund længere, Elp. Det gjør os ondt, men det lader sig ikke forandre. Du har spundet Din Livstraad langt ud, men nu er den sidste Spole vundet op. Hvis Du ikke vil troe os, saa see kun paa Klokkerdrengene der!“

(Sluttet.)

## Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Forholdene blive her fra Dag til Dag værre. Bankerotter følge paa Bankerotter, Hungersnøden truer, og nu kommer ovenikjøbet Cholera. Den begyndte i en Caserne; 13 Mand bleve strax angrebne af Sygdommen og 2 døde efter nogle Timers Forløb. Der tales om, at nu allerede et stort Tal iblandt Soldaterne og Borgerne ere blevne syge.

**Frankrig.** Just som Greven af Chambords Thronbestigelse syntes næsten at være afgjort, har han overrasket Verden med den Erklæring, at han aldrig vil frasige sig den hvide Fane og modtage Revolutionens trefarvede Banner. De Liberale kunne naturligviis ikke begribe, hvorledes det er muligt; vi Katholiker have imidlertid al Aarsag til at glæde os over, at der endnu gives Mænd iblandt os, som skatte deres Ære og Grundsætninger høiere, end en kongelig Krone! — Ingen er istand til med Bestemthed at sige, hvad de næste Uger ville bringe Frankrig; men, dersom Mac Mahons Præsident-

skab bliver forlænget paa 10 Aar, som det synes, saa har man tilstrækkelig Aarsag til at haabe det Bedste for Frankrig. Han har paany givet Beviser paa, at han er en sand Hædersmand.

— I et fransk Værk findes følgende mærkelige Sammenstilling: Den 4. August 1870: Officiel Anmeldelse i Rom om, at de franske Occupationstropper skulde drage bort. Samme Dag: Franskmændenes Nederlag ved Weissenburg og Spichern. — 5. Aug.: De franske Occupationstropper forlade Viterbo, og den tyske Armee overskrider den franske Grændse. — 6. Aug., Kl. 2 Efterm.: General Dumont indskiber sig til Frankrig. Samme Time: Marchal Mac Mahon bliver slagen ved Wörth, og trækker sig tilbage. — Kl. 5: Den franske Fane borttages fra Bastionen i Civita Vecchia. Samme Time: De franske Felttegn falde i Preussernes Hænder. — 7. Aug.: De sidste 4000 Franskmænd forlade Rom, og 4000 Franskmænd tages til Fange af Preusserne. — 16. Septbr.: Italienerne indtage Civita Vecchia, og Preusserne rykke ind i Versailles. — 19. Septbr.: Roms fuldstændige Indslutning af Italienerne, og Paris fuldstændig indsluttet af Preusserne. — 20. Septbr.: Italienerne skyde Breche i Rom, og de preussiske Kanoner ødelægge St. Cloud. — 24. Septbr.: Den pavelige Armee maa forlade Rom, samtidigt med, at den franske Fæstning Toul capitulerer. — 28. Septbr.: Den italienske General begynder at udøve Myndighed i Rom, og Strasbourg brænder og capitulerer; 17,000 Mand tages til Fange. — 11. Octbr.: Victor Emmanuel modtager officielt det Romerske Plebiscit, som erklærer ham for Souveræn i Rom, og Orleans indtages. — 22. Octbr.: Den italienske Minister svarer paa den franske Gesandts Brev, som ønsker ham til Lykke i Anledning af Roms Indtagelse, og St. Quentin bombarderes, indtages og paalægges en Contribution af 2 Millioner Fr. — 5 Dage senere: Metz capitulerer, 173,000 Mand tages til Fange. — 30. Dec.: Kongen af Italien forlader Rom, og Franskmændene paa Plateau d'Avron flygte og lade hele deres Artilleri i Stikken. — 23. Jan. 1871: Prinds Humbert kommer til Rom og tager Bolig i Quirinalet. — Jules Favre kommer til Versailles for at modtage Capitulations-

betingelserne for Paris. — 1. Febr.: Det italienske Kammer erklærer Paven for afsat som Souveræn i Rom. Den sidste Rest af den franske Armee, 80,000 Mand, flygter over den Schweitzerske Grændse. — Dijon indtages af Preusserne, og Frankrigs Nederlag er fuldendt. — Hvo kan nægte, at der her raader en høiere Haand!

**Preussen.** Den preussiske Regering veed nu, hvad det katholske Folk dømmer om de nye Love. Valgene have fundet Sted, og Centrumsfractionen har vundet 29 Stemmer; den tæller nu 89 Medlemmer. Hertil kommer, at Deeltagelsen aldrig har været større, og næsten overalt have de liberale Candidater i de katholske Kredse kun faaet nogle enkelte Stemmer. Da nu ovenikjøbet Fremskridtsmændene begynde at vise sig utilfredse med de nye tyranniske Kirkelove, saa var det ikke umuligt, at det liberale Parti kunde støde paa betydelige Vanskeligheder.

**Sachsen.** Den 29de Octbr. døde Kong Johan af Sachsen, en særdeles begavet og ædel Fyrste. Han er i den videnskabelige Verden berømt for sine fortrinlige Arbejder over Dante. Den katholske Kirke talte ham iblandt sine trofaste og hengivne Sønner; og alligevel var han høit elsket ogsaa af sine protestantiske Undersaatter, som altid kaldte ham „vor gode Konge“. Gudhengiven og from og blid som han levede, døde han.

**Cöln,** 12te Novbr. Idag stod Ærkebiskop Paulus med General-Vicaren, Viebiskop Baudri for Politiretten. De vare stævnedede for ved en ærkebiskoppelig Skrivelse, som stod i „Kirchlicher Anzeiger“, at have gjort sig skyldige i Æresførnærmelse mod 4 gammelkatholske Præster og 2 gammelkatholske Menigheder i Cöln og Bonn. Straffeandragendet lød mod Ærkebiskoppen paa 3 Maaneders Fængsel og 400 Th., eventuelt 3 Maaneders Fængsel, mod Viebiskoppen paa een Maanedes Fængsel og 200 Th. Domstolen opsatte Afgjørelsen indtil det næste Møde.

Ærkebiskoppen er idag fremdeles dømt til 200 Th. for Beskikkelsen af en Præst.

**Posen.** Ærkebiskop Ledochowsky er nu allerede for anden Gang bleven udpantet. Han var igjen dømt til at betale 200 Th., og man fratog ham den anden Vogn, han eier. Officiøse Blade meddele, at man

blot venter paa, at han kommer sig, for at anlægge Sag mod ham, og da enten lade ham sætte paa Fæstningen eller forvise ham ud af Landet. Det er den samme Ærkebiskop, som altid har været bekendt for sin Hengivenhed for den preussiske Regering. Protestanterne maae dog vel endelig begynde at skamme sig over denne Brutalitet af den „protestantiske Stat!“ Hvad vilde de sige, dersom en katholsk Regering vilde kun gjøre Hølvdelen af det, som nu skeer i Preussen?

**Schweits.** I St. Gallen synes det nu ogsaa at komme til en Conflict. Regeringen vil tvinge Biskoppen til at frasige sig de Dele af Canton Appenzell, som i Aaret 1865 af den h. Fader bleve forenede med hans Bispedømme, og truer ham, ifald det ikke skeer, med Embedsafsættelse.

Det er nu allerede kommet saa vidt hertillands, at Paven maa træffe de samme Forholdsregler som Pius VI. under Rædselstiden i Frankrig. Han har udstedt et „Breve“, der bestemmer, at alle Katholiker, som af Mangel paa Præster ikke kunne bivaane Gudstjenesten, skulle deeltage i Kirkens Velsignelse, dersom de hjemme forrette deres Bønner i Kirkens Intention.

**Genf.** Den 12te Octbr. har man efter den nye „Cultuslov“ foretaget Valg af 3 Sognepræster. Da Katholikerne naturligviis afholdt sig fra at vælge, saa bleve Følgende valgte: Expater Hyacinth, Canonicus Hurtault og Abbé Chavard — 3 franske Gammelkatholiker.

Hyacinth og Compagnie kunne imidlertid ikke komme i Besiddelse enten af Biskop Mermillods Kathedralkirke og biskoppelige Bolig eller af den nye St. Josephskirke. Thi Biskoppen har optaget saa store Hypoteker, at Gammelkatholikerne neppe ville kunne betale dem. Og saa hos Gammelkatholikerne er det, som alle vegne, hvor Pengespørgsmaalet kommer frem, ude med Gemytligheden og dens Phraser.

**Paderborn.** Trods den nægtede statlige Vedkjendelse, trods Tilbageholdelse af Professorernes Gage, trods Forsegling af Høresalene, har vort filosofisk-theologiske Facultet som sædvanligt begyndt sine Forelæsninger. 18 Studenter have indfundet sig; Forelæsningerne agtes holdte enten i Convictet eller i Præsteseminariet.

**Kjøbenhavn.** Af det i Greve J. L. Holsteins i afvigte Foraar udkomne Skrivt „Evangelisk-Luthersk“

meddeelte Brev til Forf. fra den anonyme Hr. N. N. tog Hr. Pastor Holm i Gladsaxe et Par Maaneder efter Anledning til at offentliggjøre et „Sendebrev til Gr. H.“, hvori han søgte at redde sin forlorne Ven og Collega, Hr. Capellan Schepelerns literære Ære ved at gjøre nogle Yttringer i det førstomtalte Brev til Gjenstand for en efter hans Mening skarpsindig kritisk Prøvelse. Denne gaaer da først ud paa at godtgjøre, at Hr. Capellanen har Ret til at sige, at Communionen under een Skikkelse i de første christelige Aarhundreder blev anset for en Forgribelse paa det Hellige, der stred imod Herrens Indstiftelse, samt at hiint Brevs Forfatter skulde have betjent sig af et Par ved Udeladelse af de afgjørende Ord forvanskede Citater af Tertullian og Augustinus til Støtte for Læren om Marias Syndefrihed og ubesmittede Undfangelse. Hr. Pastor Holms Sendebrev var vel holdt i en tilsyneladende meget høflig Tone, men i Realiteten var det, navnlig med Hensyn til Spørgsmaalet om Citaterne, meget nærgaaende mod Grev Holstein, forsaavidt hans Yttringer om den „uefterrettelige Medarbeiders“ Citatforvanskning kjendelig var anlagt paa at stille Grevens literaire Redelighed og Paalidelighed i et mistænkeligt Lys. Dette har nu fremkaldt et nyt „Brev fra N. N. til Pastor Holm“, hvori han fuldstændig godtgjør saavel dennes, som hans Protégés, Hr. Capellanens, totale Mangel paa Competence til ikke blot at tale med, men tale i afgjørende og hovmestererende Tone om Ting, som de vise, at de ikke have mindste Forstaaelse af. Citaterne udsige netop det, som de skulle udsige, og skulde Nogen finde de af Tertullian anførte Ord mindre klare og afgjørende, da releverer dette Intet, da det Skrivt, hvoraf de ere tagne, hidrører fra Tiden efter Aaret 302, da Tertullian, ved at slutte sig til det montanistiske Kjættereri, skilte sig fra Kirken, hvorved hans Meninger om Troessandheder efter denne Tid tabe al Betydning. Stedet hos Augustinus er derimod, baade saaledes som det er anført, og i den af Pastor Holm med saa stor Ophævelse citerede fuldstændige Skikkelse, et slaaende Beviis for Rigtigheden af N. N.'s Opfattelse og imod den Mening, som Hr. Holm ved en kunstig Fortolkning af sin misforstaaede Opfattelse vil

have indlagt i det. Begge de omtalte lutherske Herrers Commentarer baade over „Pave Gelasius' mærkelige Skrivelse“ og Pave Leos Udtalelse om den h. Nadveres Nydelse under een og begge Skikkelser røbe den samme grundige kirkehistoriske Uvidenhed, som man altid har seet og maa vænne sig til ved enhver Leilighed at see nye Beviser paa, naar de Herrer protestantiske Populærtheologer, i Medfør af deres ved Reformationen erhvervede ophøiede aandelige Standpunkt og den i dette begrundede selvskrævne Dommermyndighed over alle katholske Anliggender ved længe indøvet og tilvant hovmodig-vigtig Insolents give deres flade Ræsonnements tilbudste om Ting, de ikke have mindste Forstand paa, og derfor helst skulde tie stille om.

I Commission hos And. Fr. Høst & Søn, samt hos Nordisk Kirketidendes Hovedcommissionær, Grosserer C. Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, faaes:

### Et Brev

til

### Pastor Holm i Gladsaxe

fra N. N. (for at fremme den totale Forpurring). 46 S. 8vo.  
(Pris 32 Sk.)

### Vincentiusforeningen

afholder fremtidigt sine ugenlige Møder hver Søndag efter Høimessen.

### Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen** den 23de November. Sidste Søndag efter Pintse.  
Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Efterm Andagt til Opnaelse af en salig Død. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt. — 24. M. Johannes af Korset, Bekj. 25. Ti. Catharina, Jomfru og Martyr. 26. O. Sylvester, Abbed. 27. To. Leonard af Porto Mauritio, Bekj. 28. F. Sosthenes, Martyr. 29. L. Saturninus, Biskop og Martyr.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{2}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Capellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 35. Søndagen den 30te November. 1873.

---

Indhold: „De fattiges Små Systrar.“ Degnen i Monaghan. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Rom, Paris, Bonn, Trier.

---

## „De fattiges Små Systrar.“

Bland de mange välgörenhets-stiftelser, som den christliga kärleken upprättat i Paris och hvilka synas likasom erbjudada sig såsom en försoning åt Gud för allt det oerhörda förderf, den himmelskriande synd och den moraliska rутtenhet, som „det nya Babylon“ lägger i dagen, finnes äfven en som bär namnet af Les petites Soeurs des pauvres. Historien om dess uppkomst och utveckling är så vacker, att den förtjenar blifva allmännere bekant.

Den, som har en god karta öfver Frankrike, kan möjligen uppleta på kusten af Brétagne midt emot ö-staden St. Malo den lilla staden St. Servan. Två gånger om dygnet tillåter eben de begge städernas invånare att besöka hvarandra, om de ha lust at vandra på den fuktiga sanden.

Befolkningen i St. Servan består af fattiga fiskare,

hvilkas hela förmögenhet är deras båtar och nät. Hafvet visar sig ofta fruktansvärdt för dessa bräckliga farkoster och många gå förlorade med hela sin lilla besättning. Också möter den besökande der en stor mängd fattiga qvinnor; det är fiskareenkor, som nöden drifvit till tiggeri och af hvilka många dogo af elände, i brist på sjukhus.

Detta bedröfliga sakernas tillstånd hade redan länge väckt människovännernas bedröfvelse, utan att någon dock kunde finna en möjlighet att afhjelpa detsamma.

Bland dessa människovänner var vikarien i St. Servan, abbé Le Pailleur, som aldrig kunde möta en af dessa stackars qvinnor utan att hans hjerta kände sig upprördt. Dock, hvad förmådde väl den fromme presten göra? Hans församling var utan tillgångar och sjelf egde han ingenting. Men han bad till Gud, och hans bön blef hörd.

En dag mötte han en ung sömmerska, som kände hos sig kallelsen för det religiösa lifvet, men som af brist på tillgångar icke kunde upptagas i kloster, och sålunda följa den röst, som kallade henne. Den fromme presten hörde med deltagande suckarne af denna själ, som var upptänd af den gudomliga kärleken; han uppmuntrade henne och rådde henne att med tålmod afvakta den stund, som försynen hade utsatt för att mottaga hennes hängifvenhet.

Kort derefter meddelade en annan ung kvinna af samma lifnadsstälning honom liknande önskningsar, hvilka möttes af samma hinder. Abbén fick en ingifvelse.

Han förde de begge unga qvinnorna tillsammans, lofvande dem, att de en dag skulle blifva invigda till Guds tjänst. I afvaktan på denna lyckliga stund, erhöillo de af honom en viss regel att följa. Marie-Augustine, som var 16 år, skulle betrakta såsom sin priorinna Marie-Therese, som var knappt 18 år. — Under två år gjorde de begge unga flickorna i hemlighet på

detta sätt sitt noviciat, då under de sista månaderna deraf abbén uppdrog åt dem at taga i deras vård en gammal blind qvinna. De lydde med glädje, lagade den stackars gamlas mat, ledde henne till Kyrkan o. s. v., och lyckades att genom sina små besparingar sörja för hennes uppehälle. Kort derefter ökades det lilla samfundet med ännu en person, Jeanne Jugon, 48 år gammal, som hade i all sin tid tjenat som piga, och nu egde en liten förmögenhet af inalles 600 francs samt en liten stuga, som hon upplät åt de andra. Dessa sväfvade ännu i okunnighet om det mål, dit abbén ville leda dem; ty han inskränkte sig till att upprepa för dem sina förmaningar: „Älsken Gud, uppoffren eder för nästans och isynnerhet de gamlas och fattigas hjälp och bekymren eder icke om resten.“

På detta sätt förgingo flera månader. Samfundet hade ökats med ännu en gammal och fattig qvinna, och det är rörande att tänka sig detta hemlif i en liten vrå af Bretagne: de begge gamla, befriade från alla omsorger för sitt lifs uppehälle, mottagande de begge unga arbeterskornas ömma och värdnadsfulla omsorger, och desse oupphörligt arbetande för att skaffa bröd till huset.

Systrarne åtnöjde sig icke med att sörja för de gamlas kroppsliga behof; de sökte äfven att vårda deras själ, som hade åldrats i okunnighet och frånvaro från Gud. Denna hängifvenhet uppväckte beundran, men utan att någon tänkte på att komma densamma till hjälp och bereda den tillfälle att utvidga sig. Men lika godt, de räknade endast på Gud och de ryggade icke tillbaka för tanken på att utvidga sin verksamhet, när abbé La Pailleur föreslog dem det.

Man nöjde sig likväl att hyra ett enda rum, som dock var temligen stort. Der uppställdes tolf sängar och gamla sjuklingar dröjde icke att anmäla sig; de blefvo mottagna med glädje. Ifrån detta ögonblick måste

systrarna egna hela sin tid åt vården af sina skyddslingar; det blef dem absolut omöjligt att sysselsätta sig med något arbete, och de skickliga sömmerskorna togo aldrig i nålen annat än för att laga de fattigas paltor.

Under sådana omständigheter dröjde det icke länge, innan det lilla hemmet kom i svåra omständigheter och bristen klappade på dören. Skulle man låta modet falla och det påbegynta kärleksverket gå under? Nej, men hvilken utväg fanns väl att tillgripa? Presten och systrarne höllo rådpläging, och det beslöts, att man skulle söka att sörja för stiftelsens underhåll genom almosor. En i sender af systrarne sändes ut för att göra insamling, och denna lyckades i allmänhet temligen godt. Två andra tjenarinnor förenade sig nu med systrarne, så att de inalles voro sex, och deras samfund var stäldt under den obefläckade Jungfruns, St. Josephs och St. Augustini beskydd.

År 1842 — fyra eller fem år hade då förgått sedan abbé Le Pailleur första gången hade samtalat med Marie Therese och Marie Augustine — köpte man ett stort hus, och det utan att hafva någon utsigt att betala det. Abbé Le Pailleur måste sälja sitt ur och några andra småsaker för att få penningar att betala stämpelpapperet för köpekontraktet! Huset kostade 22,000 francs, och inom ett år var det betaldt.

Men redan inom årets slut var det uppfyllt med gamla, sjukliga och orkeslösa män och qvinnor, och det enda medlet till allas underhåll var almose-insamlingar. Man hade ofta svåra ögonblick att genomgå. De „Små Systrarne“ omtala gerna, hurusom deras hus ofta var absolut blottadt på lifsmedel. De båda till Gud: då kom någon oväntad välgörare aldeles såsom för att riktigt visa, hurusom det behagar försynen att pröfva sina barns tro, men att den aldrig öfverger dem.

När det nya huset var aldeles fullt, tänkte de genast

på att uppföra ett nytt. Antalet af systrar hade då också ökat sig. De hade fått en tomt och tänkte på att sjelfva blifva byggmästare och murare. I brist på arbete med nålen, började de att afrödja tomten och beredde sig till och med att gräfva för att lägga grunden. Vid åsynen häraf intogos arbetarne i St. Servan af rörelse, och en stor mängd af dem erbjödo sig att för intet arbeta några timmar om dagen på deras hus. Mången tänkte säkert på, hurusom han genom att sålunda offra en del af sin tid, beredde en plats åt sina gamle föräldrar eller kanske i en framtid åt sig sjelf. Bygnaden kunde fullbordas, tack vara en testamentarisk disposition af 7000 francs, och ett understöd af 3000 francs, hvilket franska akademien anslag åt Jeanne Jupou.

Det skulle blifva för långt, att steg för steg följa samfundets utveckling, så trösteligt det än är, att se försynens uppenbara medverkan till det resultat, hvartill det nu hunnit. Man får likväl icke föreställa sig, att dessa svårigheter förefinnas endast i samfundets första begynnelse. Tvärtom, systrarne hafva ända till den sista tiden haft och hafva stundom ännu att kämpa med de aldra alvarsammaste svårigheter, och mindre beslutsamma och trofasta hjertan än deras skulle ofta trott sig böra uppgifva företaget, som de hade börjat.

År 1849, efter att redan hafva grundlagt flera hus i vestra og mellersta Frankrike, beslöto de „Små Systrarne“ att utöfva sin välgörenhet äfven i Paris, den stora staden, som är medelpunkten icke blott för lyxen och öfverflödet, men äfven för eländet och lidandet. Modren priorinnan och Moder Marie Therese företogo resan till hufvudstaden för att köpa eller hyra ett hus och inrätta en afdelning af samfundet. I afvaktan på att finna något sådant, voro de begge systrarne sjelfva hänvisade till att lefva af andras välgörenhet, till den grad fattiga voro de; de åtnjöto en tid understöd af Nazareths-asylen, en tid af

Besökelse-klostret, men som begge dessa sistnämnda sjelfva voro fattiga, då voro de slutligen hänvisade till de behöfvandes sista utväg, de s. k. fattigköken, som i Paris' alla kvarter finnas inrättade genom myndigheternas försorg, och der man för en polett, som är värd ungefär 2 à 3 skilling i vårt mynt, får en portion soppa eller grönsaker. Det är intet tvifvel om, att ej de begge systrarne betraktade det såsom en ynnest af himmelen att vara bragdda till sådan fattigdom, och åsynen af de olyckliga, af hvilka de voro omgifna, ökade deras begär att kunna bistå dem. Slutligen måste de likväl skiljas, och Moder Marie Therese kvarstod ensam i Paris, medan priorinnan återvände till St. Servan.

Det första huset, som systrarne omsider med understöd af sällskapet Saint Vincent de Paul lyckades erhålla i Paris, ligger i förstaden St. Jacques. Modren Marie Therese hade då nyss fått till hjälp en annan syster, och de hade ännu icke hunnit att sopa och rengöra huset, då redan en gammal och bräcklig fattig man, som hade fått talas om den goda nyheten af grannarne, kom och anmälde sig att blifva emottagen. Trogna sina gästfrihetsförpligtelser, mottogo de fattigas systrar åldringen, ehuru huset var aldeles tomt. Först på qvällen kunde man föra dit en säng åt den oväntade gästen och två halm-madrasser åt systrarne. I detta samma hus vårdas nu 230 ålderstigna.

Samfundet räknar nu inalles omkring 2000 systrar, och öfver 13,000 gamla, orkeslösa och obotligt sjuka försörjas nu af dem. I Paris finnas deras asylor i flera arrondissementer. Oaktadt denna stora verksamhet, hafva „de fattigas Små Systrar“ icke afvikit från den ursprungliga planen för deras stiftelse, och de lefva ännu på frivilliga bidrag och almosor. En mängd familjer hafva ställt sig i förbindelse med dem, och tillåta den system. som har insamlingen om hand, att vissa dagar komma

för att afhemta kvarlevorna från hushållet. Många af de bekanta dames de la hallé, mångelskorna vid de stora försäljningshallarne räkna för sin största glädje, att om aftonen, da systren kommer med sin stora korg, få stoppa den full med osålda rester af sitt lager. På detta sätt får människokärleken och den christliga barmhertigheten tillfälle att utöfva sig på ett praktiskt och godt sätt inom alla klasser. Men när man ser de Små Systrarnes skafferier, kan ingen ana, att förråden komma ifrån så många olika håll. Allting är ordnad och arrangerad med en omsorg och en renlighet, som är beundransvärd: kött, på olika sätt tillagadt kött, grönsaker af alla slag. Flera stora lådor i en möbel, som är gjord enkom för detta ändamål, äro uppfyllda med brödkanter och brödstycken. Detta gamla bröd begagnas dock utslutande till den vanliga franska soppan; för öfrigt få de gamla naturligtvis färskt bröd.

Men det är isynnerhet vid deras gamla skyddslingars dödssäng som man bör se de Små Systrarne. Man kan utan öfverdrift säga, att de flesta af de förra, utan dessa sina ömma vårderskor, skulle dö i öfvergifvenhet; deras själar skulle lemna dem, utan att de sjelfva visste hvart de ginge. Men under de Små Systrarnes vård och böner är döden på en gång ljuf och högtidlig; den döende är föremål för de kärleksfullaste omsorger, döden har ingen fasa för dem, och ingenting öfvergår måttet af deras krafter. De lugna den fruktande själen, deras hand lemna icke den döende åldringens hand annat än för att tillsluta hans ögon, och, uppfyllande sin sjelfvalda pligt ända till slutet, följa de, såsom hans barn, den fattiges döda kropp ända till grafven, egnande honom ända i sista ögonblicket sin omvårdnad och sin tillgifvenhet.

## Degnen i Monaghan.

Fortælling efter det Engelske.

(Sluttet.)

I samme Øieblik forekom det Elp, at han var hensat i Klokkehuset — og unægtelig, her saae han de syv Knøse, der kun ventede paa Hans Moritz, Grovsmeden, der skulde gjøre Tallet fuldt. De havde taget Frakkerne af, og stode i Skjortærmer med Tougene klare. Nu bankede det paa Døren.

„Der kommer han!“ jublede de, imedens En af dem løb ned for at lukke ham op. Og snart var den undersætsige Hans, der altid var i godt Humeur, i deres Midte.

„Accurat i rette Tid“, sagde han, „to Minuter i tolv. Heida, hvor vi skulle lade dem kime lystigt, og med vore Klokkers Malmmunde ønske alle Mennesker et glædeligt Nytaar. Paa Eders Pladser, Svende, og paa Klokkens sidste Slag skal det begynde!“

„Træk endelig af alle Livsens Kræfter for at vække den vrantne Elp Verren med en Morgenhilsen, som hans Arrigskab ikke skal kunne bringe til Taushed“, raabte en Anden.

„Det gamle Brummehoved havde vist gjerne for længe siden sat en Pind for vor Bestilling.“

„Ha, ha, ha!“ loe Drengene. „Han vil bande sin Deel!“

Der gik som et Suk igjennem Klokkehuset, da Elp følte sig kaldt tilbage til sit Kammer for nu at gaae Døden imøde. Den fulde Maane skinnede paa Uhrets store Visere, der pegede paa det sidste Minut for Midnat, og førend Drengene satte Metaltungerne i Bevægelse, skulde han være død!

„Vil Du opgive det, Elp?“ spurgte den haanende Stemme.



„Lad mig endnu kaste et Blik i Owens Enkes Kammer“, bad Elp.

„Have vi nogensinde afslaaet Dig en rimelig Bøn!“  
 Og Elp saae nu Barnet knæle foran det fattige Leie; de røde Læber stammede en Bøn. Enken havde løftet sine Øine imod Himlen, og fra det troende Blik, der hævede sig op over Nattens Skygger og hendes Livs Mørke, straalte der Elp et Menneskehjertes Haab imøde, som midt i Trængselens Vande stolde paa en uendelig Barmhjertighed, Kjærlighed og Naade. Nu lød fra Taarnuhret Midnatstimens første Slag; voldsomt rungede det næstfølgende ud over den lille By langt henover de fjerne Bjerge, og vækkede Landmanden i hans fredelige Søvn. Det tredie, fjerde, femte, sjette lød, og de faldt som Hammerslag for Elps forfærdede Øren. Moderen og hendes Barn — Enken og den faderløse Dreng — bade endnu. Uskyldighed og Resignation knælede for Gud; en Formaning til den fortvivlende Synder.

„Barmhjertighed!“ mumlede han — „gives der ingen Barmhjertighed for mig?“

Han lyttede til den Bøn, som de bade i Fælledskab. Rundt omkring ham opstod en forfærdelig Støi, der næsten bedøvede ham; men Barnets Stomme, der svarede paa Moderens ydmyge Bøn, klang klart igjennem Helvedeslarven. Da Uhret slog det ellefte Slag, hørte han det tydeligt:

„Alle, som ere stedte i Fristelse, Fare og Trængsel paa Sjæl og Legeme“, bad Owens Enke.

„Frels Dem, o Herre!“ mumlede den Lille.

Tolv!

\* \* \*

Saa gevaltigt var det nye Aar endnu aldrig blevet ringet ind. Byens værste Syvsovere hørte det, og fore forskrækkede op, ja der var endog dem, der faldt ud af

Sengen. Men det var snart forbi, thi nu gik Klokketonerne melodisk over i den smukke Choral: „Store Gud, vi love Dig!“ og fra Mund til Mund lød det: „Gud give os et lyksaligt Nytaar, og lade det vende ofte tilbage med Glæde!“ Ogsaa Elp Verren i sit mørke Kammer hørte de mægtige Accorder, der rungede ned fra det høie Kirketaarn, men midt i disse vedblev Moderens og Barnets Bøn at gjenlyde i hans Hjerte: „Alle, som ere stedte i Fristelse, Fare og Trængsel paa Sjæl og Legeme, frels dem, o Herre!“

Ja, det var ingen Skuffelse. Elp levede og aandede. Han lyttede til Klokkerne, hvorledes de forkyndte de vaagne og de sovende Menneskebørn det dæmrende Aar. Han havde svævet i Fristelse, Fare og Trængsel paa Sjæl og Legeme, og for ham var Enkens og den Faderløses fromme Bøn stegen op til Himlen — for ham og mange tusinde Andre; men Ingen havde den forfærdeligste Død været saa nær, som ham; det vidste og følte han nu. Høit og klangfuldt, mægtigt og brusende hævede Klokkehymnen sig paa de friske Morgenvinde. Da faldt Elp Verren paa sine Knæ og bad — og hvem vil vel tvivle om, at hans Bøn blev hørt?

Da han havde endt den, saac han sig om. Ilden i Kaminen var gaet ud, og i den fredeligste Stemning sade de gamle Huusvenner, Hunden og Katten, ved Siden af ham. Med en hjertelig Latter, som han aldrig havde kjendt den siden sine Drengaar, løb han nu ned ad Vindeltrappen og langs ad den smalle Gang til Klokkehuset.

„Et glædeligt Nytaar!“ raabte han Drengene imøde.

„Et glædeligt Nytaar!“ svarede Hans Grovsmed.

„Et glædeligt Nytaar!“ lød det fra alle Sider.

Men Elp hørte dem neppe. Han styrtede ud, ned ad Gaden til den forfaldne Hytte, hvor Owens Enke boede. Der var hverken nogen Enke eller nogen anden

levende Beboer, Vinden kom og Vinden gik igjennem det forladte Huus, Nattens Skygger svævede deri, og Klokkernes Klang gjenlød i det tomme Rum. Men intet Barn knælede her, ingen Moder bad i denne Nat, ja allerede siden mange Aar, indenfor hine Mure.

„Jeg har drømt det“, sagde Elp, „men Drømmen skal ikke have været forgjæves!“

Og Elp gjorde, som han havde sagt. Aldrig siden henvendte den Fattige eller Sørgende sig forgjæves til Elp Verren; aldrig nægtede han Oldinger eller Umyndige sin kraftige Understøttelse, og Ingen gik bort fra hans Dør uden at have modtaget Prøver paa den Kjærlighed, som boer i dens Hjerte, hvem der er vederfaret Barmhjertighed. Elps Livsaften bar rigelig Frugt i Troens og Haabets og Kjærlighedens Gjæringer; men Ingen bragte de stedse tilbagevendende Nytaarsklokker en saadan Velsignelseshilsen, som den de sendte til Degnen i Monaghan.

## Kirkepolitiske Breve. XVII\*).

For faa Uger siden var hele den oplyste politiske Skarpsindighed vis paa, at Frankrig inden Udgangen af November vilde være et Kongerige. Nogle glædede sig, andre ærgrede sig, men alle vare spændte, og „Berlingske Tidende“ meente, at dersom der ikke skete et Mirakel, saa var Monarchiet en uundgaaelig Nødvendighed; men Miraklet skete, og nu er hele Verden ligesaa vis paa, at Monarchiet er en Umulighed, som den dengang var det paa det Modsatte. Hvorvidt nu denne nye Vished er en Smule mere værd end den af-døde, skal jeg foreløbig ikke indlade mig paa at bedømme; det som det i Øieblikket kommer an paa, er at gjøre sig det klart, hvem hint Mirakel skyldes og

\*) Vi behøve neppe at bemærke, at dette Brev er skrevet før Afstemningen i Nationalforsamlingens Møde Natten d. 19—20. Novbr., hvorved Præsidentværdigheden uden Betingelser og Forbehold og uden Hensyn til Afstemningen over Forfatningslovene overdroges til Marschal Mac Mahon for et Tidsrum af R.' A.

hvilke Conseqventser der kan ventes at ville fremskyde deraf. Det første af disse Spørgsmaal er ikke vanskeligt at komme paa det Rene med; thi at Hexemesteren er det liberalt-monarchiske Parti i Frankrig (Orleanisterne), derom er der nu for Tiden ingen Tvivl. Dette Parti, som ved sit Tal spillede en afgjørende Rolle i Nationalforsamlingens „conservative“ Fleertal, havde jo ikke blot taget „Restaurationen“ i sin Haand, men ogsaa ved forskjellige mere eller mindre vellykkede Kunster bragt det dertil, at Majoriteten i Versailles var bleven enig med sig selv om, kun at ville underkaste sig deres retmæssige Herre Kong Henrik den V. paa Betingelser, hvoraf Følgen nødvendigviis maatte blive den, at denne blev til en Valgkonge af Nationalforsamlingens Naade i Stedet for en Arvekonge af Guds Naade; men det var endda det mindst Bedrøvelige ved Projectet; de omtalte „Betingelser“ vare nemlig af den Natur, at Kongen, dersom han var gaaet ind paa dem, havde ladet ikke blot sin kongelige Værdighed men ogsaa sin Ære i Stikken; han vilde — tvertimod sine egne høitidelige Erklæringer om, aldrig at ville fornede sig til Sligt — være bleven „Revolutionens legitime Konge“. At det var mange „Orleanisters“ Ønske, at faae noget saadant i Stand, vidste man længe nok, men — vi idetmindste — haabede, at Nationalforsamlingens Majoritet var for fædrelandssindet og for skarpsynet til for Alvor og, coute qu'il coute, at ville stille noget saadant Nonsens paa Benene. Det har imidlertid her atter vist sig, at man ogsaa kan have for gode Tanker om Folk. Lederne i hiint Parti have virkelig anvendt al deres Energi for at faae Kongen til at gaae ind paa deres Arrangement; ja, da det ikke lod sig gjøre paa anden Maade, benyttede de endog hans i Sandhed frisindede og patriotiske Udtalelser til dermed at bilde sig selv og Frankrig ind, at Henrik V. var jammerlig nok til at ville gaae ind paa „Betingelserne“, og at det „trefarvede“ Kongedømme var en afgjort Sag; deraf opstod saa de forunderligste Rygter, som i de sidste Dage før Nationalforsamlingens Sammentræden satte Verden i Forbauselse, og fyldte alle dem med Bekymring, der saae op til Greven af Chambord med Ærbødighed og Haab. Til alt Held og Lykke gik Planen i Stykker. Enhver Anden end

Henrik V. var vistnok bleven fanget i Situationen, og havde da, blændet af Troen paa sin egen Uundværlighed, sagt Ja til Misèren; Henrik V. derimod sønderrev det hele Væv af Misforstaaelser og Fordreielser, hvorpaa de „orleanistiske“ Planer vare byggede. Han erklærede i sit berømte Brev til Chesnelong, at han ikke tog noget tilbage, at han aldrig havde bedraget Frankrig, og heller aldrig vilde gjøre det, og at han ikke vilde være nogen Betingelse-Konge, ikke vilde begynde sin Regering med at slæbe Purpuren i Rendestenen. Hermed styrtede Nationalforsamlingens store Korthuus sammen, og Frankrig blev forskaanet for den Ulykke, at faae en saa forkludret Forfatning, som den, de liberale Monarchister havde tiltænkt det. Den umiddelbare Virkning heraf er nu den, at den provisoriske Tilstand varer ved. Takket være Orleanisterne, er Monarchiet denne Gang blevet umuligt; thi Henrik V.'s Brev lammede Majoriteten fuldstændig; den havde drevet sine „trefarvede“ Forsøg altfor aabenlyst og snakket sig altfor fast til at kunne gjøre omkring; slaae over i Republiken vilde den imidlertid heller ikke; der var følgelig ikke andet tilovers, end at forlænge Mac Mahons Myndighed, og sec, hvad der kunde bringes ud af Tingene efterhaanden. Om en saadan Forlængelse nu virkelig — som man antager — bliver vedtaget, derom vil den nærmeste Fremtid bringe os Besked; men det er i og for sig et temmelig irrelevant Punct; thi Spørgsmaalet er: Hvad saa? Et evigt Provisorium er en Umulighed; „Forlængelsen“ maa enten blive et Skridt til Republiken eller en Etape paa Veien til Monarchiet; men hvilket af disse to Alternativer der vil vise sig at være det virkelige, det lader sig i Øieblikket umuligt sige, eftersom det væsenlig afhænger af tilfældige Omstændigheder. Saameget er nemlig blevet aabenbart af Orleanisternes Manøvrer, nemlig det: at det franske Folk endnu er meget langt fra den klare Selverkjendelse, som er en nødvendig Betingelse for en sand monarchisk Restauration; Principerne fra 89 spøge endnu i Hovedet paa de Fleste; Revolutionsfeberen har endnu ikke sat sig saa fuldstændigt, som det maa skee, forinden en virkelig folkelig Regeneration skal kunne begynde i Frankrigs Forfatningsliv. Takket være Greven af Chambords klare Intelligents og mandige Villie; takket

være først og fremmest hans ægte katholske Tænkemaade, blev et halvt Forsøg, et overilet Compromis mellem Retten og Uretten forhindret i Tide. Takket være Kongens aabne Character og hans redelige Ord, bleve alle Misforstaaelser med Hensyn til hans Person tilintetgjorte; han staaer endnu høi og ædel, reen og pletfri for Nationens, ja for hver ærlig Mands Beundring, og det er en stor Lykke, thi han er den Eneste, som kan frelse Landet; men vil Landet i den nærmeste Fremtid naae saavidt i Modenhed, at det for Alvor vil frelses? det er Spørgsmaalet. Takket være det orleanistiske Partis Fiasco, tør man være vis paa, at dette ikke faaer Lov til at „indlede“ Monarchiets Gjenoprettelse i Frankrig, og det er en stor Lykke\*); thi saa er man da i alle Tilfælde nogenlunde garanteret mod nye Forkludringer à la 89 og 1830; saa har man da det Haab, at det næste Gang vil blive Folk med klare Tanker og consequente Villier, der tage fat paa Værket; men vil der i den nærmeste Fremtid blive taget fat derpaa? ja det er umuligt at sige; men dog afhænger det heraf, om Provisoriet skal blive Veien til noget Bedre, eller til det Allerværste, nemlig til den radicale Republik. At denne i Løbet af kort Tid vilde styrte Frankrig i store Ulykker, er aabenbart, og, at den saaledes kun vilde blive et Middel til end yderligere at faae Folket til at tabe Smagen for Løgnene af 89, er klart. Men kan Landet da ikke uden en saadan Ulykke bringes til Fornuft? Ja det er umuligt at besvare; der er altfor meget Gæringsstof i Øieblikket, til at Nogen skulde turde benægte Muligheden af, at der i den nærmeste Fremtid kan skee Ting, som fuldstændig forandre den nuværende Situation, og da vil det maaskee blive Alle klart, hvad der i hvert Tilfælde er os klart: nemlig, at Henrik V. ved sit Brev til Chesnelong har frelst det monarchiske Princip i Frankrig.

---

\*) Nogle sige, det Hele var en fin Plan, der havde til Hensigt at gjøre Henrik V. umulig; hvis saa er, saa forandrer det ikke Sagen; en Ubehændighed vilde langtfra skade Partiet som en saadan Lumpenhed.

## Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Vandalismens nyeste Bedrifter mod det christelige Rom — Klostrerrøveriet gaaer fremad! Man haaber, at efter November ingen Munk eller Nonne mere vil blive tilbage i deres Klostre. I Rom alene blive 218, og i de øvrige Dele af Kirkestaten 258 Klostre ophævede, altsaa i det Hele 476. Den 21de Novbr. 1872 (denne Røverlovs Publicationsdag) talte alle disse Klostre 8151 Medlemmer, 4326 Munke og 3825 Nonner. De liberale Røvere ere dog saa høihjertede at tilstaae dem en lille Pension paa nogle Hundrede Francs!

De større Klosterbibliotheker, som nu falde i Piemontesernes Hænder, ere det Casanatense (Dominicanernes), med 200,000 Bind og 15,000 Manuskripter, Angelica (Augustinernes) med 150,000 Bind, hvoriblandt henved 30,000 Manuskripter; Collegium Romanum med 50,000 Bind. Desuden ere i Roms Klostre endnu 44 andre Bibliotheker med 175,516 Bind; og i Klostrene i Roms Omegn 48,700 Bind. Naar man nu tillige tænker paa de øvrige Bibliotheker, som ere endnu langt større, f. Ex. det Vaticanske, saa tør man vel spørge: hvor gives der vel en eneste Stad i Verden, som i literær Henseende nogenledes kan sammenlignes med Rom; og alligevel høre protestantiske Skribenter ikke op med at skrive om den langt større Videnskabelighed i de protestantiske Lande!

**Paris.** For nogle Uger siden døde her en Læge, hvis berømte Navn hele Verden kjender, det var Napoleon III.'s Livlæge, Dr. Nélaton. Gid hele Verden ligesaa godt kjendte den opbyggelige Maade hvorpaa han sluttede sit christelige Levnet. Efter at have annamet de hellige Sacramenter, sagde han til sin Skriftefader: „Jeg takker Dem for de fortræffelige Ord, De har talt til mig under min Sygdom, de ere Sandhedens rigtige Udtryk.“ Da Præsten sagde ham, at han af Paven havde faaet Tilladelse til at give ham den apostoliske Velsignelse, udraabte Dr. Nélaton: „Det er meget, meget trøsteligt!“ Derefter vendte han sig til sine Børn og sagde: „Mine Børn, den rette Vei, Guds Buds Opfyldelse, den er det Eneste, som kan give vor Samvittighed Ro, vort Hjerte Fred“. Og lidt senere

tilføiede han de betydningsfulde Ord: „J'ai prié, j'ai cherché, j'ai trouvé!“ d. v. s.: „Jeg har bedet, jeg har søgt, jeg har fundet!“ En saadan Død var en værdig Afslutning af hans Levnet. Videnskaben var for ham Religionens Tjenerinde, og for saa vidt var han et Mønster for vor Tidsalder.

**Bonn.** 5 eller 6 „gammelkatholske“ Studenter ere her nu gyldigt immatriculerede ved det herværende Universitet. De skulle alle, med Undtagelse af en Eneste, være Schweitsere. Paa denne Maade har man altsaa i Bonn et gammelkatholsk Facultet, og Professorerne Reusch, Langen, Knoodt og Hilgers komme endelig til at læse. I Sandhed en meget beskeden Begyndelse!

**Trier.** „Mosel-Zeitung“ meddeler, at den kongelige Jernbanedirection har afskediget en heel Mængde Arbeidere, fordi de havde valgt clericalt! Næsten utroligt, men alligevel sandt!

### Elisabethforeningen.

Møde Søndag den 7de Decbr, Efterm. Kl. 4.

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 30te November. Første Adventssøndag.** (Andreas, Apostel.) Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Efterm. Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — 1. Decbr. M. Eligius, Biskop. 2. Ti. Bibiana, Jomfru og Martyr. 3. O. Frants Xaver, Bekj. Kl. 8<sup>1</sup>/<sub>4</sub> Messe for Ansgariusforeningen. 4. To. Petrus Chrysologus, Biskop og Kirkelærer. 5. F. Barbara; Kl. 8<sup>1</sup>/<sub>4</sub> Messe for Medlemmerne af Broderskabet til Jesu guddommelige Hjerte; Kl. 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> Aften Broderskabsandagt. 6. L. Nicolaus, Biskop.

NB. Alle Onsdage og Fredage i Advent ere befalede Fastedage.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8<sup>1</sup>/<sub>4</sub>. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8<sup>1</sup>/<sub>2</sub>. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8<sup>1</sup>/<sub>2</sub>. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8<sup>1</sup>/<sub>2</sub>. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Capellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet. modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 36. Søndagen den 7de December. 1873.

---

Indhold: Dansk Kirketidende om Jesuiterne. Guds Dom over saakaldte Rigsfjender. Kirkepolitiske Breve. Kirkelige Efterretninger: Rom, Lourdes i Frankrig, Wien, Preussen. Schweits.

---

## Dansk Kirketidende om Jesuiterne.

Ovennævnte Blad har i længere Tid underholdt sine Læsere med en lang Artikel om „Jesuiterne og Jesuitismen“, der ikke blot prætenderede at være grundigt-belærende, men kjendelig ogsaa beilede til den Ære, at gjælde for interessant og aandrig i Henseende til Form og Fremstilling. Vi overlade Andre at have deres Mening baade om det Ene og det Andet, og bemærke blot for vort Vedkommende, at Belærelsen var meget tynd og høist uefterrettelig, og Forfatterens Anstrængelser i Retning af det Piquante og Aandrige aldeles forfeilede. Hans Vittigheder bleve hvergang til Flaaheder, og det Hele saa kjedsommeligt, at det er en sand Tortur at gjenneumlæse det. Forfatteren (eller Redactionen) maa upaatvivleligt have haft en instinctmæssig Forudfølelse af, at de hyppigt indstrøede aandrige Reflexioner ikke vilde være istand til at bøde paa denne høist uheldige Egenskab, eftersom det ikke er let

at indsee, hvad der ellers kan have foranlediget, at Artiklens 5 Afsnit ere fordeelte paa et Tidsrum af flere Maaneder; thi var den kommen, vi ville ikke sige paa eengang, men fordeelt blot paa ligesaa mange Uger, turde vi vædde paa, at intet Menneske havde gidet læse den. Det var da gaaet med den som med den værdige Pastor H Knudsens i sin Tid møisommeligt sammenskrabede og kjedsommeligt sammenfikkede Lucubrationer over samme Thema. Det var derfor unægtelig meget praktisk, at man efter enhver Dosis af disse slet anrettede Røverhistorier lod Læseren have et Par Ugers Pusterum, hvori han kunde samle Kræfter til at give sig ifærd med den næste. Og dog — vi tvivle alligevel om, at man ved dette i mere end een Henseende slette Middel har naaet det tilsigtede gode Øiemed. Vi tillade os at troe, at de Læsere, hvem det ærede Blad skriver for, ikke ere slet saa dumme, som det synes at have gjort Regning paa.

Vi skulle her, ligesaalidt som nogensinde tidligere, indlade os paa nogen Gjendrivelse af alt det Nonsens, som den literære Bagvaskelse nu i over et Par Aarhundreder har bragt tiltorvs mod Jesuiterne. I dette Blads Nr. 22 (31. Aug. d. A.) have vi — i Anledning af en Artikel i „Fædrelandet“, „hvor Capellanen gik paa Græs“ samtidigt med, at Rygtet bebudede en eller anden stor Bedrift af den officielle Theologi, der skulde gaae ud paa at tilbagevise den af Grev Holstein reiste Anklage for Principløshed og Selvmodsigelse — gjort fyldestgørende Rede for, hvad der maa fritage os og ethvert fornuftigt Menneske fra at befatte sig med at føre Beviser for Usandfærdigheden og Uredeligheden i den Masse af Angreb, som baade i Fortid og Nutid ere gjorte paa Jesuiterordenen. Vi henvise til det der Sagte — som „Dansk Kt.“, ved at gjentage de selvsamme Usandheder, viser, at den aldeles ignorerer —

og lade det her beroe ved vor Forsikring, at vi betakke os for at lade os holde for Nar, ved at inklade os paa at bevise(!), at Jesuiterordenen ikke er, saa lidt som den nogensinde har været -- et Samfund af moralsk forkastelige Mennesker, der „forvandle Sædelighed til Usædelighed og Usædelighed til Sædelighed“ (s. D. Kt. Nr. 45, S. 735).

Som man seer, taler Forf. til den her omtalte Artikel ligesom Capellanen i „Fædrelandet“ af 28de Juli d. A. med dydig Indignation om „den jesuitiske Sædelæres Afgrunde“\*), med Tilføiede, at „den, der vil see dybere ind i disse, vil finde sin Lyst mere end tilstrækkelig styret ved at læse en lille Bog, som under Titlen „Blüthen der Jesuitenmoral“, for et halvt Aarstid siden blev udgivet af en gammelkatholsk Præst\*\*). Ved Siden af denne Anviisning finder han det endvidere betimeligt at „dvæle lidt ved en enkelt jesuitisk Sætning, nemlig ved den berygtede: Hensigten helliger Midlet“, dog, som man seer, fornemmelig for at faae Leilighed til at fortælle, at den berømte Prædicant og Missionær P. Roh „for et Par Aar siden udlovede tusinde Thaler til den, som kunde finde den nævnte Sætning hos en Jesuit“; at „Sætningen blev funden ikke een men flere Gange hos Hermann Busenbaum i hans medulla theologiæ moralis“, men at „Belønningen blev ikke udleveret, hvad man jo nok kunde forudsee“, fordi „Pater Roh søgte ved spidsfindige Fortolkninger at bortforklare den tydelige Mening af Stederne,“ Men

\*) Capellanen bruger herom de endnu mere kradsende Udtryk: „Dyb af Nederdrægtighed“, „en Helvedes Afgrund“ m. m.

\*\*) vel at mærke, den selvsamme „lille Bog“, om hvis Fordreielser, Forfalskninger og vitterlige Løgne, vi i Anledning af „Fædrelandets“ Excerpter af samme i vore NNrr. 21 og 22 meddeelte det Fornødne til Oplysning.

„Spørgsmaalet er dog ikke blot, om denne Sætning findes udtalt hos en autoriseret jesuitisk Sædelærer, men tillige, om ikke den Sætning hyldes aldeles ved den jesuitiske Praksis.“ Herpaa følger en Ramse af Anklager for, under Skin af Hensigtens Godhed at anbefale „Tankeforbehold“ til Besmykkelse af Simoni, Meened, Mord og specielt Kongemord!!“

Vi have som sagt tidligere afgivet fornøden Forklaring om, hvorfor vi ikke kunne gjøre Jesuiternes Calumnianter den Fornøielse, at indlade os paa ved Citater at forsøge paa at modbevise deres Historier, og grundede vor Fritagelse for dette danaidiske Arbeide blandt andet paa den Kjendsgjerning, at denne Slags Mennesker aldrig have læst det Mindste af det de tale om og i en saa overmodig affærdigende Tone laste og fordømme. De have al deres Kundskab ikke af Læsning i Jesuiternes Skrifter, men af et Par Smædeskrifter fra den nyere Tid, hvis Forfattere i en meget slet og forkastelig Hensigt have søgt at gjøre sig behagelige for den nærværende Tids Magthavere\*) og det af Tidens Oplysning struttende Publicum, ved at gjennemrode Dyngen af Fortidens Smudsliteratur, for der at samle Blomster af en Farve og Duft, der svarer til deres Brødherrers og den skandalesyge Læseverdens Behov.

\*) Det er ingenlunde, som Forf. i D. Kt. synes at mene, grebet af Luften, at Hr. N. N. kalder hiin „Blomstersamling“ et „betalt preussisk Smudsskrift.“ Fyrst Bismarck har nemlig givet saa mærkelige Oplysninger om Anvendelsen af det saakaldte „Reptiliefond“, som han i sin Tid forlangte uden Control stillet til sin Disposition, at det aldeles ikke kan betvivles, at, naar i sin Tid Pombal, Aranda og Choiseul anvendte Millioner paa, i en Række af Aar at besolde venale Literater for systematisk at bagvaske og belyve Jesuiterne, at den preussiske Politiks ledende Tanke betjener sig af det samme ædle Mittel i den gode Hensigts Tjeneste.

Man bliver altsaa ved Sit! thi de Ultramontane ere jo partiske for deres Sag; deres Fjender skulle derimod agtes for upartiske Dommere, og disses Dom lyder paa, at Modparten skal overvældes og tilintetgjøres under Vægten af den almindelige Mening, som nu engang ved sit langvarige Hævd har vundet Privilegium paa Enegyldighed! Anklagerne skulle her være den høieste dømmende Instants! Man skjælder og lyver uden Ende, og fordrer, at den Anklagede og Bagvaskede skal bevise sin Uskyldighed, medens man i ethvert enkelt Tilfælde, hvor det er ham muligt at gjøre det, viser, at man ikke troer ham, og altid veed at finde paa nye Udveie.

Den Syndflod af Smudsskriver, der til Forherligelse af Sæcularfesten for Jesuiterordenens Ophævelse og til Forsvar for den preussisk-tydske „Jesuiterlov“ i det sidste Aarstid har oversvømmet det tydske Bogmarked, har altsaa her som andensteds fundet tjenstivrige Colportører, der, ligesom deres fremmede Læremestere, ikke tage Notits af nogen Protest, men vedblive at gjentage de samme Beskyldninger i den af gammel Erfaring stadfæstede tillidsfulde Forvisning, at selv de usandsynligste Forkleinsler af Næstens Ære og gode Rygte tilsidst finde Tiltro hos alle dem, der selv ikke kunne have nogen paa selvstændigt Omdømme begrundet Mening om den paagjældende Sag -- naar man blot ufortrødent bliver ved at opkoge og gjentage dem. Vi have i sin Tid ikke blot givet fornøden Oplysning om den celebre og driftige Hr. Capellans Anbefaling af hiin berygtede tydske „Blomstersamling“, men eksempelvis særlig udhævet et Par enkelte Punkter, hvorom det var os muligt i faa Ord at paavise Beskyldningens Løgnagtighed og Taabelighed. Deriblandt var navnlig den saakaldte „vederstygge Sætning“, at „Hensigten helliger Midlet“. Vi have i det foromtalte Nr. af dette Blad, ved at anføre det latinske af alle ikke blot

jesuitiske. men ogsaa andre Moraltheologer brugte Udtryk om dette Punkt, viist, at man, for at kunne forvanske sammes Mening, har tilladt sig en falsk Oversættelse, og ignoreret den i alle de paagjældende Værker i den paafølgende Udvikling givne Forklaring, der naturligviis stedse gaar ud paa, at et slet Middel er uforligeligt med en god Hensigt. Vi have dernæst godtgjort, at, da hiin Sætning i sig selv indeholder en Absurditet, eftersom slette Midler ikke kunne tænkes anvendte uden i en slet Hensigts Tjeneste, gjør det hele Vrøvl om gode Hensigter og slette Midler ikke de Personers Forstand synderlig Ære, som, medens de vedblive at tygge Drøv paa denne Phrase, i Gjerningen vise, at de betjene sig af de allersletteste Midler, navnlig her af et fanatisk Hads frivillige Selvbedøvelse ligeoverfor Sandheden, for saaledes at blive istand til, ugenerte af deres Samvittighed, at benytte alle Løgnens Kunstgreb og Krogveie for at naae deres slette Oiemed.

Vi skulle herefter tillade os at „dvæle lidt“ ved Dansk Kirketidendes Dvælen ved hiin enkelte jesuitiske Sætning og dets Fortælling om P. Roh, der skal have „søgt ved spidsfindige Fortolkninger at bortforklare den tydelige Mening af Stederne“ (hos Busenbaum). Forf. burde, inden han plagierede denne ondskabsfulde Løgn efter sine uvederhæftige tyske Originaler, dog, da det her gjaldt en afdød berømt Hædersmands Ære, have søgt at skaffe sig lidt bedre Underretning, hvilket ikke vilde have kostet ham stor Uleilighed. Sagen forholder sig hermed, som vi efter en aldeles paalidelig Kilde\* kunne oplyse, saaledes: Blandt de mange Blade, der i Anledning af Jesuiterloven istemte det officielle Anathem.

\*) „Germania“ af 3die August d. A.

var ogsaa den berlinske „Evangelische Kirchenzeitung“. Dette Tidsskrift, der i mange Aar har været et Organ for den protestantisk-orthodoxe Pietisme, og derfor nyder en temmelig udbredt Anseelse, fandt, at det ogsaa maatte være med, da Rigskansleren slap alle sine Pressekøtere løs mod Jesuiterne, og bragte da i sit Nr. 57 d. A. den Historie paa Benene, som D. Kt. har været saa malitios lettroende her at sætte i Omløb. Forf. synes imidlertid ikke engang at have øst den af selve Kilden, men at have den enten af „Hørensagen“ eller paa anden middelbar Maade. Det er vel nemlig historisk sandt, at P. Roh, ikke for „et Par Aar“, men for mere end tyve Aar siden, under en i Frankfurt afholdt Folkemission udsatte en Priis af 1000 rh. Gylden (ikke 1000 Thaler) for en af et juridisk Facultet godkjendt Paaviisning af, at den „infame Sætning“ virkelig fandtes i nogetsomhelst trykt jesuitisk Skrift. Men denne Priis forblev udsat indtil R.' Død, uden at være vunden af Nogen af de Mange, som i denne lange Tid brøde deres Hoveder og slede deres Penne paa denne interessante Opgave, i Haab om paa eengang baade at tjene Penge og ødelægge Jesuiterne. for ikke at tale om den Fornøielse, at see disses Ærgrelse over selv at have betalt Arbeidet! Thi det vilde ikke lykkes nogen af de mange Bladartikler og Pamfleter, som beilede til denne verdenshistoriske Navnkundighed, at erhverve den forlangte Attest fra et juridisk Facultet. Men „Ev. Kzt.“ beretter tiltrods herfor, at R. har „ignoreret“ et „kort efter“ Prisens Udsættelse af en „evangelisk Geistlig“ opdrevet bevisende Citat af Busenbaum, men nævner af gode Grunde ikke denne fortjenstfulde Mand, som i saa Fald unægtelig vilde have havt Krav paa hele Menneskeslægtens og hele Efterverdenens Taknemmelighed. „Germania“ oplyser i det foranførte Nr., at der hermed ikke kan menes andre end en anonym rhinphalsisk Geistlig, om hvem en Deel

liberale og protestantiske Blade strax efter Løvens (P. Roh') Død — trods Juristernes modsatte Mening — udbasunede, at han havde vundet den udsatte Priis kort efter at den var udsat. Disse ærede Organer synes at have været af den Formening, at nu, da R. ikke længere var iblandt de Levende, saa var det den rette Tid til at binde Publicum denne Løgn paa Ærmet; og de kunde forsaavidt have Ret, som det Publicum, der betragter Alt fra Kategorien „Underholdnings“ Standpunkt, glemmer utrolig hurtigt alt det Pressevrøvl, der lægger Beslag paa dets Opmærksomhed. Men de forregne sig dog slemt, naar de jevnlig stole paa, at alle Læsere ere af denne Kaliber, at Alle have lidt Skibbrud baade paa Forstand og Hukommelse. Det er ved denne Leilighed blevet oplyst, at hin evangeliske Geistlige udgav sit Flyveskrivt ikke kort efter, men 10 Aar efter Prisens Udsættelse, og altsaa 10 Aar før R.' Død, samt at den Larm der gjordes med den, bevægede R. til, i et hos Herder i Freiburg under Titel: „Das alte Lied“ udkommet Skrivt at levere en grundig Gjendrivelse af samme. Saaledes er denne Histories virkelige Sammenhæng.

(Sluttes.)

### Guds Dom over saakaldte „Rigsfjender“.

„Saarbrücker Zeit.“ bringer følgende meget interessant Artikel: „Hvo som nu til Dags ikke ubetinget underkaster sig enhver Lov, som laves af vore Fritænkere og „Liberale“, han gjælder for en „Rigsfjende“. Men uretfærdig er dog enhver Lov, der forbyder noget, som Gud har befalet, eller befaler Noget, som Gud har forbudt. „Man bør adlyde Gud mere end Menneskene“. Hvosom-



helst der følger denne apostoliske Grundsætning, over ham er Dommen fældet, han er en „Rigsfjende“.

Saadanne „Rigsfjender“ har der allerede været til i forrige Tider, og det kunde være interessant at høre, hvad vor Herre har dømt om saadanne „Rigsfjender“.

I en gammel Bog (d. v. s. den hellige Skrivt), som endnu mange Protestanter og Jøder have Respect for, læse vi, at der allerede for mange Aarhundreder siden i Ægypten opkastedes et nationalt Spørgsmaal, paa lignende Maade som nutildags hos os. Den daværende Fyrste kom nemlig ved Hebræernes Forøgelse i sit Land til den samme Betragtning, som nu den Deputerede Gneist ved de katholske Klosters Forøgelse i det tyske Rige. Hint Hjælpemiddel, at jage dem ved Politiet ud af Landet, hvilket hos os ligcoverfor Jesuiterne og deres „Beslægtede“ har gjort saa god Tjeneste, synes dengang ikke at have været bekjendt, rimeligviis af Mangel paa en Bismarck, en Bluntschli og en Wagener. Derimod blev der lavet den „Statslov“, at alle Drenge af hebraisk Herkomst strax skulde dræbes. Efter vore „Liberales“ Anskuelse maa det altsaa have været et strafværdigt Rigsforræderi, at nægte denne „Lov“ sin Lydighed. Men alligevel adløde nogle Jordemødre ikke denne „Lov“, fordi de frygtede Gud mere end de ægyptiske Magthavere, og den hellige Skrivt siger, at Gud derfor velsignede dem. Rigsfjender efter „liberal“ Opfattelse ere altsaa blevne velsignede af Gud!

I den samme gamle Bog læse vi, at der i Darius' Monarchi blev forkyndt en „Lov“ med tilhørende Straffebestemmelser, hvorefter Enhver, som i en Tid af 30 Dage maatte henvende en Bøn til nogen anden end til Kongen, skulde kastes i en Løvekule. Ogsaa denne Lov fandt sin Overtræder i Daniel, der ikke lod sig fragte Retten til at øve sin Religion. Men ikke længe efter blev denne Rigsfjende anklaget med Tilføiende af,

at „Statsloven“ var uantastelig, og at enhver Overtrædelse uden Skaansel burde straffes. Men den almægtige Gud bevarede „Rigsfjenden“ Daniel i Løvekulen ved et Vidunder. Altsaa atter en „Rigsfjende“, som Herren har taget sig af.

I det syriske Rige blev det engang bestemt ved en kongelig Befaling, at Jøderne skulde spise Svinekjød. Man vilde nu engang alvorligt gaae denne „Anmasselse“ af de jødiske Præster tillivs, dersom de skulde „driste“ sig til at nægte Statsøvrigheden og Landslovene Lydighed under Paaberaabelse af Moses' Befalinger og religiøse Anordninger. Alligevel nægtede Eleazar og de Maccabæiske Brødre „Statsloven“ Lydighed under Paaberaabelse af religiøse Anordninger, og de lode sig hellere dræbe end de vilde adlyde. Og den hellige Skrift roser denne Handlemaade som et Mønster paa Dyd og Standhaftighed.

Den romerske Kaiser Nero forlangte af Petrus, at han ikke maatte lære noget, som ikke behagede ham, og at han ene af ham skulde modtage Myndighed til at røgte det ham af Christus overdragne Embede. Denne Nero vilde absolut underkaste Christi af Petrus forkyndte Lære Statsmagtens Godtbefindende.

Men Petrus føier sig ikke, ogsaa han bliver en „Rigsfjende“, et „statsfarligt Menneske“. Han skal døe. Alle Senatorer raabe: „Det behager os.“ Og de „liberalc“ Saducæere og de hovmodige Pharisæere raabe: „Han er en Revolutionær; paa Baalet med Simon Petrus. Han er skyldig, han maa døe! Til Korset med ham! Han har lastet Staten og den guddommelige Kaiser, fordi han ikke respecterer hans Love.“ — Petrus døer paa Korset. Gud hengiven og tilfreds; men Gud kroner denne „Rigsfjende“ med Hæder: hans Navn lever fra Slægt til Slægt! Nu har han allerede i Pius IX. den 259de Efterfølger. Hvilken Throne er saa gammel, saa

rig paa Hæder og Roes, saa udødelig som Sct. Peders Stol? Saaledes velsigner Gud „Rigsfjenderne“.

Det skulde forundre os meget, dersom vore „Liberales“ ikke skulde andrage paa, at „Bibelhistorien“ maa bortfjernes fra Skolerne. At „Rigsfjender“ blive velsignede af Gud, beskyttede af Gud og roste af Gud, det bør dog ikke taales i Riget!“

### Kirkepolitiske Breve. XVIII.

Siden jeg sidst skrev, har Nationalforsamlingen i Paris overdraget Mac Mahon Dictaturet paa 7 Aar trods Venstres Forsøg paa at forhindre dette; som jeg dengang bemærkede, er denne Beslutning af langt mindre Betydning end mange — navnlig liberale — Blade ønskede det; Mac Mahons Dictatur er ifølge Sagens Natur kun et nyt Provisorium, og det endelige Resultat afhænger nu som før af uforudseelige Omstændigheder. Kun for saa vidt er hin Afstemning af 20de Novbr. interessant, som den afgiver et Bevis for, at Majoriteten er langt fastere bestemt paa at dreie Halsen om paa alle mulige Thiersske-Gambettaske „Umtriebe“ end visse Folk — baade her og andetsteds — synes om. De dumme Bemærkninger, som kjøbenhavnske Blade for Tiden have bragt til Torvs om Legitimisternes Nederlag og Greven af Chambords „fortrædelige Stemning“, behøver man selvfølgelig ikke at gjendrive. Hvad Ministeriets Reconstruction angaaer, da har denne ikke forandret dettes politiske Farve, eftersom Decazes, Larcy og Fourton høre til samme Retning, som Beulé Batbie og la Boullerie: ligesaa er Legitimisten Ernoul blevet erstattet ved Legitimisten Depeyre. En Seir for yderste Høire ligger vistnok i den Omstændighed, at d'Audiffret Pasquier (Orleanist) mod Forventning ikke blev Minister, medens Udenrigsportefeullen er tilfaldet Decazes, som skal være meget antiitaliensk. At de liberale Blade nu som

før gjøre alt muligt for at faae sig selv og andre til at tro, at der ingen Udsigter er for Legitimitetens Seir, er en Selvfølge; at deres Fremstilling er usand, er ogsaa en Selvfølge, og at „Berlingske Tidende“ har meddeelt os, at nu vare Henrik V. tes Chancher forspildte for steds, turde, i Henhold til Bladets tidligere Spaadomme, være et temmelig sikkert Tegn paa, at Kongens Sag staaer ret godt i Frankrig. -- I det frie Schweiz synes en folkelig Reaction at være begyndt imod Regeringens infame Forfølgelsesregimente; men i Tyskland er Alt ved det gamle. I den ene Menighed efter den anden bliver Præsten multeret eller fængslet, fordi han ikke vil forraade Christendommens Sag og hjælpe Staten til at lave Kirken om til en stor Politianstalt, saaledes som det over al Forventning er lykkedes med den saakaldte „evangeliske“. Om kort Tid vil rimeligviis Ærkebiskoppen af Posen blive fængslet eller bortjaget; han er allerede bleven opfordret til at nedlægge sit Embede, hvilket han naturligviis ikke gjør. Hele Regeringens nederdrægtige Politik, overgaaer i Raahed, Haarhed og tyrannisk Intolerance langt hvad de „Liberale“ løi om Ferdinand II.'s Regering i Neapel, men de samme Liberale finde den ikke desto mindre saare human og fortræffelig; det katholske Folk har imidlertid protesteret kraftigt imod samme ved Valgene til Deputeretkammeret i Berlin. Centrumsfractionen (Katholikerne) have vundet omtrent 30 Pladser og tæller nu c. 90 Medlemmer; intet andet Parti har vundet i et saadant Forhold. Først søgte de Liberale -- naivt nok -- at lyve sig fra det, men nu trøster man sig med den Bemærkning, at Katholikerne udgjøre en „isoleret“ Fraktion; som om de nogensinde havde udgjort andet og nogensinde kunde komme til at udgjøre andet i en saa lumpen Forsamling som det preussiske Deputeretkammer. Den conservative Fraction (de orthodoxe Lutheranere) have de sidste Valg saagodt som tilintetgjort; og at dette er Løn som forskyldt, vil Enhver indrømme, der har seet, hvorledes disse Conservative sloge sig sammen med Canaillen, hvergang det stemmede med deres egen Profit og tilfredsstillede deres lave protestantiske Had. I disse Dage har nu Windthorst (Centrums Fører) indbragt et Forslag om almindelig Valgret. De Liberale have selv-

følgelig afvist det, thi den alm. Valgret er, nu da de have faaet Magten i Hænde, det de holde mindst af af alle Ting; desuden turde disse Slavesjæle jo allerede af lutter Angst for Fyrst Bismarck ikke stemme for Forslaget; men Katholikerne naaede deres Hensigt — nemlig at vise Folket, hvor de sande Frihedsmænd findes, og hvor uendelig forløiet, egoistisk og feigt det nationalliberale Parti er.

### Kirkelige Efterretninger.

**Rom.** Den hellige Fader skal med megen Tilfredshed have udtalt sig om Hs. Exc. Grev Paars (den hidtil i Kjøbenhavn værende østerrigske Ministers) Udnævnelse til Gesandt ved det pavelige Hof. Derimod have Kaiserens Ord i Throntalen om de nye kirkelige Love, som skulle træde istedetfor Concordatet, gjort et meget ubchageligt, for ikke at sige smerteligt, Indtryk paa den h. Fader.

— Piemonteserne synes at have stort Hastværk med at sælge Klostrenes Inventarier. Da Jøderne naturligviis ere de eneste, som besmitte sig med Kjøbet af dette røvede Gods, saa bliver Alt solgt til de laveste Priser. Man blev i Rom ikke lidt forbauset, da man saae det tarvelige Inventar i Jesuiternes Kloster, som man altid havde udgivet for at være saa rigt.

**Lourdes i Frankrig.** „Univers“ meddeler derfra en Beretning om en vidunderlig Helbredelse. Abbé H. de Müsy fra Conchesles-mines havde været fuldstændig værkbruden i 11 Aar. I hele denne Tid havde han kun 2 Gange været istand til at læse den h. Messc. Paa Reisen hen til Lourdes maatte han altid bæres fra den ene Waggon i den anden. 6 Dage igjennem blev han kjørt til den h. Grotte og badede sig i den h. Kilde. Den 7de Dag, paa Mariæ-Himmelfartsdag, annammede han den h. Communion. Strax kunde han knæle ned og knælende bivaane 2 h. Messer. Han gik derpaa tilfods

hen til den h. Grotte, og vendte først Kl. 2 hjem, uden at være træt. Han besluttede sig strax til at frembære det h. Offer den følgende Morgen. Om Aftenen kom en ubekjendt Herre til ham og sagde: „Jeg kommer for at takke Dem; Deres vidunderlige Helbredelse har omvendt mig! I 40 Aar har jeg ikke mere annammet de h. Sacramenter. Da jeg drog hen til Lourdes, lovede jeg min Søster, at jeg vilde omvende mig, dersom jeg fik et Mirakel at see. Jeg var tilstede ved Deres Helbredelse; jeg har skriftet og omvendt mig; og nu beder jeg, at det maa være mig tilladt, at communicere i Morgen under Deres h. Messe.“ Abbéen reiste hjem; han læser hver Dag den h. Messe, gaaer, skriver hele Timer uden at trættes — hans Helbredelse er fuldstændig.

**Wien.** Kaiseren har den 5te Novbr. selv aabnet Rigsraadet, og siger blandt Andet i Trøntalen:

„Udkastene til de Love, som behøves for at afhjælpe de Mangler i Lovgivningen, der ere fremkomne ved Ophævelsen af den med den h. Stol afsluttede Convention med Hensyn til Forholdet mellem den katolske Kirke og Statsmagten — skulle snart forelægges Dem.“

Der siges, at disse kirkepolitiske Lovforslag i 3 Serier skulle forelægges Rigsraadet. Iblandt dem nævnes som det første et Forslag om Civilstands Register, dernæst om Patronaternes Afløsning og om de Skatter, der skulle paalægges de geistlige Præbender til kirkelige og Underviisningsøiemed.

Med andre Ord — ogsaa i det katolske Østerrig begynde de liberale Tyranner paany en Forfølgelse mod Kirken!

**Preussen.** P. Horner, Medlem af Congregationen af den Helligaand, er Superior for Negermissionen i Zanzibar (Østkysten af Afrika). Da han engang iværksatte en Expedition til det Indre af Afrika, for der at indrette nye Missionsinstitutioner (vi tilføie, at han har udført den med Opoftelsen af sin Sundhed og under de største Farer og Møisommeligheder), stillede den mod de katolske Missionairer saa velsindede Sultan af Zanzibar ham sit Dampskib til Disposition. Ikke tilfreds dermed, vilde Sultanen tillige betale alle Reiseomkostninger, og bestemte en Æresgarde af 46 Mand, som skulde ledsage Pateren og hans Stalbrødre. Den

modige Missionair fik tillige to Breve fra Sultanen, af hvilke det første lyder saaledes: „I Guds Navn vor Hilsen til alle vore Tjenestemænd og til Andre, som faae Nærværende at see. Vor modige og ædelsindede Ven, Pater Horner, vil gjøre en Reise igjennem alle vore Landsbyer, for at see Landet. Jeg troer gjerne, at I ville bevise ham alle mulige Tjenester. 12 Dschumadi, Clauel 1288 af Hedschra. Said-Medschid.“

Det andet Brev lyder: „I Guds Navn. Said-Meschid Ben-Said. Hilsen til vor Ven, Dschadar Sabur Ben-Mussahir. Guds Fred være med Dig. Min Ven, Pater Horner vil komme til Dig. Sørg for, at der bliver ham leveret Alt, hvad han behøver; beviis ham de største Artigheder. Med eet Ord, bær Dig saaledes ad mod ham, at han, naar han vender tilbage, har Aarsag til at takke os.“

Said-Medschid Ben-Said, skjøndt Mahumedaner, sendte ham derhos en Dag en stor Sum Penge, for at kjøbe Negerbørn paa Slavetorvet i Zanzibar, som nu faae deres Opdragelse i den katholske Mission af den Helligaand i samme By.

Den samme Missionair vendte iaar tilbage fra Africa og blev i nogle Dage i Klosteret Marienstatt i Nassau, for der at udhvile sig lidt; men han blev snart efter bortviist af den preussiske Regering tilligemed alle sine Ordensbrødre, og alle de forsømte Børn, som de opdrøge, bleve saaledes forladte.

Dersom nu deene Pater sammenligner Sultanen med Kongen af Preussen, saa kommer han nok til at spørge: hvor findes der meest af sand Humanitet og sand Civilisation, hvem af begge har meest af sand Christendoms Aand?

— Dommen mod Ærkebiskop Paulus og General-Vicar Baudri er nu publiceret. Ærkebiskoppen er ikke dømt til 3 Maaneders Fængsel, som Statsprocuratoren forlangte, men til 50 Thlr. Mulct og Generalvicaren til 25 Thlr.

— Ærkebiskop Ledochovsky er nu i det Hele dømt til 9800 Thlr. Pengebøder. Man har forsegleet alle hans Værelser paa 1ste Sal for at udpante ham, og han er nu flyttet ned i Stueetagen. — Biskopperne af Kulm og Hildesheim ere ligeledes dømte til 200 Thlr. Bøder; ligesaa Viebiskop Kübel i Freiburg. Desuden er der

en heel Mængde Præster, hvem det er forbudt at foretage geistlige Embedsforretninger. Men der er dog hændtes den preussiske Regering en Ulykke. Kredsretten i Tarnowitz (Schlesien) har nemlig opdaget, at man, dengang man lavede disse nye Kirkelove, har havt altfor stort Hastværk, og derfor har glemt at tilføie, at saadanne Udnævnelser af Præster uden Regeringens Tilladelse ikke blot skulde være retlig ugyldige men ogsaa retlig strafbare. Kredsretten har som Følge deraf frikjendt den indstævnedes Præst Paul, og befundet alle de øvrige Domme, som ere faldne, at være samtlige ugyldige.

**Schweits.** De 69 katholske Sogne i Juradistrictet ere af Regeringen blevne reducerede til 28. idet 2—3 Sogne ere slaaede sammen til eet Sogn. Hidtil har Regeringen udnævnt 9 nye Sognepræster; hvorfra den har faaet dem, bliver ikke sagt. Menighederne blive, i Tilfælde af Uroligheder, truede med militairisk Occupation. Den nye Sect (den „gammelkatholske“) skal altsaa indføres, som det synes, ligesom fordem Lutherdommen og Calvinismen, ved Regeringens Befaling og med Vaabenmagt. Mon vor Herre og Apostlene, som man altid be- raaber sig paa, her skulde gjælde for Forbilleder?

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

**Søndagen den 7de November.** (Ambrosius, Biskop og Kirkelærer) 2den Søndag i Advent. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 5 Eftermiddag Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — S. M. Marias ubesmittede Undfangelse (feires offentlig paa førstkommende Søndag). 9. Ti. Petrus Fourierius, Bekj. 10. O. Fastedag. Translation af den h. Jomfrues Huus til Loretto. 11. To. Damasus, Pave. 12. F. Fastedag. Vicelinus, Biskop. 13. L. Lucia, Jomfru og Martyr.

**Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Capellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 37. Søndagen den 14de December. 1873.

---

Indhold: Dansk Kirketidende om Jesuiterne. Pave Pius IX.' Encyclica. Kirkelige Efterretninger: Berlin, Altøtting.

---

## Dansk Kirketidende om Jesuiterne.

(Fortsat fra Nr. 36.)\*

Ethvert upartisk Menneske vil billige, at P. Roh paa den ovenfor omtalte Maade søgte at nøde Anklagerne til at forsøge paa at bevise deres Beskyldninger, og at han først, da de mange Aspiranter til den af ham udsatte Præmie havde godtgjort, at de ikke formaaede at bevise Andet, end at de Alle tilhobe manglede Kundskab og Forstand til at dømme om den Sag, der saa længe var benyttet til at vildlede det offentlige Omdømme, — at han først da af det relativt bedst skrevne af disse Forsøg tog Anledning til at give en grundig og fyldestgørende Fremstilling af det Intetsigende og Løgnagtige

---

\*) Paa Grund af det efterstaaende Actstykkets Omfang maatte Slutningen af denne Artikel fordeles paa dette og det følgende Nr.

i hiin Beskyldning\*). Det følger iøvrigt af sig selv, at den systematiske Bagvaskelse ikke lader sig genere af nogen noksaa evident Gjendrivelse, men vedbliver at gjentage sine Historier, i Tillid til, at de dog tilsidst ville gjøre den tilsigtede Virkning. Men hvor skulde man have bedre Udsigt hertil, end et Sted som her, hvor man temmelig trygt kan stole paa, at Protesten mod alle usandfærdige og hadefulde Beskyldninger mod den katholske Religion ikke naaer langt, ja maaskee slet ikke kommer i Berøring med det Publicum, som Vedkommende skrive for! Man stoler freidigt paa, at alle disse Usandheder ere saa fast sammengroede med den store Mængdes Bevidsthed og Sandhedsfølelse, at Ingen længere drager dem i Tvivl. Men det er unægtelig karakteristisk, atter ved denne Leilighed at see den Solidaritet i Interesser, der, hvor det gjælder om at belyve og forhaane den katholske Kirke og Christendom driver selv de ivrigste Forfægtere af den protestantiske Rettroenhed til at sluttø en Broderskabspagt med den liberal-atheistiske Smudspresse, som ved alle Leiligheder udtaler sin dybtføjte Afsky for den saakaldte „jesuitiske Sætning“, ofte i samme Aandedræt, som den

---

\*) Naar Forf. i D. Kt. beskylder P. R. for, „ved spidsfjndige Fortolkninger at have søgt at bortforklare den tydelige Mening af Busenbaums Ord“, da har man atter her et Exempel paa Anklagernes Omgang med Sandheden, eller den Maade, hvorpaa de i deres specielle Øiemeds Interesser føre sig den saakaldte „infame Sætning“ om Hensigt og Middel til Nytte! Det tør vistnok utvivlsomt antages for temmelig sikkert, at den, der her saa ugenert fremfører denne Beskyldning, slet ikke har læst R.' Skrivt! Thi havde han læst det, kunde han ikke have udtalt den. Dette er rigtignok en temmelig mager Undskyldning; men man bør jo troe det Bedste; om dette end i sig selv unægtelig er meget slemt, er det dog bedre end det Værste!

selv gjør den ondskafuldste Brug af samme, for sikkert at naae de Formaal, den tilstræber. Det hjælper den imidlertid ikke, ligeoverfor ubelcilige Modstandere, at declamere nok saa høit om „Jesuitisme“, saalænge al Verden har en stadig Erfaring om den ganske almindeligt anvendte Praxis, der er Theoriens aldeles tilsvarende Udtryk.

Vi give saaledes D. Kt. fuldstændig Ret i, at det væsenlig Afgjørende her fornemmelig er, hvorvidt og hvorledes denne Doctrin anvendes i det praktiske Liv. Men vi maae herom tillade os at bemærke, at den har været praktiseret i Størt og Smaat lige fra Syndefaldets Tid, og at den, saalænge Verden staaer, fremdeles, som hidtil, vil indtage Høisædet baade i den store og den lille Politik, og føre det store Ord under Forhandlingen af mangeslags offentlige og private Anliggender; den vil som hidtil stikke sit Øglehoved frem ikke blot af Dagspressens Kævlerier, men selv af de hyper-christelig-frommeste Organers Udgydelser. Og det vil bestandig befindes at være det probateste Middel mod Samvittighedsbid, naar de, der daglig leve og aande i denne Grundsætnings Lumpenhed, kunne finde Leilighed til at vælte Beskyldningen for dens Afbenyttelse over paa Andre. Men det kan iøvrigt ikke nægtes at være en ligesaa sindrig Opfindelse fra den ene Side, som et glimrende Beviis paa den completteste Tankeløshed fra den anden Side, at en slet Maxime — der i Grunden hverken er mere eller mindre, end det meest omfattende Udtryk for Arvesynden — først skulde være opfundet i det sextende Aarhundrede af vor Tidsregning; thi man seer idelig Exempler paa, i hvilken Grad dette Hykleri har forpestet det almindelige Omdømme, naar selv de Organer, der ville ansees for at repræsentere religiøse Intercesser, ikke undsee sig ved at rette usandfærdige Anklager mod Andre, for dermed at anbefale den Sag de

forfægte. Vi bør navnlig her ikke fortie, at vi ikke sjældent have seet det ærede Blad, hvis Belærelser om „Jesuitisme“ vi her omtale, betjene sig af polemiske Månøvrer, der ganske svare til det Begreb, som man vil betegne med dette Ord i dets allerværste Mening — at gjøre Sort til Hvidt og Hvidt til Sort, eller, som det ogsaa udtrykker det, at „lade det Skete være ikke-skeet og det ikke-Skete skeet“. Men det hører jo unægtelig ogsaa med til Arvesynden, at beskyldte Andre netop for det som man selv gjør Profession af!

Men, siden man nu engang nøder os til atter at spille vor Tid paa Drøftelsen af dette forslidte Thema, troe vi kortelig at burde omtale den berømte Forfatter, hvis Autoritet man jevnlig hører paaberaabt af dem, der, i den formentlige Bevidsthed om deres gode Hensigt og deres Nidkjærhed for Sandhed, Ærlighed og Dyd, alarmere Verden med at fremmane det her omtalte og andre lignende Skræmmebilleder, der skulle tjene til Beviis for Forkasteligheden af Jesuiternes „slappe Moral“, og til alle de mange oprigtige Sjæles Befæstelse i det Gode, hvis Moralitet og sande Vel ligger disse Menneskevenner saa tungt paa Hjerte. Vi troe imidlertid, at Mængden af dem, der i vor Tid og navnlig hertillands gjøre sig vigtige med at appellere til Pascals „Lettres provinciales“\*), ligesaalidt selv have læst dette Skrivt, som de af egen Læsning kjende det Mindste til de jesuitiske Compendier af Moraltheologien. Den her omtalte Polemikers Bekjendtskab med samme sees i alle Tilfælde at være af samme Beskaffenhed som hans Kjendskab til P. Rohs ovenfor omtalte Skrivt. Dette

\*) Dette pseudonyme Skrivts fuldstændige Titel er: Les „Provinciales, ou Lettres, écrites par Louis de Montalte (c: Pascal) à un provincial de ses amis, avec les notes de Guill. Wendrock (Nicole)“. Paris 1657.

lade vi nu i sin Almindelighed passere, eftersom det jo er en gammel Erfaring, at Uvidenhed sikkrer bedst mod alle Skrupler i Omdømmet! Men der er dog her een Ting, hvorpaa vi bør gjøre dem opmærksomme, der saa dristigt tale om hvad de ingen Forstand have paa, naar de uden Videre maale klogere Mennesker med deres egen Alen, nemlig det — at de tage storlig Feil, naar de mene, at Pascal virkelig for Alvor var overbevist om, at Jesuiterne lagde an paa systematisk og ad den videnskabelige Vei at fordærve Christenhedens Moralitet, saavel som naar de navnlig tillægge ham den Dumhed: at have villet gjøre Verden bekendt med den i dette Øiemed opfundne Doctrin om „Hensigten, der helliger Midlet“ etc. etc. Det forholder sig hermed, som vi strax skulle vise, ganske anderledes.

Under de langvarige Stridigheder, der i den sidste Halvdeel af det sextende og hele det syttende Aarhundrede igjennem deelte den franske Kirke i to fjendtlige Leire — Striden dreiede sig om Forholdet mellem den faldne Menneskenatur's Kræfter og den guddommelige Naades Virksomhed — forsvarede den ene Part, der fornemmelig repræsenteredes af jesuitiske Forfattere, den Opfattelse af dette Forhold, som ligemeget er begrundet i psykologiske, af hele Fortidens indre Erfaring stadfæstede Grundsandheder, og i Kirkens hele tidligere Lærepraxis. Den anden Part derimod (Pascal og hans Meningsfæller) forfægtede den Betragtning af dette Forhold, som tilsidst førte til det Jansenistiske Schisma, der med et stedse aftagende Antal af Tilhængere til Nød har forplantet sin kummerlige Existents indtil vor Tid, medens den af Jesuiterne forsvarede Anskuelse har vundet almindelig Anerkjendelse ikke blot i hele den katolske Kirke, men ogsaa i det mindste praktisk har hævdet sin Gyldighed blandt alle virkelig religiøse Mennesker udenfor samme, hvormeget end deres theo-

logiske Autoriteter i den kirkelige Partiaands Interesse beskyldte den for „Pelagianisme.“\*)

Pascal greb under den hensynløse Lidenskabelighed, hvormed denne Strid førtes, og i sin Iver for at gjøre den Betragtning af hiint Forhold gjældende, som han og hans Venner falskelig tillagde den h. Augustinus, til et Middel, som var en i alle andre Henseender saa hæderlig og af Hjertet from Mand høist uværdigt. Han benyttede nemlig den Omstændighed, at flere Jesuiter paa et andet Gebet, nemlig Moralthelogiens, havde drevet et saa forvovent og anstødeligt Spil med casuistiske Problemer, at den h. Stol siden, efter at denne Forargelse var fremdraget og paatalt, ikke tøvede med at udtale den kirkelige Forkastelsesdom over flere af disse Forfatteres Værker\*\*). Der tilbød sig her den bedste Leilighed for et vittigt Hoved til, ved Hjælp af de

---

\*) Palagius (5. Aarh.) nægtede Arvesynden, tillagde den menneskelige Natur en selvstændig Virksomhed med Hensyn til Frelsen og forkastede Læren om den helliggjørende Naade i dette Ords kirkelig vedtagne Mening, idet han kun talte om en understøttende Naade, der supplerede de manglende Kræfter, og som Mennesket selv ved en tilbørlig Brug af sine naturlige Evner (Fornuften og Villien) kunde fortjene.

\*\*\*) Blandt de 5 her paagjældende Forfattere var ogsaa Escobar, af hvis spidsfindige Anviisninger til, i visse Mellemtid af Tid at vække den „actuelle Kjærlighed til Gud“ Hr. Prof. Scharling tog Anledning til at binde Publicum den Taabelighed paa Ærmet — at Jesuiterne (d. e. alle Jesuiter) lærte, at man kun behøver „at elske Gud“ hvert femte Aar!! At D. Kt. tager denne Professorviisdom for god Vare, beviser blot, hvorlidt kræsen man er, hvor det gjælder den „gode Hensigt“. Det er nemlig af den hele Sammenhæng tilstrækkelig klart, at her ikke er Tale om „at elske“, men om at indøve Kjærligheden eller fornye Forsættet om at blive bestandig i den. Dette Sidste er en bestemt Act eller Handling; „at elske“ er derimod en Tilstand, der her altid forudsættes.

fornødne Overdrivelser, at caricere de paagjældende Sætninger, og P. vidste at føre sig den Erfaring til Nytte, at den, som i Frankrig har Publicums Latter paa sin Side, har vundet en afgjort Seir over sine Modstandere. Han gjorde da selv hvad han blandt meget Andet i de foromtalte Breve beskyldte Jesuiterne for at gjøre. I Betragtning af Øiemedet vragede han ikke det uhæderlige Middel, med Bistand af et Par Venner, af jesuitiske Moralisters Værker at excerpere en Samling af anstødelige Sætninger med deres sophistiske Deductioner og falske Afgjørelser, hvilke, overensstemmende med den Hensigt, hvori dette Arbeide udførtes, ved Forkortelser, Udeladelser og Forvanskninger undergik meget væsenlige Forandringer. Det Hele er gjort med Vittighed, men ikke med Samvittighed. P. tog Alt uden Kritik hvad hans Medarbeidere forsynede ham med, og bearbejdede det yderligere i Retning af komisk Effect; og hans Satire over de af deres Sammenhæng udrevne og i vilkaarlige Forbindelser kunstigt ordnede Citater gjorde enorm Lykke. Bogen blev oversat næsten i alle nyere Sprog, og Verden glemte under sin Latter over Enkeltes logiske Ordkløverier og moralske Blamager hele Ordensens store Fortjenester af den dogmatiske Theologi og Askesen\*), saavel som de storartede Resultater af dens

---

\*) At denne Green af den katholske Literatur er et ganske fremmed og ukjendt Gebet for den protestantiske Theologi, er ligesaa naturligt, som at den katholske Kirke altid har lagt stor Vægt paa en stadig Indøvelse af det, som forudsættes habituelt (d. e. som vanlig og vedvarende Tilstand) at være tilstede i den christelige Bevidsthed. Den indskærper alle Troende en ofte gjentagen Øvelse saavel i Henseende til Erkjendelsen af Troens Sandheder, som til Vækkelsen af alle Hjertets høiere Følelser, og dens Moralister fremhæve stedse Nødvendigheden af, at enhver Christen, der ikke vil udsætte sig for at synke hen i aandelig Lunkenhed og Død, maa jevn-

Hedningemissioner. Det fulgte af sig selv, at den „infame“ Sætning „om gode Hensigter og slette Midler“ ved Hjælp af de foromtalte Fordreielser spillede en Hovedrolle i hiin Citatsamling; og Tiden har viist, at Satiren over dette absurde Vrægebillede har gjort en glimrende Virkning! Idet vi iøvrigt herom henvise til vort Nr. 22 S. 345, skulle vi her blot gjentage, at Pascal ingenlunde havde til Hensigt, for Alvor at belære Publicum om Jesuiternes moralske Grundsætninger; han havde kun det Ene for Øie, ved at give enkelte Medlemmer hensynsløst til Priis for det store Publicums Latter, at skade hele Ordenens Anseelse. Han vidste derhos godt, at den Skade, som hine falske Sætninger kunde anrette, i sig selv ikke havde stort at betyde, eftersom de Bøger, hvori de fandtes, alle vare skrevne paa Latin og kun læstes af Præster, altsaa af Folk, der vare istand til selvstændigt at vurdere deres Indhold.

(Sluttes.)

---

lig opfriske Troens Sandheder, og ligeledes actuel (d. e. ved bestemte indre og ydre Handlinger) fornye og levendegjøre Kjærligheden. Denne ligesaa naturlige som letfattelige Distinction have den i forrige Anm. omtalte Professor og hans Eftersnakkere ikke forstaaet, eller ikke villet forstaae, for at kunne tage Fordreielsen af den til Indtægt for deres „gode Hensigt“.

---



# Vor hellige Faders Pave Pius IX.' Encyclica

til alle Patriarcher, Primater, Ærkebiskopper, Biskopper  
og andre Kirkens Forstandere,  
som staae i Samfund med den apostoliske Stol\*).

## Pius IX., Pave.

**Ærværdige Brødre, Hilsen og apostolisk Velsignelse!**

Omendskjøndt det ligefra Begyndelsen af Vort langvarige Pontificat er blevet Os beskikket at taale mange sørgelige og bitre Lidelser, der have deres Kilde i forskellige Aarsager, om hvilke Vi alt ofte have udtalt Os i vore Breve til Eder: saa er dog Mængden og Vægten af Vore Gjenvordigheder i disse sidste Aar i den Grad tiltaget, at de vilde have overvældet Os, dersom Guds Godhed ikke havde holdt Os opreist. Ja, det er nu kommet saa vidt, at selv Døden synes at være at foretrække for et af saa mange Storme bevæget Liv, og at Vi ikke sjældent have Anledning til at vende Vort Blik mod Himlen og udraabe: det er Os tjenligere at døe end at see Helligdommen ødelagt<sup>1)</sup>. Thi siden den Dag, da Vor Hovedstad med Guds Tilladelse blev erobret med væbnet Haand og underkastet en Regering, som bestaaer af Mennesker, der foragte al Ret, ere Religionens Fjender, og hensynsløst træde alle guddommelige og menneskelige Love under Fødder, er saagodtsom ingen Dag hengaet, der ikke har tilføiet Vort af utallige Krænkelse og Plagerier allerede noksom saarede Hjerte et eller andet nyt Saar. Endnu gjenlyder for Vore Øren Klager og Suk fra Mænd og Jomfruer i de geistlige Ordenssamfund, som, uddrevne af deres Boliger og overgivne til Nød, jages om og adsplyttes som flygtende

\*) Oversat efter den autentiske latinske Text.

<sup>1)</sup> 1 Machab. III, 59.

Fjender. Dette skeer allevegne, hvor det Parti hersker, som arbejder paa at omstyrte Samfundsortenen. Thi, som efter den h. Athanasius' Vidnesbyrd den store Antonius pleiede at sige: Djævelen hader vel alle Christne, men han kan allermindst fordrage de retskafne Munke og Christi Jomfruer. Fremdeles have Vi nylig seet hvad Vi aldrig havde antaget for muligt: den fuldstændige Ophævelse af Vort Gregorianske Universitet, en Anstalt, der (efter en gammel Forfatters Ord, der har skrevet om Angelsachsernes Skole i Rom) var grundlagt i det Øiemed, at give unge Geistlige endog fra fjerne Egne Underviisning i den katholske Lære og Tro, for at der i deres Kirker ikke skulde blive ført nogen Vranglære, der var i Strid med den katholske Eenhed, og de saaledes befæstede i Troen kunde vende tilbage til deres Hjem. Medens man saaledes ved forbryderiske Kunstgreb efterhaanden unddrager Os alle Hjælpemidler til hele Kirkens Styrelse, sees det tydeligt, hvor langt det er fra Sandheden, hvad der nylig er blevet forsikkert, at Indtagelsen af vor Stad ikke har medført nogen Indskrækning i den Romerske Paves Frihed i Udøvelsen af hans geistlige Embede og i hans Forhold til den katholske Verden. Det bliver tillige med hver Dag klarere, hvor sandt og rigtigt Vi gjentagne Gange have erklæret og fremhævet, at den sacrilegiske Usurpation af vort Herredømme fornemmelig har været anlagt paa at tilintetgjøre det pavelige Primats Magt og Virksomhed, samt, hvis det var muligt aldeles at udrydde den katholske Religion.

Men det er ikke Vor Hensigt, i denne Skrivelse fornemmelig at tale til Eder om de Lidelser, af hvilke denne vor Stad og med den hele Italien hjemsøges. Vi vilde maaskee med sørgmodig Taushed have tilbageholdt disse vore Bekymringer, dersom den guddommelige Barmhjerthjertighed forundte Os at lindre de usigelige Smerter, der i andre Lande martre Saamange af vore ærværdige Brødre, Biskopperne og deres Geistlighed, og Menighederne.

Det er Eder, ærværdige Brødre, tilvisse ikke ubekjendt, at nogle af det schweitzeriske Eedsforbunds Cantoner, ikke saameget tilskyndede af Anderledstroende, af hvilke Flere endog have misbilliget denne Adfærd, som af de secteriske Agitatorer, der for Øieblikket næsten

allevegne have Magten ihænde\*), have forstyrret al Orden, ja endog undergravet Grundlaget for Christi Kirkes Forfatning, ikke blot i Strid med de Regler, som Retfærdighed og Fornuft foreskrive, men endog med Krænkelser af den offentlige Ret, eftersom Katholikerne havde Krav paa at see deres religiøse Frihed fuldstændig betrygget ved de høitidelige Overenskomster, der ere afsluttede med Eedsforbundets Samtykke og omgjærdede med Forbundslovenes Autoritet. I Vor Allocation af 23de December f. A. have Vi beklaget Os over de Voldshandlinger, som af Regeringerne i hine Cantoner ere forøvede mod Religionen, dels ved at fatte Beslutninger om den katholske Troes Dogmer, dels ved at begunstige Apostater, dels ved at forhindre Udøvelsen af den biskoppelige Embedsmyndighed. Men selv de velbegrundede Klager, som Vor Forretningsfører paa Vor Befaling forebragte Forbundsraadet, forbleve aldeles upaaagtede; og man tog ligesaa lidt Hensyn til de Besværinger, som idelig indløb saavel fra Katholiker af alle Stænder, som fra det schweitzeriske Episkopat. Meget mere efterfulgtes de tidligere Uretfærdigheder Slag i Slag af nye og bestandig større.

Thi efter egenmægtig at have fordrevet Vor ærværdige Broder Caspar, Biskop af Hebron og apostolisk Vicar af Genf — en Voldshandling, der indbragte sit Offer en ligesaa stor Ære, som den bragte Skam og Vanære over dens Ophavsmænd og Fuldbyrdere — offentliggjorde Regeringen i Genf under 23de Marts og 27de August d. A. to Love, der ganske svarede til det i det foregaaende Aars October Maaned forelagte Lovudkast, som Vi i den foromtalte Allocation havde erklæret for ugyldigt. Hermed har denne Regering anmasset sig Ret til at omdanne den katholske Kirkes Forfatning i dette Canton, for at give den en demokratisk Form og underkaste Biskoppen Statsmagtens Autoritet, saavel i Henseende til Udøvelsen af hans egen Jurisdiction og Forvaltning, som i Henseende til Overdragelsen af hans Fuldmagter. Den forbyder ham nemlig at have Bopæl i

---

\*) Denne Hentydning gjælder Frimurerne og lignende hemmelige Selskaber. R. A.

hiint Canton; den bestemmer Sogdenes Antal og Grændser; den fastsætter Formen og Betingelserne for Valget af Sognepræster og Vicarer saavel som Fremgangsmaaden i Tilfælde af disses Tilbagekaldelse eller Suspension; den tilstaaer Lægmand Udnævnelsesret til geistlige Embeder, overdrager ligeledes Lægmand Bestyrelsen af de timelige Midler til Gudsdyrkelsens Vedligeholdelse, og stiller dem som Tilsynsmænd i Spidsen for samtlige geistlige Anliggender. Disse Love bestemme endvidere, at Sognepræsterne og Vicarerne ingen Slags Embedshandlinger tør udøve uden Regeringens Tilladelse, hvilken tilmed til enhver Tid kan tilbagekaldes; at de ingen geistlig Værdighed tør modtage, der er højere end den, der ved Folkets Valg er dem overdraget, og at de skulle aflægge en Eed til Statsmagten, hvis Ord ere eensbetydende med en sand Apostasie. Det vil være indlysende for Enhver, at saadanne Love ikke blot, paa Grund af de verdslige og for Størstedelen anderledestroende Lovgiveres fuldstændige Mangel paa Competence, ere aldeles ugyldige og virkningsløse, men at deres enkelte Bestemmelser tillige i den Grad ere i Strid med den katholske Troes Dogmer og den af det oekoumeniske Concil i Trient og de apostoliske Constitutioner sanctionerede Kirke-disciplin, at det er Vor uctergivelige Pligt at misbillige og fordømme dem.

Derfor forkaste og fordømme Vi i Medfør af Vort Embedes Pligt og i Kraft af Vor apostoliske Myndighed høitideligt disse Love, i det Vi tillige erklære, at den Eed, som de foreskrive, er forbudt og aabenbar sacrilegisk, og at derfor Alle de, som i Canton Genf eller andensteds, i Henhold til disse Loves Bestemmelser, eller paa lignende Maade i Kraft af Valg ved Folkeafstemning og Stadfæstelse af Statsmagten, maatte fordriste sig til at udføre geistlige Embedshandlinger, ved selve denne deres Adfærd hjemfalde til den store, denne hell. Stol særligt forbeholdte Excommunication, saavel som til de øvrige Kirkestraffe, samt at alle Troende, i Overensstemmelse med den guddommelige Formaning, skulle flye dem som Fjender og Tyve, der kun komme for at røve, myrde og fordærve.<sup>2)</sup>

<sup>2)</sup> Joh X, 5—10.

Sørgeligt og uheldbringende er vistnok det, som Vi hidtil have omtalt; men endnu langt beklageligere ere de Begivenheder, som have fundet Sted i fem af de syv Cantoner, som danne Dioceset Basel, nemlig Solothurn, Bern, Baselerland, Aargau og Thurgau. Ogsaa der har man angaaende Sogneinddelingen og Sognepræsternes og Vicarernes Udvælgelse og Tilbagekaldelse givet Love, som kuldkaste Kirkeregimentet og Kirkens i guddommelige Anordninger grundede Forfatning og underlægge det geistlige Embede et verdsligt og aldeles schismatisk Herredømme. Derfor forkaste og fordømme Vi ogsaa disse Love, og navnlig den af Regeringen i Solothurn under 23. Dec. 1872 udstedte Lov, i det Vi erklære, at de for stedse ere at ansee som forkastede og fordømte. Da endvidere Vor ærværdige Broder, Biskoppen af Basel, Eugenius, i retfærdig Harme og med apostolisk Standhaftighed havde tilbageviist nogle ham forelagte Artikler, der vare vedtagne af et Conciliabulum, eller, som de kalde det, en Diocesanconferents, bestaaende af Delegerede fra de ovennævnte fem Cantoner, hvilke Artikler han af aldeles tvingende Grunde var nødt til at forkaste, fordi de gjorde Indgreb i den biskoppelige Embedsmyndighed, omstyrtede den hierarchiske Orden og aabenbart begunstigede Hæresiet: blev han af denne Grund afsat fra sit Bispedømme, fordreven fra sin Residents og paa en voldsom Maade landsforviist. Ingen Art af List og Bedrag blev nu undladt, for at føre Geistlighed og Folk i de fem Cantoner ind i et Schisma: Man forbød Geistligheden enhver Forbindelse med den landsforviste Overhyrde, og befalede Domcapitlet i Basel at forsamle sig for at vælge en Capitularvicar eller Administrator, som om Bispedømmet virkelig var vacant; men Capitlet afviste denne uværdige Voldshandling med en bestemt Protest. Omtrent samtidigt hermed var ved et Decret og en Retskjendelse af Øvrigheden i Bern først Udøvelsen af alle geistlige Embedsfunctioner forbudt 69 Præster i Juradistrictet, hvorefter de bleve afsatte fra deres Embeder ene af den Grund, at de offentlig havde erklæret, at de ikke vilde anerkjende nogen Anden som retmæssig Biskop og Overhyrde, end Vor ærværdige Broder Eugenius, fordi de ikke paa en vanærende Maade vilde skille sig fra den katholske Eenhed. Saaledes er det skeet,

at hele denne Landstrækning, som bestandig har holdt fast ved den katholske Tro, og i sin Tid blev indlemmet i Cánton Bern paa den udtrykkelige Betingelse, at der skulde garanteres Befolkningen en fri, mod alle Indgreb betrygget Religionsøvelse, er bleven berøvet Leilighed til at høre Prædiken, til høitidelig Daab, Ægtevielse og Begravelse, tiltrods for den store Mængde af Troendes Klager over og Protester imod, at man ved denne grove Retskrænkelse har bragt dem til den Yderlighed, at de enten tvinges til at modtage schismatiske og hæretiske, af Statsmagten dem paanødte Hyrder, eller til at undvære al præstelig Bistand og Gudsdyrkelse.

Vi takke og prise Gud for, at den samme Naade, hvormed Han fordum opvakte og styrkede Martyrernes Heltemed, at denne Naade i vor Tid opretholder og styrker denne udvalgte Deel af den katholske Hjord, som uforfærdet følger sin Biskop, der, idet han stiller sig som en Muur for Israels Huus, staaer urokket i Striden paa Herrens Dag<sup>3)</sup>, og, uden at kjende til Frygt, efterfølger Martyrernes Hoved, Jesus Christus, idet han sætter Lammets Sagtmodighed mod Ulvenes Grusomhed, og med frygt og standhaftigt Mod forsvarer sin Tro.

Denne de schweitzeriske Troendes roesværdige Standhaftighed bliver med ikke mindre berømmelig Iver efterfulgt af Geistligheden og det troende Folk i Tydskland, hvilket ligeledes følger sine Overhyrders lysende Exempel. Disse Sidste ere i Sandhed blevne et Skuespil for Verden, for Engle og for Mennesker, hvilke alle Steder see dem i modig Kamp paa Herrens Valplads rustede med den katholske Sandheds Pandser og Saliggjørelsens Hjelm, og saa meget mere beundre deres Sjælsstyrke og prise deres uovervindelige Fasthed, som den i det tyske Rige og fornemmelig i Preussen mod dem opvakte Forfølgelse med hver Dag tiltager i Heftighed.

Foruden de mange og svære Retskrænkelser, der i forrige Aar bleve tilføiede den katholske Kirke, har den preussiske Regering, ved de haardeste og uretfærdigste samt fra den tidligere iagttagne Brug aldeles afvigende Love, underlagt Geistlighedens hele Dannelse og Opdragelse i den Grad et af Lægmand udøvet Overtilsyn,

<sup>3)</sup> Ez. XIII, 5.

at det overlades til disse at undersøge og afgjøre, hvorledes de Geistlige skulle undervises og uddannes for Præsteembedet og Sjælesorgen; og ved et yderligere Overgreb har den tillagt den samme verdslige Myndighed Ret saavel til at tage Bestemmelse om Overdragelse af geistlige Embeder og Præbender til Kirkens indviede Tjenere, som til at fjerne dem fra deres Embeder og berøve dem deres Indtægter. Endvidere blev der, for des hurtigere og fuldstændigere at tilintetgjøre det kirkelige Regimente og den af den Herre Christus selv indstiftede hierarchiske Underordning, i hiin Lov anbragt flere Bestemmelser, der gik ud paa at hindre Biskopperne i, ved Censurer og canoniske Straffe at bære Omsorg for Sjælens Velfærd, for Lærens Reenhed i de katholske Skoler, saavel som for den skyldige Lydighed fra Geistlighedens Side; thi disse Love tillade ikke Biskopperne i denne Henseende at foretage Noget, uden forsaavidt Statsmagten tillader det, og overensstemmende med de af den foreskrevne Regler. Og for at endelig Intet skulde feile i den katholske Kirkes fuldkomne Undertrykkelse, blev der oprettet en kongelig Domstol for kirkelige Anliggender, for hvilken Biskopperne og Kirkens indviede Præster kunne indstævnes saavel af enhver dem underordnet Privatperson, som af de offentlige Myndigheder, for at domfældes som Skyldige og hindres i Udøvelsen af deres geistlige Embede.

(Sluttes.)

---

## Kirkelige Efterretninger.

**Berlin.** Det katholske Centrum har ikke tøvet med at begynde sin Operation. Windthorst har allerede indbragt et Lovudkast om directe Valg ogsaa for Landdagen. Bismarck og det liberale Parti ere slet ikke fornøiede hermed. Thi Bismarck har tidligere selv udtalt, at den nuværende Maade at vælge paa, nemlig efter 3 Classer, var den allerdaarligste man kunde finde, og det bliver dog lidt vanskeligt, nu at sige det

stik Modsatte. Men det liberale Parti har altid holdt af denne Maade at vælge paa, og derved kun beviist, hvor løgnagtigt dette Parti er. Thi denne Valgmaade berøver Folket den største Deel af Indflydelsen paa Valgene, og lægger den kun i Rigmænds Hænder.

Men nu maae disse liberale Herrer bekjende Farve, og det holde de ikke af. Katholikerne derimod holde meget af disse almindelige directe Valg, da hele det katolske Folk derved kan komme til at udtale sig. Da Fremskridtmændene ere nødte til i alle Frihedsspørgsmaal at slutte sig til Centrumet, saa vil upaatvivleligt Windthorst' Lovudkast, uagtet det ved Afstemningen — paa Grund af det liberale Partis sædvanlige og foragtelige Forekommenhed ligeoverfor Bismarcks despotiske Villie — med et betydeligt Overtal blev forkastet, engang i Tiden dukke op igjen og berede Regeringen ikke ringe Vanskeligheder.

**Altøtting**, den 27de Novbr. Idag have de sidste Redemptorister forladt deres Klostre. Folkets Velsignelsesønsker følge de værdige Præster i deres Exil. Bygningen staaer tom som et talende Mindesmærke om Friheden i det „nye Rige“.

---

## Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen den 14de December. 3die Søndag i Advent. Marias ubesmittede Undfangelse.** Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 5 Efterm. Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — 15. M. Octav af Marias ubesmittede Undfangelse. 16. Ti. Eusebins, Biskop og Martyr. 17. O. Fastedag. Lazarus, Biskop. 18. To. Forventning af Frelserens Fødsel. 19. F. Fastedag. Timotheus og Maura, Martyrer. 20. L. Fastedag. Philogonius, Biskop.
- Onsdagen den 17de, Fredagen den 19de og Løverdagen den 20de December ere kirkelige Tamperfastedage.**
- Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Capellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.
-



# Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Enogtyvende Aargang.

---

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

---

N<sup>o</sup> 38—39. Søndagen den 21de December. 1873.

---

**Indhold:** Christi naaderige Fødsel i Kjødet. Dansk Kirketidende om Jesuiterne. Pave Pius XI.' Encyclica. Kirkelige Efterretninger: Rom, Østerrig, Ungarn, Berlin, Posen, Baden, Schweits, London, Boston, Rusland, Nordamerica, Korea, Japan.

---

## Christi naaderige Fødsel i Kjødet.

### I.

I hiin h. Nat, da Guds Søn blev født af den aller-seligste Jomfru Maria, svævede en Skare af Engle over Bethlehems Mark, og de opfyldte Luften med den himmelske Lovsang: „Ære være Gud i det Høie, og Fred med de Mennesker paa Jorden, som have en god Villie.“ Hyrderne, der dengang vare de eneste Tilhørere, opfyldtes ved denne liflige Sang med særdeles stor Glæde, og endnu den Dag i Dag føler ethvert troende Christenhjerte en inderlig Fryd, hvergang den istemmes under den h. Messe, men isærdeles i den h. Julenat. Og havde Verden i den første Julenat havt Kundskab om den Hemmelighed, der fuldbyrdes i Stalden ved Bethlehem, havde Menneskene erkjendt den store Betydning af

denne Begivenhed: sandelig, alle Jordens Beboere, Jøder saavel som Hedninger, vilde med Glæde have gjentaget Englenes Sang. Staden skjulte jo i Skikkelsen af det af Maria fødte lille Barn Ham, paa hvem Jøder og Hedninger i saa mange Aarhundreder havde haabet, og paa hvis Komme Gud fire Aartusinder igjennem havde forberedt Verden — den fra Himlen komne Verdensforløser.

Gud havde gjort Alt for at forberede Verden paa den i Bethlehem fødte guddommelige Frelasers Komme. Gjennemlæse vi opmærksomt den gamle Pagts h. Bøger, saa møde vi næsten paa enhver Side de tydeligste Henvisninger til den Messias, som Gud havde lovet at ville sende den syndige Verden. Den første Straale af dette trøstefulde Haab lyste allerede for vore første Forældre i Paradiset. Endnu forinden Gud afsagde Straffedommen over dem, trøstede han vore angerfulde og sønderknuste Stammeforældre med Udsigten til den kommende Forløsning. „Hun (Kvinden) skal knuse dit Hoved“, sagde Gud til Slangen og til ham, der havde betjent sig af Slangen for at forføre Eva. I Tillid til dette Herrens Ord drog Adam bort fra Paradisets lukkede Porte, bar taalmodig Livets Besværligheder og Gjenfordigheder, og lagde endelig efter en nihundreaarig Bod sit trætte Hoved til Hvile, med Haab om, at den forjættede Djævelens Overvinder engang ogsaa vilde aabne Himlens lukkede Porte for ham. Og dette sit tillidsfulde Haab gav han i Arv til sine Børn.

Men for stedse at bevare dette Haab om en kommende Frelser levende blandt Menneskene, og for at vække i dem en inderlig Længsel efter Ham, gjentog Gud ofte sin Forjættelse og det med en stedse større Bestemthed og Nøiagtighed, saa at han ikke blot betegnede det Folk og den Stamme, i hvilken Messias skuldes fødes, men ogsaa de nærmere Omstændigheder ved hans Fødsel,

Liv og Død. Det var fornemmelig de fromme Patriarker og Propheter, som Gud værdigede disse Aabenbaringer, idet han enten selv talede til dem, saasom til Abraham, Isak, Jacob, Moses, eller sendte sine h. Engle til dem, f. Ex. til Propheten Daniel, eller ogsaa aabenbarede sine Foranstaltninger til Menneskeslægtens Freløsning for deres Sjæle i Syner og Billeder. Saaledes skuede Isaias i Aanden den reneste Jomfru og Gudsmoder, og kundgjorde sit Syn med de Ord: „Sec, Jomfruen skal undfange og føde en Søn, og man skal kalde hans Navn Emmanuel.“ Michæas skuede det Sted, hvor denne høitbenaadede Jomfru skulde føde den forjættede Emmanuel o: Gud med os, eller: Gud i Menneskeskikkelse, og han kundgjorde dette for Folket idet han sagde: „Men du, Bethlehem Ephrata i Landet Juda, er vel lille iblandt Judas Fyrstestæder; dog af dig skal den Israels Hersker fremgaae, hvis Udgang er fra Begyndelsen, fra Evighed af.“ Daniel blev af Ærkeengelen Gabriel nøiagtigt belært om Tiden, da Frelseren skulde fødes. Oseas skuede den h. Families Flugt til Ægypten, Jeremias de uskyldige Børns Mord i Bethlehem; han hørte de sørgende Mødres Jammerskrig, og skildrer deres Klager med de Ord: „En Stemme høres i Rama, Graad og Skrig og megen Hylen; Rachel begræder sine Børn, og vil ikke lade sig trøste; thi de ere ikke mere.“

Fremdeles tale Propheterne om Messias' guddommelige Natur og Værdighed, om Stiftelsen af hans himmelske Rige paa Jorden, hans hellige Kirke, om hans ublodige Offer i den h. Messe, om hans Liv og Lidelse, og isærdeleshed om hans blodige Død paa Korset. Gudmenneskets bittere Lidelse og Død foresvævede Psalmisten og Propheterne Isaias og Jeremias saa tydeligt, at de mange Aarhundreder i Forveien kunde forud forkynde og virkelig forudforkyndte samme indtil de mindste Omstændig-

heder, ligesom de ogsaa beskrev den Lykke og Velsignelse, som derved skulde forhverves den fortabte Menneskeverden.

Saaledes havde Gud Intet undladt, for stedse paany at henvende sit udvalgte Folks Opmærksomhed paa den kommende Forløser, samt befæste dets Haab til ham. Men dermed nøiedes Gud ikke; han gjorde ogsaa alt Muligt for at holde Bevidstheden om deres Skyld og aandelige Elendighed levende hos alle troende Israeliter, og saaledes at vække og vedligeholde en inderlig Længsel efter den kommende Frelser. Alle Guds Anordninger i den gamle Pagt havde dette Formaal, isærdeleshed de foreskrevne Offre og Renselser. — En brændende Længsel efter den store Frelser fra al Nød var ogsaa virkelig vaagnet blandt Jøderne, og den blev saa meget desto større, jo nærmere den Tid kom, der var forudbestemt for Opfyldelsen af de guddommelige Forjættelser. Allerede Propheten Isaias gjorde sig til Tolk for denne Længsel, da han udbrød i de Ord: „I Himle drypper fra Oven, og Skyerne nedregne den Retfærdige! Jorden aabne sig og lade Frelseren fremspire!“ — Saaledes bad Propheten; men den samme Længsel opfyldte ogsaa enhver gudfrygtig og troende Israelits Sjel, da Tiden for Christi Fødsel nærmede sig. Og da Folket vidste, at det af Patriarken Jacob og Propheten Daniel betegnede Tidspunct endelig var kommet, saa tør vi ikke undres over, at Christi h. Forløber, Johannes den Døber, ved det Overordenlige i sin Optræden gav Anledning til den Formodning, at han selv maaskee var den forjættede Messias, — en Formodning, som foranledigede det Spørgsmaal, Ypperstepræsterne og Phariseerne henvendte til ham: „Er du Christus?“ (Joh. 1, 19 ff.)

Dog ikke alene hos Jøderne, men ogsaa hos Hedningerne finde vi en almindelig Forventning om en Frelser, der skulde komme fra Judæa og forløse hele

Menneskeheden fra dens store Elendighed. For denne Paastand have vi to aldeles umistænelige Vidner fra den nyere Tid. Det ene Vidne er Volney († 1820), en bekendt Fritænker, der i lang Tid havde beskæftiget sig med de gamle Folks Historie, og saaledes forskaffet sig en stor Kundskab om den hedenske Fortid. I sit Værk, som har Titlen: „Ruinerne“ skriver denne lærde Mand Følgende: „De hellige Overleveringer og mythologiske Sagn fra de ældste Tider havde i hele Asien udbredt Rygtet om en stor Midler, en Dommer ved Dagens Ende, der som Konge, Gud, Erobrer og Lovgiver skulde bringe den gyldne Tidsalder tilbage til Jorden, frigjøre Verden fra det Ondes Herredømme og gjenbringe Menneskene det Godes Rige samt Fred og Lykke.“ Saaledes skriver en Mand, der personlig ikke troede paa Christus. Ikke mindre umistæneligt er det andet Vidne, den bekendte Gudsfornægter Voltaire. Hans Ord lyde: „Fra umindelige Tider af gjaldt det hos Indierne og Chineserne som afgjort, at den Vise skulde komme fra Vesterleden, medens Europa paastod, at han skulde komme fra Østerlandet“\*).

Det er indlysende, at saavel Fritænkeren Volney som Gudsfornægteren Voltaire kun saare nødig gjorde denne Tilstaaelse, og at de aldrig vilde have skrevet ovenstaaende Ord, saafremt ikke unægtelige historiske Kjendsgjæringer havde ligesom tvunget dem dertil. De hedenske Forfatteres Udsagn om Forventningen af en Frelser lyde ogsaa saa bestemt og klart, at man ikke kan mistyde dem. Saaledes læse vi hos den romerske Historieskriver Tacitus: „Man havde ganske almindelig

\*) Alle Folk vendte saaledes i deres Forventning deres Øie mod Jødeland, der jo ligger for Indierne og Chineserne mod Vest, for Europas Beboere derimod mod Øst.

den Overbeviisning, at der i Præsternes gamle Bøger stod skrevet, at paa denne Tid Østerlandet skulde faae Herredømmet, og Verdens Hersker fremgaae af Judæa.“ Ligesaa skriver Suctonius: „Hele Østerlandet gjenlød af det ældgamle og bestandige Sagn, at efter Skjæbnens Bestemmelse skulde Verdens Hersker fremgaae af Judæa.“ — Spørger man nu, hvorledes dette Sagn var blevet saa almindelig udbredt blandt Hedningerne, saa kunde man maaskee tænke paa deres Bekjendtskab med Jødernes h. Skrivter. Men sandsynligere er det dog, at Romerne havde deres Kundskab om en kommende Frelser fra Sibyllernes Spaadomme; thi som bekjendt, gaves der hos Romerne flere Sibyller, der sagdes at aabenbare Fremtiden formedelst en høiere Oplysning. Til denne Antagelse berettiges vi ved et Udsagn af den berømte romerske Digter Virgil, der 30 Aar før Kristus sang om en himmelsk Affødnings Komme samt den gyldne Tidsalders Tilbagevenden, og derved paaberaabte sig den cumæiske Sibylla. Virgil skriver i sin fjerde Ekloge: „Alt er den cumæiske Sangs sidste Tidsalder „kommen nær; Aarhundredernes store Række begynder „paany. Snart vender Retfærdighedens Gudinde tilbage, „tilbage vende den gyldne Tidsalders Dage: Snart sendes „en ny Affødning fra de høie Himle . . . , med hvem „Jernalderen slattes, og en gylden Slægt fremblomstrer „trindt om paa Jordens Kreds . . . Under hans Herre- „dømme udslettes Sporene af vor Brøde, bli- „ver Jordanen forløst fra den evige Forfærdelse. „Et guddommeligt Liv skal han annamme og i Fred „herske over Jordan.“\*)

\*) Er det ikke høist mærkværdigt, at netop i det samme Aar, da Digteren Virgil nedskrev disse Ord til den romerske Consul Pollio, blev Idumæeren Herodes udnævnt til Konge over Judæa, hvorved Juda Stamme mistede Scepteret, et Tidspunct, der allerede af Patriarken Jacob var betegnet som Tiden, da „Han kommer, paa hvem Folkene skulle haabe.“

Om Frelserens Forventning hos Chineserne fortæller Jesuiten Duhalde i sin „Beskrivelse af det chinesiske Rige“ Følgende: „Ifølge en af Chineserne almindelig anerkjendt Overlevering hørte man Confucius (en chinesisk Viismand, født A. 551 før Chr.) ofte gjentage: „I Vesterlandet er den sande Hellige at finde.“ Man veed vistnok ikke, hvem han egentlig vilde betegne dermed; dog er det sikkert, at 65 Aar efter Chr. Fødsel Mingti, den 15. Kaiser af Familien Han, bevæget ligesaa meget ved denne Philosophs Ord som ved Billedet af et Menneske, der viste sig for ham i Søvn, som kommende fra Vesterlandet, afsendte derhen to af sit Riges Stormænd med den Befaling, at de ikke maatte vende tilbage, førend de havde fundet den Hellige, hvem Himlen havde betegnet ham, og lært hans Lov. Men, afskrækkede ved Reisens Farer og Besværligheder, droge disse Sendebud ikke længere end til en Egn i Indien, om hvilken man intet Sikkert veed. Her fandt de Afgudsbilledet af et Menneske ved Navn Foé, som henved 500 Aar før Confucius' Fødsel havde vildledt Indiens Beboere med sin eventyrlige Lære; de lærte da dette Lands overtroiske Skikke og udbredte denne Afguds Dyrkelse, efter at de vare vendte tilbage til China.“

---

### Dansk Kirketidende om Jesuiterne.

(Sluttet.)

---

Men hvad det Latterlige angaaer og den mægtige Hjælp det kan yde i en Kamp mod Personer, som man har ondt ved paa anden Maade at komme tillivs, skulle vi kun bemærke, at den sande indre Moralitet

ikke lader sig saa totalt blænde af dets Magt, at den aldeles bryder Staven over en Persons eller et Samfunds hele Færd og Existents, fordi Enkeltes Feilgreb og Udskeielser have foranlediget Satiren til at svinge sin Svøbe. En saa hensynsløs Anvendelse af dette Middel til at ødelægge Næstens Ære og Anseelse, af det Vaaben, der meest af alle egner sig til at bestikke og vildlede det almindelige Omdømme, som den, der ved denne Leilighed blev gjort af samme, har efter alle alvorlige Menneskers Mening altid den høist betænelige Virkning, at slappe den store Mængdes moralske Følelse. Vi behøve til Beviis herfor kun at henvise til den Kjendsgjerning, der her foreligger — at de, som declamere allerivrigst mod Jesuiterne, netop ere de Samme, som gjøre den praktiske Afbenyttelse af den „infame Grundsætning“ til deres daglige Levebrød! De tale med dydig Afsky om Jesuiternes „slappe Moral“, medens hele deres egen literære Praxis for en stor Deel synes anlagt paa at demoralisere det læsende Publicum ved tendentiøse Sandhedsforfalskninger, for derved at opretholde deres egen Betydning og Indflydelse som den offentlige Menings Ledere, samt deres hele af et vildledt Publikum troskyldigt godkjendte aandelige Humbug. Ved enhver Leilighed omtaler man Jesuiterne som de af al Verden domfældte Forfalskere af den offentlige og private Moral, som dem, der bære Skylden for alt muligt Ondt i denne fortræffelige Verden, hvilken sidste, naar blot de og den af dem saa complet fordærvede katolske Christendom samt Pavedømmet vare udryddede af Jorden, og det moderne Fremskridts paa-trængende Reformer i politisk og religiøs Henseende udelukkende vare overladte til den liberale Viisdoms og Secterernes Kvaksalverbehandling, vilde forvandles til et sandt Paradiis!

Men — for at komme tilbage til Latteren og det



Latterlige — hvad i Verden kan der nævnes af Overoverordenligt og Usædvanligt, som ikke er gjort latterligt? Gjorde ikke Lucian og Celsus Christus og Christendommen latterlige i den blaserede Hedningeverdens Øine? Har ikke Aristophanes gjort Socrates latterlig? Synes ikke Holberg at have spottet al Lærdom, og Baggesen at have latterliggjort Øhlenschlægers af Alle beundrede Digterværker? Men falder det derfor noget fornuftigt Menneske ind, heraf at tage Anledning til at fordømme al Lærdom og alle Lærde, eller tale nedsettende om Alt hvad en stor Digter har frembragt, fordi enkelte af hans Værker vare mindre heldige? Eller skulle ene Jesuiterne være en Undtagelse fra denne Regel? Skal hele Ordenens storartede Virksomhed i Religionens, i Humanitetens og Civilisationens Tjeneste glemmes, fordi Enkelte af dens Medlemmer i en fjern Fortid ved spidsfindige Overdrivelser og sophistiske Tvefydigheder have givet Stof til bittre og spottende Angreb? Hvad vedkommer alt dette Nutidens Jesuiter, paa hvis moralske Vandel og geistlige Virksomhed Bagvaskelsen forgjæves har anstrængt sig for at opdage den mindste Plet (s. Nr. 22 S. 352). Vi spørge endelig — ikke DHrr. Grundtvigianere, men alle af Partiaanden ikke forblindede og ædruelige Mennesker: Hvo har vel givet sin Samtid — og vi troe i endnu høiere Grad Eftertiden — et mere kolossalt Stof til Latter og Spot, end Grundtvig? Hvor har man nogensinde i Christenheden, uden i de meest extravagante Secters Historie, seet Mage til hans Paastand paa at have „opdaget“ hvad Ingen før ham skulde have vidst om det Alt Afgjørende i Christendommen, seet Mage til hans Selvforgudelse og den Tribut af en tankeløs Eftersnaks Cultus, som hans forskruede Venner endnu den Dag i Dag yde hans fantastiske Indfald og hans Prætention paa kirkelig Ufeilbarhed? Men, uagtet Latteren aldrig har større Ret,

end hvor det Høieste og Helligste parodieres af den menneskelige Forfængeligheds Anmasselser, saa har den dog ikke det sidste Ord at sige, naar det gjælder en almindelig og omfattende Dom over en Persons eller et Samfunds Værd i det Hele og Store\*).

Vi have endnu et sidste Ord tilbage, som vi ganske specielt skulle henvende til DHrr. Udgivere af Dansk Kirketidende. Den Hovedbeskyldning, hvori alt det Onde, de og deres Lige vide at sige om Jesuiterne, samler sig, er jo den „slappe Moral“ og den dem til- lagte Virtuositet i at stille alle Begreber om det Sædelige og Usædelige paa Hovedet. Vi tage os nu den Frihed at spørge disse ærede Herrer: hvad man efter den Praxis, de her have givet en Prøve paa, skal dømme om deres Moralitet? De have tilladt sig — uden mindste Hensyn til vort Svar paa Hr. Capellan Schepe- lerns Anmeldelse af det infame tyske Smædeskrivt: „Blüthensammlung etc.“ — ikke blot at sige mange andre slemme Ting, men udtrykkelig, til Bekræftelse paa disse

---

\*) „Fædrelandet“ af 20de Novbr. har — i Anledning af Valgene til den nærværende Rigsdag — givet en sand og i enhver Henseende træffende Skildring af den demoraliserende Virkning, som Grundtvigs politiske Anskuelse og hans absurde Frihedstheori har udøvet ikke blot paa hans fanatiske Tilhængere, men igjennem dem paa en stor Deel af Landalmuen. Denne Skildring fortjener saameget mere Opmærksomhed, som dette Blad — uagtet de ikke mindre bedrøvelige end latterlige Daarskaber, det her offentlig stiller til Skue — desuagtet nærer stor Forkjærlighed for G. i andre Henseender. Ogsaa vi erkjende, at der er endda Nok tilbage, som fortjener beundrende Anerkjendelse af denne Mands Betydning for vort Fædreland; men vi finde naturligviis hans kirkelige „Feilsyn“ at være den værste af hans i flere Retninger dybt indgribende Forvildelser.

uefterrettelige og absurde Historier\*), at anbefale deres Læsere at gjøre nærmere Bekjendtskab med „denne lille Bog, der anfører sine Kilder aldeles nøiagtigt, saaledes at Enhver kan slaae Stoderne efter“ (D. Kt. af 9. Novbr.). Vi have i sin Tid erklæret, at den navnløse Forfatters Citatforfalskninger forlængst ere beviste, og at Enhver, der sammenholdt dem med de paagjældende jesuitiske Skriverter, kunde overtjede sig herom\*\*). Ved en til Anbefalingen af denne rare lille Bog knyttet spodsk Note om „den aristokratiske Foragt“, der skal være „den herværende Propagandas“ Yndlingsklædebon, og hvori man lader os vide, at det tilkommer os at føre Beviis for Løgnagtigheden af disse Beskyldninger, — ved denne Note tilstaaes, at man har læst vor Protest, der udtrykkelig gjør gjældende hvad jo Hvermand veed — at Beviisbyrden paahviler Anklageren og ikke den Anklagede, og man har altsaa anbragt den i den bestemte Hensigt, at mistænkeliggjøre vor Erklæring om Citaternes Forfalskning. Sligt have vi hidtil ikke seet Mage til i nogen Literatur! Vi maae da spørge: Er dette maaskee grundtvigiansk Moralitet? Eller er det

---

\*) De fortælle saaledes blandt Andet: „Cardinal Bellarmin hæveder ogsaa Ufeilbarheden (D. Kt. af 12. Octbr.); han forudsætter det rigtignok i hans Øine umulige Tilfælde, at Paven kunde paabyde Synd og forbyde Dyd. Men, foer Paven vild og foreskrev Laster og forbød Dyder, saa skulde Kirken troe, at Lasterne vare gode og Dyderne onde, hvis de ikke vilde krænke deres Samvittighed“ (!!). — At kunne tillægge en Mand, hvis skarpe Forstand er almindelig anerkjendt, noget saadant Nonsens — hvad Navn fortjener det?

\*\*\*) Vi have i dette Blads NNrr. 21 og 22 sagt, at af alle de i hiin Pamflet samlede Citater ere netop de Ord i Forklaringen af de brugte Udtryk, hvorpaa Alt kommer an, forsætligt udeladte.

her anvendte Middel i den literære Bagvaskelses Tjeneste ikke et slaaende Beviis for, hvad den sunde Fornuft giver, og hvad saavel Jesuiterne som alle andre Moralister lære -- at Midlet nødvendig altid maa svare til Øiemedet, samt, for hvad vi ovenfor have sagt om alle Jesuitfjenders vanlige Praktik? Vi spørge endvidere: Naar D. Kt. for et Par Maaneder siden — under dets Polemik mod Pastor Blædel — bragte en Artikel for Lyset, der var anlagt paa, bag en falsk og aldeles uberberettiget Pietets Maske, paa en høist underfundig Maade at mistænkeliggjøre alle „Citater“: med hvad Navn fortjener det da at stemples, at man her anbefaler sine Læsere en Samling af beviislig forfalskede Citater som et paalideligt Støttepunkt for den ligesaa taabelige, som foragtelige Beskyldning, at „Jesuitismen har forvandlet Sædelighed til Usædelighed, og Usædelighed til Sædelighed“, og at man ikke har skammet sig ved, paa ny at aftrykke Prof. Scharlings slette Vittigheder om Escobar, hvis „Skrivt“ kaldes „Ordenens berømteste Sædelære“, uagtet det alt i det 17de Aarh. blev fordømt af den h. Stol?! Sligt tillade de selvsamme Personer sig, som kort iforveien — til Gunst for Luther og Grundtvig -- meente, med hykkelske Sophismer at have godtgjort Upaalideligheden af alle Citater, paa Grund af, at de, fordi de altid ere „udrevne af deres Sammenhæng“, ikke fortjene Tiltro som Beviismidler(!). Vi ere nu rigtignok af den Mening — og vi trøe, at alle fornuftige Mennesker heri ville være enige med os — at virkelige og ærligt anførte Citater have samme Beviiskraft for Luthers og Grundtvigs, som for alle andre historiske Personers Vedkommende, og at Intet beviser bedre en aandelig Autoritets Uvederhæftighed, end hans egne selvmodsigende Udtalelser om den samme Gjenstand. Men vi tilstaae iøvrigt, at Ønsket om hiin paradoxe Sætnings almindelige Anerkjendelse — udtalt

fra denne Kant — er ligesaa naturligt, som Paafundet unægtelig vilde være fiffigt, hvis der var noget Haab om, at Fremtiden vilde holde sig det efterretteligt. Men det er en afgjort Sag, at „Citater“ saavel af Grundtvigs egne, som af hans aandelige Børns sværmeriske Lovtaler over deres splinternye kirkelige Viisdom i en ikke fjern Fremtid ville faae mere at betyde end Nogen nu ahner, og berede deres afsindige Anmasselser de piinligste Skuffelser. Fornemmelig ville D. Kt.' og de saakaldte Vennemøders hovmodige Ordgyderier levere interessante Bidrag til Historien om nogle af det religiøse Sværmeriers besynderligste og i høieste Grad latterlige Fremtoninger. Vi forstaae derfor godt, hvorfor det ærede Parti har en saa stor Angst og Modbydelighed for Citater.

Det vil nemlig ikke let falde den Deel af Læseverdenen ind, der i Fremtiden vil gjøre sig bekjendt med den nærværende Tids religiøse Udvikling, og navnlig gjøre sig klart, hvad „Grundtvigianismen“\*) egenlig var, — det vil da ikke let falde noget fornuftigt Menneske ind, at gjenuempløie den lange og brede, nu i 50 Aar udtværede Literaturs kjedsommeligt drøvtyggede „christelige Oplysninger“ om „Ordet af Herrens egen Mund“,

\*) Denne allerede længe almindeligt brugte Benævnelse har allerede nu stemplet dette Parti som en fra Folkekirken — de forfægte kun deres Ret til at forblive i denne i Haabet om at dominere den — forskjællig Sect, og det følger da af sig selv, at denne Sect gaaer samme Skæbne imøde som alle dens Sødskende i Fortiden. Den har, ligesom disse, altid været utilbørlig kaad i Medgang (d. e. med Udsigt til at vinde Majoritet, cfr. Vennemødernes hysteriske Udgydelser); i Modgang derimod appelleres freidigt til Minoritetens Ret og Martyriet (s. D. Kt. Nr. 48 S. 780), hvilket man iøvrigt ganske vist ligesaa meget vilde betakke sig for, som man sikkert i denne Henseende kan være ganske rolig!

om „Daabspagten“ og „den h. alm. Kirke“ etc. Men der vil med Guds Hjælp nok gives Mænd, som ville gjøre sig den fornødne Uleilighed med det trælsomme Arbeide, at reducere det Hele til en med træffende Beviissteder belagt orienterende Skildring af dette „Sandsebedrag“, hvis i de sidste Aar galopperende Udbredelse er et slaaende Vidnesbyrd om Tidens aandelige Svind-sot, ligesom paa den anden Side Partiets hele Holdning ligeoverfor de urene Elementer, der tage dets Forfængelighed og indbildte Vigtighed til Indtægt for deres politiske Ærgjærrigheds mindre priselige Øiemed, øiensynligt har stadfæstet, hvad man længe har kunnet iagttage — at det egenlig religiøse Element har spillet en utilbørlig underordnet Rolle i disse forvirrede Debatter om kirkelige Stridsspørgsmaal. Det havde vistnok været bedre for disse Partimennesker, om de havde haft en Smule Følelse af, at det ikke sømmede sig for dem, der i Henseende til christelig Tro prætendere at være mere end alle andre Christenmennesker, ja at veie mere end hele Fortidskirken — i Forening med den store Masse af vor Tids vantroe og gudforladte Mennesker, at kaste Steen og Skarn paa en Kirke, som de skyldte den Daab og den Tro, hvis fulde Betydning de idelig rose sig af, at deres formentlige „Kirkefader“ har opdaget, den Kirke, uden hvilken hverken de eller nogen af Fortidens ligesaa superkloge Sæcter vilde have været til, og Intet havt at strides om! Det vilde vistnok have sømmet sig bedre for dem, ikke paa Grund af enkelte Menneskers videnskabelige og maaskee ogsaa praktiske Feilgreb, at haane og bagvaske et Ordenssamfund, der har det Vidnesbyrd, at det stedse har indsat sin hele timelige Existents paa at udbrede og værne om Troen paa den korsfæstede Christus. Han vil engang vedkjende sig sine sande Martyrer og Bekjendere, og Jesuiternes, saavel som Christi og den katholske Kirkes øvrige

Vidners Daad vil leve i et uforglemmeligt Minde, naar alle Secters aandelige Blændværk forlængst er henveiret! Men — da man nu engang har gjort et andet Valg, og saasom vi ligesaa lidt attraae, som vi føle Trang til noget Compagniskab med den „kirkelige Anskuelses Venner“, gjentage vi som vort sidste Ord blot dette: Glem ikke „Citaterne“! Ingen Fremtids-Satiriker vil behøve at gjøre sig mindste Uleilighed med at overdrive og forvanske dem. Sandheden vil være bedst tjent med at faae dem ganske som de ere!

---

## Vor hellige Faders Pave Pius IX.’ Encyclica

til alle Patriarcher, Primater, Ærkebiskopper, Biskopper  
og andre Kirkens Forstandere,  
som staae i Samfund med den apostoliske Stol.

(Sluttet.)

---

Saaledes staaer Christi hellige Kirke, som i høitidelige og ofte fornyede Løvter fra de høieststaaende Fyrsters Side, saavel som offentliche Overenskomster hidtil har seet en tryk Borgen for sin nødvendige og fulde Religionsfrihed, for nærværende Tid i disse Egne ned-sænket i Sorg, berøvet sin hele Ret, og given til Priis for fjendtlige Kræfter, der true den med fuldstændig Undergang; thi de nye Love sigte dertil, at dens fortsatte Existents skal gjøres umulig. Man kan derfor ikke undre sig over, at den tidligere religiøse Fred i dette Land er bleven dytt rystet ved disse Love og ved den preussiske Regerings øvrige mod Kirken yderlig fjendtlige Raadslutninger og Handlinger. Men man vil for-gæves søge at vælte Skylden for denne Forstyrrelse paa

Tydscklands Katholiker. Thi, vilde man lægge dem til Last, at de ikke kunne finde sig i Love, som de ikke med frelst Samvittighed kunne holde sig efterrettelige, da maatte man af samme Grund og i samme Henseende dadle Jesu Christi Apostle og Martyrer, som hellere vilde lide de skrækkeligste Kvaler, ja endog Døden, end de vilde svigte deres Pligt og fornægte deres hellige Religions Rettigheder. Sandelig, ærværdige Brødre, dersom der, foruden den verdslige Magts Love, ikke vare andre og høiere Love, hvis Anerkjendelse er en Pligt og hvis Overtrædelse er en Forbrydelse, — dersom disse Statslove altsaa skulde gjælde for den høieste Norm for Samvittigheden, saaledes som Nogle ligesaa formasteligt som fornuftstridigt paastaae: saa vilde de første Aarhundreders Martyrer og alle de, som siden efter deres Exempel have udgydt deres Blod for Christi Tro og Kirkens Frihed, snarere fortjene at dadles end at æres og prises; ja det vilde da ikke engang have været tilladt, imod Lovenes Forskrifter og Fyrsternes Villie, at grundlægge Kirken og lære og udbrede den christelige Religion. Men Troen lærer, og den menneskelige Fornuft viser os klart, at der er en dobbelt Tingenes Orden, og at der vel maa skjælnes mellem to sideordnede Magter paa Jorden: en naturlig, hvis Bestemmelse er at vaage over det menneskelige Samfunds Fred og dets verdslige Interesser, og: en overnaturlig, som har en høiere Oprindelse, som ordner Alt i Guds Rige, d. e. i Christi Kirke, og af Gud er bestemt til at bære Omsorg for Sjælenes Fred og evige Velfærd. Disse to Magters Pligter ere viselig ordnede, for at Gud kan faae hvad der tilkommer Gud, og Kaiseren, af Hensyn til Gud, hvad der tilkommer Kaiseren, der ene derfor er stor, fordi han er ringere end Himlen, thi Kaiseren hører Ham til, der er Himlens og alle Skabningers Herre<sup>4)</sup>. Fra denne guddommelige Ordning er Kirken visselig aldrig afveget; thiden har altid og allevegne bestræbt sig for at indprente sine Troende den Lydighed, som de bør bevare ukrænket ligeoverfor deres Fyrster og disses Rettigheder i alle verdslige Anliggender, og den lærer med Apostlen, at

---

<sup>4)</sup> Tertull. apolog. c. 50.



Regenterne ikke ere satte til Frygt for dem, som gjøre Godt, men for dem som gjøre Ondt, og den formaner de Troende til Lydighed ikke blot for Straffens Skyld, fordi Herskeren bærer Sværdet for at tage Hævn over dem, som gjøre hvad der er ondt, men for Samvittighedens Skyld, fordi Regenten i sit Embede er Guds Tjener<sup>5)</sup>. Men Kirken indskrænker denne Frygt for Fyrsten til de onde Gjerninger, og udelukker den aldeles fra Efterlevelsen af den guddommelige Lov, ihukommende hvad den h. Petrus lærte de Troende: Ingen iblandt eder lide som en Morder eller Tyv eller Bagvasker, eller som den, der attraaer fremmed Gods; men, lider han som en Christen, da skamme han sig ikke derved, men prise meget mere Gud i dette Navn<sup>6)</sup>.

Under disse Omstændigheder ville I let indsee, ærværdige Brødre, hvor stor en Smerte Vi maatte føle, ved i et Brev, som Tydsklands Kaiser nylig sendte Os, at læse den ligesaa uhørte som uventede Beskyldning imod et Parti, som han udtrykker sig, blandt hans katholske Undersaatter, navnlig mod Tydsklands katholske Geistlighed og Biskopper. Anledningen til denne Beskyldning er den, at de, uden Frygt for Trængsler og Baand og ikke agtende deres Liv for mere værd end dem selv<sup>7)</sup>, vægre sig ved at adlyde de foromtalte Love med den samme Bestemthed, hvormed de, førend deres Offenliggjørelse, havde henviist til deres Forkastelighed og fremsat deres Besværinger, ledsagede af vægtige, indlysende og overtydende Beviisgrunde, hvilke de under hele den katholske Verdens og ikke faa Anderledes-troendes Bifald forelagde Monarken, hans Ministre og Kongerigets lovgivende Forsamlinger. Dette er Grunden til, at man nu beskylder dem for Høiforræderi, som om de gjorde fælleds Sag med dem, der have sammensvoret sig om at fremkalde en Forstyrrelse af al menneskelig Samfundsorden, uden at man tager mindste Hensyn til de utallige og iøinefaldende Kjendsgjerninger, der aflægge de uimodsigeligste Vidnesbyrd om deres urokkelige Tro-

<sup>5)</sup> Ap. Gj. 20. 24.

<sup>6)</sup> Rom XIII, 3 flg.

<sup>7)</sup> 1 Petr. IV, 15. 16.

skab og Agtelse for deres Souveræn og deres brændende Iver for deres Fædrelands Vel. Ja man forlanger endog af Os, at Vi Selv skulle formane hine Katholiker og deres aandelige Hyrder til at underkaste sig hine Love, hvilket vilde være det Samme som, at Vi Selv skulde yde Vor Bistand til at undertrykke og adspredde Christi Hjord! Men i Tillid til Gud fortrøste Vi Os til, at Hans kaiserlige Majestæt, efter nøiere Betragtning og Overveielse, vil afvise en saa ugrundet og utrolig Mistanke mod sine trofaste Undersaatter, at han ikke længere vil taale, at man krænker deres Ære ved en saa skammelig Bagvaskelse, og at den uforskyldte Forfølgelse imod dem fremdeles fortsættes. Vi vilde iøvrigt helst ved denne Leilighed have ladet denne kaiserlige Skrivelse forblive uomtalt, dersom den ikke, aldeles uden Vort Vidende og ved en mod sædvanlig Brug stridende Fremgangsmaade, var bleven offentliggjort af et officielt Berlinsk Dagblad tilligemed et andet egenhændigt Brev fra Os, hvori Vi paakaldte den ophøiede Kaisers Retfærdighed til Gunst for den katholske Kirke i Preussen.

Hvad Vi hidtil have omtalt, ligger aabent for Alles Øine: Ordensgeistlige og gudindviede Jomfruer sees nu berøvede den for alle andre Undersaatter fælleds Frihed, og blive med umenneskelig Grusomhed udviste af Landet; de offentlige Skoler, i hvilke den katholske Ungdom undervises, undrages med hver Dag mere Kirkens heldbringende Lærevirksomhed og Tilsyn, samtidigt med, at de til Fromhedens Fremme grundede Broderskaber, ja endog de geistlige Seminarier blive opløste; man lægger Hindringer i Veien for den evangeliske Prædikens Frihed, og forbyder i nogle Dele af Riget endog at meddele Børnene Underviisning i den christelige Troes Sandheder i deres Modersmaal, medens de af Biskopperne ansatte Præster rives bort fra deres Sogne, og Biskopperne selv berøves deres Indkomster, idømmes Pengebøder og trues med Fængselsstraf, og de katholske Befolkninger foruroliges med alleslags Plagerier. Men, er det under disse Omstændigheder muligt at bibringe Os Tro paa den Forsikkring, at det ikke er Jesu Christi Religion og Sandheden, som Forfølgelsen gjælder?

Dog — vi ere endnu ikke komne til Ende med de den katholske Kirke tilføiede Retskrænkelser. Til alt

det Øvrige kommer nemlig endnu det af den preussiske og andre tyske Regeringer aabenlyst overtagne Patronat for hine nye Hæretikere, der kalde sig Gamle Katholiker, idet de drive en Misbrug med dette Navn, som vilde være ligefrem latterlig, dersom der ikke snarere var Anledning til af inderste Hjerter at begræde denne Sects mange og monstrøse Vildfarelser i Henseende til den katholske Troes Grundprinciper, samt dens aabenbare Sacrilegie i det, som angaaer det h. Offers Frembærelse og Sacramenternes Forvaltning, dens mange og store Forargelcer og endelig den store Skade, der tilføies Sjæle, der ere forløste ved Christi Blod.

I Sandhed — hvad disse ulykkelige Fordærvelses Sønner tilsigte og forberede, fremlyser tydeligt deels af andre af deres Skriver, deels af den formastelige og skamløse Skrivelse, som nylig er offentliggjort af ham, hvem de nylig selv have beskikket sig til Pseudobiskop. Thi, idet de nægte og forvende Jurisdictionens Gyldighed, saaledes som denne i dens sande Skikkelse udøves af den h. Petrus' og Apostlernes Efterfølgere, den Romerske Pave og Biskopperne, og overdrage den til Folket, eller, som de sige, til Menigheden, forkaste og bekæmpe de med haardnakket Trods saavel den Romerske Biskops som hele den lærende Kirkes ufeilbare Læreembede, og paastaae med en utrolig Dumdristighed og med Ringagt for den Helligaand, som Christus har forjættet Kirken, for at Han til evig Tid skal forblive i den — at den Romerske Pave, saavelsom alle Biskopper og Præster, og de med dem ved Troens og Samfundets Eenhed forbundne Folk, ved Antagelsen og Bekjendelsen af det oekumeniske Vaticanerconcils Decreter, ere geraadede i Hæresie. Derfor nægte de ogsaa Kirkens Indefectibilitet\*), med hvilken de drive Spot ved at tale, som om Kirken var gaaet tilgrunde over hele Verden, og som om den følgelig nu ei længer enten havde noget synligt Overhoved eller Biskopper. Hermed besmykke de den Paastand, at de skulle være bragte i den Nødvendighed, at gjenoprette det retmæssige Episkopat i deres Pseudobiskops Person, hvilken, som den, der ikke

\*) d. e. Uforgængelighed og Uforanderlighed.

er kommen ind igjennem Døren, men som en Tyv og Røver ad en anden Vei<sup>8)</sup>, derved har draget Christi Fordømmelsesdom over sit Hoved.

Endskjøndt disse Ulykkelige undergrave den katolske Religions Grundlag og forvanske dens eiendommelige Kjendemerker; endskjøndt de ere Ophavsmænd til saa mangfoldige og vederstyggelige Vildfarelser, eller snarere have laant disse fra de gamle Hæretikers Rustkamre, for paany at samle dem og stille dem tilskue for den store Mængde, saa blues de dog ikke ved at kalde sig Katholiker, ja endog gamle Katholiker, uagtet de selv ved deres Lære, dennes Nyhed og deres eget ringe Antal aabenbart fuldstændigt frakjende sig baade Alderens og Almindelighedens Kjendemerker. Den over hele Jordkredsen udbredte Kirke, hvilken Christus, den levende Guds Søn, har bygget paa Klippen, hvilken Helvedes Porte aldrig skulle overvælde, og til hvilken Han, hvem al Magt er given i Himlen og paa Jorden, har sagt, at Han er med den alle Dage indtil Verdens Ende — denne Kirke reiser sig imod dem, og siger tilvisse med endnu større Ret til dem, hvad Augustinus fordm sagde til Donatisterne: „Hvoraf kommer det, at „der gives Mennesker, som vende sig bort fra mig og „knurre imod mig? Hvoraf kommer det, at de Fortabte „paastaae, at Jeg er gaaet tilgrunde? Kundgjør mig „Kortheden af mine Levedage! Hvorlænge skal jeg „være i Verden? Kundgjør mig det for deres Skyld, „som sige: den var; men nu er den ikke mere; for deres „Skyld, som sige: Skriverne ere fuldkommede, alle Folkene „have troet, men Kirken er bleven en Frafalden, og den „er forsvunden af Jorden. Og Brudgommen svarede, og „hans Svar var intet tomt og magtesløst Ord: Hvad „kundgjorde han da? Han sagde: Jeg er med eder „indtil Tidernes Ende. Bevæget ved eders Skrig og „eders falske Meninger beder Bruden Gud at forkynde „hende Kortheden af hendes Levedage, og hun finder „at Herren har sagt: See Jeg er med eder indtil „Tidernes Ende. Her ville I sige: det er om os han „taler; vi ere og vi skulle blive indtil Verdens Ende!

<sup>8)</sup> Joh. 10, 1, 2.

„Men spørger Christus Selv! Han siger: Dette Evangelium skal prædikkes over hele Jorden til et Vidnesbyrd for alle Folk, og da skal Enden komme. Altsaa: Kirken vil vedblive at være blandt alle Folk indtil Verdens Ende. Gid alle Kjættene maae forsvinde fra Jorden — forsvinde saaledes som de ere, men findes igjen, for at blive hvad de ikke ere.“<sup>9)</sup>

Men, som det i Medfør af en retfærdig Guds Dom pleier at skee med Hæretikernes Secter, saaledes have ogsaa disse Mennesker i deres endnu dristigere Fremskriden paa Uretfærdighedens og Fordærvsens Vei, som vi ovenfor have seet, ogsaa havt til Hensigt at skabe sig et Hierarchi, og have valgt og beskikket sig til Pseudobiskop en offentlig bekjendt Apostat fra den katholske Tro: Joseph Hubert Reinkens; og i Overmaalet af deres Skamløshed have de henvendt sig angaaende hans Consecration til hine Jansenister i Utrecht, hvilke de, førend de selv faldt fra Kirken, med alle andre Katholiker betragtede som Hæretikere og Schismatikere. Men alligevel vover denne Joseph Hubert at kalde sig Biskop, og — hvad der skulde synes utroligt — det tydske Riges mægtige Kaiser anerkjender og benævner ham saaledes i et offentlig Decret, hvori han befaler alle sine Undersaatter at agte og ære ham som retmæssig Biskop, uagtet det dog fremgaaer klart af den katholske Læres første Grundlærdomme, at Ingen kan agtes for at være retmæssig Biskop, som ikke ved Troens og Kjærlighedens Samfundsbaand er forenet med den Klippe, paa hvilken Christi ene sande Kirke er bygget, som ikke holder sig til den Overhyrde, hvem det er overdraget at vogte alle Christi Faar, og ikke er forbunden med ham, som styrker Broderskabet her i Verden. Og i Sandhed: „Da Herren talte til Petrus, da taledes han til Een, for at han kunde grunde Eenheden paa Een“<sup>10)</sup>. „Det var til Petrus, at det behagede Gud at overdrage en stor og vidunderlig Andeel i sin Magt; og, naar Han vilde, at de øvrige

<sup>9)</sup> August. Ps. 101. enar. 2. n. 8. 9.

<sup>10)</sup> Pacianus ad Sympron. ep. 3. n. 11. Cyprian. de unit. eccl. Opt. contra Pasm. lib. 7. n. 3 Siric. ep. 5 ad episc. Afr. Inn. I. ep. ad Vict. ad conc. Carth. et Milev.

„Kirkens Fyrster skulde have en Deel deraf tilfælleds  
 „med Petrus, saa har Han aldrig uden ved ham med-  
 „deelt hvad Han ikke nægtede de Andre<sup>11)</sup>. Heraf er  
 „det indlysende, at de Rettigheder, der tilkomme hiint  
 „ærværdige Samfund, have deres Udspring fra denne  
 „Apostoliske Stol, hvor den h. Petrus lever og udøver  
 „Primatet, og meddeler Troens Sandhed til dem,  
 „som søge den<sup>12)</sup>; og det er en sikker Sag, „at  
 „denne samme Stol for alle de over hele Jordkredsen  
 „adsprede Kirker er det Samme, som Hovedet er for  
 „Lemmerne, saa at den, som skiller sig fra den, affalder  
 „fra den christelige Tro, fordi han har ophørt at være  
 „et Lem paa Kirkens Løegeme“<sup>13)</sup>.

Derfor nægtede den h. Martyr Cyprianus Schisma-  
 tikerer og Pseudobiskoppen Novatianus, dengang han  
 skrev mod denne, endog Ret til at kalde sig en Chri-  
 sten, fordi han havde skilt og afsondret sig fra Christi  
 Kirke. „Hvo han end er, siger han, og hvordan han  
 „ellers er — Christen er Ingen, som ikke er i Christi  
 „Kirke. Lad ham end rose sig nok saa meget, og med  
 „stolte Ord anprise sin Philosophi og sin Veltalenhed:  
 „den som hverken har bevaret Broderkjærligheden eller  
 „den kirkelige Eenhed, han har dermed tabt Alt hvad  
 „han tilforn var. Medens der over hele Verden kun er een  
 „Kirke, som er deelt i mange Lemmer, og medens der lige-  
 „ledes kun er eet Episkopat, der er fordeelt paa de mang-  
 „foldige i Verden adspredte, men cendrægtigt forenede  
 „Biskopper, forsøger dette Menneske, tiltrods for Guds  
 „egen Overlevering, tiltrods for den katholske Kirkes  
 „indbyrdes sammenhængende og fast forbundne Eenhed,  
 „at danne en menneskelig Kirke. Men den som hverken  
 „agter Aandens Eenhed, eller Fredens Baand, den  
 „som sønderriver Kirkens Samfundsbaand og skiller sig  
 „fra Præstedømmets Embedsfælledskab, som hverken  
 „har villet holde fast ved Episkopatets Eenhed eller

<sup>11)</sup> Leo M. serm. 3 in sua assumpt. Optat. lib. 2. n. 2.

<sup>12)</sup> Petr. Chrys. ep. ad Eutich. Conc. Aqu. int. epp. Ambr. ep. 2 n. 4. Hier. epp. 14 et 16 ad Damas.

<sup>13)</sup> Bonif. I. ep. 14 ad episc. Thess.

„Fred, han kan ikke være en retmæssig Indehaver af „en Biskops Magt og Værdighed<sup>14)</sup>.“

I Lighed hermed og overensstemmende med Vore Forgængeres og de h. Kirkeloves Sædvane og Exempel maac derfor ogsaa Vi, der, skjøndt uværdig, er stillet paa denne Petri ophøiede Bispestol, for at vaage over den katholske Tro og bevare og beskytte den almindelige Kirkes Eenhed, i Kraft af den Os fra Himlen givne Magt, ikke blot erklære den mod de h. Canoners Forskrivter stedfundne Udvælgelse af den her nævnte Joseph Hubert Reinkens at være ulovlig, ugyldig og aldeles betydningløs, og forkaste og afskye hans Consecration som sacrilegisk; men Vi maac tillige, i Kraft af den Os af den almægtige Gud forlenede Autoritet excommunicere og anathematisere baade denne Joseph Hubert selv og dem, som have fordristet sig til at vælge ham, saavel som alle dem, der have medvirket til Fuldbyrdelsen af denne sacrilegiske Consecration, disses Tilhængere, samt Alle, der, ved at slutte sig til deres Parti, have begunstiget deres Idræt med Bistand, Understøttelse og Billigelse, og Vi erklære, forordne og befale, at de skulle være udelukkede fra alt Samfund med Kirken og agtes for at høre til dem, med hvilke Apostlen saa eftertrykkeligt forbød Christi Troende al Omgang og Samkvem, at han endog forbød blot at hilse dem<sup>15)</sup>.

Af disse Kjendsgjæringer, som Vi mere have omtalt med Beklagelse, end i den Hensigt at meddele Eder en Beretning om dem, vil det være Eder tilstrækkeligt indlysende, ærværdige Brødre, hvor sørgelig og farefuld Katholikernes Stilling er i den Deel af Europa, som Vi her have omtalt. Men deres Vilkaar ere ikke gunstigere, og Tiderne ikke fredeligere i America, hvor nogle Stater ere dem saa fjendtlige, at deres Regeringer synes ved deres Handlinger at nægte den katholske Tro, som de offentlig bekjende sig til. Thi ogsaa der har man for nogle Aar siden begyndt en forbitret Krig mod Kirken, dens Institutioner og denne Apostoliske Stols Rettigheder. Dersom Vi her vilde udførligere omtale disse Ting,

<sup>14)</sup> Cyprian contra Novatian ep. 52 ad Antonian.

<sup>15)</sup> II Joh, 10.

da vilde det ikke mangle Os paa Ord; men, da de paa Grund af deres Betydning ikke kunne berøres i Forbigaaende, skulle Vi ved en anden Leilighed udførligere omtale dem.

Maaskee kunde En og Anden af Eder, ærværdige Brødre, undres over, at den Krig, som i vor Tid paaføres den katholske Kirke, har vundet en saa stor Udstrækning. Men Enhver, som har gjort sig fortrolig med Secternes hele Character, med deres Bestræbelser og Formaal, hvad enten de kaldes frimureriske eller benævnes med andre Navne, og sammenligner dem med de Angrebs Charakterer og hele Fremgangsmaade og Omfang, der næsten overalt i Verden bekæmpe Kirken, han vil ikke være i Tvivl om, at den nærværende Trængsel fornemmelig maa tilskrives hine Secters underfundige Rænker. Det er i dem, at Satans Synagoge hverver de Hærskarer, som den opstiller mod Christi Kirke, naar den udfolder sine Faner og udfordrer til Kamp. Forlængst have Vore Forgængere, Israels aarvaagne Vogtere, strax ved disse Secters tidligste Udbredelse gjort baade Konge og Folk opmærksomme paa dem; de have atter og atter udslynget Kirkens Anathem imod dem, og Vi selv have ligesaa lidt svigtet denne Pligt. Gid de, som havde været istand til at fjerne denne fordærlige Gift fra Samfundet, havde taget sig Kirkens Overhyrers Advarsler bedre til Hjerte! Men denne uheldsvangre Magt har uafadeligt sneget sig frem ad bugtede Krogveie, og er endelig, ved at bedaare den store Mængde med sit rænkefulde Blændværk, bleven saa stærk, at den nu vover at bryde frem af sit Skjul og optræde som en mægtig Hersker. Da Skaren af Tilhængere bestandig har vundet større Omfang, troer dette skjændige Forbund, at det nu staaer ved Maalet af sine Ønsker, og har Sikkerhed for snart at see dem opfyldte. De have endelig opnaaet hvad de saa længe have eftertragtet, det nemlig: i flere Lande at faae Regeringsmagten ihænde, og benytte nu paa en hensynsløs Maade den Magt og Anseelse, som de have tilsneget sig, til at bringe Guds Kirke i en forsmædelig Trældom, undergrave de Grundpiller, paa hvilke den er bygget, og til at forvanske de guddommelige Kjendemerker, der udmærke den. For at sige det kort, deres Hensigt er den:



ved idelig gjentagne Angreb at rokke, forstyrre og tilintetgjøre, og, om det var muligt, at udslette ethvert Spor af dens Tilværelse. Under disse Omstændigheder ville I, ærværdige Brødre, opbyde Alt for at advare de til Eders Omsorg overgivne Troende mod at lade sig hilde i disse Secters forføreriske Snarer og føre dem tilbage fra Fordærvelsen, som til deres Ulykke have sluttet sig til disse Secter. Men blotter og bekæmper især deres Vildfarelser, som, hvad enten de selv ere bedragne, eller lægge an paa at bedrage Andre, ikke undsee sig ved endnu at paastaae, at disse mørke Conventiklers eneste Øiemed er den sociale Velfærd og Fremskridt, samt Udøvelsen af gjensidig Velgjørenhed. Forklarer dem jevnlig, og indprenter dem dybt i deres Hjerter de Apostoliske Udtalelser om denne Sag, og belærer dem om, at disse ikke blot fordømme de i Europa grundede Firmurerloger, men alle, hvorsomhelst de findes, i America, som alle andre Steder i Verden.

Iøvrigt, ærværdige Brødre, efterdi vi leve i Tider, i hvilke der stadigt gives Leilighed til at lide, men ikke mindre til at samle Fortjenester, da lader os som Christi gode Stridsmænd fremfor Alt beflicte os paa, ikke at tabe Modet; men som de, der i selve det Uveir, der raser omkring os, øine et sikkert Haab om en fredelig og lysere Fremtid for Kirken, ville Vi hæve Vort eget Mod og opmuntre den haardt hjemsøgte Geistlighed og Folket, idet vi tillidsfuldt stole paa Guds Hjælp og føle Os styrkede ved den h. Chrysostomus' herlige Ord: „Mange „Vandfloder og svære Storme overfalde os; men vi ville „ikke ængstes for at overvældes af dem, thi vi have „vort Fodfæste paa en Klippe. Lad Havet bruse! Det „mægter ikke at rokke denne Klippe. Lad Vandfloderne „hæve sig, de formaae ikke at begrave Jesu Skib. Intet „er mægtigere end Kirken. Kirken er stærkere end „Himlen selv. „Himmel og Jord skulle forgaae, „men mine Ord skulle ikke forgaae.“ Hvilke „Ord? Du er Petrus, og paa denne Klippe vil „Jeg bygge Min Kirke, og Helvedes Porte „skulle ikke faae Magt over den.“ Troer Du „ikke dette Ord, saa tro Kjendsgjærningerne! Hvormange „Tyranner have ikke forsøgt at undertrykke Christi „Kirke? Hvormange glødende Riste, hvormange flam-

„mende Baal, hvormange glubende Dyr, hvormange skarpe  
 „Sværd? Og dog har de Intet udrettet! Hvor ere hine  
 „Fjender? De ere begravne i Taushed og Glemsel!  
 „Hvor er Kirken? den straalere klarere end Solen! Hvad  
 „der engang var til af hine, er for stedse forgaaet, men  
 „hvad der hører til den, er uforgængeligt. Naar de  
 „Christne, dengang de vare faa, ikke bleve overvundne,  
 „hvorledes skulde det da være muligt at overvinde dem  
 „nu, da den hellige Religion opfylder hele Verden?  
 „Himmel og Jord skulle forgaae, men mine Ord skulle  
 „aldrig forgaae “

Vi ville da, uden at lade os forurolige af nogen  
 Fare, uden Vaklen og Tvivl forblive varagtige i Bønnen  
 og befytte os paa at erholde Naade til, Alle med hver-  
 andre at formilde den Vrede, som Menneskenes For-  
 brydelser have nedkaldt fra Himlen, for at den Almæg-  
 tige endelig maa reise sig i sin Barmhertighed, true ad  
 Uveiret og skaffe os Fred.

Imidlertid meddele Vi, til et Vidnesbyrd om Vor  
 hjerteligste Velvilje, Eder, ærværdige Brødre, saavel som  
 ogsaa de til Eders Omsorg betroede Geistligheder og  
 Folk Vor Apostoliske Velsignelse.

Givet i Rom ved St. Peter den 21de November i  
 Herrens Aar MDCCCLXXIII i Vort Pontificats otte og  
 tyvende. Pius P. P. IX.

## Kirkelige Efterretninger.

Rom. Finantsminister Minghetti bereder Kammeret  
 en ikke ringe Overraskelse, idet han for Aaret 1874 kun  
 forlanger den ubetydelige Sum af omtrent 1400 Millioner  
 Lire eller Francs! I hans Finantsexposé findes der en  
 meget interessant Fortegnelse over det røvede Kirke-  
 gods. Fra Aaret 1867 indtil Juli 1873 ere solgte ikke  
 mindre end 85,840 Grundstykker, som tilhørte Kirker eller  
 Klostre; Staten fik 422 Millioner for dem. Den 1ste Januar  
 1872 blev der endnu for 178 Millioner Kirkegods tilovers at

sælge, med Undtagelse af det, som hører til den romerske Provinds.

Cardinal Capalti er bleven ramt af Slagtilfælde; man frygter for hans Liv. Han er født 1811 og blev Cardinal 1868.

**Østerrig.** Hvorvidt det kommer med et Land, hvis Regjering afvender sig fra Kirken og Christendommen, for at hengive sig til den kirkefjendtlige Liberalisme, det har den slovenske Deputerede Hermann paa fortrinlig Maade skildret, idet han, ved at tale om Østerrig, udtrykker sig saaledes: Sammensætningen af dette Kammer har, paa Grund af at den nye Valglov er vedtaget, ført til et enkelt Partis, en enkelt Stands og en enkelt Races Herredømme. De enkelte Lande skulle opslide deres bedste Kræfter i gjensidige Kamp. Overalt hersker Utilfredshed og Corruption. Man troer ikke mere paa Regeringens Retfærdighed, den fremkalder jo Tilstande, som man maa kalde et Chaos, et fuldkomment Anarchi; den er bleven en Partiregning, den er kommen til det yderste Venstre. Alt, ofte Justitsen selv, bliver udøvet fra et Partistandpunkt. Vor Stat er monarkisk, jo, men dens Blade plaidere for Republikken, forhaane Legitimitetsprincippet og ophidse Folket imod Kirken. Embedsmænd „liberalisere“ Folket, Krigsministeren Hæren. Alle Samfundsklasser demoraliseres mere og mere. Man opgiver al Tro paa Østerrig; der er intet Held mere, dersom Regjeringen ikke bliver lagt i Andres Hænder.

**Ungarn.** Ærkebiskop Haynald af Kalocsa har fattet den høimodige Beslutning, paa sin Bekostning at lade forsørge og opdrage alle forladte faderløse Børn i hele Dioceset indtil deres 12te Aar. Han har i dette Øiemed ladet oprette et Nonnekloster i Kalocsa, som fortjener at kaldes et Mønsterinstitut. Drengene blive underviste i forskjellige Haandværker, Pigerne i kvindelige Haandarbejder og i Huusholdning, saa at de ere istand til at fortjene deres Brød, saasnart de forlade Anstalten. Her sees altsaa paany, at denne fyrstelige Rundhaandethed, som til alle Tider og i alle Lande har udmærket de katholske Biskopper -- som f. Ex. her i Norden Absalon, Andreas Sunesøn o. Fl. — endnu ikke er uddød i vore Dage. Kunne de protestantiske Herrer

Journalister og andre Forfattere, som altid have saameget at fortælle om den katholske Geistligheds Havesyge, maaskee berette noget Lignende om protestantiske Biskopper og Præster?

**Berlin.** Under Behandlingen af Windthorsts Forslag om directe og almindelig Valgret for den preussiske Landdag (s. Nr. 37) angreb Føreren for det national-liberale Parti, Lasker, Centrumspartiet i en Tale, som varede over en Time, hvori han søgte at godtgjøre dette Partis formentlige Mangel paa sand Patriotisme og Nationalitetsfølelse. Han erklærede udtrykkeligt, at der aldrig kunde være noget Fælledskab mellem det clericale Parti og de liberale Grupper, saa længe hiint fastholdt sin haardnakkede Opposition imod Statens Myndighed over Kirken. Man fik saaledes her et nyt Beviis paa, hvor løgnagtigt og hykkelsk det saakaldte liberale Parti er. Katholikerne skulle altsaa have Frihed og Fred, saasomt de blot ville antage det antichristelige, recent hedenske Princip om Statens Myndighed over Kirken og den christelige Samvittighed, d. e. efter at Katholikerne have opgivet deres christelige Tro. Man maa være Lasker taknemmelig for hiin Tale, som bidrager mere til at klare Situationen, end denne Jøde kan ønske. Nu bliver det indlysende for Enhver, at Striden ikke dreier sig om Pavens Ufeilbarhed. denne specifik katholske Lære, men om den christelige Hovedgrundsætning, at man bør adlyde Gud mere end Menneskene. Mallinkrodt imødegik Lasker, idet han blandt andet bestemt erklærede: Vi paastaae, at Regjeringens Fremgangsmaade gaaer ud paa at ødelægge Samvittighedsfriheden og Katholicismen her i Landet. Man forlager af os om at opgive vor christelige Tro, men vi vise denne Fordring tilbage, skulde der endog være Fare for, at vi blive tilintetgjorte. Lovforslaget blev, som bekjendt, udsat paa 6 Maaneder med 271 Stemmer mod 94, og Resultatet af Debatten blev blot, at det liberale Parti blamerede sig.

— Den preussiske Regering er i den nye Kamp allerede i mere end een Henseende bleven fuldstændig skuffet. Den havde altid sagt og maaskee ogsaa selv troet, at den ligeoverfor Centrumspartiet kun havde at gjøre med et lille Parti, det saakaldte ultramontane,

men nu, skriver selv „Kreuzzeitung“, har Udfaldet af Valgene overbeviist Regeringen om, at hele det katholske Folk, 8 Millioner, som ere enige med deres Præster og Biskopper, høre til det ultramontane Parti! Desuden siges, at Bismarck altid skal have spaaet, at Biskopperne vilde give efter, saafremt Sagen blev alvorlig; og deri har Regeringen ligeledes skuffet sig, da alle staae fast og holde sammen.

— Mac Mahons Valg volder Preusserne ikke liden Fortræd, især da Mac Mahon aabenlyst har udtalt sig mod det radikale Parti og for det katholsk-conservative Parti. For at forstaae dette rigtigt, maa man tænke paa de sidste 30 Aar i Preussen. Den afdøde Cardinal Geissel sagde mange Gange til sine fortroligste Venner: „Lader os aldrig stole paa Preussernes Sympathier for os Katholiker her ved Rhinen. Det gjøre de kun, fordi de frygte for Franskmændene, som staae bag os. Skulde det engang i Fremtiden skee, at Preusserne ikke havde Franskmændene at frygte, saa ville de strax gjøre med os som de gjøre med Katholikerne i Polen.“ Saaledes dømte Cardinalen; og hvor skarpt denne udmærkede Kirkefyrste har seet, det vidner vor Tids Historie om. Neppe var Frankrig overvundet, saa begyndte Kampen for at ødelægge den tyske Kirke. Men deraf kan man ogsaa dømme, hvor ubehageligt det maa være for Preusserne, at der nu pludselig er kommen en General til at staae i Spidsen for Frankrig, som aabenlyst erklærer, at han støtter sig til det katholsk-conservative Parti i Frankrig.

**Posen.** Striden imellem den prussiske Regering og Ærkebiskop Ledochowsky er indtraadt i det forventede Stadium. Overpræsidenten har opfordret ham til, inden 8 Dage at nedlægge sit Embede, da der ellers vilde blive gjort Skridt ved de kirkelige Domstole, d. v. s. ved den ny indrettede prussisk-kirkelige Domstol i Berlin, for at opnaae hans definitive Afsættelse. Samme Dag læste man i „et clericalt Blad“ i Posen et udmærket Brev fra Paven til Ærkebiskoppen, hvori denne Sidste roses for sin Standhaftighed, og opmuntres til fremdeles at holde urokkelig fast ved Kirkens Ret. Imidlertid begynder den liberale Presse allerede at blive betænkelig, da Ingen troer, at Ærkebiskoppen vil under-

kaste sig, og den spørger ikke uden en vis Frygt: „Naar det er skeet, hvad saa?“ „Nat. Zeit.“ skriver, at den haaber, at Regjeringen ikke vil lade det komme til Yderligheder, fordi Kirkeforholdene ikke lade sig ordne alene ved Politiforholdsregler. „Oplysning, Daanelse og Cultur — skriver det liberale Blad — ville være de bedste Midler til at bringe Ro og Orden tilveie, og opnaae en paa et fornuftigt Grundlag hvilende Forsoning.“ Dog — vi bede om Forladelse! Det bedste og det eneste mulige Mittel er en ærlig og fuldstændig Religionsfrihed, og den kunde man i Preussen lære af os Danske!

**Baden.** „Biskop“ Reinkens er bleven anerkjendt af Regeringen; han vil snart komme for at aflægge Statseden. Det maa dog være en lykkelig Mand, denne nye Statsbiskop!

**Schweits.** Dr. Michelis har forladt Zürich og er gaaet hjem. Han var endnu „altfor meget katholsk“ for Schweitserne. — Dette vil unægtelig sige meget.

**London.** Ligesom i Irland saaledes ere nu ogsaa i England de katholske Bisper traadte sammen for at oprette et katholsk Universitet for England her i London. Dets første Rector skal være Monsgr. Capel, en af Englands berømteste Convertiter. — Altsaa 2 nye katholske Universiteter paa en Gang, oprettede alene ved Bisperne, Præsterne og det katholske Folk. Vore lutherske Forfattere have altsaa et nyt Beviis paa den fuldstændige Mangel paa Oplysning og det forfærdelige Mørke, som hersker under Pavedømmet!

**Boston.** Den nye Kathedrale „til det hellige Kors“, paa hvilket man nu allerede har bygget i 7 Aar, ventes at blive færdig til November 1874. Den bliver en gothisk Pragtbygning af 182 Alen i Længde, 60 Alen i Høide og 85 Alen i Korsarmenes Brede og 45 Alen i Skibenes. Kathedralen i Boston overtræffer i Længde Domkirkerne i Wien, Regensburg, München, Trier og Sct. Denis. Hovedtaarnet bliver 150 Alen høit.

**Rusland.** Det synes nu, at man i Rusland alvorlig tænker paa at løsrive de polske Katholiker fra Rom, ligesom man for 20—30 Aar siden har løsrivet de unerede græske Katholiker i selve Rusland. Man indfører overalt det russiske Ritual i Gudstjenesten; man udbreder Skrivter mod Præsternes Cölibat; man roser i alle Blade

Reinkens og hans Tilhængere. Gammelkatholikerne i Tydskland ere fulde af Glæde over den nye Hjælp, de her faae. Deres Hovedorgan „Deutscher Merkur“ melder, at der i Petersborg under Medvirksomhed af Grev Tolstoj, Overprocuratoren for den „hellige Synode“, er grundet et Blad, som skal virke for Foreningen af Gammelkatholicismen med den russisk-orthodoxe Kirke. „Vi modtage med Glæde denne Efterretning“ — skriver „D. M.“, og beviser derved paany, at disse frafaldne Katholiker have glemt at skamme sig. Men dersom man troer at finde nogen Sympathi hos den polske katholske Befolkning, saa tager man fuldstændig Feil. Der gives kun een eneste polsk Gammelkatholik, og det er den bekendte Kaminski, en døbt Jøde.

**Nordamerika.** Memphis (Stat Tennessee) og Shreveport (Stat Louisiana) ere paa en forfærdelig Mande i den sidste Tid blevne hærjede af den gule Feber. I den sidste By ere allerede 6 Præster bortrevne af Sygdommen; nu virke der kun 2 Jesuiter. I Memphis bleve 3 unge nidkjære Dominicanere Offre for Sygdommen. De protestantiske Præster have taget Flugten.

**Korea.** Efter Hr. Procur. Lemonniérs Brev, dateret Schanghai, 3die April, forfølges Christenheden i Korea endnu grusommere end nogensinde før. En af de 3 Christne, som det lykkedes at trænge frem i Landet, fandt Hans Høiærværdighed Biskop Ridel i en meget lidende Tilstand.

**Japan.** Fra Jeddo meddeles, at man efter Forfølgelsens Standsning og de Christnes Frigivelse daglig venter Religionsfrihedens officielle Anerkjendelse, for med grundet Haab at gjøre ny Fremgang.

### Til Nordisk Kirketidendes Abonnenter.

Søndagen den 28de December udgaar intet Numer af dette Blad.

### Vincentiusforeningen.

Da der i Anledning af Julefesten ikke iaar vil finde nogen Uddeling af Victualier Sted, anmodes herved de Velgjørere i Menigheden, som ville glæde de Fattige med Gaver, at anbetroe Vincentiusforeningen Omsorgen for disses skjønne Uddeling.

## Marieforeningen

atholder først sit sædvanlige Møde Søndagen den 4de Januar, Efterm. Kl. 4.

### Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen den 21de December.** 4de Søndag i Advent. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 5 Efterm. Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — 22. M. Thomas, Apostel. 23. Ti. Victoria, Jomfru og Martyr. 24. O. Vigilie-Fastedag. Adam og Eva.
- Torsdagen den 25de December.** Vor Herres og Frelzers Jesu Christi Fødsel. 1ste Juledag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 5 første Levitmesse. Fra Kl. 6 $\frac{1}{2}$ —9 $\frac{1}{2}$  hver halve Time en stille h. Messe. Kl. 10 anden Levitmesse med Prædiken. Kl. 12 stille Messe. Kl. 3 Efterm. høitidelig Vesperandagt. — Sct. Knuds Kapel: Midnat Kl. 12 første Høimesse. Kl. 12 $\frac{3}{4}$  stille h. Messe. Kl. 9 anden Høimesse. Kl. 6 Aften Festandagt med Prædiken.
- Fredagen den 26de December.** Sanct Stephanus' festlige Mindedag. 2den Juledag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 5 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Festandagt med Prædiken. — 27. L. Johannes, Apostel og Evangelist.
- Søndagen den 28de December.** De uskyldige Børn. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. 29. M. Thomas, Biskop og Martyr. 30. Ti. Sturm, Abbed. 30. O. Sylvester, Pave.
- Paa Aarets sidste Aften holdes i Sct. Ansgars Kirke Kl. 6 en høitidelig Takkeandagt med Prædiken og Tedeum.
- Torsdagen den 1ste Januar 1874.** Christi Omskørelse. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 2 F. Octavdag; Kl. 8 $\frac{1}{4}$  Messe for Medlemmerne af Broderskabet til Jesu guddommelige Hjerte; Kl. 7 $\frac{1}{2}$  Aften Broderskabsandagt. 3. L. Octavdag.
- Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8 $\frac{1}{2}$ . — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$ . Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$ . Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.